This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

WIDENER LIBRARY
HX 54ZP X

Digitized by Google

WID-LC
Mid East
PL
102
.08
1818x
vol. 18

BELO

CINA

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

LLU

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

438

ԱՏՕԼՖ ՊԸԼՕ

ՃԻՆԱԷԷԹ ՄԱՀՈՒԼԸ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

1

ՄԻԻԹԷՐՃԻՄ
ԱՆՏՈՆ ԱՎԻՔ

ՍԱՀԻՊ ՎԷ ՆԱԵԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԷՐԵԱՆ

معارف نظارت جلیله‌سنك ۲۳۴ نومرولی رخصتیله طبع اولنمشدر

ՍԹԱՆՊՈՒԼ
Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՅԱՍԸ
Եճնի-ճամի Չիչէք-բազար Ն. 23

1888

ԳԷՐՊԷՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
HARRY G. BERBERIAN
837 WASHINGTON ST.,
BOSTON MASS.

Digitized by Google

WID-LC
Mid East
PL
102
.08
1818x
vol. 18

BELOT

"CİNAYET MAHSULÜ"

HARVARD UNIVERSITY
LIBRARY
NOV 9 1990

Digitized by Google

ԻՖԱՏԷԻ ՔԷՄԹԷՐԱՆԷՄ ՏԻՐ

Էֆրատը միլէթին, խուսուսույլա Սթամպօլտա թէմէքքիւն իտէնլէրին էքսէրիսի, Ֆրանսըզ լիսանընա վագըֆ օլտըգլարընտան, բոման օգուտագ իչին մութլագա, Ֆրանսըզճասընը օգուտագ հավվէսինտէ, վէ Թիւրքճէ բոմանտան միւթէլէզզիզ օլամամագ իստիասընտա պուլունուրլար։ Շու հավվէս վէ իստիաեա, իհթիմալ տըր քի ամիզլէրի կիսլի Ֆրանսըզճանընը լէթաֆէթի ֆիքրինի թէմամըյլա թիւրքճէյէ նագլ իտէմէյէն միւթէրճիմլէր սէպէպլիյեէթ վիրիյօրլար. լաքին շուրասընը տա սէօյլէմէյէ մէճպուրում քի, չիմտիյէ գատար, էզմինէի ախբրէտէ մէյտանը ինթիշարէ չըգարըլան էն մէշհուր բոմանլարտան, ալթը եէտի ատէտինի թէրճէմէ իթմիչ օլտըղըմ հալտէ, միւնասիպէթիմ օլան վէ Ֆրանսըզ լիսանընա աչինա պուլունան պունճա զէվաթ միեանընտա, եալընըզ պիր գաթտան իչիտէպիլտիմ քի, ամիզին թէրճէմէքէրտէսի օլան բոմանլարտան պիրիսինի օգուտուչ, վէ հաթթա, Ֆրանսըզճա պիր բոման միւթալաա իթմիչ կիսլի միւթէլէզզիզ օլտըղընը, մաթպուաթ վասըթասըյլա տա իլան իթմիչ տիր։ Տիմէք օլուր քի, թէճրիւպէսիզ պիր հիւքմ տիր վէրիլիյօր։

Մագասատըմ Ֆրանսըզճա պիլէնլէրի, Թիւրքճէ բոման օգուտճաղա տա՛վէթ իթմէք օլմայըպ, անճագ, Ֆրանսըզճատան զիեատէ սիլինմէսի էլզէմ օլան վաթանըմըզընը լիսանընընը տա, միւմքինի մէրթէպէ ինթիշարընա ամիզանէ պիր վասըթա օլմագ իւզրէ, Ֆրանսըզճանընը լէթաֆէթինի Թիւրքճէյէ տէ նագլ իթմէք խուսուսընտա էլտէն կէլտիյի մէրթէպէ սայ ու զայրէթ իթմիչ օլտըղըմը իֆատէ իթմէքտէն իպարէթ օլուպ, էկէրչի շու զայրէթիմ սէմէրէսի օլարագ Ֆրանսըզ լիսանընա բագիպ օլան զէվաթտէն տէ չիմտիլիք պիր գաչ քիչինին, վէ էֆրատը սաիրէի միլէթին պիրագ տա Թիւրքճէ լիսանա բաղալէթ իյէմէլէրինէ վասըթա օլապիլմէք, վէ պաչլըճա իչպու հիքեայէյի միւթալաաեա բաղալէԝ պույուրաճագ զէվաթընը հիւսնիւ թէվճճիւհիւնիւ գազանմաղա մուվաֆֆագըյէթ հասըլ իտէպիլմէք չէրէֆ ու պատէթինէ նայլ օլտըղըմ հալտէ, իչին արգասընը քէսմէյիսլ գարինլէրի էյլէնտիրէրէք թասհիհի ախլագ վէ թալիմի սուսապա ճիտտէն խըզմէթ իթմէքտէ պուլունան խատէպայը մէշհուրէնին, պու միսիլլու թէէլիֆաթը նաֆիասընը բէյտրբէյ թէրճէմէ իթմէյէ միւսարաաթ իտէճէյիմի պէեան իլէ, վագը օլան նէվագըսըմը իխթար իլէ պէրապէր աֆվ խյէմէլէրինի ըէճա իտէրիմ։

ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՒ

Digitized by Google

Digitized by Google

ՃԻՆԱԵԷՔ ՄԱՀՍՈՒԼՈՒ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

1

Զօճուգլըգտան պէլու միւնասիպէթի տօսթանէտէ պուլունան գօնթէս Պէրթ տը Վիվիան իլէ մարքիզ Անտրիէն տ'Էննըզէ, պիր խայլը զէման տըր քի եալընըզճա գալարագ, պաշ պաշա վէրիպ կէօրիւշմէք արզուսընտա օլտուգլարը հալտէ, հէր նասըլ իսէ մուվաֆֆագ օլամմամագտա իտիլէր։ Լաքին 18... սէնէսի Մարթըն 22 ինճի կիւնիւ մարքի տ'Էննըզէ պիր մահալտէ թաամա տավէթլի օլտըղընտան, վէ զէվճէսի իսէ, օ ագշամ Բասսիտէ Սէնթ-Դլէր սօգաղընտա վագը գօնթէս Պէրթին էվինտէ միսաֆիր գալմըշ իտիկինտէն, սաամթ օն պիւսէ գատար մահրէմանէ գօնուշապիլէճէքլէրինտէն տօլայը մէճիւն օլմուշլար ըտը։ Պինաէն ալէյհ թաամ խրթամ պուլուր պուլմազ, իքիսի շըմինէնին իքի թարաֆընտաքի գօլթուգ սանտալիէլէրինէ եպլըլտրգտան սօնրա, մարքիզ Անտրիէն սէօզէ պաշլայարագ,

— Տիմէք քի, պու գըշ պուրատա եալընըզ պաշընա օթուրտըն, էօյլէ՞ մի, ազիզ։

Պէրթ. — Խա՛յը, զէվճիմին հալասը, մատմուազէլ Վիվիան, պունտան պիր այ էվվէլինէ գատար պուրատա ըտը։ Միւթատը վէճճ իւզրէ եօլճըլըղա չըգըպ, պու քէօշկիւ պանա թէրք իթմիշ տիր։ Սէեահէթէ ալըշմըշ օլտըղը հալտէ, պու սէնէ թէմամըյլա պէնիմ նազրմա օյնամըշ իտիկինտէն, արթըգ տուրամայըպ պըրագըպ կէթտի. էլի պէշ եաշընտա օլտուղու հալտէ, պէնիմ խաթրըմ իչին հէր ագշամ պէնիմ իլէ ճէմկիէթլէրէ վէ թէաթրօյա կիտեր իտի։

Անտրիէն. — Է՛յ գօճան պունա միւսաատէ իտէյօ՞ մը։

Պէրթ. — Միւգատատ իթմէք չէօյլէ տուրսուն, հէր մէքթուպընտա

վագթըմը խոշճա կէչիրմէքլիկիմի թավսիյէ իտէր։ Հաթթա, ազիմէ-թինտէն մուգատտէմ տէ պու խուսուսը միւքէրրէրէն սրբարրշ իթտի։ Ամամճըղազ ագըսը պիր քիմսէ օլտըղընտան, վէ պէնիմ հալիմտէ պուլընան պիր գատընըն հէր կէօնէ զէվգ ու սէֆատան մահրում, վէ եալընըզ գալմասը թէհլիքէլի օլապիլէճէյինի ֆէհմ իյլէտիյինտէն, «էյլէնէպիլտիյին գատար էյլէն» տէյու եազմագտա տըր։ Պէն տէ Դասթօնա իթաաթ իթմէք իչին պիր ան էվվէլ ավտէթինի արզուլէյէ արզուլէյէ, վագրթ կէչիրմէյէ չալըշըյօրում։

Անտրիէն. – Եագընտա կէլէճէ՞ք մի։

Պէրթ. – Պիլմէմ քի... կէօրիւնիւր քի տահա օրաճա իչի վար։ Ուզուն իշ, լաքին նէ՞ չարէ. թէէմինի իսթիդպալի իչին, օ՛ տա, պէ՛ն տէ թէհամմիւլ իտէյօրըզ։ Զունքի, միւնհալլ պիր պաշ գօնսօլօսլըգ զուհուրինտէ, քէնտիսինին թայեինի, խարիճլիյէ նէզարէթինճէ մուգարրէր տիր։ Պու տէֆա հէր նէրէյէ թայեին իտէճէք օլսալար, պէ-բասպէրինճէ կիթմէյէ գարար վէրմիշիմ տիր։

Անտրիէն. – Իրանա նիչին պէրապէր կիթմէտին։ Իրան իչին կէօ-րիւլէճէք պիր մէմլէքէթ տիր տէրլէր. պէն սէնին եէրինտէ օլսա ի-տիմ, կիտէր կէօրիւր իտիմ։ Մատամ Վիվիան կիպի եօլճըլըղը սէ՛ն տէ սէվէրսին, սէ՛ն տէ հիչ պիր թէհլիքէտէն դօրգմազըն. նիքեահրնըն ֆէրտասը կիւնիւ զէվճին իլէ ֆասա կիտէն, վէ մուախխարէն տէ թու-նուսա ըէֆագաթ իտէն սէն տէյի՛լ մի իտին, օրալարա կիթտիքտէն սոնրա, Իրանա նի՞չին կիթմէմէլի։

Պէրթ. – Իրանա կիտիչի մուվագգաթ իտի. պիր մէմուրիյէթի ֆէվ-գէլատէ իլէ ի՛զամ գըլընմըշ ըտը. միւտտէթի մէտիտէ օրատա պը-ըրագճագլարընը մէմուլ իթմէզ իտիմ. մէմուր օլտըղը խուսուսը հիւա-նիւ սուրէթլէ թէսվիյէյէ միւգթէտիր օլմըշ իտիկինտէն, հիւքիւմէթ մէմնուն օլուպ, օրատա իպգա իթմիշ իսէ տէ, պէն հիչ մէմնուն օլա-մամըշըմ տըր։ Հաթթա պիր գաչ տէֆա՛լար դալգըպ կիթմէյէ նիյ-եէթ իթտիմ. չունքի պէն տէ էքսէրիա պիր շէյէ չաբըգ գարար վէ-ըէնլէրտէն, վէ գարարրըմը տա տէր հալ իճրա իտէնլէրտէնիմ։

Անտրիէն, – Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, թասդիյէթինի պիրիրիմ. չօճուգլըգ-տա նասըլ թանըմըշ իսէմ, եինէ այնը ճէսուր Պէրթ օլտըղընը թաս-տիգ իտէրիմ. եալընըզ շու ֆարգ վար քի, օ վագթ քիւչիւճէք պիր գըզճըղազ ըտըն, չիմտի իսէ, կէօրէնլէրի մէմնուն իտէճէք տէրէճէտէ տիլպէր վէ տինինիվազ պիր գատընընը։

Պէրթ. – Պի՞ղ տէ մի միւտահէնէ իլէ գօնուշաճազըզ։

Անտրիէն. – Նի՞չին միւտահէնէ օլսուն, հագրգէթի հալի սէօյլէ-

Digitized by Google

մէքտէն նէ՞ զարար հասըլ օլապիլիր. օ մաի վէ թաթը կէօզլէրին իլէ այինէտէն պագտըղըն զէման, ճիհանտէ նատիր իւլ էմնալ օլան իրէք կիպի սաչլարընը, շու պէնիմ հասէտ իթտիյիմ աղղընը կէ՞օրմէմիշմիսին, զէվճէմ սէնին էնտամ վէ կէրտանընը լիսանընտան ասլա էքսիք էթմէզ. օ քեաֆիր, սէնին հէմ հէյրէթի մէճմուանա, վէ հէմտէ այրը այրը ճիսմինին հէր պիր գըսմընա մա՛լ օլուպ, Բարիս գատընլարը մէեանընտա էն կիւզէլի սէն օլտըղընը իստիա, վէ սէնին կիպի պիր տիլպէրտէն ուզաղ եաշամաղա գալիլ օլան զէվճինի թագպիհ իտէր։

Պէրթ. – Եալընըզլըգ հասէպկիլէ պիր. ֆէլաքէթէ՞ մի ուղրատըմ տէյու գօրդույօր. զէվճէնիզին ֆիքրի, հագգըմտա պու մէրքէզտէ օլտըղընը մէմուլ իթմէզ իտիմ։

Անտրիէն. – Զէվճիմ, սէնի բէք էյի թանըմըշ օլտըղընտան, հագգընտա վէրտիյի հիւքմ տախի բէք տօղրու պիր հիւքմ տիր, լաքին պիր գարընըն գօճասընտան միւտտէթի մէտիտէ ուզաղ օլմասը, վէ եալընըզ գալմըշ օլան պիր գատընճըղազըն էթրաֆընը իհաթա իտէն իղֆալաթ...

Պէրթ. – Իղֆալաթ տիմէքլէ նէ՞ անլարընը, ազիզիմ. զէվճինին պու սէօզլէրի, սէնին ինտինտէքի գատը ու հայսիյէթիմէ սէքթէ՞ մի կէթիրմէլի տիր. ինան քի, քիմսէնին եիւզիւնէ պիլէ պագտըղը եօգ...

Անտրիէն. – Սահի՞հ մի. միւմքին տէյիլ։

Պէրթ. – Սահիհ տիր. հաթթա բէք սահիհ, պու պապտէքի օլան բահաթըմտան զայէթ միւթէշէքքիր իմ։ Շիւպհէսիզ, էրքէքլէրէ էօյլէ պիր նազար իլէ պագըյօր օլմալըյըմ, վէ եախօտ քիմսէյէ պագմայօր օլմալըյըմ քի, պէնի կէօրէնլէր հիւրմէթ վէ ռիայէթ տախրէսինտէն այրըլամայօրլար. շուրասը տա վար տըր քի, զէվճիմի, տէրէճէի նիհայէտտէ սէվէր օլտըղըմը ալէմ պիլտիյինտէն, քիմսէ պէնիմ իլէ լաու-պալի օլամայօր։

Անտրիէն. – Սէնին իլէ լուֆթէթ իտէնլէրտէն տիր, վէ եա պիր դաֆընընն միւթէմատի սուրէթտէ պէեանաթը աշրգանէտտէ պուլընմատըգլարը ֆարզ օլունա պիլէ, պուլընտըղընն պալօլարընն պիրինտէ, քէմալի նէ՛չէ վէ խահիշ իլէ պիր վալա տէօնտիւիւն սըրատա, գուլաղընտան աշաղըեա հիսսիեաթը ինանիյէյի թէբրէթտիրէճէք պիր սէօզ սէօյլէնմէմիշ օլմասը թէսավվուր օլունամաշ։

Պէրթ. – Պիլա թէրէտտիւտ թէսավվուր էթ. պէօյլէ՛ պիր շէյ տէ խաթրըմա կէլմէյօր. բէք տէ ունութղան տէյիլիմ. չիւնքի պու թարիֆ իթտիյին հալտէն, տահա գըզըլ պիր շէյ պաշըմա կէլմիշ տիր. քի բէք ալէա խաթրըմտա գալմըշ տըր։

Digitized by Google

Անտրիէն. – Տահա գըղըլ պիր չէյ մի. նէ՞ կիպի։

Պէրթ. – Մէշհուր Պալղագրն սասարընը օգումո՞ւշմիսըն։

Անտրիէն. – Շիւպհէսիզ։

Պէրթ. – Հանրի տը Վանտընէսին իլը տէֆա օլարագ պիր ճէմիյէթէ տախիլ օլուպ տա, գոնթէս տը Մորսոֆըն արդասընա կէչիպ պիր սանտալիէյէ օթուրտըղը խաթրընա կէլի՞յոր մը։

Անտրիէն. – Շիմտի օգումըշ կիպի խաթրըմտա տըր. գոնթէսին գար կիպի պէեազ օմուզլարընա հայրան օլարագ, խէլէճանը գալպինի զապթա միւդթէտիր օլամայըպ տա, պիր հայր սէրմէսթի վէ բէրուշանի իլէ Վանտընէսին օ օմուզտան պիր բուսէճիք ալտըղը խաթրըմտա գալմըշ տըր... աճապա պիր իքինճի Վանտընէսէ տէ սէ՞ն մի բասթ կէլտին։

Պէրթ. – Մաէթթէէսիֆ։

Անտրիէն. – Օնըն գոնթէս տը Մորսոֆըն օմուզընտան էօրմէսի կիպի, պիրիսի տէ սէնի՞ն մի օմուզընտան էօրիւ վէրտի։

Պէրթ. – Թըպգըսը. հէմտէ պալօնըն թա օրթասընտա։

Անտրիէն. – Հաֆը՛ղ Ալլահ. էյ կէօրէնլէր օլտը՞ մը։

Պէրթ. – Մէմուլ իթմէմքի կէօրէն օլմուշ օլու�։

Անտրիէն. – Նէ՞ սէօյլէտին, նէ՞ եարբտըն։

Պէրթ. – Նէ՞ սէօյլէյիմ. նէ՞ եարբայըմ. թահդիրամիզ պիր թավը իլէ տէօնիւպ, պիր քէրրէ, եիւղիւնէ պադտըդտան ուսնրա. դալդտըմ պաշդա եէրէ կիթտիմ. պէօյլէ պիր ոբրատա, պիր դարընընասըլ շաշըրտըղը մալիւմ եա՛. սէս չըդարմաղա, վէ խալդա սէրբիշթէ վէրմէյէ տէ կէլմէզ. շու հատիսէյի պիրինճի տէֆա օլարագ իշթէ սանա հիքեայէ իտէյօրըմ։

Անտրիէն. – Շու հիքեայէյի թէքմիլ էթ. պու խապիսին ատը նէ՞ իսմիշ պադալըմ։

Պէրթ. – Իսմի բէք մալիւմ, Բօլքին։

Անտրիէն. – Բրէ՞նա Բօլքին մի, շու Բուսիա՞լը մը, անլատըմ. պու ատտամ հատտասըզ հիսապսըզ պիր սէրվէթէ մալիք, վէ պիթմէզ թիւքէնմէզ մատէնլէրէ սահիպ օլտըղը ճիհէթլէ, իսթէտիյինի եարմաղա քէնտիսինի մէզուն դրեաս իտէյօր. լաքին, հէյհա՛թ քի, պիզտէ՛ տէ պիր աղ դապահաթ վար. էն մորուֆ ֆամիլեալարա մէնսուպ, վէ էն միւթէպէր ճէմիյէթլէրէ տախիլ օլան դատընլարըմըզ մէեանընտա, միլեօնլարա գաբըմըշ պազը դատընլար պուլընմադտա տըր, տէյու պիր թէվաթը էֆվահը նատտա տահմա էքսիք տէյիլ տիր։ Հա՛. Բօլքին իտի, էօյլէ՞ մի. սէն սէօյլէ՛մէտէն պէն անլամալը՛յըտըմ. օնըն կիպի տահ-

Digitized by Google

ըէի մէտէնիյէթին եալընըզ քէնարընտան կէչմիշ օլան պէտէվի պիր ա-տամտան հէր շէյ մէմուլ օլունասիլիր. լաքին պու ատամ, էօյլէ եա-ըը եօլտան ըիւճ'ալթ իտէնլէլտէն տէյիլ տիր. էլալէթթէ քի ըէզալէթին արգասընը քէսմէյէճէք տիր։

Պէրթ. – Պադըշըմտան վէ թավրըմտան պիր իքինճի ըէզալէթէ տահա թէհամմիւլ իտէմէեճէյիմի անլամըշ օլմալը տըր քի, արթըգ ճէսարէթ իտէմէտի, օ կիւնտէն պէրու տէ, նէ եիւզիւնիւ կէօրտիւմ, նէ՛ տէ ատընը իչիթտիմ։

Անտրիէն. – Էօյլէ իսէ կէօզիւնիւ աչ ազիզիմ. չունքի Բօլքին տէ-տիքլէրի ատամ, մէրամընը իճրա իթմէտիքճէ բահալթ օլամազ. վէ մէ-բամընը իճրա իթմէք իչին տէ, հէր կէօնէ մէվանի՛է գարշը գօմագ-տան ֆէրտաղէթ իտէմէզ. քէնտի հազդընտա սէնին թէվէճճիւհիւնիւ ճէլալ իթմէք իչին քէնտինճէ պիր թէտպիր դուլանմըշ. արթըգ սէն նէ գատար մուամէլէի պարիտանէ կէօսթէրսէն, վէ ատէմի թէնէզզիւլ ալէամէթի իպլաղ իթսէն, Բօլքինի մէրամընտան վաղ՛կէչիրէմէզսին. հալթա, սէն նէֆրէթ կէօսթէրտիքճէ, ոնըն զայրէթի արթար։

Պէրթ. – Պանա նէ՞ եաբասըլիր։

Անտրիէն. – Պէնիմ պիլտիյիմ Բօլքին, հէր շէյի եաբմաղա միւգ-թէտիր տիր. պինաէն ալէյհ, սէօզէ նէրէտէն պաշլամըշ իսէմ, եինէ օրաեա կէլէլիմ։ Եալընըզ օլան պիր գատրն իչին, Բասսինին պու մա-հալլէսի քէք թէնհա սայըլըր. պու քէօշկիւն էթրաֆը պաղչէ տիր. պաղչէ տէ ատի պիր բարմագլըզլա մուհալթ տըր։ Սէնին պէօյլէ պիր էվոէ ալթ գալթտա եալընըզ պաշընա իդամէթ իթմէն, քեարը ագըլ տէյիլ տիր։

Պէրթ. – Պէն տահա նիչէ նէչէ պէօյլէ եէրլէրոէ, չատըրլարտա վէ թէնհա մահալլէրոէ իգամէթ իթմիչիմ։

Անտրիէն. – Պու սէօյլէտիքլէրինի, եա ֆաստա վէ եախօտ Թու-նուստա զէվճին եանընտա իքէն եաբմըշ օլաճագսըն։

Պէրթ. – Գօճամընն պուլընմատըզը զէմանլէր տէ կէօրտիւմ, չօգ տէֆա ավա կիտիպ կիճէ գալըր, վէ սապահլարը ավտէթ իտէր իտի։

Անտրիէն. – Հիչ օլմազսա եանը պաշընտա սատըգ էմէքտարլար պուլընը ըտը եա։

Պէրթ. – Պուրատա տա պիր չօգ էմէքտարլար վար տըր եա։

Անտրիէն. – Վար. պիր թագըմ Բարիսի խըզմէթքեարլար քի, էմ-նիյէթ օլունամազ։

Պէրթ. – Արապաճըմ Գազի, Կուրճի տիր. վագթըյլա գօճամընն հալասը ալմըշ կէթիրմիշ։

Digitized by Google

Անտրիէն. – Բարիստէ, օտա չիւպհէսիզ պաշտան չբգմըշ տըր։ Կիւրճիլէրի սաթըն ալմադ բէք գօլայ պիր շէյ օլտըղընտան, բրէնս Բօլքին կիպի պիր Ռուսիալընըն լիւզումը թագտիրինտէ, սէնին էմէքտարընը տա իղֆալ իտիպ սաթըն ալապիլէճէյինի խաթրընտան տուր ի՛թմէեէսին հա՛։

Պէրթ. – Բրէնս Բօլքինին պահսընը աչտըղըմա բէշիման օլտըմ. պու գատար էհէմմիեէթ վիրէճէյինի պիլէ իտիմ, հիչ աչմադ ըտըմ։ Գաբունընն էօնիւնտէ պիր արապա տուրտը. ղէվճին մարքի օլմալը, սադը՛ն շու խապիսին պահսընը օնուն էօնիւնտէ տէ աչմաեասընը։

Մարքի տ՛էննըղէ կէլիպ, ղէվճէսի վէ Պէրթ իլէ պէրապէր չայը իչտիքտէն, վէ պիր ազտա շունտան պունտան հավատիս վիրտիքտէն սօնրա, սաաթ օն պիր պուչուղա տօղրու ղէվճէսիյլէ մուֆարագաթ իթտի։

Եարը կիճէեէ եագըն գօնթէս տը Վիվիան եալընըղ դալտըդտա, էլպիսէլէրինի չբդարմադ իւղրէ եաթադ օտասընընն եանընտաքի օտաեա կիթտի։ Պէսլէմէսի օ կիւնիւ նամիզաճ օլտըղընտան, միւսթէսնա օլարադ օ տախի օտատա պուլընմամադտա ըտը։ Մարքի տ՛էննըղէնին՝ Բօլքին հադգընտաքի սն սէօզլէրի զիհնինի պիրազ պուլանտըրմըշ օլտըղընտան, սոյունմատան վէ եաթմատան էվվէլ օտալարը պիր քէրրէ տօլաշմազա դալդըշտը, վէ թէչէպպիւսաթը վագբասընը պօշ պիր զահմէթ ատտ իտէրէք, գաբուլարընն վէ բէնչէրէլէրին բէրաէլէրինի պիրէր պիրէր դալտըրըպ արդալարընա պաղտըրդատան սօնրա, վիճտանընը բահաթ իթտիրմէք իւզրէ, պիր քէրրէ տէ նատիրէն կիրմէքտէ օլտըղը քիւչիւք պիր օտաեա կիրտի. պու օտա իսէ, եաթադ օտասընընն եանը պաշընտա սանտըդ օտասը կիպի պիր շէյ օլուպ, պաղչէյէ նազը ըտը։

Նակէհան կէրի կէրի չէքիլիպ, տէ հշէթլի պիր սէտա սալը վէրտի։

2

Եաթադ օտասընտա եանմադտա օլան լամբա իլէ մօմլարընն ըշըղը, մէղքիւր քիւչիւք օտաեա տա հուլուլ իթմիշ օլտըղընտան, գօնթէսին կէօզիւնէ, քէօշէնին պիրինտէ դըսմէն բէրտէնին արդասընա կիղլէնմիշ պիրիսի իլիշմէսիյլէ, հէման եաթադ օտասընա դաչարադ չիտտէթլէ չանընն իբինի գավրասը։

Շու սրրատտա սագլանմըշ օլան շախս, քէօշէտէն չբգտըգտա, Բօլքին

Digitized by Google

օլտրդրնը գոնթէս թանրտը։ Օ հալտէ պաշընա կէլէն պէլանրն՝ նէ՞ պէօ-յիւք պէլա օլտրդրնը, վէ նէ՞ թարդ պիր խապիսէ չաթտրդրնը անլայրպ, չանը չէքտիքտէն սոնրա, բէնչերէյէ տօղրու սէյիրթերէք, տչրպ,

— Եէթիշի՛ն, խրրսրդ վա՛ր, խրրսրդ՛ դ. - տէյու պաղրրմաեա պաշ-լատը։

Բօլքին իսէ, գոնթէսէ տօղրու կէլէրէք՝ միւլայիմանէ պիր թավր իլէ.

— Պէնիմ խրրսրդ օլմատրդրմը սի՛դտէ բէք տլէա պիլիրսինիդ, գոն-թէս. պէ՛ն, բրէնս Բօլքին իմ. հադդընրդտա տէրքեար օլան մուհապ-պէթիմ, վէ գալպիմտէ իչ՛ալ իյլէտիյինիդ նարը աշդ իլճաաթրյա, պուրաեա կէլմէքլիկէ ճիւ՛աթ իտէպիմիշիմ տիր. քէնտիմի լաերդը վէճհ իւղրէ թանրթտրրտրդրմ թագտիրտէ, քիմսէնին պանա, սիզին գրեասընրդ կիպի, խրրսրդ նաղարրյա պագմաղա ճիւ՛աթ իտէմէնէ-ճէյինի բա՛նա պիլիրիմ. պինաէն ալէյհ՝ շու կիւրիւլթիւնիւն, շու պաղ-ըշընրդն հիչ պիր ֆայտէսի օլմայրպ, թէնէդղիւլ իտիպ տէ սէօյլէեէ-ճէքլէրիմի տինլէեէճէք օլուր իսէնիդ, տահա ղիեատէ ադրլանէ տալ-բանմրշ օլուրսընրդ։ Սիպի, պիր խայլը ղէմանտէն պէրու տէլի տիվանէ կիպի սէվմէքտէիմ. պունը արդ ու իֆատէ իթմէյէ ճէսարէթ իտէ-մէտիյիմտէն, չիմտիյէ տէկին սէօյլէեէմէմիշ իտիմ. պաղը քիմսէլեր պէնիմ պէտէվի, վէ եանիմ վահչի պիր քիմսէ օլտրպրմը գրեաս իթ-տիքլէրի ճիհէթլէ, շու գրեաս, թաալիի ճէսարէթիմի էքսիլթմիշ ակր. պիր կիճէ, պալօտա բէրվասրդ պիր ճէսարէթէ թէսատտի իթմիշ օլ-տրդրմ միսիլու, պու աղշամտա այնը սուրէթտէ պիր միւնասիպէթ-սիդ հալէ ճէսարէթ իթմիշ իսէմտէ, երինէ ճէսուր պիր քիմսէ սաեր-լամամ. պէնիմ իչին ֆիիլ իլէ գավլ պէյնինտէ պէօյիւք պիր մէսաֆէ վար տրը. պիր սէօղ սէօյլէմէյէ իպթիտարրմ եօդ վէ ֆագաթ, հէր շէյի եաբմաղա միւդթէտիրիմ։ Իշթէ գաալահաթրմ պու տրը. սիզին սընրֆընրդտա պուլունան գատրնլար, իլթիֆաթ իլէ, մէտիհէ սարֆ իտէնլէր իլէ էլֆաղ վէ թապիրսթը պէլիդէ իսթիմալ իտէնլէրէ աֆվ իտէրլէր. հիսսիեաթը ղիեատէսիյլէ թահրիք իտիճի սէօղլէրտէն ֆի-թուր իթմէղլէր. հաթթա, չօդ տէֆա մէմնուն պիյէ օլրրլար. լաքին գուվվէի նաթրգասը ղաիֆ օլուպ տա, ճան ու կէօնիւլտէն պիր էլսը-գարագ, վէ եախսա պիր բուսէճիք ալարագ. հիսսիեաթը գալպիեէ-սինի պէեան իթմէյէ գալգրշան պէնիմ կիպի պիր վահչիեէ թէսա-տիւֆ իտէճէք օլուրլար իսէ, պի հադդն թէնէֆֆիւր իտերլէր։ Ամ, քեաչքի գուլաղընա եանաչայրտրմտա չիտտէթի աշգրմը, տերէճէի մու-հապպէթիմի, լիսանը մահճուպիյէթլէ արդ ու պէեան իտէ իտիմ։ Հիս-

սիեաթը դալպիյէմի օ սուրէթլէ արզ իթմիշ օլսա իտիմ, շիմոի հուզուր ու բահաթըմ եէրինտէ օլաճագմըշ. հալպու քի, օ բուսէճիք պէնի էլան դավուրմագտա տըր. – տէտիյի սրրատա, կէօզլէրի օ տէրէճէ պիր ըէվնադ քէսպ իթտի քի, գօնթէս՝ դօրդարագ թէքրար խըզմէթքեարլարը սէսլէմէյէ պաշլատը։

Բօլքին. – Զա՛ղրրըն. չաղրրըն, ամմա մատամքի շիմոիլիք տահա եալընըզրզ, մատամքի սէօզ սէօյլէմէյէ պիրադ ճէսարէթ իտէպիլիյորրմ, սիզի սէվտիյիմ կիպի միւտտէթի էօմրիւմտէ քիմսէյի սէվմէմիշ օլտըզրմը, իշթէ հէնուզ քիմսէ կէլմէտէն թէքրար իտէյորրմ. շու մուամէլէք պարիտէնիզ, շու ատէմի թէնէզզիւլիւնիւզ, շու մէրհամէթսիզլիյինիզ նէտէ՞ն նէշ՛էթ իտէյօր, պիտաեէթի զուհուրինտէն պու տագրդէյէ գատար, կիւնտէն կիւնէ թէշէտտիւտ իթմիշ օլան աշդ ու սէվտամը, պէօյլէճէ մահվ ու իզալէ իթմէյէ չալըշմանըզրն սէպէպ ու հիքմէթի, աճապա նէ՞ օլապիլիր։ Լիկեր լութֆէն պիր քէրրէճիք օլսուն պիր նիկեահ աթֆընա թէնէզզիւլ իտիպ տէ, իմիտիմի քէսմէյէ միւսաատէ պույուրաճադ օլսանըզ, վէլէվքի լութֆընըզդա թէմամըյլա նա՛իլ օլմագլըզը բէք ուզուն վագրթա թա՛լիդ իթսէնիզ, եինէ օ եէվմի մէս՛ուտէ քէմալի թէհամմիւլ իլէ պէքլէյէճէյիմէ էմին օլմանըզը նիեաղ, վէ շու միւտտէթի ինթիզարրմտա ատէթա պիր էսիրինիզ կիպի հէր պիր իրատէնիզի նօգթասը նօգթասընա ինֆաղ իտէճէյիմի վատ իտէրիմ։ Սէրվէթիմ, միւթէվաթը օլան մըդտարրն մէ՛մուլ իթմէտիյինիզ տէրէճէտէ մաֆէվզինատէ օլուպ, վարիտաթըմը նէ՞ վէճհ իլէ սարֆ իտէճէյիմի քէնտիմ պիլէ շաշըրմըշ օլտըզրմտան, կէօյնիւնիւզիւն հէր պիր արզուսընրն իճրասը ուզրընտա, մէճմուրընը ֆէտտա իթմէքլիյի քէնտիմէ պիր շէրէֆ ատտ իտէրիմ. – տէտի։

Շու սէօզլէրին՝ գօնթէս Վիվիանրն հիտտէթինի պիր դաթ տահա արթըրտըզրնը, Բօլքին տէրք իտէրէք,

— Մէրհամէթ պույուրընըզ, սիզի թահդիր իթտիյիմի անլաեօրրմ ... լաքին սէրվէթիմտէն պահս իտէյօր իսէմ, տիւնեա ալէմին պունտան պահս իթտիյինի պիլտիյիմտէն սէօյլէյօրում։ Հէր քէս նազարը թամա՛ընը, սէրվէթիմին իւզէրինէ տիքմիշ. պէն մահզա, օ սաեէտէ եաշայօրրմ. հէրքէսին ապզընտա սէրվէթիմ կէզիյօր. պու իսէ, պէնի խարապ իտիպ պիթիրիյօր, եէէս ու ֆիթուրրմը արթըրտըգճա արթըրըյօր. սաղլըգ սէլամէթլէ զէնկին օլա ըտրմ, ֆադրր օլսա ըտրմ, պէլքի պէնի՛ տէ պիր սէվէն պուլընրը ըտը. անճադ, սէրվէթիմ՝ հէրքէսին հասէտինի մուճիպ օլուպ, ալէմին ադլը ֆիքրի պէնի սօյմաղա մահսուր տըր ... շախսըմը կէօրէն եօզ, եալընըզ միլեօնլարրմ կէօզլէրէ վուրու-

յոր. գալպիմ միթէմատիյէն չարբայոր, լաքին պու չարբընթբեա գուլագ ասան պուլամայորում. դուլագլարա խոշ կէլէն սէս՝ պանգնոթլարըմտան հասրլ օլան խըշըլար օլույոր, ալթունլարըմ՝ պանա եագլաշանլարըն կէօղէրինի դամաշտըրըպ, քէօրլէթտիրիյոր, վէ ճիւմլէսինի տիվանէյէ տէօնտիւրիյոր։ Տօսթ տէնիլէն շէյէ մալիք օլամայըպ, էթրաֆըմը եալընըզ միւսթէգրիղէր իլէ տիլէնճիլեր գուշաթմըշլար. պէնի սեվէն պիր գարբեա պու անէ գատար թէսատիֆ իտէմէյիպ, գարշլմա հէր բարա աշըգլարը չըդայոր. մուհապպէթտէն հիչ պիր էսէր կէօրմէյորում. պէնտէն բարա չէքմէք ղարազը, սահր հէր տիւրլիւ մագասատա ղալէպէ իտէյոր։ Իշթէ ալէմին հասէտ իթտիյի շու սէրվէթ, սիղին եալընըզ պիր քէլիմէնիղէ, եալընըզ պիր նաղարընըղա ֆէտա օլսուն. տիլէտիյինիզ կիպի, ալընըզ, վէրինիզ, սաչընըզ։ Պէն քեամիլէն խարապ վէ բէրիշան օլսամ, տահա զիեատե մէմնուն օլուրըմ. հաչա՛ ըրի մուգասատըմ սիղէ պիր հէտիյէ թագտիմ իմմէք օլա. անճագ ըէճա գապիլինտէն օլան մա՛ուղաթըմին թէնէզզիւլէն գապուլինէ ինայէթ պույուրտըղընըզ հալտէ պէնի միւսթաղրագը լութֆընըզ իթմիչ օլաճագսընըզ. - տէտի։

Շու սըրատա խըզմէթքեարլար գալգմըշ օլտըգլարը ճիհէթլէ տաիրէտէ աեագ կիւրիւթիւլէրի չօղալմըշ օլտըղընատան,

Բօլքին. - Իշթէ կէլիյորլար. սէօյլէտիքլէրիմի պիր էյիճէ տիւշիւնիւղ. վէ միւսաատէ պույուրընըզ քի քիմնէ կէօրմէտէն, քիմնէ խապէր ալմատան շուրատան չըդայրմ կիտէյիմ, տէյէրէք պաղչէյէ նազըր օլան բէնճէրէյէ տօղրու իլէրիլէմիշ իսէ տէ, գօնթէս էնիւնէ կէրիլէրէք.

— Միւսաատէ՞ մի, ասլա. շու ճիւր՛աթընըզըն միւճազաթընը կէօրմէնիզ լազըմ կէլիր. - տէտիքտէ, Բօլքին՝ գօնթէսին էլլէրինտէն թութարագ, պէրիյէ իթիպ սավուշմագ իսթէտի իսէ տէ, օ անտէ խըզմէթքեարլար նէթիշմիշ օլտըղլարընատան, գօնթէս Բօլքինի կէօսթէրէրէք.

— Շու ատամ կէլմիշ պուրատա սագլանմըշ, մէրամը՝ սըրգաթ օլտրղընա շիպահէ եօգ. թութընըզ լէ տէրհալ էն եագըն օլան բօլիս գոմիսէրիյինէ թէսլիմ իտինիզ. - տէտի։

Տաիրէ միւտիրի իլէ սէրայտար, բրէնս Բօլքինի թանըմատըգլարընատան, գօնթէսին սէօզիւնէ էմնիյէթէն վէ էմրինէ իմթիսալէն, իւղէրինէ սարըլըպ եագասընատան եագալայը վէրտիլէր. բրէնս իսէ զայէթ գուվվէթլի օլտըղը ճիհէթլէ իլքիսինին տէ էլինտէն գուրթուլմաղա միւգթէտիր իտի իսէ տէ, միւտաֆաայա թէնէզզիւլ իթմէյիպ վէ

ֆաղաթ հագդընտա իճրա օլընան չիտտէթի մուամէլէյէ տէ թէհամ միլ իտէմէյիպ, ուշագլարընն սիւրիւքլէյերէք քէնտիսինի տրշարրեա չրգարտրգլարը սրրատա, գօնթէսէ տէօնիւզ.

— Սէօղլէրիմին հիչ պիրի սիղէ թէէսսիր իթմէյիպ, հագդըմտա պու վէճհ իլէ մուամէլաթը թահգիրիյէյի իլթիզամ իթմիչ օլմանրզտան տօլայը բէշիման օլաճադսընրզ, մատամ. – տէմէրլէ, գօնթէս պու սէօղլէրէ ճէվապ վէրմէյիպ խրզմէթքեարանա.

— Տրշարը չրգարրն չունը. – տէյու էմր իթտի։

3

Խրզմէթքեարլար Բօլքինի ալրպ տրշարը չրգարտրգտան սօնրա, Պէրթ դարուլարը քիլիտլէտի. վէ հաթթա իհթիեաթն իֆրաթ տերէճէսինէ վարարագ, եանընա պիր տէ տապանճա ալրպ եաղը մասասրնրն պաշրնա կէչտի. վէ զիհնինի քեամիլէն զէվճիյէ իշղալ իթմէք իւզրէ, հէմ Բօլքինի հէմտէ վուդու պուլան հատիսէյի ունուտուպ, զէվճինի ճիատէն սէվէն պիր զէվճէնին դուլլանտրպը աշրգանէ իպարէլէր իլէ մէմլու պիր մէքթուպ եազտը. մուախխարէն տիկէր պիր մէքթուպ տա հալասրնա եազրպ մէրդումէյի թէլաշա տիշիւրմէմէք իւզրէ, զուհուրա կէլէն հատիսէյի դրսմէն հիքեայէ պիրրէ, խանէտէ պուլրնան խրզմէթքեարլարտան էմին օլմատրզը ճիհէթլէ, քեաֆֆէսինէ իզն վէրիպ, տահա զիեատէ էմին խրզմէթքեարլար թէտարիք իտէճէյինի պէեան, վէ «եալրնրզ Դաղիի ալը դօեաճաղրմ, սիզ մէրդումը հէնուզ չօճուգ իքէն խրզմէթինիզէ ալմրշ օլտրզրնրզտան, սատատաթրնա էմինիմ, վէ պէօյլէ պիր էմին էմէքտարտան սիզի մահրում իթմէյէ սէլահիյէթիմ օլսմազ» տէյէրէք մէքթուպրնը իթմամ իյլէտի։

Եարը կէճէտէն սօնրա սաաթ իւչտէ եաթրպ, ֆէրտասը կիւնիւ գալդար գալգմազ, սալօնա չրգարագ քեաֆֆէի խրզմէթքեարանը հուզրրրնա չաղրրտը։

Լէվէլա քէնտի խուսուսի պէալէմէսինէ իսթապէն. – Մատմուազէլ, պու կէճէ պիր դաչ տէֆալար չանը չալտրմ. սէնի չաղրրտրմ, նիչի՞ն աշաղրեա էնմէտին։

Պէալէմէ. – Սապահլաերն նամիզաճ օլտրզրմը պէեան իթմիչ իտիմ. հաթթա սիզտէ, պու կէճէ սիզէ պէքլէմէյիպ եաթմամա միւսաատէ իթմիչ իտինիզ։

Digitized by Google

Պէրթ. – Էվվէթ, խաթրըմա կէլտի, լաքին պէն պիր գաչ տէֆալար պաղըրմըշ օլտըղըմ հալտէ, կէլէմէեէճէք գատար խասթա տէյիլ իտին, պինաէն ալէյհ, սանտըգ սէբէթինի ալըպ պիր սաաթա գատար պուրատան կիթմէլի։

Պէսլէմէ տըշարըեա չըգտըգտան սօնրա, գօնթէս Պէրթ, տաիրէ միւտիրի իլէ սարայտարա խըթապէն էօհտէլէրինէ լհալէ օլունան վազիֆէյի նէ՞ վէճհ իլէ կիֆա իլլէտիքլէրինի սօրտըգտա, տաիրէ միւտիրի,

— Պիզէ թէսլիմ իթտիյինիզ ատէմի, բօլիս գօմիսէրլիյինէ գատար կէօթիւրէմէտիք։ Դաբուտան եիւզ ատըմ գատար մուֆարագաթ իթտիքաէն սօնրա, պիրտէն պիրէ իւզէրիմիզէ հիւճում իլէ, պիզի եէրէ տէվիրիպ գաչը վէրտի, արգասընտան գօչտուգ ամմա եագալաեամատըգ։

Պէրթ. – Թէէսսիֆ իտէրիմ. լաքին էմրլէրիմին պիր ազ տտհա էյիճէ իճրասընը իտէպլէճէք ատամլարա միւհթաճ օլտըղըմտան, սիզին տէ պիր սաաթա գատար պուրատան չըգըպ կիթմէնիզ լազըմ կէլիր։

Պունլար տա կիթտիքտէն սօնրա, գօնթէսին խըտմէթին ատ եալընըզ արապաճը Գաղի գալտը։

Միւթէպէր գատընլար, գուլլանտըգլարը խըզմէթքեարլարընը եիւզլէրինէ տիգգաթլըճա պագմատըգլարը ճիհէթլէ, էքսէրիա էվլէրինտէ կէօրտիւքլէրի հալտէ, թանըտըգլարը խըզմէթքեարը, տըշարտա կէօրէճէք օլսալար թանըմազլար։ Գօնթէս Պէրթ, արապաճընէն տիգգաթլըճա եիւզիւնէ պագմըշ օլսա, մէրգումէն սրֆաթճա պիր ազ բրէնս Բօլբինէ պէնզէմէքաէ օլտըղընը ֆարգ իտէճէք իտի. լաքին պու ճիհէթէ տիգգաթ իթմէմիշ օլտըղը հալտէ, մէրգումը հուզուրընա ճէլպ իտիպ.

— Պու կէճէ պիր գաչ տէֆալար բէնչէրէտէն պաղըրմըշ օլտըղըմ հալտէ, սէնին գօչուպ կէլմէմէնէ թէաճճիւպտէ գալտըմ. վագբա այրը պիր տաիրէտէ պուլընտըղընը ճիհէթլէ չանընը սէսինի իշիտէմէզտին ամմա, պէնիմ պաղըրտըղըմը հէր հալտէ իշիթմիշ օլմալըսընը։

Դաղի. – Միւսաատէնիզլէ տիւն կիճէ թէաթրօեա կիթմիշ օլտըղըմ ճիհէթլէ հիչ պիր շէյտէն խապէրտար օլմայըպ, վուգուաթը պու սապահ իշիթտիմ. էկէր պէն պուրատա պուլընմըշ օլսա իտիմ, օ խապիսի գաչըրը՞ըմը ըտըմ։

Պէրթ. – Օնա ինանըրըմ. սէնին սատըգ օլտըղընա էմինիմ։

Դաղի. – Լաքին, օրէզիլ հէրիֆ նա՛սըլ օլսա էլէ կէչէր. էլպէթ ֆիլիտիպ քէյֆիյէթի գօմիսէրէ անլաթտըրաճագընըզ։

Պէրթ. – Նէ՞ միւնասիպէթ. քի՞մ կիտիպ սօնրա զապըթա իլէ ուզ-

Digitized by Google

բաշաճաղ։ Նէ՛քի եաբտըմ իսէ օգատարը քեաֆի տիր. լաքին պունտան պէօյլէ սանա էմնիյէթ իտէճէյիմ. օնուն իչին էվին իչինտէ տիգդաթ վէ նէզարէթի էլտէն պըրագմա։

Գաղի. – Բահաթճա ույգունըզը ուեուեապիլիրսինիզ։

Պէրթ. – Շիմտիլիք պաշդա խըզմէթքեար ալմաեաճաղըմ. պու ադշամ, մատամ տ'Էննըզէտէ եէմէք եէեէճէյիմ, սաաթ ալթը պուչուգտա արապայը հաղըրլա, – տէյի էմր վէրտի։

Գոնթէս Պէրթ, իրն վէրտիյի խըզմէթքեարլարընը հիսապլարընը վէրիպ, ճիւմլէսինի տէ էվտէն չըգարտըգտան սոնրա, պիր չիլինկիր կէթիրթտիրիպ, էվին գաբու վէ գանատլարընըն քիլիտլէրինի տէյիշտիրթտի։

Սաաթ եէտի բատտէլէրինտէ Գաղի արապայը կէթիրմիշ օլտըղընտան, պինիպ տօպրու մարքիզ տ'Էննըզէնին խանէսինէ կիթտի, վէ սաաթ օնտա արապայը կէթիրմէսինի թէնպիհ իթտի։

Մէգքիւր արապա, իքի գատըն եան եանա օթուրապիլմէք իչին կէնիշճէ եաբըլմըշ պիր արապա ըտը։

4

Արապա Գոնգորտիա մէյտանընտան կէչիպ, Շան զ'Էլիզէ ճատտէսինտէն եօգարը չըգտըգտան սոնրա, արապաճը պիր միւտտէթճիք արապայը տուրտուրթտը։

Գալտըրըմ իւղէրինտէ տօլաշմագտա օլան բրէնս Բօլքին արապաեա եաղլաշտըգտա, Գաղի բրէնսի թանըյըպ, աշաղըեա էնմէք իսթէյէրէք,

Բրէնս. – Սէն եէրինտէ օթուր քի կէլէն կէչէնի պիր էյիճէ կէօրէպիլէսին։

Գաղի. – Պու զէման հէրքէս եէմէքտէ օլտըղընտան, քիմսէնին պիպի թաճիզ իտէմէեէճէյի աշիքեար տը։

Բրէնս. – Է՛յ սէօյլէ պագալըմ, սապահտան պէրու գոնթէսին խանէսինտէ նէ՞ տէօնտիւ, նէ՞ կէչտի։

Գաղի. – Էհէմմիեէթլի պիր շէյ եօգ. հաթթա մուղայիրի օլարագ, իշ սիւքիւնէթլէ կէչիշտիրիլտի։

Բրէնս. – Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսըն։ Բօլիսէ չիքեայէթ ի՞թմէտի մի։

Digitized by Google

Գազի. – Նէ՞ միւնասիպէթ, խըզմէթքեարընը ալտաթտըղը միսիլ-լու բօլիս գօմիսէրինի տէ գօլայ ալտաթտըրապիլի՞ր մի. բօլիսէ մալիւ-մաթ վէրմէկէ գալգըշաճագ օլսա, էվինէ կիրմիշ օլան շախսը թանըտը-ղընը սէօյլէմէյէ վէ խըրսըզ օլմատըղընը տա իգրար էթմէյէ մէճպուր օլաճագտը... օրթալըղը վէլվէլէյէ վէ խալգա միւնասիպէթսիզ կիւֆ-թուկիւլէրէ սէպէպսիյէթ վէրմէքտէն ինճթինապ իթտի... պէնիմ տէ էն զիեատէ էմին օլտըղըմ ճիհէթ պուրասը տըր։

Բրէնս. – Գունտան պէօյլէ պէն տէ էմին օլուրըմ։ Խըզմէթքեար-լար, քի՞մ օլտըղըմը պի՞լիյօրլար մը. իշի չագմըշլա՞ր մը։

Գազի. – Ասլա. պու սապահ աղըզլարընը արատըմ, հիչ պիր շէյ անլատամամըշլար։

Բրէնս. – Տէմէք քի, պէնի հագըգէթէն խըրսըզ տէյու պէլլէ-տիլէր։

Գազի. – Էլլէրինտէն եագաեը գուրթարմագ իւզրէ, վիրմիշ օլ-տըղընըզ պանգնօթլար սանէսինտէ ատի պիր խըրսըզ օլմայըպ, վէ ֆագաթ գալըպ գըեաֆէթի եէրինտէ պիր հայտուտ չէթէսինին սէր-տարը օլտըղընը հիւքմ իթմիշլէր։ Գու պուտալարտան տա գօրգու-լամազ, չունքի գօնթէս ճիւմիէսինի տէ էվտէն տէֆ՝ իթտի.

Բրէնս. – Էօյլէ՞ մի։

Գազի. – Սիզին, էլլէրինտէն գաշմանըզտան շիւպհէեէ վարտըղըն-տան, պիրիսինի պիլէ ալը գօմատը. պէնտէն պաշգա շիւպհէ իթմէ-տիյի խըզմէթքեար եօգ. սատագաթը գատիմէմտէն իշթէ շիմտի իս-թիֆատէ իտիյօրըմ. Ա՛հ. գօնթէսին հագգըմտա օլան էմնիյէթի խաթ-ըրմա կէլտիքճէ, տօղրուսու զամիրիմ ըահաթսըզ օլույօր։

Բրէնս. – Գիլիրիմ. օնըն իշին պէն տէ շու զամիրինին ըահաթսըզ-լըղընա մուգապիլ, տանա պիր միւքեաֆաթ իթմէք արզուսընատա օլտը-ղընտան, իճապընը տիւշիւնտիւմ։ Տէմէք քի սէնի խըզմէթինտէ իպգա իյլէտի։

Գազի. – Էվվէթ, հաթթա արապանընն իւսթիւնտէ եանըմտա օ-թուրան խըզմէթքեարը տա տէֆ՝ իտիպ, օնըն վէզիֆէսինի տէ պանա թահսիլ իթտի. պունտան պէօյլէ գօնթէսի եալընընզ պէն թաշրեա-ճաղըմ. եալընընզ օլմագլըղըմ կիւնիւն պիրինտէ իշիմիզէ եարար։

Բրէնս. – Էվվէթ, գօնթէս պու կիւն տիշարը չըգտը՞ մը։

Գազի. – Կիւնտիւզ չըգմատը, մարքիզ տ՝էննընզէյէ տէ թաամա տավէթլի օլտըղընտան, ագշամ իւսթիւ օրաեա կէօթիւրտիւմ պը-ըրագտըմ։ Ագշամա գատար գաբուլարը վէ գանատլարը թահքիմ իթ-տիրմէք իւզրէ չիլինկիր իլէ ուղրաշտը։ Տաիրէսի, ատէթա պիր գալէ

հալինի քէսպ իթմիշ օլտրղընտան, վէլէվ պէն տէ մուավէնէթ իթսէմ եինէ իշէրի կիրէպիլմէնիզ ղայէթ միւշքիլ տիր։

Բրէնս. – Էվէ կիրմէյէ բէք տէ նէյէթիմ եօգ. չունքի պու միսիլլու թէշէպպիւսաթտա պիր քէրրէ մուվաֆֆաղբյեէթսիղլիք հասըլ օլտրղը հալտէ, արթըգ օնտան վաղ կէչիպ, պաշգա թէտպիր արամալը։

Գաղի. – Էմր իտինիզ, իճրասընա հաղըրըմ։

Բրէնս. – Սանա կիւվէնիրիմ. տիւնքի կիւն իթմիշ օլտրղն խըզմէթէ մուգաղիլ, չիմտիլիք շու օն պին ֆրանգը ալը վէր։

Գաղի՝ պանգնօթլարը եէլէյինին ճէպինէ գօտրգտան սօնրա. – սաեէնիզտէ եագընլարտա վաթանըմը կիտիպ կէօրէպիլէճէյիմ։

Բրէնս. – Էկէր եալընըզ պէնիմ վէրտիյիմ բարա իլէ կիտէճէքսէն, պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ. իսթէր իտիմքի ճէսամէթլի պիր մէպլաղ իլէ մէմլէքէթինէ կիտէսին։

Գաղի. – Պէնտէնիզտէ արզու իտէրիմ, վէ էկէրչի պու պապտէ քէօլէնիզէ եարտըմ իտէճէք օլուր իսէնիզ, պախթիեար օլուրըմ։

Բրէնս. – Էկէրչի պանա օլան հագարէթին ինթիգամընը ալմագ իւզրէ մուավէնէթ իտէճէք օլուր իսէն, պէն տէ սէնին արզունըն իքմալինէ ղայրէթ իտէրիմ, չիմտի Բասսիյէ՞ մի ավտէթ իտէյօրտըն։

Գաղի. – Էվվէթ, բրէնս։

Բրէնս. – Էօյլէ իսէ, պէնի Գաբիւսին պուլվարընա գատար կէօթիւրիւ վէր։

Գաղի. – Բէք գօլայ չէյ, պույուրուն։

Բրէնս արապաեա կիրիպ, գօնթէսին եէրինէ օթուրտը։

Գօնթէս տը Վիվիանըն էլպիսէլերինին կիւզէլ գօգուլարը արապանըն իրէքլի գումաշընա սինմիշ օլտրղը ճիհէթլէ, չիչէք պաղչէսինէ կիրմիշ կիպի բրէնսէ թէէսիր իթտիյի միսիլլու, կէօյիւսիւնէ գօմրշ օլտրղը պէնէ գիշէլէրտէն արապանըն իչինէ տիւշմիւշ օլան եաբրադլարը տախի քէմալի շէհվէթլէ թօքլայրպ, միւքէրրէրէն տուտագլարընա կէօթիւրմէքտէ իտի։ Գաղի իսէ՝ հէմշէհրիսի օլուպ, Բարիսին էն զիեատէ ղէնկինի օլան պիր բրէնսէ արապաճըլըգ իթտիյինէ մաղրուրէն, մէհարէթինի կէօսթէրմէք արզուսընա մէպնի, հայվանլարը քէմալի սիւրՙաթլէ գօշտրմագաա ըտը։

Digitized by Google

5

Մայրս այը թէդարրուզ իթմէքտէ օլտըղը ճիհէթլէ, պալօ վէ սուարէ սալօնլարը դարանմագտա իտի իսէ տէ, Ցօմինիք սօգաղընտա ի-գամէթ իթմէքտէ օլան, վէ Բարիսին էն միւթէպէր ֆամիլեալարընը դապուլ իթմէքտէ պուլունան բրէնսէս Ս... մէվճուտ օլան ավիղէլերինին ըշըղը վէ միսաֆիրլերինին միւճէվհէրաթընին բարբլթըսըյլա, պահա-ըն կիւնէշինի մահճուզ իթմէք իտտիասընա մէպնի, մայրսըն օն պէ-շինճի կէճէսի ղայէթ շաշաալը պիր պալօ թէրթիպ իյլէտի։ Գօնթէս Պէրթ Վիվիան տախի, թէնհալըգտան ֆէվգէլատէ միւթէլէզզիզ օլ-տըղը հալտէ, բրէնոէսին տավէթնամէսինէ ըիայէթէն կիթմէկէ մէճ-պուր օլտը։

Քէնտիսի՝ կիւզէլլերին սէրֆիրազը օլտըղը ճիհէթլէ, պալօտա հէր քէստէն կէօրտիւյիւ մուամէլէի իլթիֆաթքեարանէտէն զիեատէսիյլէ մէմնուն օլտըղը սըրատա, բրէնս Բօլքինին պիր նազարը, ունութմագ իսթէտիյի պիր հատիսէյի խաթրընա կէթիրմէքլէ կէօյնիւ իւզիւլմէյէ պաշլատը։ Իւչ այտան պէրու բրէնսի կէօրմէմիշ օլտըղը, վէ պիր տա-հա տա կէօրմէյէճէք տէյու իւմիտ իթմէքտէ պուլընտըղը հալտէ, պիր զէման հագդընտա կէօսթէրմիշ օլտըղը, մուամէլէի պարիտէտէն միւ-թէնէպպիհ օլմաեըպ տա, երինէ մուսիրրանէ քէնտիսինին արգասընա տիւշմիւշ օլմասընտան տօլայը թէաճճիւպտէ գալտը։ Անճագ, բրէնս Բօլքին՝ գօնթէսին եանընա եագլաշըպ կէօրիւշմէքտէն իւմիտինի քէս-միշ օլմագ լաղըմ կէլիր քի, սաաթ պիրէ տօղրը, չըգմըշ կիթմիշ օլ-տըղընտան, գօնթէս տախի սէրպէսթճէ վէ հիչ պիր շէյ տիւշիւնմէք-սիզին, սէօյլէյիպ կիւլմէյէ վէ կէօյնիւնիւ էյլէնտիրմէյէ պաշլատը։

Հէր նէ գատար գօնթէս տը Վիվիանընը օ կէճէ քէնտի էվինէ կիթ-մէյիպ, Մարքիզ տ'էննըզէ իլէ պէրապէր կիթմէսի, վէ ֆէրտասը կիւ-նիւ էվինէ ավտէթ իյլէմէսի մուգարրէր իտի իսէ տէ, հավա բէք կիւ-զէլ օլտըղը ճիհէթլէ, պիր արալըգ մարքիզին եանընա կիտէրէք,

— Պէն, երինէ տօղրու էվէ կիթմէկէ գարար վէրտիմ. սիզտէ հէր ճիհէթլէ ըահաթ իտէճէյիմի պիլիրիմ. լաքին պէն օրատա թէնհալըղա ալըշմըշ օլտըղըմտան, սիզին սօգաղընը կիւրիւլթիւսիյլէ ույուեամաեաճաղըմա էմինիմ. վէ պիր տէ պուրատա սըճագտան պայըլաճագ տէ-ըէճէյէ կէլմիշ օլտըղըմտան, Բասիյէ գատար կիտէրէք պիր ազ հավա

Digitized by Google

ալմաղա միւհթաճըմ։ Նիհայէթ, արապաճը Գազի իլէ կիտէճէք օլտը-ղըմտան գօրդաճագ պիր չէյ տէ եօգ. – տէտի. վէ կէրչի մարքիզ տ'Էննըզէ իլէ զէվճի պէրապէր կէօթիւրմէք իւզրէ չօգ ըսրար իթտի-լէր իսէ տէ, գօնթէս տը Վիվիան պէեանը մա'զէրէթ իտիպ, արապա-սընը թէնպիհ իթտի։

Գուլընտըղը մահալին սըճագլըղընտան, պաշը աթէշլէր իչինտէ եանմագտա օլտըղը կիպի, եանագլարը գըպ գըրմըղը օլմուշ, վէ գան՝ կէօզլէրինէ վէ տուտագլարընա գատար չըգմըշ օլտըղընտան, օմուզ-լարը վէ կէրտանը վէ գօլլարը չըպլագ օլտըղը հալտէ, պիր աղ սէրին-լէնմէք իւզրէ սըրթընտաքի բալթաօրնը տսխի չըդարըպ, կէնիշ արա-պասընըն իչինէ աչըդ սաչըդ լահաթճա եայըլմըշ, վէ էքսէրիա պալօ-տան չըգան կիւզէլ գատընլարա վուգու պուլարըղը միսիլլու, պիր նիմ հալը սէրմէսթիյէ տէ տալմըշ իտի։ Շու սէրիսօշլըղա, ալէսսէվիյէ սա-պահա գարշը վէրիլէն զիեաֆէթտէ, վէլէվ աղար աղար օլսուն, իչի-լէն շարապ վէ շամբանեա տա եարտըմ իտէր իսէ տէ, տահա զիեատէ, կիւրիւլթիւ, հարէքէթ, չալղը, լագս, դուլաղտան սէօյլէնէն իլթի-ֆաթլար, աթֆ իտիլէն նաղարլար, մուվաֆֆաղըյէթ, մուզաֆֆէրի-յէթ, չիչէքլէրին ըայիհէլէրի, ավիդէ վէ միճէվհէրաթըն բարըլթըը, խալգըն նէֆֆէսի, գարը իլէ էրքէյին պիր խայլը միւտտէթ եէկտիկէ-րինէ թէմասը վէ սահրէ, շարապ վէ շամբանեանըն թէէսիրինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա օլտըղը տէրքեար տը։

Գօնթէս տը Վիվիան տուչալ օլտըղը հալը սէրմէսթի սէմէրէսի օ-լարագ արապաճընըն էն գըսա եօլտան կէօթիւրմէյէրէք ուզուն եօլ-լարտան տօլաշտըրտըղընը վէ գօլուեա գատար կէօթիւրտիյիւնիւ ֆարգ իթմէմիշ իտի իսէ տէ, պիր արալըգ էթրաֆ ու էքնաֆըն գա-բանլըգ օլտըղընը, վէ արապանըն ֆէնէրլէրինին ըշըղընըն աղալտըղընը վէ հայվանլարըն եավաշ եիւրիւտիւքլէրինի, վէ իքի թարաֆը աղաճլը տար պիր եօլըն իւզէրինտէ պուլընտըղընը ույգուսը վէ եա տալղընլըղը վէ եախատ սէրմէսթիյի արասընտա անլայըպ, ահէսթէ ահէսթէ կէօզ-լէրինի աչարագ տօղրըլտը, վէ նէրէյէ կէօթիւրտիյիւնիւ անլամագ իւզրէ պիր ճամ աչմաղա գալգըշտը։

Անճագ, արապաճը գօնթէսին պիր չէյ սէօյլեեէճէյինի կէօեա անլամըշ կիպի արապայը տուրտուրթուպ աշաղրեա էնտի վէ գաբույը աչտը. գօնթէս՝ սօրմաղա պաշլաեաճայը սըրատա, պիրտէն պիրէ իւ-զէրինէ հիւճում իտէրէք սէս չըգալմասընը իչին աղզընը գաբայըպ ա-բապանընը պիր քէօշէսինէ իթի վէրտի։ Պիր միւտտէթճէք գօնթէսին. ֆուգավէմէթինէ գարշու խայլըճա ուղրաշտըգտան սօնրա Նիհայէթ ար-

Digitized by Google

զուլը խապիսանէսինի տէհշէթլի պիր ճէպը իլէ իճրաեէ մուվաֆֆագ օլտը։

Դոնթէս՝ էվէ ավտէթինտէ պայրլմըշ վէ եարը էօլմիւշ կիպի գանաբէնին պիրինին իւզէրինէ տէվրիլտի, վէ գօրունըն իչինտէ, արապանըն տարաճըգ եօլտա տուրտըղը, ֆէնէրլէրին սէօնտիւրիւլտիւյիւ, գաբունըն աչըլտըղը, վէ օխա՛ին հէրիֆին պաղրընա պասրպ տա... քէնտիսինին պաղրրպ չաղրտըղը, պիր միւտտէթ տէօյիւշտիւյիւ, վէ էնճամինտա, պիր տէհշէթլի սէս տահա սալը վիրէրէք, վար գուվվէթիյլէ մուգավէմէթ իթտիի վէ նիհայէթ պայրլրպ գալտըղը, պիրէր պիրէր կէօզիւ էօնիւնէ կէլտի. պիր արալրգ տէլի տիվանէ կիպի կէօզլէրինի աչրպ «- արապաճը կիպի պիր ալչաղրն, պիր խապիսին... պէնի...» -տէյու պաղրրմաղա պաչլատը։

Մուախխարէն ագլը պիր ազ պաչրնա կէլմէքլէ բէնճէրէնին էօնիւնէ կիտիպ հավլրեա պագտրգտտ, մերգումրն ախրրրն էօնիւնտէ պիր արապա երգամագտա օլտրղրնը կէօրտիւ։ Գէմալը իքրահ վէ նէֆրէթլէ բերտէյի էնտիրիպ իչէրի չէքիլտի. վէ օ մէ՛լունրն նէ ճէսարէթլէ օրատա պուլրնտրղրնա թէճճիւպտէ գալտը. ճէղայը սէղասրնը քէնտիսի խօտ պէ խօտ վերմէք իսթէտի, վէ ֆագաթ էվվէլճէ իչի պիր քերրէ տահա թահգրգ իթմէյէ դարար վերտի։ Գիւթիւն կիւն տիւշիւնիւպ թաչրնրպ, վէ իգթիզա իտէն թէտպիրլէրի իթթիխաղ իտիպ կէճէ սաաթ օն պիրէ տօղրը խրզմէթքեարլար օտալարրնա չէքիլտիքտէն սօնրա, հավլրնրն գաբուսրնը աչրպ, Գազիի հուզուրրնա ճէլպ իթտի։

6

Գազի՝ սրֆաթրնտա հիչ պիր խէլէճան էլամէթի օլմագսրղրն, գաբունրն էօնիւնտէ կէլտի տուրտը. Դոնթէս Գէրթ տը Վիվիան պիր գօլթուդ սանտալեէսինէ օթուրուպ, վէ տիրսէքլէրինի էօնիւնտէքի ուֆագ մասանրն իւզէրինէ տաեաթտրրրպ, պէնզի ադ պագ օլմուշ օլտրղը հալտէ, մէթին պիր նաղար վէ սէտա իլէ.

— Տիւն ագշամ պէնի բրէնսէս Ս...նին էվինէ կէօթիւրէն սէն տէյի՛լ մի խտին։

Գազի. - Էվվէթ, գոնթէս. պէն իտիմ։

Գոնթէսի խէլէճան իսթիլա խլէտի.

Digitized by Google

— Սաաթ գաչտա՞ սէնի չաղըրթտըրըպ, պալտան չըգտըմ։

Գաղի. — Սապահա դարչը սաաթ իքի պուչուգտա։

Գոնթէս. — Նէրէ՞նէ կէսթիւրտիւն պէնի.

Գաղի. — Իպթիտա Սէնթ-Օնորէ սոգաղընա կիտիպ, մարքի վէ մարքիզ տ'Ինընզէյի էվլէրինէ պըրագտըգտան սոնրա Բասսիյէ կիթտիք։

Գոնթէս. — Հա՞նկը եօլտան։

Գաղի. — Շան ղ'Էլիզէտէն կէչիպ Կրան տ'Սրմէ ճատտէսինէ վուրտըգ, վէ Մայեօ գաբուսընտան...

Գոնթէս. — Պու եօլ էն ուզուն եօլ օլտըղը հալտէ նի՞չին օթալաֆլարտան տօլաշտըրտըն։

Գաղի. — Զունքի հավանըն կիւղէլլիյինտէն պահս իլէ պիր աղ տօլաշմագ վէ հավա ալմագ արզուսընտա պուլընտըղընըզը պէեան իյլէտիյինիպի իշիթմիշ իտիմ։

Գոնթէս՝ ֆիլիլի քէրիհէյի իճրա իտէն արապաճը օլտըղընա ասլա շէքք ու շիւպհէ իթմէյիպ, քէնտիսինի ղապթ իթմէք իչին ֆէվդէլատէ ղայրէթ իթմէքտէ իտի։

— Գօրունըն իչինտէ հա՞նկը եօլտան կիթտին։

Գաղի. — Պիր նօգթաեա վասըլ օլտըգտա, արապայը պիրտէն պիրէ թէրսինէ սաբտըրըպ, հայվանլարըմը տէօրթ նալ սալը վէրտիմ։

Գոնթէս. — Նէ՞ մագսատա մէպնի։

Գաղի. — Ալմըշ օլտըղըմ էմր մուճիպինճէ հարէքէթ իտիպ, ճէսիմ պիր բարա գաղանմագ վէ զէնկին օլմագ մագսատընա մէպնի։

Գոնթէս. — Սանա պու էմրի վէրէն Բօլքի՞ն մի իտի։

Գաղի. — Էվվէթ գոնթէս. բրէնս Բօլքին... խըզմէթքեարլարըն էօնիւնտէ բրէնսէ պիր խըրսըզ, վէ էտէպսիզէ շաեան օլան մուամէլէտէ պուլընմըշ օլտըղընըզտան, բրէնս տէ պիր խըզմէթքեար վասրթասըյլա ինթիգամընը ալմագ իսթէյիպ, շու խըտմէթի պանա հէվալէ վէ ինթիգամը թէմամըյլա եէրինի պուլմագ իչին, հէր շէյի քէնտիսինին էմր իթմիշ օլտըղընը սէօյլէմէքլիյիմի տէ թէնպիհ իյլէմիշ իտի։

Գոնթէս Պէրթ վիրէճէք ճէվապ պուլամատը. պիր միւտտէթճիք սոնրա Գաղիյէ պիր նաղարը նէֆրէթ աթֆ իտէրէք.

— Սանա պու գատար էյլիք իթմիշ օլան պիր գատընըն գըզը մագամընտա պուլընան պէնիմ կիպի պիր եէկէնինի, պիր տօսթընը պէօյլէ էլէ՞ վիրէսին...

Գաղի. — Պանա էյլի՞ք մի իթմիշ. պանա էյլի՞ք մի իթմիշ։ Նէ՞ եաբմըշ քի... պէն քէնտի մէմլէքէթիմտէ տաղլարըմտա ֆագըր հալտէ վէ ֆագաթ հիչ պիր շէյէ միւհթաճ օլմաեարագ նամուսըմըա, սէրպէսթ-

ճէ կէչինիպ կիտէյօրտըմ. սիզին ախլագընըզը, ուսուլ ու ատաթընըզը տարաթ ու տէպտէպէնիզի, վէ խույլարընըզը պիլմէյօր ըտըմ... կիւ-նիւն պիրինտէ պիզիմ քէօյտէն կէչէրքէն, պէնի կէօրիւր վէ իչինէ եա-ըար օլտըզըմը անլայըպ, գուլիպէմիզէ կիրէր, վէ բէտէրիմ վէ վալի-տէմ էօլմիւշ օլտըգլարընտան, սայիր թէալլիւգաթըմլա ուզլաշարագ պէնիմ ըէյիմի սօրմագսըզը պէնի ալըպ Բարիսէ կէօթիւրիւր. խըզ-մէթքեարլարընըն իչինէ սալտըրըր. վէ օնլար վասըթասըյլա հէր տիւ-լիւ ֆէնալըգ վէ իզֆալաթը էօյրէթտիրիր... չու հալտէ նէտէ՞ն չի-քեաեէթ իտէյօրսընըզ. պէնի իզֆալ իտէնլէր օխըզմէթքեարլար օ՞ը-մատըլար մը. նի՞չին թէաճճիւպ իտէյօրսընըզ։ Մատմուազէլ Վիվիան կիպի պիր էճնէպի կէլիր, պէնի սաթըն ալըր, վէ մէմլէքէթիմտէն զօր իլէ չըգարըր ըսա, պէն տէ մէմլէքէթիմէ ավտէթ իթմէք իչին հէմշէհ-ըիլէրիմտէն պէրինէ քէնտիմի սաթար վէ օնըն ինթիգամընա ալէթ օ-լուր իսէմ այը՞պ մը օլուր. հագդսը՞զ մը օլուր։

Գօնթէս. – Է՛յ պէն տէ սի՛զտէն ինթիգամ ալմաղա գալգըշարագ իքինիզի տէ հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթսէմ, նա՞սըլ օլուր։

Գազի. – Սիւքիւթ իթմէք միւրաճճահ օլտըզընը պէրիրսինիզ. պիզի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէմէզսինիզ։

Գօնթէս. – Պիր միւտտէթ տիւշիւնիւպ, եաբաճաղընը գարարլաշ-տըրտըգտան սօնրա, քէմալը սիւքիւնէթլէ շըմինէյէ տօպրու կիտիպ.

— Հագըգէթէն սիւքիւթ իթմէք էվլէա տըր, լաքին Բօլքինին տէ սիւքիւթ իտէճէյի նէտէ՞ն մալիւմ։

Գազի. – Պու վագըատան պահս իթմէյէճէյինէ եէմին իթտիր-միշիմ։

Գօնթէս. – Է՛յ սէ՞ն։

Գազի. – Պու խուսուստան պահս իթմէմէք իչին պանա բարա վէրտի։

Գօնթէս. – Նէ՞ մըգտար։

Գազի. – Եիրմի պին ֆրանգ... տահա տա...

Գօնթէս. – Պիր օ գատար տա պէն սանա վէրմէք իսթէրիմ քի, հէր իքիմիզին մուվաճճէհէսինտէ միւթէահհիւտ օլասըն. – տէյէրէք ճէվապընա պէքլէմէքսիզին պիր տօլապ կէօսթէրիպ.

— Շու տօլապը աչ. օրատա պիր բաքէթ պանգնօթ տուրույօր, ալը վէր. սէնին օլսուն։

Արապաճը թէրէտտիւտ իթմէքտէ իքէն.

— Նէ՞ տուրույօրսըն. կիթսէնէ։

Գազի. – Էմրինիզի թէքրար իտէսինիզ տէյու պէքլէյօրըմ։

Digitized by Google

Գոնթէս. – Իշթէ թէքրար իտէ յօրում. կիթ ալ. – տէտիքտէ, ագ-
չէ սէվտասը հէր կէօնէ հիսաէ ղալէպէ իթտիյինտէն, արապաճը տո-
լապա տօղրու կիթտի։ Իքի բէնճէրէնին արասընա գոնմըշ օլան տօլա-
պա կիթմէք իւզրէ արդասընը գոնթէսէ չէվիրմէք իգթիղա իթտիյին-
տէն, գոնթէս շրմինէնին իւզէրինտէքի սաաթըն արդասընա սագլամըշ
օլտըղը տապանճայը էլինէ ալըպ, արապաճընին՝ տօլապան իշինտէքի
չէքմէճէյի աչըպ պանգնօթլարը չրգարտըղը սըրատա, սըրթընին թա-
օրթա եէրինէ պօշալթը վէրտի։

Արապաճը, եէրէ սէրիլտի։

7

Գոնթէս՝ արապաճընին եանընա կիտիպ, էօլմիւշ օլտըղընա գա-
նաաթ հասըլ իթտի։ Տաիրէտէ պուլընան խըղմէթքեարլար տապան-
ճանին սէսինի ալտրգտա գօշուշտրգլարը սըրատա, գոնթէս տախի թէ-
լաշ իլէ տրշարը չրգրպ։

— Եինէ պիր խըրսըզ տահա կէլմիշ... իշիթտիմ. վէ տապանճամը
ալըպ օտամտան չրգտըմ... պօշալթտըմ, վուրտըմ... կիտինիզ. պա-
գընըզ... եարալանմըշ մը. վէ եախօտ էօլմիւշ միւ տիր։

Եէնի տաիրէ միւտիրի իշէրի կիրիպ. – էօլմիւշ, վէ ֆագաթ արա-
պաճը տըր. Գազի տիր։

Գոնթէս. – Գազի մի... Գազի մի. խըրսըզլըղա՞ մը չրգմըշ. քիմի՞ն
խաթրընտան կէչէպիլիր իտի, գօշուն. բօլիսէ խապէր վէրին. չաբըգ,
կէլսինլէր։ Տաիրէ միւտիրի՝ տիշարը չրգրպ, օտատա գոնթէս իլէ պէս-
լէմէսի գալտըլար. պէսլէմէ գօրգուսընտան զանղը զանղը թիթրէ-
մէքտէ իտի։ Եարըմ սաաթ սոնրա, մահալլէնին բօլիս գօմիսէրի պիր
եաղընը վէ պիր տէ միւֆէթթիշ իլէ կէլտի։ Հէրիֆին էօլմիւշ օլտու-
ղընը թաստիգ իթտիքտէն սոնրա գոնթէսէ խըթապէն, սէօզէ պաշլա-
եաճաղը սըրատա.

Գոնթէս. – Էվվէլ էմրտէ, սիզէ շուրասընը անլաթտըրայըմ քի,
կէչէնլէրտէ պուրատա պիր վագրա տահա զուհուր իթտի քի, պու կիւնքի
վագրա իլէ միւնասիպէթի օլմագ լազըմ կէլիր։

Գօմիսէր. – Մէօյլէ յինիզ, մատամ։

Գոնթէս. – Պիր ագշամ տօսթլարըմտան մարքի իլէ մարքիզ տ'Էն-
նըզէ պուրաեա կէլմիշլէր իտի. եարը կիճէյէ եագընն պունլար կիթ-

ակքտէն սոնրա, օտամա կիրէճէյիմ սըրատա, եանընտաքի քիւշիւք օտատա պիրիսինի կէօրտիւմ. հէման չանլարը վուրուպ, խըզմէթքեարլարը չաղըրտըմ, վէ սագլանան ատամըն խըրսըզ օլտըղընա շիւպհէմ օլմատըղընտան թութուպ հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէլերինի թէնպիհ իթտիմ։

Գօմիսէր. – Պու վագըատան խապէրիմ եօգ։

Գոնթէս. – Խապէրինիզ օլմամագ լազըմ կէլիր. չունքի խըզմէթքեարլարըմ եօլտա օ մէլ'ունը գաչըրմըշլար. իրթէսի կիւնիւ խապէր ալտըղըմտա, հագդլարընտա շիւպհէյէ վարըպ, ճիւմլէսինի տէ թարտ իթտիմ։

Գօմիսէր. – Պու գատարըլա կէչիշտիրտինիզմի. հիւքիւմէթէ շիքեայէթ իթմէտինիզ մի։

Գոնթէս. – Խըրսըզլըղը իճրա իտէմէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, հիւքիւմէթի թատտի՝ իմմէք իսթէմէտիմ։

Գօմիսէր. – Խապէր վէրմիշ օլսա իտինիզ, պիզ արար պուլուր ը-տըգ։

Գոնթէս. – Ինթիմալ տըր. լաքին հագդըմտա պիր թագըմ սէօղ-լէրէ սէպէպլիյէթ վէրմիշ օլաճագտըմ։ Հէր նէ գատար սիւքութ իթ-տիմ իսէ տէ, պիր տահա պաշըմա պէօյլէ պիր պէլա կէլմէսին իչին, ֆէրտասը կիւնիւ պիր չիլինկիր կէթիրթտիրիպ, գաբուլարը վէ գա-նատլարը թահքիմ իթտիլտիմ. վէ ինթիեաթա ըիայէթէն, սանտըգ-տան տապանճամը տա չըգարըպ կէօզիւմիւն էօնիւնտէն այըրմատըմ. տապանճատա ինթիեաճըմ օլաճաղընը ասլա մէ'մուլ իթմէզ իրէն, մա-էթթէէսիֆ գուլլանմաղա մէճպուր օլտըմ։ Օ կիւնիւ էվտէն տըշա-ըրեա չըգմատըմ. վէ միսաֆիր տէ կէլմէտի. եալընըզ միւտիրի ումու-ըրմ կէլմիշ, եիրմի պին ֆրանգ կէթիրմիշ իտի. մէպլաղը մէզպուրը չու տօլապըն իչինէ գօմուշ ըտըմ. աճապա գօր իքէն կէօրէ՞ն մի օլտը, օրասընը պիլմէմ. հէր նէ հալ իսէ, սա՛ադթ օն պիրէ տօղրը խըզմէթ-քեարլար եաթտըգտան սոնրա, պէն տէ եաթմաղա կիտէճէյիմ սը-ըատա, պու օտատան պիր սէս ալտըմ. հէման գօչտըմ կէլտիմ. վէ հէրիֆին պիրինին, տօլապըմը աչմըշ էօնիւնտէ տուրտըղընը կէօրտիւմ. պիլա թէրէտտիւտ տապանճամը պօչալթտըգտան սոնրա, ֆըրլայըպ ուշագլարը չաղըրտըմ. վէ ուշագլար գօչուպ կէլտիքտէն, վէ պէրա-պէրլէրինճէ օտաեա կիրտիքտէն սոնրա, խըրսըզըն չօգտան պէրու խըզ-մէթիմտէ պուլընան, Գազի նամընտա էճնէպի արապաճըմ օլտըղընը կէօրտիւմ։

Գօմիսէր. – Զօգտա՞ն պէրու մի խըզմէթինիզտէ պուլունույօր ըսը,

Digitized by Google

տէտինիզ. եքի այ էվվէլ տիկէր խըզմէթքեարլար ըլա պունը տա թարտ ի՞թմէմիշմի իտինիզ։

Գոնթէս. – Խայըր. էֆէնտիմ. պունա կէօրա էմնիէթի քեամիլէմ օլտըղընտան ալը գոմուշ ըտըմ, եանըլմըշըմ. կէչէն տէֆա քէնտի շէրիքլերինտէն պիրինի էվիմէ սոգմըշ, պու տէֆա խօտ պէ խօտ քէնտիսի իշինի կէօրմէք իսթէմիշ... լաքին պախթսըզլըղընտան իսթէ կէլմիշիմ ... պու գատարը մա՛լիմիւնիզ օլտըգտան սոնրա, սորաճագ տահա պիր շէյնիզ վար ըսա, ճէվապլարընը վէրմէյէ հազըրըմ։

8

Գոնթէս տը Վիվիանըն իֆատաթը վագրասը, հիւքիւմէթճէ պիլ ախրէ իճրա իտիլէն թահգըգաթ նէթիճէսինէ թէմամըյլա թէվաֆուգ իյլէտի։ Թարտ իթմիշ օլտըղը խըզմէթքեարլար, վուգուի հալի այնէն գոնթէսին հիքեայէ իթմիշ օլտըղը կիպի հիւքիւմէթէ պէեան իթտիլէր. հաթթա միւտիրի ումուրը տախի օ կիւնիւ գոնթէսէ երիմի պին ֆրանգ թէսիմ իթմիշ օլտըղընը շէհատէթ իյլէտի։ Պինայէն ալէյհ գանունը ճէզանըն 328 վէ 329 ընճը մատտէլերի մուճիպինճէ գոնթէսին լէհինտէ հիւքմ վէրիլտի։ Էֆքեարը ամմէ տախի իշի պու սուրէթլէ թէլագգը իտիպ, գոնթէսին ինթիգամ սէվտասըյլա արապաճըսընը վուրմըշ էօլտիւրմիւշ օլմասը քիմնէնին խաթրընտան կէչմէտիքտէն պայգա, հաթթա շու հարէքէթի ճէսուրանէսինի քէնտիսինի պիլէն վէ պիլմէյէնլէր վէ խուսուսըյլա քէնտի հալ ու շանընա հասէտ իտէն գատընլար պիլէ մէտհ ու սէնա իյլէտիկէր։

Գոնթէս Պէրթ տը Վիվիանա կէլինճէ, իճրա իթմիշ օլտըղը ֆիքիլին նէթիճէսինտէն նամուս ու իթիպալընճա պիր կէօնէ մաղարրաթ հուսուլէ կէլէմէյէճէյինէ էմնիյէթի թամէ քէսպ իթմիշ իտի իսէ տէ, վագրայը մէղքիւրէտէն տօլայը ֆէվգէլատէ քէտէր վէ ըզթըրապա տուշար օլարագ պիր ան էվվէլ Բարիստէն չըգըպ զէվճինին նէգտինէ կիթմէք աղմինէ տիւշտիւ։ Անճագ հիչ պիր խուսուստա թէրէտտիւտտէ գալմամըշ օլտըղը հալտէ, գոճասընը քէնտիսինի նէ սուրէթլէ գապուլ իտէճէյինի, վէ աճապա հագգընտա իճրա օլունան խապասէթին, գոճասընտան միւէպպէտէն այրըլմասընա սէպէպ օլուպ օլամաեաճաղընը պիլէմէտիյինտէն, կիթմէյէ տախի գօլայճա դարար վէրէմէմէքտէ իտի իսէ տէ, նիհայէթ իշի հիւքիւմէթէ նէ՞ վէճհ իլէ անլաթմըշ ի-

Digitized by Google

սէ, զէվճինէ տախի օ սուրէթլէ անլաթմաղա, վէ հիւքիւմէթի ալտաթ-
թըղը միսիլու զէվճինի տէ ալտաթմաղա քէնտինճէ գարարը գաթի՛
վէրտի։

Հէր նէ գատար պիր ան էվվէլ եօլա չըգմադ այղու իթտի իսէ
տէ, Իրան կիպի ուզագ պիր մահալէ կիթմէք իչին պիր թագըմ թէ-
տարիքեաթ իճրասը իճապ իթտիյինտէն, վէ պիր տէ վագբայը մալիւ-
մէնին ագրպինտէ կէօեաքի իհթիրազ իտիպ տէ գաչը.յօլմըշ կիպի,
պըրագրպ սավուշմադ իհթիեաթսըղլըդ օլաճաղընը տիւչիւնտիւյիւն-
տէն, վէ նիհայէթ բրէնս Բօլբինտէն տօլայը գալպի թէմամը.յլա բա-
հաթլանմամըշ իտիյինտէն, աճէլէթէն Բարիստէ՝ չըգըպ կիթմէ.յէ ճէ-
սարէթ իտէմէտի։ Պիր միւտտէթ կէչտիբտէն սօնրա, հիչ պիր ճիհէթ-
լէ իհթիրազ իտէճէք մահալ գալմատըղընտան, վէ Բօլբին իսէ ինթի-
գամընը ալմըշ օլմասը հասէպիյլէ, հէր իչտէն էլ չէբիպ Ռուսիաեա
կիթմիշ օլտըղընտան, զէվճինին հալասը մատմուազէլ տը Վիվիանըն
ավտէթինէ պիլէ պէքլէմէքսիզին, եօլճըլըգ թէտարիքեաթընը կէօրմէ-
յէ պաշլատը։

Հէ.յհա՛թ քի Բարիստէն մուֆարագաթ իտէճէ.յի սըրատա, պիր
միւտտէթտէն պէրու քէնտիսինի մուղթալըպ իտէն, վէսվէսէ վէ գօր-
գուլարընը նապէճա օլմատըղը մէ.յտանը սուպութէ կէլէրէք, օ անէ
տէ.յին հիսս իյլէմէքտէ օլտըղը մանէվի աճըլար իւղէրինէ ճիտտի աղրը-
լարընտա չիտտէթլի սուրէթտէ ընղըմամը.յլա հագդընտա, լճրա իտի-
լէն ֆիիլի՝ խապատէթին նէթիճէի տէհշէթ էլամէսի օլմադ իւղրէ...
պիր տէ չօճուդ անատը օլմագ ֆէլաքէթ վէ պէլիյիսինէ կիրլֆթար
օլտը։

9

Էվլատ, զէվճ իլէ զէվճէ պէ.յնինտէ մէվճուտ օլան ըէվապըթը
մուհապպէթի պիր դաթ տահա թահքիմ՛ իտէր։ Ալէոսէվիյէ զէվճինի
սէվէն պիր զէվճէ, էվլատ սահիպի օլմադըղը արզու իտէր. էվլատ
սահիպի օլտըգտան սօնրա, չօճուդ տա այրը սէվիլիր. պու դասիլտէն
օլարագ դօնթէս Պէրթ տը Վիվիան տախի, իպթիտալարը չօճուդ սա-
հիպի օլմագըղը ֆէվգէլատէ արզու իթտիյի հալտէ մուվաֆֆագ օլա-
մամըշ իքէն, զէվճինին եանընտա պուլընմատըղը սըրատա, նա՛կէհէն
պէօյլէ պիր հալէ ուղրամասընտան տօլայը, թա՛րիֆի նագապիլ պիր

Digitized by Google

տէհչէթ գալպինի թէմամըյլա խթիլա խլէմիշ իսի. զէվճի պապա օլ-մագաբպրն, քէնտիսինին անա օլմասընը պիր տիւրլիւ ադլընա վէ ֆիք-ըինէ սըղտըրամամագտա ըտը։ Տօղանագ չօճուղըն ասըլ պապասը, պիր խապիս, պիր մէ'լուն պիր ճանի օլտըպը, վէ օ ալչագ հէրիֆի քէնտի է-ալլէ ճէզասընը վէրիպ էօլտիւրտիւյիւ խաթրընա կէլտիքճէ չըլտըրաճագ տէրէճէտե զիհնի բէրիշան օլուպ, Ճինայէթ Մահսուլը օլան պիր չօ-ճուղը տօղուլուպ մէյտանա չըգարմագտան իսէ, էօլիւպ կիթմէք տա-հա խայրլը օլաճաղընը ի'թիրաֆ իթմէքտե իսի։ Անճագ, չօճուղըն բէ-տէրինի մահքիւմ իսիպ ճէզասընը վէրմէքլէ չօճուղա տա միւճաղաթ իթմէյե սէլահիյէթի օլամաեաճաղընը, վէ չօճուգ էլհալէթիւ հազիհի բահմինտե միւճէասէմ օլտըպը ճիհէթլէ, քէնտի քէնտիսինի էօլտիւրմէք չօճուղը տա էօլտիւրմէք տիմէք օլաճաղընը, վէ պու իսէ եալընըզ նէֆ-սինէ սուի գատտ տէյիլ, պաչգասընը տա գաթլ տիմէք իսէյինի, վէ համիլէ օլան պիր գատըն գանունէն ի'տամ ճէզասընա հիւքմ օլունսա պիլէ, վազը համիլինե տէյին հիւքմիւ վագը իճրա օլունամատըղընը տիւշիւնիւպ թաչընըպ, նիհայէթ, էվվէլ պէ էվվէլ, չօճուղը վազը համիլէ տէյին մուհաֆազա իթմէյե վէ սօնրա իճապընա պագմաղա վէ ֆագաթ հէր հալտե պուլընտըղը մահալի թէրք իլէ, սաիր պիր մահա-լէ կիթմէյե վէ վազը համլ իսինճէյե տէյին, օրատա իգամէթէ գա-ըար վէրտիքտէն սօնրա, միւտիրի ումուրը Մ. Լըպլօնտըն նէզտինէ կի-տիպ, սըրրընը աչմագաբղըն,

— Պիլիրսին քի, զէվճիմին նէզտինէ կիթմէյե գալար վէրմիշ ի-տիմ. անճագ ախըրէն զուհուրա կէլէն վուգուաթ պանա սօնրատան սօնրատա բէք գիեատե թէէսսիր իթմիշ օլտըղընտան, զաաֆը հալէ տուչար օլմուշըմ տըր. հէքիմիմ ուղուն եօլճուլըգ իթմէմէ ըուխսաթ վէրմէյիպ, թէպտիլի հավաեա միւհթաճ օլտըղըմը պէեան իլէ, քէնտի թարաֆլարընտա պիր մահալէ կիտիպ իգամէթ իթմէք լուղումընը կէօս-թէրիյօր. պինաէն ալէյհ Պօրտօնա եագրն Ա.ղգաչօն ճի լարընա կիթ-մէյե թէսավվուր իսէյօրըմ. նէ՞ տէրսին։

Լըպլօնտ. — Արգաչօնա պէն տէ կիթմիշիմ տիր. բէք միւնասիպ, օրատան խօշնուտ օլաճաղընընը էմինիմ։

Գոնթէս. — Սէնին տէ մուավէնէթինէ միւհթաճըմ. նէրէտե պու-ընտըղըմը քիմնէնին պիլմէմէսինի իսթէրիմ. նամ ու չէօհրէթիմ', աղրը-լարտա բէք չոգ կէզտի. վագրայը մա'հուտե Բարիստե պէլքի ունու-տըմըշ տըր. լաքին էեալաթ ահալիսի պէօյլէ չէյլերի չաբըգ ունութ-մազ. կիտէճէյիմ մահալտե իսմիմ մա'լիմ օլաճագ օլուր իսէ, եէնի-տէն իշ ալէվլէնէպիլիր։

Digitized by Google

Լըպլոնտ. – Իսմինիպի մուվագդաթէն թէպտիլ իթմէքտէ նէ՞ մահ-զուր վար։

Գոնթէս. – Հիչ պիր մահզուր եօգ. լաքին գոնթէս տը Վիվիան իսմինի թէրք իտէճէք օլուրսամ մէքթուպլարըմ նա՞սըլ էլիմէ կէչէր. շուրասընը էյիճէ պիլմէնիղ լաղըմ կէլիր քի, նէ եաբաճաղըմը քիմնէնին հաթթա գօճամըն պիլէ պիլմէսինի իսթէմէմ։ Պաշըմա կէլէն հալէրին պու տէրէճէ օրթալըղը վէլվէլէյէ վէրմիչ օլտըղընը վէ պէնիմ պիր քէօշէյէ չէքիլիպ սագլանմաղա մէճպուր պուլընտըղմը տուեաճագ օ-լուր իսէ, զիատէսիյլէ քէտէր իտէճէյինէ չիպհէմ եօգ տը։ Զէվճիմի պէօյլէ պիր քէտէրէ ուղրաթմամագ իչին չէօյէճէ խաթրըմա կէլիյօր քի, պանա կէլէճէք մէքթուպլարըն սիզէ վէրիլմէսինի, բօսթա իտա-ըէսինէ թէնպիհ իտէրիմ. սիզ օ մէքթուպլարը տիկէր պիր զարֆա գօր պանա կէօնտէրիրսինիզ։

Լըպլոնտ. – Հա՞նկը իսմէ։

Գոնթէս. – Մատամ Շգոթ տէյու եաղարսըն. քիմ օլտըղըմը պէլլի իթմէմէք իչին, էճնէպիլիք թասլաեաճաղըմ։ Պէնիմ եաղաճա-ղըմ մէքթուպլարա կէլինճէ. Բարիսատէն կէօնտէրիլտիյի մա՛լիմ օլ-մագ իւղրէ, պէն տօղլուտան տօղրուեա սիզէ կէօնտէրիրիմ, սիզտէ պուրատան զէվճիմէ իրսալ իտէրսինիզ։ Պիր գաչ այտան թէմամըյլա քէսպի աֆիյէթ իտէճէյիմի, վէ կիտիպ զէվճիմի պուլաճաղըմը մէ՛մուլ իտէրիմ. Մ, տը Վիվիան Ֆրանսատան մուֆարագաթընտան էվվէլ, կէ-ըէք քէնտի սէրվէթինի վէ կէրէք պէնիմ մէվճուտաթըմը իտարէ իթ-մէք իւղրէ, պէնի ըէսմէն վէքիլ թայեին իթմիչ իտի։ Վէքեալէթի մէզ-քիւրէ ահքեամընա թէվֆիգէն պէն տէ սիզի թէվքիլ իթմիչ իտիմ։ Պի-նաէն ալէյհ շու սաթմագ իսթէտիյիմիզ էմլաքըն պիր ան էվվէլ սա-թըլմասընը պիլիխասսա ըէճա իտէրիմ. չունքի պիր գաչ այտան պիր աղ աղչէյէ իհթիեաճըմ օլաճաղընտան, չիմտիտէն սիզէ մա՛լիմաթ վէ-ըիյօրըմ. էկէրչի պիր մա՛լիմաթ ալմագ իսթէյէճէք օլուր իսէն, նամը ճէտիտիմէ օլարագ եաղարսըն։ Մատամ Շգոթ պէն օլտըղըմը սիզտէն պաշգա քիմնէնին պիլմէմէսինի թէքրար թավսիյէ իտէրիմ։

10

Պիր գաչ կիւն սոնրա, գոնթէս տը Վիվիան՝ Արգաչոնա պիլմու-վասըլէ, մատամ Շգոթ նամընա օլարագ պիր քէօշք քիրալատը, վէ

տէպտէպէսիղ վէ կիւրիւլթիւսիւզճէ եէրլէշիպ, խրզմէթքեար օլարադ եալընըզ պիր աշճը իլէ պիր տէ պէսլէմէ ալտը։ Պիր միւտտէթ արապա իլէ արա սրրա կէզմէյէ չրդտը իսէ տէ, մուախխարէն շու էյլէնճէտէն տէ պիլմէճպուրիյէ սարֆը նազար իտիպ, եիւրիւյերէք քէօշկիւն տիվարընտա պուլընան գօրուլարըն իչինտէ կէզէր իտի, Թշրընի սանի այընա գատար հիչ պիր քիմէնէյի բասթ կէլմէմիշ օլտըզը հալտէ, կիւնիւն պիրինտէ գօրուտտ պիր գատրն իլէ, իւչ տէօրթ եաշընտա պիր չօճուգ վէ պիր տէ խրզմէթճի գրզա, թէսատիւֆ իթտի քի, պունլար արապատան էնմիշլեր, արապանրն եանընտան եիւրիւմէքտէ իտիլեր։ Գատրն կիւզել սայրլմազ իտի իսէ տէ, զայէթ շիրին օլտրգտան պաշգա, քիպարանէ պիր թավրը վար ըտը։

Գոնթէս, պիր գաչ տէֆալար պու գատրն իլէ չօճուղա բասթ կէլմիշ իսէ տէ, կէօրիշմէմիշ օլտրդլարը հալտէ, պիր կիւն, եօլրն քէնարընտա օթուրուրքէն, մէրգումէ գատրն չօճուղրյա գոնթէսէ սիւրիւներէք կէչմէկէ մէճպուր օլտրզընտան, պիր գաչ սէօզ իլէ ի՛թիզար իտիպ, եօլընա տէվամ իթմիշ իտի։

Ֆէրտասը վէ տահա իրթէսի կիւնիւ պիրիպիրլէրինէ թէսատիւֆ իթտիքլէրինտէ, պիր ազ տահա ուզունճա միւլագաթ իթտիքտէն սոնրա, պիր կիւն տէ մէրգումէ գատրն գոնթէսէ վիզիթաեա կիթտի. վէ րէֆթէ րէֆթէ վիզիթալար սրգլաշրպ, մահրէմանէ գոնուշմաղա պաշլատրլար. լաքին եէկտիկերէ վէրիլէն էսրարտան գատրընընքի սատրգ, վէ գոնթէսինքի քեաղիպ օլտրզը տէրքեար տրը։

Գոնթէս Պէրթ տը Վիվիան քէնտիսի Ֆրանսրզ օլտրզը հալտէ, զէվճինին Ամէրիգալը օլտրզընա, վէ զէվճի մասլահաթ զրմինընտա Նիւ Եորգա կիթմիշ օլտրզընտան, քէնտիսի տէ հէքիմլերին թէրթիպի մուճիպինճէ Արգաշոնա կէլմիշ իտուկինէ մէրգումէյի ինանտրրմիշ ըտը։

Տօսթը օլան գատրն տախի, Պօլտոտա թիճարէթ կեահը օլան Մ. Լագոսթ նամընտա պիր թաճիրին զէվճէսի օլուպ, չօճուղընրն նամիզաճլրզը հասէպիյլէ Արգաշոնա կիթմիշ օլտրզընը պէեան իթտի։ Գոնթէս իլէ մատամ Լագոսթ պէյնինտէ տոսթլրզ պիր ազ տահա իլերիլէտիքտէն սոնրա, Պօրտոտան Արգաշոնա կիթմէք զայէթ գալայ իքէն, զէվճինին սրգ սրգ կէլմէսիյինէ թէաճճիւպտէ գալտրզընը գոնթէսին իֆատէ իթմէսի իւզերինէ, մատամ Լագոսթ զէվճինին իշլերինին բէք ֆէնա հալտէ պուլընտրզընը վէ զայէթ նամուսլը պիր քիմսէ օլտրզը ճիհէթլէ, մաղալլահ ու թաալա իֆլաս իտէճէք օլսա, թէհամմիլ իտէմէյիպ, պաշընա պէօյիւք պիր ֆէլաքէթ կէլէճէյինտէն իհթիրազ էյլէտիյինի իգրար էյլէտի։

Digitized by Google

Գոնթէն. – Իֆլաս իթմէսինի բէ՞ք մի միւհթէմէլ զանն իտիյորսընըզ։

Մատամ. Լագոսթ. – Պորճընը վէրէմէյիպ տէ ասհապը մանթլուպ, պիր միւտտէթ տահա միւսաատէ իթմէղլէր իսէ, իֆլաս իթմէյիպ տէ նէ՞ եաբաճադ։ Նէ հալտէ պուլընտըղմը կէորիւյորսընըզ, վէ արա սըրա կէլիպ տէ տէֆի զամմ իթմէքլիյիմէ սէպէպ օլըյորսընըզ. Անլահ բաղը օլսուն. պիր թարաֆտան գոճամըն պուլընտըղը հալէ, վէ տիկէր թարաֆտան տա չոճուղըմըն չու հալինէ նէ տէրէճէ թէլաշ իթտիյիմի թա՛րիֆ իթմէք մուհալ գապիլինտէն տիր – տէտի։

Քեանունը սանի նիհայէթլէրինէ տօղրը, չոճուղըն խասթալըղը քէսպի չիտտէթ իթտիյինտէն, գոնթէս, վագթընը դըսմը ա՛զամընը մատամ Լագոսթըն էվինտէ կէչիրիր իտի։

Պիչարէ մատամ Լագոսթ չոճուղը էյլէնտիրմէք վէ օրֆանթընա պիր աղ ճան վէրմէք իւզրէ էլտէն կէլէն ղայրէթի սարֆ իտէր, վէ ա-րա սըրա պիր քէօշէյէ չէքիլիպ, ճոր ճոր կէօղ եաշլարը տէօքէր իտի։

Մատամ Լագոսթըն պիր թանէճիք ճիկէրբարէսի օլան գրղճըղա-զընը պու տէրէճէտէ սէվլտիյինի կէօրտիւքճէ, գոնթէս Պէրթ տը Վի-վիան եագընլարտա թէվլիտ իտէճէյի չոճուղընը այնը բատտէտէ տէ-յիլ, հաթթա, ասլա սէվէմէեէճէյի ըղթըրապըյլա ֆէվգէլատէ մուղ-թարըպ օլմադտա ըտը։

Շուպաթըն եիրմինճի կիւնիւ գոնթէսին աղրըլարը պաշլամաղլէ տէրհալ հէքիմէ խաբէր կէօնտէրտի. հէքիմ կէլտիքտէն պիր միւտ-տէթճիք սոնրա, գոնթէս վաղը համ իյլէյիպ պիր դըղ չոճուդ թէվ-լիտ իյլէտի։ Ֆէրտասը կիճէսի տախի մատամ Լագոսթըն դըղը թէք-միլի էնֆաս իլէ վէֆաթ իթտի։

11

Մատամ տը Վիվիան՝ տօղմասընը ասլա վէ գաթան արղու իթ-մէտիյի չոճուդ իչին տօղալ տօղմաղ լաղըմ կէլէն թէտապիրի իթթի-խաղ իտէրէք, քէմալի տիգգաթլէ պիր սիւտանա թէտարիք վէ պիր տէ ղայէթ միւզէյեէն պիր պէչիք իհզալ իթտիրտի։ Չոճուղըն տօղտը-ղը ծագըդգէտէն պիլիթիպար, հէր կէօնէ թէդայեիւտաթ տարֆ իտի-լէրէք, պիւթիւն էվին խալդըյլա պէրապէր, հէքիմ վէ սիւտանա վէ

սարբէյի պիր մէսրուրկիէթի ֆէվգէլատէ իսթիլա իյլէմիշ, վէ չօճուգ էլտէն էլէ կէզմէքտէ պուլընմըշ ըտը։ Եալընըզ վալիտէսի գօնթէս, չօճուղըն եուղիւնիւ կէօրմէյէ արզու կէօսթէրմէմիշ իսէ տէ, պու տա զիեատէսիյլէ բահաթսըզ վէ եօրղուն օլմասընա համլ իտիլէրէք, քիմսէ շու հալէ թէաճճիւպ իթմէմէքտէ իտի։

Հէրնէ գատար չօճուղը պիր քէրրէ կէօրմէյի խաթրընտան կէչիրմիշ իսէ տէ, գըզ չօճուգլարըն էքսէրիա պապալարընա պէնզէտիքլէրի միսիլլու, պունուն տախի արապաճը Դազիյէ պէնզէմէսի իհթիմալինէ մէպնի պիր վէճհ իլէ չօճուղըն եուղիւնէ պագմաղա ճէսարէթ իտէմէքտէ իտի . . . . . .

. . . . . .

Գօնթէս տը Վիվիան՝ սըհհէթ վէ գուվվէթի եէրինտէ պիր գատըն օլտըղընտան, պիր գաչ կիւն զարֆընտա ղաֆիլիյի կէչմէյէ պաշլաեարագ, օն պէշ կիւն սօնրա եաթագտան չըգըպ գանաբէ իւղէրինտէ օթուրապիլէճէք տէրէճէտէ գուվվէթի քէսպ իթտի։

Շու միւնասիպէթլէ օտատան տիշարը չըգմամագ մէճպուրիյէթինտէ պուլընտըղը կիպի, մատամ Լագօսթ տախի գըզընըն թէսլիմի ռուհ իթտիյի օտատան չըգմաղա կէօյնիւ ըաղը օլամատըղընտան, պիր այ պիրիպիրլէրինի կէօրէմէյիպ, վէ ֆագաթ ղըեապէն խապէրլէշիրլէր իտի.

Նիհայէթ տըշարը չըգմաղա հէքիմ ռուխսաթ վէրտիքտէ, գօնթէս Պէրթ՝ տօղրու տօսթը մատամ Լագօսթը կէօրմէյէ կիթտի։ Մատամ Լագօսթ աղլաեա աղլաեա գօնթէսին իւզէրինէ գօշուպ վէ հէման պոյնունա սարըլըպ.

— Ա՛հ ազիզիմ. շու ֆէլաքէթին պաշըմա կէլէճէյինի չօգատան պէրու պիլտիյիմ հալտէ, պիր տիւրլիւ միլթէսէլի օլամայորըմ։ Կէօզիւմիւն էօնիւնտէն կիթմէյօր. էլան եաթագտա եաթայօր զանն իտիյորըմ. սօն նէֆէսինէ գատար պէնի կէօրմէքտէ վէ թանըմագտա իտի։

Գօնթէս. — Սէնի թէսէլլի իթմէք բէք կիւճ օլտըղընը պիլիրիմ. լաքին սէ՛ն տէ, զէվճի՛ն տէ, հէնուզ կէնճ օլտըղընըղտան, ճէնապը Հագգ սիզէ էլպէթթէ տահա էվլատ իհսանըյլա վալիտէ օլմագ մէսէրրէթինէ նա՛իլ պույուրըր։

Մատամ Լագօսթ. — Պէշ սէնէտէն պէրու էվլի օլտըղըմ հալտէ, եալընըզ պիր չօճուգ սահիպի օլապիլտիմ. արթըգ պունտան պէօյլէ հիշ պիր իւմիտիմ գալմամըշ տըր. վագրա սեվէճէք պիր չօճուղըմ տահա օլսա, պունըն ճաբսը միւմքինի մէրթէպէ խաֆիֆլէշիր։

Digitized by Google

Գոնթէս. – Զէվճինի տէ ունութմամալրսրն. օնրն տա քէտէր վէ էլէմ իչինտէ օլտրղրնը պիլմէլիսին։

Մատամ Լագոսթ. – Էվվէթ պիլիրիմ. լաքին էրքէքլէր մէշղուլիյէթէ տալարադ միութէսէլի օլուրլար։

Գոնթէս. – Պաղէն տէ մէշղուլիյէթ՝ էրքէքլէրին քէտէրինի տահա զիեատէ արթրրը. էրքէյին զիհնի բէրիշան օլտրղը պիր զէմանտա, գալպինէ տէ մէեուսիյէթ կէլէճէք օլուր իսէ, եաման պիր հալէ տուշար օլուր։ Զէվճինին իշի սրրասրնտա օլմատրղրնը սէոյլէմիշ իտին. շիմտի նէ՞ հալտէ տիր։

Մատամ Լագոսթ. – Տահա պէրպատ օլմալը. պէնի զիեատէսիյլէ մէ՛եուս կէօրտիւյիւնտէն հալինտէն ասլա պահս իթմէյօր ամմա, թավր ու հարէքէթինտէն վէ պաղէն աղզընտան դաչրրտրղը սէօղլէրտէն, թէրբէսինտէ, սաչ թէլի իլէ տէհշէթլու պիր դրլրճ ասրմիշ օլտրղրնը անլատրմ։ Ֆէնտի տէլտիմ պրրագմայօր քի օնրն տէրտինի տիուշիւնէպիլէյիմ։

Գոնթէս. – Նէ՞ զէման կէլէճէք։

Մատամ Լագոսթ. – Եարրն կէլէճէյինի վատ իթտի, վէ կէլէճէյինէ շիւպհէ եօգ. չունքի սօնրա կէլէմէզ. պօրճրնրն թէէտիյէսի զէմանը կէլիպ չաթմագտտ օլտրղրնտան, եաղրխանէսինտէ պուլրնրպ, ալաճագլրլարրնա, պախթսրղ վէ ֆագաթ էհլի ըրղ պիր քիմսէ օլտրղրնը իսպաթ իթմէյէ չալրշաճագ տրր։

Գոնթէս. – Թէահհիւտաթրնրն իճրասը զրմնրնտա նէ՞ մրգտար ագչէյէ իհթիեաճը վար տրր։

Մատամ Լագոսթ. – Թախմինէն իքի եիւզ պին ֆրանգ իլէ նամուսրնը գուրթարապիլիր. էսէֆա՛ քի չօգ արատը ամմա պուլամատը։

Գոնթէս. – Է՛յ պուլամատրղը հալտէ . . .

Մատամ Լագոսթ. – Ըղհարը իֆլաս իլէ մահվ օլուպ պիթէճէք, պաչրմրզտան պիր պու ֆէլաքէթ էքսիք իտի, պու տա կէլիրսէ թէմամ օլուր։

Գոնթէս. – Իւմիտինի քէսմէ, դրղդարտաչ. կիւն տօղմատան նէ-լէր տօղար, – տէտիքտէն վէ պիր միւտտէթ տահա կէօրիւշէրէք զէվճի հադգընտա պաղը մալիւմաթ տահա ալտրգտան սօնրա խանէսինէ ավտէթ իթտի։

Digitized by Google

12

Ֆէրտասը կիւնիւ Մ. Լագօսթըն կէլմիշ օլտըղընը գօնթէս խապէր ալարագ, քէնտիսինին կիտէմէտիյինտէն տօլայը պէեանը մա՛զէրէթլէ, կէօրիւշմէք արզուսընտա օլտըղընը պիլտիրտի։ Մ. Լագօսթ զիեատէսիյլէ մէշղուլ օլտըղը հալտե, զէվճէսինին բէյտա իթմիշ օլտըղը պիր տօսթըն տավէթինէ իճապէթ իթմէքլիյի վաղիֆէտէն ատտ իտէրէք, էվէ ազիմէթինտե տէրհալ դապուլ օլընտը։

— Զէվճէմ հադդընտա իպրաղ իթմիշ օլտըղընըզ մուամէլէի ինսանիյէթքեարանէտէն տօլայը չօդտան պէրու արզը թէշէքքիւր իթմէք արզուսընտա իտիմ. ֆագաթ, քէյֆսիզ օլտըղընըզը պիլտիյիմտէն թա՛ճիզ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիմ։ Հագդը նազիքեանէնիզտե տէրքեար օլան իհթիրամաթը ֆաիգամըն պէեանընա պու սուրէթլէ միւսաատե իթմէնիզտէն տօլայը թէշէքքիւր իտէրիմ։ Հէր նէ էմրինիզ վարըսա իճրասընա հազըրըմ։

Գօնթէս. — Մէմուլինիզին զայրը պաղը մուհիմմ խուսուսլարտան տօլայը սիզին իլէ պիր քէրրէ կէօրիւշմէք արզուսընա մէպնի, զէվճէնիզէ հասը իթմիշ օլտըղընըզ վագթըն պիր ճիւզ'ի մըդտարընտան տա պէնտէնիզ իսթիֆատե իթմէկէ ճիւր'աթ իյլէտիմ։ Էվվէլ էմրտէ շու միւլագաթա իքի էսաս վաղ իտէճէյիմքի, պիրիսի զէվճէնիզէ վէ տիկէրի զաթը ալինիզէ մախսուս տըր։ Պէն՝ տիւնքի կիւն մատամ Լագօսթը, զիեատէսիյլէ մէ'եուս, զայէթ տէրմանընը, գուվվէթսիզ, վէ էլէմ ու քէտէրինէ զալէպէ իթմէյէ գուտրէթսիզ պիր հալտե կէօրտիւմ. մատամընն շու հալի վէլսիմ պիր հալ օլտըղընը սիզէ տէ սէօյլէմէքտէն չէքինէմէմ։ Սիզ նա՞սըլ պուլտընըզ։

Լագօսթ. — Պէն տէ սիզին կիպի կէօրիյօրըմ. էյէր գալիլ օլսա ըտը, Պօրտոտա իգամէթի պէր թարաֆ իտիպ պուրատա գալըր եանընտան այրըլմազ ըտըմ. չունքի քէնտիսի պուրատան պիր եէրէ կիթմէք իսթէմէյօր։

Գօնթէս. — Պուրատա գալապիլէ իտինիզ էյի օլուր ըտը. չունքի թէնհալըգ, մատամընն հիւզնիւ քէտէրինի արթըրըյօր. լաքին քէտէրինին կիթտիքճէ քէսպի չիտտէթ իթմէսինին ասըլ սէպէպի նէ օլտըղը պէլքի սիզճէ մէճհուլ տըր։

Digitized by Google

Լագօսթ. – Ապա մէճհուլ տէյիլ. դըղընը ղաիպ իտէն պիր անա, միւքէտաէր օլմազտա նէ՞ օլուր։

Գօնթէս. – Շիւպհէսի՛զ. լաքին պաշդա սէպէպ տահա վար. ղէվճէնիզ պունտան պէօյլէ չօճուդ սահիպի օլամաեաճաղընը վէ անալըղըն լէզղէթ վէ մէթանէթինի խաթրընա կէթիրտիքճէ, տէլի տիվանէ օլույոր։

Լագօսթ. – Պուրալարա դատար մահրէմանէ գօնըշտընը՞ղմը։

Գօնթէս. – Սիզ նէ՞ տէրսինիզ։

Լագօսթ. – Նէ՞ տէյիմ. հագդը վար, իլք չօճուղը զէմանընտա օ գատար ղահմէթ չէքտի քի, էօմրիւ պիլէ մուխթալաեա տիւշմիւշ լիտի։ Բէնտինի պուլընճաեա տէկին նէլէ՞ր չէքիլտի։ Մէշվէրէթ ղըմընտա ճէլպ իտիլէն պիր գաչ հէքիմէր, արթըդ չօճուդ սահիպի օլամաեաճաղընը հիւքմ իթտիլէր, լաքին շու ըէյի քէնտի հուզուրընտա պէեան իթմէմիշ օլտրդլարը ճիհէթլէ, քէնտիսինին պու խուսուստան պահս իթմիշ օլմասընա թէաճճիւպ իտիյօրմ։ Սիզ պունա պիր չարէ կէօրիւյո՞րմըսընըզ։

Գօնթէս. – Պէլքի պիր չարէ պուլընապիլսին. լաքին պու պապտէքի ըէյիմի թէմամըյլա արզ իթմէտէն, միւսաատէնիզլէ իքինճի էսատատան պահտա կիրիշէլիմ. իշլէրինիզ բէք գարըշըդ ըմըշ. էօյլէ՞ մի։

Լագօսթը պէնղի ադ պագ քէսիլիպ.

— Սիզ շու սուրէթլէ իտարէի յիտան վէ պանա ա՛իտ օլան պիր մատտէյէ, միւտախէլէ իթտիյիմտէն տօլայը ճանընըզ սըդըրմասըն։ Ճիտտի պիր մագսատա խըզմէթ իթտիյիմ էմին օլընըզ. պիրաղտան նէ օլտրդընը անլաեաճաղընըզտան, օ վագթա գատար միւսաատէքեարանէ տավրանմանըզը ըէճա իտէրիմ։

Լագօսթ. – Ըսթաղֆրուլլահ, մատամ։

Գօնթէս. – Իշլէրինիզ պօղուդ իտիյի վէ պանա թէվտի իտէճէյինիզ սըրրա քիմէնէէնին խապէրտար օլամաեաճաղը մուհագդաղ օլտրդը հալտէ, պանա պէեանը հալ իթմէքտէն ինթիրազ իթտիյինիզէ թէաճճիւպ իտէյօրմ. պա խուսուս քի պաշընընդա կէլէն ֆէյլասէթ, քէնտի խաթանընդտան նէշէթ իթմէյիպ, վուդուաթը զէման էսէրի օլտրդընը ըանա պիլիրիմ։

Լագօսթ. – Պուրասը բէք սահիհ տիր։ Պիւթիւն էօմրիւմտէ էլիմտէն կէլտիյի գատար չալըշըպ չապալայըպ, մէնֆաաթըմը ասլա զէվգ ու սէֆաեա ֆէտա իթմէտիմ. պէնիմ պաշրմա կէլէն հէր քէսին պաշընա կէլէպիլիրտի։ Թէշէպպիւս իթտիյիմ իշ՝ բէք ֆահտէլի օլաճագ զանն իթտիմ, հաթթա տահա նիշէ քիմսէլէր այնը իշէ թէ-

չէպպիւս իթմէք իսթէտիլէր։ Թալի՛սիզլիյիմտէն բասթ կիթմէտի. — տէտիքտէն սոնրա, հէնիւզ թանըմըշ օլտըղը պիր գատրն մուվաճճէհէսինտէ պու գատար թաֆսիլաթա կիրիշտիյինտէն տօլայը հիճապ իտէրէք թա՛թիլի քէլամ իյլէտի իսէ տէ, մուախխարէն, եինէ սէօղէ ա-ղաղ իլէ.

— Իշլէրիմ հադգընտա քիմոէ՞ն մա՛լիւմաթ ալտընըզ. հալիմի քիմնէ պիլմէզ տէյու զանն իտիյօրտըմ։

Գոնթէս. — Զէվճէնիզտէն մալիւմաթ ալտըմ։

Լագօսթ. — Զէվճէմոէ՞ն մի։

Գոնթէս. — Էվվէթ. հադգընտա ասարը մուհաֆպէթ կէօսթէրէն պէնիմ կիպի պիր տօսթա, սէպէպի էլէմ ու քէտէրինի պիր արալըգ իֆատէ իթմէսի, քէօշէի մէեուսիյէթտէ թէնհանիշին օլան պիր ֆէլէքզէտէ իյին դապահաթ սայրլամաղ իթիդատընտայըմ։ Սիզին զէվճէնիզ կիպի զէվճինի ճանտան սէվէն պիր գատրն, գօճասընտան վէ խուսուսըյլա գօճասընըն ըզթըրապ վէ սըգընթըսընտան պահս իտէրէք միւթէսէլլի օլուր։ Հադգըմտա էմնիյէթի քեամիլէ բէյտա իթմիշ օլտըղընտան նաշի, պիլտիյինի սէօյլէյիվէրտի. — տէյերէք պիր միւտտէթճիք սէօզիւնիւ քէստիքտէն սոնրա, կէօզլէտիյի նօզիամաա վասըլ օլմադ նիյեէթի գավիյէսիյլէ.

— Պօրճընըզ օլան ճէսիմ պիր մէպլաղըն զէմանը թէէտիյէսի կէլմիշ չաթմըշ օլտըղընը, վէ շու մէպլաղ իքի եիւզ պին ֆրանգա պալիղ օլուպ, թէտարիք իտէմէտիյինիզի պիլիրիմ... իսթէտիյինիզ շու իքի եիւզ պին ֆրանգ հաղըր տըր. — տէտի։

13

Մ. Լագօսթ՝ պէօյլէ ասլա մէ՛մուլ իթմէտիյի պիր չէյի թէքլիֆ իտէն պիր գատրընըն ագլը պաշընտա օլուպ օլմատըղընա թէրէտտիւտտէ գալտը։ Պիր գաչ կիւն էվվէլինէ գատար իսմինի պիլէ իշիթմէմիշ օլտըղը մատամ Շգօթ նամընտա պիր գատրընըն՝ նէ՞ մագսատա մէպնի քէնտիսինէ իքի եիւզ պին ֆրանգ վէրմէյէ գալգըշտըղընը անլամագ իւզրէ իսթիյզահը մատտէյէ գալգըշաճաղը սըրատա, գոնթէս տը Վիվիան մէյտան պըրագմայըպ.

— Իսմիմ մատամ Շգօթ տըր, տէմիշ իտիմ. ֆագաթ սահիհ տէյիլ տիր... զէվճիմտէ Ամէրիգալը օլմայըպ, Ֆրանսըզ տըր։ Քիմ օլ-

Digitized by Google

աբղրմը կիզլի թութմագլբդ մուհիմմ սէպէպլէրէ միսթէնէտ օլուպ պու սէպէպլէր իսկ էլան պագը օլտրղընտան, հադգընբղտա նէ տէրէճէ իթիմատ վէ րիայէթիմ օլտրղընը տէրհալ ֆէհմ իտէրսինիզ։

Լադօսթ. - Ահվալի խուսուսիյէնիզէ քիմնէնին քէսպի մա'լիւմաթ իթմէյէճէյինէ էմին օլապիլիրսինիզ։

Գօնթէս. - Պիլիրիմ. վէ միւլագաթըմրղըն նէթիճէսի հէր նէրէյէ վարաճագ օլսա, սէօյլէեէճէյիմտէն զիեատէ պիր չէյ սէօյլէմէյէ թէսատտի իթմէյէճէյինիզի տէ դավիէն իւմիտ իտէրիմ. իտէճէյիմ հիքեաեէ թէմամ օլամաեաճագ իսկ տէ, սէօյլէեէճէյիմ գատարընընն սահիհ օլտրղընա եէմին տախի իտէպիլիրիմ։ Պէն էվլի իմ, զէվճիմի բուհրմ կիպի սէվէրիմ։ Եալընըզ պիր մագսատ, պիր տիւշիւնճէմ վար. պու տա զէվճիմին նէզտինէ կիթմէք տիր. լաքին թէվլիտ իթտիյիմ չօճուգ, զէվճիմին չօճուղը տէյիլ տիր։ Պու նազիք մատտէյի մատամընընղա պէեան իթմէք իսթէր իտիմ, ամմա, օնըն տա ադլը պաշընտա օլմատրղընտան էյիճէ անլաեամաեաճաղընը պիլտիյիմ ճիհէթլէ, սիզէ միւրաճա'աթ իթմէյէ ճիւրա'թ իթտիմ։ Զէվճիմի պու տէրէճէ սէվտիյիմի պէեան իթտիքտէն սօնրա, մէրգումրն չօճուղըմրն պապասը օլմատրղընը նա՞սըլ անլաթմալը, զանն իթմէեէսինիզքի, զիհնիմին բէրիշան վէ տաղընբդ օլտրղը պիր սրրատա, պիրիսինէ թէսլիմ օլմրշրմ. զանն իթմէեէսինիզքի, պիր հալի սէրմէսթիյէ մաղլուպ օլմրշրմ. հաշա՛. հաշա՛... էօնիւմէ պիր տուզագ գուրուլուպ, հադգրմտա մուամէլէի ճէպրիյէ իճրա օլընտը. արսրզ վէ հաեասրզ սուրէթտէ ըրզրմա թէսալլութ իտիլտի... անճագ շու մէլա'նէթին թաֆսիլաթընա նէ կիրիշմէք իսթէրիմ, նէ տէ կիրիշէպիլիրիմ։ Խայլը զէման տիւշիւնտիւքտէն թաշընտրգտան սօնրա, հէր իքիմիզին պաշրմրզա կէլէն ֆէլաքէթի զէվճիմտէն կիզլէմէյէ գարար վէրտիմ. սիզտէ էյիճէ տիւշիւնէճէք օլսանրզ, շու գարարրմը, վէ զէվճիմի շու սուրէթլէ ալտաթմագ խուսուսընտաքի մագսատրմը թագտիր իտէրսինիզ. իշթէ շու մագսատա նա'իլ օլմագ իշին իսմիմի թէպտիլ իթմէյէ, վէ էնզարը ալէմտէն ուզագ պուրաեա կէլիպ կիզլիճէ վազ'ը համլ իթմէյէ մէճպուր օլտրմ։ Պու կիւնքի կիւն զէվճիմին եանընա կիթմէյէ գարարը գաթ'ի վէրմիշ օլտրղրմտան, գրղրմը նէ՛ եաբաճաղրմը շաշրրմրշ գալմրշրմ։ Պէնիմ եէրիմտէ հէր հանկը գատրն օլսա, պէնիմ կիպի շաշրրրպ գալմայրպ... խրլաֆը րիզասը օլարագ, տօղուրմրշ օլտրղը չօճուգ մուվաճճէհէսինտէ քէնտիսինի հիչ պիր վազիֆէ իլէ միւքէլլէֆ սայմաերպ, մէրգումը քէօշէնին պիրինէ պրրագրվէրիրտի։ Պէն իսկ, պունը թէրվիճ իտէմէտիմ. վէ պէօյլէ պիր մուամէլէ իճրասընա քէնտիմտէ պիր հագգ

Digitized by Google

վէ սէլահիյէթ պուլամատրմ։ Գրդրմ պիր ճինաեէթ մահսուլը, պա-
պասը մէ'լունդն պիրիսի իսէ, վէ պէնտէ օնդն ուղրդնա թէհամմիւլիւ
նագապիլ էվլեէթ վէ իշքէնճէ չէքտիմ իսէ, գրդրմի'ն նէ՞ գապահա-
թը վար։ Պէնիմ չէքտիյիմ աղրը վէ աճրլարան գրդրմը մէ'սուլ ի-
տէմէմ... Ֆագաթ զէվճիմին եանընա կիթմէք իւղրէ գրդրմը թէրք
իտէճէյիմ... վէ միւէպպէտէն եիւզիւնիւ կէօրմէյէճէյիմ.., սէվէ-
մէտիյիմ իչին, սէվմէյէճէյիմ... լաքին պէնիմ՝ քէնտիսինի թէրք իթմէմ
տէն տօլայը զարարտիտէ օլմամասը, սէֆալէթէ տիւշմէմէսի վէ սուրէ-
թի վէլատէթինտէն նաչիար ու հիճապ իչինտէ եաշամամասը իչին, հէր նէ
քի ֆէտաքեարլրդ լաղրմ կէլիրսէ տիրիղ իթմէեէճէյիմ։ Պունլարը
տիւշիւնէ տիւշիւնէ սիզէ շունը սէօյլէմէք խաթրրմա կէլտի. եանի, ա-
լրնրդ շու չօճուղը. տաիրէի ըրդ ու նամուստա պէօյիւթտիւրիւնիղ,
մատամ քի պասլասը եօդ տրր, օնա պապալրդ իտինիզ, վէ մա-
տամ քի պէ'ն անասը օլտրղրմ հալտէ, պէ'ն տէ թէրք իթմէյէ մէճ-
պուր օլույօրրմ, միւսաատէ իտինիզ քի զէվճէնիզտէ անալրդ իթմին։
Միւրատրմ նէ օլտրղրնը չիմտի անլատրնը՞ղ մը։ Արթրդ պօշ եէրէ մահ-
ճուպիյէթ էլամէթի կէօսթէրմէյինիզ. նէզաքէթի հալինիզ ինտիմտէ
մալիւմ օլտրղը ճիհէթլէ սիզէ նէ գատար հիւրմէթ իթմէմ պէճա տրր։
Պիլիյօրսընրդ, կէօրիւյօրսընրդ, անլատօրսընրդ քի, միւրատրմ սիզին ի-
լէ պիր մուգավէլէյէ կիրիշմէք, վէ սիզտէն պէքլէտիյիմ մա'նէվի պիր
խրզմէթ մուգապիլ սիզէ մատտէթէն պիր խրզմէթ իթմէք տէյիլ տիր.
ասլա, ասլա. սիզէ եալվարրպ եագարան պիր վալիտէ տիր, ղայէթ
մէյուս պիր վալիտէ, տահա տօղրուսը եալվարան պէն տէ տէյիլիմ
գրդրմ տրր։ Հէնուզ սէօզ սէօյլէյէմէղ ամմա, քիւչիճիւք գալպի չիմ-
տիտէն չարբայօր, վէ սէնին սինէնէ իլթիճա իտիպ «պանա մէրհամէթ
էթ. շու ալէմտէ պիքէս գալաճաղրմ, պէնի պէօյիւթ, գուվվէթլէն-
տիր. էհլի ըրդ պիր գրդ, նամուսլը պիր գարը հալինէ գօ. վալիտէմ պա-
նա ճանընը պիլէ վէրմէք իգթիղա իտէր իքէն, սէֆալէթէ տուչար օլմա-
մագ իչին եալընրդ պիր մրգտար ագչէ վէրէրէք իքթիֆա իտիպ, պէնի
թէրք իտէյօր։ Ա՛լ օ մէպլաղը, ա՛լ տա, տիլէտիյին կիպի գուլլան։ Պու
տա հէտիյէ գապիլինտէն օլմայրպ, պիր էմանէթ տիր։ Պու բարա պէ-
նիմ ճէհէզիմ օլտրղրնտան սօնրա պանա իատէ իտէրսին, հաթթա ղայրէ-
թին սաեէսինտէ, պէլքի տէ արթրրրսրն, չիմտիրլէք պու բարա սէնի,
պուլընտրղրն ֆէլաքէթտէն գուրթարրը. պէնիմ կիպի սանա էվլատրղ
իտէճէք օլան պիր գրդրն, սէնին բահաթրնը իղթիրամ իթմէք վէ միսա-
ֆիրբէրվէր օլան խանէնէ սատտէթ գաբուլարրնը աչմագ հագգընտա
տէրքեար օլան ղէվդ ու արղուսրնը բէտտ իթմէ.» – տէյօր. – տէտի։

Digitized by Google

14

Մ. Լագօսթ, գօնթէսի տինլէմէքտէ օլուպ, նէ կէօնէ ճէվապ, նէ կէօնէ գարար վէրէճէյինի շաշըրտը. իշիթտիյի սէօզլէրտէն զիհնի քեամիլէն բէրիշան օլտը. քէմալի խէլէճան իլէ ալլահա աղլահա իֆատէի մէրամ իտէն գատընճըղազըն հալինէ ճաբը ըտը։

Գօնթէս՝ ագչէ մատտէսինի քէմալի նէզաքէթլէ անլաթտըգտան սօնրա, պէր վէճհի աթի մատամընտան տա պահս իտէրէք, Մ. Լագօսթը իգնա՝ իթմէյէ չալըշտը։

— Մատամընըղըն պունտան պէօյլէ չօճուգ սահիպի օլմադ սատտէթինտէն մահրում օլտըղընը սիզտէ պիլիրսինիզ։ Պու մահրումիյէթ իսէ, պիչարէյի էօլէճէք տէրէճէտէ մէ՝եուս վէ մուղթարըպ իտէյօր։ Պաղը գատընլարըն կէօյնիւ, եալընըղ գօճալարընա օլան մուհապպէթլէ տօյմադ. պու միսիլլուլէր, էօքէճէք, սէվէճէք, պագաճադ վէ վիդայէ իտէճէք պիր մախլուգ արղուլէրլէր։ Հաեաթլարընը օ մախլուգա հասր իտէրլէր, չօճուգ սահիպի օլմաեաճադլարընա դանա՝աթ հասրլ իթտիքտէ, անա օլմադ իչին եարատըլմըշ օլան պու միսիլլու գատընլար զէնկին իսէլէր, պիր էվլատլըգ ալմաղա գարար վէրիրլէր. ֆագըր իսէլէր, եա չօճուգլարա պագմադ իւզրէ պիր էօքսիւղխանէյէ կիտէրլէր, վէ եախօտ պիր էվտէ չօճուգլարը պէօյիւթմէք խըզմէթինի տէրէօհտէ իտէրլէր։ Շու սուրէթլէ կէօնիւլլէրինին արզուսընը իքմալ իթմէյէ մուվաֆֆադ օլամատըգլարը հալտէ, արթըգ հաեաթլարընտան պիլէ օսանըպ, մահզունիյէթէ տուչար օլըրլար։ Գըզըմըն սաեէսինտէ, քէտեր վէ ըզթըրապ իչինտէ պուլընան զէվճէնիզ, պիր հաեաթը թաղէ քէսպ իտէպիլիր, իպթիտատէ պէլքի, գըզընըն եէրինի թութմադ խաթէյէն գըզճըղազըմա նազարը վահչէթլէ պադարսա տա, քէնտի գըզը կիպի պո՛ւ տա եիւզիւնէ կիւլտիւքճէ վէ մինի մինի գօլլարընը ուզաթտըգճա, թէտրիճէն գալպի երմուշամաղա պաշլայըպ, եէնի պիր մուհապպէթ գալպինտէ զուհուրեաֆթէ օլաճաղընա չիւպհէ հօդ տըր։ Ֆէնտի եէրիմէ գա՛իմ իթմէք իւզրէ ինթիխապ իթմիշ օլտըղըմ զէվճէնիզիղին նէ՝ ախլագտա օլտըղընը բէք կիւզել թէճէսիւս վէ թահգիգ իթտիմ։ Հիչ պիր կէօնէ մէճպուրիյէթ թահթընտա օլմատըգը հալտէ, սատագաթ վէ մէրհամէթ վէ ֆէտաքեարլըգ սաիդասըյլա, գըզըմա սարըլաճալընա էմինիմ։ Իպթիտա սէվմէմէք թարաֆընա կիտէճէք օլ-

Digitized by Google

սա պիլէ, մուախխարէն մուհապպէթի մէրթէպէի ղաեէյէ վարաճադ... վէ պէ՛ն տէ... դրզրմրն պէնի ղայպ իթմէքլէ հիչ պիր չէյ ղայպ իթ-մէմիչ օլտրղրնը, վէ քէնտիսինէ ատէթա պիր վալիտէ թէտարիք իթ-միչ պուլրնտրղրմը խաթրրմա կէթիրտիքճէ, էլէմ ու քէտէրիմ օլ-տրդճա խաֆիֆլէնէճէք տիր։ Հալիմէ մէրհամէ՛թ իտինիզ... ինսաֆ ի-տինիզ. հադրդէթէն միւհթաճը մէրհամէթիմ. ասլա միւսթահադդ օլմատրղրմ հալտէ, պէյլէ պիր ֆէլսաքէթէ ուղրամրշ օլտրղրմտան, հադդրմտա հիւրմէթ վէ ըիայէթ, վէ թէվէճճիւհ կէօսթէրիլմէսինի թալէպ իթմէյէ պիր տէրէճէյէ գատար հադդրմ վար տրը...։ Խաթ-ըրմա պիր չէյ տահա կէլտի, օնը տա սէօյլէյիմտէ պիթիրէյիմ։ Սի-ղին իլէ պու սուրէթլէ ուզունճա միլադաթ վէ սրրրմը սիղէ թէս-լիմ իտէճէք վէ սիղէ եալվարաճադ եադարաճադ եէրտէ, հիչ խա-պէր վէրմէքսիզին, պրրադրպ եալընրզ պաշրմա սավուշա իտիմ. նէ՞ օլաճադտը, ֆէրտասը կիւնիւ ֆիրարրմը ղէվճէնիզ խապէր ալտրդտա գօշա գօշա կէլիպ, չօճուղը ալրպ կէօթիւրէճէքտի. սիղտէ միւսաա-տէ իտէճէքտինիզ։ Ի՞նթէ չօճուղը պրրադմրշ կիթմիշիմ, տէյու ֆարզ իտէրէք, նէ եաբաճադսանրզ եաբրնրզ։ Սէօյլէեէճէքլէրիմի սէօյլէտիմ պիթիրտիմ. սիզտէն հէման ճէվապ պէքլէրիմ. տիշիւնիւնիւզ, ղէվճէ-նիզէ տէ սէօյլէյինիզ, վէ տիլէտիյինիզ կիպի դարար վէրինիզ.– տէ-տիքտէն սօնրա, աեաղա դալդտրդտա, Մ. Լադօսթ մուֆարադաթ իթտի։

15

Մ. Լադօսթ իլէ ղէվճէսի, իբի կիւն տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, չօ-ճուղը գապուլ իտէճէքլէրինի, մատամ Շդօթա, եանի գօնթէս տը Վիվիանա մա՛լիմաթ վէրտիքլէրինտէ, թարաֆէյն պէյնինտէ հէր խու-սուս աչրդ աչրդա քէմալի խուլուս վէ նէզաքէթլէ շիֆահէն դարար-կիր օլուպ, գրզրն սիննի պիւլուղէ վիւսուլը հալինտէ ի՛ատէ օլունմագ շարթրյլա, տիլէտիյի կիպի դուլլանմագ իւզրէ, Մ. Լադօսթա իբի եիւզ պին ֆրանդը գօնթէս թէսլիմ իթտի։

Պու վէճճիլէ դրզրնրն իսթիդպալինի թէմամրյլա թէէմին իթտիք-տէն սօնրա, թէտարիքեաթը լազրմէնին իճրասընտան վէ քիմ օլտրղը միւէպպէտտէն պիլինմէմէք իւզրէ թէտապիրի իհթիեաթիյէնին իթթի-խազընտան սօնրա, Արգաշօնտան մուֆարադաթլա զէվճինին եանընա կիթմէքլիյէ դարար վէրտի։

Digitized by Google

Մուֆարագաթ զէմանը կէլտիքտէ, իքի վալիտէլէր, եանի վալիտէյի սապրգա իլէ վալիտէի լահրգա, գըզը թէվիտ իտէն վալիտէ իլէ եախօտ գըզը թէրպիյէ իտէճէք օլան վալիտէ պօյուն պօյունա սարբլբպ, հէզարտան բուսելէր թէաթթի իթտիքլէրի վէ գօնթէս Պէրթին այրբլբպ կիտէճէյի սըրատա, մատամ Լագօսթ.

— Գըլլընը կէօրմէք իսթէ՛մէտին. կէօրմէտէն թանըմատան կիտէճէ՞քմիսին։

Գօնթէս. – Էվէ՛թ, էվէ՛թ. իսթէմէ՛մ, իսթէմէ՛մ։

Մատամ Լագօսթ. – Լաքին զայէթ տիլպէր. զայէթ կիւզէլ տիր. սանա պէնզէր։

Գօնթէս. – Պանա՞ մը պէնզէր. պանա՞ մը։

Մատամ Լագօսթ. – Զիեատէ՛ւիլէ. այնը սէնին էշքեալին։

Գօնթէս. – Ա՛հ. պանա՞ մը պէնզէյօր. էօյլէ՞ մի... կէօրէյիմ. նէ՞րէտէ տիր։

Մատամ Լագօսթ. – Ուշթէ պէշիյինին իշինտէ. – տէտիքտէ, գօնթէս՝ պէշիյէ տօղրու սէյիրթիպ, չօճուղը գուճաղընա ալտը, վէ էլան տախի գօրգմադտա օլտըղը ճիհէթլէ, եիւզիւնէ պագմագտըղըն քէմալը խէլէճան իլէ տիվանէճէսինէ չօճուղըն ալընընտան, կէօղլէրինտէն վէ աղզընտան էօբտիւքճէ էօբտիւ։

Պու արալբգ սիւտանա չօճուղա նէ իսմ գօնբլաճաղընը սո՛ւալ իթտիքտէ, մատամ Լագօսթ.

— Մարկրիթ թէսմիյէ իթսէ՞ք. իսթէ՞րմիսինիզ։

Գօնթէս. – Մարկրիթ, ֆէնա տէյիլ. չիշէք իսմի. – տէյէրէք պաշընը էյիպ թէքրար էօբմէյէ պաշլատը, վէ եավաշ պիր սէտա իլէ.

— Վա՛հ, պիչա՛ւլէ ճինայէթ չիշէյի, վա՛հ, սէֆիլ ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ, վա՛հ – տէտի։

Digitized by Google

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

1

Բօրթ-Սէն-Մարթէն թէաթրսնընը տիրէքթօրը չանը չալըպ ուշաղը չաղըրտը։

— Պիրինճի ֆասլ հէնուզ պիթմէմիշ օլտըղը հալտէ, իչերիտէքի կիւրիւլթիւ նէ՞ տիր։

Ուշագ. — Պիրինճի ֆասլ պիթտի. շիմտի պալէթ պաշլատաճագ։

Պիրիսի. — Պալէ՛թ մի. կիտէյօրըմ։

Տիրէքթօր սօպանընը գարշըսընտա գանաբէ իւզէրինտէ եաթըլմըշ օլան պիր քիմսէյէ խըթապէն։

— Տուր կիթմէ. տահա սէօյլէյէճէյիմ վար. պալէթի իքի եիւզ սէքսէն տէֆա կէօրտիւն, եէթիշիր. պու ադշամ տա կէօրմէյի վէր։

Տիկէրի. — Միւրատըմ պալէթի կէօրմէք տէյիլ...

Տիրէքթօր. — Միւրատընը նէ՛ օլտըղընը պիլիրիմ. պալէթի տէյիլ, պալէթ օյնատանլարտան պիրինի կէօրմէք. պունընը իճապընա պագարըղ. — տէտիքտէն սոնրա ուշաղա խըթապէն.

— Մատմուազէլ Վէլլէտտա օտասընա էնտի՞ մի։

Ուշագ. — Էվվէթ էֆէնտիմ. հաթթա սիզի կէօրմէք իսթէյօր։

Տիրէքթօր. — Սէօյլէ, կէլսին։

Ուշագ. — Է՛յ. շէնանընը արգասընտա պէքլէյէն տիկէր գըզլա՛ր։

Տիրէքթօր. — Հէբսի պիրտէն կէլսինլէր. իսապէթ. թօբընը պիրտէն սավար վէ տահա դօլայ եադայը գուրթարըրըմ. — տէտի։

Պիր դաչ տագըդէ սոնրա, իքինճի պալէթ (ըադդաս) տիկէր ալթը նէֆէր պալէթլէրլէ, եարը կիյինմիշ եարը չըպլադ, հէլլ կէրտանլարըյլա գօլլարը պիւսպիւթիւն չըպլադ վէ աեադլարընտան տիզ դաբագլարընա դատար սրդը սրդը թէն ըէնկի զայէթ ինճէ իբէք տօնլար կիյինմիշ օլտըգլարը հալտէ, իչերիյէ հիւճում իթտիլէր։ Պունլարըն եէտիսի տէ թազէ վէ կիւղել օլուպ, գըրմըզը պօեալը տուտագլարըյլա թէպէսիւմ իթտիքլէրի միսիլլու, բարըյ բարըյ եանմագտա օլան կէօզլէրինի պիր թագըմ էճզալը ըէնկլէր իլէ պատէմ շէքլինէ գօմըշլար, վէ եանագլարընը՝ աթէշ սաչայօր կիպի պիր հալէ վազ իթ-

վիշլէր իսի. աեռագլարը պիր եէրտէ տուրմայրլը, բաղտա հազբը օլու-յօրլար կիպի հարէքէթ իթմէքտէ իսի. միւտիրին օտասընա կիրմիշ օլ-ուրգլարընտան տօլայը մէՃՈՒՆԷՆ, հէյեէթի մէճմուալէրիյլէ ղայէթ լաթիֆ, ղայէթ չէհվէթամիզ պիր մանզարա թէշքիլ իթտիլէր։

Վէլլէտա՝ քէնտիսինին իքի եիւզ սէքսէն եէտի տէֆա օյնաարղընը կէօրմիւշ օլան, վէ հէր տէֆասընտա հայրէթի արթուրգճա արթարագ հառառը նիհայէյէ էրիշմիշ պուլընն տէլիգանլընն եանընա տօպլու կի-տիպ, կիզլիճէ գանուշմագտա իքէն, տիկէր պալլէթլէր տիրօքթօրըն ֆէթրաֆընը չէվրէմիշլէր, քիմիսի՝ էրթէսի կիւնքի օյուն իշին պիր գաչ տանէ պատիհավա տուխուլիյէ պիլեէթի խթէմէքտէ, քիմիսի՝ պիր ի-քի կիւն իշն թալէպ վէ պազբաը տախի հագգարզ օլարագ քէնտիլէ-րինաէն ճէզայը նագտի ալընմիշ օլմասընտան տօլայը չիքեայէթ իթ-մէքտէ իսի։

Տիրէքթօր իսէ, պու կիպի միւթալէպէլերէ ալըշմիշ օլարղընտան, ֆիւթուրարզճա պազբասընա մուվաֆագաթ վէ պազբասընա տա մուխալի-ֆէթ իթմէքտէ իսի։ Ղայէթ կէնճ օլարղը հալտէ, գարշուասընտա տուր-մագտա օլան տիլպէրլէրտէն, իհթիեար պիր հաքիմ կիպի հիչ պիր շէյ հիսա իթմէմէքտէ իսի։

Պու սըրատա իքինճի ֆասլըն պաշլանանճաղընը խասպէր վիրէն չա-նընն սեսի խշնիլմէքլէ, վէզիֆէ եէտրէլէրի օլան քեռֆֆէի ըաղդասլար, գալչալարընը չալգաեա չալգաեա վէ աեռագլարընը օյնաթա օյնաթա մուֆարագաթ իթտիլէր։

Տիրէքթօր՝ միսաֆիրինէ խիթապէն. – Էյ, սէօյլէ պագալըմ. խօշ-նուտ օլուր՞ն մը։

Միսաֆիր. – Զիեատէսիյլէ մէՃՈՒՆ օլտըմ, – տէտի։ Պու միսաֆիր՝ թէաթրօնըն տօսթը ըտը։ Հէր թէաթրօնըն պիր դաչ տօսթը պուլը-նըր. Պունլար պիր թագրիպլէ թէաթրօեա կիրմէյէ մուվաֆֆագ օլ-ուրգտան սօնրա, օրատա եէրլէշիպ՝ պիր տահա պաշլարը չըգար աեռագ-լարը չըգմազ վէ նիհայէթ թէաթրօնըն տէմիր պաշ էշեասը մագամընա կէչէրլէր։ Տիրէքթօրլար տէյիշիրլէր, պաթարլար, չըգարլար, միւֆ-ֆիս օլուրլար թէաթրօ տօսթլարը գայտը հաեաթ շարթըյլա կիպկի երինէ տօսթ գալըրլար։ Նէրէտէն բէյտա օլարգլարընը, հանկը զէմանտէն պէրա, շէնաեա, բէրտէլէրին տրգասընա, օյունճալարընը օտալարընա կիրիպ չըգարգլարընը քիմսէ պիլմէզ։ Պունլարընն հուգուգ վէ վէզաի-ֆի հանկըլարը տըր, օյունճը՞ մը տըրլար, ղազէթանճը՞ մը տըրլար, մուհարրիր մի տիրլէր, չէրի՞ք մի եախօտ հիսաէտաՃ մը տըրլար, հէր մէճհալ տըր... թէաթրօնըն տօսթը տըր, իշթէ օ գասատար։

Digitized by Google

Ինչ տէֆա օլարադ պիր օյուն օյնանաճաղը կիւն, պու տօսթլար խէլէճան վէ թէլաշ իչինտէ օլուրլար։ Էլ չերբանլարը իյիտ պաշլարը պիր թարաֆա չէքիպ էլլէրինի եաղլարլար։ Բէյրտէ աչրլտրգտան սօնրա իչէրիտէ կիւրիւլթիւ իտիլմէմէսինի թէնպիհ իտէրլէր։ Մի՛ւմէպէր ղաղէթալարտան պիրինին մուհարրիրի կէլմէմիշ օլտրգը հալտէ, պիր գաչ տագրգէ տահա պէքլէնիլմէսինի թավսիյէ իտէրլէր. օյունճրլարա ճէսարէթ վէրիրլէր, միւ՝էլլիֆինի սէմավաթա գատար չրգաբրրլար. մուվաֆֆագբյեէթ հասրլ օլտրգը հալտէ, օյունը քէնտիլէրի թէ՝էլիֆ իթմիշ կիպի շունրն պունրն թէպրիքեաթրնը գապուլ իտէրլէր. օյուն ֆէնա կիթտի՞ մի, ճեմիյէթ օ՞լմասը մը, քէնտիլէրինէն ըէյի պուլրնմագսրգրն օյնաթտրրրլտրգրնը պէեան իլէ թէպրիէյի զիմմէթէ գալգրչրրլար։

Գու գապիլտէն օլարադ, Բօրթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսրնրն տա տօսթը օլան Մ. Ֆուրնէլ, տիրէքթօրա խրթապէն.

— Գու պալլէթլի օյունը չօգ տէֆալար տահա օյնաթտրրաճաղ-մրսրն։

Տիրէքթօր. — Օյնաթ մամագ ֆիքրինտէյիմ. լաքին, պունը քէսէր-սէք արդասրնտան նէ՞ պաշլամալը. խալգ տրամտան խօշլանմաեօր. գրշ մէվսիմինտէ պէօյիւք պիր մէնֆաաթ կէօրմէսէն իշթէ եաշ կէլտի չաթտը։

Ֆուրնէլ. — Էյէր ադչէյէ լիւզումրն օլուր իսէ, իճապրնա պագրլապիլիր։

Տիրէքթօր. — Նէ՛ օ՛, միրա՞ս մը։

Ֆուրնէլ. — Քեաշքէ՛... լաքին սանա լազրմ օլան ադչէյի իգրաղ իթմէյէ հազրը օլան պիրիսինի պիլիրիմ։

Տիրէքթօր. — Քիմ իմիշ պու միւրիւվվէթ սահիպի։

Ֆուրնէլ. — Բրէնս Բօլքին։

Տիրէքթօր. — Բրէնս Բօլքի՞ն մի. պազէն սէնտէ աճայիպ ֆիքրլէր բէյտա օլուբ։ Բրէնսին պէնիմ թէաթրօմա սերմայէ գօմագ էմէլինտէ օլրնաբրգրնը նա՞սրլ ֆիքրինտէն կէչիրէպիլիրսին։

Ֆուրնէլ. — Ֆիքրիմտէն կէչիրմէք տէյիլ, բրէնսին արզուսրնէ՛ մերքէզտէ օլաբրգրնը բէ՛ք ալէա պիլիրիմ։ Պէնիմ գատար բրէնս Բօլքինի սէ՛ն տէ թանրմրշ օլան, ալէլումում սէյրկեահլարա, վէ խուսուսրյլա պալլէթ կիպի չէհվէթպախշ օյունլար օյնաթտրրան թէաթրօլարա նէ տերէճէ մուավէնէթ իթմէքտէ օլտրգրնը թէալիմ իտէրսին։ Գօղազրնա գատար թրգանմրշ օլտրգը ճիհէթլէ, եէմէքտէն իբրահ իթմիշ օլան, սերիսօշ օլամատրգը իչին իչրէթտէն վազ կէչմիշ պուլրնան, քեար վէ եախսատ զարարտան ֆիւթուր իթմէտիյի իչին, արթրգ գումար օյնամա-

եան, Նիհայէթ հէր շէյտէն պրգմըշ օսանմըշ օլան պու չիւրիւք նազէ-նիյինիմ, գարըլար իլէ տիւշիւպ գալգմագտան էլան տահա օսանմամըշ տըր։ Պու ատամ մահզա գարը իչին եաշար, գարը իլէ եաշար. թա-զէ, նատիրէ, ղարիպ վէ խուսուսըյլա նաղլը պիր գարըեա թէսատիւֆ իտէճէք օլսա, մագսատընա վասըլ օլընճաեա տէյին, հիչ տիւշիւնմէ-յիպ սերվէթի մէվճուտէսինին սոն հապպէսինէ գատար սարֆ իտէր. լաքին պուրալարա գատար տա վարամազ, չիւնքի, քէնտիսինտէն օ գա-տար շէյի պիրտէն իսթէյէն օլամազքի. պազը սերվէթլէր վարքի, պիթիրմէք միւմքին տէյիլ, բրէնսին սերվէթի տէ պու գապիլտէն տիր։

Տիրէքթօր. – Հէյլէ թէաթրո տիրէքթօրը օլսըն տա, բարանըն նասըլ գայրպ կիթտիյինի կէօրիւր։

Ֆուրնէլ. – Ինանքի պուլընտըղը հալտէն չէքինմէյէճէք օլսա, չիմ-տիյէ գատար օն տէֆա սէնին եէրինէ կէչմիշ թէաթրոճըլըղա պաչլամըշ ըտը։ Էլհասըլ, հէր նէ ղէմանքի իքի իւչ եիւզպին ֆրանգա գատար իհթիեաճըն օլուրսա, քէնտի սանտըղըն կիպի կիտիպ աչըպ ալապի-լիրսին։

Տիրէքթօր. – Պանա բարա վէրմէքտէն նէ՞ քեարը օլապիլիր։

Ֆուրնէլ. – Քեարը չու օլաճագքի, սէնի պու սուրէթլէ միննէթ-տար իտիպ, բէլտէլէրին արգալարընա սերպէսթճէ կիրիպ չըգաճագ։ Օյունճըլարը, պալլէթլէրի բէք եագընտան կէօրէպիլէճէք. օտալարը-նա կիրէպիլէճէք, վէ Նիհայէթ, չալղըյը չաղանագը, պալլէթ թագը-մը եէրինտէ, միւքէմմէլ էլէքթրիք ըշըղըյլա միւնէվվէր, մահրէմճէ պիր գատըն ճէմիյեթի թէշքիլ իտէճէք. ֆիլվագը նէ ղէման արզու իթսէ, պուրատա պուլընան գատընլարըն էքսէրիսինի այրը սյրը քէնտի խա-նէսինէ տէ սավէթ իտէպիլիր իսէ տէ, բրէնսին կէօյնիւնիւ էյլէնտիրէն չէյ ազամէթ, չաչա՛ս, տէպտէպէ, ճէմիյէթ, չօգլըգ տըր. չուրասը տա վարքի, օթուզ սէնէտէն պէրու Բարիստէ հէր եէրէ կիրիպ չը-գըպ, սաթըլմաղա ույղուն վէ էլվէրիչլի օլան հանկը գարըյըքի պուլ-տը իսէ հէման սաթըն ալտը. չիմոի տէ եինէ այնը տարիրէ իչինտէ կէչինիյօր։ Ալէմի ֆէսահէթ վէ ըէղալէթէ՝ թէաթրո գաբուսընտան կէ-չէրէք կիրմէք արզուսընտա պուլընան թաղէ պիր մէյվէ պուլաճաղընը իւմիտ իտէյօր։

Տիրէքթօր. – Օ հալտէ, սէնին բրէնս Բօլքինին հալինէ աճըրըմ. չունքի արատըղը օթաղէ մէյվէյի, օ նատիր դուչը, պէնիմ թէաթ-րոմտա պուլամաեաճաղընա էմինիմ. չունքի թէաթրոմը՝ բրէնս Բօլքինին հաավվէս վէ արզուլէրինէ իլթիճակեահ իտէմէմ, լաքին, պէն բրէնս Բօլ-քինի էվլի տիր տէյու պէլլէմիչտիմ։

Ֆուրնել. – Էվլի տիր եա. նատիր իւլէմնալ պիր գարբսը վարքի ֆէվգէլատէ սէվէր։

Տիրէքթօր. – Էօյլէ՞ մի. է՛յ պու նա՞սըլ սէվմէք։

Ֆուրնել. – Ռուսիա վէ ճիվար ահալիսինին մէսլէքի էքսէրիեա պէօյլէ տիր. Բօլքին՝ Էվրօբա իլէ Ասիա հուտուտընտաքի մէմալիքտէն պիրինտէ տօղմըշ տըր, օրալարտա, նիքեահլը օլան գարբյա ֆէվգէլատէ հիւրմէթ վէ մուհապէթ իպրազ օլընմաղլա պէրապեր, եանը պաշընտա սաիր պիր չօգ գարբլար տահա պուլընտըրըլըր։ Պիրազ պիզիմ հալիմիզէ պէնզէր. պիզտէ տէ պիր չօգ գօճալար նիքեահլը գարբտան մա՛տա պիր տէ զուհուրաթ գապիլինտէն օլարագ պիր գարբեա տիլտատէ օլուրլար։ Պիրիսի խանէնին իչինտէ, տիկերի խարբճտա պէալէնիր։ Բըրէնեա Բօլքին հէր նէ գատար ղայէթ չիրին վէ կիւզէլ վէ սիմասը հէնիւզ թազէ իսէ տէ օթուզալթը օթուզ եէտի եաշընա վարմըշ տըր... Պիր էրմէնի գրզը տըր. Բօլքինի թանրեանլար տէրլէր քի, պունտան 17-18 սէնէ մուգատտէմ պուրատա, գարբնըն պիրինէ տէրէճէի նիհաեէտէ մա՛իլ օլմըշտա տա հիչ պիր չէյէ մուվաֆֆագ օլամատըղընտան, միւմքին իսէ, մէրգումէյի ունութմագ մագատըյլա մէ՛եուսէն վէ մահղունէն Բարիստէն մուֆարագաթ իտիպ, ալթը այ սօնրա, օն պէշ օն ալթը եաշընտա մէլէք կիպի պիր գարբյա եինէ Բարիսէ ավտէթ իթմիշ։

Տիրէքթօր. – Շիմտի խաթրըմա կէլիյօր. պիր տէ օղլը քիչիւք Բօլքին եօ՞գ մը ըտը։

Ֆուրնել. – Քիչիւք տէյիլ, ատէթա պէօյիւք Բօլքին։ Բրէնեէսին եաշը տա օնտան մէյատանա չըգայօր. Օղլը տա այնը պապասընըն ախլագընտա օլուպ, անճագ օնըն գատար սաղլամ, տաեանըգլը վէ գուվվէթլի տէյիլ տիր։ Օղլընըն տէրմանը գալմայըպ տա, միւզմէհիլ օլտըղը պիր մահալտէ, պապասը կիզլիճէ ղալէպէ չալայօր. – տէտիկի սըրատտա իչերի պիր ուշագ կիրտի։

Տիրէքթօր. – Նէ՞ խաթէրսին։

Ուշագ. – Պիր գատըն կէլմիշ, հէր հալտէ սիզի կէօրմէք խաթէյօր։

Տիրէքթօր. – Նա՞սըլ գատըն։

Ուշագ. – Իսմի՝ մատմուազէլ Մ՚էրեէմ իմիշ։

Ֆուրնել. – Վա՛յ...

Տիրէքթօր. – Թանը՞ըմըսըն։

Ֆուրնել. – Էլպէթթէ. սե՛ն տէ թանըմալըսըն։

Տիրէքթօր. – Եալընըզ իսմինի իչիթմիշիմ, լաքին պուրատա նէ՞ մագատտա մէպնի կէլմիշ օլապիլիր։

Digitized by Google

Ֆուրնել. – Կէլոին տէ, անլարոբն. կէօրիւրսէն, տինլէրսէն, սէ՛ն տէ պէյէնիրսին. մուհադդադ սուրէթտէ Բարիսին էն կիւզէլ գատընլարընտան պիրի սայլլը։ Զէքի, ալիմ, ղարիպ իւլ աթվար, վէ թէբէսինտէն թըրնաղընա գատար սէն՝ աթքեար տըր, եանի արթիսթ տիր։

Տիրէքթօր. – Գու նէ գատար մէտհ։

Ֆուրնել. – Նէ՞ հաճէթ չիմտի կէօրէճէքսին։

Տիրէքթօր. – Մէրադա տիւշիւրտիւն պէնի. – Ուշաղա. – Մատամը քիւչիւք օտաեա ալը վէր, վէ պիր միւտտէթճիք պէքլէմէսինի թարաֆըմտան ըէճա էթ։

Ֆուրնել. – Սէնտէքի աղամէթ տէ տրթըգ թէհամմիւլ օլընամաղ բատտէյէ կէլիյօր։ Գատընլարը, վէ հաթթա էն կիւզէլլէրինի պիլէ պէքլէթտիրիյօրսըն։

Տիրէքթօր. – Կէօրիւշմէտէն էվվէլ հադդլարընտա էյիճէ մա՛լիւմաթ ալմադ իչին թապիի՝ պիր աղ պէքլէթմէք իճապ իտէր։ Նիչէ զէմանլարտան պէրու միւ՝էլլիֆլէրիմ, օյունճըլարըմ, պալլէթլէրիմ, մաքինիթլէրիմ, էլպիսէճիլէրիմէ թէաթրօեա գաբանմըշ գալմըշըմ։ Բարիսէ՞միյիմ, տէյի՞լմիյիմ, խապէրիմ եօգ, սէն մատմուազէլ Մէրեէմ հադդընտա տահա պաշդա պիլտիքլէրին վարըսա սէօյլէյի վէր պագալըմ։

Ֆուրնել. – Վադըա պէյնլէրինտէ հիչ պիր միւնասիպէթ եօգ ամմա, Բօլքինի նասըլ թանըրսամ, մատմուազէլ Մէրեէմի տէ էօյլէ պիլիրիմ. – տէտի։

2

Տիրէքթօր՝ միսաֆիրին պէքլէյէճէյինտէն ֆիլթուր իթմէյերէք իչի ատրաշտըրտըգտա,

Ֆուրնել. – Մատմուազէլ Մէրեէմ, Բարիսէ կէլէլի իքի սէնէ գատար օլտը. նէ՞ թարաֆտան կէլտիյի, հա՞նկը ֆամիլեաեա մէնսուպ օլտըղը, պասպասը վէ անասընին նէ՞րէտէ պուլընտըգլարը նամա՛լիմ։ Վաբօրտան չըգար չըգմազ Վիլիէ ճատտէսինտէ քիւչիւք պիր էվ իսթիճարը իտիպ, պիր աչճը դարը վէ պիր տէ պէսլէմէ իլէ օրաեա եէրլէշտի։ Տըշարըեա չըգտըգճա եալընըղ հէյքէլթրաշ Ֆրանչէսքինին տէսթիկեահընա կիտէր իտի։ Սէն՝ աթտա պիր աղ իլէրիլէտիքտէն սոնրա, կէնճ պիր դըղ գաֆատը եաբըպ, սէրկիյէ գապուլ իթտիրտի։ Եաբմըշ օլտը-

Digitized by Google

ղը հէյքէլ մաղհարը բաղպէթ օլարագ ։ քէնտիսինի կէօրմէք արզուսըյ-
լա բէք չօգ քէսան խանէսինէ կիթմիշլէր խսէ տէ , մէ՛եուսէն ավտէթ
իթմիշլէր տիր ։ Էրթէսի սէնէ պիր հէյքէլ տահա սէրկիյէ կէթիրէճէյի-
նի հէր քէս մէ՛մուլ իթմէքտէ իքէն հէյքէլ եէրինէ , ղայէթ մէհարէթ-
լէ թէրսիմ իտիլմիշ վէ ղիյրինէ « Մէրեէմ » իմլասը վաղ օլընմըշ պիր
բէսմ կէլտի . հէր քէս պու գըղ հէյքէլթրա՞շ մը տըր, եօղսա ըէսսա՞մ
մը տըր , տէյու շաշըրըպ գալտըղը սըրատա , օբէրա գօմիք թէաթրօ-
սընտա պիր ֆասլտան իպարէթ պիր օյուն օյնաթտըրտը քի , հէր քէսի
հայրէթտէ պըրադտը . էլպէթթէ սէնին տէ խաթրընա կէլիյօր եա ։

Տիրէքթօր . – Օ՛. խաթրըմա կէլտի ամմա , էօյլէ եալընըզ պիր հէյ-
քէլ, պիր բէսմ վէ պիր օյուն իլէ , օ էվտէ օթուրըլը՞ր մը . եէեէճէք ,
իչէճէք , կիյինէճէք տէ լազըմ . . . Պու գըղ նէ՞ իլէ կէչինիյօր ։

Ֆուրնէլ . – Սէնէտէ օն օն լէքի պին ֆրանգ գատար իրատը վար
տըր քի , հէր իւչ այտա պիր , պիլտիյիմ պիր սալրաֆ քէնտիսինէ թէս-
լիմ իտէր ։

Տիրէքթօր . – Պէօյլէ հէր ճիհէթլէ մուվաֆֆագըյեէթ պուլտըղը
հալտէ , եինէ քիմսէյի գապուլ իթմէմէք ֆիքրինտէ տէվամ մը իտէյօր ։

Ֆուրնէլ . – Գապուլ իտէյօր ամմա , սաաթ պէշտէն եէտիյէ գա-
տար, եալընըզ ըէսսամ, հէյքէլթրաշ, չալըճը վէ պիր գաչ տա ղա-
զէթաճը յը տէսթիկեահընտա գապուլ իտէյօր ։ Պունլարտան պաշգա
հէր քիմ կիտէճէք օլսա , հիչ պիր ֆա՛իտէ հասըլ օլամաեաճաղընը վէ
պօշ եէրէ վագթընը զայ իտէճէյինի պէհանէ իտէրէք ըէտտ իտէյօր։

Տիրէքթօր , – Տէմէք քի կէօյնիւնիւ տէ . . . սէ՛նաաթքեարանտան
պիրիսինէ վէրմիշ օլաճագ . սէվտիյի եա հէյքէլթրաշ, եա ըէսսամ վէ
եախսօտ պունլարա միւմասիլ պիր սէն՝աթքեար օլմալը ։

Ֆուրնէլ . – Քիմսէյէ աշըգ տէյիլ տիր ։

Տիրէքթօր . – Ամմա եաբտըն հա՛ ։

Ֆուրնէլ . – Պիր աշըգը վարըսա պիլէ քիմսէնին խապէրի եօգ տըր.
աշգու մուհապպէթէ տայիր օլան սէօզլէրտէն խօշլանմազ . վէ էն պի-
կիւնահ շիյվէքեարլըգտան պիլէ իճթինապ իտէր ։

Տիրէքթօր . – Տիմէք քի պու գըղ ատէթա էվլիեատան ։

Ֆուրնէլ . – Ասլա . էվլէատան մա՛տուտ օլմագ իչին ինսան , հէր
շէյի կէօզիւնէ ալտըրարագ , հավվէս ու արզուլէրինէ մուգապէլէ ի-
տիպ , մուղաֆֆէրիյէթ գաղանմալը տըր ։ Մատմուազէլ Մէրեէմ իսէ
պուրալարա իշի վարտըրմայըպ , եալընըզ աշգ ու սէվտա մուպահա-
սաթընտան գաչընը. հաթթա, պաղը քէսան իտտիա պիլէ իտէրլէր քի,
գարը իլէ էրքէյին ատի ահպապ մագամընտա կէօրիւշմէլէրինտէն

Digitized by Google

ֆէվդէլատէ խօշլանտըղը հալտէ, աշգ ու սէվտա մատտէսինտէն թէ-նէֆֆիւր իտէր։ Քէնտինէ մախսուս օլան պիր ղարապէթի հալ, վէ պիր սէրպէսթիի ֆիքը իլէ, նէ՛ մէպտէյէ խըզմէթ իթմէքտէ օլտըղընը ա-շիքեար սուրէթտէ իլան իթմիշ տիր քի, նամուս տաիրէսինտէ եաշա-եան կէնճ պիր գըղ իչին ղարա՛իպտէն սայրլըը... Զունքի շուրասընը տա էյի պիլմէլիսինիզ քի, մատմուազէլ Մէրեէմ ըֆֆէթ վէ ֆազիլէ-թէ մալիք պիր գըղ իսէ տէ, սիւքիւթ ու սիւքունէթի իլթիղամ իտէն ահմագլարտան տէյիլ տիր։ Տօսթլարըյլա ղայէթ սէրպէսթանէ հէր խուսուստան պահս իտէր, վէ մուպահասաթը աշըգանէյէ տէ միւսաա-տէ իտէր. լաքին նալայրգ թա՛պիրլէր վէ նապէճա սէօզլէր դուլլանըլ-մասընա բաղը օլմազ։ Կիւզէլճէ սէօյլէնմէք չարթըյլա, հէր չէյ սէօյ-լէնէպիլիր օլտըղընը պիլ իտտիա, պիր քիթապ էօլչիւսիւզ վէ ըէրվա-սըզ եաղըմըշ օլմատըգճա ախլագը հասէնէյի մուխիլ պիր քիթապ սայրլամաղ տէյու ըսրար իտէր. խիւլասայը քէլամ, հէր քէս մէրգումէ-նին սալօն եա տէսթկեահրնա գատէմ պասմագ արղուսըյլա սուզան օլտըղը ճիհէթլէ, սէնայի՛ի նէֆիսէյէ վէ մի՛ւթէպէր ճէմիյէթլէրէ տա՛իր զուհուր իտէն հավատիսաթը հէր քէստէն էվվէլ քէնտիսի խապէր ա-ելը. կէլէն կիտէնլէրէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղը էն պէօյիւք էսէրի թէ-վէճճիւհ, վէտա մագամընտա պիր քէրրէ էլինի ուզաթմագտան իպա-ըէթ տիր։

Տիրէքթօր. – Էլպէթթէ էվինէ գատըն տա գապուլ իտէր եա։

Ֆուրնէլ. – Ասլա. նէ՛ տէմէք իսթէտիյինի անլայօրըմ։ Պաշգալար տա պու միսիլլու էֆքեարա զահիպ օլտըլար. չունքի հէր նասըլ ըսա էրքէք գըսմը պիր գատընըն գալպէն գայտսըզ օլմասընը թէսավվուր իտէմէզ։ Էքսէրիեա, եա քիպրի նէֆա վէ եա հըրս ու հասէտ սէմէրէսի օլարագ, էրքէքլէր թանրեամատըգլարը պիր պիչարէ գատընը թա-նըմըշ օլմագ իչին, զէվալլընըն հիչ պիր չէյտէն մա՛լիմաթը օլմատըղը հալտէ, հայսիեէթինէ տօգունըրլար վէ ըրզ ու նամուսընը իխլալ իթ-մէյէ գալգըշըրլար. պունըն նէթիճէսի օլարագ շաեանը հիւրմէթ վէ ըրիայէթ օլան օ սէֆիլ գատընտան, քէնտիսինի պիլէնլէր իճթինապ իթ-մէյէ պաշլարլար։

Տիրէքթօր. – Տէմէք քի սէն տարպը մէսէլէ էհէմմիյէթ վէրմէյօր-սըն. տիւմանսըզ աթէշ օլո՞ւր մը։

Ֆուրնէլ. – Պէնճէ պունտան եանլըշ տարպը մէսէլ օլամազ. չուն-քի էքսէրիեա տիւման վար տէյու պիզ քէնտիմի՛զ խաեալ իտէրիզ։ Հէմ՛ տէ պու տարպը մէսէլին մատմուազէլ Մէրեէմէ հիչ շումուլը եօգ. զի-ըա ծնըն օճաղընտա նէ՛ աթէշ, նէ՛ օտուն, նէ՛ տէ քէօմիւր պուլընտըղը

Digitized by Google

ճիհէթլէ, օճաղընտա տիւման արամադ քիմսէնին խաթրընա պիլէ կէլմէմիշ տիր։

Տիրէքթօր. – Պէլքի տէ օճաղը տա եօգ տըր։

Ֆուրնէլ. – Իհթիեաթէն պէլքի օճագտան տա սարֆը նազար իթմիշ տիր։

Տիրէքթօր. – Ամմա տա վիդաեէ իտէյօրսըն, հա՛։

Ֆուրնէլ. – Իւզէրինէ հիւճում իտէն եօգ քի, վիդաեէ իթմիշ օլայըմ։

Տիրէքթօր. – Տօսթ ըմըրըն։

Ֆուրնէլ. – Արա սըրա սա՛աթ պէշտէն եէտիյէ գատար կիտէնլէրտէն պիրի տէ պէն իմ։ – Զանն իտէրիմ քի պանա նազարը հիւրմէթլէ պագար. պէն տէ օնա էհլի ըրդ վէ ասիլ պիր դըզ կիպի մուամէլէտէ պուլընուրըմ։ Պու գատար էյզահաթ վէ թաֆսիլաթ քեաֆի օլսըդընտան, միսաֆիրի պունտան զիեատէ պէքլէթմէք ճա՛իզ տէյիլ տիր։ Մինիրլի պիր դըզ տըր. պօշ պօշ տուրամազ, հաթթա պիր աղ տահա պէքլէթտիրէճէք օլուրսան ալը ալմազ գալդըպ պուրաեա տա կէլմէյէ մուդթէտիր տիր։ Պէն տէ արթըդ կիտէյօրըմ. պալլէթ պիթմիշ օլմալը. Վ.էլլէտա պէնի պէքլէր, – տէյիպ տըշարըեա չըգտըգտա, տիրէքթօր մատմուազէլ Մէրեէմի օտաեա տա՛վէթ իթտի։

3

Մատմուազէլ Մէրեէմին ղայէթ սատէ վէ գալըպընա ույղուն օլարադ կիյինմիշ օլտըղը սիեահ ֆանէլա էլպիսէնին իւզէրինտէն էնլի վէ պիչիմի օմուզլար կէօրիւնմէքտէ իտի. դօլարը զիեատտէսիյէ միւթէնասիպ օլտըղը միսիլու, էլլէրի ֆէվդէլատէ զարիֆ վէ նահիֆ իտի։ Եիւքսէքճէ օլան կէրտանը յէ՝ կէրտանըն ալթընտաքի դրամին էշքեալը, իթիրազէ մահալ պըրադմաեաճադ պիր տէրէճէտէ իտի. վիճուտընին պագը գալան ճիհէթի, էլպիսէնին պիչիմինտէն թապիի պալէասը գատար կէօրիւնէմէմէքտէ իտի իսէ տէ, կէօրիւնէն գրամա նազարէն, հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ օլտըղընա հիւքմ օլունապիլիր իտի։ Էլհասըլ գատընլար մէյանընտա բէք նատիր օլալադ թէսատիւֆ օլունան կիւզէլլէրին պիրի տէ Մէրեէմ իտի։

Պիր պագըշլա մէթանէթի թապիյէթինի կէօսթէրէն գաֆասընին չէքինտէ, ըէասամլարը արատըգլարը թէնասիպ պուլընամազը ըսա

Digitized by Google

տա, պու գաֆա՝ հէյեէթի ումումիէսիյէ ճիսմինի թէճհիզ ու թէն-վիր իթմէք իւզրէ իդամէ իտիլմիշ այնը պիր մէշ'ալէյէ պէնզէմէքտէ իտի։ Սաչլարընը լէՁնի՝ ա'տի սաչ ըէնկինտէ օլմայըպ էօյլէ պիր 'ալ-թուն սարբսը ըտըքի, զանն իտէրսին քի, պէրրադ պիր հավատա ղը-ռուպ իտէն կիւնէշին զրեալարը սաչլարընա աքս իթմիշ իտի։ Եիւքսէք-ճէ պիր այն, թապիյէթինին սէպաթ վէ մէթանէթինէ տէլալէթ իթ-մէքտէ իտի։ Կէօզլէրինին լէթաֆէթի, թա'րիֆէ գալդըշըլաճադ օլսա, օ կէօզլէրի կէօրմէտիքճէ թէմամըյլա անլաշըլամաեաճաղընտան, ան-ճադ, սիւքիւնէթի հալինտէ ույույօր կիպի օլուպ, վէ ֆագաթ պիր աղ աշըլսա, էլէքթրիք գըզըլճըմարը սաչան իքի յիւզհան կիպի իտի։ Ատէթա գըրմըզը օլան տուտադլարը, կէօեաքի դար կիպի պէնաղ տիշլէրի կէօրիւնմէք իչին թապիի պիր թարղտա արալըդ ըտը։ Նիհա-յէթ ալա'իմի պէտէվիյէ վէ մէտէնիյէ իլէ գարըշըդ, նէ' շարդ, նէ' ղարպ, նէ' ճէնուպ, նէ' տէ շըմալ ահալիլէրի էշքեալ ու սրվաթընա պէնզէմէյէն վէ ֆագաթ հէյեէթի մէճմուասը զինլէրի տուրտուլա-ճադ սուրէթտէ տիլբէսէնտ օլան պիր սրֆաթա մալիք իտի։

4

Մատմուազէլ Մէրեէմ օտատան իչէրի կիրիպ, իսթիդպալէ կէլէն տիրէքթօր, չօգտան պէրու պիլիյօրմըշ կիպի էլինի ուզաթտը վէ մա'-նատար պիր սէս իլէ.

— Սիզին վասֆրընըզը չօգ եէրտէ իշիթմիշ օլտըզըմտան, թանըտը-զըմա մէմնուն օլտըմ։

Տիրէքթօր, սանտալիյէ թադտիմ իթտիքտէն սոնրա պէքլէթտիր-տիյինտէն տօլայը ի'թիզար իթտի.

— Տօսթլարընըզտան Մ. Ֆուրնէլ իլէ պէրաբէր իտիմ։

Մէրեէմ. – Հա՛, Ֆուրնէլ. թանըրըմ. էյի պիր զաթ տըր։

Տիրէքթօր. – Սիզին մէտհ ու սէնանըզը իտէյօրտը։

Մէրեէմ. – Վ.ադիֆէսինի իյֆա իթմիշ. նիչին տուրմատը։

Տիրէքթօր. – Պէլքի խուսուսի օլաչագ պիր սէօզիւնիւզ վար տըր միթալէասընա մէպնի...

Մէրեէմ. – Վ.ադրա կէօրիւշանէք էյի օլուր. զիրա վադրթ տա կէճ տիր... պէն կիւնտիւզլէրի մէշղուլ օլտըզըմտան, անճադ ագչամ իւա-թիւ տըշարըեա չըզ ապիլիյօրըմ, – տէյերէք գօլընը մասանընի իւզէրինէ

Digitized by Google

գօտրգտան սօնրա , տիրէքթօրըն եիւզիւնէ պագարագ , – Պիլիրսինիզքի, պիր հէյքէլթրաշլըղա , պիր ըէսսասամլըղա , պիր տէ մուսիգայէ մէրագ վէրմիշիմ տիր ։

Տիրէքթօր . – Մա՛լիւմաթըմ վար . շու իւշ սէն՝աթտա տա ֆէվգէ-լատէ մաշհարը մուվաֆֆագըյէթ օլտրղընըզը քեաֆի կէօրմէյիպ , պիր տէօրտիւնճիւ սէն՝աթը տա թէճրիւպէ իթմէք իսթէյօր օլմալը-սընըզ ։

Մէրեէմ . – Բէք տօղրը . զէքիսինիզ տէյու պէլլէմիշ իտիմ, եա-նըլմամըշըմ ։

Տիրէքթօր . – Եապանճը պիր զաթ , պիր թէաթրօ տիրէքթօրընը կէօրմէյէ կէլտիյի հալտէ , մագսատը եա պիր մուդավէլէյէ կիրիշ-մէք վէ եախօտ թէ՝էլիֆ իթմիշ օլտրղը պիր օյունը կէօսթէրմէքտէն իպարէթ օլտրղընը քէշֆ իթմէք իչին պէօյիւք պիր զէքեավէթէ մալիք օլմաղա հաճէթ եօգ տրը ։ Պինանէն ալէյհ , թէ՝էլիֆքէրտէնիզ հէր նէ իսէ լութֆէն ճէպինիզտէն չրգաբընըզ , մատմուազէլ ։

Մէրեէմ . – Ճէպիմտէ էօյլէ շէյ եօգ ։

Տիրէքթօր . – Եազը՛գ . . . չունքի , սիզին պիր թէ՝էլիֆինիզ օլսա ըտը , զիեատէսիյլէ բաղպէթ պուլաճաղընա շիպհէմ օլմատրղընտան, հէման իճապընա պագարրըտրմ ։ Զունքի իսմինիզ , ատէթա պիր մրգնա-տրս գապիլինտէն տիր ։

Մէրեէմ . – Օ հալտէ , ուզլաշապիլիրիզ ։ Սիզէ պիր օյուն կէթիրմէ-միշիմ տիր . զիրա թէ՝էլիֆ իտիլմէմիշ տիր . լաքին գարիպէն եաղմաղա պաշլաեաճագ օլաբղրմտան , նէ՞ զէման մէվգրը իճրայէ գօեապիլէճէ-յինիզի անլամագ իչին կէլտիմ ։

Տիրէքթօր . – Նէ զէման քի իսթէրսէնիզ . ելտէ հազրը պիր շէյիմ եօգ ։

Մէրեէմ . – Բէրտէլէրին թանզիմ ու թէրթիպի վէ թահգրգաթը լազրմէնին իճրասը զրմնընտա պազը մահալլէրի կէօրմէք իճապ իթտի-յինտէն , կէլէճէք գրշրն սօնլարընտան էվվէլ հազրը օլամազ ։

Տիրէքթօր . – Բէք ալէա , պիր տահա նէ վագրթ կէօրիւշէպիլիրիզ ։

Մէրեէմ . – Պիր խայլը միւտտէթ կէօրիւշէմէյիզ . չունքի կիտէճէ-յիմ մահալլէր պիր ազ ուղագ տրը ։

Տիրէքթօր . – Աման տրգգաթ իտինիզ ։

Մէրեէմ . – Տրգգաթ իտէճէք պիր շէյ եօգ . վիրա հիչ պիր շէյ-տէն գօրգմամ . գարը տէյիլ , ատէթա էրքէյիմ ։

Տիրէքթօր . – Ֆիմնէ մէմուլ իթմէզ ։

Մէրեէմ՝ ճէվապ վէրմէքսիզին պըրագըպ կիթտի ։

Digitized by Google

5

Շու միլլագաթտան իքի կիւն սոնրա, մատմուազել Մէրեէմի կէօրմէյէ կիտէնլէր պօշա չըգտըլար. չունքի, Բարիստէն մուֆարագաթ իթմիշ իտի։ Մէրգումէնին ուէնէտէ պիր գաչ տէֆա կիտիպ կէլտիյինի պիլտիքլէրինտէն, ասլա թէաճճիւպ իթմէմէքտէ, վէ հէր նէ գատար նէրէյէ կիթտիյինի պիլէն եօդ իտի իսէ տէ, հագգընտա հիւնիւ նիյեէթլէրի պագը օլտըղընտան միւնասիպէթսիզ շիւպհէլէրէ վարմամագտա ըտըլար։

Մայըսըն այթընճը կիւնիւ Բարիստէն հարէքէթլէ, ագշամ իւսթիւ Պօրտօեա մուվասէլէթ իթտի. էշեասընը սթասիօնտա պըրագըպ հէման պիր արապա իսթիճար իտէլէք, Մ. Լագօսթըն խանէսինէ կէօթիւրմէսինի արապաճըեա էմր իթտի։ Արապա՝ Մ. Լագօսթըն էվի էօնիւնտէ տուրտըգտա, էնիպ իչէրի կիրտի, վէ քէնտի էվի կիպի եօդարը չըգըպ, տօղրու եէմէք օտասընա կիրտի։

Օրատա պուլընան իւչ քիշի մէսէրրէթ ավաղէլէրի սայը վէրէրէք աեաղա գալգտըգլարընտա, Մէրեէմ՝ իպթիտա մատամ Լագօսթըն պօյնունա սարըլըպ, շաբըր շաբըր էօրտիւքտէն սոնրա, Մ. Լագօսթա խըթապէն. – սրրա սէնին պապաճըղըմ. – տէյէրէք օնըն տա անլընտան միւքէրրէրէն էօրիւպ, տիկէր իւչիւնճիւ շախսա միւթէվէճճիհէն. – պօնժուր, Հանրի – տէտի։ Հանրի տէտիյի նիրմի իքի եաշընտա պիր տէյիգանլը օլուպ, օ տա պիր բուսէ ալմագ հավվէսիյլէ Մէրեէմի պիր աղ քէնտիսինէ տօղրու չէքտի վէ մէրգումէ կէրի չէքիլտի իսէ տէ, շու սրրատա մատամ Լագօսթ թէքրար կէլիպ պօյնունա սարըլտըղընտան, Հանրիյի սէղէն օլմատը։

Մատամ Լագօսթ. – Արթըդ ինշալլահ եօլճըլըգ սոն տըր եա։ Պէօյլէ խապէր վէրմէքսիզին տէ կէլմէք օլո՞ւր մը. եա տըշարըյա չըգմըշ օլայըտըգ, նէ գատար էսէֆ իտէճճէքտիք. հիչ տէյիլ իսէ պու տէֆա պիր միւտտէթ գալաճագսը՞ն եա, սանտըղըն սէբէթին նէ՞րէտէ։

Մէրեէմ. – Պիր ան էվվէլ սիզի կէօրմէք արզուսըյլա, սանտըգ սէբէթէ պագմայըպ, սթասիօնտա պըրագտըմ. իշթէ բուսուլասը։

Մատամ Լագօսթ. – Կիթսինլէր ալընլար, եէմէք եէ՞մէմիշին տիր եա։

Մէրեէմ. – Խա՛յր, վալիտէճիյիմ. հաթթա աճլըգտան էօլիյօրըմ։

Digitized by Google

Մատամ Լագօսթ. – Ցահա շիմոի պաշլատրգ. օթուրը վէր։

Մէրեէմ՝ Մ. Լագօսթ իլէ մատամ Լագօսթըն օրթասընա օթուրտը։ Գարշբսընտա օթուրան Հանրի, պէնդի ագ պագ քէսիլմիշ օլտրդը հալտէ պէօյիւք խէլէճան վէ իհթիրազ իլէ Մէրեէմէ արա սրրա աթֆը նազար իթմէքտէ իտի։ Շու տէօրթ քիշի սէօզիւն արգասընը քէսմէյէրէք միւթէմատիյէն գօնուշմագտա ըտրլար։

Մէրեէմ, մատամ Լագօսթա խրթապէն. – Պու տէֆա սէնի կէչէն տէֆատան էյի կէօրտիւմ. տահա զիեատէ կէնճլէշմիշսին։

Մատամ Լագօսթ. – Սէնի կիտի միւտահին, սէնի. էլլի եաշըմա եագլաշմագտա օլտրդըմը, գօճաճըլըմա պէլլի իթմէմէյէ ղայրէթ իտէյօրըմ... լաքին պէն տէյիլ ամնա, սէն չօգ բարլամըշսըն։ Պու նէ կիւզէլլիք. նէ՞ տէրսին, Հանրի, դըղդարտաշընըն կիւզէլլիյի նիհայէթ տէրէճէսինէ կէ՞լմէմիշ մի։

Պիրտէն պիրէ վուգու պուլան շու սուալ իւզէրինէ, պիչարէ Հանրի, գըպ գըրմըզը քէսիլիպ, ճէվապ վէրմէյէ մէճպուր օլմասըն իչին իւսթ իւսթէ աղզընա պիր գաչ լօգմա եէմէք ալտը։

Մ. Լագօսթ. – Սէնին օբէրանտան պահս իթմիշ օլան ղաղէթալարը օգուտրմ. վէ իտիլէն մէտհ ու սէնալէրտէն տօլայը ճիւմլէմիզ տէ մէճմուն օլտրդ... շու Մէրեէմ իսմինի պիր եէրտէ կէօրտիւքտէ նէ՝ հիսա իթտիյիմիզի թա՛րիֆ իտէմէմ. ինանքի պունտան իւչ սէնէ մուգատտէմ Բարիսէ ազիմէթինտէ, պիզիմ իսմիմիզի պըրագըպ տա պու Մէրեէմ իսմինի ալմանտան տօլայը, չօգ միւքէտտէր օլմըշ ըտրդ։

Մէրեէմ. – Սէն՝ աթքեարլարա մախսուս օլան պիր էօմրիւ կէչիրմէյէ դարար վէրմիշ օլտրդըմ ճիհէթլէ, ասըլ քէնտի իսմիմ օլմաեան սիզին միւհթէրէմ իսմինիզի, ահալինին լիսանընա, իմիրազաթընա հէտէֆ իտէպիլի՞րմիյիտիմ։ Պէնիմ, մահլէսսիզ օլարագ, սատէճէ եա Մարկրիթ վէ եա Մէրեէմ իսմէրինի թաշըմաղա սէլահիեէթիմ վար տրը։ Մարկրիթ իսմի, պիզիմ տէօրտիւմիւզ իչին տիր. Մէրեէմ իսմի իսէ խալդ իչին տիր։ Պու իսմ քէնտիմէ մախսուս պիր իսմ տիր. պէյքի չալըշա չալըշա կիւնիւն պիրինտէ, պու իսմիմ չէօհրէթ պուլուր։ Բէտէր վէ վալիտէյին իսմինի պիլմիշ օլայլըտրմ, նէ՝ վէճհ իլէ նամուսքեարանէ թաշըեաճագտրմ իսէ, չիմոիլիք պու իսմի օ սուրէթլէ թաշըմագտայրմ։

Մ. Լագօսթ. – Շուրասընա էլպէթթէ էմինսին քի, չիմոիյէ տէկին պիզ սանա, սէնին իսմին՝ պիզիմ իսմիմիզ կիպի օլմատըղընը պիլտիրմէմէյէ ղայրէթ իմիմիշիզ տիր։ Լաքին սէնին ղիհնին ըսահթ օլմատըղընտան շունա պունա սօրուպ արաշթըրըպ, մա՛լումաթ ալաճաղընը պիլիր իտիք...

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Օ՛հ. պօչընա եօրուլմայըն, հագդըմտա տա՛իմա իթ-թիխաղ իթմիշ օլտըղընըզ նէզաքէթ հիշ պիր ի՛թիրազ գապուլ իթմէղ։ Սիզին պիր չօճուղընըզ օլուպ պունը ղայպ իթմիշ օլտըղընըզտան, վէ տիկէր պիր չօճուղա տահա սահիպ օլմադտան իւմիտինիզի գաթթ 'իթ-միշ պուլընտըղընըզտան, պէնի էվինիղէ ալմըշ օլտըղընըզը պիլիրիմ։ Կէրչի, իլմի թըպպըն վէրմիշ օլտըղը հիւքմ, մուխալիֆինտէ օլարագ պիր աղ սանրա պիր էրքէք էվլատա սահիպ օլմուշ իսէնիզտէ, հագդըմտա օլան մուհապպէթինիղ էքսիլմէյիպ, իբիմիզ պէյնինտէ միւսավաթ իւզ-րէ թագսիմ իտիլմիշ տիր։ Պունտան տօլայը ճան ու տիլտէն թէշէք-քիւր իտէրիմ. պէնիմ կիպի պիր էօքսիւղ հագդընտա, կէօսթէրտի-յինիղ միւրիւվվէթ լէ ինսանիյէթի, էօմրիւմ օլտըգճա ունութմամ, – տէտի։

Թաամ խըթամ պուլտըգտա սալօնա կէչիպ, պիր միւտտէթ տէ օ-րատա սէօղ սէօհպէթ իթտիքտէն սանրա, եաթաճադ վադթ կէլմէք-լէ, մատամ Լագօսթ՝ Մէրեէմի քէնտիսի իչին տաիմա հազըր օլան օտա-սընա կէօթիւրտիւ. Լագօսթ տախի պէրապէր եօդարը չըդմադտա օլ-տըղընտան, նէրտիւպանընն իւղէրինտէ Մէրեէմ, մէրգումա խըթապէն,

— Եարըն սապահ ուիզին իլէ մուհիմմէթ պիր մատտէտէն տօլայը պիր աղ կէօրիւշմէք խսթէր իտիմ, սաաթ գա՞չտա միւմքին օլապիլիր։

Մ. Լագօսթ. – Հէր հանկը սաաթտա խսթէրսէն միւմքին տիր։

Մէրեէմ. – Օ հալտէ սաաթ տօգուղտա տօղրըճա օտանա կէլի-րիմ, – տէյիպ օտասընա կիրտի։

6

Կիւնտիւղ ֆէվգէլատէ եօրըլմըշ օլտըղընտան, պիր խայլը միւտ-տէթ ույգուսը կէօթիւրմէյիպ, գօլընը եաստըղա վէ պաչընը էլինէ տաեւսթմըշ օլտըղը հալտէ, ղէմանը սէպավէթինի կէչիրմիշ օլտըղը օ-տաեը կէօղտէն կէչիրտի։ Մ. Լագօսթ իլէ ղէվճէսինին վէրմիշ օլտըգ-ղարը հէտիյէլէրէ պադտըգճա, հէր պիրի էօմրիւնիւն պիրէր թարիխի-նի, խաթրընա տիւշիւրտիւ։

Հէնուզ եանմադտա օլան գանտիլին զիեասըյլա, քէնտիսինին եաբմըշ օլտըղը Մ. Լագօսթ իլէ մատամ Լագօսթըն դարա գալէմ ըէամշէրի կէօզինէ իլիշմէքլէ, պիր միւտտէթ կէօզլէրինի օնլարտան այրըամատը, վէ գալպի տուշարը խէլէճան օլարագ, էշքի չէշմի եա-

Digitized by Google

նագլարընտան աշաղը ագմաղա պաշլատը։ Շու ըէամլէրին եէրինէ, եախօտ հիչ օլմաղսա օնլարըն եանը պաշընտա բէտէր վէ վալիտէսինին ըէսմլէրի պուլընմասը կէօյնիւնտէն կէչմիշ օլսըղը տէրքեար տըր։

Օտատա պուլընան եատիկեարլար սաեէսինտէ, ղէմանը մաղիլի կէօղիւ էնիւնէ կէթիրտիքտէն, չօճուգլըգ վէ կէնճլիք սէնէլէրինի իսթիթար իթտիքտէն սոնրա կէօղլէրինի դաբայրպ, իրթէսի կիւնիւ վուգու պուլաճաղ միւլադաթըն նէթիճէսի նէ օլապիլէճէյինի տիւշիւնմէյէ պաշլատը... Մուախիարէն ույդու պատմաղլա, տիւշիւնճէ բուլսաեա թէպտիլ օլտը։

Ասպահ ույանըր ույանմաղ հէման կիյինիպ, պաղչէնին թանիհաեէթինտէ վաղը Մ. Լաղօսթըն եաղը օտասընա կիթմէյէ դալգըշտը։ Պաղչէտէ եօլըն պիրինին քէօշէսինտէ, դարա կէօղլիւ, գումրալ վէ մանատար սըֆաթլը պիր տէլիդանլը դարշըսընա չըդտը։

Մէրեէմ՝ էլինի ուզաթարադ. – Պօ՛նժուր, Հանրի։

Հանրի՝ Մէրեէմին էլինի թութուպ սըգտըդտան սոնրա, միւքէտտէրանէ.

— Բէտէրիմ իլէ պու կիւն կէօրիւշմէքլիյէ դարար վէրտիյինիզի տիւն սապահ իշիթտիմ. պուրատան կէչէճէյինի պիլտիյիմտէն, սէնի պէքլէյօրտըմ. Սանա սէօղիւմ վար, Մարկրիթ սանա կիւճէնմիշիմ։

Մէրեէմ. – Կիւճէնմիշ միսին, նի՛չին եա...

Հանրի. – Պաշդա տէֆալար կիպի պօյնըմա սարըլաճաղ եէրտէ, պու տէֆա եալընըղ էլինի ուզաթտըն. վէ պէն սէնի էօրմէյէ հաղըրլանտըղըմ սըրատա, պէնտէն գաչընտըն։

Մէրեէմ. – Զունքի խաթրըմա կէլտի՞քի...

Հանրի. – Խաթրընա նէ՞ կէլտի։

Մէրեէմ. – Նէ կէլտիյինի սէն բէք ալէա պիլիրսին. սօն տէֆա մուֆարագաթ իտէճէյիմ սըրատա, սէն պէնի, պիր գարտաշըն հէմշիրէսինի էօրտիւյիւ կիպի էօրմէտին իտի։

Հանրի. – Պէն սէնին գարտաշըն տէյի՛լիմ՞քի, սէնի հէմշիրէ կիպի էօրէ իտիմ։

Մէրեէմ. – Պէնիմ իչին գարտաշըմ կիպի սին. պէրապէր պէօյիւտիւք, հէր իքիմիզէ պիր բատտէտէ մուհապպէթ կէօսթէրիլտի. իքիմիզ պիր ֆամիլեաեա մէնսուպըղ, իքիմիզ պիր նէսլտէն գարտաշ տէյիլ իսէք տէ, գալպէն սէն պէնիմ գարտաշըմընն. սանա հէմշիրէ օլմագտան ղայրը պիր չէյ օլմամ։

Հանրի՝ ճէսարէթլէ Մէրեէմին եիւզիւնէ պագարադ. – Էյ պէ՛ն սէնին հագգընտա պաշդա պիր տիւրլիւ մուհապպէթ հիսս իտէյօր-

սամ... պէրապէր պէօյիւտիւք, տէյօրսըն, սահիհ տիր. լաքին սէնի եալընըզ գարտաշնա սէվմէմի խմթէմիշ օլայըրսըն, պէնի պըրագըպ Բարիսէ կիթմէմէլի իտին, պանա չօճուգլըղընը, պէրապէր օյնատըղըմըզը, օգուտըղըմըզը ունութտըրմամալըյըրսըն... սէն պըրագըր կիտէրսին, խայլը ղէմանլէր կէօրիւնմէզ կէլմէզսին... պիր տէ, տիլբէսէնտ, տիյարա պիր դըզ օլուր կէլիրսին. էլպէթթէ քի, պիր զէման խաթրըմ տան պիլէ կէչմէմիշ օլան կիւզէլլիյին չիմոի կէօզիւմէ վուրուր... վէ ախէր պիր թարզ աշգ ու սէվտա իլէ սէնի սէվէր օլուրըմ։

Մէրեէմ՝ աղըր պիր թավր իլէ. – Պու սուրէթլէ սէվտիյինէ էյի իթմէմիշսին Հանրի. պէնի պէօյլէ սէվմէմէլիսին, հէմ պանա վէ հէմտէ պիլախրէ սանա պահսի ըզթըրապ վէ քէտեր օլուր... Սէն պէնիմ սէօզիւմէ կէլ, ըէֆիդիյիմիզ, տօսթլըղըմըզ էվվէլքի հալինտէ գալսըն, հաթթա եէկտիկէրիմիզէ գարտաշ դըզդարտաշ կիպի տէ օլմայըպ, պիրի պիրիմիզ ուղրընա հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըզը կէօղէ ալմաղա հազըր, պիրի պիրիմիզէ թէմամըյլա սատրդ իքի գարտաշ կիպի օլալըմ. սէնին պիր իչինէ եարամագ, սէնի պիր թէհլիքէտէն գուրթարմագ, վէ վալիտէյնինէ մէֆրուզ օլտըղըմ վէզիֆէի մինէթտարիյի գըսմէն օլսուն իյֆա իթմէք ինտիմտէ բէք միւլթէզէմ տիր։ Սիղին իւչիւնիւղիւ տէ նէ գատար սէվտիյիմի պիր քէրրէ պիլսէն... Հանրի, ալայիմի քէտերլէ. – Էվվէթ, սէն պանա տահմա էվին օղլը վէ պիր վագրթքի չօճուգ նաղարըյլա պագմագ իսթէյօրսըն ամմա, պէն տէ պէօյիւտիւմ։ Ֆիլվագը սէնտէն պիր եաշ քիւչիւյիւմ. նէ՞ պէիս վար։ Պէն սէնտէն պէօյիւք կէօրիւնիւրիւմ, հէր քէս պէնի եիրմի պէշ եաշընտա զանն իտիյօր. քէնտիմի սանա պէյէնտիրմէք իչին հէր կէօնա զայրէթտէ գուսուր իթմէտիմ. շու զայրէթիմին սէմէրէսի օլարագ, գարիպէն բէտէրիմէ վէքեալէթէն լի էճլիւթ թիճարէ, ուզագ մահալլէրէ կիտէճէյիմ։ Արթըգ չօճուգլըղըմ սավտը. նի՞չին պէնի սէվմէք իսթէմէյօրսըն։

Մէրեէմ. – Ֆի՞մ տէյօր քի, սէնի սէվմէյօրըմ։

Հանրի. – Սէվիյօրսըն ամմա, իսթէտիյիմ կիպի սէվմէյօրսըն։

Մէրեէմ. – Պաշգա տիւրլիւ սէնի սէվէմէմ քի։

Հանրի. – Նի՞չին։

Մէրեէմ. – Զունքի միւմքին տէյիլ։

Հանրի. – Ա՜ճապա պիրիսինի՞ մի սէվէրսին։

Մէրեէմ. – Պէ՞ն մի. էկէր պէնի էյիճէ թանրմըշ օլսայըրսըն, պունը սէօյլէմէզսին... այրըլաճագ վագթ կէլսի... սաաթ տօգուզը կէչէյօր. պասպա պէնի պէքլէյօր. լաքին այրըլմատան պիր տահա թէք-

Digitized by Google

ըար իտէյիմ. եալվարըրըմ սանա, պէնիմ իլէ գարտաշ կիպի օլ... կէ-
րէք սէնին վէ կէրէք պէնիմ բահաթըմ իչին, քէնտի էֆքեարընը պէր-
թարաֆ էթ. սէն պէտպախթ օլուրսան, պէնի տէ պէտպախթ իտէր-
սին։ Պիրաղտան եէնէ կէօրիշիւրիւզ, պիրատէր. – տէյիպ, իչիթտիկի
սէօզլէրտէն մահզունէն արարընա պագմագսըզըն մուֆարագաթ իթտի։
Հանրի, արդասընտան հայրան օլմըշ դալմըշ ըտը։ Էթրաֆընտա գուշ-
լար տալտան տալա գօնարադ, եարբադլարըն արասընտա, ճիլվէլէշ-
մէքտէ, ըէնկեարէնկ քէլէպէքլէր բըրբլ բըրբլ ուշմադտա, չիչէքլէր
սէրմէսթ իտիճի թաթլը թաթլը գօդուլարնէշը իթմէքտէ օլուպ, թա-
պիյէթտէ, հէր շէյ, շու եկրմի եաշընտարի դալպէ, աշդ ու սէվտա-
տան պահս, վէ հէր շէյ մուհապպէթնաղմէսի մուգամընտա գուլաղը-
նա աքս իթմէքտէ իտի։

7

Մ. Լադօսթ, Մէրեէմին կէլտիյինի կէօրտիւքտէ գայշըլամաղա չը-
գըպ, այնընտան էօրտիւքտէն սօնրա.

— Տիւն կէճէ բահաթ ույուտը՞ն մը։

— Խայըր. ուեուեամատըմ, չունքի պու. սապահքի իտէճէյիմիզ
միւլադաթ ուեութմատը։

— Պու դատալ մուհիմմ պիր մտտտէ մի տիր։

— Թէլաշ իթմէ. պապաճըղըմ. մահզա պէնիմ իչին մուհիմմ տիր։

— Սէնին իչին մուհիմմ օլտըղը հալտէ նա՞սըլ թէլաշ իթմէյիմ, քիմ-
սէ կէլիպ պիզի թա՛ճիզ իթմէեճէյինտէն սէրպէսթճէ հէր իսթէտի-
յինի սէօյլէնէպիլիրսին. – տէյիպ օտասընա կէօթիրտիւ։

Մէրեէմ պիր միւտտէթճիք գիհնինի թօրլատըգտան սօնրա.

— Հաղըդէթի հալէ պէնի խապէրտար իթմէմէք իւղրէ վաղը օ-
լան իհթիմամընը, վէ հաղդըմտա տիրիզ իթմէտիյինիզ ասարը մու-
հապպէթինիզ սէմերէսի օլարադ, վէլատէթիմտէն պէտ իլէ պիր խայը
սէնէլէր սիզին դըղընըզըմ աէյու պէլլէմիշ իտիմ... լաքին պիր ար-
լըգ պաղը չիւպհէ վէ վէսվէսէլէրէ սաբարադ, սօրտըմ արատըմ,
թահդըդ իթտիմ, հալթա սիզի խթինթադ իթմէյէ դալդըշտըմ, վէ
քէթմի մատտէ իթմէնիզէ բաղմէն նիհայէթ կիւնիւն պիրինտէ, մէթ-
րուք պիր դըղ օլուպ, սիզին պէնի եանընըզա ալմըշ օլտըղընըզը ան-
լատըմ։

Digitized by Google

Լադօսթ. – Սէնի թէրք իտէն օլմամիշ տրր. պուրատա եանրլը-յօրսրն, սէնի վալիտէն պանա պիզզաթ թէսլիմ իթմիշ տիր։

Մէրեէմ. – Էվվէթ թէսլիմ իթմիշ, պիր տահա տա կէօրիւնմէմիշ, վէ նէ օլտրղրմտան տա խապէրի եօդ. տէյլ մի, պունա թէրք իթ-մէք տէմէղլէր տէ նէ՞ տէրլէր։

Լադօսթ. – Վալիտէնի իմ համ իթմէ, քիմ պիլիր նէ մուհիմմ սէ-պէպլէրէ մէպնի...

Մէրեէմ. – Վալիտէմի մի տաֆատեա գալգրշմայրն, չունրի պէն օ-նը իթհամ իթմէյօրմ... չօդ տուշիւնտիւմ թաշրնտրմ։ Հէր քէսին սէրպէսթճէ պէեանը րէյ իթմէքտէ օլտրղը պիր ալէմտէ, հիւրրիյէթի քեամիլէ իլէ եաշամադտա օլտրղրմ մինասիպէթլէ ֆիքրիմ ուեանտը, զիհնիմ աշրլտը. էօյլէ շէյլէր էօյրէնտիմ քի, պէլքի պիր կէնճ գրղրն պիրմէմէսի լազրմ կէլիր։ Լաքին պու ուսեէտէ վալիտէմին պաղը էա-պապը մուճպէրէ վէ խուսուսիյէյէ մէպնի պէնտէն այրրմադ մէճպու-ռիյէթինտէ պուրնմրշ օլտրղրնը անլայօրմ, հէր հալտէ քէնտիսի՛ի թանրմատրղրմ վէ հիչ պիր շէյէ ակեահ օլմատրղրմ հալտէ քէնտիսինէ ափվ իտէրիմ։

Լադօսթ. – Ա՛հ, նի՞չին պէնիմ գրղրմ օլմամիշսրն...

Մէրեէմ. – Պէլքապէր ա՛հ լտէլիմ. նիչի՞ն սէն տէ պէնիմ պապամ օլմամիշսրն։

Լադօսթ. – Օլաճագտրմ, Մարկրիթ տօղմամիշ օլսա ըտը... նի-եէթիմ սէնի քէնտիմէ էվլատ իթմէք իտի. լաքին չի չարէ քի, էվլատը օլան իչին ախէրինի էվլատ իթմէք դանունէն մէմնու՝ տրր։

Մէրեէմ. – Իթմէմիշսինիզտէ նէ՞ օլմիշ. եայրնրզ պիր իսմինիզի թաշրեամամրշրմ, շու տէյլ՞ մի. ոսիր ճիհէթլէրտէ, կէրէք սէն, կէ-րէք զէվճէն հա՞նկը շէյի պէնտէն տիրիզ իթմիշսինիզ։ – Պիր միւատէթ-ճիք սիւքիւթտէն սոնրա. – Արատրրմ մայիւմաթը ախզ իյլէտիքտէն սոնրա պիր գաչ սէնէլէր ըահաթճա եաշատրմ։ Վալիտէմին պէնի թէրք իյլէմէսինին սէպէպլէրինի արամադտա ըտրմ։ Վալիտէմին քիմ օլապի-լէճէյինի անլամաղա ուղրաշրպ, տուշիւնիւր իտիմ ամմա, քէտէր իթ-մէզ իտիմ։.. Կիւնիւն պիրինտէ մուհապպէթ նէ տէմէք օլտրղրնը հիսս իյլէմէյէ պաշլատրմ. օ զէմանքի պուլրնտրղրմ եաշտա պուլրնան կէնճ գրղլարրն գալպլէրի կիպի, պէնիմտէ գալպիմ պիրտէն պիրէ ուեան-տը. վէ օ զէմանէ տէյին հէնուզ հիսս իթմէմիշ օլտրղը պիր արղու, պիր հասէտէ ուղրատը... Սէվմէյէ պիր իհթիեաճ կէօրմիմ. էօյլէ պիր իհթիեաճ քի, տէֆ՛ի գապիլ օլամամադտա ըտը։ Մա մաֆիհի, պէ-նիմ ֆիքրիմ. եաշտաշլարրմրն ֆիքրի կիպի, լէզաիզի մէճհուլէյէ վէ

բարլաղ պէր իսթիգպալէ տօղրը մէյլ իթմէյիպ, կէրի կէրի կիտէրէք զէմանը մազիյէ ըիւճ'ալթ իթմէքտէ իտի։ Պէն տէ էեատիի աշգ ու սէվ-տաեա տիւշմէքտէ իտիմ. լաքին շունը պունը սէվմէյի թէխայեիւլ իթ-մէյիպ, մահզա վալիտէմի խաեալ իթմէքտէ իտիմ... վալիտէմ օլմա-տըղընտան, քէնտիմճէ, ուզուն պօյլը, կիւզէլ, էմնալինէ ֆա'իգ, պէօ-յիւք վէ մա'ի կէօզլիւ պէր վալիտէ թէսավվուր իթտիմ... քի տա'իմա կէօզիւմիւն էօնիւնտէ իտի... հաթթա շիմտի տէ կէօրիւյօրըմ. իշթէ, իշթէ, էօնիւմտէ տուրույօր։

Լագօսթ. – Զիհնինի պէօյլէ խաեալաթա սալտրըմա։

Մէրեէմ. – Խաեալաթ մը. խաեալաթ օլմասա պէն եաշաեապի-լիրմիյիմ։ Հագըգէթտէն մահրում օլտրղըմ ճիհէթլէ, մահզա խաեա-լաթ իլէ եաշայօրըմ. պունըն իլէ պէրապէր, շու խաեալաթըմըն տա պէր կիւն հագըգէթէ թէպտիլ օլաճաղընա իւմիտվարըմ։

Լագօսթ. – Նէ տէմէք իսթէյօրսըն։

Մէրեէմ. – Ահտըմ ահտ օլսունքի, վալիտէմի արայըպ, պուլըպ, թանրեաճաղըմ։

Լագօսթ. – Նա՞սըլ իսթէրսին քի...

Մէրեէմ. – Էվվէթ իսթէրիմ. մագսատըմա նաիլ օլմագ, պէնիմ քէնտի միւրատըմ, վէ սէպաթ վէ ճէսարէթիմտէն մա'տուտ օլտրղը հալ-տէ, օ մազսատա վասըլ օլմամագ պէնիմ իշին շիմտիյէ գատար մէս-պուգ տէյիլ տիր։ Սիզին նասիհէթլէրինիզ վէ հիւանիւ իպրէթինիզլէ ախլագը հասէնէի լազըմէյէ մալիք օլտրղըմ միսիլլու, հէր քիմտէն քի տօղմուշ իսէմ, օնլարըն պէնիմ գանըմա պէր շիատէթ թէէսիր իթ-տիրմիշ օլմալարը լազըմ կէլիր։ Իսթի'տատը թապիիմէ հիշ պէր վէճհ իլէ խալէլ կէլէմէզ. պաշլամըշ օլտրղըմ իշին էօթէսինտէն պէրի կէլ-մէք արզուսը զա'իլ օլամազ՝ գուվվէի մա'նէվիյէ պանա շէվգ ու զայ-րէթ վիրիպ, գուվվէի իպտանիյէ իսէ պէնի հիշ պէր խուսուստա եօր-մազ։ Հէմ սէվմէք, հէմ տէ նէֆրէթլէ՝ ըէտտ իթմէք իդթիտարընը հա'-յիզիմ։ Պէնի ըէնճիտէ իտէնլէր, պէնիմ՝ սէվտիյիմ ատամլարա տօգու-նանլար, վէ եախօտ խրեանէթէ գալգըշանլար հադդլարընտա, մեր-համէթ տէնիլէն շէյ խաթրըմա պիլէ կէլմէզ. խիւլասայը քէլամ պէնի տօղուրանլարըն հիւանիւ ախլագընա մալիք օլտրղըմ միսիլլու, պէտ-խույլարընտան տա ալմըշըմ տըր։ Էլպէթթէ քի ֆէնա ախլագլարը տա վար ըմըշ տըր. չունքի էնճամքեար եալընըզ ֆաղիլէթլէ մութթասըֆ օլմըշ օլսալար ըտը, պէնիմ կիպի պիր չօճուղը օրթաեա աթըվէրմէզլէր իտի։ – տէյիպ կէօզլէրինտէն աթէշլէր սաչարագ բէնճէրէնին էօնիւնէ տօղրը կիթտի։

Digitized by Google

Մ. Լագօսթ՝ Մէրեէմին գալպինին սըրրլարընը պու սուրէթլէ մէյ-տանա գօմաոընտան տօլայը թէաճճիւպ իտէրէք, կէօզիւնտէն այըրմագսըզըն, տըգդաթլէ տինլէմէքտէ իտի։ Մէրեէմ՝ հէնուզ չօճուգ վէ կէնճ իքէն միզաճընտա չիտտէթ վէ հիտտէթ վէ զարապէթ օլսըզընը Մ. Լագօսթ պիլիր իտի լսէ տէ, Բարիստէ պուլընտըզը սըրատա մէշզուլյէթ, վէ զէվգ ու սէֆաեա վէ էնվա՛ի էյլէնճէլէրէ տալարագ վէ պուլընտըզը ճէմիյեէթլէրտէ նէզաքէթ կէօրէրէք ախլագը թէպտիլ օլաճաղընը մէմուլ իմմիշ իքէն, տահա զիեատէ մէթանէթ վէ չիտտէթ կէօրէրէք շաշըրտը գալտը։

8

Մարկրիթ Մէրեէմ՝ կէլիպ թէքրար Մ. Լագօսթըն գարշըսընա օ-թուրտըգտան սօնրա.

— Սիզին թէրպիյէքէրտէնիզ օլտըզըմ ճիհէթլէ Բարիսէ կիթմէմ-տէ պիր մահզուր կէօրմէյէրէք, ըուխսաթ վիրմիշ իտինիզ։ Հիչ պիր իսմ ու շէօհրէթէ մալիք օլմատըզըմտան, քէնտիմէ պիր նամ բէյտա իթմէք լիւզումընը սիզտէ թէսլիմ վէ էեալէթտէ հէր շէյ մահտուտ օլտըզընտան, պուրալարտա էօմր կէչիրմէք պէնիմ ախլագըմա ուեա-մաեաճաղընը թագտիր իթմիշ իտինիզ։ Պինաէն ալէյհ, պունտան իւչ սէնէ ագատէմ սիզտէն մուֆարագաթ իթտիյիմ սըրատա, պիր աղ էվ-վէլ պէեան իթմիշ օլտըզըմ էֆքեար զիհնիմտէ հէնուզ թէճէսսիմ իթմէյէ պաշլամըշլար ըտը. էկէր Բարիստէ պիր քէօշէյէ չէքիլիպ, եայընըզ պաշըմա ատի պիր էօմր կէչիրմիշ վէ եախօտ թէաթրօլարը, սէյրկեահլարը տօլաշարագ զէվգ ու սէֆա իթմիշ էյլէնմիշ օլսայը-տըմ, պէլքի օ վագըթ զիհնիմտէ հէնուզ ֆըշգըրմագա պաշլամըշ օլան ֆիլիզլէր մէյտան պուլմայարագ չիւրիւյիւպ պիթէրլէր իտի. լաքին տուրմագսըզըն չայըշմըշ օլտըզըմտան, վէ չայըշմագ իսէ՝ ինսանըն զիհ-նինի ույանտըրտըզընտան, քէնտիմ կիպի չայըշզանլար վէ սէն՝ աթքեար-լար իլէ իւլֆէթ իտէ իտէ, ֆիլիզլէր պէօյիւտիւքճէ պէօյիւտիւլէր։ Ցիւնեաեա կէլէլիտէն պէրու տահմ իւզդէման սիզին նասիհաթընըզ պա-նա բէհպէր օլմըշ տըր։ Պինապէրին շիմտիյէ գատար էն պէօյիւք էս-բարըմը սիզէ սեօյլէմիշ օլտըզըմ միսիլլու, պու տէֆա տահի պիլա իհ-թիրազ, սիզէ զայէթ իւլզայէ նազիք պիր մատտէտէն պահս իտէճէ-յիմ։ Էկէր գալպիմտէ պաշգա պիր հիսս բէյտա օլմըշ օլսայըտը, եա-

Digitized by Google

նի էթրաֆիրմը իհաթա իթմիշ օլան զեվաթըն իլթիֆաթը միւտահէնէ-
քեարանէլէրինէ բաղպէթ իթմիշ օլսայրտրմ, պէլքի պէն տէ էֆքեարը
մախսուսէմէ եանի հիսսիեաթը ֆէրզէնտանէմէ զալէպէ իտէպիլիրտիմ.
թանրտրզրմ քէսանըն էքսէրիսի, կէնճ, միւ'թէպէր, զէքի, վէ քէսպի
չան ու չէօհրէթ իթմիշ քէսան տրրլար... Պունլարըն՝ պէնի պէյէն-
մէքտէ օլտրգլարրնը բէք ալէա կէօրիւյօրտրմ. հէր հանկիսընը ինթի-
խապ իտէճէք օլսայրտրմ, ճանընա մինէթ տիւշէր իսի. լաքին իշին
նազիք ճիհէթի շուրասը տրր քի, պէն մուհապպէթ տէնիլէն շէյի, ա-
լէսսէվիյէ հէր գարրնը թէսավվուր իթտիքլէրի կիպի թէլագգը իտէ-
մէյօրրմ։ Մուհապպէթտէն, միւթէսսիր օլմայօրրմ. նէ օլտրզրնը հիսս
իթմէյօրրմ։ Հաթթա, ալէմին թապիի կիպի պէլլէմիշ օլտրզրը շու հիսս-
տէն, գալպէն նէֆրէթ իտէյօրրմ... Եիւզիւմէ գարշը հիւսնիւ ճէմա-
լիմտէն տէմ վուրան, հայրէթի աշրգանէսինտէն պահս իտէն պիր քիմ-
սէտէն թէվէհհիւշ իտէյօրրմ, պիր տահա եիւզիւնէ պագամայօրրմ։ Թա-
պիյէթիմին շու թէմաեիւլաթը հագգընտա չօգ տիւշիւնտիւմ. նէ՞տէն
նէչ'էթ իթտիյինի արաեա արաեա, միւգթէզայը խըլգէթիմ օլտրզընա
գանա'աթ հասըլ իթտիմ։ - Անեաղա գալգըպ սէսինի բէրտէ բէրտէ
եիւքսէլթէրէք. - Էվվէթ, վալիտէմին՝ պաղամ օլան շախս հագգըն-
տա, պիր կէօնէ մուհապպէթ հիսս իթմէմիշ օլտրզընա վէ հաթթա
ոնտան նէֆրէթ իթմիշ պուլընտրզընա օ տէրէճէ էմինիմ քի, իգթիզա-
յը հալտէ եէմին տախի իտէպիլիրիմ... պէն պիր մուամէլէի ճէպրիյէ
մահսուլյրմ... պէլքի տէ պիր ճինայէթ մահսուլը։ Անվալ ու ամվա-
ըրմտա միշահէտէ իյլէմէքտէ օլտրզրմ վահշիյէթ նէֆրէթ վէ քէրա-
հէթի պու վէճհ իլէ թէֆսիր իտէպիլիյօրրմ... պիր զիւլէյթի սալիյէ-
նին նշանէսինի իւզերիմտէ թաշրմադ տայրմ. - Եինէ եէրինէ օթուրտրգ-
տան սոնրա, - աշգ ու սէվտա իլէ սէվմէյէ միւգթէտիր օլմայրպ, ան-
ճագ սէվմէյէ տէ մէճպուրիյէթ հուսուլէ կէլմիշ օլմասընատան նաշի, եա-
լընրզ պիր մագսատա խրզմէթ իթմէք աղմինէ տիւշմիւշիմ տիր։ Պու
մագսատ իսէ՝ վալիտէմի արայրպ պուլմադ, վէ խաեալաթըմը ճիտտի-
յէթէ թէպտիլ իթմէք մագսատը տրր... իշթէ իշին հէր ճիհէթինի
սէօյլէտիմ, անլաթտրմ, քէնտիմի թէմամը յլա սիղէ թանրլիտրրտրմ.
պինաէն ալէյհ, մագսատրմա նա'իլ օլմադ իւզրէ վագը օլաճագ թէ-
շէպպիւսաթրմա մուավէնէթ իթմէնիզի սիզտէն ըէճա վէ նիյաղ իտէ-
րիմ։ Պօրտօեա կէլիշիմտէն միւրատրմ, սիղին իմտատընրզը խսթիրհամ
իթմէքտէն իպարէթ տիր. - տէյիպ, սէօզիւնիւ քէստի։ Մ. Լագգօթ,
միւլահազա վէ միւթալա'այա տալմրշ, վէ Մէրեէմ տախի ճէվապա պէք-
լէմէքտէ պուլընմրշ ըտը։

Digitized by Google

Լադօսթ. – Վալիտէնի արամաղա հադգ ու սէլահիյէթին օլտըղընա էմի՞նմիսին։

Մէրեէմ. – Նի՞չին հադգըմ օլմասըն։

Լադօսթ. – Սէնին վիճուտինի կիղլէմէսի, իսմի սահիհինի վէ քիմ օլտըղընը պէնտէն պիլէ սաղլամասը, վէ սանա պիլէ գարշը օլարագ թէտապիրի իհթիեաթիյէյի իթթիխաղ իթմիշ օլմասը, ազիմ թէհլիքէլերին, տէհշէթլի պիր պէլանըն վուգուինտէն գօրգտըղընա տէլալէթ իթմէ՞ղ մի։

Մէրեէմ. – Օնա շիպհէ եօգ. պէօյլէ օլտըղընը պէն տէ պիլիրիմ, վալիտէնին թէտապիրի իհթիեաթիյէյի իթթիխաղ իյլէմէսի, սիղի էյիճէ պիլմէմէսինտէն նէշ՚էթ իթտիյի կիպի, պէնիմ տէ պէօյիտիւքտէն սօնրա ախլագըմ նասըլ օլաճաղընը քէշֆ իտէմէմէսինէ մէպնի օլտըղը աշիքեար տըր։ Զէվճ իլէ ղէվճէ հէր իքինիղին տէ, քէնտի սըրրընը մէյտանա չըգարմագ կիպի պիր տէնա՚էթի պիր վէճհ իլէ իրթիքեապ իթմէեէճէյինիզէ էմին օլսայտը, հէր սըրրընը սիզէ աչար ըտը. պէնիմ քէնտի նամընը թաշըմագ, սէրվէթինէ հիսէտար օլմագ, վէ քէնտիմի դրզը մագամընտա թանրթտըրմագ իտտիհասընտա պուլընմատըղմը, սըրրընը մէյտանա չըգարմագ պէնճէ դապիլ օլմատըղընը, արղում, հավվէսիմ, հասէտիմ, մահզա քէնտիսինի կէօրմէք կէօրիշմէք, սարըլմագ էօրմէքտէն իպարէթ իտիյինի պիլէճէք օլսա, քէնտիսինի տէրհալ մէյտանա չըգարըր թանրթտըրըր ըտը... Շու հալլէրէ նէզարէն քէմալը իհթիեաթ վէ իհթիրազ իլէ արամաղա հադգըմ վար տըր. կէօյնիւմ եալընըզ պունտան խօշլանըյօր։

Լադօսթ. – Մադամաը պունտան իպարէթ օլտըղը հալտէ, զամիրինի մահբիւմ իթմէեէճէք սուրէթտէ, թէշէպպիւսաթընա տէվամ իտէպիլիրսին... Լաքին պէնտէն իսթէմիյին եարտըմը, սանա նա՞սըլ իտէպիլիրիմ. վալիտէն քի՞մ օլտըղընը սէօյլէմէյիպ, նէ նամ իլէ պէլլէնմէք իսթէտի իսէ օնը պանա սէօյլէտի... պէն տէ քէնտիսինի իսթինթաղ իթմէյէ քէնտիմոէ պիր սէլահիյէթ կէօրէմէտիմ. հաթթա պիղտէն մուֆարադաթ իթտիյի զէման հանկը թարաֆա կիթտիյինի պիլէ սօրմատըմ։

Մէրեէմ. – Սահի՚հէն օնտան սօնրա պիր տահա կէ՞օրմէտինիզ մի։

Լադօսթ. – Ալա։

Մէրեէմ. – Ցէմէք էլան սաղ օլտըղը պիլէ սիզճէ մէճհուլ տըր։

Լադօսթ. – Սաղ տըր։

Մէրեէմ. – Եա՚, նէ՞տէն մա՚լիմիսինիզ։

Լադօսթ. – Իւչ այ մուդատտէմ մէքթուպ եազմըշ ըտը։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Մէքթուպ ալտրղընըղը պանա սէօյլէմէտինիզ եա։

Լագօսթ. – Սէնին նէ՛ ամալինտէն, նէ տէ ալէամընտան խապէրտար տէյիլ իտիմ. պու կիւնէ տէյին սէն պանա պիր շէյ աչմըշ սէօյլէմի՞շ մի իտին։

Մէրեէմ. – Հադդըն վար, քէնտի քէնտիմի վէ ալէմի պիր էյիճէ թանըմադ իսթէյօր ըտըմ քի, իչինէ կիրտիյիմ հալտէ մագսատըմա նա՛-իլ օլապիլէյիմ. օնըն իչին սապլ իտէյօրտըմ։ Ա էքթուպտա նէ՞ եազայօր։

Լագօսթ. – Հադդընտա տէրքեար օլան ինթիմամըմտան տօլայը պէեանը թէշէք քիւրլէ պէրապէր, մուավէնէթինէ ինթիեաճըն օլուպ օլմատըղընը սուալ էտէյօր։

Մէրեէմ. – Ցէմէք քի, պէնի սէվիյօր. պէն քէնտիսինի սէվմէյիմ կիպի օ տա պէնի սէվիյօր... եօդ, եօդ, չիւպհէ եօդ քի պէն օնը տահա զիեատէ սէվէրիմ, նէթէքիմ օ պէնի։ Պէն օնը պուլուպ պօյնը-նա սարըլմադ արզուսըյլա սուզան օլտըղըմ հալտէ, օ պէնի կէօրմէյէ պիլէ ղայրէթ իթմէյօր։

Լագօսթ. – Պիր տէֆա կէօրէճէք օլսա, պէլքի պիր տահա սէնտէն այրըլամադ տէյու դօրդույօր. նէ՞ պիլիրսին։

Մէրեէմ. – Ինթիմալ տըր. – տէյիպ, հէր իքիսի պիր վիւտտէթ-ճիք սիւքութ իթտիլէր։

9

Մէրեէմ. – Վալիտէմին մէքթուպընը կէօրմէք իսթէր իտիմ։

Լագօսթ. – Պէօյլէ պիր արզու պէեան իտէճէյինի հիսս իտէյօր-տըմ. ամմա թէէսսիֆ իտէրիմ քի, շու արզունը իքմալ իտէմէնէճէ-յիմ... մէքթուպը օդուտըդտան սօնրա եազըպ մահվ իթմէմի թավսի-յէ իթմիչ օլտըղընտան, մուճիպինճէ հարէքէթ իթտիմ. սէ՛ն տէ պէ-նիմ եէրիմտէ օլսայըտըն պէօյլէ եարաճադ տէյի՞լ մի իտին։

Մէրեէմ՝ մահզունանէ. – Էվվէթ։

Լագօսթ. – Եազմամըշ տախի օլսայըտըմ, եազըսընտան սէնճէ հիչ պիր սէմէրէ հասըլ օլամազտը, չունքի, եազըյը տախմա թէպտիլ իթ-մէքտէ տիր։

Մէրեէմ. – Օնտա պէիս եօդ. հիչ օլմազսա օնտան կէլմիշ օլան պիր շէյէ մալիք օլմուշ օլուրտըմ. չունքի օնտան օլարադ, հիչ... պիր ... շէյէ ... մալիք տէյիլիմ. է՛յ, էլպէթթէ ճէվապ եազտընը՞ղ եա...

Digitized by Google

Լագօսթ. – Էվվէթ, տէրհալ։

Մէրեէմ. – Նէ՞ եաղտընըզ։

Լագօսթ. – Ջիեատէսիյլէ բահաթ օլտըղընը վէ հիչ պիր շէյէ իհ-թիեաճըն օլմատըղընը պէեան իթտիմ։

Մէրեէմ. – Հէբսի պո՞ւ մը։

Լագօսթ. – Պու գատար։

Մէրեէմ. – Շիմտիքի թաշըմագտա օլտըղըմ նամը պիլի՞ր մի։

Լագօսթ. – Խայըր. շիմտիյէ գատար եաղմամըշ օլտըղըմ կիպի, պունտան պէօյլէ տէ եաղամամ. եաղտըղըմ շէյլէր պիր տէրէճէյէ գատար ալէնի տիր։

Մէրեէմ. – Ընլաեամատըմ։

Լագօսթ. – Ընլամաեաճադ շէյ կէօրէմէյօրըմ. օ պանա տօղրուտան տօղրուեա եաղար. պունտա հիչ թէհլիքէ եօգ, օնճա կիղլի օլարագ եաբաճագ շէյ, մէքթուպլարընը բօսթաեա պըրագմագտան իպարէթ տիր. հալ պու քի, պէնիմ քէնտիսինէ եաղտըղըմ մէքթուպ, եապանճը էլէ կէչէպիլիր. օնըն իչին, պէն քէնտիսինէ պիր ղաղէթա վասըթասըյլա ճէվապ վէրիրիմ. ղաղէթանըն ալէնի մուխապէրաթ գըսմընա պիր գաչ սաթըր շէյ եաղարըմ, վէ պէյնիմիզտէ մուգաբրէր օլտըղը վէճհ իւզրէ իմզա իտէրիմ։

Մէրեէմ. – Տէմէք օլուր քի, տա՛իմա պէնի սօրար արա՞ր մը։

Լագօսթ. – Տա՛իմա. կիտէլիտէն պէրու եանի տօղտըղընտան պէ-րու տա՛իմա. Հէր իւչ այտտա պիր, էվվէլա պիր էճնէպի ղաղէթասընա, մուախխարէն Բարիս ղաղէթալարընտան պիրինէ պիր ֆըգրա տէրճ իթտիրիրիմ։

Մէրեէմ. – Էճնէպի ղաղէթասընա՞ տա մը։ Հա՞նկըսընա։

Լագօսթ. – Թաչ ղաղէթասընա քի, ճիհանըն հէր հանկը թարա-ֆընտա օլսա էլէ կէչէպիլիր։

Մէրեէմ. – Տէմէք քի մուգատտէմէրի սէեահէթ մի իթմէքտէ իտի։

Լագօսթ. – Էօյլէ զանն իտէրիմ. հէմտէ բէք չօգ մահալլէրէ սէեահաթ իթմիչ օլմալը. զէվճէմ իլէ վուգու պուլան մուհավէրա-թընտա, պու խուսուսա տա՛իր աղզընտան պազը քէլիմէլէր դաչըրմըշ ըտը։

Մէրեէմ. – Էօյլէ օլմալը, շիմտի պէ՛ն տէ պիր եէրտէ տուրամա-տըղըմ սէպէպինի անլայօրըմ։ Պուրատան մուֆարագաթ իթտիքտէն սօնրա հանկը թարաֆա կիթմիչ օլտըղընը պիլմէլիսինիզ. մէքթուպլարընը իւզէրինտէ էլպէթթէ բուլ վար ըտը։

Digitized by Google

Լագօսթ. – Բարիստէ պուլընմատըղը զէման հիչ մէքթուպ եազմամըշ տըր. ավտէթինտէ եազար օլմալը քի, տահմա Բարիս բօսթախանէսինին միհրինի կէօրիւրիւմ... Ուզուն միւտտէթ եաշամասընտա քէնտիսի իչին պիր պէ՛յիս եօգ. չունքի նէ՞ եաբսըն. Սէնին խապէրլէրինի տա՛իմա ալըր. օ դատարը քէնտիսինճէ քեաֆի տիր։

Մէրեէմ. – Էվվէթ շու իհթիեաթլար տէյի՞լմի քի, պու անէ տէկին պէնի քէնտիսինէ թանրթտըրմամըշ։

Լագօսթ. – Էվվէթ, գըզըմ. ամմա սէնին գօրգտըղըն կիպի, վալիտէն սէնի թէլեք իթմէմիշ վէ տա՛իմա սէնի տիւշիւնմիւշ տիր։

Մէրեէմ. – Տիւշիւնմիւշ, ուզագտան ուզաղա. – տէյիպ խէլէճանը գալպինի սէթր վէ էշքի չէշմինի զապթ իթմէք իւղրէ էլինի կէօղլէրինէ կէօթիւրտիւ. – Միւսաատէնիզլէ պիզէ պաղը շէյլէր սօրաճաղըմ։ Վալիտէմ հագգընտա, պիր նէվի թահդըգաթ իճրա իթմէյէ գարար վէրմիշիմ տիր. բուխսաթընըղլա սիզտէն պաշլաեաճաղըմ։

Լագօսթ. – Սօր. պիլտիյիմի սէօյլէրիմ. սէնին սատագաթ վէ խաթիդամէթինէ էմնիյէթիմ վար տըր։

Մէրեէմ. – Պիր զէման, պէնիմ իլէ վալիտէմ պէյնինտէ պէօյիւք պիր միւշապէհէթ վագը օլմատըղընը անլաթմըշտընըզ. օ զէմանտան պէրու պէօյիւտիւմ, տահա զիեատէ թէճէսսիւմ իթտիմ. չիմտի միւշապէհէթ տահա զիեատէ՞ մի տիր։

Լագօսթ. – Էվվէթ. հաթթա տահա տիւն կէճէ մատամ իլէ պունտան պահս իթտիք. վալիտէնտէն խայը սէնէլէրտէն պէրու այրըլմըշ օլտըղըմըզ ճիհէթլէ, պիր էյիճէ խաթրըմըզտա գալմամըշսա տա, կիւնտէն կիւնէ միւշապէհէթ արթայօր կիպի զանն իտէյօրըզ։ Պագըշըն՝ այնը օնըն պագըշը կիպի պա՛զէն լաթիֆ, պա՛զէն սէրթ տիր. գաշլարընըզտա հիչ ֆէրգ եօգ, սաչլարընըզըն ըէնկի այնը, սէնինքի պիր աղ տահա բարլագ, լաքին սէնին սրֆաթընտա, պիր ղարապէթ, պիր սադամէթ վարքի, վալիտէնինքինտէ օլմամագ լազըմ կէլիր։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, պուրասը տօղրը տըր, իւզէրիմտէ հիւանիւնէֆասէթէ մէյեալ նէ քի վար իսէ վալիտէմտէն մէվ՛ուտ օլուպ, սագիմ վէ աճիպ վէ ղարիպ օլան ճիհէթլէր տէ քի՞մ պիլիր քիմտէն միւնթէդիլ տիր։ Հիչ սիզէ բէտէրիմտէն պահս իթմի՞շմի տիր։ Բէտէրիմին քիմ օլտըղընը սէօյլէմի՞շ մի տիր տէյու սօրմագ զա՛իտ տիր, չունքի քէնտի նամընը սէօյլէմէտիյի հալտէ, օնընքինի պիւսպիւթիւն քէթմ իտէճէյինէ շէքք ու շիւպհէ եօգ։ Եալընըզ, բէտէրիմ հագգընտա, նէ տիւրլիւ լիսան իսթի՛մալ իթմիշ օլտըղընը պիլմէք իսթէր իտիմ... Սէվի՞յօր կիպի մի իտի։

Digitized by Google

Լագօսթ. – Նէ՛ միւնասիպէթ։

Մէրեէմ. – Ա՛հ, տէմէտիմմի։

Լագօսթ. – Պիր աղ էվվէլ, պաղը ղարաիպի ահվալինտէն պահս իթտիյին սըրատա, պէն ասլա թէճաճիւպ իթմէտիմ։ Սէն էյի պուլ-մըշսըն, էյի անլամըշսըն, վալիտէն պիր մուամէլէյի ճէպրիյէյէ գուրպան կիթմիշ տիր. վալիտէնէ գուրուլան տուղախ՝ ղաեէթ տէհշէթլի պիր տուղախ ըմըշ։

Մէրեէմ. – Ա՛հ, վալիտէմին էհլի ըրղ պիր գարը օլտըղընա հիչ պիր ղէման չիւպհէ իթմէտիմ. պէ՛ն տէ օնըն գըղը տէյի՛լմիյիմ։ Պաշընա կէլէն ֆէլաքէթտէն քէնտիսի՞ մի պահս իթմիշ տիր, եօղսա սի՞ղմի իսթիխարաճ իյլէյօրսընըզ։

Լագօսթ. – Քէնտիսի սէօյլէմիշ տիր։

Մէրեէմ. – Տէմէք.քի սահիհ տիր. եալանը իրթիքեապ իթմիշ օլմասընը գալթ՝ան մէմուլ իթմէմ։

Լագօսթ. – Նէ գատար մէրտանէ տիւշիւնիւյօրսըն։

Մէրեէմ. – Օ տա վալիտէմին եատիկեարը տըր, – տէտի։

10

Մէրեէմ՝ պիր միւտտէթ տահա տիւշիւնտիւքտէն սօնրա,

— Վալիտէմ՝ մատամ Շեգօթ նամըյլա քէնտիսինի թանըթմըշ։ Պունընն ասըլ քէնտի ատը օլմատըղընը տա սէօյլէմիշ, ճճապա հա՞նկը միլլէթէ մէնսուպ օլտըղընը անլաեապիլմի՞շմիսինիզ, Ֆրանսըզ տէ՞յիլ մի իմիշ։

Լագօսթ. – Ֆրանսըզ ըմըշ, հէմ ղանն իտէրիմ տէ.քի, Բարիստէ տօղմըշ։

Մէրեէմ. – Էվլի՞ մի իմիշ։

Լագօսթ. – Էվվէլթ. հէմ տէ դօճասընը չօգ սէվիյօր կիպի կէօրիւնիւր իտի։

Մէրեէմ. – Հա՛. օնըն իչին պէնիմ տօղտըղըմին խապէրի ֆէլաքէթէսէրինի զէվճինտէն սադլամադ իսթէմիշ։

Լագօսթ. – Զէվճինին չօգտա՛ն պէրու կիթմիշ օլտըղընը տա սէօյլէմիշ իտի։

Մէրեէմ. – Ամճապա նէրէյէ կիթմիշ օլտըղընը տա սէօյլէմի՞շ մի իտի։

Digitized by Google

Լագօսթ. – Օ խուսուստա սիւքութ իթմիշ իտի։

Մէրեէմ. – Վէ լաքին պու տա էլզէմ պիր նօգթա տըր. մա մաֆիհի պունը տա աղնարըմ. պէլքի տէ պու պապտէ պէօյիւք միւշքիւլաթա տա կիրիֆթար օլմամ։ Վալիտէմ՝ միւ'թէպէր պիր ֆամիլեաեա մէնսուպ օլմագ լազըմ կէլիր. էկէր, սէվտիյի վէ քէնտիսինի սէվտիրտիյի գօճասընտան այրըլմըշ իսէ, տէմէք զէվճի ուղագ պիր մահալտէ մուհիմմ պիր մէմուրիյէթտէ՝ պուլընմըշ օլմալը. զէվճէսինի սէվէն վէ զէվճէսինտէն սէվիլէն պիր գօճա, քէնտի զէվճի իչին եօլճըլըգ իթմէզ... սէնճէ իքիսի տէ զէնկի՞ն մի իտիլէր։

Լագօսթ. – Զէնկին օլմալարը լազըմ կէլիր իտի։

Մէրեէմ. – Նիչին։

Լագօսթ. – Շիմտի անլաթտըրրըմ, վէ պու միւնասիպէթլէ սանա էօյլէ պիր խուսուստան տահա պահս իտէրիմքի, չիմտիյէ գատար աղզըմա ալմամըշըմ. սէն Բարիստէ իգամէթի իհթիեար իտէլիտէն պէրու, իհթիեաճաթըն նիսպէթինտէ սանա պիր այլըգ վէրմէքտէիմ. սանա էօյլէ պէլէթմիշ իտիմքի, սանա եարտըմ իթմէքտէն մահզուզ օլուրըմ. սանա եարտըմ էթմէք իչին քէնտիմին մուղթարըպ օլմասը, վէ սէնին ուղրընա պէնիմ պագը շէյլէրտէն մահրում օլմագլըղըմ, սէնին տէ հասպ էլնէղաքէթ ֆիքրինէ կէլիպ, բարանըն դատրինի պիլմէյի էօյրէնէճէյին տէրքեար օլտըղընտան, պու անէ տէյին իհթիեարը սիւքութ իթմիշ իտիմ։... Շիմտի իսէ արթըգ սանա հագրգէթի հալի սէօյլէմէյէ մէճպուրըմ. սանա վէրմէքտէ օլտըղըմ ագչէ, քէնտի մալին օլան ագչէնին վարիտաթընը պիր գըսմը տըր։

Մէրեէմ. – Նէ՞ տէմէք քէնտի մալիմ օլան...

Լագօսթ. – Էվվէթ. նէրէտէ տօղմըշ օլտըղընը սանա սէօյլէտիմ... Արգաշօնա եագրն պիր քէօշքտէ, զէվճէմին՝ սէնին վալիտէնի նասըլ թանըմըշ օլտըղընը վէ պունտան նէ՛ նէթիճէ հուսուլէ կէլտիյինի տէ անլաթտըմ... լաքին օ վագրթլար իչէրիմին չիմտիքի կիպի սըրասընտա օլմատըղընը պիրմէզտին. պէօյիւք զարարլարա ուղրամըշ օլուպ ֆէվգէլատէ թէհլիքէլի պիր հալտէ իտիմ... Վալիտէն հալիմի պիլիր իտի։ Շու հալտէն գուրթըլապիլմէք իչին իքի եիւզ պին ֆրանգ լազըմ ըտը. չըգարտը վէրտի։

Մէրեէմ. – Սէն տէ թէհլիքէյի սավուշտըրտըն։ Ա՛հ, պունա նէ՛ գատար մէճնուն օլտըմ։

Լագօսթ. – Եալընըզ տուչար օլտըղըմ ֆէլաքէթտէն գուրթըլմագ տէյիլ, հաթթա, օ զէմանտէն պէրու նէյէ թէշէպպիւս իթտիմ իսէ բասթ կիթտի. իչիմ կիւճիւմ կիթտիքճէ քէսպի էհէմմիյէթ վէ ճէ-

Digitized by Google

սամէթ իթտի։ Խուլասայը քէլամ, մէ՛մուլ իթմէտիյիմ տէրէճէտէ զէն-կին օլտրմ։ Պու տա սէնին սաեէնտէ օլտը. էվիմէ գատէմ պաստրղրն տադրգէտէն իթիպարէն, հէր իշիմտէ մուվաֆֆագրյէթ կէօրմէյէ պաշ-լատրմ։

Մէրեէմ. – Իսաամէթ իթտին քի շունլարը սէօյլէտին. սէնին պիր իշինէ եարամըշ օլմագ պէնիմ իշին պէօյիւք պիր սա՛ատէթ, աղիմ պիր մէսէրրէթ տիր։ Լաքին, սէն պէնիմ մուվաճէհէմտէ հիշ պիր ճիհէթլէ պօրճլը օլմայրպ, իբիմիղտէն պիր միննէթտար օլաճագ վար ըսա՝ օտա պէ՛ն իմ։ Սանա միլեօնլար զաղանտըրմըշ օլտրղրմ ֆարզ օլունսա պի-լէ, հագգրմտա պունճա զէման տիրիղ իթմէմիշ օլտրղրն լութֆ ու ինայէթի բէտէրանէյէ վէ կէօսթէրմիշ օլտրղրն մուհապպէթէ թէգա-պիւլ իտէպիլիր մի։

Լագօսթ. – Հէմտէ շու մուհապպէթի պաղլամագ իշին նէ գատար տա թէրէտտիւտ իթմիշ իտիմ։

Մէրեէմ. – Նա՞սըլ։

Լագօսթ. – Զիրա վալիտէն, սէնի էվիմէ ալմայը, սէնի պէօյիւթմէ-յի վէ սէնի սէվմէյի թէքլիֆ իթմէտէն էվվէլ, պէնի թէհլիքէտէն գուրթարմաղա քեաֆի օլան մէպլաղը մէղպուրը գապուլ իթմէքլիյիմի ըէճա իթմիշ իտի։ Պէն իսէ, սէնի քէնտի մէնֆաաթըմ իշին գապուլ իտիյօրըմ. եանի, սանա պաղլաեաճագ մուհապպէթիմի բէշինէն սա-թըյօրըմ գօրդուսրյա, վալիտէնին թէքլիֆինի գապուլ իթմէք խու-սուսընտա թէրէտտիւտ իտէյօրըմ։

Մէրեէմ. – Սէ՞ն մի... սէ՞ն մի։

Լագօսթ. – Էվվէթ, պէն. լաքին պէնի իսքեաթ իթմէք մագսա-տըյլա, վալիտէնին սէօյլէմիշ օլտրղը սէօղլէրին իշինտէ պիր ֆրզրա նա-զարը տրդգաթրնը ճէլպ իթտի։

Մէրեէմ. – Վալիտէմ նէ քի սէօյլէմիշ իսէ անլամագ իսթէրիմ. պի-նապէրին օնը տա սէօյլէ։

Լագօսթ. – Սէօյլէտիքլէրիմի հարֆիյէն թէքրար իտէմէմ. լաքին ֆիքրինի այնէն անլաթտրրրրմ. տէտի քի. «– Էկէր սիզէ խապէր վէր-մէքսիզին, գրզրմա պագաճաղընրղա էմնիյէթ հասրլ իթմէքսիզին, վէ իլէրիտէ քէնտիսինէ ճէհէղ օլմագ իւզրէ շու իքի եիւզ պին ֆրանգը սիզէ էմանէթէն պրրագմագսրզրն դրզրմը պրրագրպ սավուշմրշ օլ-սայրտրմտա, էրթէսի կիւնիւ, պօշ պիր էվտէ, օ պիշարէյի եալրնրզ պաշրնա մէթրուք պուլմրշ օլսայրտրնրզ, նէ՞ եաբաճագտրնրզ... է-մինիմ քի, զէվճէնիզ, մա՛սումը դուճազրնա ալրպ, «Նիշի՞ն ճիհան-տէ եալրնրզ դալմրշսրն, պէն սանա մէրհամէթ էտիպ, զայպ էթ-

Digitized by Google

միշ օլտրղրմ չօճբղրն եէրինէ գօեաճաղրմ» տէյու պաղրբաճագտը։»

Մէրեէմ. – Սահիհ տիր. տօղրը տրբ. ղէվճէնիղ էլպէթթէքի պէօյլէ սէօյլէյէճէքտի... վալիտէմ սիղին իքինիղի տէ նէ գատար թանրմիշ։

Լաղօսթ. – Էվվէթ, վալիտէնին մէ՛մուլ իթտիյի սուրէթտէն պաշգա պիր սուրէթլէ հարէքէթ իթմէք պիղիմ իչին գապիլ օլամաեաճաղրնը պիլտիյիմտէն, ճէհէզինին էմանէթքեարը օլմաղա վէ մա՛ղալլահ ու թա՛ալա սէֆալէթէ տիւշտիւյունտէ սէնի պագմաղա բաղը ըտրմ։

Մէրեէմ. – Բէք տօղրը։

Լաղօսթ. – Իչթէ Մարկրիթ, նէ սուրէթլէ պիղիմ գըղրմըղ օլտրղրնը վէ էլեէվմ թիճարէթճէ նա՞սըլ պաշլրճա շէրիքլէրիմտէն պուլրնտրղրնը անլաթտրմ. Սէնին իքի եիւզ պին ֆրանգրնը վալիտէնին լուխսաթըյլա դուլլանարագ, արթա արթա պէնիմ սէրվէթիմ նիսպէթինտէ արթըպ, պու կիւն սէ՛ն տէ պէնիմ կիպի ղէնկինսին։

Մէրեէմ. – Խասպէթ, պապա. սէրվէթ ֆէնա շէյ տէյիլ տիր, սէրվէթ՝ ինսանա սէրպէսթիյէթ վէրիր, վէ ախէրինէ էյիք իթմէյէ մէտար օլուր. լաքին պու սէօղլէրլէ պիղ մաղսատտան այրըլտրգ, չիմ տէյէ դատար իթմիշ օլտրղրմ թահգրգաթ վէ ալտրղրմ ճէվապլարրընրղը խիւլասա իտէյիմ. վալիտէմ կիւղէլ իմիշ, ղայէթ կիւղէլ, ուզուն պօյը վէ զարիֆ իմիշ. չիմտի դըրգ պէշ գըրգ սէքիղ եաշընա գատար վասըլ օլմըշ օլմալը. Ֆրանսըղ, ասըլ Բարիսլի վէ ղէնկին. վէ միւ՛թէպէր պիր ֆամիլեաեա մէնսուպ ըմըշ... Զօդ եօլճըլրգ իթմիշ, վէ սիղտէն այրըլտրգտան սօնրա տա եինէ սէեահէթէ չրգմըշ օլմասը լաղրմ կէլիր. պունատան թամ եիրմի իւշ սէնէ մուգատտէմ ղէվճի մուհիմմ պիր մէմուրիյէթլէ մէմալիքի էճնէպիյէտտէ պուլընմըշ։ Բէք ալէա, պէն շու ալտրղրմ մա՛լիմաթտան օլտրգճա մէմնունրմ, տահա տա տէվամ իտէրիմ։

11

Մարկրիթ Մէրեէմին թէսավվուրաթը վագրասընա, իքի կիւն սօնրա մատամ Լաղօսթ տախի վագրթ օլուպ, Մէրեէմ՝ վալիտէսինին իդամէթ իթմիշ օլտրղը խանէյի կէօրմէք վէ միւմքին օլտրղը հալտէ մահալինտէ, մա՛լիմաթը լազրմէյի ալապիլմէք արզուսընտա օլտրղընը պէեան իթմէքլէ, մատամ Լաղօսթ իլէ Ուրգաշնա միւթէվէճճիհէն

Digitized by Google

Պորտոտան հարէքէթ իթտիլէր։ Արդաշնա մուվասէլէթլէրինտէ, մատամ Շգոթրն պիր սէնէ գատար իգամէթ իթմիշ օլտըղը խանէնին սահիպինին էվինէ կիթտիլէր։ Հէր նէ գատար մատամ Լագոսթ դըզընն էօլմիւշ օլտըղը չու գասապաեա, օ ղէմանտան պէրու կէլմէմիշ իտի իսէ տէ, արա սըրա քէնտիսինի կէօրմէք իւզրէ Պորտոեա կէլմէքտէ օլան էվ սահիպի իլէ միւնասիպէթի օլտըղընտան, մէրգումէ էվ սահիպի միսաֆիրլէրինի ալըպ, մատամ Շգոթրն իգամէթ իթմիշ օլտըղը քէօշկէ կէօթիւրտիւ։ Էվվէլ պէ էվվէլ մատամ Լագոսթրն օ'թրրմըշ օլտըղը խանէյէ կիթտիլէր. անճագ մատամ Լագոսթրն գըզը մէղքիւր խանէտէ վէֆաթ իթմիշ օլտըղընտան, իշէրի կիրմէյի կէօյնիւ չէքմէյիպ. եալընըղ Մարկըրիթ Մէրեէմ իլէ պաղչէյի տօլաշըպ. - Իշթէ հավա միւսա'իտ օլտըղը զէման վալիտէն իլէ օթուրտըղըմըզ մահալ. պիշարէ գըզըմտա շուրատա կէօզիւմիւզիւն էօնիւնտէ օյնար ըտը... մուախխարէն անրն վէֆաթընտան վէ սէնին վէլատէթինտէն սօնրա, սէն անրն եէրինէ գա'իմ օլուպ եինէ շուրատա սիւտանանրն գուճաղընտա մա'սումանէ ույուդլար ըտրն. - տէտիքտէն սօնրա, մատամ Շգոթրն խանէսինէ կիթմէք իւզրէ պաղչէտէն չըգըպ եիւրիւտիւքլէրի սըրատա, եինէ մատամ Լագոսթ Մէրեէմէ խիթապէն. - հիչ պիր շէյ տէյիշմէմիշ. իշթէ գօմշըմրն պիր ան էվվէլ պիղէ կէլմէք իւզրէ կէչտիի եօլ պիլէ պօզըլմամըշ. - տէտի։ Ֆիլհագըդա քէօշքտէ տախի հիչ պիր թէպէտտիւլ վուգու պուլմայըպ, այնի էշեա իլէ մէֆրուշ օլարագ եալընըղ պաղը թէնթէլէր թա'միր իտիլմիշ օլմաղլէ, մատամ Լագոսթ եէք նազարտա քէօշկիւն թագսիմաթը տախիլիյէսինի խաթրընա կէթիրէրէք Մէրեէմի տօղրըճա տօղտըղը օտաեա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա, մէրգումէնին տուշար օլտըղը խէլէճանա հիւրմէթէն պիր միւտտէթճիք տըշարը չըդըպ վէ մուախխարէն թէքրար իշէրի կիրէրէք. - պու օտանրն՝ տէֆթէրինէ ըէսմինի ալմագ թէսավվուրընտա պուլունտրն զանն իթտիմ. - տէտիքտէ.

Մէրեէմ. - Օ', լուզումու եօգ. չունքի, պունտան պէօյլէ պու օտանրն չէքլի պիր վէճհ իլէ խաթրրմտան չըգամայաճաղընտան, տիլէտիյիմ զէման թէրսիմ իտէպիլիրիմ. - տէտի։ Մուախխարէն տիկէր տա'իրէլէրի տախի տօլաշմաղա պաշլայըպ.

— Պու սալոնտա չօգ էյլէնիր մի իտի. օգումայը վէ մուսիգա չալմայը սէվէր մի իտի. եա շու քիւչիւք օտատա հիչ օթուրո՞ւր մը յըտը։

Լագոսթ. - Պու օտատա հիչ բասթ կէլմէտիմ. վալիտէն պու օտատեա այրըճա պիր պէքճի գօմշը օլտըղը կիւնէ տէյին, պէօյլէ պիր օտատ օլտըղընը պիլէ պիլմէզտիմ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. - Նա՞սըլ պէքճի։

Լագօսթ. - Արդաշօնլը պիր գարբքի, վալիտէն համիլէ օլտըղընըն սոն ղէմանլէրինտէ կէթիրթտիրմիշ իտի.

Մէրեէմ. - Եա՛. պու գարբնըն սէօզիւ հիչ կէչմէմիշ իտի, աճապա էլան սա՞ղմը տըր վէ նէ՞րէտէ օթուրուր։

Էվ սահիպի. - Սաղ տըր. մատամ Պասադ սէրլէր քի, էլան պուրատա Բըլաժ պուլվարը իւղէրինտէ պիր էվտէ իդամէթ իտիպ, տէօշէնմիշ տա՛իրէլէր քիրայա վէրմէքլէ շիմտի ըահաթճա կէչինմէքտէ տիր։

Մէրեէմ՝ եավաշճա մատամ Լագօսթա. - պու գարբյը տա կէօրմէք իսթէրիմ։

Մատամ Լագօսթ. - Նիչի՞ն գըղըմ. պունճա սէնէլէրտէն սոնրա պունճա քէսան կէօրմիւշ կէչիրմիշ օլտըղը հալտէ, մէ՛մուլ իտի՞ըմիսին քի պու պէքճի գարբընըն վալիտէն խաթրընտա գալմըշ օլսուն։

Մէրեէմ. - Պիլինմէղքի պաղը սրֆաթ պաղը ահվալ, ինանա էօյլէ պիր թէէսիր իտէպիլիր քի, ղէման հիչ պիր վադրթ ունութտըրամաղ։

Լագօսթ. - Տէյէլիմքի էօյլէ օլսըն. լաքին պիզիմ վէրմիշ օլտըղըմըզ թաֆսիլաթտան զիեատէ օ՛ գարբճըղաղտան տահա նէ՞մալիումաթ պէքլէրսին։

Մէրեէմ. - Ինթիմալ տըր քի սիզին պիլմէտիկինիզ թաֆսիլաթա օ՛ գարբը թէսատիֆէն խապէրտար օլմուշ օլսուն, վէ պիր տէ պէօյլէ խարբճտան ճէլպ օլընան գարբլար հէր շէյէ վադրֆ օլմադ մէրագընտա պուլընտըղլարընտան, շու հալտէն տէ իսթիֆատէ մէ՛մուլ օլընբը. պիզիմ կէօրմէյի վէ իշիթմէյի խաթրըմըզտան պիլէ կէչիրմէտիյիմիզ պիր շէյի, օնլար հէր հալտէ կէօրիւրլէր վէ իշիտիրլէր. - տէտիքտէն, վէ մատամ Լագօսթը իգնա՛ իյլէտիքտէն, վէ էվին հէր թարաֆընը տիգգաթլըճա կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա, սապրդ պէքճինին խանէսինէ ազիմ օլտրլար։

Մատամ Լագօսթըն՝ մէրգումէ պէքճինին զիհնինի աչմագ իւզրէ պաշլամըշ օլտըղը պահսըն պիթմէսինէ պէքլէմէքսիզին, մատամ Պասադ. - Նա՞սըլ խաթրըմա կէլմէզ, շիմտիքի կիպի կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տիր. վարըմ եօղում օնուն սաեէսինտէ տիր. օ տէրէճէ ճէօմէրտճէ միւքեաֆաթ վէրմիշ տիր քի, շու տա՛իրէլէրի օ սայէտէ տէօշէյիպ օնտան պէրու միւքեմմէլ սուրէթտէ կէչինմէքտէյիմ. օ՛ֆ, նէ՞ պուլունմազ գատընճըղաղ իտի. գրսմէթ օլուպ տա պիր տահա պուրաեա կէլսէ, էն էյի տա՛իրէմի իսթէտիյի ֆիեաթա քէնտիսինէ վէրիրիմ. թանը՞ըմըսընըզ սիզ, մատմուազէլ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Պէն օնըն գըզըյըմ։

Մատամ Պասագ. – Սի՞զմի... սի՞զմի. հէքիմին մուավէնէթի իլէ տիւնեայա այագ պաստըրտըզըմ, գըզ սէ՞նմիսին... օ մինիմինի չօճըզըն պէօյլէ պէօյիւյիւպ պու գատար կիւզէլ պիր գըզ օլաճաղը քիմին խաթրընտան կէչէր իտի. վագրա տա օնտան պէրու խայլը սէնէ տիր. տո՛ւր տո՛ւր, չիմոի վալիտէն կէօզիւմիւն էօնիւնէ կէլիյօր. թըպգը տէյիլ իսէ տէ չօք պէնզէյօրսըն. չօք պէնզէյօրսըն. չօք մէճՃուն օլտում սիզի կէօրտիւյիւմէ. էյ նա՞սըլ տըր պագալըմ։

Մատամ Լագօսթ՝ Մէրեէմի ճէվապտան ահիզ պըրագահագ օ-լան սուալլէրտէն գուրթարմագ իւզրէ էօլմիւշ տիւր. – տէտի։

Մատամ Պասագ. – Էօլմի՞ւշմիւ տիւր. եա Բապպիմ... չօգ-տան մը։

Մատամ Լագօսթ. – Պուրատան մուֆարրագաթընտան պիր գաչ այ սօնրա։

Մատամ Պասագ. – Ցէմէք քի Իրան մէմալիքինէ եօլճըլըգ էթտի-յի էնատէ էօլմիւշ օլմալը։

Մէրեէմ խէլէճան իլէ. – Իրանա՞ մը. Իրանըն նէ՞ մինասիպէթի վար. – տէյու սուալ իթտի։

12

Մէրեէմին շու սուալի մատամ Պասագը թէրէտտիւտտէ պըրագ-տը իսէ տէ, Մէրեէմ թէքրար պիլիպթիտար.

— Իրանտան նի՞չին պահս իտէ յօրսըն, Իրանա կիտէճէկինի ատնա սէօյլէմի՞շմի իտի։

Մատամ Պասագ։ – Սէօյլէմէմիշ իտի. լաքին սիզ տօղտըգտան սօնրա ուզունճա պիր եօլճուլըգ իթմէյէ մէճպուր օլուպ սիզի պէրա-պէրինճէ կէօթիւրմէք թէհլիքէլի օլապիլէճէյի միւթալասասընա մէպնի, սիզի պու մատամ իլէ զէվճինէ թէսլիմ իթմիշ օլտըզը ռիվայէթի չուն-տան պունտան գուլաղըմա վասըլ օլմուշ ըտը։

Մատամ Լագօսթ. – Տօղրըսը տա պու տըր. չօճուղը տօղտըգտան սօնրա, մատամ Շգօթ նակէհէն պըրագըպ կիթմէսինէ մա՝գուլ պիր մանա վիրմէք մագատընա մէպնի պէօյլէ պիր չայի՝ա մէյատանա աթը վէրմիշ իտի։

Մէրեէմ՝ շու սըրատա խայլըճա մուզթարըպ օլմագտա իտի իսէ

Digitized by Google

տէ, տահա զիեատէ մալիւմաթ ալմագ իչին հիչ պիր չէյ պէլլի իթմէմէք լուզումինը հիսա իտէրէք, միւմքինի մէրթէպէ ֆիթուրսրզ պիր թավր իլէ.

— Անլատրմ սատէ պիր եօլճըլըգտան պահս կէչտիկինի պիլիեօրսրն. լաքին... պիր տէ Իրան սէօզիւ կէչտի տէ օնա թէաճճիւպ իտէյօրրմ. վալիտէմ օ ճիհէթլէրէ կիթմէմիշ օլտրզը հալտէ...

Մատամ Պասագ. – Էօյլէ զանն իտէյօր ըտրմ։

Մէրեէմ. – Նէտէ՞ն տօլայը։

Մատամ Լագօսթ. – Սապրզ պէքճինին թէրէտտիւտինի պիլմիւշահէտէ Մէրեէմէ եարտրմ օլմագ իւզրէ,

— Պու գրզճրզազրն սուալլէրինէ վէ ըսրարրնա թէաճճիւպ իթմէ. պիր ազ էվվէլ տախի սէօյլէմիշ օլտրզրմ կիպի, վալիտէսինի թանրմատան ղայպ իթմիշ օլտրզը ճիհէթլէ մէրգումէ հագգընտա հէր նէ իչիթսէ, թա՛ գալպինէ գատար իշլէր. վալիտէսինին գուլլանտրզը նէսնէլէրի արայրզ էլէ կէչիրմէք ազմինէ տիւշմիւշ տիւր. պինաէն ալէյհ ըէճա իտէրիմքի խաթրընա հէր նէ քի կէլիր իսէ պիրէր պիրէր սէօյլէ։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, չէքինմէ, պիզիմ իսթիֆատէ իտէպիլէճէյիմիզ թաֆսիլաթը տիրիզ իթմէ. օ զէման պէլքի իշլէմիշ օլտրզրն պիր խաթանրն պու կիւն պանա ֆահիտէսի տօգունապիլէճէկինտէն, օ խաթայը պիլէ իհթիրազ իթմէ տէ սէօյլէ։

Մատամ Պասագ. – Սէօյլէյիմ. սիզին տօղտրզրնրզտան սօնրա ըտը, վալիտէնիզ՝ ղայէթ զահիֆ ղայէթ տէրմանսրզ օլտրզրնտան, կիւնտիւզլէրի խայրը զէման ույուր ըտը. Պէնիմ խրզմէթիմ իսէ իքի իւչ սաաթտա պիր, իլաճընը վէրմէքտէն իպարէթ իտի, չու հալտէ օգուտաղա զիեատէ մէրագրմ օլաբզրնտան, վագրթ կէչիրմէք իչուն տօլապլարրնրն իչինտէ պիր բօմեն արատրմնատա պուլամատրմ, լաքին կիւնինն պիրինտէ պիր այնալը տօլապրն իչինտէ չամաչրբլարրն արգասընտա սէյահաթա տահիր իքի իւչ քիթապ կէօզիւմէ իլիչտի, ալտրմ, Իրան սէյեահաթընա տահիր իմիշ, Իրանա կիթմիշ օլտրզրնը մէգքիւր քիթապլարտան թախմին իթմիշ իտիմ։

Մէրեէմ. – Օ քիթապլարտա էլպէթթէ Ասիա վէ Հինտիսթան մէմալիքինտէն սէ պահս օլունմըշ տրը։

Պասագ. – Պիր իքիսինտէ, պէլքի մէմալիքի մէգքիւրէտէն տէ պահս օլունսրն, լաքին պէնիմ օգուտրզրմտա, եօգ ըտը։

Մէրեէմ. – Ցէմէք քի եալընրզ պիրիսինի՞ մի օգուտրն։

Պասագ. – Էվվէթ. եալընրզ պիրիսի բէսմի օլտրզրնտան վէ վագթրմ զիեատէսիյէ միւսա՛յիտ իտիյինտէն, եալընրզ օնը օգուտրմ. չիւպհէ եօգ քի խաթա իթմէյիմ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. - Հիչ խաթա եօգ հաթթա բէք էյի իթիչսին, էյ, օ օգուստրլրն քիթապ եալընըզ Իրանտա՞ն մը պահիս իտի։

Պասագ. - Էվվէթ, բրէնս Ալէքսիս Սոլթիգոթրն թէէլիֆքէրտէսի օլան Իրան սէյահաթնամէսի տիր։

Լագոսթ. - Սէնին գուվվէի հաֆրզան չօգ միւքէմմէլ իմիշ, պունճա սէնէլէրտէն սոնրա, քիթապրն վէ միւէլլիֆինին իսմլերի նա՞սըլ խաթրընտա գալմըշ։

Պասագ. - Զունքի...

Լագոսթ. - Նա՞սըլ...

Պասագ. - Տահա կէչէնլէրտէ օ քիթապը օգույորտըմ։

Մէրեէմ. - Նէ՞. Արգաշոնտա՞ մը սաթրն ալտրն։

Պասագ. - Խայրը, ամմա...

Մէրեէմ՝ մերգումէյի իխաֆէ իթմէմէքիւզրէ, էհէմմիյէթսիզ հալտէ

— Վալիտէմին օգուտրզը ճիլտի սագլամըշ օլապիլիր եա։

Պասագ. - Տօղրբսը տա պու տրը. օ ճիլտի սագլամըշ ըտրմ, ամմա, իսթէմէյէրէք, քէնտի բրրթրմրն արասընա սագլամըշ ըտրմ. սոնրա էլիմէ կէչտի ամմա քիմէ՞ վէրէյիտիմ, նէ՞րէյէ կէօնտէրէյիտիմ։

Մէրեէմ. - Վալիտէմ կիթտիյի զէման օ քիթապը արա՞մատը մը։

Պասագ. - Պէլքի տէ արամըշ տրը. լաքին սանտրգլարտան պիրինին թա ալթընա գօմըշ օլմասը զէհապընա մէպնի վազ կէչմիշ տիր։ Սոնրա պուլամամըշ խէ, հիտտէթ իթմիշ օլտրզընա շիպհէ եօգ. զունքի պազը ճիհէթլէրինի գըրմըզը գուրշուն գալէմ իլէ իշարէթ իթմիշ իտի. վէրմէմէ ունութտրզրմա չօգ էսէֆ իթտիմ...

Մէրեէմ. - Շու խաթայը թահիհ իթմէք բէք գօլայ տրը, անասընա վիրմէյի ֆիքրինտէն կէչիրմիշ օլտրզրն պիր չէյի պու կիւն գրզընա վէրէպիլիրսին եա։

Պասագ. - Իսթէ՞րմիսինիզ։

Մէրեէմ. - Զիեատէսիյլէ պէնի մէմնուն իտէրսին, վալիտէմ տիեարը էճնէպիյէտէ վէֆաթ իթմիշ օլտրզընտան, եէտիմտէ հիչ պիր եատիկեարը եօգ տրը. վէ պիր տէ...

Պասագ. - Կիտէյիմ, կէթիրէյիմ։

Մէրեէմ. - Թէշէք քիւր իտէրիմ. մատամ քի քիթապը սէվիյորսրն, սանա պունա մուգապիլ պաշգա քիթապլար կէօնտէրիրիմ։

Մէրեէմ, մատամ Լագոսթ իլէ եալընըզ գալտրգտա.

— Պու գարբայը իսթինթագ իթմէյէ հագգըմ եօգ մը՞ յըմըշ, Արգաշոնտա կէչիրմիշ օլտրզրմրզ պու կիւնիւ պէնճէ պօշա կէչիրմիշ սայըլմամ. - տէյի՞լմի. - տէտի։

Digitized by Google

13

Պիր միւտտէթ սօնրա մատամ Պասադ մէղքիւր քիթապ իլէ կէլ-տի. պու քիթապ 1854 սէնէսինտէ Թէէլիֆ իտիլմիշ օլան, բրէնս Ա-լէքսի Սօլթիգօֆը Իրան սէֆահէթնամէսի իտի։

Մարկրիթ Մէրեէմ քիթապը էլինէ ալտրգտա, չիտտէթլի պիր խէ-լէճան հիսս իթտի։ Վալիտէսինին մալիք օլտրգը պիր չէյ՝ պիրինճի տէ-ֆա օլարագ քէնտի էլինէ կէչմիշ օլտրգընտան, ատէթա մուգատտէս եատիկեար հիւքմիւնտէ օլտրգը ճիհէթլէ, խայլը զէման կէօզլէրինի քիթապը իւզէրինտէն այրրամատը, վէ պաաէհու բէնճէրէլէրտէն պի-րինին էօնիւնէ տօղրու չէքիլէրէք, իլք սահիֆէլէրինի թէտգրգ իթմէ-յէ պաշլատը։ Քիթապը պագը սահիֆէլէրինտէ իշարէթլէր պուլըն-մասընա, վէ պագը ֆրգրալարընը ալթլարընա, գուրշուն գալէմ իլէ չրզրգլար չրզրգմրշ օլմասընա նազարէն, վալիտէսինին էսէրի մէղքիւրի քէմալի տրգգաթլէ միւթալաա իթմիշ օլմասը ֆիքրինէ զահիպ օլտը։

Օ արալրգ մատամ Պասադ, Մէրեէմին եանընա կիտէրէք,

— Վալիտէնին, տօլապը պիրինին իչինտէ ունութմրշ օլտրգը տի-կէր պիր քիթապ տահա վար, ոնը տա վէրէճէք օլուրսամ մէմնուն օ-լուրմրսընրզ։

Մէրեէմ. — Աման վէր։

Պասադ. — Իչթէ օ քիթապ տա պու տրր քի, հիչ աչմամրշրմ պի-լէ. — տէյէրէք, տիկէր պիր քիթապ տահա թէսլիմ իթտի։

Պու իքինճի քիթապ իսէ, էօյլէ սէֆահէթնամէ գապիլինտէն չէյ օլմայրպ, ֆարսի լիսանընը էօյրէնմէք իւզրէ պիր սարֆ ըտը, վալիտէ-սի կիպի թարիֆ իթմիշ օլտրգլարը պիր գատընը, պէյն էլ խալգ աս-լա եաեբլմամրշ օլան աճէմ լիսանընը էօյրէնմէյէ գալգրշմասընտա, մուհիմմ պիր սէպէպ օլտրգընա, վէ պու սէպէպին տէ Իրան թարաֆ-լարընա սէֆահէթ իթմէք թէսավվուրընտան իպարէթ պուլընտրգընա ասլա չէքք ու չիւպհէ գալմատը։

Մէրեէմ, պու քիթապը տախի աչտրգտա, պիր խայլը սահիֆէ-լէրին էսկիմիշ վէ պագը եաբրագլարրն ուճլարընն գրվրրմրշ օլմա-սընտան, վագը օլան պիր չօգ իշարէթլէրտէն, մէղքիւր քիթապը-ն թուլ միւտտէթ վէ քէմալի արգգաթլէ միւթալաա իտիլմիշ օլտրգընը տէրք խլէտի։

Digitized by Google

Գէնզի սօլուպ, էլլէրի թիթրէմէյէ պաշլատըգտա, մատամ Լա-գօսթ եանընա եանաշրպ.

— Նէ՞ օլույօրսըն, Մարկրիթ. - տէյու սուալ իթտի. վէ մէրգու-մէնին ճէվապ իթասընտաքի թէրէտտիւտիւնիւ կէօրէրէք,

— Սէօյլէ, եալընըզրգ. մատամ Պասագ տըշարը չըգտը. - տէ-յու, վագը օլան ըսրարը իւզէրինէ,

Մէրեէմ, քիթապը կէօսթէրէրէք. - պագ, պագ, շու քեաղըտը կէօրիւյօ՞ւմըսըն. - տէտիքտէ.

Մատամ Լագօսթ էյիլիպ պագտըգտան սոնրա. - իշարէթ օլմագ իւզրէ քիթապըն արասընա գօնըլմըշ պիր մէքթուպ օլմալը քի, մու-ախխարէն ունուտուլուպ գալմըշ, պէօյլէ չէյլէր էքսէրիեա վուգու պու-լուր։

Մէրեէմ. - Ա՞ճապա վալիտէմին եազմըշ օլտըղը պիր մէքթո՞ւպ մը տըր։

Մատամ Լագօսթ. - Մէմուլ իթմէմ, շու մէքթուպ՝ քէնտիսինէ կէօնտէրիլմիշ պիր մէքթուպ օլմագ լազըմ կէլիր քի, պիր տահա օգու-մագ նիյէթիյլէ իւզէրինտէ թաշըրըմըշ. վէ պիր արալըգ տա, քիթա-պըն արասընա գօմըշ օլմալը, զաթէն պագասանա, էրքէք եազըսը տըր։

Մէրեէմ. - Էվվէթ, հագգըն վար. - տէյէրէք, քիթապը մասանըն իւզէրինէ գօյուպ, խայլը միւտտէթ քիթապըն արասընտա գալարագ տտէթա եաբըշմըշ կիպի պուլընան մէզքիւր մէքթուպը եավաշճա այը-ըրպ, չըգարը վէրտի։

Տէօրթ գաթ իտիլմիշ օլան մէզքիւր մէքթուպըն, տէօրթ սահի-ֆէսի տէ թէմամըյլա տօլու օլտըգտան պաշգա, քէնարլարը տախի եա-զըլմըշ ըտը։ Նէֆէսի քէսիլէ քէսիլէ իմզասընը արատը ամմա. պուլա-մատը. մէզքիւր վարագա, պիր մէքթուպըն իլք եաբրաղը իլք գըսմը ըտը։ Կէլիշի կիւզէլ սերպէսթճէ եազըլմըշ, վէ եազան քիմսէնին գալ-պինին թէրճէմանը էֆքեարը մագամընտա պուլընմըշ պիր վարագա ը-տը։ Սօն իպարէսի «էյէր պուրաեա կէլէճէք օլուր իսէն...» տէյու պաշլանըպ քէսիք պըրագըլմըշ ըտը։

Մէրեէմ՝ քէնտի քէնտիսինէ. - Էյէր պուրաեա կէլէճէք օլուր իսէն... աճապ պուրաեա տէմէքտէն մագասատ հանկը մէմիէքէթ իմիշ-տէյէրէք, հէման մէքթուպըն թա սօնունտան թա պաշընա աթլայը վէր-տի. պաշընտա. «18 Շուպաթ... Շիրազ» տէյու մուհարրեր իտի։

Շիրազ, Իրանըն շըմալ թարաֆընտա վագը մուհիմ պիր շէհր օլ-տըղընտան, արթըգ չիպահէ վէ թէրէտտիւտէ մահալ գալմատը։ Տիր-սէքլէրինի մապաեա, վէ պաշընը էլլէրինէ տաեաթըպ վէ կէօզլէրինի

Digitized by Google

մէքթուպը իւզէրինէ տիքիպ, ուզունճա տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ աեաղա գալգըպ վէ քեաղըտը էլինէ տալըպ, բարչա բարչա երրթտրգտան սօնրա, չըմինէնին իչինէ աթտը։ Մատամ Լագօսթ՝ Մէրեէմին չու հարէքէթինէ, հայրէթ վէ թէաճճիւպտէ գալարագ, եիւզիւնէ պագտրղընը Մէրեէմ կէօրտիւքտէ,

— Պու մէքթուպ պանա խրթապ իտիլմէմիշ օլտրղը ճիհէթլէ, օգումաղա պիր վէճհ իլէ կէօյնիւմ բաղը օլամատը. պէնիմ կիպի պիր մագատը աալիյէ նա՛իլ օլմագ արզուսընտա պուլընան պիր քիմնէ, պէօյլէ նամէշրո՛ւ պիր ֆիիլէ թէշէպպիւս իթմէմէլի տիր։

Մատամ Լագօսթ, քէնտի թահթը նէզարէթինտէ օլարագ, պէօյիւթմիւշ վէ թէրպիյէ իթմիշ օլտրղը պիր գըզըն, պու սուրէթլէ իտարէի էֆքեար իթմէսինտէն տօլայը պէեանը մէճնունիյէթ իյլէտի։

Մէրեէմ. – Իմզասընը արատրմ... չունքի արամաղա հագգըմ վար ըտը... պու մէքթուպըն վալիտէմին գօճասը թարաֆընտան եազըլմըշ օլմասընը թախմին իյլէտիյիմ ճիհէթլէ, էյէրչի իմզասընը պուլմըշ օլսա ըտրմ, վալիտէմին քիմ օլտրղընը անլաեապիլմէք իչին պիր գօլայլըգ օլուպ, պիր չօգ զահմէթ վէ էզիեէթլէրտէն գուրթուլուր, վէ մագասատրմա տա տահա չաբուգ նա՛իլ օլապիլիր իտիմ։ Պիր տէ թէշէպպիւսթը լազըմէյէ հա՛նկը նօգթատան պաշլամագ իգթիզա իտէճէյինի անլամագ իչին, հանկը մէմլէքէթտէն եազըլմըշ օլտրղընը էօյրէնմէք տէ հագգըմ ըտը։ Անճագ մէքթուպըն միւնտէրրճաթը նէ՞ օլտրղընը պիլմէք պէնիմ հագգըմ տէյիլ տիր։

Մատամ Լագօսթ. – Հագգըն վար գըզըմ։

Մէրեէմ. – Ա՛հ. – Բէք ալէա պիլիրիմ քի, վալիտէմ իլէ զէվճի թէզվվիւճ իթտիքէրինտէն սօնրա տօղմըշ օլտրղըմ ճիհէթլէ, վալիտէմին զէվճի պէնի ինքեար իթմէտիքճէ, գանունէն օնրն մէշրու՝ գըզը սայըլըրըմ... չուրասը տա մա՛լիւմիմ տիր քի, էլինտէ իսպաթը միւտտէաեա քեաֆի պիր էմարէի իպթիտայիյէ պուլընան պիր չօճուղրն՝ վալիտէսինի ատրամաղա հագգ ու սէլահիյէթի վար տրը։ Ճիմտիքի երրթըպ աթմըշ օլտրղըմ մէքթուպ, գանուն աշնա պիր ատամրն էլինէ կէչէճէք օլսա, պէօյիւք եարտրմը օլապիլիր. լաքին, զէն պու կիպի թէտպիրլէրի գուլլանամամ։ Վալիտէմի թանըմագ իսթէմէքտէն մագասատրմ, օնրն նամրնը թաշրմագ իչին օլմայըպ, անճագ, օնրն պօյնրնա սարըլըպ, մուհապպէթիմի պէեան իթմէք իչին տիր. – տէտի։

Digitized by Google

14

Մէրեէմ, էլէ կէչիրմիշ օլտըղը չէյլէրտէն վէ ալմըշ օլտըղը մա-լիւմաթ վէ թաֆսիլաթտան զաեէթ իւլղաեէ մէմնուն օլարագ, Ար-գաշոնտան չըգմագ թէտարիքեաթընա պագըպ, մատամ Պասագրն վէրմիշ օլտըղը քիթապլարը չանթասընա գոտրգտան սոնրա, մատամ Լագոսթ իլէ շըմէնտրֆէր մէրքէզինին եօլընը թուրտը։ Եօլտա խաթ-ըընա պիր շէյ կէլէրէք հէման իճրասընա թէշէպպիւս իթմէք խաթէտի։

— Սէնի իլէ Պորտոեա գատար կէլմէյիպ տէ, պէն էյէր պիր պաշգա թարաֆա կիտէճէք օլուրսամ, ճանընըզ սըգըլմազ եա՛։

Մատամ Լագոսթ. — Նիյէթին հա՞նկը թարաֆա կիթմէք տիր։

Մէրեէմ. — Պաեոնա։

Մատամ Լագոսթ. — Պաեոնտա նէ՞ իշին վար։

Մէրեէմ. — Վալիտէմտէն պահս իտէպիլէճէք ատամ նատիր օլ-տըղը աշիքեար տրը. պէլքի սիւտանամ պիր աղ մալիւմաթ վէրէպի-լիր. պինապէրին կիտիպ ընըյլա կէօրիւշէճէյիմ։

Մատամ Լագոսթ. — Սիւտանան իլէ նիշէ տէֆալար գոնուշտրն, էյէր էհէմմիյէթլի պիր շէյտէն խաբէրտար օլայըտը, շիմոնիյէ գատար սանա չոգտան սէօյլէմիշ օլուր ըտը։

Մէրեէմ. — Պու կիւն ճիտտի սուրէթտէ իսթինթագ իտէճէյիմ. չիւնքի ասլա մէ՛մուլ իթմէզ իքէն, մատամ Պասագտան բէք չոգ էհէմ-միյէթլի թաֆսիլաթ վէ մա՛լիւմաթ ալմըշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, պա՛տէ-զին հէր խուսուստա սարֆը ղայրէթ վէ իգտամ իթմէք լազըմ կէլիր։

Մատամ Լագոսթ. — Շու միւթալաա բէք տոզրու տրը. մամա-ֆիհի, եօլա չըգմատան էվվէլ Սիւզան Դազնավա եազըպ, շու ասա-լըգ Պաեոնտա պուլընըպ պուլընմատըզընը անլատմաշընսն քի զահմէ-թին պօշա կիթմէսին։

Մէրեէմ. — Նի՞չին պուլընմասըն, գօճասը վէ չօճուգլարըյլա օ-րատտա իգամէթ իտէր. նի՞չին եազայըմտա վագթըմը զաեի իտէյիմ, իւչ տէօրթ սաաթա գատար օրատա կիտիպ իշի անլատմագ միւմքին օլ-տըղը հալտէ, նի՞չին կիթմէյիպ տէ շիւպհէ իշինտէ պէքլէյիմ։

Մատամ Լագոսթ. — Բէք էյի ամմա, պէն սանա ըէֆագաթ ի-տէմէեէճէյիմ, չիւնքի կէճ գալաճագ օլուր սէմ, զէվճիմ իլէ օղլըմ թէլաշ խաէրլէր։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Պու ճիհէթի պիլտիյիմտէն, պէն տէ սիզտէն մուֆաբագաթ իթմէք իւզրէ բուխսաթ իսթէմէզ իտիմ։

Մատամ Լագօսթ. – Հա՞նկը գաթար իլէ կիտէճէքսին։

Մէրեէմ. – Սաաթ իքիյի օթուզեէտի կէչէրէք չրգան գաթար իլէ... տահա վագթ վար. սաաթ եէտի պուչուգտա Պաեօնա եէթիշիրիմ վէ պու ագչամ Սիւզան Գաղնավը կէօրիւրիւմ։

Մատամ Լագօսթ. – Տիլէտիյինի եաբ. պէն պու իշէ ասլա վէ գա՛թան մանի օլմազ իսթէմէմ. չունքի սէն պիր շէյի ֆիքրինէ գօեաճագ օլուրսան...

Մէրեէմ՝ էլիյէ եիւրէյինի կէօսթէրէրէք. – Ֆիքրիմէ, տէյիլ վալիտէճիյիմ, գալպիմէ գօմրշրմ. չունքի գալպիմէ կիրէն իհթիմալի եօգ քի պիր տահա չրգարն, – տէտի։

Պէօյլէ գօնուշա գօնուշա չրմէնտրֆէր մէրքէզինէ վասրլ օլտրգլարընտա, Մարկրիթ Մէրեէմ ֆէրտասը կիւնիւ ավտէթ իտէճէյինի վատ իտէրէք, վէտա իթտի,

Մատամ Լագօսթ. – Գատրնլարա մախսուս օլան վակօնա կիրսէն էյի օլուր։

Մէրեէմ. – Ասլա. պէնիմ մէպտէմ գատրնլարտան գաչմազ տրր. մէյէրչի սանա պէնզէր պիրի օլսուն տա պէն տէ ճան ու տիլտէն սէվմիշ օլայրմ. – տէյէրէք, ըասթ կէլտիյի պիր վակօնա կիրի վէրտի։

Էյէր պաշգա պիր վակօն ինթիխապ իթմիշ օլսա ըտը, պէքի տահա իսապէթ օլուրտը։ Զունքի պու կիրտիյի վակօնտա իքիսի կէնճ վէ պիրի տէ էլիլիք օլարազ իւչ քիշի պուլընմազտա ըտը քի, պիրիպիրլէրինի թանըյօրլար կիպի կէօրիւնիւր իտի։

Կէնճլէրին պիրիսի, ղայէթ զարիֆանէ եօլճու էլպիսէսի կիյինմիշ կիւզել պիր տելիգանլը օլուպ, ատէթա գատրն կիւզելլիյինէ եազրն էշքեալը նազիքէ իլէ միւթեշէքքիլ պիր սըֆաթէ մալիք իտի քի, էքսէրիսի տէյիլ իսէ տէ, պազը գատրնլար տա պու սըֆաթտան խօշլանըրլար. հաթթա կիւնէշտէն եանմամազ իւզրէ, եիւզիւնէ գօլ-քրէմ իլէ պէեազ բուտրա տախի գօմուշ օլուպ, քազքէթի իւզէրինէ գօնան թօզը սիլքմէք իւզրէ. արա սրրա ճէպինտէն չրգարմազտա օլտրղը եազլրգտան՝ վակօնրն իչինէ կիւզել պիր գօգու տախի եայրլմազտա ըտը։

Ըէֆիգի տելիգանլը իսէ տիկէրինտէն տահա կէնճ օլաբղը ճիհէթլէ, սրֆաթը տա թապիի օնտան տահա թազէ օլուպ, անճազ լէհճէսինտէքի զարիֆլիք վէ ըէնկսիզլիք, տախիլի պիր իլլէթտէն հուսուլէ կէլմիշ պիր հալ օլմայրպ, զուհուրաթ գապիլինտէն օլան պազը սէպպէպլէրտէն, պէքի տէ չօգ եօրղունլըգտան վէ վիճուտի հէնուզ լա-

Digitized by Google

յբգը վէճհ իւզրէ թէճէասիւմ իթմէքսիզին հէր տիւրլիւ սէֆահաթըն իֆրաթ տէրէճէսինի իճրա իթմիշ օլմասընտան թէվէլլիւտ իթմիշ պիր զաիֆլիք օլմագ կէրէք իտի։ Պօղազընըն գալընլըզընա, օմուզլարընըն էն-լիլիյինէ, վէ կէօյիւսիւնիւն կէնիշլիյինէ նազարէն թասպիյէթին հէր տիւրլիւ իմթիհազաթընա նա՛իլ օլմըշ իտի իսէ տէ, լէհճէսինին, գօլլարընըն վէ հէյէթի ումումիյէսինին զաիֆլիյի, իմթիհազաթը մէզքիւրէնին սուք իսթիմալ իտիլմիշ օլմասընա պիր տէլիլի ալէնի իտի. էլհասըլ պիր վագրթ պիրազ զիհատէ հաշամըշ օլմասը ճիհէթլէ, վագթընտան էվվէլ իհթիհազլըզա հիւզ թուրթմըշ պիր տէլիգանլը ըտը։

Վակօնըն պիր թարաֆընը հալընըզ քէնտիսի զապթ իլէ ըահաթճա հայըլմըշ օլտըզը ճիհէթլէ, Մէրհէմին իչէրիյէ կիրտիյի սըրատա, թա՛ճիզ օլմաղա թէնէզզիւլ իթմէմիշ օլտըզընտան, Մէրհէմ տախի պիլ մէճպուրիյէ տիկէր իքի ըէֆիդլէրին օթուրմըշ օլտըգլարը թարաֆա օթըրտը։ Անճագ գաթար հարէքէթ իթմէյէ պաշլատըգտան սօնրա, կէլէնին հիւզիւնիւ կէօրմէք մէրագըյլա, պաշընը մէրգումէյէ տօղրը տէօնտիւրտիւքտէ, տէյէրլի պիր չէյ օլտըզընը ֆէրգ իտէրէք, հավաշճա գալգըպ օթուրուպ, պայզըն օլան կէօզլէրինի մէրգումէնին իւզէրինէ տիքի վէրմիշ իտի։

Պատէհու լագըրտըլարընը մէրգումէյէ տախի իշիթտիրմէք ազմիյլէ, ըէֆիդլէրինտէն կէնճինէ խըթապէն.

— Պու վակօնը հալընըզ քէնտիմիզէ մախսուս օլմագ իւզրէ թէվգըֆ իթմէք իսթէմէտիյիմտէ հագգըմ եօ՞գ մը ըմըշ, մարքի։ Հիչ քիմսէ իչէրի կիրէմէյիպ իւչիմիւզտէ սրգընթըտան էօլէճէքտիք. հալպու քի չիմտի...— տէյիպ, միւնասիպէթսիզճէ տիլինի չագըրթատարագ վէ Մէրհէմին եիւզիւնէ պագարագ, սէօզիւնիւ քէստի.

Մարքի. — Էվվէլթ ֆէնա օլմատը, բրէնս։

Բրէնս. — Ֆէնա օլմատը նէ՞ տէմէք... Պու գըզ, պանա թանրթատրըմըշ օլտըզը գատընլարը ճիւմլէսինէ պէնճէ ֆա՛իդ տիր. սէն քի էլին գատէմլի տիր...

Տիկէր պիր իւչիւնճիւ չախս. — Ալլահ իչին չօգ գատէմլի էլ...

Բրէնս. — Նէ՞ սէօյլէտինիզ, տօգթօր։

Տօգթօր. — Հիչ պիր չէյ, բրէնս։

Բրէնս. — Զանն իթտիմքի պիր չէյ սէօյլէտինիզ... պու տէրէճէ տըգդաթլա օգուտըզընըզ նէ՞ տիր։

Տօգթօր. — Հըֆզը սրհհէթէ տա՛իր եէնի պիր քիթապքի, պիլխասսա սինիրլի վէ զաիֆ օլան քէսանըն սուրէթի թէտավիսինտէն պահա խաէյօր։

Digitized by Google

Բրէնա. – Գէնիմ կիպի... սէն տէ տաիմա պէնի տիւշիւնիւրսիւն, տօգթօր։

Տօգթօր. – Բէտէրինիզ բրէնս Բօլքին ճէնապլէրի, սիզի թէտավի իթմէք վազիֆէսինի պէնտէնիզէ հէվալէ իթմիշ օլտրոլը կիւնտէն պէլու պիթթապի զիհնիմ մահզա սիզին իլէ մէշղուլ տրը. – տէտի։

15

Գաթար՝ պիր սթասիօնտա տուրտրդը հալտէ, Մէրեէմ, տիկէր պիր վակօնա կիթմէքլիյի թէսավվուր իթմէքտէ իտի։ Վագրա, եալընըզ պաշընա եօլճըլըգ իտէն պիր գարընըն, էքսէրիեա պէօյլէ հալէրէ թէսատիֆ իտէպիլէճէյինի վէ զաթէն քէնտիսի տէ մէմալիքի պատէյէ կիթմէք թէսավվուրընտա օլտրդը ճիհէթլէ, այրշմագ խայրրը օլաճաղընը տիւշիւնէրէք, իւչ ըէֆիգլէրտէն էն կէնճինին միւնասիպէթսիզ հալէրինտէն ասլա ֆիթուր իթմէմէքտէ իտի իսէ տէ, մէրգումընն կէօզիւնիւ իւզէրինտէն այրրմամասընա, վէ պիր տիւզիյէ քէնտիսինի թէտգրդ վէ մուաեէնէ իթմէսինէ, վէ հարիֆէնտազլրգա իլթիֆաթա գալգրշմասընա թէհամմիւլ իտէմէմէքտէ իտի։ Գունըն ըլա պէրապէր, գաթար պիր չարեէքտէն զիեատէ սթասիօնլարտան պիրինտէ թէվագգուֆ իթմիշ իքէն, Մէրեէմ եէրինտէն պիլէ գըմբըլտամատը. չունքի քէնտի մուվաճաճէհէսինտէ սէօյլէնմիշ օլան բրէնս Բօլքին նամը, մերագընը մուճիպ վէ տրգգաթընը ճալիպ օլմըշ ըտը։

Եանը պաշընտա օթուրմըշ վէ տահա տօղրըսը եաթմըշ օլան տէլիգանլը բրէնսին պապասը օ Բօլքին տէտիքլէրի, քէնտիսինէ թագտիմ օլընմագ վէ տօսթլարընը գապուլ իթտիրմէք մագսատընա մէպնի իքի սէնէ միթէմատիեէն արգասընտան տիւշմիւշ վէ ուղրաշմըշ օլտրդը հալտէ, քէնտիսինին պուլընտրդը հալ իգթիզասընճա միւնասիպէթի վագրասընտա ղայէթլէ իհթիեաթքեարանէ տավրանմագ լազըմ կէլիպ, հալպու քի, բրէնսին ֆէվգէլատէ զէնկին օլմասը հասէպիյլէ քէնտիսինի չունըն պունըն լիսանընա տիւշիւրէպիլէճէյի միւթալասասընա մէպնի բրէնսին վագը օլան թէքլիֆլէրինի թէմամըյլա ըէտտ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլընմըշ ըտը։

Անճագ Բօլքին, կէնճլիյի զէմանընտա օլտրդը միսիլու, էլլի եաշընտա օլտրդը հալտէ տէ մուաննիտ օլտրդընտան, մէ պաշլրճա Մէրեէմին կիւզէլլիյինտէն զիեատէ քէսպ իթմիշ օլտրդը կիւզէլլիք չէօհրէթինտէն

Digitized by Google

հավվէսե կէլէրէք, այնը գօնթէս Վիվիանըն զէմանընտաքի խահիշի կիպի պիր խահիշլէ Մէրեէմ իլէ միւնասիպէթ բէյտա իթմէք իւզրէ, վագը օլան էնկէլլէրէ զալէպե իթմէք իչին լազըմ կէլէն թէտպիրլէրի իթթիխազ իթմիշ իտի։

Գատընլար իլէ գօնուշմադ հավվէսիյլէ սուզան օլտըզընը եիւզէ կէլմէյէրէք, կէօեա քի Մէրեէմէ էհլի սէնա'թ օլմասընտան նաշի արզը խուլուս իթմէք նիյէթինտէ պուլընը յօրմըշ կիպի, ըէսսամըզգ վէ հէյքէլթրաշլըզգ սէն'աթլէրինտէքի մէհարէթինտէն տօլայը պիլվասրթա թէպրիք իտիպ, ըէսմէր սիբարըշ իթմէք իսթէմիշ, վէ զէվճէսինին հէյքէլինի եաբմասը խուսուսընը մուսիրրանէ թալէպ իյլէմիշ իտի։ Բօլքինին շու սօն թէքլիֆի իսէ, հէնուզ շէօհրէթ գաղանմաղա պաշլամըշ օլան Մէրեէմ կիպի պիր սէն'աթքեարը թապի շէվգ ու ղայրէթէ կէթիրէճէք պիր թէքլիֆ իտի. Չունքի, եաբաճաղը իչին ղայէթ միւքեմմէլ օլմաեաճաղընը ֆարզ իթսէ պիլէ, պիր բրէնս զէվճէսի օլան վէ տիլպէրլէրին տիլպէրի տէյու ալէմին լիսանընտա կէզէն օէրմէնի գարբսընընը գաֆասընընը շէքլի նատիրէն կէօրիւլմիւշ պիր շէքլ օլտըղը, վէ քէնտիսինին կիւզէլլիյի Բարիս կիպի ճէսիմ պիր շէհրատէ հէրքէսին թահսինքէրտէսի իտիյի ճիհէթլէ, շէօհրէթինին հէր թարաֆա տէրհալ եայըլաճաղը տէրքեար իտի իսէ տէ, Բօլքինին ասրլ մագսատը զէվճէսինին հէյքէլինի ալէթ իթթիխազ իտէրէք, քէնտիսիյլէ տօսթլըգ վէ միւնասիպէթ բէյտա իթմէքտէն իպարէթ օլտըլընը անլատըղընտան, մէրգումն պու թէքլիֆինի տախի ըէտտ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլընմըշ ըտը։

Ինչէր պու մէրքէզտէ գալըպ, Բօլքինին տախի պու միսիլլու խուսուսլարտա էսկի խահիշ վէ սէպաթը գալմամըշ օլտըղընտան, վաղ կէչիպ պիթմիշ օլտըղը հալտէ, մէկէրչի ճիմոի տէ թէսատիւֆի օլարագ Մէրեէմին գարշըսընա, իւֆթատէի աշգը օլան Բօլքինին օղլու չըգաճագմըշ։ Պու տէլիգանլընընը բէտէրիյլէ վալիտէսինին եիւզիւնիւ կէօրմէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, հիչ օլմազսա օղուլլարընընը ահվալի հագգընտա պիր ֆիքը բէյտա իթմէք հավվէսինէ տիւշտիւ։ Պունտան մա'տա, Բօլքին սիլսիլէսինին՝ Բուսիանընը Իրանա ճիվար օլան շըմալ թարաֆընտաքի մէմալիքտէն նէչ'էթ իթմիշ պիր սիլսիլէ օլտըղընը իչիթմիշ, վէ սապահտան պէրու ղիհնի մէմալիքի մէգքիւրէ իլէ իչթիղալ իթմիշ օլտըղընտան, եօլ արգատաշլարընընը սէօզլէրինտէն պէլքի քէնտիսինճէ իչէ եարաեապիլէճէք պագը մալիւմաթ վէ թաֆսիլաթ ալմագլըղը իւմիտ իթմէքտէ իտի։

Բօլքինին օղլը օլուպ, ըրէնպ Բիէր տէյու խրթապ իտիլէն տէլիգան-

Digitized by Google

լը, հէքիմ իլէ միւքեալէմէսինէ տէվամ իթմէքտէ օլուպ. - վիճուտլարը զաիֆլէնմիշ քէսան իչին իթթիխազընա լուզում կէօրմէքտէ օլտըղընը ուսուլը թէտավի իգթիզասընճա, մայրս այընտան իթիպարէն տէնիզ համամընա տէվամ իթմէք լազըմ կէլէճէ՞ք մի տիր. - տէյու, սիւալ իթտի։

Տօգթօր. - Շիւպհէ՞ մի վար, բրէնս. հաթթա հըֆզը սըհհէթ քիթապը, պու մէվսիմտէ համամըարընը խասթալարա տահա զիեատէ թէէսիրլի օլտըղընը պէեան իտէյօր։

Բրէնս. - Սուլար զիեատէսիյլէ սօղուգ օլմա՞զ մը։

Տօգթօր. - Գիզ, Սէն-Սէպասթիէնէ կիտէճէյիմիզտէն օրանընը տէնիզի մայրս այընտա տահա սրճագ օլուր, նէթէքիմ թէմուզտա Նօրմանտիանընը տէնիզի։

Բրէնս. - Տէմէք քի շու թէրթիպաթ վէ ուսուլը թէտավի սաեէսինտէ քէնտիմի թէմամըյլա պուլուր վէ էսկի գուվվէթիմի քէսպ իտէ՞ր-միյիմ տէյու մէ՛մուլ իտէյօրսընըզ։

Տօգթօր. - Շիւպհէ եօգ։

Բրէնս, Մարկրիթ Մէրեէմին եիւզիւնէ պիր ուղունճա պագտըգտան սօնրա. - Օ՛հ բէք ալէա. չունքի տօգթօր, պէն տէ այնը պապամ կիպի, ինսանընը էօմրիւնիւ էօմր իտէն գարը տըր իթիգատընտայըմ։ Պէն, գարը իչին եաշամագ արզուսընտա օլուպ, գարը ուղրընա էօլմէք ֆիքրինտէ տէյիլիմ. չիմտի իսէ, իչթէ գարը ուղրընա էօլմէք եօլընը թուրթմըշըմ։

Տօգթօր. - Եաշաեաճագսըն բրէնս, եաշաեաճագսըն, հէմտէ սրհհէթ վէ աֆիյէթին եէրինտէ օլարագ եաշաեաճագսըն, չունքի բէտէրինէ պէն թէահհիւտ իթմիշիմ։

Բրէնս. - Պու տէտիյին, սրհհէթ վէ աֆիյէթի թամմէյէ նէ՞ զէման նա՛իլ օլաճաղըմ։

Տօգթօր. - Պանա էն չօղը իքի այ միւսաատէ իթմէլիսինիզ։

Բրէնս. - Իքի՞ այ մը, բէք ալէա։

Տօգթօր. - Բէտէր իլէ վալիտէնիզ Գավգասիատաքի միլքլէրինտէ պիր միւտտէթ իգամէթ իթտիքտէն սօնրա, Գարա տէնիզ սահիլինտէ վագը Գըրըմտա Եալթա համամընընա կիտիպ սէնի պէքլէյէճէքլէրինտէն աղօսթօս այընտա սիզտէ օրաեա կիթտիյինիզ զէման, էվվէլքի կիպի ֆէրրահ վէ նէշէ՞լի օլմալըսընըզ։

Մարքի տը Լուազի. - Գըրըմա հա՞նկը եօլտան կիթմէյի թէսավվուր իտէյօրսընըզ։

Տօգթօր. - Տէնիզտէն գօրգուլմատըղը հալտէ Սբանեա սէվահիլինէ կիտիպ Մարսիլեաեա չըգմալը. Մարսիլեատան Սթամպօլա կիտէն վա-

Digitized by Google

բօրլարտան պիրինէ պինիպ, օրաեա չրգտրգտան վէ պիր գաչ կիւն օ-
րատա իդամէթ իթտիքտէն սօնրա, Օտէսաեա, վէ օրատան տա Մէ-
վասթօրօլա կիթմէլի. Մէվասթօրօլտան Եալթաեա արապայրլա իւչ սա-
աթտա կիտիլիր։

Մարքի, – Հէման հէման, պէրապէր կէլմէյէ Նիյեէթ իտէյօրրմ։

Բրէնս. – Կէլիրսէն, եօլ մասրաֆը պէնտէն. քեաչքի պիր տէ գատրն
պիզէ ըէֆագաթ իթսէ տէ, օնրն տա մասրաֆրնը վէրսէմ... պէնիմ
կիպի պաղասրնրն միլեարլարրնը տիլէտիյի կիպի գուլլանմաղա մէ՛զուն
օլան պիր տէլիգանլըյլա եօլճըլըգ իթմէք պիր գատրն իչին ֆէնա չէյ
մի տիր։ Պէօյլէ ֆըրսաթ տահմա էլէ կէչէ՞ր մի։

Մարկրիթ Մէրեէմ՝ էլինտէքի ղազէթաեա տալմըշ տա օգուլյօր կի-
պի թասլայըպ, բրէնսին սէօյլէտիքլէրինի իշիթմէմէզլիքտէն կէլտի։

16

Մարքի տը Լուազի բրէնսին միւնասիպէթսիզ սէօզլէրինտէն ասլա
խօշլանմատըղընտան, վէ բարանրն չօգլըղընտան նաչի պաչտան չրգմըշ
օլան պու չօճուղը սիւքիւթէ մէճպուր իթմէյէ ճէսարէթ իթմէտիյինտէն,
բրէնսի սուստրրմադ մագսատրնա մէնի, տօգթօր իլէ միւքեալէմէյէ
պաչլայըպ.

— Գրրրմա պաչդա տէֆա տա կիթմի՞չմիսինիզ, տօգթօր։

Տօգթօր. – Պէ՞ն մի. տօգուղրնճը տէֆա օլաճագ։ Պիր վագրթ
սրդ սրդ Իրանա կիթտիյիմ ղէման, տա՛իմա օ եօլտան կէչէր իտիմ։

Մարկրիթ Մէրեէմ՝ ղազէթասրնրն արգասրնտա թիթրէմէյէ պաչ-
լատը։

Մարքի. – Նէ՞ տէտինիզ. սրդ սրդ Իրանա՞ մը կիտէր իտինիզ.

Տօգթօր. – Էն ազը սէնէտտէ պիր տէֆա։

Բրէնս, սէօզէ գարըշրպ. – Էօյլէ՛ եա, էօյլէ՛ եա. Պէնիմ տահմա
եանրմտա պուլրնան պիր տանէճիք տօգթօր Բօբօթօֆրն, օն պէշ սէնէ
միւթէմատիեէն Իրան շահրնրն սէրայրնա մէշվէրէթ զրմնրնտա ճէլպ վէ
տա՛վէթ օլրնտըղրնը պի՞լմէյօրմրյրտրն... էվվէթ. էվվէթ։ Տօգ-
թօր Բօբօթօֆրն իլք միշթէրիսի Շահ հազրէթլէրի, իքինճի միշթէրի-
տէ պէն. – տէյէրէք, քէնտի ադլրնճա խօշ պիր լաթիֆէ սէօյլէմիշ
կիպի Մէրեէմին եիւզիւնէ պագարագ կիւլմէյէ պաչլատը իսէ տէ,
մէրգումէ՝ էլինտէքի ղազէթա իլէ եիւզիւնի քեամիլէն գարաթմըշ օլ-

Digitized by Google

տրղընտան, սէօղիւնիւն նէ սուրէթլէ թէէսիր իթմիշ օլտրղընը անլամագ չէրէֆինէ նա՛իլ օլամատը։

Մարքի իսէ՝ երինէ բրէնսին նապէճա սէօղլէրինէ պիր նէթիճէ վէրմէք իւզրէ.

— Գրրըմտան Իրան բէք ուզագ օլմալը։

Տօգթօր. — Էվվէլթ, էրէյիճէ ուզագ, լաքին նիհայէթ կիտիլիր եա։

Մարքի. — Նա՞սըլ կիտիլիր։

Տօգթօր. — Բօթիյէ գատար վաբօր իլէ, օնտան, Թիֆլիսէ, Էրիվանա, Թէպրիզէ վէ Թէհրանա։

Մարքի. — Տօղրը եօլ պո՞ւ մը տըր։

Տօգթօր. — Տօղրը եօլ եօգ տըր, հէր հանկը եօլ քի թապիյէթինէ մուվաֆըգ կիտէրսէ, եօլճը օ եօլտան կիտէր. էյէր տէնիզտէն կէչմէք իսթէմէյիպ, շըմալ թարաֆընտան Իրանա կիթմէք իսթէրսէ, Սէն-Բէթէրսպուրկա, օրատան տա Մօսգովաեա կիտիպ շըմէնտըֆէր իլէ Իրան հուտուտընա գատար կիտէր։

Բրէնս. — Պիզիմ Տօգթօր ատէթա ճօղրաֆիա տէրսինէ պաշլատը։

Մարքի. — Էյի եա. հէմ սէեահէթ իտէրիզ, հէմ պիր շէյ էօյրէնիրիզ։

Բ. էնս. — Եախօտ սէեահէթ իթմէյէրէք էօյրէնիրիզ։

Տօգթօր բրէնսին սատրգ տօսթը օլան մարքինին սէօզլէրինտէն ճէսարէթ ալարագ, սէօղիւնէ տէվամ իլէ,

— Թա՛րիֆ իթտիյիմ եօլտան պաշգա Իրանա կիթմէք իչին իքի եօլ տահա վար։ Պիրիսի, Ռուսիա սէվահիլինտէն կէչմէքսիզին մէմալիքի Օսմանիյէ սահիլինտէն Թրապըզօնա գատար կիթմէլի. Թրապըզօնտան տա էրզրում վէ Թէպրիզ. պիր վագըթ հէր քէս պու եօլտան կիտէր իտի։ Իքինճի եօլ իսէ, Ռուսիա շըմէնտըֆէրիյլէ Վօլկանէհրի իւզէրինտէ վագը Նիյնի-Նովկօրօտա, օրատան չայ իւզէրինտէն վաբօր իլէ Ասթրախանա, Պագուեա, օրատան տա գաթըր իլէ Իրան հուտուտընա։

Բրէնս՝ պիր շէյ սէօյլէմիշ օլմագ իչին.

— Տինլէյօրըմ... — տէտիքտէ, երինէ պիր միւնասիպէթսիզ լաթիֆէյէ տահա պաշլաեաճաղընը Մարքի ֆէհմ իլէ, սէօղիւնիւ քէսիպ,

— Պիր տէ, տօգթօր, ճէնուպ թարաֆընտան Իրանըն եօլը հա՞նկըսը տըր։

Տօգթօր. — Վաբօր իլէ՝ Մարսիլեա, Մըսըր, Իսկէնտէրիյէ, Սիւէյիշ, Պահրը ահմէր (Գրրմըզը տէնիզ) Ա՛տէն, Մասգաթ, Ահճմ քէօրֆէզի, թա Պուշիրէ գատար... օրատան գարատան Շիրազ։

Digitized by Google

Բրէնս. – Ինչալլահ պիթտի եա։

Ցօգթօր. – Էվվէլթ բրէնս. պու գատար։

Բրէնս. – Ամվ իտէրսինիզ պի՛թմէտի, եօլ արգատաշըմըզ պուլընան չու գատընճըղաղա պիր պօրճ վար քի, չիմտի օնը խֆա իթմէլիյիզ. – տէյէրէք, օ անէ տէյին եաթմըշ օլտըղը եաստըգլարըն իսթիւնտէն գալգըպ օթուրուպ, վէ եօլ շապգասընը պաշընտան չըգարըպ Մէրեէմէ խըթապէն.

— Մատամ եախօտ մատմուազէլ, Իրան Շահը հաղրէթլէրինին ֆախրի թապիպի, վէ ըուլի զէմինտէ վագը քեաֆֆէի ճէմիյեէթի իլմիյէլէրին մուխպիրի, Շիր ու Խուրշիտ նշանըյլա սաիր նշանլարը հաիզ ալիմի պէնամ վէ մուալլիմի տիրաեէթ իթթիսամ, Ցօգթօր Բօբօթօֆրն, հուզուրընըզտա վէրմիշ օլտըղը չու Իրան մէմալիքի ճէօղրաֆիասը տէրսինտէն տօլայը աֆվընըզը խթիրհամ իտէրիմ։

Մարկրիթ Մէրեէմ ղազէթասընը տիւրմէյէ մէշղուլ օլարադ, բըրէնսէ ճէվապ վէրմէյէ թէնէղղիւլ իթմէտիյինտէն,

Բրէնս պիլա հիճապ. – Մատմուազէլ եախօտ մատամ, աճապա տիլսի՞զմիսինիզ. – տէտիյի սըրատա, Պաեօն մէրքէզինէ կէլմիշ օլտըգլարը ճիհէթլէ, գօրգաճագ իշ գալմատըղընտան, Մէրեէմ՝ չանթասընը ալըպ աեաղա գալգտըգտան սօնրա, քէմալի սիւքիւնէթ իլէ,

— Խայըր. տիլսիզ տէյիլիմ, լաքին թէրպիյէ կէօրմէմիշ չօճուգլար իլէ լադըրտը իթմէքտէ պիր ֆա՛իտէ կէօրէմէմ։ Օէօղէրինիզ վէ հարաքեաթընըզ ղայէթ միւնասիպէթսիզ վէ լայըգսըզ օլուպ, բէտէրինիզին եէրինտէ օլսայըտըմ, սիզի համմամլարա կէօնտէրէճէք եէրտէ մէքթէպէ կէօնտէրիր իտիմ. – տէտիյի սըրատա, մէ՛մուրլարտան պիրիսի վակօնըն դաբուսընը աչմաղլէ Մէրեէմ աշաղըեա էնտի։

Գաթար, վագթընտան իւչ չարեէք սօնրա եէթիշմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, գարանլըգ պասմըշ օլտըղընտան, Մէրեէմ՝ օ ագշամ սիւտանասը Սիւզան Գաղնավա կիթմէյիպ, էրթէսի կիւնէ թա՛լիգ իթտի։ Հէմ մատամ Լագօսթ իլէ պիր գաչ տէֆալար Պիարրիշ համմամլարընա կիթտիյի սըրատա թէվագգուֆ իթմիշ, հէմտէ սիւտանասընը կէօրմէք իւզրէ չէնտ տէֆալար կիթմիշ օլտըղընտան նաչի, Պաեօնըն հէր թարաֆընը պիլտիյինտէն արապաեա պինիպ, էվէշէ սօգաղընտա վագը օլան լօգանթաեա կիթտի։

Եէմէյինի եէյիպ տօղրը օտասընա չըգտը. էրթէսի կիւնիւ Սիւզան Գաղնավա կիթմէք իւզրէ սաաթ սէքիզտէ սօգաղա տիւշտիւ։ Սիւտիյլէ քէնտիսինի պէալէմիշ օլան օ գարըճըղաղը կէօրճէէյինտէն նաչի, սէվինէ սէվինէ կիւլէր եիւզ իլէ եիւրիւմէքտէ իտի։ Շիմտիքի զէմանըն չօ-

Digitized by Google

ճուգլարը, տօղտրգլարը տագրգէտէն իթիպարէն, քէնտիլէրինի էօզ էվ-լատլարը կիպի պագրպ պէօյիւթտիրմիշ օլան գարրլարրն նի՛մէթինի թա-նըմայրպ նանքէօրլիւք իտէրլէր իսէ տէ, Մարկրիթ՝ պու գապիլտէն օլմա-յրպ, անա մուհապպէթինտէն մահրում գալմըշ օլտրղը ճիհէթլէ, էօմրիւնիւն իլք իքի սէնէսինտէ քէնտիսինէ անալրգ իթմիշ օլան Սիւ-զան Գաղնավը ասլա խաթրրնտան չրգարմամըշ օլտրղը միսիլլու, Սիւ-զան տախի, Մարկո տէյու թէսմիյէ իթմիշ օլտրղը Մէրեէմի կէօրտիւք-ճէ սէվինճինտէն չրլտրրրը ըտը։

Պիր գաչ տագրգէ զարֆրնտա Սիւզանրն խանէսինէ վասրլ օլտր։ Գաբունրն էօնիւնտէ գօմշուսրյլա գօնուշմագտա օլան Սիւզան, Մէր-եէմի ուզագտան կէօրտիւ իսէ տէ թանրմայրպ, իպթիատտէ՝ եօլրնը շաշրրմրշ պիր եապանճը զանն իթտի, վէ ֆագաթ պիր աղ սօնրա թա-նրյրպ, կէօեա քի սօգագտա եալրնրզ ըմրշ կիպի հէման իւզէրինէ գօշուպ վէ պօյնրնա սարրլրպ, ճան ու տիլտէն շաբրր շաբրր էօրտիւք-տէն սօնրա, էլինտէն թութուպ էվէ տօղրու կէօթիւրտիւ, վէ - Մարկո տրր, Մարկո տրր. - տէյու պաղրրմաղա պաշլատրգտա, պիւթիւն էվ խալգը գաբուտան տրշարը ֆրրպատը։ Մարկոյը թանրեան թանրմա-եան ճիւմլէսի էթրաֆրնը գուշատրպ, հէման պօյնրնա սարրլտրլար։

Պիշարէ Մէրեէմին քէնտի քէնտիյէ էտինմիշ օլտրղը իքի ֆամիլեա-սը վար ըտը քի, պիրիսի Լագօսթ վէ տիկէրի տէ Գաղնավ ֆամիլեասը օլուպ, հիւսնիւ թապիյէթի սէմէրէսի օլարագ հէր իքիսինին թէվէճ-ճիւհիւնիւ գաղանմրշ վէ մուհապպէթինի ճէլպ իթմիշ իտի։

Պապա, անա, չօճուգլար էն քիշիյիւնէ վարրնճաեա գատար հէր պիր ազրզտան սէօյլէմէյէ պաշլայրպ.

— Պէօյիւն պուրատասրն եա,

— Հէման եէմէք հազրրլաեալրմ։

— Պու սէնէ չրգան սէնէտէն տահա զիեատէ կիւզէլլէնմիշին։

— Ա՛հ, նէ՞ կիւզէլ էլպիսէ։

— Պանա վէրտիյին սա՛աթ հալէա իշլէյօր։

— Ահ սաչլարրն նէ կիւզէլ գօգայօր։

— Մարկո, պիլի՞րմիսին մէքթէպտէ պիրինճի չրգտրմ։

— Պէօյիւք օղլրմ պահրիյէ բիատէսի օլտր, Սէնէկալտա տրր. - կիպի սէօզլէր վէ սուալլէրէ չրթապ իթմիշ օլտրգլարը միսիլլու, սիւ-տանասրնրն զէվճի ժան Գաղնավ տախի,

— Պէն ուսթա պաշլրրղրմա կիւնտէ սէքիզ ֆրանգրմը գաղանը-յօրրմ. - տէտի։

Զօճուգլարրն էն քիշիյիւ. - Պանա նէ՞ կէթիրտին. - տէտիքտէ։

Digitized by Google

Մէրեէմ հիչ պիր տէֆա էլի պօշ կէլմէյիպ, հէր պիրիսինին եաչընա կէօրէ հէտիյէլէր կէթիրմէքլիյի միւ'թատ իտինմիշ օլտըգը ճիհէթլէ, չօճուղըն չու սու'ալինատէն մահճուպ օլարագ.

— Վա՛հ, եազըգ, պու տէֆա պիր չէյ կէթիրէմէտիմ, պիրտէն պիրէ կէլմէյէ մէճպուր օլտըգըմտան, վագթ պուլամատըմ... լաքին Ֆօրտօեա կիտէր կիթմէզ, սիզէ պիր սանտըգ տօլուսը չէյ կէօնտէրիրիմ։

Սիւզան. – Սագըն ա՛. սագըն ա՛. պէօյլէ ֆէնա ալըշտըրը յօրսըն. պիզի կէլիպ կէօրմէքլիյին, պիզիմ իչին պէօյիւք պիր լութֆ տըր, հայտէ պագալըմ չօճուգլար. պիրագ կէրի տուրուն տա գըզճըղազըմ պիր էյիճէ եիւզիւնիւ կէօրէյիմ. – պէօյիւքլէր քիւչիւքլէրին էլլէրինտէն թութարագ տըշարը չըգտըլար, էն արգատան տա Սիւզանըն ժան նամընտա օլան էն պէօյիւք գըզը չըգտը։

Մէրեէմ. – Տահա պու գըզը էվլէնտիրմէեճէքմիսին։

Սիւզան. – Ա՛հ, զիեատէսիյլէ արզուլէյօրըմ ամմա, քիմսէյի պէյլենմէյօր. սապր իտէյօր։

Մէրեէմ. – Էկէր պէն պիր եօլճըլըղա գարար վէրիպ տէ, օ տա պէրապէր կէլմէյէ բազը օլուրսա, էնինյէթ իտիպ պանա թէպլիմ իտէրմիսին։

Սիւզան. – Շեւպհէսիզ. սանա եալընըզ ժանը տէյիլ, հէր չօճուգլարըմը թէպլիմ իտէրիմ։

Մէրեէմ. – Պու խուսուսը սօնրա տա գօնուշուրըզ. սանա պաշգա սէօյլէեէճէյիմ վար... Եալընըզըզ եա...

Սիւզան. – Շիմտիքի հալտէ եալընըզըզ. լաքին պագալըմ չօճուգլար եագանը պըրագըրլա՞ր մը. տուր չու գաբույը գաբայըմ. – տէյիպ, գաբայը վէրտիքտէն սօնրա, Մէրեէմին գարշըսընա կէչիպ, տիքիլտի տուրտը։

17

Սիւզան. – Շիմտի կէնիշ՚կէնիշ գօնուշալըմ։

Մէրեէմ. – Սանա պիր չէյ ըէճա իթմէյէ կէլտիմ։

Սիւզան. – Զաբըգ սէօյլէ. հէր խըզմէթէ հազըրըմ. սէնի քէնտի էօզ էվլատըմ կիպի սէվէրիմ. պէլքի գապահաթ տըր ամմա, նէ՞ եաբայըմ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Օլապիլիր քի կիւնիւն պիրինտէ սէնին մուհապպէթինէ միւրաճաաթ իտէյիմ. շիմտիլիք եալընըզ, պէնիմ տօղտըղըմ զէմանլէրի խաթրընա կէթիրէրէք, վալիտէմ հադդընտա պիր աղ տահա միւքէմմէլ մա'լիւմաթ վէրէսին։

Սիւզան. – Հա՞նկը վալիտէն հադդընտա. սահիհի՞ մի, սախթէսի՞ մի։

Մէրեէմ. – Սահիհի։

Սիւզան. – Տէմէք քի, եա մատամ Լագօսթ հադդընտա վէ եախոտ պէնտէն տօլայը մա'լիւմաթ արայօրսը։

Մէրեէմ. – Եօգ. եօգ. հանկը վալիտէմ հադդընտա թաֆսիլաթ արատղըմը սէն տէ բէք ալէա պիլիրսին, պէօյլէ անլամամազլըգ թառլամանընն նէ՞ մա'նասը վար։

Սիւզան. – Հադրգէթէն պիր շէյ անլաեամայօրըմ. հայտէ տէյլիմ քի պէնի վալիտէն մագամընտա թանրմայասընն... Սիւտանա հիտապա գօնմազ... իքի սէնէ միւթէմատիեէն կէճէլէրի ույգուսըզ գալըպ պէշիյին պաշը ուճընտա պէքլէմէք, աղլամասըն իչին հէր ան վէ զէման գօլլար աչըգ տէրաղուշ իթմէյէ հազըր պուլունմազ, նէննիլէր սէօյլէմէք, հէր շէյտէն մահրում օլմազ, քէնտիսինի պէսլէմէյէ մէճպուր օլմայըպ չօճուղը պէսլէմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլընըլմասընա մէպնի, էն սէվտիյի եէեէճէյի պիլէ եէմէմէք, խասթա օլտըղը զէման, խաս-թալըղըն սէպէպի նէ՞ իտիյինի արայըպ պուլմազ, եօրուլըպ տա սիւ-տիւ չէքիլմէյէ պաշլատըղը սըրատա տախի, պիւսպիւթիւն արգասը քէսիլմէսին իչին եինէ մէմէյի չօճուղըն աղղընա վէրմէք, նիհայէթ չօ-ճուղըն ուղրընա, վաթանընտան, գօճասընտան, էվլատընտան այրըլ-մազ, պունճա զահմէթ, պունճա էզիյէթ, պունճա մէշագգաթ հիչ պիր վէֆաքեարլըգ տէյմէ՞զ ա՛... բէք տօղրը տըր. չունքի, շու խըզ-մէթէ գարշըլըգ օլարագ, այտա էլլի ֆրանգ իլէ հէտիյէլէր տէ ալըր քի չօճուղըն անասը սիւտ վէրիպ տէ սըֆաթճա վէ շէքլճէ թէպէտիւլ իթմէքսիզին եաթագտան գալգար գալգմազ պէր վէճհի սապգ թէաթ-րօսընա, պալօսընա կիտէպիլսին, անլաշըլտը. անլաշըլտը. սիւտանա տա տիկէր խըզմէթճիլէր միսիլու ատի պիր պէսլէմէ մագամընտա օ-լուպ, էյի քէօթիւ խըզմէթինի իյֆա իտէր... վիճտանը եօղըսա ֆէ-նա, վար ըսա էյի խըզմէթ իտէր, վէսսէլամ. էօյլէ՞ մի։ Տէմէք քի պէն սէնին անան տէյիլիմ։

Մէրեէմ. – Սիւզան.՛...

Սիւզան սէօյլէյէ սէօյլէյէ տօեամայըպ. – Էկէր պէն տէ անան տէյիլ իսէմ, մատամ Լագօսթ տա մը տէյիլ տիր, իչթէ ասըլ վալի-տէն, հէմտէ վալիտէլէրին էն էյիսի...։ Օպիրի կիտէր կիթմէզ, պէնի

էվինէ ալտը, հէմտէ նա՞սըլ. հէմ սանա, հէմտէ պանա պագար ը-տը... էյէր էյի տավրանմամըշ օլսայրտըմ, պէնի կէլտիյիմ եէրէ կէօնտէրմէզմի իտի, մատամ քի սէնի պէօյիւթմէյի տէրէօհտէ իթմիշ իտի, վազիֆէսինի իյֆա իթմէյէ մէճպուր ըտը։ Պէն պիր վազիֆէ իլէ մէֆրուզ օլտըղմը պիլմէյօրումտա, սիւտ եէտիրտիյիմ չօճուգլարը քէնտի էօզ չօճուգլարըմ կիպի սէվէրիմ... գապահաթ տէյիլ ա՛, Պէն կիթտիքտէն սոնրա, քէնտի պաշընա, սէնի պէօյիւթտիւ, թէրպիյէ իթ-տի. վէ շու չիմտիքի պուլընտըղըն հալէ կէթիրտի...։ Պէնճէ իշթէ ա-սըլ վալիտէն օ սայրլըր. հալպուքի տօղտըղընըն էրթէսի կիւնիւ սէնի պըրագրպ կիտէն գարը սէնին հիչ պիր շէյին օլմատըղընտան, նէ՞ սէ-պէպէ մէպնի մէրագ իտիպ տէ արգասընա տիւշմիւշ օլտըղընը անլաեա-մայօրըմ, – տէտի։

Շու սոն սէօզլէրի՝ Սիւզան պիր աղ սէրտճէ սէօյլէտի. Մարկրիթի օ տէրէճէ սէվէր իտի քի, վալիտէսինին գըղընը նասըլ օլուպ տա պէօյ-լէ պիլտէն պիրէ թէրք իթմիշ օլտըղընը տիւշիւնէ տիւշիւնէ, նիհայէթ օ վալիտէտէն թէնէֆֆիւր իթմէք բատտէսինէ վասըլ օլմըշ ըտը։

Սիւզան Գաշնավ պու սէօզլէրի պարիտանէ վէ մերտանէ պիր թավր իլէ սէօյլէմիշ իտի։

Մարկրիթ հագգընտա տէրքեար օլան մուհապպէթի ֆէվգէլատէ-սինտէն նաչի, վալիտէսինին՝ գըղընը օ սուրէթլէ թէրք իթմիշ օլմասը հասէ-պիյլէ հագգընտա ատէթա նէֆրէթ հիսս իթմէքտէ պուլընմըշ ըտը։ Սիւ-զան սաֆտէրուն վէ ֆագաթ ղէքի, ճահիլ վէ ֆագաթ միւսթագիմ, պիր գարը օլտըգտան պաշգա, պազը հարէքեաթ վէ ֆէտաքեարլըգ-լարը թէրվիճ իտէմէյէն պիր քիմսէ օլտըղընտան, Մէրեէմին խաթասը-նը աֆվ իթմէք շէօյլէ տուրսուն, հաթթա թախֆիֆ պիլէ իտէմէմէք-տէ վէ անասը հագգընտա պէօյլէ պիր մուհապպէթին-նասըլ օլուպ տա ըէֆթէ ըէֆթէ Մէրեէմին դալպինի խաթիլա իտէպիլմիշ օլտըղընը մատամ Լագօսթ իլէ զէվճի անլաեամամըշ օլտըղը միսիլու, քէնտիսի տախի անլաեամամըշ ըտը։ Հաեաթընըն պիր գըսմընը, պաշգալարընըն էվլատընը պագմագ, վէ պիր գըսմընը տա քէնտի էվլատընը պէօյիւթ-մէքլէ կէչիրմիշ օլմաղլէ, վալիտէնին վէլէտէ վէ վէլէտին վալիտէյէ մուհապպէթ պաղլամասը, պիրինին տիկէրինէ սարֆը իհթիմամաթ վէ տիկէրինին տէ շու թէգայեիւտաթը թէլաղդը իթմիշ օլմասընա միւթ-վագգէֆ տըր տէյու պէլլէմիշ վէ պիլա սէպէպ պիր մուհապպէթ թէ-վէլլիւտ իտէպիլտիյինի թէսավվուր իտէմէմէքտէ պուլընմըշ ըտը։ Մա-տամ Լագօսթ՝ Մէրեէմի պէօյիւթմիւշ օլմասը միւնասիպէթիյլէ, Մէր-եէմին՝ մէրգումէյի սէվմէսինի գապուլ իտէր իտի իսկ տէ, պիլմէտիկի

պիր գարբոյը, եալընբզ քէնտիսինի տիւնեաեա կէթիրմիշ տիր տէյա-սեվմէսինէ պիր վէճհ իլէ ադլ էրտիրէմէմէքտէ իսի։ Սիւլթանըն շու-հիւքմիւ էսկի սէնա՝աթընըն թէէսիրաթըյլա վէրիլմիշ պիր հիւքմ օ-լուպ, չէօյլէ քի, քէնտինճէ սիւտանայը, չօճուղըն անասընտան մու-գատտէմ ատտ իտիպ, վալիտէ իսէ մահզա սիւտանանընն սիւտ իլէ պէօյիւթմէքտէ օլտըղը չօճուղըն պէօյիւմէսինէ տէվամ իթտիկի, վէ պու իսէ չօճուգ իչին իքինճի տէրէճէտէ պիր խըզմէթ օլուպ, պիր վալիտէ իսէ չու իքինճի տէրէճէտէ օլան խըզմէթտէն տէ քէֆի եէտի իտէճէք օլուրսա, արթըգ էօյլէ պիր վալիտէ եօգ մագամինտա սայը-լաճաղը, վէ էվլատը տախի վալիտէյնի հագգընտա հիչ պիր գայտ վէ շարթ իլէ մուգայեէտ օլմատըղը իտտիհասընտա պուլընմագտա ըտը։

Մարկրիթ Մէրեէմ, Սիւլթանըն չու էֆքեարընը անլատըղընտան վէ վալիտէսինի սէվտիյինտէն պահս իտէճէք օլսա, խսթէտիկի մալիւմաթը թէմամըյլա ալամաեաճաղընը պիլտիյինտէն, վէ պիր տէ էօյլէ պիր գալպի ճէրիհէտար իթմէյի թէրվիճ իտէմէտիյինտէն, պիր աղ սէրտճէ պիր թավը իլէ,

— Պէօյլէ ուզուն ուզատիյէ պահս իթմէքլիյին թէճաճճիւպիւմիւ մուճիպ օլտը։ Ֆիմէ՞ նէ վէրմիշ տէ ալամայօրսըն։ Հանկը սէօզիւմտէն ինճինտին։ Զիհնինի թօքլայըպ, վալիտէմ հագգընտա պիլտիքլէրինի սէօյլէմէնի ըճճա իթտիմ իսէ գապահաթը օլմատըմ եա. պու սու-ըթլէ տուչարը հիտտէթ օլմատան էվվէլ, սէնտէն իսթէյճէյիմ խըզ-մէթինէ՝ կէօնա խըզմէթ օլտըղընը սօրուպ անլամալը տէյի՞լ մի իտին։

Սիւլթան Գաղնավ. – Հագգընըզ վար։ Պաղըրտըմ չաղըրտըմ, ամ-մա, սէպէպինի պէնտէ պիլմէմ։ Զանն իթտիմ քի վալիտէնի արամաղա չըգաճագսըն... միւրատըն պու տէյիլ տիր եա։

Մէրեէմ. – Ասլ միւրատըմ պու տըր։

Սիւլթան. – Նէ՞. միւրատըն պո՞ւ մը տըր. օ սէնի թէրք իթմիշ պը-ըրագմըշ, տիւշիւնմէյօր պիլէ. սէն իսէ...

Մէրեէմ. – Էվվէթ. պէն հագգըմը իհգագ իթմէք իսթէրիմ։

Սիւլթան. – Հա՞նկը հագգընը։

Մէրեէմ. – Օնըն նամընը թաշըմագ, վէ պուլընտըղը հալտէն իա-թիֆատէ իթմէք հագգընը։

Սիւլթան. – Պուրասը պէնիմ խաթրըմա կէլմէտի. էվվէթ, էվվէթ, հագգընը արամալըսըն։ Մա՝սումըրը մէյտանա չըգարըպ տա «վար նէ եաբարան եաբ. եէ, պէօյիւ, վէ էվլէնէճէք եաշընա կէլիպ տէ, իս-մինի վէ ճէհէզիմին մըգտարը սօրան օլուրսա. նէ՞ իսմիմ վար, նէ՞ տէ ճէհէզիմ» տէյերէք, քէօշէնին պիրինէ ատը վէր. տօղրուսը կիւղել ա-

նալլեգ հիչ տէյէճէք եօգ։ Պիր չօլբալլեգ էսէրի օլարագ, տօղան պու չօճուղլեն տօղուշը իչինէ ույմատըղը հալտէ, քիմսէնին կէօրէմէյէճէյի վէ իշիտէմէյէճէյի պիր տէլիյէ սօգու վէրիպ, նէ՞րէտէն կէլտիյինի, նասըլ զուհուր իթտիյինի քէթմ իթմէք ինանա՞ֆ մը տըր։ Իլէրիտէ միւթթէհիմ օլմամագ, հայսիյէթի ֆազըլանէյի լէքէլէմէք, ալէմին լիսանընա տիւշմէք, զէվճին կէօզլէրինի աչմագ, մէշրու՝ չօճուգլարըն հագդընը քէսմէք, միւթալաաթընա մէպնի, պիր անանըն իթտիյի տէնա՝էթթագտիր օլընապիլի՞ր մի. ասլա ասլա. պինանէն ալէյհ, կիրթ հագդընա սահիպ օլ. «իշթէ կէլտիմ. սօղանընն պաշընտա եէր աչըն քի պէ՞ն տէ սիզին կիպի ըսընայըմ, սուֆրատա եէր վէրին քի պէն տէ գարնըմը տօյուրայըմ... Հայտի, հայտի... աչրլըն պագալըմ... պէ՞ն սէնին գըզընըմ մնտամ... սէն տէ զաղամընն, մսիէօ, սիզին տէ հէմշիրէնիզիմ» տէյու պաղրը. – տէտիքտէն սօնրա, էլլէրինի Մէրեէմին օմուզլարը իւզէրինէ գօեարագ վէ տիք տիք եիւզիւնէ պագարագ.

— Նիտէճէքսին, սէօյլէեէճէքսին, տէմի՞լ մի. – տէյու, սո՛ւալ իթտի։

Մէրեէմ, վալիտէսի ալէյհինտէ, սիւտանասընըն գուլլանտըղը շիտտէթի լիսանտան տօլայը տուչարը եէ՞էս վէ հիճապ օլարագ, վէ մնամֆիհի տահա զիեատէ թաֆսիլաթ ալմագ մագսատընա մէպնի հալինտէն հիչ պիր շէյ պէլլի իթմէ յէրէք.

— Պու սէօյլէտիքլէրինի, սէօյլէեէպիլմէք իչին էվվէլ էմիտէ անամը, զաղամը, հէմշիրէլէրիմի թանըմալը յըմ։

Սիւզան. – Պու տա տօղրը... սէն կէլմիշ պէնտէն մա՝լիւմաթ խաթէյօրսըն. տէմէք օլուր քի թանըմազսըն. լաքին էսէֆ իտէրիմ քի, պէնտէ պունտան զիեատէ մա՝լիւմաթ եօգ... պէնիմ հիչ պիր շէյտէն խապէրիմ եօգ... հիչ. պիր վագրթ էվլէրէ կիրէր չըգարըտըմ ամմա, էվին էսրարընա ակեահ օլմաղա ասլա մէրագ իթմէմիշիմ. պէն սիւտ վէրտիյիմ չօճուղա պագարը, պաշդա պաշդա պիր շէյ գարըշմազ ըտըմ։

Մէրեէմ. – Լաքին պա՝զէն ինանա թէսատիւֆէն տէ պաղը շէյլէրտէն խապէրտար օլուր եա։

Սիւզան. – Էվվէթ. լաքին պէն Արգաշնտաքի էվէ, սէն տօղտըգտան սէքիզ կիւն սօնրա կէլտիմ, վէ սէն հէնուզ օն պէշ կիւնլիւք օլմատան, վալիտէն սէնի օրատա պըրագրպ սավուշտը։

Մէրեէմ. – Շու միւտտէթ զարֆընտա, նէ՞ կէօրտիւն, նէ՞ անլատըն։

Սիւզան. – Նէ՞ մի կէօրտիւմ, նէ՞ մի անլատըմ... անլամա՞գ մը իսթէրտին։ Սէօյլէյիմ ամմա, սէօյլէեէճէքլէրիմ սանտ պա՝խսի քէտէր օլապիլիր։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Եօգ, եօգ, պէն հեր շէյի կէօղիւմէ ալմըշըմ տըր. սէօյլէ։

Սիւզան. – Անլատըղըմ շու. քի, սէնին վալիտէն պաշդա վալիտէլէրէ պէնզէմէզ։

Մէրեէմ. – Նէ՞ ճիհէթլէ։

Սիւզան՝ հիտտէթլէ. – Դըզընը սէվմէմիշ իտի։

Մարկրիթ Մէրեէմ, թիթրէմէյէ պաշլատը. լաքին ենինէ քէնտի քէնտիսինի զապթ իտէրէք,

— Պէնի սէվմէտիյինի նէտէ՞ն պիլիյօրսըն։

Սիւզան. – Պըրագըպ կիթտիյի զէման սէնին եիւզիւնիւ նէ՛ կէօրմէք իսթէտի, նէ՛ տէ էօրմէք, սէնի գուճաղըմա ալըպ տա. եաթաղընա եանաշտըղըմ զէման, էլիյլէ տէգ՝ իտէր իտի։ Պիր կիւն 'ինատ իթտիմ, եանաշտըմ... քեաշքէ կիթմէեէ իտիմ... կէօզլէրինի գաբատը վէ էլ-լէրիյլէ եիւզիւնիւ սէթը իթտի։ Մէրեէմ՝ իշիթտիրմէեէճէք տէրէճէ. – վա՛հ պիչարէ անաճըղըմ. – տէտի, չունքի իշիթտիյի սէօզլէրտէն վա-լիտէսինին հալինէ աճըմագտան պաշդա հիչ պիր շէյ հիսս իթմէմէքտէ իտի... չունքի քէնտինտէն տօղան պիր չօճուղը, պըրագըպ կիթմէյէ մէճպուր օլան պիր անանըն գալպի նէ՞ գատար ըէինէտար, վէ զիհնի նէ՞ գատար բէրիշան օլտըղընը թագրիր վէ թախմին իթմէյէ բէք մուգ-թէտիր իտի։ Պունընլա պէրապէր վալիտէսինին՝ քէնտի եիւզինէ պագ-մամըշ վէ պիր քէրրէճիք օլսուն բուս իթմէմիշ օլմասը տիւշիւնճէսի զիեա-տէսիյլէ թէ՛էսիր իտէրէք, գալպի շիշտիքճէ շիշմէքտէ իտի իսէ տէ, եի-նէ ասլա ըէնկ վէրմէյիպ, պիր շէյ սէօյլէմիշ օլմագ իւղրէ,

— Վալիտէմին պէնի ասլա բուս իթմէմիշ օլտըղընա էմի՞նմիսին։

Սիւզան. – Եալընըզ պիր տէֆա, օ տա կիտէճէյի կիւն։

Մէրեէմ. – Ա՛հ, կէօրտի՞ւն մի։

Սիւզան. – Մատամ Լագոսթ, սիզին կիւզել օլտըղընըզը, քէնտի-սինէ պէնզէտիյինիզի սէօյլէտիքտէ, «պանա՞ մը, պանա՞ մը» տէյէրէք, հէման պէշիյինին պաշընա սէյիրթիպ վէ գուճաղընա ալըպ, տէլի կի-պի եանագլարընտան կէօզլէրինտէն, աղզընտան էօրմէյէ պաշլատը։

Մէրեէմ՝ սէվինճ իլէ. – Պունը շիմտիյէ գատար նի՞չին սէօյլէմէ-տին, – տէտիքտէն սոնրա, պու տէֆա տա քէնտիսի էլլէրինի Սիւզա-նըն օմուզլարընա գօեարագ, վէ տիք տիք եիւզիւնէ պագարագ,

— Վալիտէմի ճանըմ կիպի սէվտիյիմի անկա՞մատըն մը. սէնին ճանըն սրդրլաճագմըշ ամմա, նէ՞ եաբայըմ. պէնիմ իչին վալիտէմ՝ հեր շէյտէն էվվէլ տիր, սէօյլէ... սէօյլէ պագալըմ, տահա նէ՞ պի-լիրսին։

Digitized by Google

Սիւզան՝ թէհոիտամիզ պիր չէհրէ իլէ. – Հի՛չ պիր չէյ, հի՛չ։

Մէրեէմ. – Սէնին տահա պիլտիյին օլմալը, պէնի էօրիւպ պիթիրտիքտէն սոնրա նէ՞ եաբտը։

Սիւզան. – Սէնի գուճաղըմա վէրտի։

Մէրեէմ. – Է՛յ սէն պիր չէյ սէօյլէ՞մէտին մի։

Սիւզան. – Սէօյլեէրտիմ. սանա նէ իսմ գօնըլաճաղընը սօրտում. չունքի պուրասընը տիւշիւնմէմիշ իտի։ Մատամ Լագօսթ, Մարկրիթ իսմինի թէքլիֆ իթտի իսէ, «չիչէք իսմի, ֆէնա տէյիլ» տէտիքտէն սոնրա, սանա տօղրը պաշընը էյէրէք «վա՛հ պիչարէ ճինայէթ չիչէյի, վա՛հ պիչարէ ճինաեէթ Մահուլը», տէտի։

Մատամ Շգօթրն կիտէճէյի կիւն սէօյլէմիշ օլտըղը սէօզլէրի թէքրար իթտիքտէն սոնրա, Սիւզան գօլլարընը պաղլայըպ, «է՛յ էլան սէվէ՞ըմիսին, սէնի ճինաեէթ Մահուլը տէյու թէսմիյէ իտէն գարը պանա թէրճիհ իտիրմէյէ շաեան պիր գարը՞ մը տըր. – տէտի։

Պու իսմ, պու քէլիմէլէր, թա օ տագըգէտէն իթիպարէն, Սիւզանը հիտտէթլէնտիրմիշ իտի. չունքի մա՞նասը նէ՞ օլտըղընը անլաեամամագտա ըտը։ Պունըն մուղայիրի Մարկրիթ Մէրեէմ, շու իսմին նէ հիսս նէ թէէսիր իլէ գօնըլմըշ օլտըղընը, վէ վալիտէսինին կիթտիյի զէման շու սէօզլէրի նէ գատար մէ՞եուսէն սէօյլէմիշ պուլընտըղընը բէք ալէա տէրք ու ֆէհմ իթմիշ իտի։

Պիչարէ ճինաեէթ Մահուլը... քէնտիսի կիպի պիչարէ; պիկիւնահ պիր գըզըն պիր ճինաեէթ էսէրիյլէ տօղմըշ օլտըղընը, պու սէօզլէրտէն անլատըղը միսիլու, վալիտէսինին տէ ըֆֆէթինի, պիկիւնահըղընը, կէսթէրտիյի թէրէտտիւտիւն վէ կէօրմէք վէ էօրմէք իսթէմէմէսի խուսուսընտաքի ըսրարընը, եինէ պու սէօզլէրին իյմա իյլէտիյինի հիսս իյլէտի. գըզընը կէօրէճէք օլսա, տէհշէթլի պիր ֆաճիա խաթրընա կէլէճէյինի, եէէսի հալի, ար ու հիճապը, վուգու պուլան խապասէթ, վէ պու խապասէթի իճրա իտէն խապիս կէօզիւ էօնիւնէ կէլէճէյինի պիլտիյինտէն, կէօրմէք իսթէմէմիշ օլտըղընը տէրք իթտիմամաֆիհի, այրըլըպ կիտէճէյի սըրատա, մուհապպէթի մատէրանէսի հէր կէօնէ թէէսիրաթ վէ հիսսիեաթա ղալէպէ իտէրէք, հագգընտա վուգու պուլան ճինաեէթի տէ ունուտուպ, ճինաեէթի մէզքիւրէտէն հուսուլէ կէլէն մէյվէյէ տօղրու պաշընը էյէրէք, մուհապպէթի մատէրանէսինի իսպաթ իթմիշ։

Մալկրիթ պունլարը տիւշիւնէրէք, պու տէրէճէ տէհշէթլի սուրէթտէ միւթէէսսիր օլան անասընը հէր հալտէ թանըմագ վէ պօղաղընա սարըլըպ, «Անլատըմ... հէր չէյտէն խապէրիմ վար... հէր

չէյի պկիրիմ... պէնտէն հիչ գօրգմա... միւրատըմ սինէի մնտէրանէնէ սրղընըպ, սէնին իլէ պէրապէր ապլամագ տըր... չէշմանըմըզտան ագան եաչլար իլէ տուտագլարըմըզտան հասըլ օլան բուսէլէր, պիրիպիրլէրինէ գարըշարագ, հէր իքիմիզէ օճինաեէթի վահչիեանէյի ունութտուրուպ, գալպլէրիմիզտէ եալընըզ էսէրի օլան մուհապպէթի թահքիմ իտէճէք տիր.» տէյու, պար պար պաղրմագ արզուսընտա ըտը։

Սիւզան։ – Էյ նէ՞ տէրսին։

Մէրեէմ. – Պիր կիւն օլաճագ քի, վալիտէմէ կիտէճէք, վէ պէնի սէվտիյին գատար, օնը տա սէվէճէքսին. – տէտի։

. Պու սըրատա գահգահալար. վէ կիւրիւլթիւլէր իլէ գաբու վուրուլարագ, Սիւզան ճէվապ վէրէմէտի։

Մարկրիթ իլէ Սիւզանըն պէօյլէ ուզուն միւտտէթ օրաեա չէքիլիպ տէ չրգմամալարընտան, էվ խալգընըն սապրը թիւքէնէրէք, գաբու�յը էլէ ալմըշլար ըտը։

Մարկրիթ գաբույը աչարգտա. ճիւմլէսի պիրտէն կիւլէ օյնաեա պօյնունա սարըլըպ եէմէք օտասընա կէօթիւրտիւլէր, վէ ֆէվգէլատէ պիր նէշ՝է իլէ սեօյլէյէ կիւլէ եէմէքլէրինի եէտիլէր։

Սաաթ իքիյի կէչէրէք Պաեօնտան հարէքէթ իտէճէք օլան չըմէնտրֆէր իլէ կիթմէսի մուգարրէր օլմաղլէ, եէմէքտէն սոնրա, ճիւմլէսինի աղլաեա աղլաեա պըրագըպ, մուֆարագաթ իթտի։

18

Էվվէլա, լօգանթաեա կիթտի, վէ հիսապընա պագտըղը սըրատա, վակօնտա ըսաթ կէլմիչ օլտըղը իւչչախտան պիրիսինին եանընա եանաշտըղընը կէօրտիւ։ Պու եանաշան տօգթօր Բօբօթօֆ օլուպ, քէմալի իհթիրամ իլէ Մէրեէմէ սէլամ վէրտիքտէն սոնրա, պիր միւտտէթճիք կէօրիւշմէյէ միւսաատէ իթմէսինի՝ ըէճա իթտիքտէ, Մէրեէմ սա՝աթընա պագըպ, պիր գաչ սագրդէ վագթը օլտըղընը պէեան իլէ պէրապէր մուվաֆֆագաթ իթտի։

Տօգթօր. – Մատմուազէլ, ըրէնս Բօլքին թարաֆընտան հագգընըզտա իթթիխազ օլընան հարէքէթտէն տօլայը աֆվընըզը թալէպ իթմէյէ կէլտիմ. պու ինաեէթինիզէ միւսթահագգ օլմագ իչին պիր իքի սէօզ տահա իլավէ իթմէյէ մէճֆուրըմ։ Պու ըրէնսին

Digitized by Google

պապասը քէնտիսինի տէրէճէի նիհաեէտէ սէվմէքտէ օլտըղը ճիհէթլէ, հէր արզուսընը իճրա վէ իքմալ իյլէտիյի միսիլլու, սաեէսինտէ կէչի-նէն պիր թագըմ քեասէլիսան վէ տալգավուդլար տախի քէնտիսինէ թաբընմագտա օլտըգլարընտան, հէր շէյի եաբմաղա քէնտիսինի մէ'-ղուն զանն իտէյօր։

Մէրեէմ. – Պիր կէօրիւշտէ նէ օլտըղընը անլատըմ։

Տօգթօր. – Եալընըզ կէօրմէք վէ անլամագ տէյիլ հաթթա թագ-պիհ տէ իթտինիզ... վէ շու մէ'մուլին ղայրը օլարագ թագպիհինիզ՝ բրէնաէ օ տէրէճէ թէ'էսիր իթտի, օ տէրէճէ խէլէճանը մուճիպ օլտը քի թա'րիֆ իտէմէմ. թէէսիւֆ օլընըր քի, շիմտիյէ գատար բրէնսէ պէօյլէ ճէսարէթ վէ մէթանէթլէ բէք նատիր սէօզ սէօյլէնմիշ տիր։ Հէքիմ օլտըղըմ ճիհէթլէ, իշի ֆարգ իթտիմ, բրէնս՝ զաթէն զաֆի մի-զաճ օլտըղընտան, տիւն լօգանթաեա կէլիր կէլմէզ, գալալինտէ պիր չարբընթը հասըլ օլտը։ Պու կիւն պիր ազ տահա բահաթ տըր. էյէր-չի պիզզաթ քէնտիսի կէլիպ սիզտէն խաթիֆայը գուսուր իթմէյէ միւ-սաատէ իթտիյինիզի պէեան իտէպիլէճէք օլսամ, թէմամըյլա քէոպի աֆիյէթ իտէճէյինէ էմին իմ։

Մէրեէմ. – Սահլի՞հ մի։

Տօգթօր. – Պիրիպիրինիզէ բէք եապանճը սայըլմասընըզ. բրէնս՝ բէք չօգ տէֆա սիզին պահսընըզը բէտէրինտէն վէ վալիտէսի բրէնսէ-տէն իշիթմիշ օլտըղը կիպի, սիզտէ բրէնսին ֆամիլեասընը թանընը վէ շէօհրէթինի պիլիրսինիզ. խամինիզի լօգանթանընն տէֆթէրինտէ կէօր-տիւքտէ, հարէքէթի վագրաասընտան տօլայը ֆէվգէլատէ նատիմ վէ մահճուպ օլտը. կիւզէլիյինիզին վէ լէթաֆէթինիզին բրէնսէ իթմիշ օլ-տըղը թէէսիրէ կէլինճէ...

Մէրեէմ. – Եէթիշիր, տօգթօր։ Պիլ վասըթա թէպլիղ իթմէքտէ օլտըղընըզ. շու իլթիֆաթլարընը տինլէմէք սալա իշիմէ կէլմէզ. հաթ-թա շու խըզմէթի տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղընըզա թէ'ճճիւպ իտէյօ-ըրմ... բրէնսին թէպլիղաթընա կէլինճէ, քէնտիսինին պիզզաթ իթմէ-սինէ իհթիեաճ կէօրմէյիպ, էյէրչի պիր տահա քէնտիսինէ թէսատիւֆ իտէճէք օլուրսամ, կէչէն տէֆաքի թէսատիւֆիւմիւզիւ քեամիլէն ու-նուրթմըշ օլաճաղըմը քէնտիսինէ ճէվապէն իֆատէ իտէպիլիրսինիզ. – տէտիքտէն սօնրա, հիսապընը թէսվիյէ իտիպ արապաեա պինտի։

Պօրտօեա ավտէթ իտէր իթմէզ, Մէրեէմ մէմալիքի Իրանիյէ հագ-գընտա թէ'էլիֆ իտիլմիշ օլան քիթապլարը սաթըն ալըպ. Իրանա հան-կը եօլտան կիթմէք լազըմ կէլէճէյինի միւթալէա իթմէյէ պաշլատը. վէ տիկեր միւթալատաթը վագրասը վէ մալիւմաթը միւսթահսէլէսի իւ-

զէրինէ նէ եաբաճաղընը գաթիլէն գարարլաշտրրտրդտան սօնրա, կիւ-նիւն պիրինտէ, մօսիէօ վէ մատամ Լաղօսթա, նէ վագրթ հարէքէթ իտէճէյինի պիլտիրտի։

Մատամ Լաղօսթ. – Նէ՞ սէօյլէյօրսրն, պու մէվսիմտէ ֆէվգէ-լատէ սրճագ օլտրղը մէրվի օլան օ մէմալիքէ, մայրս այընտա նա՞սրլ կիտէճէքսին, օ ուզուն եօլլարտա հայվանլար իւսթիւնտէ նա՞սրլ թէհամ-միւլ իտէճէքսին, հիչ օլմազսա դրշա գատար պէքլէ։

Մէրեէմ. – Իրանտա գրշ մէվսիմի եազտան պէլալը տրր. տաիմա գար եաղար, շիտտէթլի բուզկեաբլար էսէր։ Սօղուդ հավալար պանա զիեատէսիյլէ տօգունուր, սրճաղա տահա զիեատէ թէհամմիւլ իտէ-պիլիրիմ։ Զաթէն պէն զէվդիմ իչին եօլճըլրդ իթմէեէճէյիմ ճիհէթլէ, հեր շէյի կէօզիւմէ ալմըշրմ տրր։

Մատամ Լաղօսթ. – Իսթէեէճէք օլսան պու զահմէթլէրին քեաֆ-ֆէսինտէն բէք չաբրդ գուրթուլապիլիրսին. ալմրշ օլտրղրն մա՛լիւ-մաթ սաեէսինտէ Ֆրանսատան հիչ պիր եէրէ գըմրլտանմագսրղրն, թահգրգաթրնրն նէթիճէսինի իտէպիլիրսին։

Մէրեէմ. – Պու խուսուստա էֆքեարրմրզ եէկտիկէրինէ մուպա-եին տիր։ Պիզտէ հեր քէսին զիհնի մէշղուլ օլտրղրնտան, եիրմի սէնէ էվվէլքի վուգուաթը քիմ խաթրրնտա սագլաեաճագ։ Իսմի մա՛լիւմ օլմաեան վէ թա՛րիֆ իտիլէմէյէն պիր գարրնրն Իրանա կիթմիշ օլուպ օլմատրղրնը քիմ պիլէճէք...։ Պունրն մուղայիրի օլարագ, Իրանա կի-տէն Էվրօբալը պիր գարը, օրատա հեր քէսին խաթրրնտա գալրը. պէլ-քի էլան շիմտիյէ գատար հեր քէսին կէօզիւ էօնիւնտէ տիր. քիմէ սօր-սամ մա՛լիւմաթ ալապիլիրիմ։ Բարիստէ թէհարրիւաթ վէ թահգրգա-թա գալգրշաճագ օլսամ, պէլքի վալիտէմ հագգրնտա տա մուղիրը օ-լապիլիր։ Հալպու քի, Իրան կիպի ուզագ պիր մահալտէ, պիզզաթ քէն-տիմին իտէճէյի թահգրգաթտան, հիչ պիր զարար հուսուլէ կէլէմէ-յիպ, պէլքի օնրն գուլաղրնա պիլէ կիթմէզ։ Պէնիմ թէշէպպիւսա-թրմտան վալիտէմին խապէրտար օլմասը պէնիմ իչին բէք թէհլիքէլի օլտրղրնը նազարրնրզտան տուր իթմէյինիզ. չունքի իհթիմալ տրր քի, մուվաֆֆագրեէթիմէ մանի՝ օլսուն. վէ եախօտ քէնտիսինի պուլմայրմ տէյու, պրրագսրն սավուշսրն. վալիտէմ՝ էվվէլա պէնի սէվմէյէ պաշ-լամալը տա սօնրա քիմ օլտրղրմը անլամալը քի, պիր տահա պէնի պրրա-գրպ սավուշմաղա կէօյնիւ բաղը օլամասրն... Նիհաեէթ, պէնիմ արզում շու տրր քի, վալիտէմ պէնի թանրմալը, վէ պէն քէնտիսինէ վալիտէ տիմէտէն օ պանա էվլատրմ տիմէլի։ Շու մալիխուլեամ հագիգէթէ թէպաիլ օլապիլմէք իչին, նասրլքի պիր գաչ կիւնտէն պէրու պէնի

Digitized by Google

տօղուրմըշ օլտըղը էվի կէօրտիւմ իսէ, էօյլէ տէ իդամէթ իթմիշ օլ-տըղը մէմլէքէթի կէօրմէլիյիմ։

Լատամ Լագօսթ ենէ իթիրազ իտէճէյի սրրատա, զէվճի. - Վազ կէչ, ֆա՛իտէսի եօգ... պու գրզ ֆիքրինէ գօտրղընը իճրա թիմէք իսթէյօր, պունտան զիեատէ մուխալիֆէթ իթմէյէ հագգըմըզ եօգ տըր, - Մարկրիթէ խըթապէն. - Նիյեէթին նէ զէման կիթմէք տիր։

Մէրեէմ. - Միւսաատէ իտէրսէնիզ իքի կիւնտէն եօլճըյըմ, թէտարիքեաթըմ միւքէմմէլ տիր։

Լագօսթ. - Էվվէլա Բարիսէ՞ մի ավտէթ իտէճէքսին։

Մէրեէմ. - Խայըր.

Լագօսթ. - Հա՞նկը եօլտան կիթմէյէ գարար վէրմիշսին տիր։

Մէրեէմ. - Մարսիլեատան վաբօրա պինիպ, Իրան քէօրֆէզի սահիլինտէ, Պուշիր նամ մահալէ կիտէճէյիմ, օնտան Շիրազա, չունքի էլիմէ կէչմիշ օլան մէքթուպըն միւնտէրիճաթընա նաղարէն. թահգըգաթա Շիրազտան պաշլամագ լազըմ կէլիյօր. էյէր պիր հիւանիւ նէթիճէյէ տէսթրէս օլուրսամ, տէրհալ այնը թարիգտէն ավտէթ իտէճէյիմ։ Շիրազտա մա՛լիւմաթը քեաֆիյէ ալամատրղըմ թագտիրտէ թէհրանա կիտիպ, եա Ռուսիատան վէ եախօտ մէմալիքի Օսմանիյէտէն կէչէրէք էվրօբաեա կիտէճէյիմ։

Մատամ Լագօսթ. - Պու դատար ուզուն սէֆահէթի եալընը՞զ պաշընա մը իտէճէքսին։

Մէրեէմ. - Հիչ չիւպհէմ եօգ տըր քի վալիտէմտէ եալընըզ կիթմիշ տիր... օնըն եաբտըղընը պէն տէ բէք ալէա եաբապիլիրիմ։

Մատամ Լագօսթ. - Լաքին վալիտէն կիթտիյի մահալտէ պիրիսինի պուլտը։

Մէրեէմ. - Պէն տէ վալիտէմին պըրագտըղը եատիկեարլարը պուլըրըմ վէ պունտան ճէսարէթ ալըրըմ... Պունտան մա՛տա պէնիմ ինթիխապ իթտիյիմ եօլ, էն էմին եօլ տըր. բաքիպ օլաճաղըմ վաբօրլար ղայէթ միւքէմմէլ վաբօրլար տըր քի, էլպէթթէ ինչէրինտէ պէնիմ կիպի պիր չօգ գատըն վէ էրքէք եօլճը պուլունուր։

Մատամ Լագօսթ. - Շաեէտ թէհրանա գատար կիթմէյէ մէճպուր օլուրսա՞ն։

Մէրեէմ. - Օլապիլիրիմ եա. օ հալտէ Ալլահըն ինայէթինէ սրղընրըմ։ Նէ՞ գօրգույօրսընըզ. սրհհէթի վիճուտրմ եէրինտէ տիր. պէօյլէ պիր եօլճըլըղըն լազըրտըսը՞ մը օլուր. եալընըզտա կիթմէյէճէյիմ, սիւտ գրզդարտաշըմ ժան Գաղնավը տա պէրապէր կէօթիւրէճէյիմ. օ տա պէնիմ կիպի գուվվէթլի վէ ճէսուր պիր գրզ տըր։

Digitized by Google

Մ. Լագօսթ. – Պու գըզՃըղաշ հէր չէյի տիւշիւնմիւշ. հէր սու՝ա-լին ճէվապընը հազըրլամըշ. արթըգ գատէրի նէ իսէ օ օլաճագ. – ռէտի։

Օ ագշամը պիր արալըգ Հանրի իլէ Մէրեէմ եալընըզ գալտըգլա-ըընտա, Հանրի խէլէճանը գալպ իլէ.

— Պէօյլէ ուզուն վէ թէհլիքէլի եօլճըլըղը նասըլ իտէճէքսին... պարի պէն տէ պէրապէր կէլէյիմ. պապամընն վէ անամընն միւսաատէ իտէճէքլէրինէ էմին իմ։

Մէրեէմ. – Եօգ պիրատէր. վալիտէմին էքի էվլատընտան պիրտէն այրըլմասընը թէճվիզ իտէմէմ։

Հանրի. – Պօշ պէհանէ։ Եէյնէն կիւն սէօյլէմիշ օլտըղըմը ունութ-տըմ. էնանի սէյեահէթիմտէ ատէթա հէմշիրէմ մագամընտա սանա ըէֆագաթ իտէճէյիմէ եէմին իտէրիմ։

Մէրեէմ. – Եէմինէ հաճէթ եօգ. ինանըրըմ Հանրի. լաքին միւ-բատըմ եալընըզճա եօլճըլըգ իթմէք տիր. պիր տէ ալատան վագըթ կէչսին տէ պէնի ունուտասըն...

Հանրի. – Ասլա. – տէտի։

Մէրեէմ՝ շու մուպահասայը գըսա քէստի։

Մուայեէն օլան կիւնտէ, հէր կիտէճէյի մահալտէն թէլէղրաֆ չէքմէյի վէ մէքթուպ կէօնտէրմէյի վատ իտէրէք, Մարկրիթ Մէրեէմ եօլա տիւշտիւ։

19

Նոյեմ. 4 ամսը. – Պօրտոտա ընիճեռգան Լոֆօնա.

Մարկրիթի եալընըզ պըրագմաղա ճէսարէթ իտէմէտիյիմտէն, պէ-ըրապէր վաբօրա ըաքիպ օլույօրըմ. աֆվ էթ, կէօզլէրինտէն էօբէրիմ։

ՀԱՆՐԻ ԼԱԳՕՍԹ

. . . . . .

Մայոս 10 ամսը. – Պօրտոտա ընիճեռգան Լոֆօնա.

Հանրի կիզլիճէ պէնիմ իլէ վաբօրա ըաքիպ օլտը. էսէֆ՝ վէ հիստէթ իթտիմ. թաֆսիլաթը մէքթուպտան այրըսընը։

ՄԱՐԿՐԻԹ ԼԱԳՕՍԹ

Digitized by Google

Իրալիա սեվերիլիանդե. 4 մայիս.

Սէվկիւլիւ բէտերիմ,

Խէլէճան վէ քէտերի ազիմլէ եազայորըմ. սէպէպինի պու մէք-թուպըմտան անլարսընըզ. չունքի ալթը կիւն սոնրա Սայտաեա կիտէր կիթմէզ, իւք իշիմ սիզէ պիր թէլէղրաֆ կէօնտէրմէք օլաճագ տըր։ Մարսիլեատան բազար կիւնիւ բաքիպ օլտըղըմ Մէսաժըրի գումբանիասը վաբորը պու սապահ (սալը) Նաբօլիյէ վասըլ օլտը. պէշ սաաթ գատար վաբոր էյլէնէճէք օլտըղընտան, գարաեա չըգտըմ. էօյլէնէ տօղրու վաբորա ավտէթ իթտիմ, վէ եօլա չըգտըզ։

Սաաթ իքիտէ եօրղուն պիր հալտէ պիր ազ իսթիրահաթ իթմէք նէյեէթիյլէ սալօնա էնտիմ... եօլճըլարըն քեաֆֆէսի կիւվէրթէտէ օլտըգլարընտան, սալօն պօշ ըտը։ Նակէհան քէօշէնին պիրինտէն պիրիսի զուհուր իտիպ, եանըմա տօղրու կէլտի։ Եիւզիւնէ պագտըմ քի Հանրի։

— Պու նէ՞. սէ՞ն մի սին. պուրատա իշի՞ն նէ. - տէյու սուալ իթտիմ։

— Էվվէթ պէն իմ. սանա ըէֆագաթ իտէյօրըմ։

— Պանա ըէֆագա՞թ մը իտէյօրսըն. բէտերի՞ն մի թէնպիհ իթտի...

— Եօգ. պապամին խապէրի պիլէ եօգ, վէ եախօտ վար, պու կիւն խապէր ալտը. վաբորա կիրմէտէն էվվել թէլէղրաֆ չէքտիմ։

— Ռիզասընը պիլէ թահսիլ իթմէտին էօյլէ՞ մի, անլատըմ. հէ՛մ օնտան հէ՛մտէ պէնտէն սագլանմըշըն. լաքին Նաբօլիտէ պէնի նա՞սըլ պուլտըն։

— Շըմէնտրֆէր իլէ պու կէճէ Նաբօլիյէ կէլտիմ. վէ օրատա վաբորա պէքլէտիմ վէ Ատէնէ գատար պիլյէթիմի ալտըմ։

— Պօշ մէսարիֆ իթմիշսին, չունքի Սայտաեա կիթտիյիմիզտէ սէն պու վաբորտան չըգաճագսըն - տէտիմ։

— Խայըր, Իրանա կիտէճէյիմ. - տէյու մէթանէթլէ ճէվապ վէրտի։

— Էյ պէն իսթէմէ՞զսէմ։

— Սէն իսթէմէզսէն պիլէ կէլէճէյիմ... սէնսիզ եաշաեամամ. - տէտի։

— Հանրի՛...։

— Մարկրի՛թ... սինիմ հասէպիյլէ իսթէտիյիմ եէրէ կիթմէյէ արթըգ մէ՛զունըմ.

— Բէք ալէա... Մարսիլեատան Ատէնէ գատար կիթմէք իւզրէ

պիր գաչ եիւզ ֆրանգըն պուլընմըշ օլսա պիլէ, օնտան էօթէյէ կիթմէք իչին բարայը նէ՞րէտէն պուլաճագսըն... պէն սանա վէրէմէմ. – տէտիմ։

— Պէն սէնտէն բարա խթէմէմ.քի... պէնտէ լուզումընտան զիեատէ բարա վար, խթէրսէն պէ՛ն սանա վէրէյիմ... տէտի։

— Պու բարալարը նէ՞րէտէն պուլտըն։

— Բէտէրիմին պիր գաչ սէնէլէրտէն նպէրու վէրմիշ օլտըղը այլըղը, սարֆ իթմէյիպ սագլատըմ. նէ թէաթրօնա կիթտիմ, նէ գէօպէ. օտամա չէքիլիր վէ սէնի տիւշիւնէ տիւշիւնէ մէՀունէն վագթըմը կէչիրիր խտիմ. վէ պիր տէ թիւճճար օղլը տէյի՞լմի իմ. իշլէրէ վագըֆ օլուպ, պէն տէ քէնտի հիսապըմա ուֆագ թէֆէք իշլէր եաբտըմ։ Թէքրար սէօյլէյիմ. սէնին բարաեա լուզումըն վա՞ր մը տըր հէմշիրէճիյիմ։

— Պէն սանա տարըլտըմ, իթաաթ իթմէտիյին իչին. պինանէն ալէյհ պանա «հէմշիրէճիյիմ» տէմէ. պէրապէր կէլմէ տէյու սանա սէօյլէ՞մէմիշ մի խտիմ. շուրասընը տա տիւշի՞ունմէյօրսընքի, սէնին պու վաբօրըն իչինտէ պուլունմանըն պէնիմ իչին պէօյիւք մաղարրաթը վար տըր։

— Նիչի՞ն. պիր ատամին գըղդարտաշըյլա եօլճըլըգ իթմէյէ հագգը եօ՞գ մը տըր։ Պէն Հանրի Լագօսթ, սէն տէ Մ՞արկրիթ Լագօսթ. շու հալտէ նէ՞ մահղուր կէօրիւյօրսըն։ Պունա քի՞մ թէաճճիւպ իտէպիլիր. հաթթա մուղայիրի օլարագ սէնին կիպի կէնճ վէ կիւղել պիր գըղրն եալընըղ օլարագ եօլճըլըգ իթտիյինի կէօրիւրէր իսէ թէաճճիւպ իտէրլէր։

— Պասլան, անան նէ՞ տէեէճէքլէր. նէ՞ գասար էսէֆ իտէճէքլէր պիլի՞րմիսին։

— Զաթէն մաղաղանըն հիսապընա օլարագ եօլճըլըգ իթմէյէճէքմի իտիմ. պապամոան անամոան այրը՞լմաեաճագ մը ըտըմ։

— Էվտէն չըգարքէն նէ սէօյլէտին ինլարա. կիղլի պըրագըպ չըղմատըն եա էլպէթթէ։

— Խայըր. սէնի պիր սոն տէֆա կէօրմէք իչին նաբօլիյէ կիտէճէյիմի սէօյլէտիմ. հաթթա նաբօլիտէ տէ պիր իշլմիզ վար ըտը. օ իչի տէ պիթիրտիմ։ Մ՞իսաատէ իթտիլէր. պէն տէ կէլտիմ, լաքին Պորտօեա ավտէթ իտէճէք եէրտէ, սէնին իլէ վէ եախսօտ սէնին եանընտա թէհրանա կիտէճէյիմ. – տէտի։

Իշթէ սէվկիւլիւ պապաճըղըմ, օղլըն Հանրի իլէ վուդու պուլան միւքեալէմէմ պունտան իպարէթ օլտը.քի, ունութմամագ իւզրէ, տէրհալ եազտըմ. քի սիզին տէ ֆիքրինիզ պիր վէսվէսէ պիր շիւպհէ ա-

Digitized by Google

ըրզ օլմասըն։ Պէնիմ իլէ պէրապէր կէլմէսինի պէն գաթիեէն իսթէ-մէտիյիմի պէեան իթտիմ։ Պէլքի պու վէճհ իլէ գաթիեէն մուխալէֆէթ իթտիյիմէ թէաճճիւպ իտէրսինիզ։ Նիչէ տէֆալար, օղլընըզա պիր սէ-եահէթ իթտիրմէք արզուսընտա պուլընմըշ օլտըղընըզը պիլիրիմ։ Շու թէսավվուրընըզը մէվգըը ֆիիլէ գօմադ իչին քէնտի քէնտինէ ֆըրսաթ տուշտու։ Մէմալէքի Իրանիյէ բէք միւնասիպ օլուրտը. խուսուսըյլա պէնիմ կիսլի դարտաշ մագամընտա սատըգ պիր տօսթ իլէ եօլճըլըգ իթմիշ օլմասը տահա զիեատէ սիզի թէէմին իտէպիլիրտի. հէմ տէ Հանրինին պէրապէր կէլմէսի պէնիմ իչիմէ տէ ույղուն տուշէր իտի. Հանրի՝ դուվվէթլի պիր պասպայիտ օլտըղընտան, քիմսէնին՝ եանընա եագլաշամաեաճաղը տէրքեար ըտը. Հանրինին պէրապէր կէլմէսին-տէն պէնճէ պու դատար մուհասէնաթ վագը իքէն, նիչին մուխա-լիֆէթ իթտիյիմին սէպէպինի սէօյլէյիմ, պէլքի սիզտէ պիրազ ան-լամընշընըզ տըր։ Հանրի, պէնի, պէնիմ իսթէտիյիմ կիսլի, վէ պէնիմ, քէնտիսինի սէվտիյիմ կիսլի սէվմէյօր։ Հանրիտէ դարտաշճա պիր մու-հապպէթ կէօրմէյօրըմ։ Պու տա նա՞սըլ օլտը պիլմէմ. էլպէթթէ քի պէնիմ հիչ պիր վէճհ իլէ Հանրինին շու հալինէ սէպէպիյէթ վէրմէմիշ օլտըղըմա շիւպհէնիզ եօգ տըր։ Հաթթա մուղայիրի օլարագ պէօյլէ պիր ֆիքրտէն վազ կէչիրմէյէ ուղրաշտըմ, քէնտիսինէ չօճուգ նազա-ըրըյլա պագտըմ. հաթթա պաղը տէֆալար, պէեանը մուհապպէթ իթ-մէյիպ, իհթիեաթքեարանէ հարէքէթ պիլէ իթտիմ։

Պու խուսուստան սիզէ պահս իթմէք լազըմ կէլիպ կէլմէյէճէյինի նիչէ տէֆալար տա տուշիւնտիմ վէ սիզի կիրիֆթարը քէտէր իթմէմէք իչին սիւքութ իթտիմ, չիւնքի այնը վագրթտա, օ սիզին թարընմագ-տա օլտըղընըզ Հանրիյէ, պէնիմ հիչ պիր զէման, աշըգ օլամաեաճա-ղըմը տա սէօյլէմէք լազըմ կէլէճէք իտի. սէվկիւլիւ օղլընըզըն պէնիմ ուղրումա պէտպախթ օլաճաղընը, սիզին կիպի էյլիքտարլարըմա պէ-եան իթմէյէ հիչ պիր վէճհ իլէ ճէսարէթ իտէմէտիմ. պէնի հուսուլէ կէթիրմիշ օլան ճինաեէթին մա՞նէն վէ մատտէթէն պանա նէ տէրէճէ թէ՞էսիր իթմիշ օլտըղընը սիզ ըանա պիլիրսինիզ. պէնիմ ֆիքրիմ նէ մէրքէզտէ օլտըղը մալիմիւնիզ տիր. պէնիմ քիմսէյի, հաթթա օղ-լընըզը պիլէ սէվէմէյէճէյիմէ էմինսինիզ։ Սիզի պօշ եէրէ վէհմէ տիւ-շիւրմէմէք իչին շիմտիյէ դատար սիւքութ իթմիշ իտիմ. վէ ուղուն միւտ-տէթ զայպուպէթ իտէճէյիմ ճիհէթլէ պէնի ունուտուր տէյու մէ՞-մուլ իթմէքտէ իտիմ։ Մէյէր իսէ, պէնիմ արգամտան կէլմիշ, վէ տա-հա տա կէլմէք իսթէյօր. պունա պէն նէ՞ եաբապիլիրիմ։ Պիլմէմքի պէօյլէճէ հէր սաաթ պէրապէր կէչիրիլէճէք էօմր, թէաթթիի էֆքեար

Digitized by Google

հեր իքիմիզին պաշրմրզա կէլէճէք թէհլիքէլէր վէ եէքտիկէրիմիզէ իտէ-ճէյիմիզ խրզմէթլէր վէ ֆէտաքեարլրգլար Հանրինին ադլրնը պաշրնա կէթիրէճէքլէ՞ր մի. տուշար օլտրզը իլլէթտէն գուրթարաճագլա՞ր մը. Ա՛հ տիւշիւնտիւքճէ մէ՛եուս օլույորրմ. նէ եաբաճաղրմը շաշրրմրշրմ։ Շու վաբօրրն իչինտէ քէնտիսինի դարտաչրմ տրը տէյու պէլլէթմիշ. էյէրչի քէնտիսինէ մուամէլէի պարիտէ կէօսթէրէճէք օլսամ, վաբօրրն գօմանտան վէ գաբտանլարը, գարտաչ օլտրզրմրզա ինանմայրպ, պիրիպիրիմիզէ աշրգրզ տէյու իլամ իթմէզլէ՞ր մի։ Օ հալտէ նէ գատար միւշրիլ պիր մէվգրտէ պուլրնմրշ օլուրրմ, անլաեօրսրնրզեա. պէնճէ մուվաֆագաթ վէ թէհամիւլ իթմէքտէն պաշգա չարէմ եօգ. քեաշ-քէ պէն պիր խայլը մէսաֆէ գաթ իտինճէյէ տէյին, Հանրիյի օտանրն պիրինէ գաբայրպ տա պրրագմաեա ըտրնրզ։ Կիւլմէյէ չալրշրյորրմ ամ-մա կէօյնիւմ, հէմ քէնտի հալինէ, հէմտէ սիզին իլէ օնրն հալինէ աղ-լամագ իսթէյօր. վայ տէլի չօճուգ վա՛յ. Մէրեէմ սէվիլի՞ր մի. Ճինաեէթ Մահսուլրնա աշրգ օլունը՞ր մը. չօճուգլրգ զէմանրմրզ կիպի գարտաչ մագամրնտա գալսայրտը ֆէնա՞ մը օլուրտը. օ հալտէ շու կէմինին իչին-տէ եանը պաշրմտա կէօրտիւքճէ քի՞մպիլիր նէ գատար ուէվինէճէք-տիմ. օնը կէօրտիւքճէ սիզի կէօրմիշ կիպի մէճնուն օլաճագտրմ. պաշ պաշա վէրիպ, սաաթլար իլէ սիզտէն պահա իտէրէք, պերիպերիմիզի պրրմագտա օլան մէսաֆէյի ունուտաճագ տրմ. . . . . .

. . . . . .

10 Մայս.

Մրսրը մէմալիքի կէօրիւնմէյէ պաշլատը. պիր գաչ սաաթա գա-տար, ալթը կիւն էվվէլ պաշլանրլրմրշ օլան պու մէքթուպումը, Ջին-տէն Ֆրանսաեա ավտէթ իթմէքտէ օլան բօսթա վաբօրրնա թէսլիմ ի-տէպիլէճէյիմ, Հանրիյէ չօգ նասիհաթլէր իթտիմ, չօգ չէյլէր սէօյլէ-տիմ ամմա, գարարրնտա ըսրար իտէյօր. պունտան զիեատէ էլիմտէն պիր չէյ կէլմէզ. վարսրն օնրն տա գատէրի նէ իսէ օ օլրվէրսին. պու-նրն ըլա պէրապէր, չօգ սէվինճլի տիր. սրհհէթ վէ աֆիյէթի տէ եէ-րինտէ տիր. տէնիզ թուրթար տա կէրի տէօնէր տէյու մէ՛մուլ իտէյօր-տրմ ամմա, պու ճիհէթտէն տէ իմիտիմ պօշա չրգտը։ Մուվասէլէթ իթմէքտէ օլտրզրմրզ ճիհէթլէ, մէքթուպրմը գաբամաղա մէճպուրրմ... Ճան ու կէօնիւլտէն կէօզլէրինիզտէն էօբէրիմ. վէ օղլրնրզա գրզգար-տաչ կիպի, վալիտէ կիպի պագաճաղրմա եէմին իտէրիմ։

Սիւզան Գազնավա, գրզը ժաննրն զայէթլէ ըահաթ օլտրզրնը պիլ-տիրին, օնտան բէք մէճնուն ըմ. շու Հանրի օլմասա ըտը հեր չէյ սրրա-

Digitized by Google

սընտա օլաճագտը։ Ցիւնեատա պու գաատար գըզլաը վար իքէն, նի-
չին պէնիմ կիպի պեր պիչարէնին արգասընա տիւշմէլի։

Գըրմըզը գինիզ. 14 Մայս. Լոթոր էնդրե։

Սէվկիւլիւ բէտեր վէ վալիտէմ,

Սիզին ըզանըզը ալմագսըզին եօլճըլըգ իթմէյէ չըգտըղըմ կիւն
գապահաթ իշլէտիմ. լաքին, շու գապահաթըմ էվվէլինտէ տիւշիւ-
նիւլմիւշ վէ գարարլաշտըրըլմըշ տէյիլ տիր։ Սիզտէն մուֆարագաթ
իթտիյիմ սըրատա, նիյեէթիմ Մարկրիթին արգասընտան կիթմէք օլ-
մայըպ, պիր սօն տէֆա տահա անը կէօրմէք վէ սիզին թարաֆընըզ-
տան էօրմէք իչին իտի։ Սիզտէն նէ սուրէթլէ այրըլմըշ օլտըղըմըզը
պիլտիյինիզտէն, սէյլէտիյիմէ սահիհ նազարըյլա պագաճալընըզա
շիւպհէմ եօգ տըր։ Երիմի տէօրթ սաաթ սօնրա, պիրտէն պիրէ Մար-
կրիթին պինմիշ օլտըզը վարօրա բաքիպ օլմագ վէ նէրէյէ կիտէրսէ պէ-
բապէրինճէ կիթմէք ֆիքրինէ զահիպ օլտըմ, վարօր լիմանտա ուզուն
միւտտէթ տուրմատըզընտան, իզն իսթէյիպ ալմաղա վագթ գալմատը-
ղը ճիհէթլէ, ըուխսաթ ալմըշ կիպի հարէքէթ իթտիմ։ Պու գապահա-
թըմ իւք վէ սօն գապահաթըմ օլաճաղընտան աֆվընըզը նիեազ իտէ-
ըիմ. լաքին Մարկրիթտէն այրըլմագ իսթէմէմէք վէ օտիլպէր գըզճը-
ղազը սէվմէք աճապա գապահաթ մը տըր։ Մէրգումէյի սէվմէյի, հի-
մաեէ իթմէյի, վէ սիզին պուլընմատըզընըզ սըրատա, սիզին մագա-
մընըզա գա'իմ օլմայը, սիզ պանա հէր զէման թավսիյէ իթմէ՞զմի ի-
տինիզ։ Սիզին չօճուղընըզ օլմաեաճագ զանընըյլա, վալիտէսինին՝ Մար-
կրիթի սիզէ թէսլիմ իթմիշ օլտըղընը, վէ մուախխարէն պէնիմ թէ-
վէլլիւա իթտիյիմի, իքինիզ իլէ պէրապէր պէնիմտէ քէնտիսինի սէվ-
մէյէ մէճպուր օլտըղըմը միւքէրրէրէն սէօյլէյէն սիզ տէյի՛լմի իտի-
նիզ. Իշթէ պէն տէ սիզէ իթաաթ իթտիմ, սէվտիմ, իպթիտա չօճուգ-
լար նասըլ պիրիպիրլէրինի սէվէրլեր իսէ էօյլէ սէվտիմ... չիմտի տէ...
Սըրրըմը Մարկրիթէ աչըյորըմ. տինլէմէք իսթէմէյօր. շու հալտէ, սի-
զէ տէ սէօյլէմէեէճէք օլուրսամ քիմՀ սէօյլէյիմ։ Պէնիմ նէ՛ մահրէ-
միմ վար, նէ՛ տէ տօսթըմ։ Պէնիմ էվտէն այրըլմամըշ օլտըղըմը, վէ
Մարկրիթի սէվմէքտէն պաշգա զիհնիմի հիչ պիր շէյ իլէ մէշղուլ իթ-
մէմիշ պուլընտըղըմը սիզտէ ըանա պիլիրսինիզ։ Հէնուզ չօճուգ իքէն,
«իշթէ հէմշիրէմ» տէր իտիմ. կէնճ պիր գըզ օլտը ըսա, «զէվճէմ օլաճագ»
տէմէյէ պաշլատըմ։ Մարկրիթ պունա ըազը օլաճա՞գ մը օլմաեաճա՞գ
մը, պիլմէմ. - չունքի, պանա տա՛իմա գարտաշ նազարըյլա պագ-

մագտա տրը։ Պունրն ըլա պէրապէր հէր նէ ֆիքրտէ պուլունսա, պէն եինէ Մարկրիթի սէվմէքտէն ֆարիզ օլամամ։ Պէլքի սիզ շու սէօզլէրիմէ, կէնճլիք հիսսիեաթը նազարըլյա պագըպ, չարուգ օսանաճաղըմը գըեաս իտէրսինիզ. հալպու քի էօյլէ տէյիլ. անճագ պունտան պէօյլէ նէ՞ սիզէ, նէ՞ տէ քէնտիսինէ շու չիտտէթի աշգըմտան պահս իթմէմէյէ ահտ իթմիշիմ տիր. պինաէն ալէյհ, Մարկրիթին եալընըզ գարտաշըյըմ. շու հալտէ, էլպէթթէ քի գապահաթըմը աֆվ իտէրսինիզ։ Պիր աղտա եօլճըլըղըմըզտան պահս իտէյիմ։ Մըսըր հագգընտա նէ՞ սէօյլէյիմ. սէօյլէյճէքլէրիմ, հէր քիթաապտա միւնտէրիճ տիր։ Սայտատա պէշ սաաթ արամ իթտիք։ Ուզուն եօլճըլըգ իչին թէտարիքեաթ իթմէմիշ օլտըղըմտան, օրատա պաղը ուֆագ թէֆէք չէյլէր ալտըմ։ Սիւէյիշ գանալը ղայէթ ուզուն սիւրիւպ, 29 տէրէճէյէ գատար հարարէթ վար ըտը, 36 սաաթտա Սիւէյիշէ վասըլ օլտըգ, պիր աղ չէյ տէ օրատա սաթըն ալտըմ։ Շիմտի տէ Պահրը Ահմէր իւզէրինտէ իդ, հարարէթ 33 տէրէճէյէ չըգտը. Մարկրիթ, միւթէմատիյէն հալիմէ պագըպ կիւլ-մէքտէ տիր։

Ադէն. 18 Մայս.

Հանրինին մէքթուպընըն զիյրինէ աճէլէթէն պիր իքի քէլիմէ իլավէ իտէյիմ։ Պուրատա պէքլէյէճէյիզ տէյու գօրգույօր իքէն, Իրան քէօրֆէզինէ հարէքէթ իթմէքտէ օլան պիր վաբօր իլէ վէ Իրանա կիթմէք իւզրէ ֆամիլեասըյա սէյեահէթ իտէն պիր Ինկիլիզ գօնսօլօս ըֆագաթըյա, եօլըմըզա հէման տէվամ իտէճէյիզ։

Պահրը Հինդ. 19 Մայս.

Մուգատտէման պէեան իթմիշ օլտըղըմ միսիլու Մ. Կլասոն նամընտա պիր Ինկիլիզ գօնսօլօսընըն հիմմէթիյլէ ղայէթ ըահաթ եօլըմըզա տէվամ իտէյօրըզ. շիմտի Բրէն գը Կալ նամընտա պիր վաբօր իչինտէ պուլունմագտայըզ։ Գօնսօլօս, քիմ օլտըղըմը, նէ՞ըէյ կիթտիյիմի, Իրանտա նէ՞ իչիմ օլտըղընը սորտը. սիզտէն պահս իթտիքտէն սոնրա, խայլը վագթտան պէրու կէօրմէմիշ օլտըղըմ վալիտէմի կէօրմէք նէյէթիյլէ Թէհրանա կիթմէքտէ օլտըղըմը պէեան իթտիմ։ Գօնսօլօսըն հագգըմտաքի թէվէճճիւհիւ կիթտիքճէ արթարագ, պիր միւտտէթճէք, զէվճէսիյլէ գօնուշտըգտան սոնրա, իքիսի պիրտէն գօմանտանըն նէզտինէ կիթտիլէր, վէ պէրապէրլէրինճէ սէեահէթ իթմէքիյիմ իչին լուխսաթ ալտըլար, վաբօրտա ղայէթ ըահաթըմ. մատամ Կլասոնտան այրըլտըղըմ եօգ։ Պունլար Շիրազտա գալաճագլար ըմըշ։ Շիրազ հիւ-

Digitized by Google

քիւմէթի, գօնսօլօսրն խսթիգպալի զրմնընտա, մէմուրլար կէօնտէ-րէճէք օլտրղընտան, Հանրինին սայէսինտէ, պիզիմտէ շու իլթիֆաթ-լարտան խսթիֆատէ իտէճէյիմիզ տէրքեար տրր. Չունքի Հանրի, քէն-տիսինի մատամ Կլասոնա սէվտիրէճէյինէ շիւպհէմ եօգ տրր. Մէր-գումէ իլէ եալընրզճա կէզտիյի սրրատա, կէօզիւնիւն ուճուլլա պանա պագար։

20

23 Մայս.

Հանրի իլէ մատամ Կլասոնրն միւնասէպաթը կիթտիքճէ արթմա-յա պաշլատը. իքիտէ պիրտէ եանրմա կէլիպ, գրսգանրյօրրմ գօրգու-սրյլա, արթրդ մէրգումէնին եիւղիւնէ պագմաեաճաղընը պէեան իտէ-յօր։ Հուզուր ու բահաթրմրզ գօնսօլօսրն սայէսինտէ օլտրղընը պէեան իլէ պիր մուամէլէտէ պուլընմամասրնը րէճա իթտիմ։ Հանրի՝ զէքի պիր տէլիգանլը օլտրղընտան, նասիհաթրմը տինլէտի. ագշամ իւսթիւ պագ տրմքի մատամ Կլասոն իլէ օթուրմրշլար, թաթլը թաթլը գօնուշու-յօրլար ըտը։ Օրմուշ կէչիտինին գաեալը ատալարը արասրնտա պիր գաչ սաաթ եօլճրլրդ իթտիքտէն սոնրա, Իրան քէօրֆէզինէ տուխուլ իտէրէք, սահիլ պոյրնա իլէրիլէմէքտէ իզ, պիրազտան լիմանա կիրէճէյիմիզ ճիհէթլէ, բօսթաեա վէրմէք իւզրէ հաղրը օլսուն իչին մէքթուպրմը գա-քատրմ։

Պուշէր. 25 Մայս.

Պու շէհրի թաֆսիլ իթմէյէճէյիմ. Չունքի էհէմմիյէթի եօգ. Էվ-ըօբալը բէք նատիր. Ինկիլիզ գօնսօլօսրնրն իգամէթկեահը միւքէմմէլ տիր քի, պիզտէ օրատա միսաֆիր օլտրգ վէ խանէ սահիպի թարաֆրն-տան ֆէվգէլատէ հիւրմէթ վէ ռիայէթ կէօրտիւք։ Պէօյլէ պիր միսա-ֆիրբէրվէրլիք շաեանը մէտհ ու սէնա իսէ տէ, խուսուսրյլա Պուշիր կի-պի պիր մահալտէ գատրի պիլինմէք իճապ իտէր։ Շու սէյեահաթրմտա հէր իշիմ ըասթ կիթտիյի միսիլլու, պէրապէրինճէ կէլմիշ օլտրղրմրզ գօնսօլօսրն պիր ան էվվէլ Շիրազա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմէսի լազրմ կէլտիյինտէն, վէ պիղի տէ պէրապէր կէօթիւրմէյէ ըազը օլ-տրղընտան, պու խուսուստա տախի մուվաֆֆագրյէթ հասրլ օլտը, վէ պիր էյիճճ եէմէք եէտիքտէն սոնրա, հէման մոսիէօ վէ մատամ Կլա-

Digitized by Google

սան իլէ պէրապէր եօլա չըգտըդ։ Պու գատար ուզուն միւտտէթ պէ-
րապէրճէ պուլընաճաղըմըզը մէ՛մուլ իթմէտիյիմտէն, Հանրի իլէ գօն-
սօլօսըն գարըսը պէյնինտէ վագը օլան միւնասէպաթըն տէվամընա սէ-
պէպիյէթ վէրմիշ օլտըղըմտան տօլայը նատիմ օլտըմ ըսա տա, մա-
տամ Կլասօնըն պու իշտէ բէք իլէրիյէ վարամաեաճաղընը պիլտիյիմ կի-
պի, Հանրիյի տախի պիր քէլիմէ իլէ իթաաթա մէճպուր իտէճէ-
յիմէ էմին օլտըղըմտան, միւնասիպէթի մէգքիւրէնին նէթիճէսի մու-
զիրը օլամաեաճաղը պի իշթիպահ տըր։ Պունտան սօնրա մէքթուպ
կէօնտէրմէք, Շիրազա մուվասըլէթիմիզէ մէ՛նութ վէ միւթէվագքի
տըր։

Գօնսօլօս վէ զէվճէսի վէ պէն վէ Հանրի, աթլար իլէ վէ Ժան
Դազնավ տախի գաթըր իլէ օն կիւն եօլճըլըգ իթտիքտէն սօնրա նիհա-
եէթ Շիրազա մուվասըլէթ իթտիք։

Մէմլէքէթտէն իշերի կիրէճէյիմիզ սըրատա. հիւքիւմէթ մէմուր-
լարը ալայը վալա իլէ պիզի իսթիգպալ իթտիլէր։ Շէհրէ կիրտիյիմիզ-
տէ, գօնսօլօս իշին թէէհիյէ իտիլմիշ օլան խանէտէ, գօնսօլօս լութֆէն
պիզէ տախի իւչ օտատան միւրէթթէպ պիր տաիրէ թախսիս իթտի։
Պու օտալարըն պիրիսինին հէր թարաֆը այինէ օլտըղընտան, քէնտի
քէնտիմի բէք սըգ կէօրմէմէք իշին, պու օտայը ալմայըպ տիկէր պիր
օտա ինթիխապ իթտիմ. Իլք կիւնիւ մութասարրըֆլըգ ճանիպինտէն
մէ՛մուր վասըթասըյլա ըէսմի խօշամէտի իճրա գըլընտըղը կիպի, մու-
ախխարէն տախի, Շահ հազրէթլէրինին սէր թապիպի տօգթօր Թօլո-
զան ճէլպ իտիլիպ, Շիրազտա թէմէքքիւն իթմիշ օլան պիր Ֆրանսըզ
նէզտիմիզէ իզամ գըլընտը։ Պունա զիեատէսիյլէ մէմնուն օլտըմ. իշթէ
պէյնիմիզտէ սէպգաթ իտէն մուսահէպէթի պէր վէճհի զիյր մուխթա-
սարէն պուբաեա նագլ իտէյիմ։

— Զօգտա՞ն պէրու մը Շիրազտասընըզ։

— Օն սէնէտէն պէրու։

— Եալընըզ օն սէնէ՞ մի։

— Օն սէնէ ա՞ղ մը տըր. պիր Էվրօբալը իշին օն սէնէ Շիրազտա ի-
գամէթ իթմէք, եէրմի սէնէ օթուզ սէնէ Էվրօբատա իգամէթ իթմէյէ
մուատիլ տիր։ Պուրանըն հավասընա, սըթմասընա, հարէքէթի արզը-
նա, վէ սըգ սըգ զուհուրեաֆթէ օլան գօլէրասընա քի՞մ թէհամիւլ
իտէպիլիր։

— 1857 սէնէսինտէ Շիրազը իգամէթկեահ իթթիխազ իտէրէք
իպքեան իթմիշ օլան պիր Ֆրանսըզ հագգընտա մա՛լիւմաթ ալմագ ար-
զուսընտա պուլընտըղըմ ճիհէթլէ, սիզին պուրատա եալընըզ օն սէ-

Digitized by Google

Նէտէն պէրու իսքեան իթմէքտէ օլտըղընըզը իշիթտիյիմտէ մէ՛եուս օլ-
ադըմ տա . . .

— Պուրատա իսքեան իթմէ՞ք մի , Ֆրանսըզլարտան պուրատա իս-
քեան իտէն օլմամըշ տըր ։

— Պէլքի սիզ կէլէլիտէն պէրու օլմամըշ օլսուն . ֆագաթ սիզտէն
էվվէ՞լ . . .

— Պէնտէն էվվէլ պուրատա Ֆրանսըզ պուլընմըշ օլսա ըտը , պէն
մա՛լիմաթ ալմըշ օլուր ըտըմ ։

— Պէն իսէ , օ Ֆրանսըզըն Շիրազտան եազմըշ օլտըղը պիր մէք-
թուպը կէօզիմ իլէ կէօրտիմ ։

— Սիզին , օ մէքթուպը կէօրմիւշ օլմանըզտան , մէրգումըն թուլ
միւտտէթ պուրատա իգամէթ իթմիշ օլմասը իսթիխրաճ օլընամազ ։ Պու
Ֆրանսըզըն սէն՛աթը նէ՞ իմիշ ։

— Պիր էյիճէ պիլմէյորըմ . լաքին անլայըշըմա կէօրէ , բօլիթիգա
մէ՞մուրիյէթլէրինտէն պիրինտէ միւսթախտէմ իմիշ վէ հաթթա խայլը
վագըթ իսթիխտամ օլընմըշ ։

— Ի՞չ տահա զահիրէ չըգտը . պիզիմ տիբլօմաթլարըմըզ , ի՞չ սէ-
նէտէն զիեատէ Իրանտա օթուրմազլար , չունքի օթուրուրլարսա էօ-
լիւրլէր ։

— Ցէմէք պիր Ֆրանսըզ տիբլօմաթըն , սիզին պուրաեա կէլմէնիզ-
տէն էվվէլ կէլմիշ , վէ ի՞չ սէնէ իգամէթ իթմիշ օլմասը իհթիմալինի
գապուլ իտէ՞յորմըսընըզ ։

— Պէնիմ սէօզիւմ Շիրազ հագգընտա տէյիլ , Իրան հագգընտա
տըր ։ Ֆրանսըզ հիւքիւմէթի չիմտիյէ տէյին , պուրաեա նէ՞ մէ՞մուր ,
նէ՞ տէ գօնսօլօս կէօնտէրմիշ տիր ։ Սէֆիրլէր , գօնսօլօսլար վէ մէ՞մու-
րինի սահիբէ Թէհրանա կիտէրքէն պուրատան կէչէրլէր , վէ եախօտ ,
Թէհրանտան պուրայը կէօրմէյէ կէլիրլէր ։

— Մա մաֆիհի , պէն տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղըմ վազիֆէյի հագ-
գըյլա իյֆա իթմէք իչին պուրատան կէլիպ կէչտիյինի սէօյլէտիյինիզ
եօլճուլար հագգընտա պազը մա՛լիմաթ վէ թաֆսիլաթ ալմագ իսթէ-
րիմ . քիմտէ՞ն ալապիլիրիմ ։

— Հիչ քիմսէտէն . չունքի , պուրատա պէնտէն պաշգա Ֆրանսըզ
եօգ ։ Հա՛ . չիմտի խաթրըմա կէլտի . պիր գարը վար քի թախմինէն
գըրգ պէշ էլլի եաշընտա օլուպ , եիրմի սէնէտէն պէրու պուրատա ի-
գամէթ իթմէքտէ տիր ։ Նատիրէն մէյտանա չըգտըղը ճիհէթլէ , ազ
գալտը քի քեամիլէն ունուտուլյորտըմ . էյէր միւշթէրիմ օլսայըտը , սի-
զէ լազըմ կէլէն մա՛լիմաթը վէրէպիլիտիմ , լաքին էսէֆ իտէրիմքի ,

Digitized by Google

հիչ էվինէ կիթմէմիշիմ. պիր վագրթ պահսընը իշիտիր իտիմ. լաքին իսթէտիյինիզ մա՛լիւմաթը աշապիրիմ։

— Ա՛ճապա քէնտիմ կէօրիւպ, կէօրիւշէ՞մէզմի՛յիմ,

— Օտա գապիլ տիր, նէրէտէ իգամէթ իթտիյինի էօյրէնէյիմ՞տէ, քէնտիմ սիզի ալրպ կէօթիւրէյիմ. եապանճըլար պուրատա եալընըզ պաշընա կէզէրլէր իսէ, հագարէթ կէօրտիւքլէրինտէն, եա պէնիմ իլէ վէ եախօտ պիր մէ՛մուր իլէ պէրապէր կէզմէնիզի պիլխասսա թավսիյէ իտէրիմ. – տէյէրէք, վէ էրթէսի կիւնիւ կէլիպ մէրգումէ Ֆրանսըզըն խանէսինէ կէօթիւրէճէյինի վատ իտէրէք, մուֆարագաթ իթտի։

Իքինճի միւլագաթըմտա, մէրգում տօգթօր պէր վէճհի աթի պաղը թաֆսիլաթա տահա կիրիշտի։

— Պու գատրն 1855 սէնէսինտէ Ֆրանսատան Թէհրանա մէ՛մուրէն կէօնտէրիլէն հէյեէթ մէեանընտա պուլընան քեաթխալէրտէն պիրինին զէվճէսինին խըզմէթինէ թայեին օլընմըշ պիր գըզ օլուպ, կիւզէլ պիր Իրանլը տէլիգանլը պիլմասըթա, մէրգումէյէ արզը մուհապպէթ իտէրէք, մատմուազէլ ժէրվէ թէսմիյէ իտիլէն մէրգումէ գըզը իգնա իթմիշ։ Մէրգում Իրանլընն միլթէվաթը օլան սէրվէթինէ վէ հալու շանընա գաբըլարագ, մատմուազէլ ժէրվէ եօլճուլըգտան սարֆը նազար, վէ թէպտիլի մէզհէպ իտիպ, ադտը իղտիվաճ իյլէմիշ... Պիր միւտտէթ սոնրա, զէվճի պիր չօգ պօրճ վէ պիր աղտա ալաճագ թէրք իտէրէք, վէֆաթ իթմիշ։ Մ՛աթլուպաթը մէզքիւրէյի ճէսթէ ճէսթէ թահսիլ իտէպիլմիշ իսէ տէ, զայէթ սէֆիհ օլտըղը ճիհէթլէ, Ֆրանսաեա գատար ավտէթ իթմէք իւզրէ լազըմ կէլէն ադչէյի պիր վէճհ էլէ թօբլայըպ պիր եէրէ կէթիրէմէմիշ տիր. իչթէ էլեէվմ մատամ Պանուտատէ թէսմիյեէ օլընան մատմուազէլ ժէրվէնին հիքեաեէսի պունտան իպարէթ տիր քի, չիմտի Վէքիլ չարչըրը տէնիլէն մահալտէ իգամէթ իթմէքտէ օլտըղը անլաշըլմըշ իտիյինտէն, հէման գաբուսընա գատար սիզէ ռիֆագաթ իթմէյէ հազըրըմ, վէ զաթէն խապէր կէօնտէրմիշ օլտըղըմտան սիզէ պէքլէմէքտէ տիր. – տէտի։

Պու գատրն իլք կիւնքի գատար մէրագըմը թահրիք իթմէտի իսէ տէ, 1855 սէնէսինտէն պէրու Շիրազտա իգամէթի հասէպիյլէ, 1857 սէնէսինտէ եազըլմըշ օլուպ էլիմէ կէչմիշ օլան մէքթուպը եազանը թանըմըշ օլմասը իհթիմալինէ մէպնի, տօգթօրըն թէքլիֆինի տէրհալ գապուլ իթտիմ։ Հանրի տախի պէրապէր կէլմէք իսթէտիյինտէն, իչիմիւզ մատմուազէլ ժէրվէնին խանէսինէ կիթտիք։ Գաբու աչըլտըգտա, եալընըզ պէն իչէրի կիրտիմ։

Մէրգումէ պաշընա պիր եէլտիրմէ էօրթմիւշ օլտըղը հալտէ, օ-

Digitized by Google

տաեա կիրտի։ Օտանըն իչինտէ սանտալիչէ պուլընմատըղընտան իքիմիզ տախի մինտէրլէր իւզէրինէ եասլանտըգ։ Պիր աղ սօնրա, սիեահ խալայըգ, թաթլը գահվէ կէթիրտիչի միսիլլու, պէեաղ պիր ճարիչէ տախի նարկիլէ կէթիրտի. էվ սահիպէսի պէեանը ի՛թիզար իթտիքտէն սօնրա, նարկիլէյի իչմէյէ պաշլատը։ Մէրգումէյէ էվվէլ էմրտէ Շիրազտան վէ Ֆրանսատաքի վուգուաթը ախիրէտէն պահս աչտըմ։ Պիր իքի շէրպէթ վէ պիր ֆինճան սա չայ իչտիքտէն սօնրա, սաբլ մագասատըմտան տէմ վուրմաղա պաշլայըպ,

— 1857 սէնէսինէ տօղրը, պուրալարտա պիր Ֆրանսըզ թանըտընըզ մը, ալտըղըմ մա՛լումաթա նազարէն պիր միւտտէթ Շիրազտա իգամէթ իթմիշ. — տէյու սուալ իթտիմ։

— Պիր տէյիլ պիր դաչ Ֆրանսըզ թանըտըմ, սիզին՝ հագգընտա թաֆթիլաթ ալմադ իսթէտիյինիզ Ֆրանսըզըն իսմի նէ՞ իմիշ. — տէտիքտէ, մէրգումէնին չու սուալի իտէճէյինէ չիւպհէմ օլմատըղընտան, քէնտիմճէ մնսիէօ տ'Արժըլէս տէյու պիր իսմ հազրրլամըշ ըտըմ։

Պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա. — Խաթրըմա կէլմէյօր. հաթթա Շիրազա պու իսմտէ պիր քիմսէ կէլմէմիշ օլտըղընը տա իտտիա իտէպիլիրիմ, օ էսնալէրտէ զէվճիմ էօլմիւշ օլտըղը ճիհէթլէ, վաթանըմա ավտէթ իտէպիլմէք իւզրէ, պուրաեա կէլէն կիտէնլէրի կէօզլէմէքտէ իտիմ։ Շու հալտէ, օ զէմանլէրտէ թանըմըշ օլտըղըմ իւչ զաթըն իսմէրինի ֆիքրիմտէ էյիճէ հրֆզ իթմիշիմ տիր։ Պիրի Տը Պէրժէս, տիկէրի Սապաթիէ, իւչիւնճիւսիւ տէ Գոնթ տը Վիվիան. — տէտի։

21

Պու իւչ իսմի իշիթտիյիմտէ թըրնագլարըմա գատար պիր թիթրէմէք տիր ալտը։ Ֆիլվագը թահդրգաթ վէ թէհարրիեաթըմըն թա պիտաեէթինտէն պէրու, պիր բլան թուրթմըշ կիթմէքտէ օլտըղըմտան, պու բլանըն նէթիճէսի չրգմատըղը հալտէ, Իրանա գատար սէեահէթիմին տէ պօշա չրգաճաղը զահիր օլուպ, անճագ, եօլըմը շաշրմամըշ օլտըղըմա գանա՛աթ հասբլ իթտիքճէ, օ եօլտան շաշմայըպ տէվամ իթմէք մէճպուրիյէթի տէրքեար օլմաղէ, պէօյլէճէ իլերիկէմէքտէյիմ։

1857 սէնէսինտէ, վալիտէմին զէվճինին Շիրազտա պուլընտըղը, վէ վալիտէմին կէլիպ եա պուրատա վէ եախոտ Իրանըն տիկէր պիր ճիհէ-

Digitized by Google

թինտե զէվճիյլէ պիրլէշտիյի թէհագգուդ իթմիշ տիր։ Շիմտի մէսէ-
լէ պու իւչ շախստան հանկիսընըն վալիտէմին զէվճի վէ եախօտ նի-
քեահ ալթընտա պուլընտըգլարը հալտե տօղմըշ օլտըղըմ ճիհէթլէ,
գանունէն պէնիմ բէտէրիմ օլտըղընը անլամագտան իպարէթ գալմըշ
օլտըղընտան, պուրալարը տախի մատմուազէլ ծէրվէյէ իտիլէճէք սուալ-
լէրին, վէ ենտան ալընաճագ ճէվապլէրին նէթիճէսինտէն անլաշըլաճա-
ղը տէրքեար ըտը. վէ ֆագաթ բասթ կէլէ, մուգատտէման Արժըլէս
տէյու պիր իսմ վէրմիշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, իսմլէրինի վէրմիշ օլտըղը
իւչ շախս հագգընտա նէ սուրէթլէ մա'լիւմաթ իսթիհսալինէ մուվաֆ-
ֆագ օլապիլէճէյիմ մատտէսի զիհնիմի խայլըճա իշղալ իթտի։

Պիր աղ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա.

— Իհթիմալ տըր քի, իսմլէրինի սէօյլէմիշ օլտըղընըզ իւչ զաթ-
տան պիրիսի, պէնիմ մա'լիւմաթ ալմագ իսթէտիյիմ շախս օլսուն.
սիզէ իշի պիր աղ թաֆսիլ իտէյիմ. Իրանըն ճէնուպ թարաֆընտան
թէհրանա կիտէճէյիմի խապէր ալմըշ օլան պիր գատրն, Բարիստէն
հարէքէթիմին իլք կիւնիւ էվիմէ կէլիպ, սէրկիւզէշթինի հիքեայէ իթ-
տի. շէօյլէ քի, պու գատրն էլեէվմ գըրդ եաշընը միւթէճավըզ օ-
լուպ, հէնուզ օն սէքիզ եաշընտա իքէն, տէլիգանլընըն պիրիսի քէնտի-
սիյլէ էվլէնէճէյինի վատ իտէրէք իղֆալ իթմիշ, շու վատընը իճրա ի-
տէճէյի կիւնլէր եագլաշտըգտա, մէրգում տէլիգանլը ղա'իպ օլմըշ։
Սէֆիլ գըզճըղազ, թահգըգաթա թէշէպպիւս իթմիշ իսէ տէ, հիչ պիր
նէթիճէյէ տէսթրէս օլամատըղընտան, Արժըլէս նամըյլա թանրթտըր-
մըշ օլմասըյլա, քէնտիսինի ալտաթտըրմըշ օլտըղընա գանաաթ հասըլ
իթմիշ։ Պու տէլիգանլընըն ասըլ քիմ օլտըղընը գըզճըղազ անլաեամա-
մըշ իսէ տէ, մէգրումին տէրհալ Բարիստէն ֆիրար իտիպ, մէմալիքի
Շարգըյէյէ տօղրը ազիմէթ իթմիշ օլտըղընը խապէր ալմըշ. մուախ-
խարէն տախի, Իրանտա, վէ պիլ խասսա Շիրազտա իգամէթ իթտիյի-
նի պազը էմարէլէրտէն անլամըշ։ Պինաէն ալէյհ, պու իւչ զաթըն պի-
րիսի Արժըլէս օլապիլէճէյինի թախմին իթմէյէ հագգըմըզ վար տըր.
էյէր շու սէֆիլ վէ մաղտուր գարըճըղազըն հալինէ մէրհամէթ իտէ-
յօրանըզ, ըէճա իտէրիմ քի, քէնտիսինի իղֆալ իթմիշ օլան օ տէլի-
գանլընը պուլընմասը խուսուսընա մուավէնէթ իտէսինիզ, պէէքի օ զէ-
ման իթմիշ օլտըղը խըեանէթտէն նատիմ օլարագ, հալինին ըսլահընա
վէ սէֆալէթ վէ մաղտուրիյէթինին թախֆիֆինէ զայրէթ իտեր։

Շու հիքեայէմին, մատմուազէլ ծէրվէնին քէնտի պաշընտան կէչմիշ
օլան հիքեայէյէ միւշապիհ օլմասը հասէպիյլէ, մէրգումէնին մէրհամէ-
թինի թահրիք իտէրէք, նարկիլէսինի պըրագըպ.

Digitized by Google

— Արայալըմ, տիւշիւնէլիմ, պագալըմ... էվվէլ պէ էվվէլ շուրասընը սէօյլէ քի, պու Մ. տ'Արժըլէս տէտիյին էվլի՞ մի իմիշ։

— Պու խուսուսա տա՛իր մալիւմաթ վերէմէտիլեր. սիզ նէ՞ սէպէպէ պու սուալի իտէյօրսընըզ։

— Իսմլէրինի վէրմիշ օլտըղըմ՝ իւշ զաթտան եալընըզ պիրիսի էվլի օլտըղը ճիհէթլէ, էյէր սիզին արատըղընըզ ատամ՛տա էվլի իսէ իշ տէրհալ մէյտանա չըգար։

— Անճապա իւշիւնիւն հա՞նկըսը էվլի իմիշ. — տէյու քէմալի խէլէճան իլէ սօրտըղըմտա.

— Մ. տը Պէրժէս — տէյու ճէվապ վէրտի։ Պու իսմ զիեատէսիյլէ ըղթըրապըմը մուճիպ օլտը իսէ տէ, ապա պէլլի իթմէքսիզին.

— Մ. տը Պէրժէս օլտըղընա էմի՞նմիսինիզ։

— Էվվէլթ, զանն իտէրիմ քի, եանըլմայօրըմ։ Զունքի Մ. Սապաթիէ ղայէթ կէնճ պիր տէլիգանլը ըտը, գօնթ տը Վիվիան իսէ պուրատա գօնսօլօս թա՛եին օլընաճաղը միւլապէսէսիյլէ, մէմալիքի Իրանիյէնին ճէնուպ թարաֆլարընը կէղմէք իւզրէ ըուխսաթ ալմըշ պուրատա կէլմիշ իտի. քէնտիսիյլէ ալթը այտան զիեատէ գօնուշտըմ իսէ տէ, էվլի օլտըղընա տա՛իր պէ յնիմիզտէ պահս կէշմիշ օլմասը խաթրըմա կէլմէյօր։ Մ. տը Պէրժէսէ կէլինճէ, Թէհրանա կիտէճէք օլան զէվճէսինին վիռուլինէ պէքլէմէքտէ իտի։

— Է՛յ զէվճէսի կէլտի՞ մի։

— Էվվէլթ. Զունքի մէրգումէնին, պէնիմ վաթանըմա ավտէթիմ մէսէլէսիյլէ ուղրաշմըշ օլտըղընը սանրատան խաբէր ալտըմ։

— Անճապա պու Մ. տը Պէրժէս տէտիյինիզին սըֆաթը խաթրընըզտա գալմըշ մը տըր. Զունքի պանա թա՛րիֆ իտիլմիշ օլան սախթէ տ'Արժըլէսին սըֆաթը յլա մուգաեէսէ իտէպիլերիզ։

Մատմուազէլ ժէրվէ՝ պիր միւատէթ տիւշիւնտիւքտէն սոնրա. — Ուզուն պօյլը, գումրալ, նէճիպ իւլհալ, թագրիպէն օթուզ պէշ եաշընտա պիր զաթ ըտը։

— Է՛յ սիզին իլէ զէվճէսինտէն հիշ պահս ի՞թմէմիշմի իտի։

— Խայրը. լաքին Պէրժէս իլէ Վիվիան՝ քէնտի արալարընտա մէրգումէտէն պահս վէ մէրգումէնին, ղայէթ զէքի, ղայէթ կիւզէլ վէ ղայէթ նազիք պիր քիմսէ օլտըղընը սէօյլէեէրէք, գարիպլէն Թէհրանա կէլէճէյինտէն սօնրայը պէեանը մէՀՀունէյէթ իտէրլէր իտի։

— Անճապա կէ՞նճ մի իմիշ։

— Կէնճ, զանն իտէրսէմ եէրմի էքի եէրմի իւշ եաշընտա անճագվար ըմըշ։

Digitized by Google

Շու հալտէ, մէրգուէնին թա՛րիֆ իթմիշ օլտըղը գատընըն, պէնիմ վալիտէմ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտէրէք, մատամ որ Պէրժէս տէնիլէն գարըյը արայըպ պուլմագ լազըմ կէլէճէյինէ քէնտիմճէ գարար վէրտիմ։

Իշթէ պապաճըղըմ, մատմուազէլ ժէրվէտէն ալտըղըմ շու մա՛լիմաթա նէ տէրէճէ սէվինտիյիմի գալէմ իլէ թա՛րիֆ իթմէք միւմքին օլմայըպ. ինշալլահ գարիպէն պիրլէշտիյիմիզտէ, թաֆսիլաթընը պէեան իտէրիմ։

Թէհրան. 28 Թէմմուզ.

Ալթը հաֆթա մուգատտէմ Շիրազտան հարէքէթլէ, Մ. որ Պէրժէս տէնիլէն զաթ հագգընտա, տահա զիեատէ թաֆսիլաթ իսթիհսալ իթմէք մագսատընա մէպնի Թէհրանա մուվասէլէթ իթտիք։ Շուրասը տա սահիհ տիր քի, Շիրազտան Հինտիսթան տէնիզի վէ Պահրը Ահմէր թարիգիյլէ Էվրօբաեա ավտէթ իթմէքտէն, քէնտիմտէն զիեատէ Հանրի վէ Ժան իչին Իհթիրազ իթտիմ. չունքի պու մէվսիմտէ թարիգի մէզքուր իլէ սէեահէթ իթմէք, հավանըն չիտտէթի հէրարէթի հասէպիյլէ զայէթ թէհլիքէլի օլաճաղը տէրքեար ըտը։ Հանրիյի նասըլ պէլլէմիշ իտիմ իսկ էօյլէ չըգտը. ճէսուր, մէթանէթ սահիպի, նէշէ՛էլի, պիր չէյ չաբըգ գարար վէրէն, նիհայէթ միւքէմմէլ պիր եօլ ըէֆիգի իմիշ։ Մէմալիքի Շարգիյէի կէօրտիյիւնէ զայէթ մէմնուն վէ իլլա Ասիա գըթասընա հայրան օլտը. հէլէ Իրան մէմալիքինէ պասըլըպ գալտը. Թէհրանա հինի մուվասըլէթիմիզտէ, պիր իգամէթ-կեահ պուլմագ իւզրէ, տօղրը Ֆրանսա գոնսօլաթօսընա միւրաճա՛աթ վէ էճնէպի մահալլէսինտէ, պիր էվ պուլուպ քէնտիմիզէ մէսքէն իթթիխազ իթտիք։

Մագսատըմ նէտէն իպարէթ իտիյինի պու որա կիզլէմէք ուեամաեաճագտը իսկ տէ, Թէհրանա ֆամիլեամը պուլմագ իւզրէ կէլմիշիմ տէյու սէօյլէմէք տէ ճաիզ օլամաեաճաղընը տիւշինմէքտէ իտիմ։ Եալան սէօյլեեէճէք օլսամ, պուրատաքի էվրօբալըլար իլէ հէր ան իսիթիլաթ վէ միւնասիպէթտէ պուլընտըղը ճիհէթլէ, եալանըմին մէյտանա չըգաճաղը տէրքեար ըտը։

Պինաէն ալէյհ իսմիմ Մարկրիթ Մէրեէմ վէ սէն՝աթըմ, ըէսատամ վէ հէյքէլթրաշ վէ մուսիգաճը իտիյինի անլաթտըմ։ Բարիս ղազէթալարընտա հագգըմտա եազըլմըշ օլան պազը ֆըգրալարը օգումըշ օլտըղընտան, պէնի թանըյըպ, շիմտի տէ մէմալիքի էճնէպիյէյի կէշթ իւ կիւզարէ չըգմըշ օլմագլըղըմ ֆիքրինէ սաքտը։

Digitized by Google

Պէնի իսթինթաղ իթմէյէ պաշլատըղընտա, մուախխաբէն պէն տէ քէնտիսինի իսթինթաղ իթմէյէ սէլահիյէթիմ օլսուն իչին, սուալլէրինէ մէմնունէն ճէվապ վէրտիմ։

Սրրա պանա կէլտիքտէ, Թէհրանա կէլմիշ գալմըշ վէ կիթմիշ օ-լան Ֆրանսըզլարտան սէօզ աչըպ, նիհայէթ պէր վէճհի աթի սուալ ճէ-վապա կէրիշտիմ։

— Պիր տէ Մ. տը Պէրժէս թանըրըմ քի, պունտան հէնուզ պահս իթմէյօրսընըզ. - տէտիյիմտէ.

— Մ. տը Պէրժէսի սիզ թանը՞ըմըսընըզ քի, էյ նա՞սըլ, էվլէնտի՞մի - տէյու սուալ իթտի իսէ տէ, շաշըրարմ գալտըմ ամմա հայրէթի-մի պէլլի իթմէտիմ։

— Պէն իսէ, Մ. տը Պէրժէս էվլի տիր տէյու պէլլէմիշ իտիմ. - տէտիմ։

— Նէ՞ միւնասիպէթ, նէ՞ միւնասիպէթ. հաթթա տա՛իմա էվլէնմէք ալէյհինտէ պուլունմագտա ըտը։ Պէն իսէ, էր եա կէճ էվլէնէճէյինի իստիա իտէր իտիմ. թախմինիմտէ բէք տօղրը ըմըշ, էն սօնընտա կէօ-բիւնիւր քի տաեանամամըշ էվլէնմիշ։ Գօնթ տը Վիվիան իլէ գօնթէս տը Վիվիան, Պէրժէսին էվլէնտիյինի խապէր ալտալար քի՞մ պիլիր նէ գա-տտար կիւլէրլէր։

— Գօնթ իլէ գօնթէս տը Վիվիա՞ն մը տէտինիզ։

— Էվվէթ. օնլարը՞ տա մը թանըրսընըզ։

— Բէք էյի թանըրըմ։

— Նէ՞ իչին Մ. տը Պէրժէսին էվլէնմէսինէ կիւլսիւնլէր։

— Օնլար տա Պէրժէսին կիւնիւն պիրինտէ էվլէնէճէյինի իստիա խտէնլէրտէն իտիլէր. լաքին, աճապա գօնթէս տը Վիվիան հա՛ա կիւ-զէ՞լ մի տիր. չիմտի գըրդ պէշ գըրդ ալթը եաշընա վարմըշ օլտըղը հալտէ...

— Տա՛իմա պիլտիյին կիպի կիւզէլ։

— Պունա թէճաճիւպ իթմէմ. չունքի, ոնըն կիւզէլլիյէ կիպի պէր կիւզէլլիք գօլայ ղայպ օլմայըպ, եալընըզ թէպէտտիւլ իտէր։ Ա՜հ, օ-լաթիֆ գատընճըղաղ խաթրըմա կէլտիքճէ, կէնճլէնիրիմ. հաեաթը թազէ քէսպ իտէրիմ։ 1851 տէ պուրատա կէլիչի էլան կէօզիւմիւն էօ-նիւնտէ տիր։ Պուրատա նէ գատտար էվրօբալը վար ըսա խաթիգալինէ գօշտը, պէն տէ ալայըն պաշընա կէչմիշ իտիմ։ Օվագրթ երիմի իւչ եաշ տահա քիւչիւք վէ կէնճ իտիմ. եինէ պու կիւնքի կիպի աճէմ ու-սուլի իւզրէ կիյինիր իտիմ։

— Է՛յ օղէմնան կէօզիւնիւզէ բէ՞ք մի կիւզէլ կէօրիւնմիւշ իտի։

Digitized by Google

— Նուզէլտէ սէ՞օղմի տիր. Թըպդը սիղին կիպի գատատ ու գատմէթի եէրինատէ, չիրին, լաթիֆ իտի։ Օ զէման թադրիպէն սիղին եատչընըզտա օլուպ, զէվճի պուրատա գօնսօլօս ըտը. զէվճի տէ չիմտիքի կիպի կէօղիւմիւն էօնիւնտէ տիր, ուղուն պօյլը, գումրալ, մութէազզըմ պիր զաթ ըտը. աթվար ու ահվալի պիր ազ պարիտճէ իտի ամմա էլմաս կիպի պիր գալպէ մալիք իտի։ Կէլտիյի ագշամ պէնի թա՛ամա տավէթ իթտի, պիր գաչ կիւն սոնրա հէ՛մ հէքիմի, հէ՛մ տէ տօսթը օլտըմ։ Իքի սէնէ զէվճէսինի կէօրմէմիշ օլտըզընատան, գօնթէս կէլտիյի կիւն նէ՛ գատար մէմնուն, նէ՛ գատար մէ՛սուտ օլտը, թարիֆ իտէմէմ. լաքին գօնթէսին նէշ՛էլի պիր գատրն օլտըզընը զէվճի սէօյլէմիշ իքէն, պէն գօնթէսի էլէմնաք, վէ քէտէրնաք պիր հալտէ կէօրտիւմ...

— Եա՛..

— Էվվէթ. պուրատա պուլընտըզը միւտտէթճէ հալի զէրրէ գատար թէպէտտիւլ տէ իթմէտի. տա՛իմա նէզաքէթլի վէ սէվիմլի վէ ֆագաթ, մահզուն վէ միւէլլէմ պիր հալտէ իտի. կէօրիւնիւրքի գօճատընատան այրը պուլընտըզը սըրատա ախլադը տէ յիշմիշ։ Գատրն թահ՛ֆէսի պու մխիլլու մատտի վէ մա՛նէվի թէպէտտիւլաթը նակէհանիյէ մէյլլի պիր մախլուգ տըր։ Մէյտանտա հիչ պիր սէպէպ օլմադըզը զա՛ֆիլէր չիշմանլանըրլար, չիշմանլար զա՛ֆիլէնիրլէր, նէշ՛էլիլէր սիւքունէթ քէսպ իտէրլէր...։ Պունըն իլէ պէրապէր հէր հալտէ գօնթէս տը Վիվիան, էմնալսիզ գատընլարատան պիրի իտի. — տէտի։

Պիր միւտտէթճիք իքիմիզտէ քէնտի խաթրրա վէ տիւշունճէլէրիմիզէ տալրպ սիւքութ իթտիք. պատէհու, գօնթ իլէ գօնթէս տը Վիվիանըն թէհրանտա նէ՞ գատար միւտտէթ գալմըշ օլտըգլարրընը սու՛ալ իթտիյիմտէ.

— Իքի սէնէ գատար օթուրտըլար. գօնթէս պուրայա կէլտիքտէն պիր սէնէ սոնրա, գօնթըն Ֆրանսատա ավտէթի իշ՛ար օլընմըշ իսէ տէ, օ էնատտէ զէվճէի նամիզատ օլտըզընատան կիտէմէմիշլէր իտի։

— Գօնթէս աղը՞ճա խասթա մը ըտը։

— Եօգ. հասիլէ օլտըզընատան եօլճըլըգ իթմէսինէ միւսա՛ատտէ իթմէտիմ. նասիհաթըմը տինլէյիպ, թէհրանտա վազ՛ը համլ իթտի, գըզը շիմտի կիւզէլ պիր գըզճըղազ տըր։

— Կիւզէլ օլտըզընը սիզ նէտէ՞ն պիլիյօրսընըզ։

— Գօնթ իլէ միւթէմատիյէն մուխատպէրէ իթմէքտէյիզ, մէքթուպլարընտա զէվճէսինտէն վէ էլիմտէ տօղան գըզընատան տա՛իմա պահս իտեր, պէլքի տէ ատն ալտըզըմ մէքթուպ եանընմատա տըր, — տէ-

յիպ, պոյնընտան ատմըշ օլտըղը չանթանըն իշինտէն պիր մէքթուպ չը-գարտը։

— Իշթէ. պէն հէր նէ գատար թէհրանտա իգամէթ իթմէքտէ ի-սէմտէ, ալմագտա օլտըղըմ ղազէթալար, քիթապլար վէ մէքթուպ-լար սատէսինտէ, վանթանըմտա, տօսթլարըմըն եանը պաշընտա եաշա-յօր կիպի իմ։

Տօգթօր ժիվքէ պու սէօզլէրի սէյլէտիյի սըրատա, արգատընա կէչիպ, քէմալի իշթիեադ իլէ հլինտէ թութմագտա օլտըղը քեաղըտա տըգդաթլըճա պագմաղա պաշլատըմ։ Պու մէքթուպըն եաղըսը Արգա-ջանտա էլիմէ կէչմիշ օլան մէքթուպըն այնը ըտը։ Շու հալտէ թէհրանա կէլմիշ օլտըղըմա իսապէթ իթմէմիշմիյիմ. էյէր Շիրազտա տըմըշ օլ-տըղըմ մա՛լիմաթ իլէ իքթիֆա իթմիշ օլսայըտըմ, վալիտէմին մա-սատամ սը Պէրժէս օլտըղընա գանըպ վէ Բարիսէ ավտէթ իլէ պու խսմոէ պիր գարը արայըպ էօմրիւմ օլտըգճա պուլամաեաճագտըմ. կէօրիւ-նիւրքի, մատամուազէլ ժէրվէ եիրմի տէօրթ սէնէ զարֆընտա, գոնթ-տը Վիվիան իլէ տը Պէրժէտի պիրիպիրինէ գարըշտըրմըշ, հէր խուսուսը խաթրընտա սագլայըպ եալընըզ իամ ճիհէթինտէ եանըմըշ։ Հալպու-քի պու տէֆա, ասլա եանլըշլըգ եօգ. չունքի տօգթօրտան պաշգա, սա՛իր պիր չօգ էվրօբալըլար ատահա, գոնթ իլէ գոնթէս տը Վիվիան-տան մուախխարէն պահս իթտիլէր. վալիտէմ տիր տէյու զանն իթ-մէքտէ օլտըղըմ գատընճըղազըն զէքրի ճէմիլի էլան հէր աղըզտա կէ-զիյօր, ա՛հ. պէն տէ պիր սա՛աթ էվվէլ կէօրսէմտէ թանըսա՛մ. լա-քին, աճապա պէնի սէվէճէ՞ք մի. ումմայօրըմ. պաշգա պիր էվլատա, պիր գըզա սահիպ օլմըշ, հէյհա՛թ. մէշրո՛ւ պիր գըզ. հէմտէ պէնիմ կիպի ճինայէթ մահսուլը օլմայըպ, մուհապպէթ մահսուլը օլան պիր գըզ քի, քէնտի սիւտիյլէ պէսլէմիշ, կէօզիւնիւն էօնիւնտէ պէօյիւթմիւշ. եէկտիկէրլէրինտէն այրըլմամըշլար, պիրիպիրլէրինի պիլա իհթիրազ ա-չըգտան աչըղա սէվէպիլիրլէր. հալպու-քի պէն... Ա՛հ, պաշգա պիր գըզա տուպի սահիպ օլտըղընը, տօգթօրտան իշիթտիյիմ անտէ, նէ հալէ կիրիֆթար օլտըղըմը թա՛րիֆ ու թաֆթիլ իտէմէմ. լաքին կէնճ վէ կիւղէլ պիր գարը օլտըղը հալտէ, էլպէթթէ քի էվլատ սահիպի տէ օլաճագ տըր, թապիի տիր. Պունըն ըլա պէրապէր, պու խուսուս ֆիքրիմին ուճընտան պիլէ կէչմէ յօր ըտը. խուսուսը յլա պիր գըզ էվլատա սահիպ օլաճաղընը խաթրըմտան կէչիրմէ յօրտըմ. էրքէք օլսայըտը, եի-նէ նէ՞ իսէ. լաքին պիր գըզ... իպթիտալարը պու մատտէ պանա բէք աղըր պասատը, վէ ֆագաթ չինանի, գալպիմ պիր աղ տահա ըտահաթլան-տը. պէն վալիտէմի արայօրքէն, պիր տէ ֆաղլա օլարագ գըզդարատաշ

պուլտրդրմա սէվինիյօրրմ. . . Եօգ . Եօգ . պօշրնա քէնտի քէնտիմի ալ-տաթմաղա չալրշրյօրրմ. հագրդէթէն մուզթարրպ ըմ, մուզթարրպ . սէն Եանրմտա օլայրտրն , պապաճրդրմ, տուչարը քէտեր վէ էլէմ օլ-մատան վէ սէվմէտէն էվվէլ, սահիհէն վալիտէմ օլուպ օլմատրդրնը թահդիդ իտիպ անլամագլրդը նասիհաթ իտէճէքտին . լաքին , հիչ չիւպհէ իթմէ , վալիտէմ տիր , վալիտէմ. իսմի գօնթէս Պէրթ տը Վի-վիան ըմրշ։ Պու խուսուստա արթրդ իշթիպահա մահալ գալմատը ։ Է-յէրչի վալիտէմ օլմասա ըտը , պահսրնը իշիթտիքճէ գալպիմ չաթլա-Եաճաղ տէրէճէտէ պու գատար չիտտէթլէ չարբա՞ր մրյրտը ։ Պուն-տան մատտա շուրասրնը տա՝ պիլմէլիսինիզքի , իգամէթ իթմիշ օլտրդը էվլէրին իքիսինի տէ կիթտիմ կէօրտիւմ։ Հէր հալտէ էմին օլրնրդքի , նէ ֆիքր վէ թասավվուր իլէ սիզտէն հարէքէթ իթմիշ իսէմ, այնի ֆիքր վէ թէսավվուրլա նէզտինիզէ ավտէթ իտէճէյիմ. իհթիեաթտան աս-լա այրըլմայրպ , օ գօլլարրնը աչրպ , պէնի չաղրրմատրգճա , Եանրնա կիթմէմէյէ գարարը գաթի վէրմիչիմ տիր ։ Էյէր պէնի ըէտտ իտէ-ճէք օլուրսա , ուզագտան ուզաղա սէվմէքլէ գանա՝աթ իտէճէյիմ։ Է-լիմտէն պաշգա նէ՞ կէլիր։ Շուրասը մուհագգագ տրը քի, կիթտիքճէ օ-նա վէ սիզէ Եագլաշրյօրրմ։ Թէհրանտա օն կիւն իգամէթ քեաֆի տիր, արթրդ Եօլա չրգապիլիրիզ, ավտէթիմիզ. կիտիչիմիզ կիպի կիւճ օլմա-յրպ , ատէթա պիր սէյրան գապիլինտէն տիր . Թիֆլիսէ գատար պիր աղ սրգընթը չէքիլէճէքսէ տէ , օնտան պէրիսի չրմէնտրֆէրլէ տէ բէք գօլայ տրը . էլհասրլ պիր աեա վարմաղ գավուշրրդ։

22

Պունտան իքի հաֆթա մուգատտէմ Թէհրանտան վէ ալթը կիւն էվվէլ տէ Թէպրիսատէն հարէքէթլէ Թիֆլիսէ մուվասրլէթիմիզէ անճագ օն միլ մէսաֆէ գալմրշ օլտրդը հալտէ , ագշամ իւսթիւ սա՝աթ պէշ ըատտէլէրինտէ , պիր կուրճի գարիյէսի միւշահէտտէ իյլէտիք ։ Գարիյէյէ Եարրմ քիլօմէթրօ գալարագ , քիչիւք պիր խանէ կէօրմէքլէ աթլար-տան էնիպ , միսաֆիրէթէն պիզի գապուլ իթմէլէրինի թէքլիֆ իթտիք. պիզի հիւմնիւ սուրէթլէ գապուլ իտիպ , պէօյիւք պիր օտաեա իտիսալ իթտիլէր . գրրմրդը Եիւզիւ պէօյիւճէք պիր Եաթաղրն իւսթիւնէ , պէշ ալթը գարը օթուրմրշլար ըտը . պունլարտան պիր թանէսինտէն մա՝-տասը աեաղա գալգրպ , պիզի իսթիգպալ էթտիկէր . օթուրան գրրգ

Digitized by Google

եաշընտա գատար օլուպ, տիկէրլէրի հէր կէնճ իտիլէր. օթուրուր օ-թուրմազ, պազչէտէն թազէ մէյվէլէր գօբարըպ, պիզէ իքրամ իթ-տիլէր։

Իպթիտատէ պու մահէլէրի զիյատէ պէյէնմէմիշ օլտըղըմ ճի-հէթլէ, շու սէեահէթտէն հէր վէճհ իլէ մէմնուն օլան Հանրի, պու-ղընտըղըմըզ մահալի, Պօրտօեա վէ Բարիսէ պէնզէթմէյէ գալգըշտը։

Բարիս քէլիմէսի Հանրինին աղզընտան չըգար չըգմազ, իչէրի կիր-տիմիզ սըրատա աեաղա գալգմամըշ օլան եաշըճա գարը հէման աեաղա գալգըպ, թէրս պիր չէհրէ իլէ եանըմըզա կէլտի, վէ Ֆրան-սըզճա օլարագ.

— Սէն Բարիսլի՞ մի սին. – տէյու սուալ իթտի։

— Էվվէթ. – տէտիմ։

Մէրգումէ էլիյլէ գաբուլը կէօսթէրիպ. – Էոյլէ իսէ չըգ տըշալը. – տէյու պազըրտը։

Թէճաճիւպլէ էթրաֆըմա պագտըմ. եանըմտա պուլընան գըզ-լարը քեաֆֆէսի կէրի կէրի չէքիլիպ, սէսսիզճէ տիվարա տաեանըպ տուրտըլար։ Կէօրիւնիւրքի պու գարընը քէնտի իւզէրլէրինէ պէօ-յիւք թէէսիրի վար ըմըշ, չունքի պունլար տա պիլիր կիպի մէրգու-մէնին թավրընա հայրէթտէ գալըպ, պիզիմ կիպի միսաֆիրլէրէ իթ-միշ օլտըղը մուամէլէտէն տօլայը, պիր կէօնէ ի՛թիրազա թէսատտի ի-տէմէտիլէր։

Մամաֆիհի պէն ճէսարէթի էլտէն պըրագմայըպ,

— Պէնի նի՞չին գօվուլօրսըն. պէն սանա նէ՞ եաբտըմ։

Մէրգումէ հիտտէթլէ. – Սէն՝ պէնիմ գարտաշըմընը գաթլ իտիլ-տիկի պիր մահալտէն կէլիյօրսըն։

— Պէնիմ նէ՞ գաղահաթըմ վար. գարտաշընը պէ՞ն մի էօլտիւր-միւշիւմ։

— Սէն էօլտիւրմէմիշսին, լաքին սէնին կիպի կէնճ, սէնին կիպի կիւ-զէլ պիր գարը էօլտիւրմիւշ։

— Գարտաշընը գաթլ իտէն գարընը իսմի նէ՞ իմիշ։

— Գօնթէս տը Վիվիան։

— Նէ՞ տիր պու տէտիյին, նէ՞ ճէսարէթլէ պու նամը աղզընա ա-լըյօրսըն։

— Էվվէթ հիչ գօրգմատան օ նամը աղզըմա ալապիլիրիմ, գար-տաշըմընը իսմի Գաղի իտի։ Պէնիմ կիպի օնըն տա վաթանը Գուրճիսթան ըտը։ Կիւնիւն պիրինտէ, պիր Ֆրանսըզ գարըսը պու գարիյէտէն կէ-չէր իքէն, վալիտէյնիմիզէ սէպլէշտիքտէն սոնրա, գարտաշըմը պէ-

բապէրինճէ ալբպ կէօթիւրմիւշ... էվինէ խըզմէթքեար, եախօտ արա-պաճը նասպ իթմիշ զանն խտէրիմ... լաքին Գազի պէնի ունութմամըշ օլուպ, պանա արա սրրա բարա կէօնտէրիր խտի. հաթթա նիյեէթի, պէնի օրաեա նէզտինէ կէթիրթմէք օլտըղը, պանա խօճա թուրթուպ սի-զին լիսանընըզը էօյրէթմէք իսթէմէսինտէն անլաշըլմագտա ըտը... պիր տէ նակէհան գարտաշըմըն վէֆաթը խապէրինի ալտըմ... պուրաեա կէլիպ գարտաշըմը ալմըշ կէօթիւրմիւշ օլան գարընըն գըզը՞ մը, եօխսա եէկէնի՞ մի պիմէմ, մէրգումը տապանճա իլէ վուրուպ էօլտիւրմիւշ։

Պէն տէ մուխթըպըմ գատար վէ պէլքի տէ սահա զիեատէ տուշ-ջարը խէլէճան օլարագ, մէրգումէնին կէօզլէրինին պէպէյինէ նազա-ըրմը տիքիպ.

— Ահապա գարտաշըն նէ՞ եաբմըշ քի...

— Սըրգաթ թէօհմէթիյլէ իթհամ իթմիշ. հալպու քի սահիհ օլմա-յըպ, սըրֆ իֆթիրա՝ ըմըշ... զաթէն պէն պէօյլէ օլտըղընը պիլիր ի-տիմ... գալգտըմ Բարիսէ կիթտիմ... բօլիս մէմուրլարընըզը կէօր-տիւմ, վէ գարտաշըմըն խըրսըզ օլմատըղընը եիւզլէրինէ գարշը պա-ղըրտըմ... լաքին պիշարէ վէ մէճհուլ պիր գըզ օլտըղըմտան սէօզիւ-միւ տինլէթտիրէմէտիմ։ Տահա զիեատէ օ միւ՝թէպէր գարընը, օ գօն-թէսին սէօզիւնէ էմնիյէթ իթտիլէր... ա՛հ, օ գարը էլիմէ կէչէճէք օլսա ըտը, գարտաշըմըն ինթիգամընը էօյլէ պիր ալըր ըտըմ քի... արատըմ ամմա, պուլամատըմ, ներէյէ կիթտիյինի քիմնէյէ սէօյլէմէք-սիզին պըրագըպ սավուշմըշ... չիքեայէթիմի, ինթիգամ տէյու պաղըր-տըղըմը իշիթտիքլէրինտէ, բօլիսինիզ, Բարիստէն չըգըպ պիր տահա ավ-տէթ իթմէմէմի թէնպիհ իթտի... պէն պունա բազը օլուպ, չըգտըմ մէմլէքէթիմէ ավտէթ իթտիմ. մատամ քի պէնի՝ սէն քէնտի մէմլէքէ-թինէ գապուլ իթմէյօրսըն, պէն տէ՝ սէնի պուրատա գապուլ իթմէյի վէրիրիմ. պինաէն ալէյհ, չըգ տըշարը... էմի իտէյօրըմ։ Զը՛գ, – տէ-մէսի իւզէրինէ, արգատան պիր սէս չըգըպ.

— Պէ՛ն տէ՝ Մարիա Գազի, սանա էմի իտէյօրըմ քի, խանէնի՝ իշերի կիրմէյէ թէնէզզիւլ իթմիշ օլան պու էճնէպիյէ թէրք իտէսին, – տէտի։

Հէման արգամա տէօնտիւմ. թագրիպէն էլլի եաշընտա, չիշման վէ իրի եարը վէ էվրօբաքեարի զէրաֆէթլէ կիյինմիշ պիրիսինին իշերի կիր-մէքտէ օլտըղընը կէօրտիւմ։

Գարը վէ գըզլար, մէրգումը հուզուրընտա պաշլարընը եէրլէրէ գատար էյախլէրէի միսիլու, Մարիա Գազի տախի, «բրէնս տիր... բը-ըէնս...» տէյէրէք, պէնտէն թէպահատ իթտի։

Բրէնս խտէ, բարլագ պիր սէս իլէ մէրգումէյէ խըթապէն.

Digitized by Google

— Դարտաշընըն վէֆթաթընը խապէր ալտըղըմտա, Բարիստէ քէնտիսինի կէօյմիւշ վէ թանրմըշ օլտըղըմ վէ վաթանը պէնիմ վաթանըմա հէմճիվար իտիյի, վէ Կուրճիսթան իլէ Գավգասիանըն հէմհուտուտ օլտըղը խաթրըմա կէլէրէք, կէչմիշի ունութմադ վէ ախզը ինթիգամ ֆիքրլէրինտէն վազ կէչմէք շարթը.յլա, սանա միւնասիպ մըդտար այլըդ պաղլայըպ, սէնի պու քէօյիւն էն ղէնկին պիր գարըսը հալինէ գօյտըմ... Սէն իսէ վատընտա սէպաթ իթմէյօրսըն... տըդաթ էթ. պու խանէյի տահա սանա քեամիլէն վէրմէմիշիմ տիր, սէն պուրատան պաշգալարընը դօվաճադ օլուր իսէն, պէ՛ն տէ սէնի տըշարը աթտըրըրըմ։

Մարիա Դաղի, նէտամէթլէ. — Աֆվ էտինիզ, էֆէնտիմ. աֆվ էտինիզ։

Բրէնա. — Բէք ալէա. պէրի չէքիլ օրատան, պա՛տէզին պու խանէ սէնին միսաֆիրլէրինին խանէսի տիր քի, տիլէտիքլէրի գատար իգամէթ իտէպիլիրլէր. — տէտիքտէ, Մարիա՝ Հուրթգա ճէսարէթ իտէմէքսիզին պաշընը ասըպ մուֆարագաթ իթտի։ Շու սըրատա պէն, պու զաթա միւթէվէճճիհէն, սէհապէթ վէ հիմաէթի վագրասընտան տօլայը պէնանը թէշէքքիւր իթտիյիմտէ, մէրդում կիւլէրէք,

— Տօսթլարըն ճիւմլէսինի գապուլ իթտիյի հալտէ, տէսթէկեահրնա պէնի դապուլ իթմէյէ թէնէղղիւլ իթմէմիշ օլան մատմուազէլ Մէրեէմտէն, պունտան պաշգա սուրէթլէ ինթիգամ սլմաղա միւգթէտիր տէյլիմ. — տէտի։

Ֆէմալի թէաճճիւպլէ քիմ օլտըղընը սու՛ալիմէ։

— Բրէնա Բօլքին. — տէյու ճէվապ վէրտի։

23

Էվվէթ բրէնա Բօլքին իմիշ... լաքին Արդաշօնտան Պաեօնա կիտերքէն, վակօնըն իչինտէ բասթ կէլտիյիմ բրէնա Բիէր Բօլքին օլմայըպ, պունընը բէտերի օլուպ, Բարիստէ հէր քէսին պիլտիյի վէ թանրտըղը վէ էն ճէսիմ սէրվէթլէրի մահվ իտիպ պիթիրիճի սէֆահաթլարը, վէ թէրթիպքէրտէսի օլան էյլէնճէ ալէ զէվդ վէ շէնլիքլէր վէ գարըսընըն լէթաֆէթի ֆէվդէլատէսի վէ նիհայէթ սէրվէթի ճէսիմէսի իլէ քէսպի չէօհրէթ իթմիշ օլան, վէլհասըլ պէեոն իթմիշ օլտըղըմ էսպապէ

Digitized by Google

մէպնի, խանէմէ գապուլ իթմէք իսթէմէմիշ օլտըղըմ բրէնս Բօլքին քէնտիսի իտի։

Բրէնս՝ կէօզիւմէ վիճուտճա բէք սաղլամ պիր քիմսէ կէօրիւ-նիւպ, էյլի պէշ եաշընտա օլտըղը թախմին իտիլտիյի հալտէ պու եա-շընը հիչ կէօսթէրմէմէքտէ տիր։ Պէօյլէ գավի իւլ պիւնեէ պիր ատամ նասըլ օլուպ տա օնահիթ վէ զաիֆմիզաճ տէլիգանլընն պապասը օլ-մըշ, տողրըսը թէճաճիւպտէ գալտըմ, լաքին թապիյէթին նիչէ նիչէ պէօյլէ ճիվէլէրի օլտըղը մա'լիւմ տիր։

Հէր նասըլ ըսա պէնի կէօրիւր կէօրմէղ թանըտը։ Պէն տէ ոնը թանըտըմ. լաքին Իրանա սէյեահէթ իտիպ տէ եօլըմն իւղէրինտէ, Բարիստէ եաշաեան պիր Ռուսիալը բրէնս իլէ ալնը ալնընա ըսթ կէ-լէճէյիմի խաթրըմտան պիլէ կէչիրմէմէքտէ իտիմ։ Օտա պէնի կէօր-միւշ իտի իսէ տէ, Կուրճիսթան կիպի պիր մէմլէքէթտէ պանա ըսթ կէլէճէյինի ասլա թէխայեիւլ վէ թէսավվուր իթմէմիշ օլտըղընտան, օ տա պէնիմ կիպի թէճաճիւպ վէ թէհայեիւրտէ գալտը։ Պուրալարտա պուլընտըղըմն սէպէպինի պիր ազ հաթթա բէք ազ անլաթտըմ։ Սի-զէ կէլմէք իւղրէ Բարիստէն սըդ սըդ ղայպուպէթ իթմէմտէն նաչի, հէր քէս պէնի սէրսէրի պիր գըզ տէյու պէլլէմիշ օլտըղընտան. վէ խուսուսըյլա ըէսսամլարը հէր մէմալիքի կէօրմէք արղուսընտա պու-լընտըգլարընը հէր քէս պիլտիյինտէն. բրէնսին տէ պու ճիհէթլէրի տիւշիւնէրէք թէճաճիւպիւ թէնեզղիւլ իտէճէյինէ շիւպհէ իթմէտիմ։

Իշին էն միւշքիլ ճիհէթի, օղլընըզ Հանրինին քիմ օլտըղընը ան-լաթմագ մատտէսի իտի։ Թաշընտըղըմ Մէրեէմ իսմի ասըլ իսմիմ օլմա-յըպ, մատմուազէլ Լաղօսթ նամըյլա եատ իտիլտիյիմի վէ Հանրինին տէ գարտաշըմ օլտըղընը սէօյլէսէ իտիմ, բրէնս տէ Բարիսէ կէլիպ, մատմուազէլ Մէրեէմ տէյու թանըմըշ օլտըղը ղըզըն ասըլ իսմի մատ-մուազէլ Լաղօսթ իտիյինի ըսթ կէլէնէ սէօյլէյէճէյի, վէ ֆամիլիա-նըզ Պօրտոտա մա'լուֆ օլտըղը ճիհէթլէ, քէյֆիյէթ եայրլա եայրլա վայիտէմին դուլաղընա գատար վասըլ օլաճաղը, վէ նիհայէթ մատ-մուազէլ Մէրեէմ տէտիքլէրի քէնտի գըզը օլտըղընը անլաեաճաղը ա-շիքեար, վէ պու տա պէնիմ իշիմէ ուսլա ույմայըպ, թէսավվուրտթըմն մէվգբի իճրաեէ վաղընա մանի օլաճաղը պէտիտար ըսը։

Իշին պուրալարը խաթրըմա կէլէրէք, ասիր պիր թէտպիր դուլ-լանտըմ. էյլի՞ մի իթտիմ ֆէնա՞ մը իթտիմ պիլմէմ. լաքին հէր հալտէ ֆէնա իթմիշ իսէմ աֆվընըզը նիյաղ իտէրիմ։

Հանրի իլէ պէրաբեր կէղիշիմտէն տօլայը ալէմի պիր թազըմ շիւպհէլէրէ զահիպ իթմէմէք վէ հայսիյէթիմի մուհաֆեզա իթմէք մագ-

Digitized by Google

սատրնա մէպնի, Հանրիյի գարտաշրմ մագամրնտա վէ սա՝իր պիր իսմ իլէ արզ իթտիմ։

Բրէնսին տէ, քէնտի եօլը օլմաեան Կուրճիսթան կիպի պիր մահալտէ քէնտիսինին նէ սէպէպէ մէպնի պուլընմագտա իտիյինի անլաթմագ արզուսընտա օլտրպընը հիսս իթտիմ. մէյէր Դավդասիա տաղլարընն էթէյինտէ մութէսարրըֆ օլտրղը էմլաքինտէն կէլմիշ, Դըրըմտա պուլընան զէվճէսիյլէ մսխտուսընն նէղտինէ կիթմէք իւզրէ, Բութիյէ կիտէյօրմըշ։ Լաքին Թիֆլիս Թարիդեյլէ կիթմէյիպ տէ, Իրան մէմալիքինտէն կէլմէսինին վէ շու քիւչիճէք գասապատա արամ իթմէսինին սէպէպինի անլաեամատրմ։

Մուախխարէն սէօյլէրինտէն, Մարիա Դազիյի կէօրմէք վէ թախսիսաթընը վէրմէք վէ իչինտէն պէնի չըդարմագ իսթէտիյի խանէյի քէնտիսինէ վէրմէյի վատ իթմիշ օլտրղը ճիհէթլէ, շու վատընը իճրա իթմէք իւզրէ կէլմիշ օլտրղընը պանա անլաթմագ իսթէտի։

Լաքին վաթանտաշը օլմաեան, վէ հաթթա քէնտիսինին պուլընտրղը մահալտէն ղայէթ ուղագ պիր եէրտէ իսքեան իտէն շու գարըեա նէ՝ միւնասիպէթլէ պու դատար մուավէնէթ վէ իմտասս իթտիյինի, վէ աճասպա գոնթէս տը Վիվիանը էօլտիւրմիւշ օլտրղը արապաճրեա պիր միննէթտարլըգ վէզիֆէսիյլէ մէֆլուղ մը տըր, վէ շու Կուրճի գարըսընը ինթիդամ ալմագ խուսուսընտաքի ղայրէթ վէ թէչէպպիւսաթընա, բրէնսին նիչին մումանաաթ իթմիշ օլաճաղընը տիւչիւնմէյէ պաշլայըպ, նիհայէթ մէրդումընը դոնթէս տը Վիվիանը թանրմագտա օլտրղընա, վէ մէրգումէ իլէ միւնասիպէթտէ պուլընտրղընա քէնտիմճէ գարար վէրտիմ։

Օ սէօյլէտի, պէն տինլէտիմ, ամմա խէլէճանը գալպիմի պէյլի իթմէքսիզին տինլէտիմ, վէ պիր արալըգ սէօզիւն սըրասը կէլտիքտէ.

— Պու գարը դարտաշընը սուչսըզ օլտրղընա թէմամըյլա դանի օլմըշ կէօրիւնիյօր. հապըդէթէն սուչսըզ մը տըր. սի՛զ նէ տէրսէնիզ, սիզճէ պու Դազի տէնիլէն սահիհէն խըրսըզ մը ըմըշ։

Բրէնս. – Էլպէթթէ քի խըրսըզ ըմըշ, խըրսըզ օլմասա նի՞չին դոնթէս տը Վիվիան դալգընն տա վուրուպ էօլտիւրսիւն... Դոնթէս Բասսիտէ թէնհա պիր մահալտէ եալընըզ պաշընա օլարագ պիր էվտէ իգամէթ իտեր իսկ. վէ կէճէլերի ղուհուրի մէլհուզ օլան վուգուաթտան բէհաեաղ օլմագ իւզրէ, հէր սիւրլիւ թէտապիրի իհթիեաթիյէյի իթթիխաղ իթմիշ իտի։ Կէճէնին պիրինտէ, սալօնտան պիր սէս իշիթմէքլէ, տապանճասընը ալըպ հէման օտասընտան չըգտրգտա, էվրագ վէ ագչէսինի սագլամագտա օլտրղը տօլապն պիրիսինին գըրըլըպ աչըմըշ

Digitized by Google

օլտրղընը կէօրէրէք հէման տապանճայը պօշալթըպ, մէրգումը էօլտիւրմիւշ. էօլտիւրտիւլիւ շախս էմէքտարլարընտան պիրիսի իմիշ քի, տահա զիեատէ դապահաթը սայըլըը. ճեղասընը կէօրմիշ, բէք ալէա օլմրշ. - տէտի։

Լաքին պու էմէքտար պու գատար գապահաթը ըմրշ ըսա, բրէնա Բօլքին պունճա վագրթտան պէրու մէրգումընն ֆամիլեասընա նիշին պու գատար մուավէնէթ իթտիյինէ քէնտիմճէ պիր մա՛նա վէրէմէտիյիմտէն, թապիի պիր թավր իլէ.

— Պու գօնթէս Վիվիանը սիզ թանը՛ըմըընըզ. - տէյու սուալ իթտիմ։

— Պիրազ. եալընըզ պիր գաչ տէֆալար ճէմիյէթլէրտէ կէօրմիշ վէ կէօրիշմիշիմ տիր. ղայէթ կիւզէլ պիր գարը ըսը։

— Պու իշտէն տօլայը քէնտիսինի թա՛ճիզ վէ թաղեիգ իտէն օ՛ըմատը մը, չունքի իշին իշինտէ պէն պիր հիքմէթ կէօրիյօրըմ։

— Հիքմէթ կէօրէճէք պիր շէյ եօգ. հաթթա, բօլիս վէ ատլիյէ մէ՛մուրլարը պիլէ հիչ պիր թէշէպպիւստէ պուլընմատըլար. խայգ տա պիր շէյ սէօյլէմէտի. - տէտի, ամմա, բրէնսին սէսինտէ պիր խէլէճան ալէամէթի կէօրտիւմ. վէ հէր հալտէ պու իշին իշինտէ պիր ղարէպէթ վագը օլտրղընը անլատըմ։

— Պու վագրա հանկը թարիխտէ վուգու պուլմըշ տըր։

— Օ՛հ, չօգտան... զանն իտէրիմ քի. պէնիմ իղտիվաճըմտան պիր գաչ այ էվվէլ իտի։

— Տէմէք քի պիր ազ տիւշունէճէք օլսանըզ, նէ կէման վուգու պուլտրղընը ալէա վէճհ էլ սրհհէ թաեին իտէպիլէճէքսինիզ։

— Էվվէլթ... 1856 տա ըսը. - տէտի։

Տէմէք քի պէնիմ վէլատէթիմտէն պիր սէնէ էվվէլ վուգու պուլմըշ. չունքի պէն տէ 1857 սէնէսի շուպաթընտա տօղմըշըմ. Դազինին էօլտիւրիւլմէսինտէ պիր հիքմէթ օլտրղընա էմին օլտըմ ամմա, զիհնիմի պիւսպիւթիւն պուլանտրըմամագ իշին քէյֆիյէթի բէք տէրինճէ տիւշունմէյէ ճէսարէթ իթմէտիմ։

24

Հէր նէ գատար եօլճըլըգ հասէպկյէ ղոյէթ եօրղուն իտիմ իսէ տէ, գարտաշընը գօնթէս տը Վիվիանին էօլտիւրմիւշ օլտրղը շու գարընն խանէսինտէ ըահաթճա ույուեամաարմ։

Digitized by Google

Սապահ սաաթ ալթըտա էվտէն տըշարբեա չըգըպ, եօլա տիւշ-մէք թէրթիսլաթըյլա մէշղուլ օլտըմ. քէօյտէն իւչ սատէտ մօսգօֆ ա-թը գօշուլը պէօյիւճէք պիր արապա կէլմէքտէ օլուպ, կէլէ կէլէ եա-նըմա գատար կէլիպ տուրտըգտա, բրէնս Բօլքին արապատան էնտի, վէ քէմալի թա՝ղիմ վէ իհթիրամ իլէ սէլամ վէրտիքտէն սոնրա, մէզ-քիւր արապանըն պէնիմ խըզմէթիմէ թախսիս իտիլմիշ օլտըղընը, վէ թիֆլիղէ գատար օ արապա իլէ կիտէպիլէճէյիմի պէեան իթտի։

— Սահի՞հ մի. նէ՞րէտէն պուլտընըզ պու արապայը. — տէյու սուալիմէ.

— Քէնտի մալիմ տիր. պու թարաֆլարտա պու արապա իլէ կէ-զէր եօլճըլըգ իտէրիմ։ Հէր արապատան զիեատէ բահաթ իտէճէյի-նիզ տէրքեար տըր։

— Օ՝նա չիւպհէ եօգ. է՛յ սի՞ղ։

— Միւսաատէ իտէճէք օլուր իսէնիզ, պէն տէ աթ իլէ սիզէ ըէ-ֆագաթ իտէրիմ. — տէտի։

Գապուլտէ թէրէտտիւտ իթտիյիմի կէօրտիյիւնտէ.

— Ըէճա իտէրիմքի միւսաատէ իտէսինիզ, մատմուազէլ. Կուր-ճիսթանտա պուլընտըղըմ սըրատա վանթանըմտա պուլընըյօր կիպի իմ. պինապէրին հադդընըղտա հէր վէճհ իլէ միհմաննիւվազըգ կէօսթէր-մէք վէզիֆէի զիմմէթիմ տիր. — տէյու իլավէ իթաի։

Ըրէնսին շու թէքլիֆինի գապուլ իթմէմէք պիր ազ միւնասիպէթ-սիզ օլաճաղը ճիհէթլէ, պիլմէճպուրիյէ գապուլ իտէրէք, պիր ազ սոնրա, պէն, Հանրի վէ ժան արապաեա եէրլէշտիք, բրէնս տէ ար-գասընտա պիր չօգ խըզմէթքեարլա։ օլտըղը հալտէ հայվանընա պին-մէքլէ եօլա տիւշտիւք։

Պէշ սաաթ զարֆընտա Թիֆլիղէ պիլմուվասէլէ, Գավգասիա լո-գանթասընա նայիլ օլտըգ։

Հանրի կէճէ տըշարբեա չըգըպ, շէհրի կէզտի, պէն իսէ եաթըպ հէման ույգուեա տալտըմ։

Ֆերտասը կիւնիւ շըմէնտըֆէր մէվգըֆինէ կիթտիյիմիզտէ, բրէնս Բօլքինի օրատա պուլտըգ. օ տա պիզիմ կիպի Օտէսաաեա կիթմէք իւզ-ըէ Բօթիյէ կիթմէքտէ իտի։

Բօթիտէ տէ պիր կէճէ գալտըգտան սոնրա, վաքօրա բաքիպ օլ-տըգ. մա՝լիմ օլտըղը վէճհ իւզրէ, բրէնս զէվճէսիյէ մախտումընը պուլընտըգլարը Եալթաեա կիտէճէյի ճիհէթլէ, պիզիմտէ օրատա պիր դաչ կիւն արամ վէ իսթիրահաթ իթմէմիզի թավսիյէ վէ թէքլիֆ ի-տիպ, իպթիտայը էմիտէ շու թավսիյէսինէ մուխալիֆէթ իթմէք իսթէ-

տիմ իսէ տէ, Ժան Գաղնավրն շու Եօլճբլբգտան ֆէվգէլատէ պիհուզուր օլտբղընը վէ պիր գաչ կիւն իսթիրահաթ իթմէտիքճէ եօլա տէվամ իթմէսի պիր աղ միւշքիլ օլաճաղընը անլատբղըմտան, մուվֆագաթ իթտիմ, վէ իշթէ տիւնտէն պէրու Եալթատա պուլընըպ, պու թաֆսիլաթը տախի պուրատան եազմագտայըմ։

Բրէնս Բօլբին պէնի զէվճէսի բրէնսէսէ թանբթտրրտը. սինին օթուղալթը եաշընտան էքսիք օլամազ ամմա, կէօսթէրիշի եիրմի եաշընտան զիեատէ տէյիլ... կէօրիւր կէօրմէզ հայրան վէ մա՛իլ օլտբմ. ուզունճա պոյլու, նէ՛ զա՛իֆ նէ՛ տէ չիշման, օմուզլարը ղայէթ պիչիմլի, պէլի ինճէ, էմնալսիզ պիլէքլէր իլէ էլլէրէ վէ նատիտէ աեագլարա մալիք պիր գարը։ Գալբպընը ալբպ սանէմ եարմագ իւզրէ նումունէ իթթիխազ իտիլէճէք պիր չէքլ... պէլքի տէ կիւնիւն պիրինտէ ալբրբմ... պիզիմ մօտալարբմիզա լիայէթ վէ իթիպարը եօգ. ղայէթ պէեազ մէլէք կիպի սրֆաթընը օ սիեահ սաչլարըն արաասընտա քէսպ իթմիշ օլտբղը լէթաֆէթին թա՛րիֆի ղայրը գապիլ. սրֆաթընտա սաֆտէրունլբգտան մահճուպկիյէթտէն պաշդա պիր չէյ եօգ։ Ի՛լլա օ կէօզլէր, օ կէօղլէր. օ կէօղլէր օլտբդճա, բրէնսէսին նէ օն պէշ եաշընը կէչէճէյի վէ նէ տէ իխթիեարլանաճաղը վար. պագբշբյլա սօրույօր արաեօր ամմա պուլամայօր։

Մէլպուսաթը տտա սրֆաթլնա վէ վիճուտընա ույղուն. պէեազ թիւլտէն օլարագ կիյինմիշ օլտբղը ուզուն էլպիսէսի վիճուտընա սբգը սբգը էօյլէ պիր սուրէթտէ եաբբլմբշ քի, քեաֆֆէլի աղասընն էշքեալը լաթիֆէսի թէմամբյլա հայրէթպախշը էնզար օլմագտա ըտը։ Էլպիսէնին պօղազ վէ օմուզ ճիհէթլէրի թէմամբյլա աչբդ իտի իսէ տէ, կէրտանը վէ օմուղլարը օ տէրէճէ ինճէ պիր տանթէլա իլէ մէսթուր իտի քի, զիյրինտէ մահֆուզ օլան կէնճինէի (խաղինէ) թէրավէթ վէ հէլավէթին մահիյէթինի անլամագ իւզրէ տանթէլայը սբյբրմաղա իհթիեաճ գալմամբշ ըտը. չիչէք եա գօրտէլա վէ եախօտ միճէվհէր տէնիլէն չէյլէրին՝ իւզէրինտէ էսէրի պիլէ կէօրիւնմէմէքտէ իտի։ Սէօզիւ սէօհպէթի ղայէթ մունթազամ վէ միւքէմմել տաիրէի իհթիեաթ վէ ըֆֆէթտէն գբլ բայը այրբլմագ եօգ. ֆէնալբդ վէ պէտիսայբդ նէ տէմէք օլտբղընը պիլմէյօր կիպի պիր հալ։ Բրէնսէս լադբրտը իթտիյի զէման, զէվճի բրէնս սիւքութ իտիպ, քէմալի տբգգաթլէ տինլէյօր. հէր տիւրլիւ սէֆահաթա տալմբշ օլան քէսան, էքսէրիկա սաֆտէրուն վէ մահճուպ ղէվճէ արամագտա օլտբգլարը կիպի, բրէնս տախի պու խուսուստա մագատընա նա՛իլ օլմբշ իտիյինտէն, գարբսընն եիւզիւնէ պագտբգճա, ահվալ ու աթվարընտ մա՛իլ օլմագտա ըտը։

Digitized by Google

Տօղրուսը պէ՛ն տէ մա՛իլ օլույօրըմ. . . . . .

. . . . . .

Էյ նէ՞ տէրսինիզքի, շու ազիզ կիպի կիւնահսրզ կէօրիւնէն գաբը՝ մախլուգաթըն էն խապլսի էն մէ՛լունը ըմըշ։

Եալթաեա մուվասըլէթիմտէ, լօգանթանըն պիրինէ էնմիշ իտիմ. լաքին մուվասըլէթիմին ֆէլտասը կիւնիւ Լիվասիաեա միւնթէհի օլան եօլտա կէզինմէքտէ իքէն, սահիլ տէրեատէ վագը օլան պիր խանէնին քիրալըգ օլտըղընը, վէ պի՛ գաչ կիւն իչին պանա իճարա վէրիլէպիլէճէյինի խապէր վէրտիլէր։ Լօգանթանըն կիւրիւլթիւսիւնտէն գուրթուլմագ մագսատըյլա, մէզքիւր սահիլխանէնին սահիպլէրինյէ ուզլաշըպ, բրէնս իլէ բրէնսէսէ պիլէ թէպտիլի մէքեան իտէճէյիմիզի խապէր վէրմէքսիզին սէզսիզճէ օրաեա նագլ իթտիք։

Ֆէնտիլէրինէ իեատէի վիզիթա իթտիմ, վէ լօգանթատա կէօսթէրմիշ օլտըգլարը հիւրմէթ վէ ռիայէթին պիր գաչ միսլինի քէնտի խանէլէրինտէ կէօրտիւմ։

Էվտէ բրէնս Բօլքին, թէմամըյլա ղէվճէսինէ իւֆթատէ, վէ մէրգումէնին աթվարը մահճուպանէ վէ սաֆտէրունանէսինէ տիլտատէ օլսուպ, պանա թա՛ռիֆ իթմիշ օլտըգլարը բրէնս Բօլքինէ ասլա վէ գաթան պէնզէմէմէքտէ իտի։ Ղէվճէսինտէն ըուզկեար կիպի էսմէքտէ օլան էսէրի ֆազիլէթի, բրէնսէ զէվճիյէթ վազիֆէսինի թանըթտըրըպ, մէրգումը տահրէի հիւրմէթ վէ մուհապպէթտէն այըրմամագտա ըտը։

Վագըա չօգ եիւկիւմէ պագմագտա ըտը ամնա, նազարընտա հիչ պիր ֆիքրի սագիմ միւշահէտէ օլունամատըղընտան, պիր արալըգ հագգընտա պիր թագըմ չիւպհէլէրէ զահիպ օլմըշ իտիյիմէ նատիմ օլմագտա ըտըմ։

Անճագ մախտումը պու դապիլտէն օլմայըպ, պէնտէն ալմըշ օլտըղը տէրս իւղէրինէ, ֆէվզ էլատէ թէրպիյէ իլէ տավրանմագտա ըսատա, պու տա օսանճ կէթիրէճէք տէրէճէտէ իֆրաթ ըտը։

Տօգթօր Բօբօթօֆ իլէ մարքի տը Լուաղիյէյ կէլինճէ, պունլարա հիչ տէյէճէք եօգ։

Իսթիճար իթմիշ օլտըղըմ խանէնին պաղչէսի, մէյէրչի բրէնսին քէօշքինիւն պաղչէսինէ մուվթասըֆ ըմըշ։ Մ'էքեանը ճէտիտիմիզ այրը այրը իբի տա՛իրէտէն միւրէթթէպ օլուպ, պու տա՛իրէլէրին պիրիսի պէօյիւք վէ տիկէրի քիչիւք իտի։ Պէն ժան իլէ պէրատէր պէօյիւք տա՛իրէյի ալտըմ. Հանրի տէ տէնիզէ նազըր օլուպ, պաղչէնին թա օրթասընտա վագը օլան քէօշքտէ եէրլէշտի։

Հանրի իլէ ժան էրքէնճէ օտալարընա չէքիլիպ եաթտըլար։ Պէն

եալընըզ գալտրգտա, պաղչէյէ չըգտրմ. ֆիբրիմլէ, սէն վէ վալիտէմ-լէ պէրապէր կէզինմէքտէ իտիմ։ Պիր արալըգ եանընտաքի պաղչէնին հուտուտընտա պիր բանգօ կէօզիւմէ իլիշմէքլէ, օթուրուպ տիւշիւնմէ-յէ պաշլատըմ։

Պիր դաշ տագըդէ կէչտիքտէն սօնրա, եանըմնա պաղչէտէն գու-լաղըմա պիր սէս կէլտի։ Կէճէ վագթը գարանլըգտա, պաղչէտէ կէ-զէն քիմ օլապիլէճէյինի տիւշիւնտիւմ։

Սէս կիթտիքճէ եագլաշմադտա ըտը, վէ սեադ սէսի իլէ պէրա-պէր, իքի քիշինին ֆըսըլտըսընը տա իշիթտիմ։

Պէօյլէ շէյլէրէ սալա մէրագլը օլմատըզըմ հալտէ, սէսսիզճէ պէքլէտիմ տուրտըմ։ Կէլէնլէր, բարմագլըզըն օ պիր թարաֆընտա, պանա եագըն օլան պիր նօգթաեա կէլիպ տուրտըլար. իշիտէպիլտիյիմ գատար, շու սէօզլէրի իշիթտիմ։

— Բրէնսին կիթմիշ օլտըզընա էմի՞նմիսին. – պունը սէօյլէյէն պիր էրքէք սէսի իտի։

— Էլպէթթէ քի էմինիմ. պէն քէնտի էլիմլէ արապաեա պինտիր-տիմ. եարըն էօյլէնտէն սօնրա կէլէճէք տիր. տօսթլարընտան պիր բու-սիալը ժէնէրալ թարաֆընտան էօյլէն եէմէյինէ տա'վէթլի տիր։

Պու սէսի թանընըմ. բրէնսէս Նատէժ Բօլքինին սէսի իտի։

— Բրէնս կիթմէմիշ օլա պիլէ նէտէ՞ն գօրդույօրսըն, գօճամ շիմտի կէլսէ տէ պիզի պուրատա կէօրսէ, ասլա ֆիւթուր վէ թէաճ-ճիւպ իթմէզ։ Պիր գարը քէնտի հէքիմիյլէ պիր եէրէ չէքիլիպ գօնու-շա՛մաղմը, իսթիչարէ իտէմէ՞զմի։ Հէքիմէր պաղը սէլահիյէթ վէ իմ-թիեազլարա մալիք տիրլէր քի, պունլարտան բէք կիւղել իսթիֆատէ իտէրլէր։ Նասըլքի սէն, եիրմի սէնէտէն պէրու տիր քի պիլա միւշքիլաթ իսթիֆատէ իտէյօրսըն... ա՜հ, սէն՝աթընտա բէք միւսթէֆիտ օլտը-զընը պիլիրիմ։

— Պէնիմ իսթիֆատէ իթտիյիմէ նատի՞մի օլույօրսընըզ, բէշիմա՞ն մը սընըզ։

— Նատի՞մի, բէշիմա՞ն մը յըմ... Սօր պագալըմ, բրէնս պէնի պու գատար ալտաթմըշ օլտըզընա նատիմ վէ բէշիմա՞ն մը տըր... լաքին օնընքի սայըլմաղ, օնըն պանա հիչ պիր պօրճը եօղ ըտը. պէն սէֆիլ պիր Ի՛րմէնի գըզը ըտըմ. պիր նէվ էսիր իտիմ, հալիմէ մէրհա-մէթ իտիպ, պէնիմ իլէ էվլէնտի։

— Հաթթա պէնիմ նասիհաթլարըմա ինթիսալէն էվլէնտի, օ սըրա-տա, տիկէր պիր գարըյը տէլի կիպի սէվմէքտէ իտի։ Գօլընտան թու-թուպ, նէ եաքտըմ եաքմատըմ Բորիստէն չըգարտըմ մէմլէքէթինէ

Digitized by Google

կէթիրտիմ, վէ սէնի կէօզիւնիւն էօնիւնէ գօեարագ, սէվտիյին գարը-նըն եիւզիւնտէն տուչար օլտրղըն խասթալըգտան, իչթէ պու գարը սէնի գուրթարապիլիր. պունտան կիւզէլինի պուլամազսըն – տէտիմ։

— Պիլիրիմ, պիլիրիմ. չու սէօզլէրինին, չու նասիհաթլարընըն միւ-քեաֆաթընը բէք չօգտան պէրու սանա վէրմիշիմ տիր... Հաթթա էսէրի միննէթտարի վէ վէֆաքեարի օլմագ իւզրէ, սէնին իխթիեար-լանմըշ օլուպ տա, պէնիմ հէնուզ կէնճ վէ թազէ գալմըշ օլտրղըմը պիլէ ունուտույօրըմ. օ տէյիլ ամմա, պէնիմ զէվճիմ մուվաճէհէսին-տէ պօրճըմ նէ տիր։ Պէնիմ կիւզէլ օլտրղըմը թադտիր իթմիշ օլմասը պիր մարիֆէթ մի սայըլըր. պէնիմ սրֆաթըմ կիպի պիր սրֆաթ էօյլէ պիր հայլազը իղֆալ իթմէզ տէ հանկը սրֆաթ իտէպիլիր. չէյթան-լար տայիմա մէլէքլէրի արամազլանը մը։ Պանա մանիլ օլտրդտան սօն-րա, քէնտիսինէ «չու գարը պէնիմ սարայլարըմա, գօնագլարըմա, նէ դատար եագըշըր. տիվարա սարըմագ իչին նէ գատար կիւզէլ ճանլը պիր ըէամ. պիւթիւն Բարիս խալգը չու սրֆաթը հիքմէթսըմաթը կէօր-մէք սէվտասընա տիւշիւպ, զաթէն սէրվէթիմին ճէսամէթի վէ մաշու-գէլէրիմին ազամէթ վէ տէպտէպէսի սայէսինտէ մա՛արուֆ օլտրղըմ հալտէ, զէվճէմին կիւզէլլիյի իլէ տէ, քէսպի չէօհրէթ իտէրիմ։ Պէքեար գալաճագ օլսամ, պէքեարլարտան պաշդա քիմսէյի էվիմէ գապուլ իտէմէյիպ, հալպուքի էվլէնէճէք օլսամ, միւ'թէպէր ֆամիլեալար վէ գըզլարը տա էվիմէ գապուլ իտէպիլիրիմ... վէ նասըլ օլսա ույուշու-ըրմ...» տէյէրէք, պէնիմ իլէ էվլէնտի. չան ու չերէֆինի արթըր-մագ վէ հասէտինի թամթեիպ իթմէք իչին պէնի տէ բրէնսէս իթտի։ Պու-նըյլա պէրապէր, եանըմտա պուլընտըգճա, եիւզիւմէ պագտըգճա վէ սաֆտէրունլըղըմը կէօրտիւքճէ պանա հայրան օլուր. պէն տէ օնը պէեէնմէզ տէյիլիմ. օ տա պէնիմ կիպի հէնուզ իխթիեարլանմամըշ տըր... Եալընըզ շուրասը վար քի, պէն օնըն գալպինի տօյուրամա-ըղըմ կիպի օ տա պէնիմքինի տօյուրամազ։ Պիզ իքիմիզտէ աշդ ու սէվտաեա դօլայընա գանամայըզ... Անճագ, օ զէվճ օլտրղը ճիհէթ-լէ, կէօզիւմիւն էօնիւնտէ ատէմի սատագաթ իտէր ամմա, պէն էսիր օլտրղըմտան, գօվուլմամագ, տէօյիւլմէմէք վէ էօլտիւրիւլմէմէք իչին հէր շէյի կիզլի եաբմաղա մէճպուրըմ. – տէմէքտէ իտի։

Digitized by Google

25

Իշթէ կէճէ վագթը չիթին արգասընտան բրէնսէսին տօգթօր իլէ վուգու պուլան մուսահէպէթի պունտան իպարէթ իտի։ Ինքինտէն տէ, խուսուսը յլա օ գարըտան գօրգտըղըմտան, հիչ սէս չըգարմագ-ըղըն, ասնընա գատար պուլընտըղըմ եէրտէն գըմըտամատըմ։ Տօղ-ըրսընը իսթէրսէնիզ պու միսիլու էսրարը թէմամըյլա անլամագ մէ-ըրագընտա ըտըմ. չունքի էսրարը մէզքիւրէ իշիմէ եարաեապիլիր իտի։ Մատամքի բրէնս Ռօլքին՝ գանթէս տը Վիվիանընն էօլտիւրմիւշ օլտըղը շախսընն գըզգարտաշընը հիմտեէ վէ թէսահուպ իտէյօր, տեմէք օլուր քի պէնիմ կէչիրմիշ օլտըղըմ կիունլէրճէ տէ թէալլիւգիւ վար տըր. իշթէ պու սէպէպէ մէպնի, վիճտանըմ ըազը օլմատըղը հալտէ պիլէ շու մուսահէպէթի տինլէմէյէ մէճպուր օլտըմ։ Պիր արալըգ օթուր-տըգլարը եէրտէն դալգըպ թէպա'իւտ իթտիլէր իսէ, թէլաշա տիւշ-տիւմ ամնա, պախթըմտան եէնէ կէլտիլէր։

Տօգթօր Բօբօթօֆըն՝ մարքի տը Լուազիտէն տօլայը բրէնսէսէ գըս-գանճլըդ կէօսթէրմէքտէ օլտըղընը սէօզլէրինտէն ֆէրգ իթտիմ։

Բրէնսէս ասէր. – Նիչին պէրապէր ալտընտա Եալթաեա կէ-թիրտին։ Պու խուսուստա իհթիեաթոզ տավրանտըն. սէն պէնի պի-լիրսին։ Բէք ալէտ կէօրիւյօրսըն քի, պուրատա հիչ պիր իշ օլմատը-ղընտան, էլպէթթէ քէնտիմէ պիր էյլէնճէ արաեառճաղըմ։ Տէնիզ հա-վասը պէնիմ իշին հիչ պիր իշէ եարամազ. հաթթա սինիրլէրիմէ տօ-գանը յօր. հիտտէթիմի թահրիք իտէյօր, ատէթա տիվանէ օլույօրըմ... Նիչին պէօյլէ պիր եէրէ կէլմէքլիյիմի մէն իթմէտին... Գապահաթ սէնին... վար ճէզասընը չէքի վեր... Պու գըսգանճլըղընա, շաեանը խաթիհզա պիր հալ քէսալ իթմիշին... Պէն սէնի եանըմտա ալը գօ-տըմ ըտա, հիչ պիր չէյտէն չիքեաեէթ իթմէմէք շարթըյլա ալըգօ-տըմ... խօշնուտ տէյիլ իսէն, տէֆ օլ կիթ... պէնիմ ինտիմտէ սէն պիր մահրէմ, պիր խըզմէթքեար պիր քէօլէ գապիլինտէն սին. պէն նասիհաթճը, վա'իզ վէ գըսգանճ ատամ իսթէմէմ. – տէտի։

Տօգթօր իսէ՝ շու թէհտիտիլէրտէն գօրգուպ վէ բրէնսէսի էլտէն գաչըրմամատ իւզրէ, հեր չէյի գապուլ իթմէյէ գտրար վէրիպ, եէլ-քէնդէրի կէրեյի կիպի էնտիրէրէք.

Digitized by Google

— Պէն գըսգանճ տէյիլիմ. պէն սիզէ իհթիեաթքեարանէ հարէ-քէթ իթմէյի նասիհաթ իտիյօրսամ, քէնտիմ իչին իթմէյօրըմ, պէն սա՛իմա մարքի սը Լուազէյի տիւշիւնիւրիւմ. Բարիսէ ավտէթ իթտի-յինտէ, հէր քէսէ էօյիւնմէյէ պաշլաեաճագ։

Բրէնսէս. — Մարքի մի. մարքի, հասկյէթինի մուհաֆազաեա զայ-ըէթքէշ պիր զաթ տէյիլ իսէ տէ, քիպարլար իչինաէ էօմրիւնիւ կէ-չիրմիշ օլաբղընտան, էյէր պօշպօղազլըդ իտէճէք օլուրսա, պէնտէն զիեատէ քէնտիսինէ զարար իթմիշ օլուր. քէնտինի պիլէն ատամ, տամ-լարըն իւզէրինէ չըգըպ տա իթտիյի գուրպանըն իսմինի իլան վէ իշա՛է իթմէզ՝ պիզիմ կիպի գարրլարըն էն պէօյիւք վէ էն գուվվէթլի իսթի-նակեահլարը պու տըր։ Հիրմի սէնէտէն պէրու հիչ լիսանա կէլմի՞մ մի։ Տա՛իմա իհթիեաթլա հարէքէթ իթմիշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, նա-մուսըմա հիչ պիր կէօնէ սէքթէ կէլմէմիշ տիր. շուրասը տա վար քի, նամուսընը թանըմաեան ատամլար իլէ պու անէ տէյին իսթիլաթտա պուլընմամըշըմ տըր. խալգըն լիսանընա տիւշէն գարրլար թէտպիր-պիզիքտէն տիւշերլեր. պաղըլարը աշգ ու սէվտա մէսէլէսինէ, մէն-ֆաաթ ճիհէթինի տէ գարըշտըրըրլար. շու հալտէ քիմնէյի թապիի քէթմի սըրրա մէճպուր իտէմէզլեր։ Սէրվէթիմ սաեէսինտէ պէն օգ-ըրլարտան տէյիլ իմ. պաղըլարը տա պիր ազ չըրբըտան չըգմըշ օլտըգ-լարը ճիհէթլէ, հագգլարընտա պաղը կիւֆթ ու կիւլեր ճերէեան իթ-մէսինէ սէպէպկէթ վէրմիշլեր տիր... հալ պու քի պէն, բրէնսէս կիպի պա՛ս անէ տէյին հայսիյէթիմի մուհաֆազա իթմիշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, տա՛իմա մազհարը ըրիայէթ օլմըշըմ տըր։ Պունլարտան տահա էտնա պիր թագըմ վար տըր քի, զիեատէսիյլէ ճիվէքեար օլտըգլարընտան, վէր-ակիքլէրի սէօզտէ սէպաթ իթմէղլեր, իպթիտատէ ճանլարըյլա թէնլէ-ռիյլէ թէպիմ օլուպ, մուախխարէն կէվշէք տավրանըրլար, վէ քէնտի-լէրինի սէվէնլէրի նիհայէթ օսանտըրըրլար։ Պէն իսէ՝ իշվէպազլըդտան թէնէֆֆիւր իտէրիմ. պիր շէյ գարար վէրտիյիմ հալտէ, տօղրըճա նօգթայը մագսուտըմա կիտէրիմ։ Հէր քէս պէնիմ զիքրիմի մէճմունէն եատ իտէր վէ պէնիմ իլէ գօնուշան քիմնէ հէր հալտէ իլա նիհայէ տօս-թըմ օլուր... քի հէր զէման գօնուշապիլսին։ Անպատ՞ն մը քի հէր նէ գատար էրմէնի էվլատը իսէմտէ, Բարիսին ուսուլ ու ատաթընա թէ-մամըյլա աշնայըմ։ Սաֆտերուն հալիմ իլէ, հիչ պիր շէյ կէօրմէմիշ վէ իշիթմէմիշ կիպի քէնտիմի պէլլէթմիշիմ ամմա, հէր շէյի կէօրմիւշ իշիթ-միշիմ... Տիւշիւնտիւյիւմ զէման, եանըմնա պուլընան ըուեա կէօրիւյօրըմ տէյու զանն իտէր։ Պէն սիզին ուսուլ ու ատաթընըզը, ախլագընըզը, մէսավվինիզի հէր թէտգըգ իթտիմքի, լուզումը թագտիրինտէ իսթիֆա-

տէ իտէպիլէյիմ, վէ իշիմէ կէլէնի պէն տէ գապուլ իտէյիմ. իշթէ պու վէճհ իլէ վահշիլիքտէն չրգրպ մէտէնիյէթէ տախիլ օլտրմ. վէ պիր էրմէնի գրզը գալրպը իւզէրինէ Բարիսին սիւսիւնիւ վէրտիմ։

Ցօգթօր. – Եա Բօլքին խապէր այրրսա քի...

Բրէնսէս. – Ինանմազ քի. սէնի տէ ալտաթմագ իսթէյէճէք օլսայրտրմ, ալտաթա՞մազ մը.յրտրմ տէյի տուրույօրսրն։ Լաքին սանա լուզումրմ օլապիլէճէյինի անլատրղրմտան, կէօյնիւմիւ սանա վէրտիմ... էյէր իսթէյէճէք օլսա ըտրմ, պու կէօնիւլ էլան սէնին վէ մահզա սէ. նին օլտրղրնա սէնի ինանտրրապիլիրտիմ։ Հէր տիւրլիւ հիտտէթ վէ շիտ. տէթի թէպքին իտէն պիր թարղ վէ սէտա իլէ. «սէնտէն պաշգասրնը սէվմէտիյիմէ էմին օլասրն, սէն պէնի պիր ֆիթնէքեարլրղա գուրպան իտէյօրսրն։ Եա հիւսնիւ ճէմալիմէ, սէրվէթիմէ հասէտ իտէն պիր գարը, վէ եախօտ հիւսնիւ թէվէճճիւհիւմէ նա՛իլ օլմամշ օլան պիր ա. շրգ, հագգրմտա իֆթիրա իթմիշէր. ինանմաեասրն. չունքի հիչ սուչրմ, հիչ գապահաթրմ եօգ. սանա Ալլահը կիպի թարմագտա օլան Նատէ. ժինէ էմնիյէթ էթ» տէր իտիմ, սէն տէ ինանրը ըտրն. Բօլքին տէ օլսա օ տա ինանրը։ Պախուսուս քի, պու կէօզլէր պէնտէ օլտրգճա, պու միսիլլու միւտաֆաալարա տահա իհթիեաճրմ եօգ։ Կէօզիւմէ պա. գան, պի կիւնահ վէ աֆիֆ վէ լէքէսիզ օլտրղրմը հիւքմ իտէր. պա. նա հէր քէս պիր մազլում նազարը.յլա պագրպ, գապահաթը նազա. ը.յլա պիր վէճհ իլէ պագամազ։ Շիմտի գալպին բահաթլանտը մը։

Ցօգթօր. – Շիմտիյէ գատար կէչէն զէման իչին դալպիմ բահաթ. լանտը վէ ֆագաթ պունտան պէօյլէսի իչին...

Բրէնսէս. – Պունտան պէօյլէ տախի պանա մալիք օլմագ իչին, պէ. նի իխաֆէֆէ՞ մի իթմէք իսթէյօրսրն. պուլրնտրղրմ նօգթատան չաշմա. մամը թալէպ իտէյօրսրն, ամմա ումմա, տօգթօր. օթուզ եէտի եա. շրնա վասրլ օլմրշ պէնիմ կիպի պիր գարը, պիրտէն պիրէ տէյիշէմէզ... մուղայիրի օլարագ էն թէհլիքէլի սիննին իչինտէյիմ։ Պու եաշլարտա պուլրնան գրզլար, կէնճլիյին պրրագրպ սավուշտրղրնը կէօրտիւքլէ. ինտէ, սրգը սրգը սարրլրպ էլտէն գաչրրմամագ իսթէրլէր... էվ. վէթ, էվվէթ, սէն եալրնրզ աթիտէն տէյիլ, հաթթա հալը հազրրտան տա գօրգույօրսրն։ Գօրգույօրսրն քի, տիւնքի կիւն կէլէն օ կիւզէլ տէ. լիգանլը, մատմուազէլ Մէրեէմին գարտաշը... օ տէլի գանլը.յը ղա. յէթլէ պէյէնտիյիմի աչրգ աչրղա սէօյլեեէպիլիրիմ. լաքին թէհլիքէ. սի եօգ, չիւնքի մէրգումը նէ՞րէտտէ կէօրէպիլիրիմ. սէնին կիպի, մար. քի կիպի հէր սա՛աթ եանը պաշրնտա տէյիլ քի, իսթէտիյիմ կիպի... Հա՛. խաթրրմա պիր չէյ կէլտի։

Digitized by Google

Տօգթօր. – Նէ՞ կիպի։

Բրէնսէս. – Շու եանրմրզտաքի քէօշք էլան պօշմը տրր։

Տօգթօր. – Էվվէթ, Նի՞չին սօրտրնրզ։

Բրէնսէս. – Պօշ ըսա, մատմուազէլ Մէրեէմ պէլքի իսթիճար իտէր. օրասը բէք իշինե կէլմէլի տիր, պիզիմ պաղչէ իլէ օքէօշքիւն պաղչէսի՝ իշթէ եալընրզ շու չիթ իլէ եէկտիկէրինտէն թէֆրիդ իտիլմիշ տիր։

Տօգթօր. – Է՛յ. սօ՞նրա։

Բրէնսէս. – Սօնրասը մէյտանտա. շու եէնի կէլէն տօսթլար, պիզէ գօմշու օլուրլարսա մէմնուն օլուրրմ։

Տօգթօր. – Հէմ թէսավվուր իտիյօրսընքի...

Բրէնսէս. – Նիչին թէսավվուր իթմէյիմ... Բօլքին կիւզէլ գարրլարտան իսշլանմայօր մը քի...

Տօգթօր. – Օ՛. պու գրզա աշրդ տէյիլ տիր. օնա անճագ հիւրմէթ վէ րիայէթ իտէյօր։

Բրէնսէս. – Սահի՞հ մի. արթրդ հէր իշտէն է՞լմի չէքտի. սայքի էլ չէքէճէք վագթը տա կէլմիշ տիր. հէր հալտէ շու էվի տօսթլարրնա թուրթուպ տա օրաեա եէրլէշտիրէճէք օլուրսան մէմնուն օլուր... հայտե արթրդ իշերի կիտէլիմ. հավա սէրինլէնտի... կէլ. գօլ գօլա կիրէլիմտէ, անրմրզ աշրդ սէրպէսթճէ քէօշքէ կիտէլիմ։ Ինսան ֆէնա պիր ֆիիլ իշլեր իսէ սագլանրը. հալպուքի, նէ՛ սէն, նէ՛ տէ պէն պունա միւգթէտիր տէյիլիզ։ – տէտի։

Իպթիտայը էմրտէ, այնը պիր ազիզ նազարրյլա՛ պագմիշ օլտրղրմ գարրնրն սէօյլէտիյի սէօզլէր պունլարտան իպարէթ իտի։

26

Գօմշումրն՝ նէ ախլագտա պիր գարրը օլտրղրնը անլատրգտան վէ մէրգումէ իլէ գաթը միւնասիպէթ իթմէք վէ պիր ան էվվէլ պըրագրպ սավուշմագ լազրմ կէլիպ կէլմէտիյինի պիր էյիճէ թէէմմիւլ իթտիքտէն սօնրա, հէր քէս՝ բրէնսէսէ զայէթ միւ՛թէպէր պիր գարը նազարրյլա պագտրղը ճիհէթլէ, մէրգումէ իլէ կէօրիւշմէքտէ հիչ պիր մահզուր օլամաեաճաղընը անլամրշ իտի իսէ տէ, քէնտիսի իշին պիր կէօնէ թէհլիքէսի օլմասա պիլէ, Հանրի իշին պէլքի մուզիրը օլաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի։ Բրէնսէսին՝ տօգթօր ըլա օլան մուսահէպէթինին նէթիճէսի, պիր թագրմ քէսանրն ֆիքրինի չէլտիյի միսիլլու, օղլընրզ Հան-

ղինին տէ ֆիքրինի չէլմէքտէն իպարէթ իտի իսէ տէ, պէն պու խուսուստա սիզին նէ ֆիքրտէ պուլընտըղընըզը բա՛նա պիլտիյիմտէն, իգթիզայը հալէ կէօրէ հարէքէթ իտէճէյիմ աշիքեար տըր։

Մատամ՝քի, նէ՝ Հանրի իչին, նէ՝ տէ պէնիմ իչին մէրգու�մէ իլէ գօնուշմագտա պիր թէհլիքէ եօգ տըր, պինա՝էն ալէյհ, եիւզիւնտէ օլտըղը մասքէյէ տէյիլ, իլլա ասըլ եիւզիւնէ պագմագլա, վէ կէօնլիւնտէն նէ սէօյլէտիյի տէյիլ, նէ սէօյլէմէք իսթէտիյինի տինլէմէքլէ միւթէլէզզիզ օլմամագ գասիլ օլմատըղը միսիլլու, պէօյլէ պիր թէլէզզիւզտէն մահրում օլմագ տա պէնիմ իչին միւմքին օլմատըղը տէրքեար ըտը։

Ֆէլտասը կիւնիւ բրէնսէս պէնի կէօրմէյէ կէլտի. թապիի պիր աղ թէլաշլը ըտը, չունքի քէնտիսինէ գօմշու կէլմիշ օլտըղըմտան խապէրտար տէյիլ իտի։

— Լօգանթաեա կիթտիք, օրատան պիզի պուրաեա կէօնտէրտիլէր. պուրաեա նագլ իթմիշ օլմանըզ բէք իսապէթ օլմըշ, էլպէթթէ կէօրմիւշիւնիւզ տիր քի, պաղչէնիզ, պիզիմ պաղչէ իլէ հէմհուտուտ տըր. – տէտի։

— Սահի՞հ մի. բէնճէրէտէն պագբպ տա լէթաֆէթինէ հայրան օլմագտա օլտըղըմ օ պաղչէ սիզի՞ն մի տիր, բրէնսէս. պէն տահա պիզիմ պաղչէյէ պիկէ չըգմատըմ. – տէտիմ։

— Տիւնտէն պէրու նագլ իթմիշ օլտըղընըզ հալտէ պաղչէյի պիր քէրրե տօլա՞շմատընըզ մը։

— Տիւն ագշամ կէճ վագըթ կէլտիք. պիրազ տա կիւնտիւզտէն եօրղուն օլտըղըմըզտան, հէբսիմիզտէ սա՛աթ օնտա եաթտըգ։

— Էօյլէ օլմալը, զիրա հիչ ըշըգ կէօրմէտիմ։ Տիւն կէճէ սըճագ վէ ոըգընթըլը պիր հավա վար ըտը. եաթալսամ ույուեամաեաճաղըմա էմին օլտըղըմտան, զանն իտէրսէմ սաաթ օն պուչուգ վար ըտը, տօգթօր ըլա պաղչէյէ տօլաշմաղա չըգտըգ. կէզէր իքէն սիզին քէօշքիւն քեամիլէն գարանլըգ օլտըղընը կէօրտիւմ, – տէտի։

Ֆէնտիսի կիպի պէն տէ միւզէվվիրլիյի էլէ ալմըշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, իլք կէճէքի տօգթօր ըլա սէպգաթ իտէն մուսահէպէթինտէն խապէրտար օլմամըշ իտիյիմէ գանա՛աթ հասըլ իթտիքտէն սոնրա, չունտան պունտան սա՛իր պահալարա կիրիչտի։ Լաքին սէօզլէրինին պիր գաչ քէլիմէսինտէն, տէրէճէյի մէհարէթինի պիր ըատտէյէ գատար պէլլի իթտի. զէվճինին էօնիւնտէ, չիւպհէյէ սալա մահալ պըրագմաեաճագ սուրէթտէ, կէճէլէրի պաղչէյէ չըգըպ տօլաշմագտա օլտըղընը թապիի պիր թարզտա անլաթտը։

Digitized by Google

Տօգթօր Բօբօթօֆ իլէ պէյնլէրինտէ օլան հիսապը թէսվիյէ իթ-տիքտէն սօնրա, մախտումընըզ Հանրի իլէ պիր հիսապ աչմագ աղմինէ տիւշէրէք, պու միսիլու խուսուսաթտա վագրթ ղայալընը թէրվիճ իթ-մէտիյի ճիհէթլէ, զէվճինէ իսրթապէն.

— Բրէ՛նս, պու էվի սաթըն ալմալը ըստընըզ։ Տա՛իմա պուրատա մատմուազէլ Մէրեէմ իգամէթ իտէճէք օլսա հիչ տէեէճէք եօգ. լա-քին եարընը օ պիր կիւն գալգար տա, պիր թագըմ պիկմէտիյիմիզ միւա-թէճիրլեր կէլիրսէ գօմշուլըգ հասէպիսլէ թա՛ճիզ օլըրըզ տէտիքտէ, բը-ըէնս Բօլքին.

— Բէք էյի, աղիզիմ. մատամ քի պէօյլէ ըէյ վիրիյօրսըն, գօ-լայ չէյ, ալըրըմ։

— Լաքին, սէն միւշթէրի չըգտըղըն կիպի սէնտէն իքի գաթ ֆի-եաթընը իսթէրլէր, իսթէտիյին գատար ճէօմէրտ օլ ամմա, ալտան-մանըն տա մա՛նասը եօգ. պէն պու էվին հէր քէօշէսինի պիր կէզէ-յիմ. կէօրէյիմ տէ նէ տէյէրի օլտըղընը սանա սէօյլէրիմ։

— Բէք ալէա. – տէտի։

Բրէնսէսին շու սէօզլէրտէն մագսատը նէ օլտըղընը տէրհալ քէշֆ իթտիմ. բրէնսէս Նատէժ, պէնիմ էվտէ օլմայըպ տա, եալընըզ Հան-ռինին պուլընտըղը սըրատա էվի կէզէպիլմէք վէ իլէրիտէ շու զիեարէ-թինտէն տօլայը թէպրի՛էի զիմմէթ իտէպիլմէք իչին պիր թէրթիպ գուրատըղընը անլատըմ, թախմինիմ բէք տօղրը ըմըշ. զիրա պիրազ սօնրա տա, զէվճի իլէ պէն հազըր օլտըղըմըզ հալտէ, Հանրիյէ.

— Մէմլէքէթիմիզտէն խօշլանըյօրմըսընըզ. վագթընըզը նա՛սըլ կէ-չիրիյօրսընըզ. կէզիյօրմըսընըզ. տէնիզէ կիրիյօրմըսընըզ. – տէյու սօր-ատըգտա.

Հանրի. – Էվվէթ բրէնսէս. հաթթա պու սապահ սա՛աթ ալթընտա տէնիզտէ իտիմ։

Բրէնսէս. – Սա՛աթ ալթընտա՞ մը, նէ՞ ալէա. պէն սա՛աթ ալ-թընտա գալգաճագ օլսամ, ադշամլարը աեագտա տուրաճագ հալիմ գալմազ։

Հանրի. – Կիւնտիւզլէրի սա՛աթ պիրտէն իւչէ գատար ույուր խա-թիրահաթ իտէրիմ։

Բրէնսէս. – Հէր կիւն, այնը սա՛աթտա մը ույուրսընըզ։

Հանրի. – Հէր կիւն, պիրտէն իւչէ գատար։

Բրէնսէս. – Օ պաշգա, շիմտի անլաշըլտը. – տէտի։

Էվվէթ բրէնսէսին շու սուալլէրինին նէթիճէսի, նէրէյէ վարաճաղ տա պէնճէ անլաշըլտը։ Հանրինին պաշը ուճընտա պիր թէհլիքէ տօ-

Digitized by Google

լաշմագտա օլտըղընը անլատըմ. լաքին Հանրինին տէ պու միսիլլու ահ-վալէ տահա նիչէ նիչէ տէֆալար ուղրաեաճաղընա էմին օլտըղըմ ճի-հէթլէ, բէք տէ ֆիւթուր իթմէտիմ։ Ֆիլհագըգա, սիզտէ կէօրէճէք օլսանըզ թէաճճիւպտէ գալաճագսընըզ. չունքի զաթէն ղայէթ չիրին վէ կիւզէլ պիր տէլիգանլը օլան Հանրի, չու եօլճըլըգ էնասընտա, պիր գաթ տահա կիւզէլլէնտի։ Պէօյլէ պիր տէլիգանլըյը կէօրիւպ տէ հայրան օլմամագ իչին մատմուազէլ Մէրեէմ օլմալը։

Բրէնսէս Նատէժ հագգընտա Հանրինին նէ էֆքեարա ղահիպ օլ-տըղընը անլամագ մագսատըյլա, մէրգումէ կիտեր կիթմէզ.

— Նա՞սըլ, բրէնսէսի պէյէնտի՞ն մի. – սուալիմէ։

— Էվվէթ, չօգ պէյէնտիմ. – տէտի։

— Զէքեավէթի տէ սըրասընտա տէյի՞լմի։

— Շիւպհէսիզ, ղէքի օլտըղը պէլլի։

— Զօգ լաթիֆ գարը – հէմտէ խալիս վէ ասֆիֆ պիր գարըյա պէնղէյօր։

— Էօյլէ զանն իտէրիմ. – տէտի։

Իւչ կիւն սոնրա, Հանրի տէ զաննտան գուրթուլուպ, մէրգումէյի ատէթա էվլիեա մագամընտա թէլագգը իթմէյէ պաշլատը։ Պէօյլէ օ-լաճաղը տա թապիի իտի։ Տիւն սա՛աթ պիր իլէ իւչիւն արասընտա, պէն էվտէ պուլընմատըղըմ հալտէ, էվի կէզմէյէ կէլմիշ. Հանրիյի եալը-նըզ պաշընա պուլուպ, թարիֆի նագապիլ պիր մէհարէթլէ մուպահա-սաթը աշըգանէյէ կիրիշէրէք, Հանրի՝ մէրգումէյէ ասլա էմնիյէթ իթմէ-մէք լազըմ կէլիրքէն, թէմամըյլա հագգընտա էմնիյէթ բէյտա իթմիշ։

Կէօրիւնիւրքի Բօլքինէրին պիղէ պիր ղարաղը վար։ Տիւն բրէնսէս Բօլքին իտի, պու կիւն տէ քիւչիւք բրէնս Բօլքին մէյտանա չըգտը. չիմտի տէ սըրա պէնիմ։ Պու տէֆա տա, Հանրի տըշարը չըգմըշ օլուպ, պէն էվտէ եալընընըզ գալմըշ օլտըղըմ պիր սըրատա, բրէնս Բօլքին կէլ-միշ օլտըղընը կէլիրէր խապէր վէրիրէր։ Կէլէն բէտէրի տիր զաննըյլա պույուրուն տէրիմ։

Կէլէ կէլէ օղլը բրէնս Բիէր իչէրիյէ կիրտի։

Պիր աղ թէաճճիւպ վէ պիր աղտա հիտտէթլէ.

— Վա՛յ. սի՞զմի իմիշինիզ. – տէտիյիմտէ։

— Էվվէթ. պէնատէնիզիմ, մատմուազէլ, ճանընը՞զմը սըգրլտը. է-լան պանա խօր նազա՞ր ըլա մը պագմագտասընըզ։

— Էսթաղֆրուլլահ, բրէնս. սէպգաթ իտէն մանճէրայը ունուտա-ճաղըմը պիղէ վատ իթմիշիմ տիր. վատիմտէ սէպաթ իտէն գարըլարա-ռան քմ. – տէտիմ։

Digitized by Google

Բրէնս՝ մուգատտէման սէօյլէմիշ օլտըղը սէօզլէր խաթրընա կէ-
լէրէք, մահճուզանէ պիր թավր իլէ էօնիւնէ պագըպ. – Սահիհէն սիզ
հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ պիր գըզսընըզ. – տէտի։

Բրէնսին սալիք օլտըղը շու թարիգատ բէք իլէրիլէմէսի իշիմէ
կէլմէտիյինտէն, մէրգումը եարը եօլտան կէրի չէվիրմէք մագսատընա
մէպնի.

— Պուրաեա պանա իլթիֆաթ իթմէյէ կէլմիշ իսէնիզ, պէն միւ-
նասիպէթսիզ ահվալտէն հազզ իթմէտիյիմ միսիլլու, իլթիֆաթտան տա
հազզ իթմէմ. – տէտիմ։

— Հագգըմտա նէ գատար հիտտէթ վէ շիտտէթ կէօսթ էրիյօրսընըզ,
մատմուազէլ. պունտան պէշ սյ էվվէլ սիզի բասթ կէլտիմ, վէ լէթա-
ֆէթինիզէ մա՛իլ օլտըմ բսա, գապահաթ պէնիմ տէյի՛լ եա. – տէտի։

— Երինէ՞ մի պաշլատընըզ. – տէտիմ։

— Էյէրչի գալպիմէ վէ ֆիքրիմէ շիտտէթլէ թէէսիր իթմիշ իսէ-
նիզ, գապահաթ պէնի՞մ մի տիր... Նէ՞չին պէնիմ իլէ օ տէրէճէ սէր-
պէսթճէ վէ շիտտէթլէ տավրանտընըզ... Պանա ալէսսէվիյէ հէր գա-
տըն թէհամմիւլ վէ միւսաատէ մէ հաթթա թալթիֆ իտէր։ Սիզ իսէ,
գապահաթըմը եիւզիւմէ վուրտընըզ, հէմտէ նէ՞ թավր վէ հարէքէթ-
լէ, օ նասըլ եիւզիւմէ պագըշ ըտը։ Գապի՞լմի տիր քի օ հալինիզի խաթ-
ըրըմտան չըգարայըմ։ Արգաշնտան Պաեոնա գատար իթմիշ օլտըղըմըզ
եօլճըլըգտան պէրու, միւթէմատիեէն սիզի տիւշիւնմէքտէ իմ։ Պուրա-
եա կէլտիյինիզի իսապէր ալտըղըմտա, պէնզիմ քիւլ քէսիլտի, պայըլըպ
տիւշէճէյիմ զանն իթտիմ. – տէտի։

Բրէնսին սէօզլէրինէ ասլա էհէմմիյէթ վէրմէմէքլիյի ֆիքրիմէ գօմըշ
օլտըղըմ ճիհէթլէ, կիւլէրէք.

— Պէնզինիզ պու գատար չաբը՞գ մը սօլար, գալպինիզ պու գա-
տար չաբը՞գ մը չարբմալա պաշլար. – տէյու սու՛ալ իթտիմ։

— Պունտա կիւլէճէք նէ՞ վար, մատմուազէլ. իշին տէրէճէի էհէմ-
միյէթինի անլամայօրսընըզ։ Պէն պապամա չըգմըշըմ, բէտերիմ բրէնս
Բօլքին, ֆիքրինէ վէ եախօտ գալպինէ պիր շէյ գօր իսէ, էյի գօր։ Իս-
թէտիյի շէյի, հէր հալտէ էլէ կէչիրմէլի տիր. էօլիւր, միւրատընտան
վազ կէչմէզ. շիմտիյէ գատար բէտերիմին հարէքեաթընա մուխալիֆէթ
իտէն օլմամըշ տըր. վէ իտէն տէ պօշա չըգմըշ տըր։ Վալիտէմտէն տէ
պազը խուլլար գաբմըշըմ տըր. պարիտ պիր հալի վար տըր ամմա, ի-
նատ վէ մէթանէթինէ հիչ տեեէճէք եօգ տըր. – տէտի։

— Անլաշըլտը. բէտերինիզտէն վէ վալիտէնիզտէն խուլ ալմըշընըզ...
թասքի պիր շէյ... էյ սօ՞նրա։

Digitized by Google

— Սոնրա . . . սոնրա . . . սոնրասը սիզտէն սէվիլմէք իսթէրիմ, վէ պունա մուվաֆֆագ օլմագ իչին հէր տիւրլու թէտպիրի իսթիմայ իտէճէյիմէ հիչ շիւպհէ իթմէյինիզ։ Էլպէթթէքի պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն հալիմէ մէրհամէթ իտէրէք, վէ գապահաթլարըմը ունուտարագ տամէնի աշգընըզա սարըլմագլըզըմա միւսաատէ իտէրսինիզ. էվվէթ, էլտէն կէլէն զայրէթտէ գուսուր իթմէյէճէյիմ։

— Սահի՞մի, էօյլէ իսէ, թէսավվուր իթտիյինիզ թէտպիրլէրի նէ սուրէթտէ մէվգբի իճրայէ վագ իտէճէյինիզի գարարլաշտըրը. չիմտիլիք պէնի պըրագբպ տա էվինիզէ ավտէթ իթմէնիզի ըէճա իտէրիմ։

— Պու թէքտի՞ր նէտէն նէչ՚էթ իթտի, սիզէ տօգունաճագ նէ՞ սէօյլէտիմ՞քի . . . Սիզտէն սէվիլմէք իսթէտիյիմտէ նէ՞ մաշարրաթ օլապիլիր . . . էվլէնէճէք օլսանըզ, գօճանըզը սէ՞վմէեէճէքմիսինիզ . . . իսթէրսէնիզ, պէնիմ իլէ էվլէնէպիլիրսինիզ . . . պէն անամըն պապամըն պիր տանէճիք էվլատըյըմ . . . Ցիլէտիյիմ վէճհ իւզրէ վէ իսթէտիյիմ գըզ իլէ էվլէնէճէք գատար պիր սերվէթէ մալիք իմ . . . բէտերիմին իթիրազ իթմէյէճէյինի պիլիրիմ . . . պէնիմ իլէ էվլէնէրէք հա՚իզ օլաճաղընըզ բրէնսէս շէօհրէթինի, վէ ճէսիմ պիր սերվէթի ըէտտ իտէ՚ըմիսինիզ։

— Էվվէ՚թ, պու շէրէֆ, պու սերվէթի, ասլա թէրէտտիւտ իթմէքսիզին ըէտտ իտէրիմ, գապուլ իթմէմ. վէ շիմտիտէն պու միսիլլու չօճուգճա սէօզլէրի տինլէմէյէ հիչ վագթըմ եօգ. պինա՚էն ալէյհ տըշարրեա չբգմաղա մէճպուր օլտըղըմ ճիհէթլէ, սիզին տէ արթըգ շու վիզիթայը գըսա քէսմէնիզի ըէճա իտէրիմ։

— Պու նէ՞ գատար խա՚ինլիք, պու նէ գատար զալըմըզ. Բօլքին ֆամիլեասընըն պու միսիլլու չէտիտ մուամէլաթ կէօրմէյէ վէ պէօյլէ սէրթ սէօզլէր իշիթմէյէ ալըշմամըշ օլտըղընը էլան անլաեա՞մատտընըզ մը։

— Հագգընըզ վար, խա՚ին իմ. . . զայրմըմ. լաքին պունտան սոնրա շու ախլագըմը թէրք իթմէք գապիլ օլամաեաճաղընը տա պիլիրիմ։ Ատիէօ. պէն կիտէյօրըմ, չունքի միսթա՚ճէլ իշիմ վար, — տէյիպ, մէրգումը օրատա քէնտի պաշընա պըրագարագ տըշարրեա չբգտըմ։

Հագրգէթէն, պու Բօլքին ճընսընըն գարրսընտան տա, էրքէյինտէն տէ, պէօյիւյիւնտէն տէ, քիւչիւյիւնտէն տէ օսանտըմ պըգտըմ։ Ο թէզվիրաթ վէ ըէզալէթէ վէ ըասթ կէլտիյի քէսան իլէ իւլֆէթէ տալմըշ օլան գարը՝ պիր եանտան, խասթա միզաճ, ագլընա էօէնի եաբան, վէ քէնտիսինի հէր քէսէ ֆա՚իգ թութան, վէ ալէմի քէնտի կիպի շան

Digitized by Google

ու չէօհրէթ վէ մալ վէ սէրվէթ պուտալասը զանն իտէն օղլը՝ պիր եանտան. հէլէ օ իխթիեարա, օ պապաեա, օ զէվճ օլաճագ բրէնսէ նէ՞ տէ յիմ՝քի, պիւսպիւթիւն քէնտի զէվգ ու սէֆասընա վէ աշգ ու սէվ-ասասընա տալմըշ, գարբասընը վէ օղլընը քէնտի հալլէրինէ պըրագմըշ օլ-սըղընտան, պունլար տա չիմտիյէ գատար, պէյէնտիքլէրինի եաբմըշլար վէ էլան տա եաբայօրլար։ Ցօղրըսը շու ֆամիլեատան այրըլաճաղըմա ասլա էսէֆ իթմէյօրըմ. հաթթա մէմնուն պիլէ օլույօրըմ։ Ինշալլահ պիր տահա պիր եէրտէ թէսատիւֆ իթմէմ. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Հանրի էվէ կէլտիքտէն սոնրա, ֆէրտասը կիւնիւ եօլա չըգաճաղը-մըզը սէօյլէտիյիմտէ, շաշըրտը գալտը իսէ տէ.

— Շիւպհէսիզ, կիթմէլիյիզ, ծան Գազնավ կէրէյի կիպի էյիլէշ-տի. պիզ Եալթատա մահզա օնըն իչին արամ իթմիշ իտիք... Պիր ան էվվէլ Ֆրանսաեա կիթմէլիյիզ, հաթթա հէբիմիզտէն զիեատէ սէն թա՛-ճիլ իթմէլիսին. չունքի էվտէն նէ սուրէթլէ պըրագըպ չըգմըշ օլտըղը-նը պիլիրսին եա. հէմտէ հիչ պիր սէպէպի միւճպիր օլմատըղը հալտէ, պունտան զիեատէ պուրալարտա տօլաշմանըն նէ ֆայտէսի վար տըր, - տէտիյիմտէ.

— Էվվէթ, հագգըն վար. ամմա, շուրատա պիր գաչ կիւն տա-հա գալաճագ օլսայըտըգ մէմնուն օլուրտըմ. տէնիզ համմամը պանա չօգ եարայօր. մէմլէքէթ տէ թօհաֆ պիր մահալ...

— Եալընըզ մէմլէքէթի՝ մէտհ իթմէ. Բրէնսէս Նատէժ տէ սանա զիեատէսիյլէ իլթիֆաթ իտէյօր, օ տա բէք կիթմէմիզի իսթէմէյօր. օնը տա սէօյլէմէյէ ունութմա, - տէտիյիմտէ, հիճապընտան գըպ գըրմըզը քէսիլիպ.

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսըն. - տէյու սու՛ալ իթտի։

— Պէնիմ սէօյլէտիյիմտէն նէ անլայօրսան, օնը տէմէք իսթէյօ-ըրմ... թէլաշ իթմէ. պէն, սէնին էսրարը գալպինի սօրմաեաճաղը-մա էմին օլապիլիրսին... չիմտիյէ գատար պիլտիյիմ վէ կէօրտիւլիւմ պանա քեաֆի տիր։ Անճագ շուրատան պիր ան էվվէլ չըգըպ կիթմէք, հէմ սէնին, հէմ պէնիմ, հէմ տէ բրէնսէս իչին խայրը օլաճաղընտան, պու կիւնտէն հէման բրէնսէսէ վէտանը իտիպ, ագշամ տա սանտըգ-լարընը հազըրլաեասըն... Եարըն սապահ Օտէսա վաբօրըյլա կիտէ-րիզ։ Մէ՛մուլ իթմէմ՝քի պէնի եալընըզ եօլայըպ տա սէն պուրատա գալասըն։

— Ալա՛ ասլա՛... լաքին պիր գաչ՝ կիւնտէն պէրի՝ տիր քի սէնտէ

Digitized by Google

պիր վէսվէսե պիր չիւպհէ կէօրիւյօրըմքի, պէյէնէմէտիյիմտէն էօնիւ-նիւ ալմագ իսթէյօրըմ։

— Պօշընա զահմէթ իթմէ. իշին նէ օլտըղընը պէն սանա սէօյլէ-յիմ... զանն իթմէ քի սէնի դապահաթը կէօրիւյօրըմ... հաթթա, պաղը խուսուսլարտա օլտըգճա թալիինին եավէր կիթտիյինե բէք սէ-վինիյօրըմ... հէմ սէն էյլէնիյօրսըն, հէմտէ պէն, սէնին տէրտի աշ-գընտան գուրթուլըյօրըմ։

— Էյէր պու ֆիքրտե կէզիյօրսան Մարկրիթ, եանըլըյօրսըն։ Պէն սէնի տա՛իմա այնը բատտէտ սէվէրիմ։

— Տա՛իմա տէյիլ, արա սրրա. հէմտէ պէօյլէսի էյի։ Վէ իլլէթի աշգրն պու ճընսընտան ինսան չաբըգ իֆագաթ պուլուր... Շիմտի արթըգ գալպիմ թէմամըյլա ըահաթ օլտըղընտան, մէվսիմի շիթա-նըն պիր գըսմընը Պօրտօտա սիղին էվինիզտե կէչիրէպիլիրիմ. – տէ-տիյիմտե, Հանրի շու սէօզիւմտէն զայէթլէ մէճմուն օլուպ, Բարիսէ կիտիպ կիթմէյէճէյիմի սօրտը։

— Էվվէթ, իպթիտա Բարիսէ կիտիպ, օրատա պիր գաչ կիւն ա-ըամ իտէճէյիմ. սէն տօղրու Պօրտօեա գատար կիտէրսին, պէն տէ ի-չիմի պիթիրտիքտէն սօնրա, կէլիր սիզտե միսաֆիր օլուրըմ. պու սէնէ ըէամտէն, հէյքէլթրաշլըգտան, մուսիգատան սարֆը նազար իտէճէ-յիմ. եալընըզ թէաթրօ իչին օյունլար թէէլիֆլէ մէշղուլ օլաճաղըմ. պունտան տահա զիեատե իսթիֆատե իտէճէյիմ. – տէտիմ։

. . . . . .

Բօլքինլէրե վէտա իթմէյէ կիթտիմ։ Բարիսէ կիթտիյիմտե քէնտիլէրի-նի պուլուպ կէօրիւշէճէյիմէ եէմին իթտիրտիլէր. վէ օրատաքի իգա-մէթկեահլարընը թարիֆ իթտիլէր, եէմինի իթտիմ ամմա, էօմրիմտե իլք տէֆա օլարագ շու եէմինիմի թուրմաեաճաղըմա էմինիմ։ Բրէնսէա՝ մի՛թատը վէճհ իւզրէ, հալինտէն հիչ պիր չէյ պէլլի իթմէտի. լաքին մէ՛մուլ իթմէմքի Հանրինին ազիմէթինտէն տօլայը աչըրը մերթէպէտե մէ՛եուս օլտուն. չունքի զէվճի վէ տօգթօր Բօբօթօֆ վէ մարքի տը Լուազի վէ պիր տե... թէսատիւֆէն կէլէճէք միսաֆիր էլպէթթէ բրէնսէսի թէ-սէլլի իտէրլէր։ Օղլընըզ Հանրի, հիչ ֆիւթուր իթմէտի տէսէմ տօղրը սէօյլէմիշ օլմամ, վէ ֆագաթ կիթմէքտէն պաշգա չարէ օլմատըղընը պիլտիի ճիհէթլէ, քէնտի քէնտիսինի զապթ իլէ, ասլա ըէնկ վէր-մէտի։

Բրէնս Բօլքինէ կէլինճէ, սօն տագըգէյէ գատար քէմալի խալի-սէթլէ հագգըմտա հէր տիւրլու իլթիֆաթըն իպրազընտան վէ հիւսնիւ թէվէճճիւհ պէեանընտան ֆարիղ օլմասը։ Հէլէ օղլընտան մուֆարա-

գաթ իթ տիյիմէ թէէսիւֆ իթ մէք խաթրըմնան պիլէ կէչմէտի. հաթթա զիեատէսիյլէ տէ մէմնուն օլտըմ. չունքի պու տէլիգանլըեա հիչ էմնիյէթիմ եօգ։

Ինչթէ եօլճըլըղմըզըն թաֆսիլաթը պուրատա պիթտի տիմէք տիր. սիզի մէքթուպտան մահրում պըրագմամադ իւզրէ, ֆըրսաթ պուլտըգճա սէրկիւզէշթիմիզի թաֆսիլէն եազտըմ։ Ինշալլահ եագընլարտա ըու պէ ըու կէօրիւշտիյիւմիւզտէ, թաֆսիլաթը սահրէյի տախի հանրի իլէ պէրապէր պիզզաթ շիֆահէն վէրիրիզ. զաթէն պու մէքթուպ եէտինիզէ վասըլ օլտըղը զէման՝ օղլընըզտա, պէն տէ, սիզէ զայէթլէ եագլաշմըշ օլաճաղըզ։

ՃԻԼՏԻ ԷՎՎԷԼԻՆ ԽԸԹԱՄԸ

Digitized by Google

Digitized by Google

ԻԽԹԱՐ

ԷԹՄԷԳՃԻ ԽԱԹՈՒՆ . . . . . 6 ճիլտ Ղրշ. 60
ԲԱՐԻՍ ՖԱՃԻԱԼԱՐԸ . . . . . 4 « « 70

Պալատէ մուհարրէր քիթապլար մաթպաայը ահիզանէմոէ վէ Պաղչէ Գաբուսընտա սուճը Պօղոս աղանըն տիւքքեանընտա ֆիրուխթ օլունուր։

Digitized by Google

Digitized by Google

ԱՏՕԼՖ ՊԸԼՕ

ՃԻՆԱԷԻԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ

ՃԻԼՏԻ ՍԱՆԻ

1

ՄԻԹԷՐՃԻՄ
ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ

ՍԱՀԻՊ ՎԷ ՆԱՇԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԼԻՐԵԱՆ

معارف نظارت جلیله‌سنك ۲۳۲ نومرولی رخصتیله طبع اولنمشدر

Կ. ՊԻՊԼԻՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՀԱՍԸ
ԵԵՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻՉԷՔ-ԲԱԶԱՐԸ Ն. 23
ՍԹԱՆՊՈԼ

1888

Digitized by Google

Digitized by Google

ՃԻՆԱԵԼԻՔ ՄԱՀՍՈՒԼԸ

ՃԻԼՅԻ ՍԱՆԻ

ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼ

1

Բօրթ Սէն-Մարթէն թէաթրօսընըն տիրէքթօրը այթը այ էվվէլ հանկը օտատա վէ հանկը սանտալիյէտե օթուրմուշ ըսըյսա, եինէ այնը օտա վէ սանտալիէտե օթուրմագտա օլուպ, թէաթրօնուն կէ-տիյի օլան Մ. Ֆուրնէլ տախի, տիրէքթօրըն եազրխանէսինին գարշը-աքնտաքի գանաբէյէ եայըլմըշ ըսը։ Տիրէքթօր տէֆթէրլէրինի վէ օ կիւնիւ թէաթրօտա քիրաեա վէրիլմիշ վէ վէրիլմէմիշ օլան մահալլէ-րին ճէտվէլինի վէ պազը թէաթրօլարընը վարիտաթը եէվմիյէլէրինին բուսուլալարընը թէտգըգ իթմէքտէ օլտըգը միսիլլու, Մ. Ֆուրնէլ տախի, իլք կիւնիւ տիրէքթօրտան թա՛թիլ իթմէք իւզրէ իզն ալ-մըշ օլան իքինճի պալէթ մատմազել վէլլէտայը սիւշիւնէրէք սի-կարասընը իյմէքտէ իտի։

Տիրէքթօր. — Զըդան սէնէ այնը թարիխտէ Բէրիլէր օյունընը խայլը տէֆալար օյնաթմըշ օլտըգըմ հալտէ 5322 ֆրանք հասըլաթ ալմըշըմ. պու սէնէ, եէնի տրամտան, պիրինճի տէֆասը դայէթ բարլագ սուրէթտէ կէչմիշ օլտըգը հալտէ, հէնուզ իւչիւնճիւ տէ-ֆասընտա իքէն, թօքու թօքու 1242 ֆրանք հասըլաթ օլմըշ. պու-նա նէ տէրսին։

Ֆուրնէլ. — Տրամըն իչինտէ պալէթ եօգ, ոնըն իչին հասըլաթ ալամայօրսըն։

Տիրէքթօր. — Գա խուսուս քի, վէլլէտա տա օյնամայօր. սէնճէ պիր օյունտա վէլլէտա օլմատըգճա, սէլամէթ եօգ. վէլլէտա օյ-նաեաճագ օլսա, օ զէման տա օյունըն իսմի տրամ օլմազ, հալ պու-քի, խալգ տրամ տէյու պաշըմըն էթինի եէտի. պիր սէնէտէն պէ-րու զաղէթալարըն քեաֆֆէսի, արթըգ հէր տիւրլիւ օյունը պէր թարաֆ իտիպ, սապըգը իւզրէ տրամ օյնաթտըրմամը նասիհաթ իթ-տիլէր. նէ եաբաճաղըմը պէն տէ շաշըրըպ, իթէտիքլէրի թարզտա

պիր տրամ գուլտրամ օյնաթմաղա պաշլատրամ. ղանէթ մէնուն օլ-
տրլար ամնա, օսանտրլար. պէնատէն չիմոի հէր կիւն իքի պին ֆը-
րանք իւսթէ կիտէյօր. տրամ օյնաթտրրաճաղրամ տէյու իֆլաս ի-
տիպ տէ մահվ օլամամ՝ա։

Ֆուրնէլ. – Էվվէթ, օյունճաղ կիպի չէյլէր օյնաթմայրպ տա,
սէն՝աթա խրզմէթ իտէն թէաթրօճրլար չիմոիքի վագրթտա աճ-
լրգտան էօիւրլէր, պիրմիշ օլասրն։

Տիրէքթօր. – Պարէ րէֆիքլէրիմ պէնտէն չօգ զիեատէ բարա
գազանմասալար, եիւրէյիմ եանմաղ. քիմի կիւնտէ 6200, քիմի
2900 ֆրանք հասրլաթ ալրյօր, իչթէ հիսապլարրը մէյտանտա տրր։

Ֆուրնէլ. – Պիրատէր, սէն եինէ Բէրիլէր օյունրնա պաշլա-
տէօրթ եիւզ օթուզ եէտինճի տէֆասրնտա թա՝թիլ իթտին. ամմա
աճէլէ իթտին. տահա վէլլատա եօրուլմատան օյունը քէատին. . .

Տիրէքթօր. – Հալէա սէնտէն պիլէ եօրուլմամրշ իքէն. . . հէր հա-
տէ սէն օնա սէգլէ քի, այագլարրնը մէշգլի թութասրն քի խամլանմասրն.
օն պէշ կիւնտէն եինէ պաշլաթտրրրրմ. հիչ օլմազա գօլթուգ սան-
տալիէլէրինին քեռֆֆէսի քիրալանրը քի, պէնիմ իշիմէ էլվէրիր։

Ֆուրնէլ. – Պիրատէր, չու գարարա հիչ տէյէճէյիմ եօգ. սէն օ
Բէրիլէր օյունրյլա իւչ այ տահա խալգտան բարա չէքէրսին. քեռ-
նունի սանինին օն պէշինէ գատար կիտէր, սօնրա տա . . .

Տիրէքթօր. – Լ՝յ սօնրա նէ՞ եաբաճաղրզ, օնը տա տիւշիւնմէլի։

Ֆուրնէլ. – Եազրխանէնին իշինտէ թազէ պիր շէյ եօ՞գ մը։

Տիրէքթօր. – Զ՝օ՞գ, պէշէր ֆասրլրը գրրգ սէքիզ բարչա եէնի
օյունլար վար։

Ֆուրնէլ. – Օ հալտէ նէ՞ տիւշիւնիւյօրսրն եա։

Տիրէքթօր. – Օգումաղ ճանրմ իսթէմէյօր։

Ֆուրնէլ. – Սէն օգումա, լաքին քեռթիպինին իշի՞ նէ, վարսրն
օ օգուսրն պագալրմ։

Տիրէքթօր. – Օ տա պէնիմ կիպի, հէր շէյի եաբմաղա բաղը օ-
լույօր ամմա, եաբրլմրշ օլան օյունլարը օգումաղա կէլինճէ, օրա-
տա տուրյօր. ատէթա ազլամաղա պաշլայօր։

Ֆուրնէլ. – Սէն տէ օնրն ազլամասրնտան մէրհամէթէ՞ մի կէլի-
յօրսրն. էյ, քեռթիպին օյունլարրնը տա օգումաղ իսէ, նէ՞ եա-
բար, նէ՞ իլէ մէշղուլ օլուր։

Տիրէքթօր. – Սապահտան ագշամա գատար խաթրը իչին վէրիլէն
պատիհավա պիլէթլէրի իմզալար. անլարսրն եա, պէօյլէ պէնիմ կիպի
հասրլաթ չրգարամասեան թէաթրօճրլար, թէաթրոյը տոզտուրմաղա

Digitized by Google

մէճպուր տրրլար. բարա գաղանը յոր կինպի ալէմէ կէօսթէրմէլի. քիմսէ ալտանմազ ամմա, պիր քէրրէ ատէթ օլմըշ, նէ՞ եաբարսըն։ էյի խաթրըմա կէլսի։ սէն թէաթրօնըն տօսթը սայլըրրսըն, շու գըրդ սէքիզ բարչա օյունը սանա կէօնտէրսէմ տէ պիրէր պիրէր օ-գուսան, վէ հէր պիրինի խիւլասա իթսէն, օլմա՞զ մը։

Ֆուրնէլ. – Լաթիֆէ՞ մի իտէյորսըն. տօղրուսը տէեէճէք եօգ, պիր վագթի պանա պիր օյուն վէրմիշ իտին քի միւթալաա վէ խիւլասա իտէյիմ տէյու եա... հալ՝ա գալպիմտէ սրգընթըսընը հիսս իտէրիմ։

Տիրէքթօր. – Օ՞ հանկը օյուն ըսը. ունութտում կիթտի. օ-յունըն իսմի՞։

Ֆուրնէլ. – Հինգն ալընդաթ ինէր. չիր օլարագ պէշ ֆասըլը պիր օյուն, իֆլաս թէհլիքէսինէ տուշար օլան թանիրին պիրի, քէն-տիսինի տէնիզէ ատմըշ, վէ ֆագաթ հէր նասըլ ըսա պօղուլմամըշ...

Տիրէքթօր. – Ամա՞ն, ամա՞ն, եէթիշիր։

Ֆուրնէլ. – Կէօրտի՞ն միւ, սէն պիր թանէսինին խիւլասասընը պիլէ տինլէմէք իսթէմէ յորսընսա, պանա գըրդ սէքիզինի պիրտէն եիւքլէմէյէ գալգըշը յորսըն։

Տիրէքթօր, – Սրզլամա, սրզլամա, վազ կէչտիմ. սէն պանա պիր եօլ կէօսթէր պագալըմ։

Ֆուրնէլ. – Մատուազէլ Մէրեէմի ունութտո՞ն մը. պու գըշ օ-նըն եաբմըշ օլտրղը օյունը օյնաթտըրտաճագ տէյի՞լ մի իտին, պու տա պիր շէյ տիր. նէ՞ տէրսին։

Տիրէքթօր. – Պէն ունութմատըմ ամմա, օ ունութտու. արթըգ թէաթրօյը խաթրընա պիլէ կէթիրմէյոր. գարըլարըն հալի մա՝լիմ ա. պիր տալտա տուրմազլար. պէլքի եինէ ըէամ չըզմաղա մէրագ վէրմիշ տիր։

Ֆուրնէլ. – Մատմուազէլ Մէրեէմ, օ թա՝րիֆ իթտիյին պիր տալ-տա տուլմայան գարըլարտան տէյիլ տիր. վատ իթտի իսէ, հէր հալտէ սէօզիւնատէն տէօնմէզ։

Տիրէքթօր. – Մարթ այընտա պէլքի օյունընը կէթիրիր, լաքին քանունի սանի իչին պէն հէր հալտէ պիր շէյ թէտարիք իթմիլի իմ։

Ֆուրնէլ. – Էյ, մատմուազէլ Մէրեէմի պիր աղ սրգըշտըրսագ տա, էվվէլճէ վէրմէսինի ըէճա իթսէք։

Տիրէքթօր. – Նա՞սըլ սրգըշտըրրայըմ. կէօրտիւյիւմ պիլէ եօգ. Բարիսատէն պըրագըպ սավուշմուշ օլաբղընը սէօյլէյէն սէն տէյի՞լ մի իտին, ավտէթ իթմի՞շ մի, պիլի՞յորմըսըն։

Ֆուրնէլ. – Տահա ավտէթ իթմիշ օլմամալը. մատմուազէլ Մեր-

եէմ, միթաստը վերջն իւրոյ պիտի ելանի եռաղ մէվսիմնատ սէեռանէրի իտէր. լաքին դէշ եռաղաշմէշ օլտըղընատան, չօղ սիրտէղ ատրիքդ կէլիր. եարընա Վիլիէ սօղատընատաքի էվինէ գատար կիտէր յիմ պիր անլատըմ մը. պէրեք պիր մա'լիւմատ ալատիրիրիզ։

Տիրէքթօր. – Ֆէնա օլմազ, չիւնքի էօյլէ զարրիզ մէ ատիզ, մէ Բարիսին սէնա՝ատքարանընատան թանըլմըշ օլան կէնճ պիր գատընը, եարմշ օլտըղը գունը օյնատմաղա զիհնիմ գիմատէպյէ եառթայօր. պիր քէրրէ թէճրիւպէ իսթիլէպիլիր։

Ֆուրնէլ. – Շիւպհէսիզ. պիր վագրթ ատա խուսուսատան ատահա իթաին իսէ, պէ՛ն սէ սէնին իլէ հէմէֆքեար ըսրմ։ Ֆէն եա՛րին էվինէ կիտէրիմ. եալընըզ շուքասընը սէօյլէմէզ օլայրմ քի, էկէր ավտէթ իթմիշ սէ, վատ իթանէյի գունը թէ՛էլիֆ իթմէքըն մէշղուլ իսէ, ատասընա . . .

Տիրէքթօր. – Արասընա քիւշիւք պիր պաղէթ գունը սօգուշտըրմատընը թաշէպ իսէճէքսին, անկայօրում. էլ հասըլ, շու սէնին Վէլլէտա գունընն իչինտե պուլունմաղը։ Մէն պէնիմ թէաթրօմատան զիեատե Վէլլէտանընն տօսթը օլտըղընա գանատթ հասըլ իթտիմ կիթտի

Ֆուրնէլ. – Գու միսիլու տօսթլուգլատ պիրիպիրլէրինէ պատղը տօսթլըգլատ տըր։

Շու սըրատա գատու վուրուլըպ, ուշագլատատան պիրի, էլինտե պիր գարթ իլէ լէյլի կիրտի։

Տիրէքթօր՝ գարթն իւզէրինէ պագատըգտան սոնրա, Ֆուրնէլէ ուզատըպ. – Ա՛լ օգու. – տէսիքտէ. Ֆուրնէլ. վա՛յ. կէլմիշ սէ, պէնիմ խասպէրիմ եօք. թամ վագթընատա . . . Հէմեն գատուլէթ . . . Գու տէֆա պէնիմ տե պիր միւտտէթճիք պէրատէրինիզճէ օթուրմատա միւտատե իթմէլիսին . . . ». գարբյը պիր զիյատե կէօրմէք պէնիմ իչին պէօյիւք պիր զէվք տիր։

Տիրէքթօր՝ ուշաղա. – Մատամազէլ Մէրկէմ սէօյլէ քի իչէրի պույուրսուն. տէտի։

2

Մատամազէլ Մէրկէմ, հէր զէմանատան կիւզէլ մէ նէշ'էլի պիր սրֆոթլա իչէրի կիրտի։

Տիրէքթօր. – Հէլէ՞ չիւքր կէօրիւշտիւյիւմիւզէ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Կէօրուչէճէյիզ եա՛. զա՛իպ օլմամըշսըմ քի. – տէ-տիքտէն սոնրա, Ֆուրնէլ կէօզիւնէ իլիշմէքլէ եանընա կիսիպ վէ իքի էլինի պիրտէն ուզաթտըրըպ. – Սիզի երինէ պուրատա պուլ-տըզըմա մէճմուն օլտըմ։

Ֆուրնէլ. – Սիզի պէքլէմէքտէն թէհամիւլիմիզ թիւքէնմիշ իսի։ Ֆօլճըլըզընընը բահաթճա կէշիրտինիզ եա։

Մէրեէմ. – Բէք բահաթ։

Ֆուրնէլ. – Նէ՞ վագըթ կէլտիրիպ։

Մէրեէմ. Ցիւն սաղահ։

Ֆուրնէլ. – Վիճուտճա էյի՞մինիզ եա։

Մէրեէմ. – Կէօրսիյինիւզ կիպի։

Ֆուրնէլ. – Նէրդէյէ կիթտիյինիզի սօրսաղ։

Մէրեէմ. – Սէօյլէմէմէքտէ նէ՞ մանա՛ վար. Գավգասիա թա-բրաֆլարընտա բուէնա Բօլքին իլէ գարըբընտա վէ օղլընա բահաթ կէլ-տիմ։ Գէն սէօյլէմէսէմ օնլար Բարիսէ կէլիր կէլմէզ նէրէյէրի կէզ-տիյիմի թապիի շունա պունա սէօյլէնէճէքլէր։

Տիրէքթօր. – Գավգասիտա՞մը կիթմիշէր. Բարիստէն պու-գաստար ուզաղ օլան պիր մահալէ կիտիկէպիլի՞ր մի իմիշ. իշթէ պու-նա թէճճիւպ իթտիմ։

Մէրեէմ. – Իշթէ պէօյլէ հէմ կիտիլիր, հէմ տէ կէլինիր։

Տիրէքթօր. – Օ թարաֆլար կիւզէ՞լ մի։

Մէրեէմ. – Զօգ կիւզէլ։

Տիրէքթօր. – Կիւզէ՞լ գըռաֆէթլէ՛ր։

Մէրեէմ. – Ղայէթ կիւզէլ... ըէսիմէրինտէն սիզէ կէթիրտիմ։

Ֆուրնէլ. – Սիզին իշինիզ օլմալը, պէն չըգայըմ։

Մէրեէմ. – Գէնիմ տօսթլարըմնտան կիզլի հիչ պիր իշիմ օլամազ. ընդ-ն իշին իսթէրսէն օթուրապիլիրսին, պիր կիզլի՞ իշիմ վար ըսա, օ տաա եարմըշ օլաբըլըմ գօմէսիանընն խիւլասայը մա՛ալի տիր։

Տիրէքթօր. – Գօմէ՞տեանընն մը, տրամը՞ն մը. էլպէթթէ քի պու-տէֆա թէէլիֆքէրտէնիզ օլան օյունը պէրապէր կէթիրմիշսինիզ տիր։

Մէրեէմ. – Գերապէր կէթիրմէսիմ, պու տէֆա կէլինիմ վէբ-միշ օլտըղըմ ուէօզէ էճնիյէթ իտէպիլէճէյինիզի պէեան իթմէյէ, վէ սիզին իլէ օյունընն նէ զէման օյնանըլաճաղընը գարարլաշտըբ-մաղա մաղատընա վէպնի տիր։

Տիրէքթօր. – Սիզ նէ՞ զէմանա գատար հաղբը օլապիլիրսինիզ։

Մէրեէմ. – Գէն, քեանունի էվվէլլին նիհայէթլէրինէ տօղրը հա-ղըրըմ։

Տիրէքթօր. – Քեանունի սանինին օն պէշինէ տօղրը իշէ պաշ-լաեապիլիրմիյիզ։

Մէրեէմ. – Սիզին իշինիզէ ույտրգտան սոնրա, էլպէթ պաշ-լաեապիլիրիզ։ Պէն մուգատտէմա, գըշըն օնլարընտան պահս իթ-տիմ իսէ, սէեահէթիմ չօգ ուզանտաճագ տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ։

Ֆուրնէլ. – Շու հալտե իշլէր սըրասընա կիրտի տիմէք տիր. քեա-նունի սանինին օն պէշինէ գատար Բէրիլէր օյունընա տէվամ, օնտան սոնրա տա, Վէլլէտտա տա տախիլ օլմագ շարթը յլա, մատմուազէլ Մէր-եէմին օյունը։ Վէլլէտտա տէրսէմ, եանի քիւշիւք պիր պալէթ օյունը։

Մէրեէմ. – Պալէթսիզ օլմազ. պէն եգլէ պիր օյուն վատ իթ-տիմ քի, մանզարասը տա զայէթ բարլագ օլաճագ տը։

Ֆուրնէլ. – Շիմտի անլատը՞ն եա, պիրատէր. իշլէ գըշ մէվ-սիմինի տէ թէէմին իթտիք տիմէք տիր։

Տիրէքթօր. – Թէէմին իթտիք, թէէմին իթտիք . . . էկէր օ-եուն էյի իսէ . . .

Մէրեէմ՝ զէքի պիր գըզ օլտըզը ճիհէթլէ, տիրէքթօրն շու շիւպհէսինտէն ճանը սըգըլմայըպ, կիւլմէյէ պաշլայարագ.

— Սիզէ պիր օյուն թէրթիպ իտիպ վէրմիշ օլտըզմ քիֆայէթ իթ-մէյօր տա, պիրտէ օյունուն կիւզէլ օլուպ օլմատըզընըմը արայօրսընըզ։

Ֆուրնէլ. –Եվվէթ, մատմուազէլին հագգը վար տը. սէն տէ պիր աղ չօգ շէյ իսթէյօրսըն. մատմուազէլին թէ'էլիֆ իթմիշ օլտըզը օյու-նըն հէր հալտէ սէնին չանթանտա մէվճուտ օլան գըրգ եէտի գըրգ սէքիզ օյունա ֆաիգ օլտըզընա հիչ շիւպհէմ եօգ տուր։ Մէրեէմ՝ գահ գահ կիւլէրէք. – սիզ տէ պէնիմ իլէ էյի էյլէնճէյէ պաշլա-տընըզ. պէն, եաբմըշ օլտըզըմ տրամը նէրէտէ օյնաթտըրաճաղըմը հիչ շաշըրմամ։ իսթէտիյիմ թէաթրօյա կէօթիւրէպիլիրիմ։

Տիրէքթօր. – Պաշգա թէ՞ատրօեա մը, ասլա՛. պէն իսթիֆատէ իտէմէյէճէյիմէ էմին օլսա իտիմ, սիզի գօմշումա կէօնտէրիր իտիմ։ Պու օյունու պէն օյնաթտըրաճաղըմ։ նասըլ քի սիզէ վատ իթմիշ իտիմ։ սիզին իլք տէֆա օլարագ եաբմըշ օլտըզընըզ պիր օյուն օլտըզը ճիհէթլէ, պիրազ վէսվէսէ իթտիյիմտէն տօլայը պէնի մահճուպ իտէմէզսինիզ, իմիգատընտայըմ։

Մէրեէմ. – Իսթէտիյինիզ գատար վէսվէսէ վէ շիւպհէ իտէ-պիլիրսինիզ. պու սիզին հագգընըզ տըր. սիզէ պիր սան տարպէ տահա օլմագ իւզրէ շունու տա իլավէ իտէրիմ քի, պու տրամը նասըլ թէրթիպ վէ թէէլիֆ իթմիշ իսէմ, խարըճտան գալէմ գա-ըշտըրմագսըզը հալի իլէ օյնաթմագ արզուսընտայըմ։

Digitized by Google

Տիրէքթօր. – Բէք ալէա, էօյլէ օլսուն։

Մէրեէմ. – Պիր ազ տա, դարըլար դօլլարընը սըղասընլար պագալըմ։

Տիրէքթօր. – Տէմէք քի իմզանըզը տա վազ իտէճէքսինիզ։

Մէրեէմ. – Շիւպհէ՞մի վար. «Մէրեէմ» տէյու հարֆը հարֆընա իմիմի պէեան իտէճէյիմ։

Տիրէքթօր. – Քեանունի սանիտէ սիզին թէրթիպ իթմիշ օլտըղընըզ պիր օյունը օյնաթտըրաճաղըմը չիմտիտէն իլան իտէպիլի՞րմիյիմ։

Մէրեէմ. – Շիմտիտէն իլան իթմէյէ իհթիեաճ կէօրիւյօր իսէնիզ, իտէպիլիրսինիզ եա. լաբին բէք չաբըդ տէյի՞լ մի։

Ֆուրնէլ. – Էվվէլթ, էվվէլթ. բէք չաբըդ տըր. իշի պիրազ տահա աղըրճա թուրթմալը, էօյլէ պիրտէն պիրէ ֆատմուազէլ Մէրեէմին իսմինի խալդա իլան իթմէյէլիմ. պիր ազ տահա ուսթաճա հարէքէթ իտէլիմ. ղազէթալարա չու գատարճըդ պիր ֆըգրա վէրիլմէսինի թէքլիֆ իտէրիմ։

«Բօրթ Սէն Մարթէն թէաթրօսընըն տիրէքթօրը եէնի պիր օյուն միւթալաա իթմիշ վէ քէնտիսինէ զիկատէսիյլէ թէէսիր իթմիշ իսէ տէ, միւէլլիֆի քիմ օլտըղընը պիլէմէտիյինտէն, հէր քիմ թէէլիֆ իթմիշ իսէ, իտարէխանէսինէ թէշրիֆ իթմէսինի ըճաա իտէր» – Սէքիզ կիւն կէչտիքտէն սօնրա, չէօյլէ պիր ֆըգրա տահա գօմալը. «Բօրթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընըն իտարէսի, քէնտիսինճէ թագտիր իթմիշ օլտըղը պիր օյունը, մէվգըը իճրաեա գօմաղա գալար վէրմիշ օլտըղընտան, միւէլլիֆինին պիր ան էվվէլ իտարէխանէյէ միւրաճաաթ իթմէսինի թէքրար ըճաա իտէր» – Պէօյլէճէ արա սըրա ղազէթալարտա, Բարիս խալգընըն մէրագընը մուճիպ օլաճագ սուրէթտէ, ֆըգրալար տէրճ իթտիրմէլի տիր։ Պու թէրթիպ եէնի պիր չէյ տէյիլ իսէ տէ, տա՛իմա իշէ եարամըշ պիր թէրթիպ տիր. թա քեանունի էվվէլին սօնլարընտա տա, մատմուազէլ Մէրեէմին իսմինի իլան իտէրսին. նէ՞ տէրսին պու թէրթիպէ, պիրատէր։

Տիրէքթօր. – Մատմուազէլին ըէյինի անլամալը. պագալըմ մատմուազէլ նէ՞ տիւշիւնիյօր։

Մէրեէմ. – Պէն պու ըէյլէրին հիչ պիրինի թաստիգ իտէնլէրտէն տէյիլիմ. պէօյլէ իլանլար ըլա օրթալըդ վէլվէլէյէ վէրիլճէք օլուրսա, սօնրա խալգը թէմամըյլա խօշնուտ իթմէք բէք միւշքիլ օլուր. չունքի խալգըն միւքէմմէլ պիր չէյ իսթէմէյէ հագգը օլուր։

Տիրէքթօր. – Էլպէթթէ օյունա պիր ատ գօմըշընըզ։

Մէրեէմ. – Շիւպհէսիզ. հէմտէ զանն իտէրիմքի բէք կիւզէլ պիր ատ տըր։

Digitized by Google

Տիրէքթօր. – Ա՛ճապա նէ՞ օլտրղընը անլաեապիլիրմիյիմ.

Մէրեէմ. – Օյնանաճաղընտան սէքիզ կիւն էվվէլ սէօյլէյէպիլիրիմ։

Տիրէքթօր. – Ֆէնա տէյիլ, օյնաթտրրաճաղըմ օյունըն ատընը պիլէ պիլմէյօրըմ։

Ֆուրնէլ. – Էյի եա իշթէ։

Տիրէքթօր, պիր գապահաթ իշլէյէճէք կիպի ղայէթ մահճուպանէ պիր թավը իլէ. – Ճէսարէթիմէ աֆվ իտինիզ, մատմուազէլ. անճագ ագտ իթմէյէ մէճպուր օլտրղըմ մուգավէլաթ իգթիզասընճա, օյունըն իչինտէ էհէմմիյէթլի գատըն ըօլլարը պուլընըպ պուլընմատըղընը սէօյլէյէպիլի՞ր մի սինիզ։

Մէրեէմ. – Էվվէլթ. օյունըն իչինտէ իքի մուհիմմ չախսըն ըօլլարը վար։ Պունըն պիրիսի հէնուզ կէնճ, ղայէթ քիպար վէ սէվիմլի պիր գատըն օլմագ լազըմ կէլիր, պու ըօլը քիմէ օյնաթտրրաճաղընը չիմ տիտէն տիւշիւնիւնիւզ... իքինճիսինի տիւշիւնմէյին, օնը պէն քէնտիմ օյնաեաճաղըմ։

Տիրէքթօր իլէ Ֆուրնէլ, պիր աղըզտան։ – Սի՞զմի։

Մէրեէմ. – Էօյլէ, պէն. պու գատար թէճաճճիւպ իտէճէք նէ՞ վար։

Տիրէքթօր. – Լաքին հիչ պիր թէաթրօտա չիմտիյէ գատար օյնամամըշ սընըզ։

Մէրեէմ. – Տէմէք քի էյի օյնամաեաճաղըմը չիմտիտէն քիմսէ թագտիր իտէմէզ, վէ մատամ քի խալգըն մէրագընը ճէլպ իթմէք իսթէյօրսընըզ...

Ֆուրնէլ. – Բէք կիւզէլ պիր ֆիքր. պունա հիչ տիյէճէք եօգ. իշիմիզ հէր վէճհ իլէ ույտը. տէմէք տիր։

3

Շու միւզաքէրաթըն ֆէրտասը կիւնիւ Ֆուրնէլ, մատմուազէլ Մէրեէմին Վիլիեէ սօգաղընտաքի խանէսինէ ազիմէթլէ, մէրգումէյի եալընըզ պաշընա իշ օտասընտա պուլտը։

— Վա՛յ. պիրինճի կէլէն պէ՞ն մի օլմըշըմ։

Մէրեէմ. – Հէ՛մ պիրինճի, հէ՛մ տէ սոն կէլէն տէ սիզ օլտընըզ։ Զունքի ավտէթ իթմիշ օլտըղըմտան հէնուզ քիմսէնին մալիումաթը եօգ տըր։

Digitized by Google

Պէր վէճհի սապրդ միսաֆիր գապուլ իտէմէմ, զիհա իբի ի՛չ կիւնէ գատար ենինէ կիթմէյէ մէճպուրըմ։

Ֆուրնէլ. – Էինէ Գավգա՞սիաեա մը։

Մէրեէմ. – Խայրը. ագլըմ պաշըմտա իշիմէ պագմագ իւզրէ, Պօլսոեա ֆամիլեամըն եանընա կիտէճէյիմ։ Տիւշիւնիւնիւզ պիր քէրրէ, քեանունի էվվէլէ գատար պիր օյունը հէ՛մ թէրթիպ իթմէլի, հէ՛մտէ էօյրէնմէլի. վագրթ ղայպ իթմէյէ կէլմէզ։

Ֆուրնէլ. – Տէմէք քի միւէլլիֆ օլմագ սիզճէ քեաֆի օլմայրպ, արթիսթլիյէ տէ գարար վէրտինիզ էօյլէ՞ մի։

Մէրեէմ. – Ասլա, միւսթէսնա օլարագ, եալընըզ քէնտիմ թէէլիֆ իթմիշ օլտըղըմ պիր օյունը քէնտիմ օյնաեաճաղըմ։

Ֆուրնէլ. – Մօլիէր կիպի։

Մէրեէմ. – Միւշահէպէթտէն գօրգմազսանըզ։ Մօլիէր կիպի տեեէպիլիրսինիզ։

Ֆուրնէլ. – Էսնայը սէեահէթինիզտէ, թէսավվուրաթը վագրանըզտան տօլայը բրէնս Բօլքինէ պիր շէյ աչտրնը՞զմը։

Մէրեէմ. – Աղզըմը պիլէ աչմատըմ. չունքի բրէնսէս Բօլքին գալգար տա պէնիմ կիպի զուհուրաթ գապիլինտէն օլան պիր արթիսթ իլէ պիլէ իսթիլաթ իթմէքտէն չէքինիր։

Ֆուրնէլ. – Բրէնսէս Բօլքին իլէ միւնասիպէթինիզ պէր քէմա՞լ մը տըր. լաթիֆ պիր գարը տըր, տէյի՞լմի։

Մէրեէմ. – Ղայէթ լաթիֆ... զէվճինի տէ զիեատէսիյլէ սէվիյօր։

Ֆուրնէլ. – Պունը հէմ տէրլէր, հէմտէ բրէնսէսին հալինէ աճըրլար. բրէնս Բօլքին հագրգէթէն էօյլէ աչրը մէրթէպէտէ սէվիլմէյէ չաեէսթէ պիր ատամ տէյիլ տիր։

Մէրեէմ. – Էսնայը ղայպուպէթիմտէ, փ՛ղ նէ եաբտընըզ պագալըմ. եազը նա՞սըլ կէչիրտինիզ։

Ֆուրնէլ. – Ֆէնա տէյիլ. պիր ազ տօլաչտրմտա։

Մէրեէմ. – Հա՞նկը թարաֆլարը տօլաչտրընըզ։

Ֆուրնէլ. – Բիրէնէ թարաֆլարընա կիթտիմ, պիր այ Լիւշօնտա օթուրտրմ. բէք կիւզէլ էյլէնտիմ։

Մէրեէմ. – Նէ՞ եաբտընըզտա էյլէնտինիզ։

Ֆուրնէլ. – Ղայէթ լաթիֆ պիր մահալ օլտըղընտան, հէր թարաֆընը կէզտիմ կէօրտիւմ։

Մէրեէմ. – Լիւշօնը նէ՞ գատար պէյէնմիչսինիզ, հագրգէթէն տէ կիւզէլ պիր մահալ տըր, կէզմէքտէն պաչգա կէօյնիւնիւզիւ տահա զիեատէ էյլէնտիրէճէք հիչ պիր շէյէ թէպատիւֆ իթմէտինիզ մի։

Digitized by Google

Ֆուրնէլ. – Ֆամիլեա իլէ պազէն թաամ իթմէք կէօնիւլ էյլէնճէ-սի սայրլապիլիր իսէ իշթէ օ գատար։

Մէրեէմ. – Օրատա ֆամիլեատան քիմնէնիզ վա՞ր մը տըր։

Ֆուրնէլ. – Էվվէթ, հալամըն գըզլարընտան պիրիսի օրատա պիր քէօշք եաբտըրմըշ օլուպ, հէր սէնէ թէմմուզ վէ աղօսթօս այլարընտա կիտէր։

Մէրեէմ. – Հալանըզըն գըզը՞ մը, պու գատար ագրապանըզ օլ տըզընը շիմտիյէ գատար սէօյլէմէմիշ իտինիզ։

Ֆուրնէլ. – Սէօյլէմիշ իտիմ ամմա, սիզին խաթրընըզատան չըգմըշ. հալամըն պիր գըզը մալքի տ'էննըզէնին զէվճէսի օլտըզընը սէօյլէ՞մէմիշ մի իտիմ։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, էվվէթ. շիմտի խաթրըմա կէլտի։ Մարքիզ տ'էննըզէտէ միսաֆիր գալտըն ըսա, էլպէթթէ ըահաթ իթմիշսինիզ տիր, չունքի մարքիզին միսաֆիրտէն խօշլանտըզընը վէ զայէթ նէշէլի պիր գատըն օլտըզընը սէօյլէմիշ իտինիզ։

Ֆուրնէլ. – Պէն տէ շիքեայէթ ը՞թմէտիմ եա։

Մէրեէմ. – Պու սէնէ քիմլէ՞ր իտի միսաֆիրլէրի։

Ֆուրնէլ. – Մատամ տը Լուրմէզ իլէ, դօնթ վէ գօնթէս տը Վիվիան։

Մէրեէմ. – Դօնթ տը Վիվիա՞ն մը. զանն իտէրիմ.քի, գօնթըն պահ-սը պաշգա տէֆա տա կէշմիշ իտի... Տիբլօմաթ տէյի՞լմի իտի։

Ֆուրնէլ. – Տիբլօմաթ. մէմալիքի Շարգիյէտէ վէ հաթթա Թէհ-ըանտա ուզուն միւտտէթ գօնսօլօսլըգ վէ մուրախխասլըգ իթմիշ տիր։ Հէլէ Թէհրանտա տէօրթ սէնէ օթուրմըշ տըր. չօդտան պէրու միւթէ-գա՛իտ օլուպ շիմտի Բարիստէն պիր եէրէ գըմըլտամազ։

Մէրեէմ. – Ամմա Լիւշնա կիտէյօր։

Ֆուրնէլ. – Եալընըզ պիր այ, օ տա գարըսընըն վէ գըզընըն խաթ-ըը իշին, լաքին շիմտի ավտէթ իթմիշ տիր. կէշէն ճումաա ագշամը Օ-բէրա թէաթրօսընտա կէօրտիւմ. գօնթէս հէր ճումաա կիտէր, 14 նումէրօլը լօճատա պուլընը։

Մէրեէմ. – Շիմտիտէն թէաթրօեա տէվամ իթմէյէ պաշլամըշ իսէ, տէմէք տիր քի գօնթէս մուսիգատան բէք հազզ իտէր։

Ֆուրնէլ. – Մուսիգատան խօշլանըպ խօշլանմատըզընը պիլմէմ, ամ-մա թէաթրօեա պայըլըր, օնը պիլիրիմ...։ Եէնի պիր օյունը ասլա գա-չըրմազ... օյունճա ատապա մուզայիր պիր շէյ եօզըսա գըզըյլա պէ-րապէր կիտէր. շիպահէլի պիր օյուն օլտըզը հալտէ հալամըն գըզը մարքիզ տ'էննըզէյի պէրապէր կէօթիւրիւր։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Զէվճի գոնթէսէ րէֆագաթ իթմէզմի՞քի ...

Ֆուրնէլ. – Իթմէզ, գոնթ՝ զէվճէսինէ եալընըզ պու խուսուսատա մուխալիֆէթ իտէր. կէնճլիք զէմանընտա հէր շէյի եաբմըշ օլտըղընտան, շիմտի, խուսուսըյլա ագշամլարը իսթիրահաթ իտէր. օտասընտան տըշարրեա չըգմազ, Իրանտա իշմէյէ ալըշմըշ օլտըղը նարկիլէսինի իշէր տուրուր։

Մէրեէմ. – Պիլի՞ր միսին օյունըմին իլք տէֆասը իշին սիզէ կիւվէնիյորըմ. թէաթրոյը տօսթլարընըզլա տօլտըրմալը.

Ֆուրնէլ. – Օ գօլայ։

Մէրեէմ. – Տիրէքթօր պիր աղ ճէօմէրտճէ տավրանմասա պիլէ, սիզ հէր թարաֆըն տօլմասընա միւմքինի մէրթէպէ ղայրէթ իթմէլիսինիզ, էվվել էմրտէ, չէնաեա եագըն օլան լօճալարը քիրալամալըսընըզ.

Ֆուրնէլ. – Բէք ալէա. հաթթա օ լօճալարըն էն էյիսինի մարքիզ տ'էննըզէ իլէ ազիզ տօսթընա սագլաեաճաղըմ. զիրա մատամ տը Վիվիան տա պէօյլէ պիր ֆըրսաթը էլտէն գաչըրմայը հիչ խաթէմէզ։

Մէրեէմ. – Գոնթէս տը Վիվիանըն տա կէլէճէյինի մէ'մուլ իտէ՞ր-միսինիզ։

Ֆուրնէլ. – Հիչ չիւպհէմ եօգ. Բարիս ահվալինէ տա'իր օլան պիր օյունըն իլք տէֆասընտա պուլընմասըն միւմքին տէյիլ. պա խուսուս քի մատմուազէլ Մէրեէմին թէէլիֆ իթմիշ օլտըղը վէ քէնտինին պիզզաթ օյնաեաճաղը օյունը, գոնթէս տը Վիվիանըն կիտիպ կէօրմէմէսի թէսսավվուր օլընամազ։

Մէրեէմ. – Գոնթէս տը Վիվիան պէնի թանը՞ր մը։

Ֆուրնէլ. – Իամէն թանըտըղընա հիչ չիւպհէ եօգ. էլպէթթ պէնտէնիզ գոնթէսէ պահանընզը իթմիշիմ տիր։

Մէրեէմ. – Օյունըն միւէլլիֆի պէն օլտըղըմը գոնթէսէ իպթիտայը էմլտէ սեօյլէմէեէսինիզ. գարարըմըզ մա'լիւմ...

Ֆուրնէլ. – Մա'լիւմ. զաթէն պու գարարը պէրապէր վէրտիք. իսմինիզի թա սոնընտա սեօյլէյէճէյիմ. – տէտի։

Պու սուրէթլէ Մարկրիթ Մէրեէմ իսթէտիյի մա'լիւմաթը Ֆուրնէլտէն ալտըգտան սոնրա, պիր թադրիպլէ մէրդումը եօլա գօտը։

Digitized by Google

4

Ֆուրնէլին՝ գոնթէս տը Վիվիան հագգընտա մալիւմաթ վէրմիշ օլ-տըղը կիւն պիր չարշէմպիհ կիւնիւ իտի։ Ֆէրտասը կիւնիւ Մէրեէմ, թէ-աթրօլարըն սալօնլարընդն վէ լօճալարընդն խարիթալարընը շամիլ օլան տէֆթէրլէրտէն պիր թանէ ալըպ, Օբէրա թէաթրօսընտա 14 նումէրօլը լօճանընդ ներէտ պուլընտըղընը վէ պու լօճատա պուլընանլարը պիր էյի-ճէ կէօրմէք իչին գարշըսընտա հանկը լօճայը ալմագ լազըմ կէլէճէյինի պիթթէտգըդ, 2 նումէրօլը լօճանընդ մագասատա քեաֆի օլտըղընը անլա-տըգտան սօնրա, մէկքիւր 2 նումէրօլը լօճայը իսթիճար իթմէք իւզրէ Օբէրա թէաթրօսընա կիթտի. վէ արատըղը լօճայը իսթիճար իյլէտի։

Ճումա՝ կէճէսի սաաթ սէքիզտէ էլան եանընտա պուլընան ժանն Գաղնավ իլէ թէաթրօեա ազիմէթ իթտի։

Իլք ֆասլընդ բէրտէսի աչըլտըղը սըրատա, Մարկրիթ Մէրեէմ լօ-ճասընա կիրտի. քէմալը խէլէճան իլէ էթրաֆընը կէօզտէն կէչիրտի, հէնուզ եէրինէ օթուրմագսըզընդ 14 նումէրօլը լօճատա քիմսէ պուլըն-մատըղընը միւշահէտէ իյլէտի։

Արգասընը չէնաեա տէօնիւպ, վէ միւմքինի մէրթէպէ քէնտիսինի կիզլէյիպ, մուսիգանընդ թէրէննիմաթը լաթիֆէսիյլէ պիր թագըմ տիւ-չիւնճէլէրէ տալտը։

Պիրինճի ֆասլ պիթմիշ օլտըղը հալտէ 14 նումէրօլը լօճաեա էլան քիմսէ կէլմէմիշ օլմաղլէ, Մարկրիթին թէլաշ վէ խէլէճանը արթտըգ-ճա արթտը ըսատա, էնճամընտա պիր ալայըգ մուսիգանընդ կիւրիւլ-թիւսիւնէ բաղմէն մէկքիւր լօճանընդ գաբուսընդ աչըլմասը սէսինի ի-չիթտի. թէբէսինտէն թըրնաղընա գատար թիթրէյէ թիթրէյէ լօճա-եա քիմլէրին կիրէճէյինէ պէքլէմէքտէ իտի։

Լօճանընդ բէրտէլէրի ալթընտան իքի գատընդ կէօրիւնտիւ քի, ղա-յէթ սէսսիզճէ իչէրի կիրիպ լօճանընդ թա էօնիւնտէ եան եանա օթուր-տըլար։

Վալիտէսի օլուպ օլմատըղընը անլամագ իւզրէ տուրպինի էլինէ ալըպ, իքիսինտէն օթուզ եաչընտա օլտըղընը թախմին իթտիյի գարը-եա տըգգաթլըճա պագմաղա պաչլատը. վէ եալընդզ գարըլարընդ թա-նըմագտա օլտըղը սըֆաթճա պագը էմարէլէրտէն օթուզ եաչընտա կէօ-

Digitized by Google

րիւնէն գարընեն, գրրգ եաշընա գատար վարմիշ օլտրղընա գանա՛թ հասըլ իթտի։ Միւշքիլաթըն իլք շրգդընը հալլ իթտիքտէն սօնրա, շու-նըն պունըն սէօյլէտիքլէրինի քեամիլէն պէր թարաֆ իտէրէք, քէնտի-սինլէ մատամ տը Վիվիան պէյինտէ պիր կէօնէ միւշապէհէթ վագը օլուպ օլմատրղընը անլամադ ազմինէ տիւշէրէք, ըէսսամ վէ հէյկէլ-թրաշ կէօզիւյլէ պիր էյիճէ պագտրգտան վէ զիհնինտէ սրֆաթը-նը թէրսիմ իթտիքտէն սօնրա, քէնտիսինէ նէ ճիհէթլէ միւշապէհէ-թի օլտրղընը տիւշիւնմէյէ պաշլատը, վէ մուախխարէն քէնտի քէնտի-սինէ. – Պէն օնա չօգ պէնզէրիմ, լաքին շու միւշապէհէթի քիմսէ ֆարգ իտէմէզ. չունքի օնըն կիւզէլլիյի, գուսուրսըզ, թամ վէ միւքէմմէլ պիր կիւզէլլիք օլուպ, պէն իսէ նաթէմամ զարիպ վէ զայրը միւքէմմէլ պիր սրֆաթա մալիքիմ. – տէտիքտէն սօնրա, սրրա եանընտաքի գրզընա կէլմէքլէ, անը տախի թէշպիհէ պիլ իպթիտար, գրզը պէնտէն զի-եատէ անասընա պէնզէյօր ըսա տա, պու տա պէնիմ միւշապէհէթիմին պիւսպիւթիւն զրտը պիր միւշապէհէթ... գրզընըն սրֆաթը մանա-տար պիր սրֆաթ սայրլմազ. օ գատար ճէվհէր եօգ. վագրա զայէթ կիւզէլ ամմա, պիրուտէթի հալի շու կիւզէլլիյինէ հա՛իլ օլմըշ. էլհասըլ իֆրաթ պիր կիւզէլլիք. օ գրզճըղազ ըլա պուլընտրղըմըզ մէվգրյէ հիշ տէյէճէք եօգ. իքիմիզ պիր անանըն վէ ֆագաթ այրը այրը պապանըն գրզլարը, օնըն պապասը, աղրը, քիպար վէ կիւզել պիր ատամ օլմալը, պէնիմքի իսէ չէտիտմիզաճ, աճուլ պիր քիմսէ օլմագ լազըմ կէլիր. օ հուզուր ու բահաթլա հուսուլէ կէրմիշ պիր մուհապպէթին մէյվէսի օլ-մալը. պէն իսէ, հիտտէթ վէ մէ՛եուսիյէթ զէմանընտա զուհուրեաֆ-թէ օլմըշ պիր հիսսին մահսուլը օլմալըյըմ. – տէյու տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, զիհնինի թէմամըյլա թօքլաեարագ, մէրգումէտէն պիր նի-կեահ աիլէնիրճէսինէ վալիտէսինին եիւզիւնտէն կէօզիւնիւ այրըմատը։ Պէյնլէրինտէ գուվվէի էլէքթրիքիյէ միսալի պիր գուվվէի ճազիպէ հասըլ օլարագ, շու գուվվէթ սաիգասըյլա, վալիտէսինին պիր նի-կեահ օլսուն ալթի իտէճէյինի մէ՛մուլ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, գօն-թէս տը Վիվիան սանսալիյէսինտէ հիշ պիր հարէքէթ իթմէքսիզին եաս-լանմըշ օթուրմագտա, վէ կէօզիւնիւ շէնանըն իւզէրինտէն այրըմա-մագտա ըտը։

Պիր արալըգ մուսիգանըն թէէսիրինտէ՞ն մի, եօգսա օյունըն լէթա-ֆէթինտէ՞ն մի, օ անէ տէյին պաղլամըշ օլտրղը գօլարընը չէօզիւպ, սրդը սրգը գրզընըն էլինի թութտը։

Մարկրիթ պունը կէօրտիւքտէ, օ եաշընա գատար հիսս իթմէմիշ օլտրղը չիտտէթլի պիր խէլէճանա տուշար օլարագ, արթըգ թէհամ-

միւլ իտէմէյիպ լօճանըն իչինտէ սէյլ կիպի կէօզ եաշլարը տէօքմէյէ պաշլատը։

Օյունըն պիթէճէյինէ եագրն, լօճասընտան չրդրպ, ժանն Գազնավ իլէ պէրապէր 14 նումէրօլը լօճանըն գաբուաը էօնիւնէ տօղրը կիթտի քի, վալիտէսինին կէչէճէյի եօլըն իւզէրինտէ պուլընրպ, վալիտէսինէ սիւրիւնսիւն վէ տօգանսըն։

Պիր աղ սօնրա մատամ տը Վիլիան լօճասընտան չրդրպ, քէմալը աղամէթլէ Մարկրիթ Մէրեէմէ տրգգաթ պիլէ իթմէքսիզին կէչտի կիթտի. Մէրեէմին ըզթըրապը գալպինտէն աեադտա տուրաճագ հայի գալմայրպ, Սիւզանըն գօլընը թուլմըշ տուրմըշ ըտը։

— Շիմտի թանրմատըն ամմա, կիւն օլաճագ քի թանրեաճագսըն, հէ՛մտէ պէնի սէվէճէքսին. – տէյու վալիտէսի կէչէր իքէն մըրրլտատը։

5

Բարիս խալգը թազէ էյլէնճէլէր արար. հէր շէյին սըգ սըգ թէպէտտիւլ իթմէսինի իսթէր. թէաթրօլարտա իլք տէֆա օլարագ օյնանան պիր օյունը, պիւթիւն ահալի այնը կէճէ կէօրմէք սէվտասընա տիւշիւպ, պու խուսուստա հէր տիւրլիւ ղայրէթի քիմնէ տիրիղ իթմէզ. խուսուսըյլա գատընլարըն ասրլ մագաստլարը պիր շէյ կէօրմէք օլմայրպ, պաշլըճա քէնտիլէրինի պաշգալարընա կէօսթէրմէքտէն իպարէթ տիր։

Բօրթ սէն Մարթէն թէաթրօսընտա օյնանաճագ տրամըն, քեանունի սանինին օն եէտինճի կիւնիւ իճրա իտիլէճէյի իլան իտիլմիշ, վէ գուլանըլան թէտապիրի մահիրանէ սէմէրէսի օլարագ Բարիս խալգընըն մէրագընը ճալիպ օլմըշ ըտը.

Տրամըն, մատմուազէլ Մէրեէմին էսէրի օլտըղը վէ էն մուհիմմ բօլընը, քէնտիսի իճրա իտէճէյի սօն կիւնլէրինտէ իլան իտիլտիյի կիպի, իսմի ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ օլտըղը տախի պիր գաչ սաաթ գալարագ խալգա պիլտիրիլտի։

Սաաթ սէքիզտէ սէյիրճիլէրտէն չօգլարը թէաթրօտա հաղրը պուլընմըշ ըտը։

Թէաթրօնըն կէտիքլիսի օլան Ֆուրնէլ՝ լօճալարտան մուսիգա եէրինէ, չէնանըն իչինէ աշաղրեա եօգարրեա գօշուպ տուրմագտա ըտը։ Պիր արալըգ զաղէթաճընըն պիրի մէրգումը եագալայրպ.

Digitized by Google

— Պագանա, պիրատէր։ Զանն իտէրիմ քի, ոյունատա պալլէթ տէ օլտըղը իրան իտիլմիշ իտի։

Ֆուրնէլ. – Խայրը. պալլէթտէն սարֆը նազար իթտիք քի, ոյունա խալէլ կէթիրիր տէյու գորգտըգ։

Ղազէթաճը. – Նա՛սըլ օլտը տա սարֆը նազար իթտինիզ. սիզին պալլէթտէն պաշգա հիչ պիր ոյունա էհնիյէթինիզ եող իքէն...

Ֆուրնէլ. – Ֆու տէֆա պու տրտմոնան պաշգա հիչ պիր չէյ էմ նիյէթիմ եոգ.

Ղազէթաճը. – Էյ, Վէլլէտա՛։

Ֆուրնէլ. – Օ ըահաթ լանաճագ։

Ղազէթաճը. – Տօղրուսը Վէլլէտանըն տա պիր ազ իսթիրահաթա քէֆթիեաճը վար ըտը. տէտի։

Բէրտէնին աչըլաճագընը միապէյեին չան վուրուլմըշ օլմայլէ, հէման օրատան ֆըրլանըպ, տօղրը չէնա իլէ սալօնը եէկտիկէրէ ըտպթ իտէն քիւչիւք գարույը աչարագ, գուլիպէրին արգասընատա տաեանմըշ տուրմըշ օլան Մարկրիթ Մէրեէմին եանընա կիտիպ.

— Էյ. սրրա կէլտի. գալպին չարբայօր մը։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, ղայէթ գուվվէթլի չարբայոր տմմա. չայրմաեաճաղրմա էմին օլապիլիրսինիզ, ճէմիյէթ նէ՞ տուտա։

Ֆուրնէլ. – Ալէատան ալէա, ինչ աթատան եէրէ տիւշմէզ. հէմտէ նասըլ ճէմիյէթ, ղազէթաճըլար, ճիւմլէ գլէօպէրին խալգը, ըէատամ. լար, մուսիգաճըլար, վիւքէլատան պիր գաչ զաթ, մէպուսլար, հէր պուրատա. գարչքի լօճալարին պիրինտէ տէ, ըրէնա Բօլքին, զէվճէսի վէ օղլբյլա։

Մէրեէմ. – Հալանըզըն գըզը՞, մարքիզ տ'էննըզէ տէ կէմի՞ մի։

Ֆուրնէլ. – Շիւպհէ՞ մի վար. պիրինճի լօճալարտան պիրինտէ. գանթէս տը Վիվիան իլէ ըահաթճա եայըլմըշլար։

Բէրտէ աչըլմայլէ, թէաթրօնըն իչինի պիր սիւքութը թամ խաթիրա եկէտի։

6

Շէֆանընն թէրթիպաթը ատտէճէ տէօշէնմիշ օլան պիր քէօշքիւն սալօնընը իրատ իթմէքտէ իտի. ոտ սալօնըն բէնչիրէլերի, էթրաֆը չամ օրմանընյլա մուհաթ օլան պիր պաղչէյէ նազըր ըտը։ Ուզագատան Արդաչան լիմանը քէօրֆէզի կէօրունմէքտէ իտի։

Digitized by Google

Պիրինճի ֆասլտա, վուգուաթը ղայրը մէմուլէ հասէպիյլէ, ըզհարը իֆլաս իտէճէք օլան էհլի ըրզ պիր թաճիր, ֆէվգէլատէ տուշտրը եէէս օլմըշ իտիյի հալտէ, զիեատէսիյլէ սէվտիյի պիր գըզը տա օարալըգ վէֆաթ իթմիշ օլտրզընտան, մէ'եուսիյէթի պիր գաթ տահա արթ-մըշ, վէ տէլի տիվանէյէ տէճնմիւշ օլան զէվճէսինին հալի, քէնտիսինի զիեատէսիյլէ թէլաշէ տիւշիւրմիւշ իտի։

Պու թաճիրին էվինին եանընտա, իքի իւշ այտան պէրու կէնճ պիր գատըն իգամէթ իթմէքտէ օլուպ, պու տա օրաեա վազ'ը համ իթմէք իւզրէ կէլմիշ, վէ քէնտի գըզը էօլէճէյի սըրատա, մէրգումէ տախի պիր գըզ չօճուղը թէվլիտ իթմիշ իտի։

Նիհայէթ մէրգումէ կէնճ գարը, զէվճի մէմալիքի էճնէպիյէտէ օլուպ, քէնտիսինին տէ օրաեա կիթմէք արզուսընտա օլտրզընը վէ տօղուրտրզը գըզըն զէվճինին գըզը օլմայըպ, ալէյհինտէ գուրուլմըշ օ-լան պիր տուզախա տիւշմիւշ իտիյինի, վէ իշի պէյլի իթմէմէք իւզրէ, Աբ-գաշօնա վազ'ը համ իթմէյէ կէլտիյինի, պէեանտան սօնրա, սէրվէթի մէվճուտէսինտէն պահա իլէ, պունտան պիր մըդտարընը իլէրիտէ գը-զընըն ճէհէզի օլմագ իւզրէ մէրգում թաճիրէ վէրէրէք, անը տախի իֆ-լաս թէհլիքէսինտէն գուրթարաճաղընը, Մէրեէմ պիր մէհարէթի ֆէվ-գէլատէ իկէ էնզարը ամմէյէ վազ իթտի։

Իշպու պիրինճի ֆասլըն նիհայէթի, գըզը վէֆաթ իթմիշ օլան գարը իլէ, գըզը տօղմըշ օլան գարընըն եէքտիկէրինտէն նէ սուրէթլէ այ-ըրմըշ օլտրգլարընը, վէ գըզընը՝ տօսթընա թէսլիմ իտէն գարընըն պէշկիյէ գօշուպ տա գըզընը նասրլ էօրտիյինիւ, վէ նասրլ օլուպ տա սիւտանանընը թէքլիֆի իւզէրինէ Մարկրիթ իսմի վէրիլտիյինի միւպէյ-եին իտի։

Բէրտէ գաբանտրգտա, խալգ էլ չրրբմաղա պաչլատը։ Գատընլա-ըրը էքսէրիսի զիեատէ պիր տրգգաթ իլէ տինլէմիշ, հէեէճանը ումու-մի ճիւմլէսինի իսթիլա իթմիշ, վէ չօղընը տախի կէօզլէրինտէն եաշլար ագմըշ ըտը։ Ղազէթաճըլար օյունը թագտիր իթմէյէ պաչլամըշլար, վէ ատի ահալի իսէ, պիրինճի ըօլը օյնաեաճագ օլան վէ օյունը միւ-էլլիֆի պուլընան Մէրեէմին օյունա չրգմասընա պէքլէմէքտէ պուլըն-մըշլար ըտը։

Լաքին խալգ մէեանընտա պիրիսի պուլընմագտա ըտը քի, Մէր-եէմին չէնանընը իւզէրինէ պիր ան էվվէլ չրգմասընա, հէր քէստէն զի-եատէ սապրրսրզլրգ վէ թէլաշ իլէ պէքլէմէքտէ իտի. պու տա գօնթէս Պէրթ տը Վիվիան ըտը։

Օյնանաճագ օյունը մասալի նէտէն իպարէթ օլտրզընտան խաղէր-

Digitized by Google

տաբ օլմագաբզբն, գօնթէս Պէրթ տբ Վիվիան ազիզ տօսթը մարքիզ տ'էննբզէյէ օ կէճէ բէֆագաթ իթմիշ իտի։

Բէրտէ աչբլբբ աչբլմազ, չէնանբն թէրթիպաթը պիրտէն պիրէ նազարբբ տբգգաթբնբբ ճէլպ իթտի։

Օ քէօչքիւ, օ սալօնը կէօրմիւշ, վէ իչլէրինտէ իգամէթ իթմիշ տիր կիպի խաթրբնա կէլտի։

Տրամ օյնանմաղա պաչլանտբգտա, թաճիրին սէօզլէրի վէ էֆքեարը, քէնտի էօնիւնտէ սէօյլէնմիշ վէ պէեան իտիլմիշ օլան պիր թագբմ սէօզլէրի վէ էֆքեարը խաթրբնա կէթիրտի։

Գբզը իչին բէճա վէ իսթիրհամ իտէն գարբյբ կէօրտիւքճէ, քէնտէքինին տէ բէճա վէ նիեազ իթմիշ օլտբզբնը կէօզիւնիւն էօնիւնէ կէթիրտի։

Օյնանան օյուն, տրամ օլմայբպ, էօմրիւնիւն պիր գբամբնբն կէօզիւ էօնիւնէ վազ իտիլտիյինի վէ գալպինէ սաբլանտբրբլտբզբնը անլատը։ Օյունճը գարբնբն տէլի կիպի պէշկյէ տօզբը ֆբբլանբպ չօճուզը գուճագլատբզբնը, էօրտիւյիւնիւ վէ ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ նամբնը վէրտիյինի կէօրտիւքտէ, քէնտի հալինի այինէտէն կէօրիւյօր, քէնտի սէօզլէրի գուլաղբնա կէլիյօր զանն իթտի։

Պու տրամբն միւէլլիֆի քիմ օլապիլէճէյինի, պաչբնա կէլէն չէյլէրին քիմի՞ն պէօյլէ տօզբբճա պիլէպիլէճէյինի, գօնթէս տիւչիւնմէյէ պաչլատը։

7

Իքինճի ֆասլ պաչլար պաչլամազ, իքի ֆասլբն արասընտա, ուզուն պիր միւտտէթ միւրուր իթմիշ օլտբզբնը, վէ պբբրագբյբպ կիտիլմիշ օլան գբզճբղազբն, պէօյիւմիւշ օլուպ, մատմուազէլ Մէրեէմ նամբյլա մէյտանը վուգու�թէ կէլէճէյինի թէքմիլ ահալի տէրք իթտի։

Ֆիլվագը պիր միւտտէթճիք սօնրա, մատմուազէլ Մէրեէմ սատէ պիր հալ իլէ մէյտանա չբգտը. ահալի Մէրեէմ օլտբզբնը ֆարգ իտիպ, քեաֆֆէի կէօզլէր մէրգումէնին իւզէրինէ տիքիլտի, վէ պիր միւտտէթ տինլէտիքտէն սօնրա, հէր թարաֆտա պիրէր ֆբսբլտը բէյտա օլտը։ Նաթէմամ վէ ղարիպ վէ ֆագաթ լաթիֆ օլան կիւզէլիյի, աթվար վէ հարաքեաթը թապիիյէսի, գբեաֆէթինին սատէլիյի, սէսինին լէթաֆէթ վէ ազամէթի, ճիւմլէնին հայրէթ վէ թահսինի ճէլպ իթտի։

Digitized by Google

Մէրգումէ, պապալըգ վէ անալըզը օլան զարթլար իլէ Բարիստէ պուլընմագտա օլուպ, քէնտի հալինէ մէրհամէթ իթմիշ, վէ քէնտիսինի պէօյիւթմիւշ օլմալարընտան նաշի մէրգումանէ պէեանը թէշէքքիւր իթմէքտէ օլուպ, վալիտէսինին քէնտիսինի թէրք իթմէյիպ, անճագ քէնտիլէրինին թահթը նէզարէթինէ պըրագմըշ օլտըղը ուէյլէնտիքտէ. «պէն վալիտէմի իթհամ իթմէյօրըմ քի, սիզ միւտաֆաատա գալգըշը-յօրսընըզ, վալիտէմի հէնուզ թանըմագսըզը, վէ նէ՛ սէպէպէ մէպ-նի պէնի թէրք իթմիշ օլտըղընը անլամագսըզը, վալիտէմին պիր գա-պահաթը վար ըսա, չիմոիտէն պէնիմ ինտիմոտ մուաֆ ատը» ատէյու պա-ղըրտը։

Ահալի, ֆէվգէլատէ թահինլէր իլէ էլլերինի չըրբմաղա պաշլատը։

Պատէհու ղայէթ նազիքեանէ սուրէթտէ ալահիմի մէսէրրէթ իպ-րազըյլա, ագէ պալիզ օլտըղը զէման խաթիգալինի ասլա տիւշունմէ-մէյիպ, մահզա զէմանը մազի իլէ իշթիղալ իթմիշ օլտըգընը թարիֆ վէ թաֆսիլէ պիլիպթիտար, «պէն, պիր աշրգը խիւլեա իթմէյիպ, մահ-զա վալիտէմի խիւլեա իթմէքտէ իտիմ... վալիտէմէ մալիք օլմատը-ղըմ իշին, ֆիքրիմճէ ուզուն պօյը, կիւզէլ, գումրալ վէ մա՛ի կէօզլիւ պիր վալիտէ թէսավվուր իթմիշ իտիմ. պու վալիտէ, կէօզիւմիւն էա-նիւնտէն հիչ այրըլմազ ըսը. էլան տա այրըլմայօր իշթէ. չիմոի տէ էա-նիւմոտ տուրմըշ կէօրիւյօրըմ» տէտի։

Խալգ նազարընտա հագրգէթէն վալիտէսինի կէօրիւյօր կիպի պիր հալ պիր թավր գուլլանմըշ օլմաղլէ, ալգըշլար չօղալտըգճա չօղալտը։

Վալիտէսինի արամագ, պուլմագ վէ թանըմագ աղմինէ տիւշերէք. «էվվէթ վալիտէմի պուլմալըյըմ. լաքին վալիտէմ հէր քիմ իսէ պիլմիշ օլուն քի, պէն ոնըն նէ՛ նամընա նէ՛ տէ սերվէթինէ հասէտքեարըմ. էսբարընը քէնտիսի նասըլ քէթմ իթմիշ վէ իթմէքտէ իսէ, պէ՛ն տէ այնը սուրէթտէ քէթմ իտէճէյիմէ եէմին իտէրիմ։ Պէնիմ միւրատըմ պաշգա պիր չէյ տէյիլ, իլլա, վալիտէմի կէօրմէք, կէօրիւշմէք, վէ պիր քէրրէ օլսուն պօյնընա սարըլըպ էօրմէք տիր։»

Ահալի, օյունըն նէթիճէսի նէրէլէրէ վարահաղընը պիր ագ անլա-մաղա պաշլատը։

Մուախխարէն վալիտէսինին քէնտիսինի թէվվիտ իթմիշ օլտըղը խանէյէ կիթտիյինի, Սիւզան Դաղնավտան ալտըղը մալիումաթ վէ թաֆ-սիլաթը, վէ նիհայէթ Իրանա գատար կիթմէք իճապ իթտիյինի թա՛-րիֆ իթտիքտէն սոնրա, «էվվէ՛թ, էվվէ՛թ. պիր ան էվվէլ կիթմէլիյիմ քի, օրատա վալիտէմին քիմ օլտըղընը անլաեապիլէյիմ։ Բարիստէ թէ-շէպպիւսաթա գալգըշահագ օլսամ, պէլքի հագգընտա մուգիրը օլա։

Digitized by Google

Հագգընտա պէօյլէ պիր թէշէպիւս վագը օլորգընը հիսս իտէճէք օլ-սա, պէնի թանըմատըղը վէ հիսիեաթը գալպիյէմի պիլմէտիյի ճի-հէթլէ; տուշորը վէսվէսէ վէ թէլաշ օլարագ, պէնտէն գաչընմաղա վէ կիզլէնմէյէ գալգըշաճաղը թապիի տիր։ Միւբատրմ շու տըր քի, վալիսէմ պէնի թէսասիֆի օլարագ պուլմալը տըր. պէնիմ քիմ օլորղը-մը պիլմէքսիզին պէնի թանըմաղա պաշլամալը տըր։ Պէօյլէ օլուրսա պէնի թէրք իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէզ. քէնտիսինի պուլմագ իչին իս-թիեար իթմիշ օլորղըմ զահմէթ վէ մէշագգաթը բիչինաղարա կէթի-բէրէք, պէնի սէվմէյէ գարար վէրիպ, պէնի աղուշը շաֆագաթընա պարագ, վէ գալպինի թէմամըյլա աչարագ, «Ճանըլմամըշըն, պէն սէնին վալիտէ՛ն իմ» տէյու պաղըրաճագ տըր.» – տէմէսի իւզէրինէ բէրտէ գաբանտը։

Իքի ղազէթաճը պէյնինտէ աթի իւզգիքը մուպահասա ճէրիեան իթմէքտէ իտի։

— Էվվէթ, էվվէթ. չօգ մէհարէթ վար ամմա, հէնուզ լայըգը վէճհ իւզրէ միւճէրրէպ տէյիլ։

— Ցըգգաթ իթտի՞ն մի. չէնա իւզէրինտէ պուլընան էշխասըն սէօյ-լէտիքլէրինի նէ՛ տինլէյօր, նէ՛ տէ եիւզլէրինէ պագայօր, կէօզիւնիւ տահմա էն եագըն օլան լօճաեա տիքմիշ, զանն իտէրսէն քի գարշըսըն-տաքի շախս իլէ գօնուշմայըպ, մարքիզ տ'էննրզէ վէ գօնթէս տը Վիվիան իլէ գօնուշըյօր. տիլպէր մարքիզ իլէ շիրին գօնթէսի սօլ թարաֆտաքի պիրինճի լօճատա կէօրտի՞ն եա։

— Էվվէթ, պու ճիհէթի պէն տէ ֆարգ իթտիմ. լաքին հէր եէնի պաշլաեան արթիսթտէ պու գուսուր օլույօր... կէօզլէրինի խալգըն վէ լօճալարըն իւզէրինտէն այրըմազլար. մնատմուաղէլ Մէրեէմտէ պու գապիլտէն օլարագ տա՛իմա պիզէ պագայօր. ֆէնա տէյիլ եա, պիզտէ կիւզէլ կէօզլէրտէն խթիֆատէ իտէյօրըզ։

Տիկէր թարաֆտա մարքիզ տ'էննրզէնին լօճասընտա տախի աթի-տէքի սէօզլէր կէչմէքտէ իտի։

Մարքիզ. – Պու ագշամ հիչ լագըրտը իթմէյօրսըն. նէ՞ն վար։

Գօնթէս. – Պիր չէյիմ եօգ. խալգը սէյր իտէյօրմ։

Մարքիզ. – Զիեատէսիյլէ տալղըն պիր հալին վար, տալղընլըղա սէպէպիյէթ վէրէն օյնանան տրա՞մմը տըր։

Գօնթէս. – Նիչին տալղըն օլայըմ... բէրտէ աչըլըրսա տինլէրիմ, ամմա սօնրա։

Մարքիզ. – Սօնրա տա կէօրտիւյիւնիւն իւզէրինէ տիւշիւնիւրսիւն, պու տա թապիի տիր։ Պէնճէ՝ տօղրըսընը իսթէրսէն, պու օյունա մէ-

րագ վէրսիմ, շու եէնի օյունճբյը տա չօգ պէյէնիյօրըմ... խապէրին վա՞ր մը. մէյէր ղայէթ էհլի ըրզ պիր գըզ ըմըշ։

Գօնթէս. – Թավր ու հարէքէթինէ նէզարէն էօյլէ օլմալը։

Մարքիզ. – Ասալէթի ոէ վար ըմըշ։

Գօնթէս. – Նէտէ՞ն մա՛լիւմ։

Մարքիզ. – Էօյլէ սէօյլէտիլէր։

Գօնթէս. – Հանկը ֆամիլեաեա մէնսուպ օլտըզը մա՛լիւմ մի իմիշ։

Մարքիզ. – Խայըր, Բարիստէ իգամէթ իթմէյօր. պու գըզըն չօգ մէտհ ու սէնասը կէչէյօր։ Պու ռիվայէթլէրին քեաֆֆէսի հալազատէմ Ֆուրնէլտէն տիր։ Պու գըզ, քիմսէյ աշգտատէ օլմայըպ, հէր քեռ իլէ ատէթա տօսթ մագամընտա կէօրիւշտիւյիւ կիպի, Ֆուրնէլ իլէ տէ կէօրիւշիւր իմիշ. ղայէթ զէքի, ղայէթ ագըլլը պիր գըզ ըմըշ. վէ լաքին սէնտէ պիր հալ կէօրիւյօրըմ. նէ՞ օլույօրսըն. պիրտէն պիրէ պէնզին քեամիլէն սօլտը։

Գօնթէս. – Պիր շէյիմ եօգ. պէլքի պիր պաշ ադրըսը կէլէճէք... չունքի նէ գատար սրճագ։

Մարքիզ. – Իսթէրսէն կիտէլիմ։

Գօնթէս. – Պու գատարընը տինլէտիքտէն սօնրա, պագըսընտան նի՞չին սէնի մահրում իտէյիմ. իշթէ բէրտէ տէ աշըրյօր. – տէյիպ, կէօզիւնիւ շէնանըն իւզէրինէ տիքտի։

8

Պու ֆասլ իքի գըսմտան իպարէթ իտի. պիրինճի գըսմընտա Թիֆլիստէ պիր շարշու իշինտէ պուլընըրմագտա ըտը. հէր նէվի տիւքքեանլար, տիւքքեանլարըն իշինտէն նէվ պէ նէվ շարգ էմթաասը, խալըլար, իբէքլի գումաշլար կէօրիւնտիւյիւ միսիլու, շարշընըն իշինտէ գարըլար էրքէքլէր, քիմի եաեա վէ քիմի տէ գաթըրլարա վէ էշէքլէրէ պինմիշլէր կէզինմէքտէ վէ էրմէնի, Կուրճի, Թաթար վէ Գավգաս գըեաֆէթլէրի կիեինմիշ պիր չօգ միւշթէրիկէր տօլաշմագտա ըտըլար.

Մատմուազէլ Մէրեէմ մէյտանա չըգմատը. թէաթրատա հազըր օլան ըէսասմլար, մէրգումէնին մէշհուտաթը իւզրէ թէրսիմ իթմիշ օլտըզը շու բէրտէյի ֆէվգէլատէ թահսին իթտիլէր։

Մէրեէմ, մէյլի սան՝աթքեարանէսինէ ըաղալէթ իթմիշ օլսայըտը

Թիֆլիսին չարչըսընտան վէ Կուրճիսթանտան իսէ, Թէհրանըն վէ Շիրազըն չարչըլարընը էնզարը ամմէյէ վաղ իտէր իտի։ Լաքին պու օյունը թէելիֆ իթտիյի սըրատա, Մէրեէմ՝ միւէլլիֆլիյի պէր թարաֆ իտիպ, մահզա քէնտի շախսընը տիւշիւնմիւշ իտի։ Նէ՞ իտի Մէրեէմին մագսատը. վալիտէսինին նազարը տըգդաթընը ճելպ իթմէքտէն, քէնտիսինի մէրդումէյէ թանընթտըրմագտան, օյունը վալիտէսի իչին օյնաեարագ պուլմըշ օլտըղընը անլաթտըգտան սոնրա «սէն պէնիմ վալիտէմսին... սէնի սէվէրիմ. սէն տէ պէնի սէվ... պանա կէլ. մատամ քի սէն պէնտէն սագլանըյօրսըն, պէնիմ սէնին իւղէրինէ գօշմաղա հագգըմ եօգ տըր. էվվէլա սէն պանա կէլմէլիսին» տէյու պաղըրմագտան իպարէթ իտի։ Մատամ տը Վիվիանը շիւպհէ վէ վէսվէսէյէ տիւշիւրէճէք պիր շէյ սէօյլէմէքտէն պիլ իճթինապ, շախալարըն վէ մահալլէրին իսմէրինի քեամիլէն տէյիշտիրմիշ իտի. եալընըզ վալիտէսինին մատամ Շեօթ նամըյլա սագլանմըշ օլտըղը Արգաշօն գարիյէսինին իսմինի տէյիշտիրմէմիշ, թէմամըյլա մատամ տը Վիվիանըն խաթրընա կէթիրէպիլէճէյի թաֆսիլաթը իպգա իթմիշ իտի։

Ֆասլըն նիհայէթինէ տօղրը Ֆուրնէլ, բրէնս վէ բրէնսէս Բօլքինին լօճասընա կիտիպ։

— Մէմնուն օլտընը՞զմը. — տէյու սորտըգտա։

Բրէնս. — Ղայէթ մէմնուն օլտըմ։ Պիր օյունա պու գատար մէրադ վէրտիյիմ բէք նատիր տիր։

Բրէնսէս. — Պու ագշամ մատմուազէլ Մէրեէմ հէր ճիհէթէն ալգըշլարա միսաթահագդ օլտը. կիւզէլիք, սէն՝աթ, միւէլլիֆլիք, բէսամըզդ հէր թամամ։

Ֆուրնէլ. — Տէյի՞լմի։ Թէաթրօնըն պու ագշամքի մուվաֆֆագըյէթինէ հիչ տէյճէք եօգ։

Բրէնսէս. — Օ տէյիլ ամմա, պու մատմուազէլ Մէրեէմին պիր գարտաշը վար բտը, օ նէ՞ օլտը. պու ագշամ պուրատա տէյի՞լ մի տիր։

Ֆուրնէլ. — Նէ՞ գարտաշը...

Բրէնսէս. — Պիր տէլիգանլը քի, պէրաղէրինճէ եօճըլըգ իթմէքտէ իտի։

Ֆուրնէլ. — Եա՛. պիլմէզ իտիմ. պէն...

Բրէնսէս. — Շիմոի անլատըմ մատմուազէլ Մէրեէմին Գոմիգաֆաեա կիթմէսինին սէպէպինի. տէմէք քի պու օյունը թէրթիպ իթմէք իչին կիթմիշ իմիշ։

Լօճանըն արգասընտա, մարքի տը Լուազի վէ տօգթօր Բօլօթօֆ

իլէ պէրապէր օթուրմագտա օլան բրէնա Բիէր Ռօլքին, օ անէ տէյին հիչ լաղբրտը իթմէմիշ. տալղէն պիր հալտէ օթուրմագտա իտի. Ֆուրնէլ իլէ պէրապէր լօճտոան չբգրպ վէ մէրգումը թէաթրօնէն պիւֆէսինէ կէօթիւրիւպ.

— Պիրատէր, ատնա պիր ըէճամ վար։

Ֆուրնէլ. — Սէօյլէ. նէ՞ իսթէրսին։

Բիէր. — Բարիսէ ավանէթ իտէլիտէն պէրու պիր գաչ տէֆալաթ մատմուազէլ Մէրեէմին էվինէ կիթաիմ ամնա... գապուլ իթմէտի։

Ֆուրնէլ. — Թէաճճիւպ իտէճէք պիր չէյ եօք. մէշղուլիյէթի վարմը տրը. պէօյլէ պիր օյուն պիր կիւնտէ թէրթիպ իտիլիպ տէ մէյատանա չբգարբլամազ եա։

Բիէր. — Էօյլէ ամնա, բէք չօգ քէտան կէօրտիւմ քի, հէմ իշերի կիրտիլէր, հէ՛մ տէ ուզուն ուզուն օթուրտրլար։

Ֆուրնէլ. — Օնլար միւտավիմլեր օլմալը, միւտավիմլերի մատմուազէլ Մէրեէմ տա՛իմա գապուլ իտէր։

Բիէր. — Էօյլէ իսէ, պէնի տէ միւտավիմլերին սիլքինէ տախիլ իթտիր։

Ֆուրնէլ. — Միւմքին տէյիլ. ազիզիմ, միւմքին տէյիլ. միւտավիմլերին ատէտինի արթրտմագ իսթէմէյօր։

Բիէր. — Սոն սէօզիւն պո՛ւ մը տրը։

Ֆուրնէլ. — Պէնիմ սէօզիւմ տէյիլ. ոնըն սէօզիւ տիւր, պէնիմ էլիմանէն պիր չէյ կէլմէզ, հիչ պիր չէյ... պէն Մէրեէմի բէք էյի թանըրըմ. էյէր սէնի թանրթատրմաղա գալգըշաճագ օլսամ, օ վագթ իքիմիզին տէ եիւզիւմիւզէ գաբուլը գաբայը վէրիր։

Բիէր. — Օ պաշգա... անճագ մատամ քի սէն թէաթրօնէն եէրլիսի սին, պէնի բէրտէնին արգասընա կէօթիւր... Պու ագշամ օլմասընա տա եարընը ագշամ, օ պիր ագշամ օլսան, պունատան պէօյլէ թապիի հէր ագշամ պուրատատ պուլընաճագ տրը։

Ֆուրնէլ. — Օնը տա եաբամամ, չունքի եատագ տրը... ատնրա միւտիր նէ՞ սէօյլէր։

Բիէր. — Միւտիր իթիրազ իտէճէք օլուրսա, պէնի չէրիք վէ պանքէր մագամընտա թանրթատրրրսրն, վէ լուզումը թագտիրինատ քէնտիսինէ մուավէնէթ իտէպիլէճէյիմի տէ անլաթտրրրսրն։

Ֆուրնէլ. — Իլէրիտէ պունրն պահսընը իտէրիզ. չիմտիլիք պէն կիտիյօրըմ. ատն ֆատալը զիլիյասատ թավսիյէ իտէրիմ. էյի տինլէեէսին. — տէյիպ, քիւչիւք գաբուտան չբգտը կիթտի. բրէնա Բիէր ապգասընատան պապա գալբզ, պիր ահ չէքտի։

Digitized by Google

9

Սոն ֆասլըն բէրտէսի աչբլտը, իլք տէֆա օլարագ, վալիտէ իլէ դըզը պէրապէր պուլընտըլար, դըզըն կէօզլէրի ըլագ, վէ հալի ճալիպի մէրհամէթ իտի. վալիտէ իսէ շաշբրմըշ, սըգըմըշ պիր հալտէ օլուպ, արա սըրա գըզընըն եիւզիւնէ կիզլի պիր նիկեահ աթֆ իտէր իտի։

Ինթէ վալիտէ իլէ դըզը պէյնինտէ կէչէն մուպահասա.

Վալիտէ. – Պէնի պուլամաեասըն տէյու նէ գատար ղայրէթ իթտիմ իսէ պօշա կիթտի. էնճամընտա արաեա արաեա պուլտըն... Արգաշն քէօշքիւնտէ քիմսէնին խապէրի օլմագսըզըն սէնի տօղուրան գաբը պէն իմ. պէն սանա կէլէյիմ տէյու արզու ինթմէյօր մը ըսըն, ինթէ կէլտիմ։

Գըզը. – Թէշէքքիւր իտէրիմ, պէն սէնին էվինէ, սէնին եանընա կէլէմէզտիմ. կէլէ իտիմ, պէնի թանըմամաղա, պէնի ինքեար իթմէյէ վէ պէլքի տէ պէնի գօվմաղա մէճպուր օլաճագտըն... պու տա պէնի խարապ վէ պէրպատ իտէճէքտի...։ Հալպու քի պուրատա քիմսէ պիզի կէօրէմէզ, քիմսէ սէօզլէրիմիզի իշիտէմէզ, սէրպէսթճէ գօնուշապիլիրիզ. գըզը օլտըզըմը սէօյլէտիյինի իշիթտիմ իսէ մէ'սուտ օլտըմ։

Վալիտէսի. – Էվվէլթ, գըզըմսըն. սէնին նէ օլտըզընը, հիսսիեաթըն նէտէն իպարէթ իտիյինի վէ ֆազիլէթ սահիպի պուլընտըզընը անլաեալըտան պէրու գըզըմ օլտըզընը պիլմէմունիյէ, վէ պիլիֆթիխար իդրար վէ ինթիրաֆ իտէպիլիրիմ. լաքին եալընըզ սէնին մուվաճէհէնտէ գըզըմսըն տէյու թանըեապիլիրիմքի, պու տա սէնին իշին պէօյուք պիր սաատէթ ատտ օլընամազ, զանն իտէրիմ։

Գըզը. – Պու գատարը պանա քեաֆի տիր... պէնիմ շիմտիյէ գատար խաեալ ինթտիյիմ մէսէրրէթ, սէնի կիզլիճէ վէ արա սըրա կէօրմէք, վէ քէնտիմի սանա պիր աղաճըգ օլուն սէվտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլմագտան իպարէթ իտի... ճէվապ վէրմէյօրսըն... Եիւզիւնիւ պէնտէն չէվիրիյօրսըն... Դապիլ տէյին մի տիր քի պէնի սէվէսին։

Վալիտէնին բոլընը օյնամագտա օլան օյունճը հէման աեաղա գալգըպ.

— Սէն նա՞սըլ տօղտըզընը պիլիր մի սին։

Գըզը. – Պիլմէզ իտիմ, լաքին պանա վէրմիշ օլտըզըն Ճինաեէթ Մահսուլը նամընտան, նէ սուրէթլէ տօղմըշ օլտըզըմը անլատըմ։

Digitized by Google

Վալիտէ. – Մատամ քի պիր աղ անլամըշըն, պէն տէ ալթ թա-
րաֆընը իքմալ իտէյիմ... սէն, հագգըմնա իճրա իտիլմիշ օլան պիր
ճինաեէթին մահսուլը սըն... էօյլէ պիր ճինաեէթ քի, խաթրըմա կէլ-
տիքճէ պէնի զալըմանէ մուզթարըպ իտէր իտի. վէ էյէրչի շու ալէմի
ֆանիտէ եալընըզ օլմըշ օլայըտըմ, վէ պաշգալարը իչին եաշամաղա
մէճպուր պուլընմաեայըտըմ, էլպէթթէ քի չիտտէթի ըզթըրապըմնան
էօլմիւշ կիթմիշ իտիմ... էյլէնճէլէրէ, պալօլարա վէ թէաթրօլարա
քէմալը իշթիեագ իկէ կիթտիյիմի պէլքի իշիթմիշնին տիր... սահիհ տիր
կիտէր իտիմ... պաշըմա կէլէն ֆէլաքէթի ունութմագ իչին կիտէրիմ...
եալընըզ պաշըմա օթուրմագտան գօրգարըմ. զէվճիմ իլէ եալընըզ
գալմագտան իհթիրազ իտէրիմ. զէվճիմի հէր պար ալտաթմաղա մէճ-
պուր օլմըշ օլտըզըմ խաթրըմա կէլտիքճէ թէէսսիֆ իտէրիմ. չունքի
օնըն եիւզիւնէ պագտըգճա, տիկէր գըզըմ կէօզիւմիւն էօնիւնէ կէ-
լիր... սըֆաթճա պէնի տահա կէնճ կէօրտիւն... վագըա սըֆաթը-
մըն էշքեալ վէ խուֆթութը թէպէտտիւլ իթմէմիշ տիր. լաքին, ահ-
վալիյլէ կէօզէրիմ չօգ տէյիշմիշ տիր. հա՞նի օ թէպէսսիւմ, հա՞նի
օնէ՛շէ... հա՞նի օ ճէվհէր... չիմտի նէ՞ իտիյիմի սոր տա սէօյլէ-
յիմ։ Սէնի սէվմէմի արզու իտէյօրսըն... պէ՛ն տէ խաթէր իտիմ սէնի
սէվմէք։ Սէնի սէվմէյի, հէ՛մ սէնին իչին խաթէր իտիմ, հէ՛մ տէ քէն-
տիմ իչին... լաքին, իլէրիտէ պօշա չըգապիլէճէք պիր իւմիտ իլէ չիմ-
տիտէն սէնի պէսլէմէք ճա՛ի՛զմի տիր... տուր պագալըմ, գօնուշա-
լըմ... արթըգ հէր շէյի պիրիպիրիմիզէ սէօյլէեէպիլիրիզ։ Կէրչի տա-
հա կէնճ պիր գըզ իսէն տէ, ֆիքրճէ վէ չէքմիշ օլտըզըն ըզթըրապ-
լարա նէզարէն, միւճէրրէպ պիր գարը սայըլըրսըն... սէօյլէյէճէքլէ-
րիմի տէրհալ անլամաղա միւգթէտիր սին..։ Պիր գարը՝ պիր արալըգ
ագլընը շաշըրըպ, չօգտան պէրու ղայպուպէթ իթմիշ օլան զէվճինի ալ-
տաթմագ կիպի տիվանէճէ պիր հարէքէթտէ պուլընապիլիր... չու
հարէքէթի մէճնունանէնին նէթիճէսի օլարագ պիր չօճուգ հասըլ օ-
լուր։ Պու չօճուղը սագլար. կիզլիճէ պէօյիւթտիւրիւր, վէ պէքքի տէ
պիր տահա եիւզիւնիւ կէօրմէյէճէք սուրէթտէ օ չօճուգտան այրըլըր,
պունըն ըլա պէրապէր, չօճուղը գալպինտէն սէվէր։ Պու չօճուգ պիր
դապահաթ վէ ֆագաթ իխթիեարի պիր գապահաթ իչէմիշ օլտըզընը
տաիմա անասընըն խաթրընա տիւշիւրիւր։ Պէօյլէ պիր սէվտա, գա-
պահաթը պիր սէվտա տըր, ամմա էնճամքեար սէվտա տըր. ճիտտի
պիր սէվտա օլմայըպ, ագլընա էսէրէք պիր չէյ եաբմըշտա օլա
եինէ... լաքին, պէ՛ն քի քիմսէյէ ալտանմամըշըմ, քիմսէյէ իխթի-
եարի օլարագ թէսլիմ օլմամըշըմ, պէ՛ն քի հիչ պիր զէման ագլըմը

Digitized by Google

չաշբրմամբշբմ. պէ՛ն քի գօճամը ճան ու կէօնիւլտէն սէվէր իտիմ, վէ պաշբմա կէլէն ֆէլաքէթ եիւզիւնտէն մուհապպէթիմ տա՛իմա խալէլ բէզիր օլուրտը, շու հալտէ վուգու պուլան ճինաեէթի պիր լահզա պիլէ խաթրբմտան չբգարմամագտա օլան պիր մախլուգա չիմտիյէ գատար մէյլ կէօսթէրէմէմիշ իսէմ, գապահաթլը՞ մը սայբլբբմ։ Սէ՛ն՝ օ մէլ՛անէթին խաթբրայը միճէսէմէսի օլտբղբն հալտէ, սէնտէն ուզագ գաշմբշ իսէմ, գապահա՞թ մը իշլէմիշ օլուրբմ։ –

Գբզը տախի՝ վալիտէսինին գարշբսբնա տիքիլերէք պէր վէճհի աթի իթայը ճէվապա միւսարաաթ իտէր։

— Է՛յ գապահաթլը պէ՞ն միյիմ. պէ՛ն, սէնին խբլաֆը ըիզան օլարագ տօղմբշ բսամ, սէնին մուգավէմէթինէ բաղմէն թէճէսիմ իթմիշ իսէմ, աշգ ու սէվտա տէտիքլէրի շէյտէն էօմրիւմ օլտբգճա իգրահ վէ պիւթիւն մուհապպէթիմի միւէպպէտէն սանա հաար իտէճէք իսէմ, գապահաթլը՞ մը սայբլբբմ։ Սէ՛ն, պէնտէն սարֆը նաղար իտէպիլիրսին... չունքի սէնին պիր զէվճին վար, պիր տէ գբզը՞ն... լաքին պէնիմ քիմնէմ եօգ... պանա պիր վալիտէ կէօսթէրտին, սահիհ տիր... Էյի եաբտը՞ն տէյու զանն իթտին ամմա, եանբլտը՞ն... օ վալիտէտէն կէօրտիւյիւմ նիմէթ վէ մուհապպէթ սաեէսինտէ, տահա պէօյիւք նիմէթ, տահա խալիս, տահա միւքէմմէլ, տահա սապիթ պիր մուհապպէթ օլապիլէճէյինի անլատբմ... ֆիլհագբգէ օ վալիտէ գալպինտէն չբգարբպ պանա պիր շէյ վէրիր իտի, լաքին պունտան նէ հաբլօլուրտը պիլի՞ր միսին. վէրէմէտիյի շէյի տէ արզու վէ հասէտ իտէր իտիմ... վէ պիր տէ նի՞չին պանա այբբճա պիր սէրվէթ թախսիս իթմիշսին...։ Կէչիրտիյիմ էօմր, թէլագգը իթտիյիմ թէրպիյէ վէ սարֆ իթտիյիմ ֆիքր սէմէրէլէրի օլարագ զիհնիմ ուեանտը վէ հիսսեաթբմ թէմամբյլա սատէլէնտի... հալպուքի սէրվէթիմ օլմայբպ տա, քէօյիւն պիրինտէ պէօյիւմիշ վէ էզիյէթլի պիր խբզմէթէ գօշուլմբշ օլսայբտբմ, թէրպիյէմ մահտուտ պիր հալտէ գալսայբտը, սէնի՝ մահզա պէնի թէրք իթմիշ օլտբղբնտան տօլայը, իթհամ իթմէք իչին խաթրբմա կէթիրիր իտիմ... աշգ ու սէվտատան պու տէրէճէ իգրահ իթմէյիպ, պէօյիւն գարը, եարբն տա չօճուգ սահիպի օլուր ըտբմ...։ Գունբն մուղայիրի օլարագ ճէմիյէթ իչինտէ պէօյիւեէրէք, վէ պիր թագբմ սէնաիի զարիֆէյէ մէյլ վէրէրէք, ֆիքրիմ ուեանտբգճա ուեանբպ, սանա աֆվ իթտիքտէն պաշգա, մագսատը՞ն, միւրատը՞ն նէ օլտբղբնը տա էյիտէն անլատբմ։ Տուշար օլտբղբն էլէմ վէ քէտէր խաթրբմա կէլտիքճէ, վէ պէնտէն հիճապ իթտիյինի տուշիւնտիւքճէ մուհապպէթիմ արթտբգճա արթտը... իպթիտալէրի սէպէպինի պիլմէ-

յերեք էվլէնմէքտէն թէնէֆֆիւր իթտիյիմ հալտէ, սոնրալարը, պիլէ պիլէ նէֆրէթ իթմէյէ պաշլատըմ... էվվէթ, էվլէնմէք տէնիլէն շէյտէն գօրգար թիթիրէրիմ. չունքի սէն էվլի օլմասա ըտրն պէնի թէրք իթմէզ իտին։

Վալիտէի. – Եինէ թէրք իտէր իտիմ. պաշըմա կէլմիշ օլան ֆէլաքէթի սէնի կէօրտիւքճէ եինէ տէրխաթը իտէճէք տէյիլմի իտիմ։

Գըզը. – Էյլէ տիր... լաքին կիտիպ գավուշաճագ քիմսէն օլմատըզը ճիհէթլէ, պէնի պըրագըպ կիթմէյէ օգատար աճէլէ իթմէզ իտին։ Մանէվի վէ ճիտտի սուրէթտէ տէյիլ իսէ տէ, հիչ օլմազսա մատտի վէ սամիմի սուրէթտէ օլսուն պանա պագար պէնի պէօյիւթիւր իտին...։ Եավաշ եավաշ խապէրին օլմագսըզը, խըլաֆը ըիզան օլարագ պանա մուհապպէթ պաղլամաղա պաշլար ըտրն... պէն պէօյիւտիւքճէ. սէնին էօնիւնտէն եիւրիւմէյէ չապալանը ըտրմ... պիր կիւն եիւզիւմէ կիւլէր իտին, ֆէրտասը կիւնիւ կէօզլէրինի գաբաեարագ անընմտան պիր պուսէճիք ալըրտըն... սոնրա տա եիւզիւմէ պագա պագա ճիտտէն սէվմէյէ պաշլար ըտրն... Զաթէն չիմտի պէնի կէօրէլիտէն, պէնի թանըմաղա պաշլայալըտան պէրու սէվմէյէ տէ պաշլատըն... պէօյլէ օլտըզընը ինքեար իտէպիլիրմիսին. – տէտի։

Վալիտէի ինքեար իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէտի։

Գըզը իսէ չու հալի կէօրտիւքտէ, հէման վալիտէսինին իւսթիւնէ սըչրայըպ, կէօզիւնիւ կէօզիւնիւն իչինէ տիքէրէք վէ աղզընը թա աղզընա եանաշտըրարագ.

— Սէ՛վ պէնի... սէ՛վ պէնի... իսթէրիմ քի պէնի սէվէսին. – տէտի։

Պու սըրատա պիր միւտտէթճիք սիւքութտէն սոնրա, վալիտէի գըզընը պօյնընա սարըլտըգտա, բէրտէ գաբանը վէրտի։

Օյուն խըթամ պուլմաղլա, հազրրուն մատմուազէլ Մէրեէմի չաղրարագ էլ չըրբմաղա պաշլատըլար։

Մէրեէմ կէօրիւնմէտի, չունքի թագաթ վէ մէճալի գալմամիշ ըտը։

Օյունճըլարտան պիր տիկէրի չըգրպ պէեանը մաղէրէթ իթտի, վէ տրամին մատմուազէլ Մէրեէմին թէրթիպքէրտէի օլտըզընը պէեան վէ իլան իյլէտի։

Թէքրար այգըշլար իտիլիպ, թէաթրո ըէֆթէ ըէֆթէ պօշանմաղա պաշլատը։

Digitized by Google

10

Խալգրն պիր գրամը խանէլէրինէ ավտէթ պիր գրամը գէօպէ, վէ տիկէր դրամը տա ղազէթաճըլարրն թօբլանտրգլարը գահվէլէրէ ազիմէթ իթմէքտէ օլտրգլարը սրրատա, պիր թագրմ բէսսամ վէ մուսիգաճը տախի թէաթրոտան չրգրպ ռօլաշտրգտան սոնրա, օյունճրլարա մախսուս օլան գաբուտան թէքրար թէաթրոեա ավտէթ իթտիլէր։

Գունլար մատմուազէլ Մէրեէմին էվինէ կիտէն քէսան օլուպ. նա՛իլ օլտրղը մուվաֆֆագրյէթտէն տօլայը թէպրիք իթմէք իսթէմիշլէր իտի։ Ֆիւշիւք բրէնս Ռօլքին տախի, շրմէնտրֆէրտէ վէ Եալթա համամալարընտա կէօրմիւշ օլտրղը Մէրեէմի օնլարրն սաեէսինտէ կէօրմէք իւմիտիյլէ, արգալարընտան կիթտի։

Լաքին աշրդլար տա, տօսթլար տա հէր պօշա չրգտրլար, արտ արտա թէաթրոնրն իշինտէքի տար եօլլարտան եիւրիւտիւքլէրի սրրատա, Ֆուրնէլ գարշրլարընա չրգրպ Մէրեէմին կիթմիշ օլտրղընը պիլտիրտի։

Ճիւմլէսի պիր աղրզտան. – Նէ՞ չաբրգ։

Պիրիսի. – Միւմքին տէյիլ, պու գատար աղ վագրթ զարֆընտա նա՞սրլ սօյունտը, նա՞սրլ կիյինտի։

Ֆուրնէլ. – Նէ՛ սօյունտը նէ՛ տէ կիյինտի, թէաթրօ պիթէր պիթմէզ, օմուզրնա պիր քիւրք ալրպ վէ պաշրնա տա պիր գուգուլէթա կէչիրիպ արապասրնա պինտի կիթտի. սիզ էլ չրրբտրղընրզ սրրատա օ Վիլիէ ճատտէսինի պուլմրշ ըտը։

Պիր բէսսամ. – Եազը՛գ. տօսթճա, ահպապճա եէմէք եէմէյի թէքլիֆ իտէճէքտիք։

Պիր տիկէրի. – Պիզի էլպէթթէ պու զէվգտէն պու չէրէֆտէն մահրում իթմէզ իտի։

Ֆուրնէլ. – Եանրլրյօրսրնրզ, կիթմէմիշտէ, օլսա թէքլիֆինիզի գապուլ իթմէզ իտի. չունքի չօգ եօրղուն ըտը։ Տիշիւնիւն պիր քէրրէ պու ագշամ նէ գատար խէլէճան իշինտէ օլտրղրմրզը։

Ֆուրնէլին՝ քէնտի շախսընը տա հիսապա դաթարագ, սէօզ սէօյլէմէսինէ պազրլարը թէաճճիւպտէ գալտրգլարը միսիլու պազրսը տա խաֆիֆճէ կիւլտիւլէր. Ֆուրնէլին չու մէրագընը պիլիրլէր իտի. չու հալի բէք էյլէնճէլի պիր հալ օլտրղընտան, մէրգումը տա պէրապէր ալրպ լօգանթաեա կէօթիւրտիւլէր։

Digitized by Google

Ֆուրնէլ. – Արթըգ տուրաճագ հալիմ գալմատը. իւչ այ միւթէ-մատիյէն չալըշմագ, ալթը հաֆթա տա թէճրիւպէլէր իլէ ուղրաշմագ պէնի խարապ իթտի պիթիրտի... լաքին մուվաֆֆագըյէթ հէր չէյի ունուլթտըրը. – տէտի։

Ֆիլ հագըգա շամբանեանըն իւչիւնճիւ գատէհինի իչտիքտէն սոնրա, օյունը մատմուազէլ Մէրեէմին թէելիֆ իթմիշ օլտըղընը տա ունուլթտը։ Ֆէնտիսինին թէելիֆ իթմիշ օլտըղը պիր օյունը մատմուազէլ Մէրեէմ օյնամըշ կիպի կէօսթէրէրէք.

— Լվվէթ, խօշնուտ ըմ. սոն ֆասլըմըն էհէմմիյէթլի գըսմընը ղայէթ մէհարէթլէ օյնատը. լաքին պէն տէ թա՛լիմ վէ թէճրիւպէ իթտիյի զէման չօգ ուղրաշտըմ. չօգ զահմէթ չէքտիմ տէտի։

Ֆուրնէլին ահպապլարը չօգ էյլէնտիլէր։ Պունլար նուրթգլար վէ ալգըշլար իլէ Ֆուրնէլի թալթիֆ իթտիքլէրի սըրատա, Մէրեէմ օտասընա կիրմիշ եօրղունլըղընը ալմաղա վէ եօրղունլըգտան տահա չէտիտ օլան խէլէճանընը թէսքին իթմէյէ ուղրաշմագտա ըտը։ Զիհնի օ տէրէճէ գարըշմըշ վէ սինիրլէրի օ տէրէճէ գապարմըշ իտի քի, պիր խայլը միւտտէթ ույուեամատը։ Միւէլլիֆ վէ օյունճը սըֆաթըյլա մէ՛մուլինտէն ղիեատէ նա՛իլի մուվաֆֆագըյէթ օլմըշ իտի իսէ տէ, պու օյունը թէրթիպ իտիշինտէ վէ օյնայըշընտա մագսատը հէր քէսին ալգըշընա մաղհա՛ր օլմագմըյըտը. ասլա։ Միւրատը վալիտէսինին գալպինի ճէլպ իթմէք իտի։ Պունա տէսթիկ օլապիլտի՞ մի, իշթէ պուրասընը տիւշիւնմէքտէ իտի։ Սէօյլէմէք իսթէտիյի չէյլէրին քեաֆֆէսինի չէնանընն իւզերինտէ թէմամըյլա սէօյլէմիշ օլտըղը հալտէ, չու սէօղլէրինին վալիտէսինէ նէ սուրէթտէ թէէսիր իթմիշ օլտըղընը անլամագ մէրագընտա ըտը։

Ֆէնտիսինի թանըմըշ վէ քէմալի խահիշ իլէ տինլէմիշ օլտըղլարընա շիւպհէսի գալմամըշ ըտը։ Հիսս իյլէտիյի խէլէճանը դալպէ, սէօյլէտիքլէրինի թիթրէյէ թիթրէյէ տինլէյէն վէ քէնտի քէնտիսինի էլէ վէրմէյէ հազըր պուլընան պիր քիմսէյի տէ հիսսէմէնտ իթմիշ օլտըղընը ըանա պիլտիյինտէն, չու հալտէ վալիտէսինին՝ նէ՞ եաբաճաղընը, քէնտիսինի պուլուպ պուլմաեաճաղընը, վէ էյէր կէլմէյէճէք օլսա, նէ տէրէճէ քէտէր իտէճէյինի տիւշինիւպ տուրմագտա ըտը։

Նիհայէթ ույգուեա տալտը. վէ ֆագաթ ըահաթճա ույուեամատը։

Ֆէրտասը կիւնիւ ուեանընը ուեանմազ, պէսլէմէսինի չաղըրըպ.

— Վագըթ կէճ օլմալը. սա՛աթ գա՞չ տըր։

Պէսլէմէ. – Էօյլէնէ եագըն։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Նի՞չին տահա էվվէլ կէլիպ տէ ուեանտը՞րմատըն։

Պէսլէմէ. – Բահաթա միւհթաճ օլտըղընըզը պիլտիյիմտէն, ուեանտըրմագ ճա՛իզ օլմաեաճագ տէյու զանն իթտիմ։

Մէրեէմ. – Էյի ույումըշըմ... պու բահաթըգ պիրազ վագըթ իշին քեաֆի տիր. չաբը՛գ... գալգըյորըմ... էլպիսէլէրիմի վէր։

Պէսլէմէ. – Ցըշարբեա՞ մը չըգաճագսընըզ։

Մէրեէմ. – Խա՛յր. պու կիւն չըգմամ... քիմսէ կէ՞լմէտի եա։

Պէսլէմէ. – Նա՞ալ կէլմէտի, սապահտան պէրու գաբու աշմատան պաշ ալամատըմ։ Հէր թարաֆտան մէքթուպլար, գարթլար, չիչէքլէր եազայոր։

Մէրեէմ. – Չիչէքլէր իլէ գարթլարը, իշ օտասընա կէօթիւր տէ, մէքթուպլարը պանա կէթիր։

Մէրեէմ՝ էլլէրի թիթրէյէ թիլթրէյէ մէքթուպլարը պիրէր պիրէր աչըպ, քէնտի քէնտիսինէ. – Եօգ, էլպէթթէ քի մէքթուպ եազմազ... եա պիզզաթ քէնտիսի կէլիր, վէ եախօտ պիր տահա պահսընը իչիթմէմ. – տէմէքտէ իտի։

Ֆիլվագը կէլէն մէքթուպլարըն իչինտէ հիչ պիրի էհէմմիյէթլի օլմայըպ, պազըլարը քէնտիսինի թէպրիք վէ թալթիֆ իթմէքտէ, պազըլարը տախի ֆէլտասը վէ եախօտ տահա էրթէսի կիւն իչին պիլեէթ թալէպ իթմէքտէ իտիլէր։

Մէզքիւր մէքթուպլարտան պիրինին զիյրինտէ «Նատէժ Բօլքին» իմզասը մէվզու՝ օլուպ, բրէնսէս՝ Մէրեէմի թէպրիք իթտիքտէն սոնրա, քէնտիսինի կիտիպ կէօրէճէյինէ տա՛ր Մէրեէմին Եալթատա վէրմիշ օլտըղը սէօզիւ իսթար իթմէքտէ իտի։

Պու մէքթուպը օգուտըգտա. – Ասլա, ասլա, թէնէզզիւլ իթմէմ. – տէմիշ իտի։

Սօն աչտըղը մէքթուպ, ճէսիմ պիր չիչէք տէմէթիյլէ պէրապէր մէրսուլ օլուպ, պու տա բրէնս Բիէր Բօլքին թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ իտի քի, պիր թագըմ պէեանաթը աշըգանէսինտէն սոնրա. «Ցէլի օլույորըմ» իպարէսիյլէ պիթիրիլմիշ իտի։

Մէրեէմ պունը տա օգուտըգտան սոնրա. – տիվանէ օլույորսա, թիմարխանէյէ կէօթիւրսիւնլէր. – տէ յիպ, մէքթուպը ֆըրլատը վէրտի։

Շու սըրատա պէսլէմէ՝ թէքրար իչէրի պիրիսինին կէլմիշ վէ քէնտիսինի կէօրմէք իսթէմիշ օլտըղընը իֆատէ իյլէտիքտէ։

Մէրեէմ. – Ֆի՞մ տիր։

Պէսլէմէ. – Կէնճ պիր տէլիգանլը քի...

Մէրեէմ. – Օ՛հ... պու կիւն քիմսէյի գապուլ իթմէյէճէյիմ. հաթ-

Digitized by Google

թա տա՛իմա էվիմէ կէլէն ահպապլարրմը պիլէ գապուլ իտէմէմ։ Մա մաֆիհի, էյէր պիր գատրն կէլիպ տէ պէնի կէօրմէք իսթէյէճէք օ-լուրսա, տէրհալ տէսթիկեահ օտասընա ալըրսըն։

Մէրեէմին՝ շու էմրի վէրտիյի սըրատաքի թէլաշընը պէպլէմէ ֆարգ իտէմէտի։ Մէօյլէյէճէյինի սէօյլէմէյէ թէրէտտիւտ իթմէքտէ իքէն, նիհայէթ գօրգա գօրգա.

— Նէ եաքաճաղըմը շաշըրտըմ, մատմուազէլ. թալիմաթընըզը չիմ-տի ալմըշ օլտըղըմ ճիհէթտէ, օ կէլէն տէլիգանլըյը տէսթիկեահ օտա-սընա ալտըմ։ Պօրտօտան պիլ խասսա սիզի կէօրմէյէ կէլմիշ։

Մէրեէմ. – Պօրտօտա՞ն մը . . . պիր աղ էվվէլ նի՞չին սէօյլէմէտին . . . բէք ալէա գապուլ իտէրիմ . . . լաքին օ՛նտան պաշգա քիմսէյի կէօր-մէք իսթէմէմ. եալընըզ օ տէտիյիմ դարը կէլիրսէ . . . օ միւսթէսնա տըր։

11

Կիյինիր կիյինմէզ, տէսթիկեահ օտասընա կիտիպ մէ՛մուլ իթտիյի վէճհ իւզրէ Հանրի Լագօսթը պուլտը. քէմալի իշթիեագ իլէ էլինի սըգ-տըգտան սոնրա.

— Պու կիւնտէն իթիպարէն, պէնի կէօրմէյէ կէլէճէք օլուրսան Լագօսթ իսմիյլէ քէնտինի թանրթտրրրսըն. պատէզին սիզին ֆամիլ-եանըզլա օլան միւնասիպէթի խալիսանէմի կիզլէմէյէ հիչ պիր սէպէպ գալմամըշ տըր։ Պէնիմ՝ սէնին բէտերինէ թէալիմ օլընմըշ պիր գըզ օլ-տըղըմը վալիտէմին պիլմէմէսինի իսթէր իտիմ. տիւն ագշամ վալիտէմ անլամըշ օլմալը տըր . . . Պինա՛էն ալէյհ շիմոիտէն սոնրա սէրպէսթճէ պիրիպիրիմիզի սէվէպիլիրիզ . . . շիմոի նա՛սըլսըն պագալըմ. ագիզ պի-րատէր, Բարիսէ նէ՞ վագըթ կէլտին, պու սապահ կէլմիշ օլմալըսըն։

Հանրի. – Տիւն ագշամ սաաթ ալթըտա կէլտիմ . . . հէր թարաֆը տօլաշա տօլաշա իքի ալթունա կիւճ հալ իլէ պիր իսկէմլէ պուլապիլ-տիմ . . . խէլէճան եագամը պըրագմատը քի լայըգը վէճհ իւզրէ թագ-տիր վէ թահսին իտէպիլէ իտիմ։

Մէրեէմ. – Սանա կէլմէ տէյու ըէճա իթմիշ իքէն եինէ կէլմիշին. պէյնիմիզտէ վագը օլան միւնասիպէթէ հէր քէսին ակեահ օլմասընա հէր քէստէն զիեատտէ պէն արզուքէշիմ. լաքին տիւն տահա բէք չա-քըգ ըտը։

Digitized by Google

Հանրի. – Օրասընը պիլտիյիմ իչին տիր քի, պէն տէ ստգլանտրմ, էօյլէ պիր եէրտէ օթուրտրմ քիմսէ կէօրէմէզտի. ֆասլլարըն արասընտա պիլէ եէրիմտէն գըմըլտամատրմ։

Մէրեէմ. – Սահիհ մի։ Տիլպէր Նատէժի՞ տէ մի կէօրմէտին։ Օ՞ տա մը...

Հանրի. – Թէ՞ աթրօտա մը յըտը։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, հաթթա պիր տէ մէքթուպ եազմըշ։

Հանրի. – Օրատա պուլընաճաղընը իսաթրըմա պիլէ կէթիրմէտիմ իտի։

Մէրեէմ. – Խասթալըղըն էյիլէնտի՞ մի։

Հանրի. – Խասթալըղըմ բէք շէտիտ տէյիլ իտի։ Սէն պէնտէն եաղայը սըյըրմազ իչին, բրէնսէս Նատէժէ աշըգ օլտըղըմա պանա գանաաթ հասըլ իթտիրմէք իսթէրսին։

Մէրեէմ. – Սո՛ւս. մուգավէլէմիզի ունութմա։

Հանրի. – Ա՛հ. նէ՞ եաբայըմ, սապը իտէմէյիպ տէ սէօյլէյօրըմ. Տիւն ադշամ բէք կիւզէլ, բէք տիլպէր իտին։

Մէրեէմ. – Տիւն, սէն պէնի թէաթրօ թահթալարը իւզէրինտէ կէօրտիւն, մէ՛մուլ իթմէմ քի պիր օյունճը գարը յա, Հանրի Լազօսթ աշգատատէ օլսուն։

Հանրի. – Սարա Պէրնհարտ, Գրուազէթ, պունլարա՞ տա մը աշգատատէ օլընամազ։

Մէրեէմ. – Լ.օյլէ պէօյիւք սէն՝աթքեարլար իլէ պէնիմ պէյնիմտէ նիապէթ օլապիլի՞ր մի։

Հանրի. – Պու սապահքի ղազէթալարըն քեաֆֆէսի սէնի օնլարա թէշալիհ իտէյօրլար... իշթէ քեաֆֆէսինի տէ ալտրմ կէթիրտիմ։

Մէրեէմ. – Էյէր պէնի մէմնուն իթտին տէյու զանն իտէյօրսան, չօգ եանըլըյօրսըն։

Հանրի. – Նէտէ՞ն... եաբտըղըն օյունա հիչ տէյէճէք եօգ, Պօրտօտա օգումըշ ըտրն ամմա, պու գատար կիւզէլ օլտըղընը ֆարգ իտէմէմիշ իտիմ։ Պիր տէ ղայէթ մահիրանէ օյնատըն... Ջիհնին տաղընըգ կիպի նէ՞ տիւշիւնիւյօրսըն։

Մէրեէմ. – Տիւշիւնմէյօրըմ, տինլէյօրըմ... լաքին հիչ պիր շէյ իշիթմէյօրըմ... օ տէյիլ ամմա, սէն եէմէք եէմի՞շ մի սին։

Հանրի. – Խայըր, սէնի պիր ան էվվէլ կէօրմէք իչին օ գատար թա՛ճիլ իթտիմքի։

Մէրեէմ. – Էօյլէ իսէ հայտէ եէմէք օտասընա կիտէլիմտէ, սէն եէմէք եէր իքէն, պէն ղազէթալարըն մէտհ ու սէնալտրընտան

Digitized by Google

մէ՞ն օլմատըղըմըն սէպէպինի անլաթտըրայըմ. չունքի պէնիմ բէք իշթիհամ եօգ տըր. – տէտիքտէն սօնրա, եէմէք օտասընա կէլ-տիլէր։

Սուֆրաեա օթուրտըգտան սօնրա. – Էյէր թէաթրօ օյունլարը թէր-թիպ վէ թէէլիֆ իթմէյէ վէ եախօտ գօմէտիա օյնամաղա տէվամ ի-տէճէք օլսա ըտրմ, ղազէթալարըն միւնտէրիճաթընա էհէմմիյէթ վէրիր իտիմ. չունքի մէսլէքիմտէ ֆէյզ կէօրմէմէ չօգ եարտըմլարը օլապիլիր իտի։ Լաքին, ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ, թէէլիֆալթըմըն իլրի վէ սօնը օ-լուպ, պունտան պաշգա հիչ պիր օյուն օյնամաեաճաղըմ մուգարբ-էր տիր։ Պինապէրին վագը օլան մէտիհէլէրտէն չիմտիլիք հիչ պիր շէյ հիսս իտէմէմ...։ Շունը տա իլավէ իտէրիմ քի, էյէր խալգ վէ ղազէ-թաճըլար՝ պէնի պիր միւէլլիֆ վէ եախօտ արթիսթ զանն իտէյօր-լար ըսա, եանըլըյօրլար։ Պէն՝ տրամ թէէլիֆ իթմէտիմ. էօմրիւմիւն պիր սահիֆէսինի, էն էհէմմիյէթլի սահիֆէսինի գալէմէ ալտրմ։ Պունտա հիչ պիր մէհարէթ եօգ տըր... սալնտա լօճատա օթուր-մըշ օլան վալիտէմ իլէ գօնուշտրմ, իշթէ օ գատար... օյունճըլար հիսս իթմէտիքլէրի պիր շէյի իֆատէ իթմէյէ մէճպուր տըրլար. պէն իսէ, հիսս իթմէտիյիմ պիր հալի իֆատէ իտէմէմ։ Պինաէն ալէյհ. պու օյուն իլք վէ սօն տըր, եինէ ֆըրչալարըմը, մէրմէրլէրիմի վէ մուսիգա նօթալարըմը էլէ ալմաղա մէճպուրըմ։

Հանրի. – Նէ՞ տէմէք պու ագշամ օյնա՞մաեաճագ մը ուրն... պէն իսէ քէնտի շախսըմա մախսուս օլմոգ իւզրէ ալթը սանտալիէլի պիր լօ-ճա իսթիճար իթմիշ իտիմ։

Մէրեէմ. – Պու ագշամտա, եարրն ագշամտա, նիհայէթ թէաթ-րօ բարա գաղանտըգճա օյնաեաճաղըմ... ինչալլահ ուզուն սիւրմէզ, պէն չէքիլէճէք օլսամտա, պէնիմ եէրիմէ պիր պաշգասը օյնաեաճագ օլսա, պէլքի խալգ բաղպէթ իթմէզ, պանա էճնիյէթ իթմիշ օլան պիր թէաթրօ միւտիրինի պաթըրըպ խարապ իթմէյէ հիչ հագգըմ եօգ տըր. չիմտի ալմըշ օլտըղըն լօճայը նէ եարաճաղընը անլատըն եա։ Եէմէ-յինի պիթիրտին իսէ, գայգալըմ. չունքի արթըգ եէրիմտէ տուրա-մայօրըմ։

Հանրի. – Նի՞չին։

Մէրեէմ. – Ա՛հ. անլամազսըն, անլամազսըն... պէքլէյօրըմ... եախօտ իւմիտ իտէյօրըմ քի կէլիր... հիչ ագլըմ պաշըմտա տէյիլ... Պիր սա՛աթտան պէրու սէնին իլէ լագըրտը իտէյօրսամ, վագթ կէչին տէյու իտէյօրըմ... Տո՛ւր, տո՛ւր. պիր արապա կէլտի... սուս օլ. պա-գալըմ տուրաճա՞գ մը։ Դաբու աշըլտը արապա տա տուրտը... տը-

Digitized by Google

շարտան աեագ սէսի ալըյօրըմ... իչէրի կիրէյօր... ա՛հ եա Բապ-պիմ... գօրգույօրըմ... էյէր իւզէրիմէ պիր ֆէնալըգ կէլիրսէ...

Շու սըրատա պէսլէմէ կէլիպ.

— Պէքլէտիյինիզ մատամ կէլտի. տէսթիկեահ օտասընտա տըր։

Մէրեէմ. - Բէք էյի, սէն կիթ. - տէտիքտէն, վէ Հանրի իլէ էլ-լէշտիքտէն սօնրա աեագլարը թիթրէյէ թիթրէյէ մուֆարագաթ իթտի։

12

Գանաբէլէրտէն պիրինին իւզէրինէ օթուրմըշ օլան պիր գատըն, մատմուազէլ Մէրեէմին իչէրիյէ կիրտիյինի կէօրտիւքտէ, աեաղա գալ-գըպ, եիւզիւնտէքի էօրթիւյիւ աշաղըեա ալտը։

Ֆիլհագըգա գօնթէս Պէրթ տը Վիվիան ըտը։

Եէրինտէն այրըլմագսըզըն, եավաշ պիր սէս իլէ.

— Եալընը՞զմըյըզ. - տէյու սօրտըգտա.

Մէրեէմ. - Էվվէթ. քիմսէ կէլմէյէճէք տիր. - տէյու ճէվապ վէ-րիպ, տէվրիլմէմէք իւզրէ պիր եէրէ տաեանտը.

Գօնթէս՝ չիտտէթի խէլէճան իլէ վէ արա սըրա տուրուպ նէֆէս ալարագ.

— Տիւն սիզին պիր օյունընըզը կէօրտիւմ. չօգ պէեէնտիմ... չունքի պու տրամը եազան՝ պաշընա կէլմիշ օլան պիր հալի ալէմէ պէեան իտէյօր տէյու գրեաս իտէրէք տինլէտիմ... Սահիհ պիր հիքեաեէ օլմալը... քէտէրնաք պիր հիքեաեէ... քի սիզ տրամ շէքլինէ գօմըշսընըզ... ֆիք-րիմտէ չիւպհէյի քեամիլէն տէֆ իթմէք իչին, ասըլ իսմէր հանկըլար օլ-տըզընը սէօյլէ՞ր մի սինիզ... չունքի պու չիւպհէլէրին տէֆ օլմասը լազըմ կէլտիյինի սիզտէ անլարսընըզ։

Մէրեէմ. - Էվվէթ, անլատըմ. - տէյիպ թիթրէմէյէ պաշլայա-րագ. - Աֆվ իտէրսինիզ. խէլէճան իչինտէ իմտէ...

Գօնթէս՝ դանաբէնին իւզէրինէ տէվրիլէրէք. - Պէն տէ սիզտէն զի-եատտէ խէլէճան իչինտէ իմ։ Սրգաշնտաքի քէօշքտէ սագլանըպ տա, մուախխարէն գըզընը պըրագրպ կիտէն վալիտէնին ասըլ իսմի ատճապա նէ՞ իմիշ։

Մէրեէմ. - Մատամ Շգօթ։

Գօնթէս. - Է՛յ, գըզը վէֆաթ իթմիշ օլան տիկէր վալիտէնին ատը։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Մատամ Լագօսթ։

Գոնթէս. – Վալիտէսինի պուլմաղա գարար վէրմիշ օլան օ գըզ, Կուրճիսթանտա վէ Թիֆլիստէ մի արամաղա չըգմըշ։

Մէրեէմ. – Խայըր. Իրանտան պաշլամըշ իպթիտա Շիրազա կիթ-միշ, սոնրա տա Թէհրանա։

Գոնթէս. – Տէմէք քի, սաղլամ եանըլմամըշ. վալիտէսինին ատը նէ՞ իմիշ։

Մէրեէմ. – Գոնթէս տը Վիվիան։

Գոնթէս. – Գոնթէսի սէն թանը՞ր մը սըն։

Մէրեէմ. – Իլք տէֆա օլարագ, կէչէն թըշրընի էվվէլտէ օբէրա թէաթրօսընտա, իքինճի տէֆա օլարագ տիւն ագշամ կէօրտիւմ. իւ-չիւնճիւ տէֆա օլարագ տա պու կիւն շիմտի կէօրիւյօրըմ։

Գոնթէս. – Էյ սէ՞ն քիմ...

Մէրեէմ. – Գոնթէս տը Վիվիանըն, Մ. Լագօսթ իլէ մատամ Լա-գօսթա պըրագմըշ վէ պունլարըն տա Մարկրիթ նամըյլա պէօյիւթմիւշ օլտըգլարը գըզըմքի, Մէրեէմ նամընը թաշըյօրըմ. վալիտէմին ՃԻ-ՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ թէսմիյէ իթմիշ օլտըղը գըզ պէն իմ։

Իքիսի տէ պիր միւտտէթ սիւքութ իթտիքտէն սոնրա.

Գոնթէս. – Տիւն ագշամքի օյունընտա գարշընտաքինէ սէօյլէթ-տիրտիյին սէօզլէր տէ թէմամըյլա, սէնին քէնտի հիսսիեաթը՞ն մը ըտը։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, թէմամըյլա քէնտի հիսսիեաթըմ ըտը։

Գոնթէս. – Տէմէք օլուր քի պիրի պիրիմիզէ սէօյլէյէճէք հիչ պիր շէյ գալմամըշ տըր... տիւն ագշամ հէր շէյի սէօյլէտիք... չունքի սէօյլէեէն պէն իտիմ... պէնի սէօյլէթտիրէն տէ սէն իտին. էֆքեար վէ հիսսիեաթըմը բէք կիւզէլ թէֆսիր իթտիքտէն սոնրա, քէնտի էֆ-քեարընը տա բէք կիւզէլ իֆատէ իտէրէք, իթիրազաթըմա միւտաֆաա իթտին, վէսվէսէմի տաղրթտըն վէ մուգավէմէթէ մէյտան պըրագ-մատըն։

Մէրեէմ. – Օ հալտէ՞...

Գոնթէս. – Օ հալտէ օյունընը թէքմիլ իտէլիմ. չունքի հէնուզ թէքմիլ տէյիլ տիր. հաթթա տիւն ագշամ թէաթրօտան չըգար իքէն պու պապտէ իթիրազ իտիլտիյինի տէ գուլաղըմա իշիթտիմ։ Օյունա պիրլիքտէ տէվամ իտէլիմ... Գըզ՝ վալիտէսինի պուլմըշ օլսըն... վա-լիտէսի գըզընա գօլլարընը ուզաթսըն... վէ պիրի պիրլէրինի հէնուզ էօրմէքսիզին բէրտէ գաբանսըն։

Մէրեէմ. – Պէօյլէ օլմասընը իսթէ՞ր մի սինիզքի...

Գոնթէս. – Իսթէրիմ, իսթէրիմ. կէլսէնէ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. - Կէլէմէմ, կէլէմէմ. - տէյիպ, կէօզլէրի գաբանտը, պէնզի քեամիլէն սօլտը վէ աեագտա տուրամայրպ տէվրիլի վէրտի։

Պէրթ տը Վ.իվիան գրզրնրն իւզերինէ գօշուպ վէ գուճաղընա ալրպ, գանաբէյէ տօղրու կէօթիւրտիւ վէ գանաբէնին իւզերինէ եաթրրարագ, քէնտի տէ էօնիւնէ տիզ չէօքիւպ եիւզիւնիւ վէ պաշընը շաբբը շաբբը էօբմէյէ պաշլատը։

Մարկրիթ Մէրեէմ վալիտէսինին նէֆէսիյլէ պիր աղ ճանլանրպ, եիւզիւնէ ըէնկ կէլմէյէ պաշլատը։

Էնայը բուեատա ույդուտան ուեանմրշ կիպի վուգու պուլան հալի խաթրընա կէթիրէրէք կէօզլէրինի աչրպ վալիտէսինի կէօրտիւ։ Հէման գալգրպ պօյնընա սարբլարագ այմրշ օլտրղը պուսէլէրէ գարշը պուսէ վէրտի։ Արա սրրա տուրուպ եիւզիւնիւ կէրի չէքէր, վէ ուզունճա վալիտէսինին եիւզիւնէ պագտրգտան սօնրա.

— Թրպգը պու հալտէ կէզիւմիւն էօնիւնէ կէլիրտին տէյիպ, եինէ թէքրար թէքրար էօբմէյէ պաշլատը։

Մուախխարէն գանաբէնին իւզերինտէ եան եանա պիրի պիրլէրինէ սարբլը օլարագ օթուրուպ, գօնուշմաղա պաշլատրգլարընտա,

Գօնթէս. - Գիւթիւն սէրկիւզէշթինի պանա հիքեայէ էթ պագայրմ. հէր թաֆսիլաթը անլամագ վէ պիլմէք իսթէրիմ։

Մարկրիթ չօճուգլրղը վէ կէնճլիյի զէմանրն վուգուաթրնը, Լագօսթ ֆամիլեասընրն հագգրնտա կէօսթէրմիշ օլտրղը թէվէճճիւհիւ, քէնտիսինի նէ վէճճ իլէ գայրրտրգլարընը, ըէամ վէ հէյքէլթրաշլրղա վէ մուսիգաեա օլան մէյլինի վէ իսմ ու շէօհրէթտէն մահրում օլտրղը ճիհէթլէ, պիր իսմ, պիր շէօհրէթ սահիպի օլմագ լուզումընը, վէ վալիտէսինին հանկը սէն'աթտան խօշլանտրղընը պիլմէտիյի ճիհէթլէ, պիր գաչ սէն'աթա պիր արատա մէրագ վէրտիյինի, վէ նիհայէթ պիր տրամ թէէ'լիֆ իտէրէք սէրկիւզէշթինի մէվգրը ֆիիլէ կէթիրմէք նէ՛ վէճճ իլէ խաթրընա կէլմիշ օլտրղընը, թէհարրիեաթը վագրասընրն թաֆսիլաթընը վէ սէեահաթընը եէկեան եէկեան հիքեայէ վէ նագլ իթտի։

Գօնթէս. - Նէ՛ գատար ճէսարէթ, նէ՛ գատար մէթանէթ, նէ՛ գատար սէպաթ։ Պէն տէ տա'իմա սէնի տիւշիւնիւր իտիմ. լաքին պու գատար միւքէմմէլ պիր հալտէ պուլաճաղրմը իւմիտ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէզ իտիմ։

Մէրեէմ. - Տահա գուսուրլարրմը կէօրմէտինիզ, պիլմէզսինիզ։

Գօնթէս. - Գուսուրրն օլմատրղընը Մ. Լագօսթ պանա տա'իմա եազար ըտը։

Մէրեէմ. - Ֆէնտիսինի մուզթարրպ իթմէմէք իչին գուսուրլարրմը

պէլլի իթմէզ իտիմ. հագգըմտա օ տէրէճէ թէվէճճիւհ կէօսթէրէն պիր զաթըն ըզթըրապընա սէպէպիյէթ վէրմէք ճա՛իզ օլապիլի՞ր մի իտի.

Գոնթէս՝ գըզընը էօբէրէք. – Շու գուսուրտ էտիքլէրին հա՛նկըսը տըր, պագալըմ, մատմուազէլ։

Մէրեէմ. – Ղէնի ինճիթմիշ օլանլարա աֆվ իտէմէյօրըմ... ֆըրսաթ էլիմէ կէչսե տէ օ միսիլլուլէրտէն ինթիգամըմը ալսամ տէյօրըմ ... սէվմէյի նասըլ պիլիրսէմ, նէֆրէթ վէ իքրահ իթմէյի տէ այնը մէրթէպէտե պիլտիյիմէ էմին իմ... խուսուսըյլա սէվտիյիմ ատամըրա ֆէնալըգ իտէնլէրտէն նէֆրէթ իթմէյի բէք ալէա պիլիրիմ։

Սաաթ պէշ վուրտը։

Գոնթէս. – Նէ չաբըգ տա սա՛աթ պէշէ վարմըշ. կիթմէլի իմ, եարըն եինէ այնը վագըթտա կէլիրիմ գոնուշըրըզ, վէ իքիմիզին տէ պախթիեար օլմամըզ նէյէ միւթէվագրֆ. օլտըզընը տիւշիւնիւպ գարարլաշտըրըրըզ։

Մէրեէմ՝ պէօյիւք պիր սէվինճ իլէ.

— Բէք էյի, բէք էյի. պէնիմ սիզտէն չօգ պիր շէյ պէքլէմէտիյիմէ էմին օլընըզ։ Էօմրիւնիւզիւն պէօյիւք պիր գըսմընը պանա ֆէտա իթմէքտէ մա՛զուր օլտըզընըզը պիլիրիմ. լաքին հիչ օլմազսա շիմտիլիք պիր գաչ կիւն օլսուն, պանա պիրազ զիեատէճէ վագրթ ֆէտա իթմէնիզի ըճճա իտէրիմ... թէտախիւլտե գալմըշ օլմըշ օլան նիչէ նիչէ պուսէլէր վար տըր քի, հիչ օլմազսա պունլարը թէաթթը իթմէլիյիզ. – տէյիպ, պիր միւտտէթ տահա պօղազ պօղազա սարըլը տուրտըգտան սօնրա, գոնթէս մուֆարագաթ իյլէտի։

13

Վալիտէսի կիթտիքտէն սօնրա, Մարկրիթ Մէրեէմ հէման թէաթրօեա կիթմէյի տիւշիւնտիւ. վագրա վալիտէսինտէն այրըլըպ, թէաթրօեա կիթմէք վէ ճիտտիյէթի մասալա թագլիտ իթմէք՝ Մէրեէմ իչին պիրազ թէհամմիւլ օլընը հալլէրտէն տէյիլ իտի իսէ տէ, վալիտէսինի բէք ալէա պիլտիյինտէն իճրասընա միւսարաաթ իթտի, վէ իքինճի տէֆասընտա ահալի թարաֆընտան կէօրտիւյիւ հիւնիւ գապուլիյէթի քէնտիսինէ պէօյիւք պիր միւքեաֆաթ ատտ, վէ իլք ագշամքի կիպի բէրտէ գաբանը գաբանմազ հէման խանէսինէ ավտէթ իթտի։

Ֆէրտասը կիւնիւ սա՛աթ իքիյէ տօղրը գաբունըն էօնիւնտէ պիր

Digitized by Google

արապա տուրուպ. գօնթէս տը Վիվիանըն կէլմիշ օլտըղը խապէր կէ-թիրիլտի։

Վալիտէսի օտատա եալընըզ գալտըգտա.

Մէրեէմ. – Իսմինիզի սէօյլէմէյէ գօրգմատընըզ մը։

Գօնթէս. – Իսմիմի նի՞չին սագլայըմ. թէաթրօեա մէրագըմ օլտը-ղընը հէր քէս պիլիր, ըրզ ու նամուսը եէրինտէ օլուպ պիր տրամ թէ՛է-լիֆ իթմիշ օլան կէնճ պիր գըզ իլէ կէօրիւշմէք արզու իտէճէք օլուր-սամ, նի՞չին թէաճճիւպ իթմէլի... Պունտան մա՛տա ունութը՞ն մը քի միւէլլիֆ օլմատան էվվէլ հէյքէլթրաշ իտին, պէն պունլարը հէր տիւշիւնիւյորըմ քի, սրգճա կէօրիւշմէմիզէ վէսիլէ օլապիլսին. ըէսմի-մի սանա եաբտըրմագլըղը ֆիքրիմէ գօմրշ օլամա՞մ մը։ Պունը իսթէ-տիյիմ ատամա սէօյլէեէպիլիրիմ. վէ պու միւնասիպէթլէ իսթէտիյիմ զէմանտա աչըգ աչըգ պուրաեա կէլէպիլիրիմ։

Մէրեէմ. – Ա՛հ, պանա նէ՛ գատար էյլիք իտէյօրսըն։

Գօնթէս. – Եալընըզ սանա տէյիլ քէնտիմէ տէ էյլիք իտէ-յօրըմ։

Մէրեէմ. – Տէմէք քի պէնի սահիհէն սէվէրսին։

Գօնթէս. – Սէնի սէվմէմէք գապի՞լ մի տիր. – տէտի։

Օ կիւնիւ ըէսմէ պաշլանմայըպ, կէնիշճէ գօնուշտըլար. չունքի տահա պիրի պիրլէրինէ սէօյլէնէճէք բէք չօգ շէյլէր վար ըտը։

Ա՛յրըլաճագլարը սըրատա, Մարկրիթ.

— Եարըն տա օնտան պահս իտէրիզ։

Գօնթէս. – Ֆիմտէ՞ն։

Մէրեէմ. – Օ պիր գըզընտան... օնը տա գըզգարտաշըմ կիպի սէվմէք իսթէրիմ... ուզագտան, մալիւմա. պէն հէր շէյի էյի տիւ-շիւնիւրիւմ. – տէտի։

Պիր գաչ կիւնլէր պէօյլէճէ տէվամ իթտիքտէն սօնրա, հէյքէլէ պաշլատը քի, պիրիսի իշիտիպ տէ կէօրմէք իսթէյէճէք օլուրսա պիր շէյ կէօսթէրէպիլսին։

Արա սըրա Մէրեէմ պիր տիւշիւնճէյէ տալտըգտա, գօնթէս. նէ-սի օլտըղընը սօրար իտի իսէ տէ, Մէրեէմ, հիչ պիր շէյի օլմատըղընը ճէվապէն պիլտիրիր իտի։

Էլ հասըլ կիւնիւն պիրինտէ Մէրեէմ.

— Սիզէ պիր շէյ սուալ իթմէք իսթէրիմ. չօգտան պէրու տիր քի թէրէտտիւտ իտէյօրտրմ. էլան տա իտէյօրըմ։

Գօնթէս. – Նի՞չի՞ն. հէր շէյի պիրիպիրիմիզէ սէօյլէյէճէյիմիզի գարարլաշտը՞րմատըգ մը։

Մէրեէմ. – Էվվէթ, ամմա հաեաթընդն՝ ունուԹմագ խաթէտիյին պիր զէմանընտան պահս իթմէքտէն գօրգույօրըմ։

ԳօնԹէս՝ գըզընդն ֆիքրինի անլամագսըզդն. – Հէ՛յհաթ. պէնիմ էօմիլիմ տա՛իմա զէմանը մազինին զալըմ խաթըրալարընը տիւշիւնմէքլէ կէչմիշ տիր։ Զօգ չալըշմըշըմ ամմա, օ խաթըրալարը ֆիքրիմտէն տէֆ իտէմէմիշիմ տիր։ Օ խաթըրալար տըրքի պէնի տա՛իմա միւԹէէսիր իթմիշլէր տիր։ Պինաէն ալէյհ, էօմիլիմիւն հէր հանկը զէմանընտան պահս իտէճէք օլսան, պէնիմ իչին եէնի պիր ըզԹըրապ Թէվլիտ իթմիշ օլմազսընդ, խաթէտիյինի սոր, սէօյլէ, նի՞չին Թէրէտտիւտ իտէյօրսընդ։

Մէրեէմ. – Գօրգտըզըմընդ, Թէրէտտիւտ իթտիյիմին պաշգա սէպէպի տէ վար տըր։ Զանն իթմէքի սէնին մուհապպէթին պանա քիֆայէթ իթմէյօր տա, պաշգա մուհապպէթ արամաղա գալգըշմըշըմ։

ԳօնԹէս. – Սէնին գալպինին տէ գա՛իտէի ումումիյէյէ Թապի օլտըզընը կէօրէճէք օլուրսամ, հաթԹա մէմնուն պիլէ օլուրըմ։

Մէրեէմ. – Ա՛հ. անլամայօրսընդ, անլամայօրսընդ։

ԳօնԹէս. – Անլամաեօր իսէմ, նէն անլաթ։

Մէրեէմ. – ԻսԹէ՞ր միսին, անլաթտըրայը՞մմը, պաշըմ իւսԹիւնէ։ Պիր վագըթ սէնին Մ. Լագօսթա սէօյլէմիշ օլուպ, օնընդ տա պանա Թէքրար իթմիշ օլտըզը սէօզլէրէ սէնին ֆիւԹուրսըզլըզընա, տահա տօզրըսը պանա օլան նէֆրէԹինէ, վէ ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ տէյու Թագմըշ օլտըզընդ իսմէ նէզարէն, սէնին հագըդէԹէն պիր ճինաեէԹէ գուրպան օլմըշ օլտըզընա տա՛իր վէրմիշ օլտըզըմ հիւքմին բէք տօզրը օլտըզընա գանա՛աթը Թամմէ հասըլ իտէյօրըմ։

ԳօնԹէս. – Պէնիմ պիր ճինաեէԹի տէսիսէքեարանէյէ գուրպան օլմըշ օլտըզըմա սէն շիւպհէ՞մի իտէյօրսընդ։

Մէրեէմ. – Ասլա՛, ասլա՛։ Պու պապատէքի ֆիքրիմի օյունտա տա ասչըգ աչըզա պէեան իթմէմիշմիյիմ։ Վալիտէմին պիր խաթատա պուլընմաեաճաղընա տէլիլ արամաղա պաշլատըզըմ կիւնտէն վէ իչիտիպ տէ միւսատատէ իթմիշ օլտըզըմ սէօզլէր, զիհնիմի աչալըտան պէրու սէնին սէվմէտիյին վէ նէֆրէԹ իթտիյին պիր քիմսէնին՝ սէնի սէվտիյինի վէ ճինայէԹէ գատար ճիւր՛աթ իթմիշ օլտըզընը հէման անլատըմ։

ԳօնԹէս. – Սէն պէլքի օ ատամը մազ՛ուր ԹուԹարսընդ, պէլքի գապահաթընը աֆվ իտէրսին։

Մէրեէմ. – Ասլա՛, ասլա՛։

Digitized by Google

Գոնթէս. – Պէլքի քիմ օլաբղընը պիլմէք թանըմագ իսթէբսին. մաստամքի պապան տբր...

Մէրեէմ. – Էվվէթ, իսթէրիմ։

Գոնթէս. – Էօլմիշ տիր. հէմ տէ պէն էօլտիւրմիշիմ տիր. – տէտի։

14

Մարկրիթ Մէրեէմ ֆէվգէլատէ պիր հայրէթլէ.

— Էօլտիւրտիւն մի. էօլտիւրտիւն մի... տէմէք քի...

Գոնթէս. – Նէ՛ տէմէք քի...

Մէրեէմ. – Ատը Գազի իտի։

Գոնթէս. – Նէ՞րէտէն պիլիյօրսըն։

Մէրեէմ. – Էնայը սէեահէթիմտէ, Թիֆլիսէ եագը Կուրճիսթանը պիր քէօյիւնտէ, սէնին էօլտիւրտիւյիւն շախսըն գըզգարտաշընա թէսատիւֆ իթտիմ. Ֆրանսըզ օլտըղըմը անլար անլամազ. «Զըգ տըշարը, տէֆ օլ էվիմտէն. պէնիմ գարտաշըմը էօլտիւրէն տէ, սէնին կիսպի պիր Ֆրանսըզ ըտը։ Խըրսըզ տէյու իֆթիրա իթմիշ տէ վուրմըշ էօլտիւրմիշ քի, պիւսպիւթիւն եալան, չունքի պէնիմ գարտաշըմ խըրսըզ տէյիլ իտի.» տէյու, պար պար պաղըրտը։

Գոնթէս. – Հագգը վար ըմըշ. էօլտիւրմէյէ հագգ ու սէլահիյէթիմ օլսուն իչին, խըրսըզ տըր տէյու պէլլէթմիշ իտիմ։

Մէրեէմ. – Կիթտիքճէ խաթրըմա կէլիյօր. սէնին խըզմէթինտէ իմիշ, տէյի՞լմի։

Գոնթէս. – Էվվէթ։

Մէրեէմ. – Խըզմէթքե՞ար մը ըմըշ, արապաճը՞ մը ըմըշ։

Գոնթէս. – Էվվէթ, էվվէթ. արապաճը։

Մէրեէմ. – Օ՞մըյրաբ քի...

Գոնթէս. – Էվվէթ...

Մէրեէմ. – Սէնի սէվմէյէ ճէսարէթ իթմիշ։

Գոնթէս. – Խայըր, սէվմէք տէյիլ. պէնի թէրզիլ իթմէք իչին պաշգասընտան իւճրէթ ալմըշ։

Մէրեէմ. – Պու բարայը քիմ վէրմիշ։

Գոնթէս. – Օրասընը սօրմա, օրասընը սօրմա. չունքի ճէվապ սալմազսըն։

Մէրեէմ. – Նէ՞չին։

Digitized by Google

Գոնթէս. – Կէչէն կիւն, սէն տէյի՛լմի իտին տէյէն քի, սէվտիյին կիպի տէ թէնէֆֆիւր իթմէյէ միւգթէտիր սին. ֆըրսաթ պուլտըղըն հալտէ ինթիգամ ալմագտան ֆարիղ օլամազըն... իսթէմէմ, իսթէմէմքի քին ու ղարազ նէ տէմէք օլտըղընը պիլէսին, ինթիգամ՝ ֆիքրլէրինին գալպինէ եէրլէշմէլէրինի իսթէմէմ, պու սըրրը եալընըզ քէնտիմ պիլմէլիյիմ. սանա սէօյլէեէճէյիմ պիր սըրր վար ըսա եալընըզ պու տըր։

Մէրեէմ. – Էօ՛դ. պու սըրրը տա սէօյլէեէճէքսին... պու սըրրը տա պիլիրիմ. պահսընը իթմիշ օլտըղըն խապիսին ատը բրէնս Թօլքին տիր։

Գոնթէս. – Տէյիլ, տէյիլ։

Մէրեէմ. – Օ տըր։

Գոնթէս. – Նէտէ՞ն օ օլտըղընը մէ՛մուլ իտէյօրսըն։

Մէրեէմ. – Օ պէնի դօվան գարընին էվինտէ բասթ կէլտիմ։ Եիրմի սէնէտէն պէրու տիր քի օ գարընա բրէնս Թօլքին այլըգ վէրիր իմիշ. քէնտի ֆաիլի միշլիէրէքի, քէնտի ալէթի օլուպ, օնա խըզմէթ էթտիյի իչին, էօլմիշ օլան Գաղիյէ, օլան պօրճընը իյֆա իտէյօր։ Սէն Գաղիյի էօլտիւրէճէք եէրտէ Թօլքինի էօլտիւրմէլի իտին։ Օ խա՛ին, օ եէզիտ... պիր զարը մուհապպէթինի ըէտտ իտէյօր... գօճասընը սէվիյօր... մուխալիֆէթ իտէյօր... զէնկինլիյինէ էհէմմիյէթ վիրմէյօր... գօվայօր տէյու, օ իսընղըր, խապասէթէ ճիւր՛ալթ իտէյօր։ Պիր գարընըն էհլի ըրզ օլմասը քէնտի հագգը տէյի՛լմի տիր, կէօրիւնիւր քի տէյիլ իմիշ. «սէն Թօլքինի իսթէմէ՞զմի սին, զէնկին Թօլքինի իսթէմէ՞զմի սին, բրէնս Թօլքինի իսթէմէ՞զմի սին, բէք ալէա. սէնի, օնըն խըզմէթքեարլարընտան պիրինին էլինէ տիւշիւրէյիմտէ սէ՛ն տէ հալինի կէօր... Պէն սէնի պիր ըէզիլ իտէյիմտէ, սէն տէ անլա... էօյլէ պիր մահճուպկիյէթտէ պըրագայըմքի, էօմրիւն օլաբգճա սէկիյէսինի չէքէսին» տէմիշ օլմալը։

Գոնթէս. – Էվվէթ, էվվէթ. արզուսը պու ըտը։

Մէրեէմ. – Սէն տէ քէնտի ինթիգամընը ա՞լմատըն մը.

Գոնթէս. – Նէ՞ եաբապիլիր իտիմ։

Մէրեէմ. – Օ պիրի կիպի օնը տա էօլտիւրմէլի իտին։

Գոնթէս. – Նէ՞ըէտէ, նէ՞ զէման, նա՞սըլ. էյէր կէլիզ տէ քէնտիսինին եաբմըշ օլտըղընը, քէնտիսինին էմր իթմիշ օլտըղընը սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէ իտի. օ վագթի հալինի կէօրիւր իտի։ Լաքին էօյլէ եաբմատը. օ խա՛ինի կէօնտէրտի. ինթիգամընը օնա ալտըրտը։

Մէրեէմ. – Սէնին պու սըրրընա վագթի օլտըղը հալտէ հիչ պիր

Digitized by Google

միւճաղաթ կէ՞օրմէտի մի . . . Պիլիր քի գոնթէս տը Վիվիան . . . Օ՛հ . . . հիչ օլմազսա պու սըրրը սագլատը՞ մը . . .

Գոնթէս . – Էվվէթ . սագլամամըշ օլսա քիւրէյէ գատար կիտէր իտի . պէօյլէ սըրը սագլանմա՞զ մը ։

Մէրեէմ . – Ցօղրը տըր . սագլանըր . . . ամմա քիւրէյէ տէ բէք միւսթահագդ ըմըշ . . . թէէսիւֆ օլընըր քի , քէլէպճէ ալթընտա չիւրիւյէճէք եէրտէ , ըահաթ , մէ՛սուտ , վէ հէր քէստէն հիւրմէթ կէօրէրէք էօմրիւնիւ կէչիրիյօր . . էվվէթ , էվվէթ . հէմտէ հէր քէստէն հիւրմէթ կէօրիւյօր ։ Հէր քէս բրէնս Բօլքին էհլի ըրզ պիր ատամ տը տէյօր . . . Սէն պէնի տօղրըմագ իչին կիզլէնտիլին զէման , օ էվլէնիյօր ըմըշ . . . գարըսընա տա հէր քէս ըիայէթ իտէյօր . . . գարըսընըն ֆազիլէթիյլէ թէքէպպիւր իտէյօր . . . ոէվիյօր . վէ գարըսը տա քէնտիսինի սէվիյօր տէյու զանն իտէյօր . . . գարըսը՝ բրէնսի պիր էվլատա սահիպ իթմիշ տիր քի , էվլատընա թաբայօր . ֆամիլեաճա ըահաթտան միւթէլէզզիզ օլույօր վէ էօլիւնճէյէ տէյին տէ օլաճագ տըր . եօ՛գ եօ՛գ . պու պէօյլէ օլամազ . վէ օլմաեաճագ տըր ։

Գոնթէս . – Թէլաչը պիր թարաֆա պըրագ . . . գօրգուտըյօրսըն պէնի . . . օլմաեա քի . . .

Մէրեէմ . – Պիլէմէմ , ամմա . միւճաղաթընը կէօրէճէյինէ եէմին իտէպիլիրիմ ։

Գոնթէս . – Ըէճա իտէրիմ , Մարկիզիթ . օլմաեա քի . . .

Մէրեէմ . – Եօ՛գ , եօ՛գ . պու պապտէ պէնի իսքեաթ իտէմէզսին . . . ճէնապը Հագդ սաեէսինտէ սէնի պուլմազա մուվաֆֆագ օլտըմ ըսա , տէմէք քի սէնին ինթիգամընը ալմագըզըմը իսթէյօր . . . Սէն վուրուպ էօլտիւրէմէզսին . պուրասը սահիհ տիր . . . Չունքի քէնտի քէնտինի զամմազլամըշ օլուրտըն . . . Հէր քէսին աղզընա եայըլըպ , զէվճին պիլէ տուեաճաղ տը ։ Ճուրասը սա վար քի , օ պիր գըզընը տա գայըրմագ իճապ իտէր իտի . . . կիւնլէր կէչտիքճէ սէնին հիտտէթին սէօնմիշ . . . լաքին պէնիմ քի հէնուզ թազէ . հէնուզ չէտիտ տիր ։ Սէնին իլք կիւնքի հիսս իթտիյին հըրս ու զաղապը , պէն տահա չիմտի հիսս իտէյօրըմ . հէմտէ սէնին հըրսընտան զիեաատ չիտտէթլէ հիսս իտէյօրըմ . Չունքի սէնին հիսս իթմէքտէ օլտըզըն զաղապ տա , պէնիմ քինին իւզէրինէ իլավէ օլունըյօր . . . օ խա՛ին , հէր իլքիմիզի ըէզիլ իթմիշ . . . իճրասընը էմր իթմիշ օլարզը ճինաեէթտէն պիր չօճուգ հասրլ օլմըշ իտիյինի պիլիյօր մը ։

Գոնթէս . – Խայըր . խապէրի եօգ տըր . . . Պէն համիլէ օլտըզըմը անլատըզըմ սըրալարտա , օ Բարիստէն մուֆարագաթ իթմիշ իտի . . .

Digitized by Google

սէնին վէլատէթինի նասրլ ալէմտէն սագլամըշ օլտըղըմը պիլիրսին։

Մէրեէմ. – Իսապէթ. շու հալտէ պաշընա եաղաճագ տարպէլէրին նէրէտէն կէլտիյինի անլաեամազ։

Գոնթէս. – Ա՛հ. կէօրի՛ւյօր մը սըն քի, սանա սէրկիւզէյմիմի հիքեաեէ իթմէմէյէ հագգըմ վար ըմըշ. – չունքի պաշըմտան կէչէն ֆէլաքէթլէրէ վագըֆ օլուր օլմազ, սէն տէ թըպգը պէնիմ կիպի միթէասիր օլմաղա պաշլատըն։

Մէրեէմ. – Միւթէասիր օլմազ հագգըմ տըր. վազիֆէմ տիր, մուճիպի մէճմունիյէթիմ տիր։

Գոնթէս. – Ֆի՛մէ գարշը հիւճումէ գալգըշաճագսըն... բրէնս Բօլքինէ գարշը տէյի՛լ մի. սէրվէթի մէվճուտէսի սաեէսինտէ նէ տէրէճէ նուֆուզ վէ իգթիտարա մալիք օլտըղընը թէսավվուր իտէմէզսին։

Մէրեէմ. – Պէնիմ գօրգաճագ հիչ պիր իշիմ եօգ, հիչ պիր շէյատէն գօրգմամ... նէ՛ գօճամ վար. նէ՛ էվլատըմ, նէ՛ տէ ֆամիլեամ... սանա հիչ պիր զարարըմ օլամազ. սէնին գըզըն օլտըղըմա քիմսէնին շիմտիյէ գատար խապէրի օլմատըղը կիպի, պունտան պէօյլէ տէ հիչ պիր ֆէրտին խապէրսար օլմաեաճաղը աշիքեար տըր։

Գոնթէս. – Պէնի եէնիտէն եէնիյէ գօրգու վէ թէլաշա տիւշիւրէճէյինի տիւշիւնմէյօր մը սըն։

Մէրեէմ. – Օ խընզըրն գապահաթընն ճէզասընը պուլտըղընը կէլիպ տէ սանա պէեան իտէճէք օլուրսամ, պէնիմ իչին պէօյիւք պիր մէսէրրէթ սայըլմա՞զ մը։

Գոնթէս. – Պէն սէնի պախթիեար վէ ըահաթ պիր հալտէ կէօրմէք իսթէրիմ։

Մէրեէմ. – Պէնի ըահա՞թ պիր հալտէ մի կէօրմէք... գապի՛լմի տիր. գանըմ զիեատէսիյլէ գայնայօր. զիհնիմ բէք զիեատէ թէլաշը տըր. ֆիքրիմ ղայէթ տաղընըգ տըր... պէնի տօղուրտըղըն զէման չէքմիշ օլտըղըն մէզահիմ վէ մէշագգաթը շիմտի թէմամըյլա պէն տէ հիսս իտէյօրըմ... Պէնիմ իչին պունտան պէօյլէ ըահաթ օլամազ, օ մէ՛լունընն վիճուտը մէյտանտան գալգմալը տըր քի, պէն ըահաթ օլապիլէյիմ... Սէնին ինթիգամընը ալմատըգճա պախթիեար օլմազ պէնիմ իչին միւմքին տէյիլ տիր. – տէտի.

Digitized by Google

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

1

ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ նամ օյուն էլլի տէֆա գատար իճրա իտիլ-միշ օլտըղը հալտէ, եէվմիյէ 5500 տէն 6000 ֆրանգա գատար վա-ըիտաթ հասըլ օլմագտա, վէ տահա նէ գատար տէֆա օյնանապիլէ-ճէյի մալիւմ օլամամագտա ըտը։ Մատմուազէլ Մէրեէմ՝ միւէլլիֆ-ելիք հադգընը արամատըղը միսիլլու, հա՛իզ օլտըղը չան ու չէրէֆտէն տախի ասլա մէմնուն օլմամագտա ըտը։ Ախլագճա ղայէթ սէրպէսթ, վէ թապիյէթճէ զիեատէսիլէ սէրքէշ օլտըղը ճիհէթլէ, սէն՝աթը ճէ-տիտէսինին սըգլէթինէ թէհամմիւլ իթմէք խուսուսընտա էզիյէթ չէք-մէքտէ իտի։ Հէր ագշամ այնը սաաթտա թէաթրոեա կէլմէք, սոյուն-մագ, կիյինմէք, բէրտէլէրին արգասընտա պէքլէմէք, նէ վագըթ կի-ըէճէյինի, նէ վագըթ չըգաճաղընը պիլմէք իւզրէ միւթէմաակիյէն տըգ-ալթ իթմէք, իլք ագշամքի սէօյլէտիյինի թէքրար սէօյլէմէք, այնը հարէքէթտէ պուլընմագ, այնը իշարէթլէրի իթմէքտէն օսանմաղա պաշ-լամըշ օլտըղընտան, թէճրիւպէ գապիլինտէն օլարագ, միւտիրէ պէր վէճհի աթի սէօզ աչտը.

— Բարայը գազանտըրան պէն տէյիլ իմ, օյուն տըր. օյունը իսէ պէն թէէլիֆ իթմիշ օլտըղըմտան, սիզէ քեամիլէն թէրք իտէրիմ. սիզ տէ պունա մուգապիլ պէնի արթըգ սէրպէսթ պըրագընըզ։

Տիրէքթօր. – Նէ՞ տէ յօրսըն. սէն օյնամաեաճագ օլուր իսէն, պէն մահվ օլուրըմ։

Մէրեէմ. – Մէմուլ իթմէմ քի մահվ օլասընըզ։

Տիրէքթօր. – Մահվ օլաճաղըմա չիւպհէմ եօգ։

Մէրեէմ. – Իքի կիւն օլսուն լութֆէն թէճրիւպէ իտինիզ։

Տիրէքթօր. – Պէօյլէ պիր թէճրիւպէնին մալի պանա չօղա օթու-ըապիլիր։

Մէրեէմ. – Ֆէրգինի, պէնիմ միւէլլիֆելիք հադգըմտան թէնզիլ ի-տինիզ... էյէր հասըլաթ զիեատէ թէնէզզիւլ իտէճէք օլուր իսէ, պէն

Digitized by Google

եինէ իսթէտիյինիզ գատար տէվամ իտէրիմ. վէ ֆագաթ պէնիմ օյնամամամոան տօլայը ճիւզի պիր ֆէրգ հասըլ օլուրսա, օ հալտէ արթըգ թէրք իտէրիմ. օլո՞ւր մը։

Տիրէքթօր. – Սիզին արզունըզ վէճհ իւզրէ հարէքէթ իթմէյէ մէճպուր օլտըղըմ ճիհէթլէ, թապիի օլաճագ։

Մէրեէմ. – Պէն ինսաֆսըզճա պիր թէքլիֆ իթմէք իսթէմիշ օլսայըտըմ, հիչ օյնամազ ըտըմ. – տէտի։

Ֆէրտասը կիւնիւ մատմուազէլ Մէրեէմին եէրինէ մատմուազէլ Ֆ. . . ին օյնաեաճաղը նէչը օլընան իլանլարտա կէօրիւլտիւ։

Իլք ագշամը հասըլաթ 6000 ֆրանգտան պիրտէն պիրէ 3000 ֆըրանգա թէնէզզիւլ իթտի, իքինճի ագշամը 3000 ֆրանգը տա գըրտը։ Մատմուազէլ Մէրեէմին թէքլիֆ իթմիշ օլտըղը թէճրիւպէ իտիլտիյինտէն, եինէ քէնտիսի օյնամազա մէճպուր օլտը։

Եավաշ եավաշ թէաթրօ էօմրիւնէ տէ ալըշըպ, զահմէթ չէքմէմէքտէ իտի իսէ տէ, եինէ շու էօմրէ ճանտան պաղլը տէյիլ իտի։ Մատամ տը Վիվիանը թէաթրօեա կէլէճէյի ագշամ տահա պիեատէ իսթէք վէ խահիշ իլէ օյնար ըտը, չունքի խալգ իչին օյնամայըպ մահզա վալիտէսի իչին օյնար ըտը։

Ֆէրտասը կիւնիւ գոնթէսի կէօրտիւքտէ.

— Գըզընը պէօյլէ պիր չօգ ըշըղըն օրթասընտա տուրմըշ խալգըն հուզուրընտա օյուն օյնատըղընը կէօրիւպ տէ ճանըն սըգըլմայօր մը. – տէյու սուալինէ։

Գոնթէս. – Ֆիլ հագըգա ֆէվգելատէ միւթէէսիր օլուրըմ. լաքին կէօյնիւմէ ասլա կիւճ կէլմէզ։ Թէաթրօ օյունճըլըղընը, ըրզ ու վագարը եէրինտէ քէմալը մէհարէթլէ իճրա իտէն պիր գարը վէ եախօտ գըզ, պէնիմ ինտիմտէ շաեանը հիւլմէթ վէ ըիայէթ տիր։ Ֆարկէօյլ, Սարա Պէրնար վէ եախօտ Գրուազէթ կիպի գարըլար էվիմէ կէլէսէլէր մէմնուն օլուրըմ. թէաճճիւպ իտէյօրըմ քի Ֆրանսամըզըն եէթիշտիրմիշ օլտըղը պու միսիլլու մէշհուր արթիսթէրէ տահա զիեատէ իհթիրամ վէ իլթիֆաթ օլունմայօր։

Մէրեէմ. – Շու սէօզլէրինէ հայրէթտէ գալտըմ. . . պէն իսէ գօրգույօրտըմ քի. . .

Գոնթէս. – Նէ՞տէն գօրգույօրսըն. գարըլարըն բէք չօղընըն պագասը գօճալարընըն սայէսինտէ օլտըղը հալտէ, սէնին կիպի, պիր իսմ վէ շէօհրէթ գազանմըշ օլան պիր գըզը կէօրիւպ տէ խօշնուտ օ՛լմաեաճագմըյըմ տէյու մէ՛մուլ իտէյօրտըն։ Պէն, հէր շէյի պիր աղ եիւքսէքտէն կէօրմէք հայսիյէթիյլէ իֆթիխար իտէն պիր գարըյըմ. վէ սէնին

կիպի քիմնէյէ, հաթթա վալիտէսինէ պիլէ մէֆրուզ օլմաեան պիր արթիսթէ մա՛իլ օլուրըմ։

Մէրեէմ. – Նէ՞ տէյօրսըն, պէն սանա բէք չօգ պօրճլըյըմ։ Գալպինի, ֆիքրինի, կիւզէլլիյինտէն պիր մըդտարրընը, իսթիգլալիյէթի մատտէյէի վէ Մ. վէ մատամ Լագօսթ կիպի համիլէրի պանա վէրէն սէն տէյի՞լմիսին. – տէմէքտէ պուլունուր ըտը։

Մէրեէմ՝ Մ. Լագօսթ իլէ զէվճէսինի տիւշիւնտիւյիւ կիպի, ինլար տա Մէրեէմի խաթըրլարընտան չըգարմազլար, վէ Բարիսէ կէլտիքճէ թէաթրօեա կիտիպ, Մէրեէմի ալգըշլամագտան սարֆը նազար իթմէզլէր իտի։

Մէրեէմ՝ մէրգումանը վալիտէսիյլէ կէօրիւշտիւրմէյէ պիլէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ իտի։

ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ օյունընըն արգասը քէսիլմէյէճէյինէ Մէրեէմ արթըգ գանաաթը թամմէ հասըլ իթմիշ օլտըղընտան, հիչ օլմասա կէճէլէրինի միւմքինի մէրթէպէ խօշճա կէչիրմէք իչին լազըմ կէլէն թէտապիրին իթթիխազընա թէշէպպիւս իտէրէք, քէնտիսինէ մախսուս օլան լօճայը քիւչիւք պիր սալն չէքլինէ վազ իլէ, ֆասլարընը արասընտա, քէնտի տօսթլարընը մէզքիւր սալնտա գապուլ իթմէյէ պաշլամըշ ըտը. ղարիպ տիր քի քիւչիւք բրէնս Բօլքին տախի, Ֆուրնէլի էլէ ալարագ վէ մէրգումը կէօյլէրէ չըգարաճագ տէրէճէտէ ալգըշլաեարագ մէզքիւր սալնա տախիլ օլմաղա մուվաֆֆագ օլապիլմիշ իտի։

Ֆուրնէլին՝ պու տէրէճէտէ թէաթրօեա միւտավիմ օլան պիր քիմսէյէ հիչ պիր շէյ ըէտտա իտէմէյէճէյի թապիի օլմասը հասէպիյլէ, պունտան տօլայը մատմուազէլ Մէրեէմտէն կէօրէճէյի պէտ մուամէլէյի կէօզիւնէ ալտըրարագ, պիր ագշամ բրէնս Բօլքինի պէրապէրինճէ ալմըշ մէզքիւր սալնա կէօթիւրմիշ իտի։

Անճագ Մէրեէմ, բրէնսէ ասլա պէտ մուամէլէ իթմէտիքտէն պաշգա, շիվէքեարլըգ տէնիլէպիլէճէք ըատտէյէ գատար իլթիֆաթ տախի իթմիշ օլտըղընտան, արթըգ բրէնս, թէաթրօյը ատէթա քէնտիսինէ պիր իգամէթկեահ իթթիխազ իթմիշ վէ թէաթրօ կէտիքլիսի պիր իքէն իքի օլմըշ ըտը։ Մատմուազէլ Մէրեէմին լօճասընտա պուլընմատըղը զէման, կէչտիսինի կէօրմէք վէ պիր իքի լագըրտը թէաթթը իթմէք վէ պիր թէպէսսիւմ տիլէնմէք իչին բէրտէլէրին արասընա սիվիշիր վէ շու իխթիլաթը տախմի սէմէրէսի օլարագ, աշգ ու մուհապպէթի կիթտիքճէ թէչէտտիւտ վէ թէզաեիւտ իտէր իտի։ Ագշամլարը թէաթրօտա կէօրտիւքտէն պաշգա, իքի տէֆա տախի Մէրեէմի քէնտի խանէսինտէ վալիտէսինէ վիզիթաեա կէլմիշ օլաբղը սըրատա կէօրմիւշ

Digitized by Google

իտի։ Բօլքին ֆամիլեասը հագգընտա Մէրեէմ քեամիլէն թասհիհի էֆ-քեար իթմիշ կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի։ Պիր վագթի պունլարտան նէ գատար թէնէֆֆիւր իթմիշ իտի իսկ, շիմտի տէ օ գատար հազզ իտէ-յօր կիպի հարէքէթ իտիպ, Բօլքինլէրտէն ուզագ տավրանմագ չէօյլէ տուրսուն, հաթթա պէրապէրլէրինճէ պուլընմաղա ֆըրսաթ արամագ-տա ըտը։

Իշլէր պու մէրքէզտէ իքէն, պիր ադշամ Մէրեէմ սոն ֆասլը պի-թիրտիքտէն սոնրա, գրեաֆէթինի չըդարըպ, ատի էսվապընը կիյին-մէք իւզրէ օտասընա կիթտիքտէ, օտասը յլա լօճասը արասընտաքի բէր-տէյի գալտըրըրքէն քէօչէտէ սագլանմըշ պիր քիմսէ կէօրտիւ։

2

Հէման գաբուեա տօղրը ֆըրլայրպ պաղրրաճաղը սըրատա, սագ-լանան շախս, սիւրիւնէ սիւրիւնէ ատեագլարընա գաբանըպ վէ էլինի թութմաղա սավաշըպ, եալվարա եագարա։

— Ա՛հ, քիմսէյի չաղըրմա. պաղըրմա. մէրհամէթ էթ. ըէճա ի-տէրիմ. – տէտիքտէ, Մէրեէմ՝ մէրգումընն տըգգաթլըճա եիւզիւնէ պագարագ, օյունընն իչինտէ Թիֆլիս չարշըսընտա թիւճճարլըգ իթմէք-տէ օլան օյունճը օլտըղընը թանըյըպ.

— Պուրատա նէ՞ իշին վար. նէ՞ ճէսարէթլէ օտամա կիրմիշսին։

— Շիմտի սէօյլէրիմ մատմուազէլ. լաքին ըէճա իտէրիմքի պէնի էլէ վէրմէյէսին։

Մէրեէմ. – Հիչ պիր թէահհիւտ ալթընա կիրմէմ. սէօյլէ պա-գալըմ։

Օյունճը. – Պէն սէֆիլ վէ պախթսըզ պիր քիմսէ իմ... մա մա-ֆիհի հիւանիւ թէրպիյէ գապուլ իթմիշիմ։ Զալըշմագ ճանըմա մին-նէթ տիր։ Պիր գարընը եանընտա եազրճըլըգ իտիպ, էքմէյիմի գա-զանը իքէն... կէյէնլէրտէ օ գարը տա վէֆաթ իթտի... պաշգա պիր իշ արատըմ. պուլամատըմ... սէօզ վէրտիլէր... պէքլէ ատտի-լէր... պէքլէմէք գօլայ տը, ինսան եալընըզ օլուրսա, հէր շէյ գաթլանը. լաքին կէնճ պիր գըղգարտայը օլուպ տա օնը տա պէպլէ-մէյի մէճպուր օլուրսա նէ՞ եաբամալը. պիր լոգմա էքմէք խաթրը իչին օյունճըլըղը գապուլ իթտիմ. կէճէլէրի պունըն իլէ մէշղուլ օլուրըմ տա, կիւնտիւզլէրի տէ եինէ պիր իշ արարըմ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Պու սէօյլէտիքլէրինին հիչ պիրինտէն, պուրաեա կէլիպ սագլանմանա պիր մա՛նա չրգարամայորրմ։

Օյունճը. – Սէօյլէյիմ, մատմուազէլ... Հէր ադչամ թէաթրօեա կէլմէտէն էվվէլ, գրզդարտաչրմը եէմէյէ կէօթիւրիւրիւմ. պէն եէմէք տէյիմտէ սիզ նէ իսթէրսէնիզ անլայրն, եարբ աճ եարբ թօգ պիր չէյ։ Պու ադչամ եինէ կիթտիք. եանրմրզտա պիրիսի օթուրմրչ, տրգ-գաթլա գրզդարտաչրմրն եիւզիւնէ պագմագտա ըտը... չուրասրնը սէօյլէյիմ.քի, գրզդարտաչրմ զայէթ կիւզէլ պիր գրզ տրը. հէմտէ ճէսուր... չօգ սէվէրիմ. չունքի օնտան պաչդա քիմսէմ եօգ... օ հէրիֆին միւնասիպէթսիզ հալինտէն հիտտէթ իթմէյէ պաչլատրզրմտան եէրիմտէն դալգտրմ, գրզդարտաչրմրա, թա էօթէքի պաչա կէչտիմ.. լաքին իսապիս հէրիֆ արգամրզտան կէլտի. լագրրտրեա, հագարէթէ պաչլատրգտան սօնրա, պիրտէն պիրէ էյլիպ գրզդարտաչրմը էօքմէ-յէ դալգրշտը։ Արթրդ թէհամմիլ իտէմէյիպ հէրիֆի թ.ուրթտրզրմ կիպի իթի վէրտիմ... իւզերիմէ հիւճում իթտի... պօղուչմուեա պաչ-լատրգ, ամմա օ պէնտէն դուվվէթլի գօքտրզրնտան պէնի եէրէ տէ-վիրիպ եումրուզրյրա թէրմէպյէ պիր էյիճէ թէրէլէտի... պէն իսէ տէլի կիպի օլուպ հէման եանը պաչրմտաքի մասանրն իւսթիւնտէ պու-լրնան պրչաղը գավրայրպ հէրիֆէ սաբլատրգտան սօնրա գրզդարտա-չրմը գուճաղլայրպ լօգանթատան տրչարրեա փրրլատրմ, վէ կէօթիւ-րիպ օնը էվէ պրրագտրգտան սօնրա, պուրաեա կէլտիմ. արգատաչ-լարրմրրա կիյինմէյէ չրգար իքէն, գաբուճրնրն օտասրնրն էօնիւնտէ պիր զապթիյէ կէօրիպ, պիզիմ մահալէնին նէօպէթճիսինէ պէնզէթ-տիյիմտէն գօրգտրմ, վէ պիզէ մախսուս օլան օտաեա կիտէճէք եէր-տէ, սիզին ըօճալարրն եօլրնա սաբրպ, սիզինքինի աչրդ պուլտրզրմ-տան իչէրի կիրտիմ. ա՛հ ըէճա իտէրիմ, պէնի էլէ վէրմէ. պէնի մահ-պէսէ աթարրլարսա, պիչարէ գրզդարտաչրմրն հալի նէ՞ օլուր։

Մէրեէմ. – Սէնի էլէ վէրմէք խաթրրմտան պիլէ կէչմէզ. հաթթա էյէր վուգուաթ տէտիյին կիպի իսէ, էյէր սահիհէն գրզդարտաչրնա իտիլէն հագարէթտէն հիտտէթ իտիպ տէ հէրիֆի տարպ իթտին իսէ, սանա սոֆվ պիլէ իտէրիմ։

Օյունճը. – Սէօյլէտիքլէրիմ հագրգէթի հալէ թէմամրյրա մուվա-ֆրզգ օլտրզրնա գրզդարտաչրմրն պաչը իչին եէմին իտէրիմ։

Մէրեէմ. – Ինանտրմ. լաքին միւէպպէտէն ազէնիմ ըօճամտա տու-ըամաղրն եա... պէն կիթտիքտէն սօնրա նէ՞ եաբաճաղրն։

Օյունճը. – Հէր քէսին թէաթրօտան չրգմասրնա, կաղլարրն սէօն-մէսինէ վէ թուլումպաճրլարրն տօլաշմալարրնա ազէքլէյէճէյիմ։

ճնտան սանրա արդա նէրտիվէնտէն տրշարրեա սիվիշմէյէ չալրշաճաղրմ։

Մէրեէմ. – Եա գաբուճը սէնի կէօրիւպտէ թէաճճիւպտէ գալրրսա։

Օյունճը. – Փէօշէնին պիրինտէ ույումրշ գալմրշրմ, տէրիմ։

Մէրեէմ. – Պէլքի պահսրնը իթտիյին զապթիյէ սէնի կէօզէյօրսա։

Օյունճը. – Մէմուլ իթմէմ։ Զրգմրշ կիթմիշիմ տէյու պէլլէյէճէյինէ էմին իմ։ Նիհայէթ գրզգարտաշրմրն եանրնա կիտինճէյէ տէյին հիչ տէ թէհլիքէ եօգ տրր տէյմէմ։ Պիչարէ գրզճրղաղ, չիմտի թէլաշրնտան էօլիւյօր։

Մէրեէմ. – Է՛յ եարրո՞ն. եինէ կէլէճէ՞ք մի սին։

Օյունճը. – Եօ՛դ, օ գատար իհթիեաթսրզլրդ իթմէյէ տէ կէլմէզ։ Պու ագշամ էյէր պէնի թանրեան օլմրշ իսէ, եարրն ագշամ եագայր էլէ վէրիրիմ։

Մէրեէմ. – Էյ չալրշմաեաճաղ օլուրսան, նէ՞ իլէ կէչինէճէքսինիզ։

Օյունճը. – Ոնը պիլմէմ. չիմտիլիք պու ճիհէթի տիւշիւնէմէմ։

Մէրեէմ. – Հաթթա էն զիեատէ տիւշիւնէճէք ճիհէթ պու ճիհէթ տէյի՞լ մի տիր... սանա պիր աղ բարա վէրմէք իսթէր իտիմ, ամմա պու ագշամտա բարամր ալմայա ունութմրշրմ, էյէր եարրն տրշարր չագապիլէճէք օլուրսան Վիլիէ ճատտէսինտէ 112 նումէրոտա վագր էվիմէ կէլ. գրզգարտաշրն իչին սանա պիր աղ չէյ վէրէյիմ։

Օյունճը. – Ա՛հ. թէշէքքիւր իտէրիմ, մատմուազէլ. – տէտի։

Մէրեէմ, արթրգ էլպիսէսինի թէպտիլ իթմէքտէն սարֆը նաղար իտէրէք, սրրթրնա ուզուն պիր բալթօ ալրպ տրշարրեա չրգտրը։ Ցար եօլրն իւզէրինտէ խրզմէթքեարրնա թէսատիֆ իթմէքլէ, մէրգումէյէ.

— Պու ագշամ նէ՞ գատար կէճ կէլտին։

Խրզմէթքեար. – Գապահաթ պէնտէ տէյիլ. հավա օ գատար ֆէնա քի, արապալարրն հէբիսի թուլթուլմրշլար... Եալրնրզ պաշրնա կիյինէպիլտինիզմի։

Մէրեէմ. – Ամյունմատրմ։

Խրզմէթճի. – Իսթէրսէնիզ, էլպիսէլէրինիզի պիր պօղչա եաբայրմ տա պէրապէր ալայրմ։

Մէրեէմ. – Լուզումր եօգ, եարրն ալրրրզ... վագրթ կէճ տիր կիտէլիմ. – տէտի։

Digitized by Google

Ֆ

Իլք ագշամքի հատիսէյի մատմուազէլ Մէրեէմ քեամիլէն ունութ-միշ օլտըղընտան, սաաթ իւչէ տօղրը բրէնսէս Նատէժ Բօլքինէ վիզիթաեա կիթտի։ Վալիտէսինին իֆատաթ վէ պաեանաթը իւզէրինէ Բօլքինէյը իլէ միւնասիպէթի արթըտըգճա արթըրտը։ Թէսավվուրաթը վագըասընը մէվգըը իճրայէ գօմագ իչին Բօլքինին էվինէ թէքլիֆսիզճէ կիրիպ չըգմագ իսթէտի, լաքին նէ՞ վէճհ իլէ ինթիգամ ալանճաղընը գարարլաշտըրամատը։ Ցիւշիւնիւր իտի ամմա պիր թէտպիր պուլամազ ըտը։

Մարիֆէթ վուրմագտա տէյիլ, իլլա տարպէյի եէրլի եէրինէ եէրլէշտիրմէքտէ պիր։

Վալիտէսինին՝ եիրմի պէշ սէնէ միւթէմատիյէն հիչ պիր ֆէնալըգ իթմէքսիզին բրէնս Բօլքինտէն նէ վէճհ իլէ թէնէֆֆիւր իթմիչ օլտըղընը անլամըշ օլտըղը հալտէ, քէնտիսի վալիտէսինէ թէվֆիդի մուամէլէ իթմէմէյէ գաթիյէն գարար վէրմիշ օլտըղընտան, միւնասիպ պիր ֆըրսաթ էլէ կէչիրմէյէ ինթիզար իթմէքտէ իտի։

Օ կիւնքի վիզիթասընտա, բրէնսէս Նատէժի սալօնլարընը պիրիսինտէ եալընըզ պուլտը։

Բրէնսէս. – Նէ դատար իսապէթ իթտին տէ պու կիւն պուրաեա կէլտին, պու կիւնքի կիպի կէօյնիւմիւն սըգընթըը օլտըղը հիչ խաթրըմա կէլմէյօր։

Մէրեէմ. – Նիչին կէօյնիւնիւզիւ էյլէնտիրմէյօր սընըզ։

Բրէնսէս. – Նա՞սըլ էյլէնտիրէյիմ. սիզ մէշղուլիյէթլէ զէվգեապ օլուպ կէօյնիւնիւզիւ էյլէնտիրէյօրսընըզ... էվինիզտէ օթուրըր, ֆըրչալարընըզը էլինիզէ ալըրսընըզ վէ վագթըն կէչտիյինի տույմազ սընըզ... Ֆէնքի հիչ պիր շէյ եաբմայը պիլմէզսէմ, քէնտիմէ նէ՞ էյլէնճէ պուլապիլիրիմ. խուսուսըյլա գըշ կիւնլէրի... կէզմէյէ՞ մի կիտէյիմ. հավա չօգ սօղուգ, վիզիթաեա կէլէնլէրէ իատէի վիզիթա՞ մը լտէյիմ. քիմսէյէ վիզիթա պօլճըմ օլմատըղը միսիլու, պու կիւն վիզիթա գապուլ իտէճէք կիւնիւմտէ տէյիլ։ Զաթէն վիզիթատան տա սըգընթըը չէյ վա՞ր մը քի։ Կիթմէլի, սըրա սըրա վէ եախօտ եուվարլագ օթուրմալը. հավատան, թէաթրօտան պահս իթմէլի քի տաիմաքի սէօզլէր

տիր, օն տագրգէտէ պու սէօզլէր տէ պլիթէր. պիր էլքէք տէ պուլընմազքի ճէմիյէթէ պիր աղ նէ՛չէ վէրսին, ինանքի չու էօմիտէն պրգտրմ, օսանտրմ։

Մէրեէմ. – ճէմիյէթլէրտէն օսանտրընրզ իսէ, տօսթլարընրզտան տա օսանմատընրզ եա։ Նիչէ նիչէ տօսթլարընրզ վար քի սիզի հիչ ունութմազլար։

Բրէնսէս. – Պիր աղ սատրգ տօսթ տէնիլէպիլէճէք, տօգթօր Բօբօթօֆտան պաշգա քիմսէմ եօգ. օնը տա չօգտան պէրու թանրմըշ օլտրզրմտան, արթրգ օնըն տա սէօզլէրինտէն պիր լէզզէթ ալամաեօրրմ.

Մէրեէմ. – Էյ մօսիէօ տը Լուազի։

Բրէնսէս. – Մ. տը Լուազիյի բէք նատիր կէօրիւյօրրմ. նամիզաճ ըմրշ, խասթա ըմրշ։ Կէօրիւնիւր քի գրշրն հուլուլինտէն պէրու պիրազ զիեատէճէ էյլէնմիշ. չիմտիքի վագթրն տելիգանլրլարը բէք տաեանրգլը օլմայօրլար. օթուզ եաշրնա վասրլ օլտրգլարրնտա ալթմրշ կէօրիւնիւյօրլար։

Մէրեէմ. – Սահիհ տիր. լաքին բրէնս Բօլքին կիպի պազը զէվաթ տա վար տրը քի զայէթ կէնճ կէօրիւնիւրլէր։

Բրէնսէս. – Էվվէթ, ամմա թապլիյէթին խարրճընտա օլան օ կէնճքիք չօգ սիւրմէզ սէօնէր մահվ օլուր. հաթթա բրէնս, միւտտէթի գալիլէ զարֆընտա չօգ իխթիեարլանտը. չօգ տիւշտիւ։ Պիր վագրթ սաղա սօլա սալտրրր, էվտէ օթուրմազ իքէն, չիմտի տէ էվտէն տըշարրյա չրգտրզը եօգ. հէմտէ պիր թէասսուպա պաչամրշ քի, գօրգաճագ չէյ։

Մէրեէմ. – Բրէնսին ֆազիլէթի հալինտէն գօրգո՛յօրմրսըն։

Բրէնսէս. – Էվվէթ, չիմտիքի հալի պիր վագրթ բէք չօգ գապահաթ իշլէմրշ օլտրզրնա վէ զամիրի բահաթ օլմատրզրնա տելիլի գավի տիր... Նիչէ նիչէ բուհպան գրեաֆէթինտէ չէյթանլար վար տրը։ Հէր հալտէ ինսան սէվտիյի ատամրարրն իխթիեարլանտրգլարրնը կէօրտիւքճէ էլպէթտէ էսէֆ վէ քէտեր իտեր։ Շիմտի կէճէ կիւնտիւզ նէ իլէ մէշղուլ օլտրզրնը պիկէպիլիրմիսին։

Մէրեէմ. – Պիլմէյէ զայրէթ տէ իթմէմքի։

Բրէնսէս. – Հագգրն վար. չիւնքի պօշ եէրէ զահմէթ իթմրշ օլուրսրն, պէն սէօյլէյիմ. պիր քիթապ թէելիֆիյլէ սուղրաշրյօր։

Մէրեէմ.– Բրէ՞նս մի։

Բրէնսէս. – Էվվէթ, Դավգասիանրն մէպտէլ զուհուրինի, թարիխինի, ատաթ ու ախալագրնը վէ ահալիսինին ահվալինի եազրյօր...

Digitized by Google

Չալբշբբ տուբուբ... էտիպ օլմագ խաեալինէ տիւշմիւշ... սիզտէն պուլաշմըշ օլմալը. անճագ պիր աղ կէճճէ պաշլամըշ օլտըղընտան. գօրգարըմքի վիճուաինէ մազարրաթը աօգունմասըն։ Էյի խաթրըմա կէլտի, աճապա պիլտիյին պիր եաղըճը վա՞ր մը տըր։

Մէրեէմ. – Պիլտիյիմ պիր եաղըճը՞ մը։

Բրէնսէս. – Վէ եախօտ տօսթլարընընզտան պիրինին պիր պիլտիյի։

Մէրեէմ. – Խայր, պու լիսանտան անլամամ։

Բրէնսէս. – Եաղըգ, չունքի բրէնս քէնտիսինէ եարտըմ իթմէք իչին զէքի պիր եաղըճը արայօրտը. ֆէնա իշ տէյիլ. բրէնս մասաշա տա բէք պագմազ. հաթթա ագլը պաշընտա պիր տէլի գանլը օլուրսա պուրատա տա ալը գօեապիլիրիզ... տիւշիւնսէն պէլքի խաթրընա պիրիսի կէլիր։

Մէրեէմ. – Բէք ալէա տիւշիւնիւրիւմ. տօսթլարըմա տա սէօյլէրիմ. պէլքի պուլընը. – տէտի։

Պիր միւտտէթ տահա շունտան պունտան գօնուշտըգտան սօնրա, Մէրեէմ մուֆարագաթ իթտի։

4

Էվէ ավտէթինտէ, պէսլէմէսի, պիր մօսիէօ կէլմիշ քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտըղընը խապէր վէրտիքտէ.

Մէրեէմ. – Պէն քիմսէյի պուրաեա տավէթ իթմէտիմ. – տէտի, պատէհու թէաթրօտաքի տէլիգանը խաթրընա կէլէրէք. – Հա՛ անլատըմ. լաքին օ տէտիյին մօսիէօ գըլըգը պիր շէյ տէյիլ։

Պէսլէմէ. – Էվվէթ, մօսիէօ. հաթթա գալըպ գըեաֆէթի բէք եէրինտէ։

Մէրեէմ. – Օ պիլտիյիմ օլմամալը. կիտէյիմ կէօրէյիմ. – տէյիպ, տէսթիկեահ օտասընա կիթտի։

Վագրա կէլէնին գըեաֆէթի բէք մունթազամ տէյիլ իտի իսէ տէ, էնտամ վէ թավր ու հարէքէթինտէ օլտըգճա պիր ինթիզամ վար ըտըրլը ագշամքի եէլէքսիզ վէ աշընմըշ բանթալօնը տէլի գանլըեա ասլա պէնզէմէմէքտէ իտի։ Թազէ թրաշ օլմըշ վէ սաչլարընը էյիճէ թարամըշ օլտըղը ճիհէթլէ, սըֆաթը տախի քեամիլէն թէպէտտիւլ իթմիշ իտի։

Digitized by Google

Մատմուազէլ Մէրեէմին տուչար օլտըղը թէաճճիւպիւ հիսս իտիպ ։

— Տիւնքի գրեաֆէթիմիզ էվինիզէ կէլէմէյէճէյիմէ մէպնի ։ Չըգան սէնէ շիմտիքիտէն տահա զիեատէ մէ՝սուտ օլտըղըմ պիր զէմանտէ կիյինմիշ օլտըղըմ էլպիսէլէրիմի կիյինտիմ. չօղ սէֆալէթէ տուչար օլտըմ ամմա , հէմշիրէմ պըրագմատը քի սաթայըմ։ Հագգը վար ըմըշ քի սիզին հուզուրընըզա պիր ազ տահա միւնասիպէթլի պիր հալտէ կէլտիմ. հէմտէ թանըլմագ թէհլիքէսի տէ եօգ ։

Մէրեէմ. – Էլան սէնի արաՀյօրլար մը , տէյու զանն իտէյօրսըն ։

Օյունճը . – Գօրգարըմքի արայօրլար . զաթէն վուգուաթ տա մէմուլ իթտիյիմ կիպի աղըր տէյիլ իմիշ. իսասմիմին ճէրիհէսի բէք խաֆիֆ չէյ իմիշ, վէ սապրգալը ըմըշ տա ։ Ա՛հ . բօլիսին էլինտէն գուրթուլսամ, գըզգարտաշըմտան այրըլմասամ, տիւնեատա պաշգա հիչ պիր չէյ իսթէմէմ։ Էյէր պուլընտըղըմ էվտէն չըգապիլէճէք օլսամ, հիչ գօրգում գալմազ ։

Մէրեէմ. – Նի՞չին չըգմաեօրսըն ։

Օյունճը . – Զունքի . . . սէօյլէմէք իսթէմէյօրում ամմա , մատամ քի սօրույօրսընըզ սէօյլէյիմ. . . չունքի չըգմագ իչին տէ բարա լազըմ տըր քի . . .

Մէրեէմ. – Թէաթրօ իտարէսինին սէնին կիպի միւսթախտիյմինէ լայըգը վէճհ իւզրէ իւճրէթ վէրմէմէքտէ օլտըղընը ֆէրգ իթտիմ։ Իտարէնին շու նօգսանընը իքմալ իթմէք իւզրէ պէն քէնտիմէ ա՛իտ օլան ադչէտէն սանա պիր մըգտար չէյ հազրըլատըմ. . . ալ պունը տա գըզգարտաշըն իլէ պաշգա պիր եէր թէտարիք էթ տէ հէման կիթ ։

Օյունճը . – Կիւնիւն պիրինտէ պու պօրճըմը թէէտիյէ իտէճէյիմէ էմին օլտըղըմ ճիհէթլէ , վէրսիյինիզ ադչէյի գաղուլ իտէրիմ։ Պէն կէնճ վէ նամուսլը պիր քիմսէ օլտըղըմտան , չալըշմագ արզուսընտայըմ. էլպէթթէ քի եա իտարէլէրտէն պիրինէ վէ եախօտ սաիր պիր մահալտէ պիր մէմուրիյէթ վէ եա խըզմէթ պուլուրըմ։

Մէրեէմ. – Ֆեաթիպլի՞ք մի ։ Եազըն կիւզէ՞լմի տիր ։

Օյունճը . – Կէօրէնլէր պէ յէնիյօրլար . պիր գաչ նէվ եազը եազաբրըմ. կէչէնլէրտէ թէաթրօ օյունլարը սուրէթլէրի չըգարտըմ։

Մէրեէմ. – Սուրէթ չըդարմագ գօլայ ամմա , իմշան նա՞սըլ տըր ։

Օյունճը . – Մ՝էքթէպտէն շահատէթնամէ ալմըշըմ տըր ։

Մէրեէմ. – Սէ՞ն մի ։

Օյունճը . – Էվվէթ , մատմուազէլ, վէ տիւնքի հատիսէ իւզէրինէ էվիմէ թէհարրիեաթա կէլէն օլուրսա քիմ օլտըղըմը անլամասըն իչին

էվրադրմին քեաֆֆէսինի իւզերիմտէ թաշրմագտա օլտրղրմ ճիհէթլէ, չէհատէթնամէմտէ նէզտիմտէ տիր. պույուրուն պագրն. – տէտի։

Մէրգումը մահճուպ իթմէմէք իւզրէ, Մէրեէմ քեաղրտը աչտրգտա, Բաուլ Պէրնիէ նամնա մուհարրէր պիր չէհատէթնամէ օլտրղրնը անլատը. վէ բրէնսէս Բօլքինին քէնտիսինտէն պիր քեաթիպ իսթէմիշ օլտրղը խաթրնա կէլէրէք, քէնտի քէնտիսինէ. – Նի՞չին պու տէլիգանլրյը բրէնսէսէ կէօնտէրմէյիմ. ֆիլհագրգէ քէնտիսինին իֆատէսինտէն զիեատէ մէրգում հագգընտա պիր մալիումաթըմ եօգ իսէ տէ, էյէր էհլի ըրզ պիր քիմսէ իսէ պէօյլէ պիր մէնֆաաթլը խըզմէթտէն մահրում իթմէքտէ պիր ման'ա օլմաեաճաղը կիպի, մուղայիրի օլարադ, ֆիթնէքեար հէրիֆին պիրիսի իսէ, բրէնսէս Նատէժին տէրհալ իչին ֆարգընա վարաճաղը աչիքեար տըր։ Եալընըզ բէք միւլթէզէմ սուրէթտէ թավսիյէ իթմէյի վէրիրիմ. – տէֆտիքտէն սօնրա, մէրգում Պէրնիէյէ խրթապէն.

— Սանա պէլքի պիր խըզմէթ տէ պուլապիլիրիմ։

Պէրնիէ. – Պիր խըզմէթ մի։

Մէրեէմ. – Պէլքի տէրիմ։ Խըզմէթ հաղրը տըր տէյու ֆիքրինէ գօմա։ Զունքի սանա իւմիտ վէրիպ տէ սօնրա տա մէ'եուս օլմանը թէրվիճ իթմէմ։ Բրէնս Բօլքինի պիլի՞ր մի սին. իչիթմի՞չմի սին։

Պէրնիէ. – Բրէնս Բօլքինի՞ մի. էլպէթթէ պիլիրիմ. Բարիստէ բրէնսի թանըմաեան վա՞ր մը տըր... նէ գաստար զէնկին տիր քի։

Մէրեէմ. – Բրէնս պիր քեաթիպ արայօր, աճապա սէն բրէնսին իչինէ կէլի՞ր մի սին։

Պէրնիէ. – Էվվէլքի խըզմէթիմտէ պու ըտը։

Մէրեէմ. – Օ հալտէ սանա պիր մէքթուպ վէրէյիմ. բրէնսէ խրթապ օլմաեաճագ, զէվճէսինէ եազաճաղըմ... անճագ սէնին հագգընտա մալիումաթ ալմասընը թավսիյէ իտէճէյիմ. չունքի պէն տէ սէնի պիր էյիճէ թանըմամ։

Պէրնիէ. – Թապիի, էն զիեատէ պէն իսթէրիմքի հագգըմտա մալիումաթ ալընսըն... պու ճիհէթ պէնիմ իչին տահա խայրրը օլուր. – տէտի։

Մէրեէմ եազըխանէսինին էօնիւնէ օթուրուպ, հէման բրէնսէս Բօլքինէ պիր մէքթուպ եազարադ Բաուլ Պէրնիէյէ թէսլիմ իթտի։

Digitized by Google

5

Իշպու թամլսիյենամէյի Բաուլ Պէրնիէյէ վէրտիքտէն պիր գոչ կիւն սոնրա, Ֆուրնէլ, Մարկրիթ Մէրեէմէ պիր ագշամ թէաթրոյա.

— Բոլիս միւտիրինի թանը՞ր մը սընըզ։

Մէրեէմ. – Թանըմամ. Նի՞չին սորտընըզ. Նիյէթի պէնի թէվգը՞ֆ մի իթմէք տիր։

Ֆուրնէլ. – Իհթիմալ՞ տըր, չունքի պիր աղ էվվէլ սէնի թանըմագ արզուսընտա օլտըղընը պանա պէեան իթտի։

Մէրեէմ. – Շիմտի պիր աղ եիւրէյիմ բահաթլանտը։ Միւրատը պէնի թէվգը՞ֆ իթմէք օլսայըտը, սիզին վէսաթէթինիզէ միւրաճաաթ իթմէզ իտի։

Ֆուրնէլ. – Նէ՞ ճէվապ վէրէյիմ։

Մէրեէմ. – Նէ՞ չէյէ ճէվապ իսթէյօր սընըզ։

Ֆուրնէլ. – Սիզի կէօրմէք իսթէտիյինէ տաիր օլան արզուսընա։

Մէրեէմ. – Եա՛, պու պաղտէքի արզուսընը պէեան իթտի՞ մի քի։

Ֆուրնէլ. – Բէք մունթազամ սուրէթտէ։

Մէրեէմ. – Բէք ալէա. բոլիս միւտիրինին սէվիմլի վէ թէրպիյէլի պիր զաթ օլտըղը միւթէվաթը տըր։ Կիւնիւն պիրինտէ, ինսանըն, բոլիս միւտիրինէ պիր միւրաճաաթը օլապիլիր. պէօյլէ զաթլարը թանըմագ, ֆահտէտէն խալի տէյիլ տիր։ Մաղալլահ ու թաալա մագթուլէն էօյլէճէք օլուրսամ, գաթիլիմին պուլընմասընա տահա զիեատէ զայրէթ իտիլիր. պու տա պիր թէսէլլի տիր։

Ֆուրնէլ. – Շիւպհէսիզ, օհալտէ բուխսաթընըզլա սիզին մէշղուլ օլմատըղընըզ պիր սըրատա, ալայըմ կէթիրէյիմ։

Մէրեէմ. – Տէմէք քի էլհալէթիւ հազիհի պուրատա՞ մը տըր։

Ֆուրնէլ. – Շիւպհէսիզ, իւչիւնճիւ տէֆա օլարագ օյունը ոէյր իտէյօր։

Մէրեէմ. – Հասպ էլմէմուրիյէթ թէաթրոեա կէլմէյէ մէճպուր տա տէյիլ. – տէտի։

Եարըմ սաաթ սոնրա, Մէրեէմին լոճասընդն գաբուսը վուրուլմաղլա, Ֆուրնէլ իլէ բոլիս միւտիրի իշերի կիրտիլէր։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Ի՛ֆէնտիմ. պէնի թանըմագ արզու իթմիշսինիզ. թէշէքքիւր իտէրիմ, մէմնուն օլտըմ։ Պույուրուն, օթուրուն տա գօնուշալըմ, եիրմի տագըգէ վագթըմ վարքի սիզէ ֆէտա իթմէյէ հազըրըմ. – տէտի։

Էվվէլա օյունտան պահս իթտիքտէն սօնրա, սըրա օյունճըլարա կէլտիքտէ.

— Օյունճըլարընըզըն իչինտէ ալթը հաֆթատան պէրու պիր ճանի օլտըղընը խաթրընըզտան կէչիրի՛ր մի իտինիզ, մատմուազէլ։

Ֆուրնէլ. – Պիր ճանի՞ մի։

Մէրեէմ. – Պիր ճանի՞ մի. նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ։

Բօլիս. – Հազըգէթի հալի պէեան իտէյօրըմ։

Մէրեէմ. – Պէնիմ օյունըմտա պուլընը՞ մը։

Բօլիս. – Շիւպհէսիզ։ Պէշինճի ֆասըլտա. Թիֆլիս թիւճճարը գըեաֆէթինտէ։

Մէրեէմ. – Եա Բա՛պպիմ Ալլահ։

Բօլիս. – Նէ՞ վարքի մատմուազէլ։

Մէրեէմ. – Պէնիմ եա Բապպիմ տէմէմէ՞ մի թէաճճիւպ իտէյօրսընըզ. իսթէր իտիմքի սիզտէ պէնիմ եէրիմտէ օլայըտընըզ. պիր ճանիյէ մէշգ իթտիրտիյիմ, պիր ճանիյէ գօնուշտըղըմ խաթրըմա կէլիպ տէ նա՞սըլ շաշըրըպ գալմայըմ։

Բօլիս. – Պէնիմ տէտիյիմ ատամ մէմուլ իթմէմքի սիզէ չօգ սըգընթը վէ զահմէթ վէրմիշ օլսուն։ Պու միսիլլու իւչիւնճիւ տէօրտիւնճիւ տէրէճէտէ օյունճըլարըն զէքեավէթի, մէմուլինիզտէն օն գաթ զիեատէ օլուր. Բարիստէ սագլանտըգտան սօնրա, պիր տէֆա էլէ կէչիրտիք ամմա արգատաշլարըմտան պիրի հէր նասըլ ըսա սալը վէրմիշ։

Ֆուրնէլ. – Ամմա եաբտընըզ հա։

Բօլիս. – Էվվէթ, օ խընդըր հէր նասըլ ըսա գօմիսէրի ալտաթմըշ վէ էլինտէն գուրթուլմըշ։ Պու ըէզիլին նէ տէրէճէ ճէրպէզէսի օլտըղընը, նէ խօշ սէօզէր սէօյլէտիյինի գարշըսընտաքինի նասըլ ինանտըրտըղընը սիզէ թա՛րիֆ իտէմէմ։ Նիչէ տէֆալար զէննէ գըեաֆէթինէ կիրմիշ տիր. հաթթա պիր տէֆա տա մահպէստէն զէննէ գըեաֆէթիյլէ գաչմըշ տըր։

Ֆուրնէլ. – Նա՞սըլ գաչմըշ. հիքեաեէ իտինիզ, պագալըմ։

Բօլիս. – Մատմուազէլ սըգըլմազ իսէ...

Մէրեէմ. – Հաթթա մուղայիրի. մէմնուն օլուրըմ։

Բօլիս. – Պունըն պիր գաչ իսմի վար. Վինեռ. Էրմոզա. վէ ատիրէ։

Պու Վինեօ մահպէստէ ղայէթ հիւանիւ սուրէթտէ հարէքէթ իտէրէք վէ իթաաթը քեամիլէ կէօսթէրէրէք, ճէզասը խաֆիֆլէնմիշ վէ նիհայէթ Գալէտօնիաեա նէֆի իտիլմիշ տիր։

6

Օ էսնատէ մահալը մէգրիւրտէ Միսս Տիգսին նամընտա, թագրիպէն օթուզ եաշընտա պիր ինկիլիզ գարբսը վար ըմըշ։ Մէրգումէնին պիր ամէրիգան վաբորը յլա Մէլպուրնա կիտէճէյինի խապէր ալտրգտա օրատան գաչմաղա պիր թէրթիպ գուրմըշ։ Գարընին կիտէճէյի կիւն, Վինեօ՝ թէտապիրի լաղըմէնին իթթիհազըյլա Միսս Տիգսընին լօգանթասընա սիվիշիպ, թա մէրգումէնին օտասընա գատար կիրմէյէ մուվաֆֆագ օլուր. վէ իւղէրինէ պիլ հիւճում, աղղընը թըգատրգտան սոնրա գարեօլասընա պաղլար։ Գարբյը գըմըլտանամաեաճագ վէ պաղրամաեաճագ պիր հալէ գօտրգտան սոնրա, սոյընրպ մէրգումէնին էլպիսէլէրինի կէյինիր վէ էլինէ պիր այինէ ալրպ, ըէսսամ կիպի սրֆաթընը գարընին սրֆաթընա պէնղէթտիրիր. պատէհու Միսս Տիգսընին էվրագընը, գրէտիթօ մէքթուպլարընը, բարասընը, եօլ չանթասընը չէմնիյէսինի վէ սաիրէսինի ալրպ օտատան չրգար, աշաղրեա էնէր, հիսապընը թէմիղլէր վէ պիր արապաեա պինէրէք ըլխթըմը պուլուր։ Պիր գաչ տագրգէ սոնրա վաբորա պինէր, Միսս Տիգսըն նամըյլա քէնտիսինի թանըթտըրըր, դաբտան իլէ գօնուշուր, չիվէքեարլրգ իտէր, օտասընա կիրէր վէ Ամթրալիաեա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իտեր. Մէլպուրնա չրգար չրգմաղ, Միսս Տիգսընին գրէտիթօ մէքթուպլարըյլա բարալարը էլէ կէչիրտիքտէն սոնրա, այնը գրեաֆէթտէ օլարագ Սան Ֆրանչէսգօեա կիտէն վաբորա ըաքիպէն տողրը օտասընա գաբանըր. էլպիսէլէրինի թէպտիլ իտեր վէ պիր Սբանեօլ գրեաֆէթինէ կիրէրէք վաբորըն գալգաճաղը սըրատա գարաեա չրգար վէ օ կիւնիւ էվրօբաեա հարէքէթ իտէն պիր վաբորա կիրէր։

Ֆուրնէլ. – Զօգ պէօյիւք մէհարէթ։ Լաքին Ամթրիալիատան Ֆրանսաեա թէլէղրաֆ եօ՞գ մը ըտը. օ սախթէ Սբանեօլը, իսքէլէլէրտէն պիրինտէ էլէ կէչիրմէտինիզ մի։

Բօլիս. – Օ զէման ինկիլիզ գարբսը գրեաֆէթինաէ տէյու պէլ-

լէնիլմիշ իտի։ Սբանեօլ գրեաֆէթինէ կիրտիյինտէն խապէրիմիզ եօղ ըտը։

Ֆուրնէլ. – Պու տա տօղրը։ Ինկիլիզ գարբսընըն իզի պիլէ գալ-մամըշ։

Բօլիս. – Շիւպհէ իտիլէն վաբօրտա սանտրգլարը յլա էլպիսէլէ-ըինտէն պաշգա պիր շէյ պուլընամատը։ Հագրգէթի հալ տահա նիչէ զէման սօնրա անլաշըլտը։

Ֆուրնէլ. – Նա՞սըլ անլաշըլտը։

Բօլիս. – Քէնտի պիղղաթ ուէյլէտի։ Պիզիմ իլէ էյլէնմիշ օլտըղը-նը պիզէ պիլտիրմէք արզուսընա տաբանամայըպ տախիլիյէ նէզարէ-թինէ եազմըշ օլտըղը պիր մէքթուպտա սէրկիւղէշթինի թաֆսիլէն հի-քեաեէ իթմիշ. էքսէրի ճանիլէրտէ պու մէրադ օլուր. հէմտէ պօշպո-ղաղ օլուրլար։

Ֆուրնէլ. – Սիզճէ պօշպողաղլըգ իթմէսի խայրլը օլմըշ քի Բարիս-տէ պուլընտըղընը անլամըշսընըզ։

Բօլիս. – Ասլա. չունքի մէքթուպը Ֆրանսանընն պիր քէօշէսինտէն վէ եախօտ մէմալիքի էճնէպիյէտէն եազըպ Բարիս բօսթասընա պը-ըրագմագ իւզրէ Բարիստէ պիրիսինի թավսիթ իթմիշ օլապիլիր։

Ֆուրնէլ. – Նէ՞ մագսատլա պունը եաբսըն։

Բօլիս. – Բարիստէ պուլընմատըղը հալտէ քէնտիսինի Բարիստէ զանն իթտիրիպ տէ արաթտըրմագ մագսատընա մէպնի։

Ֆուրնէլ. – Պէլքի տէ հադրգէթէն Բարիստէ իմիշտէ, սիզ պու մի-լահաղաեա մէպնի արամամըշսընըզ տըր։

Բօլիս. – Իհթիմալ տըր. պիզ տէ եանըլմաղ տէյիլիզեա։

Մերեէմ. – Էյ պու տէրէճէ քէնտիսինի սագլամագ իսթէյէն Վինեօ կիպի պիր քիմսէ, նէ՞ ճէսարէթլէ թէաթրօտա խայգրն հուզու-ըընա չըգմըշ։

Բօլիս. – Պունըն սէպէպի մէյտանտա։ Հէր ճիհէթլէ թանըմըշ օլ-տըղմ պու շախսըն թէպտիլի դրեաֆէթ իթմէյէ դիեատէսիյլէ մէրա-գը վար. Գալէտոնիատա պիլէ դօմէտիա օյնարմըշ, զաթէն թէաթրօ օյունճըլըղընա ֆէվգէլատէ իսթիտատը վար ըմըշ։ Բօրթ – Սէն – Մար-թէն թէաթրօսը իչին օյունճը արանըլտըղընը խապէր ալտըգտա, եինէ թէաթրօտա օյնամագ հավվէսինէ տիւշէրէք... Կէլմիշ ամմա, եագայը էլէ վէրտի...

Ֆուրնէլ. – Էյ նա՞սըլ թանըտընըզ։ Արա՞յօր մը ըտընըզ։

Բօլիս. – Ասլա։ Արգատաքի մէյլիանէլէրտէն պիրինտէ ամէլէնին պիրիսիյլէ հէրիֆին պիրի տէօյիւշմիւշ վէ ամէլէյի ճէրհ իթմիշ, օնը ա-

Digitized by Google

ըայօր ըարդ։ Միւֆէթթիշլէրտէն պիրի, պօշ եէրէ մէրդումը թէագըպ իթաիքտէն սոնրա, Պոնտի սօգաղընա կիրմիշ վէ թէաթրոնըն գաբուսը էօնիւնտէ տուրմագտա օլան օյունճըլարըն իշինտէն պիրիսինի մէրդումէ պէնզէթմիշ։ Թէաթրօեա կիրտիյինի կէօրիւպ, միւֆէթթիշտէ իշէրի կիրմիշ. լաքին թէաթրոնըն իշինտէ նէրէյէ կիրմիշ, նա՞սըլ ղայպ օլմըշ, նէ՞րէյէ կիզլէնմիշ, միւֆէթթիշ էլան անլաեամամըշ. – տէտիյի սըրատա իշէրտէն բէրտէնին աշըլմագտա օլտըղը խապեր վէրիլտի։

7

Մատմուազէլ Մէրեէմ հէման աեաղա գալգըպ բօլիս միւտիրինէ խըթապէն.

— Պու թա՛րիֆ իթտիյինիզ ճանինին հարէքեաթը, մէրագըմը ճէլպ իթտի. ըէճա իտէրիմ՝քի պիր գաչ տագըդէ պէքլէյէսինիզ, չէնատան չըգար չըգմազ կէլիրիմտէ հիքեաեէնիզի նէրէտէ պըրագտընըզ իսէ օ-ըատան տէվամ իտէրսինիզ։

Բօլիս. – Ֆէմալը մէմնունիյէթլէ ավտէթինիզէ պէքլէրիմ, մատ-մուազէլ։

Մէրեէմ. – Թէշէք քիւր իտէրիմ. տօսթըմ Մ. Ֆուրնէլի սիզէ արգատաշ պըրագըրըմ. լաքին պէն կէլմէտէն էվվէլ հիքեաեէնիզի տէ-վամ իթմէյինիզ. – տէտի։

Ֆիլհագըգէ Մէրեէմ՝ Վինեօնըն նէթիճէի հալինի անլամագ ազ-մինէ տիւշմիւշ իտի. Թիֆլիս թիւճճարը գըեաֆէթինտէ օյունա կիրիպ տէ վուգու պուլան միւնազաատան սոնրա քէնտի օտասընա իլթիճա իթմիշ օլան տէլիգանլընըն, բօլիս մէմուրընըն թարիֆ իթմէքտէ օլտը-ղը Վինեօ օլտըղընա շիւպհէսի գալմամըշ ըտը։ Լաքին, աճապա օն-տան սոնրա մէրդումին նէ՞ օլտըղընը բրէնսէս Բօլքինէ խըթապէն եազ-մըշ օլտըղը թավսիյէնամէյի վէրիպ վէրմէմիշ իտիյինի, մէքթուպը վեր-տիքտէն սո՞նրա մը եօգսա վէրմէտէն էվվէ՞լմի թէվգրֆ իտիլտիյինի, վէ սահիհէն թէվգրֆ իտիլմիշ վէ եախօտ իտիլմէմիշ օլտըղընը տիւ-շինմէքտէ, վէ պունլարըն հիչ պիրինէ քէնտինճէ պիր գարար վէրէ-մէտիյինտէն հիքեայէնին սոնընը տինլէմէք արզուսըյլա սուղան օլմագ-տա ըտը։

Իշինի պիթիրիր պիթիրմէզ տէրհալ օտասընա չըգտը վէ միւտիրէ խըթապէն.

Digitized by Google

— Բէք ֆէնա օյնատրմ. չէնանրն իւզէրինտէքի վազիֆէմի տիւ-չիւնէճէք եէրտէ, ագլըմ ֆիքրիմ սիզին հիքեաեէնիզտէ գալտը... իա-թէրսէնիզ տէվամ իտէլիմ... Նէ՞րէտէ պըրագմըշ ըտըգ...

Բոլիս. – Օտալարտան պիրինէ գաչմըշ։

Մէրեէմ. – Հա՞ նկըսընա։

Բոլիս. – Օ սըրատա թէաթրօտա օյնամամագտա օլան Մ. Թա-եատրն օտասընա սիվիշմիշ. օրատա պիր սէթրի, պիր բանթալօն, պիր եէլէք վէ պիր տէ շապգա պուլմըշ կիյինմիշ։ Մուախխարէն մէրագը վէճհ իւզրէ պաշընըն շէքլինի թէպտիլ իտիպ վէ գօլթըղընըն ալթընա պիր քեաղըտ սըգըշտըրըպ, գաբուեա տօղրը կիթմիշ։

Մէրեէմ. – Միւֆէթթիշ օ սըրատա օրատա տէյին մի իմիշ։

Բոլիս. – Կիթմիշ իմիշ. Վինեօ հէր քէստէն սոնրա սաաթ պիրտէ թէաթրօտան չըգմըշ։

Ֆուրնէլ. – Գաբուճը հիչ պիր իթիրազ իթմէքսիզին գաբույը աչ-մըշ մը։

Բոլիս. – Մուղայիրի օլարագ, օ զէման նէրէտէն չըգտըղընը սօր-մըշ իսէ, գօլթուղընտաքի քեաղըտը կէօսթէրիպ, տիրէքթօրա պիր օ-յուն օգուտըղընը պէեան իթմիշ. Մ. Թաեատրն էլպիսէլէրիյլէ քեա-ղըտլարընըն ղայպ, վէ իլք ագշամը տիրէքթօրըն եիւզիւնիւ պիլէ կէօր-մէմիշ օլտըղը էրթէսի կիւնիւ մէյտանա չըգտը։

Ֆուրնէլ. – Է՛յ, նա՞սըլ չու խապիսի թէվգբֆ իտէպիլտինիզ։

Բոլիս. – Թէվգբֆ մը, չիմտիյէ գատար թէվգբֆ իտիլտիյինի սէօյ-լէտի՞մ մի իտի։

Ֆուրնէլ. – Նէ՞. էլան գաչղ՞ն մը տըր։

Բոլիս. – Շիւպհէսիզ։

Մէրեէմ. – Պիր չէյ անլաեամատըմ. էյէր իսթինթագ իթմէտի-նիզ, սէօյլէթմէտինիզ, մուգապէլէ իթմէտինիզ իսէ, տէմէք քի թէաթ-րօտա օյնաեան տէլիգանլընըն մէյլանէտէ տէօյիւշէն ճանի օլտըղը չիւպհէլի տիր։

Բոլիս. – Օ օլտըղընը բէք ալէա պիլիրիզ։

Մէրեէմ իլէ Ֆուրնէլ. – Նէտէ՞ն պիլիյօրսընըզ։

Բոլիս. – Նէտէն պիլտիյիմիզ մէյտանտա. մէյլանէճինին, մէճրուհ ամէլէնին վէ պազը քէսանրն իֆատէլէրինտէն, իգամէթկեահը նէրէսի օլտըղը անլաշըլտը ամմա, թապիի էվինտէ պուլընամատը։ Լաքին էվ-տէ թագրիպէն օն սէքիզ եաշընտա պիր գըզ կէօրտիւք քի գըզգար-տաշը ըմըշ։ Պու գըզ տա օ ագշամքի հատիսէտէ հազըր պուլընմըշ օլ-տըղընտան, մէրգումէյի տէ իսթինթագ իթմիշլէր ամմա ճէվապ իթա-

սընտա մուխալիֆէթ կէօսթէրմիշ. գարտաշընընն նէրէտէ օլտըղընը սէզ-
լէմէմիշ. վէ օ տէրէճէ միւնասիպէթսիզ հարէքէթ իթմիշ քի, թահգը-
գաթընա մէ՝մուր օլան գօմիսէր, մէրգումէյի գարաղօլխանէյէ կէօ-
թիւրմէյէ մէճպուր օլմըշ։ Հէր սապահ տաիրէյէ կիտէր, իլք կիւնիւ
թէվզըֆ իտիլէնլէրի քէնտիմ պիղզաթ իսթինթագ իտէրիմ։ Մէրգու-
մէ գըզը կէօրտիւյիւմտէ, սըֆաթընը թանըյըպ վէ տէօրթ պէշ սէնէ
էվվէլ կէօրմիւշ օլտըղըմը խաթրըմա կէթիրիպ, քէնտիսինի մուհիմմ
պիր տավատան թանըմըշ օլտըղըմը գըզա պէեան վէ իսթար իթմէք
իւզրէ պանա մուավէնէթ իթմէսինի ըէճա իթտիմ իսէ տէ, հիչ պիր
շէյտէն խապէրի օլմատըղընը պիլ իֆատէ, պիքէս վէ էհլի ըրզ պիր
գըզ օլուպ գարտաշըյլա օթուրտըղընը ճէվապէն պիլտիրտի։ Տիւշիւ-
նիւպ թաշընըպ, պիր գալպ պանգնօթ մատտէսինտէն տօլայը քէնտի-
սինի կէօրմիւշ օլտըղըմը, վէ պու սախթէքեարլըղը իրթիքեապ իտէն,
պէրապէրինճէ եաշատըղը գարտաշը վէ եախօտ մաշուգը օլտըղընը
անլաթտըմ. իսմի Ալպէրթին ժանրօն օլուպ, Զէհրլի եըլան թէսմիյէ
իթտիքէրինի տէ սէօյլէտիմ։ Եալընըզ օլտըղընը վէ պէօյլէ պիր իսմ վէ
թապիր ասլա իշիթմէմիշ պուլընտըղընը ըարար իթտիքտէ, տէրհալ օ-
տամտան օ Ալպէրթին տէտիյիմին ըէսմինի կէթիրթտիմ։

Մէրեէմ. – Մահպուսլարընն հէբանին ըէսմինի՞ մի ալտըրրրսընըզ։

Բօլիս. – Էքսէրիսինին ալտըրրրրզ։

Ֆուրնէլ. – Թապիի ալէյհլէրինտէ հիւքմ վէրիլտիքտէն սօնրա ալ-
տըրրրսընըզ։

Բօլիս. – Մաղնունլարընն տա ըէսմէրինի ալտըրրրրզ. պու ըէսմէր
պիզիմ իչին էն զիյգըյմէթ ալաթտան սայըլըր։ Պու սայէտէ չօգ ճա-
նիէր պուլուրզ։ Իչթէ կէթիրթտիյիմ ըէսմ սայէսինտէ, գըզընն օ Զէ-
հիրլի եըլան տէտիքէրի գըզ օլտըղընը տէրհալ անլատըմ։

Մէրեէմ. – Կիւզէ՞լ մի տիր։

Բօլիս. – Զօգ կիւզէլ։ Միւքէմմէլ պիր սըֆաթ տէյիլ. քիւչիւք վէ
ճանլը վէ իդֆալ իտիճի կէօզլէր, քիւչիւք վէ սըգ վէ պէեազ տիշլէր,
ինճէ տուտագլար վէ ղայէթ քիւչիւք գուլագլար, սարը սաչլար վէ
եիւզիւնտէ ուֆագ թէֆէք լէքէլէր վար տըր։

Մէրեէմ. – Խիւլասայը քէլամ, շէյթանի պիր կիւզէլլիք։

Բօլիս. – Թա քէնտիսի. շիրին պիր շէյթան բարչասը։

Մէրեէմ. – Զէհրլի եըլան տէմիշլէր իսէ բէք տօղրը ըմըզ։

Բօլիս. – Եիւրիւմէզ քի, եըլան կիզլի սիվիշիր. օ սիվրի տիլի քի,
իքիտէ պիրտէ տղզընտան տրշարը ֆըրլայըպ կէօրիւնիւր, այնը էնկէ-
րէք եըլանընընն տիլինէ պէնզէր։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Է՛յ պու եըլան նէ՞րէտէն չըգմըշ։

Բօլիս. – Քի՞մ պիլիր... պէլբի քէնտիսի պիլէ պիլմէզ. պէօյլէ պապա, անա, ֆամիլեա թանըմաեան գըզլար, Բարիստէ պին տանէ վար։ Տօղարլար, պէօյիւրլէր, եապանի օթ կիպի եայըլըրլար, նէրէտէն չըգտըգլարընը, նէ թօխումտան հասըլ օլտըգլարընը քիմսէ պիլմէզ։ Պու միսիլլու ֆիտանլար զուհուր իտէր իթմէզ պէօյիւրլէր վէ հէր քէս գօբարըպ պըրագմաղա ղայրէթ իթտիյի վէ պագրըմատըգլարը հալտէ տախի եինէ պէօյիւրլէր. խասթալըղա, նաֆագասըզլըղա, հավասըզլըղա բազմէն եինէ բիսկիւրիւրլէր. օն պէշ եաշընա վարան չօճուգլար ատէթա ատամ օլուրլար. ամմա նէ ատամ... քիչիւճէք դըղլար գարը օլուրլար վէ ագրպինտէ տէ ալիւֆթէլիյէ սաբարլար... նէրէտէն զուհուր իթտիյի վէ նասըլ եաշատըղը մէճհուլ օլան պիզիմ եըլան տա, Վինեօեա թէսատիւֆ իտէր վէ աշըգ օլուր. Վինեօ, մէշհուր պիր քիմսէ տէյիլ. պապասը հէք քեաք ըմըշ, ղայէթ էհլի ըրզ պիր քիմսէ իմիշ. օղլընը թէրպիյէ իթմիշ ամմա, պիր բարա վարիյէթ պըրագմամըշ։ Կիւզէլլիյինէ կիւվէնէրէք չալըշմագ տէտիքլէրի չէյի ասլա խաթրընտան պիլէ կէչիրմէյիպ, տախմա գարըլարընը արգասընտան գօշար ըմըշ, վէ նա՛իլ օլտըղը մուվաֆֆագըյէթլէրտէն սէրմէսթ օլարագ, սէֆահաթընը եօլընը թուրթուպ, վէ սէվմէքտէ օլտըղը զանն օլընան Եըլան կիպի թէնպէլլիյի էլէ ալմաղլա պէրապէր, մէրգումէյի զէնկինլէթմէք արզուսըյլա, բէտերինին սէն՝աթը խաթրընա կէլիպ, սէն՝աթը մէզքիւրէյի ֆէսատ զրմընտա գուլլանմագ իւզրէ իքմալ իթմիշ, կիւնիւն պիրինտէ եիւզ ֆրանգլըգ գալպ պանգնօթլար էեատիի նաստէ թէտավիւլ իթմէքտէ օլտըղընը խապէր ալտըգ։

Ֆուրնէլ. – Տուր, տուր. պէնիմ տէ պէօյլէ պիր գալպ պանգնօթ մատատէսի խաթրըմա կէլիյօր. օ պանգնօթլարտան պէնիմ տէ էլիմէ պիր վագրթ պիր գաչ ատէտ կէչմիշ իտի քի պէտէլինի թահսիլ իտէմէմիշ իտիմ։

Բօլիս. – Սանա տա օ Վինեօ տէտիքլէրի խըրսըզ սիւրմիւշ օլտըղընա շիւպհէ եօգ։

Ֆուրնէլ. – Պունլարը պիլտիյինիզ հալտէ, օ խա՛ինի էլան էլէ կէչիրմէտիյինիզէ թէաճճիւպ օլունուր։

Բօլիս. – Էլէ կէչիրտիք ամմա, չօգ զահմէթ չէքտիք, թէպտիլի գըբեաֆէթ վէ թահվիլի սըֆաթ իթմէք խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհարէթ քէսպ իթմիշ։ Պիր կիւն էվինտէ պուլընտըղը զանն օլընարագ, էվի պաստըգ. անճագ պիր կիւն էվվէլ սէն՝աթընա տա՛իր օլան քեաֆֆէի էլաթլէրինի ալըպ սավուշմըշ ըմըշ... սոնրա Նէրէտէ պուլընտը

Digitized by Google

պիլիրմիսինիզ սեոյլէսէմ զիեատէսիյլէ թէաճճիւպ իտէճէքսինիզ... Գլէօպին պիրինտէ գալպ պանգնօթլար իլէ պագարա օյնատըզը սըրատա եագալատըզ։

Ֆուրնէլ. – Օ պանքնօթլարտան չօգ սիւրմիւշ մի իմիշ։

Բօլիս. – Իքի եիւզ պին ֆրանգ գատար սիւրմիւշ. միւխթէլիֆ գըեաֆէթլէրէ կիրիպ իպթիտա Բարիստէ վէ սօնրա տա էեալէթլէրտէ խօտ պէ խօտ քէնտիսի մէյտանը թէտավիւլէ չըգարմըշ։ Քէօյլիւ գըեաֆէթինէ կիրիպ, ալթը այտան զիեատէ չարշուտա բազարտա տօլաշմըշ... շըմալտա օլտըզը խապէր ալընտըզը սըրատա ճէնուպ թարաֆընտա պուլընըր։ Ֆրանսատա տըր տէյու տուրուր իքէն, Ինկիլթէրրատա օլտըզընը խապէր ալըրըզ։

Ֆուրնէլ. – Գալպ պանգնօթլարը էյի պէնզէթմիշ մի։

Բօլիս. – Բէք էյի պէնզէթմիշ։ Պազը եէրինտէ ճիւզի պիր նօգսան վար ըտը ամմա հէր քէսին անլաեաճազը չէյ տէյիլ։ Եազըլարըյլա իմզալարընը թըպգը պէնզէթմիշ իտի։ Եալընըզ պտնգնօթ եաբմագտա մահիր օլմայըպ, բասաբօրթլարը, շըմէնտըֆէր ագսիօնլարընը վէ սա՛իր էսհամը եա բէք կիւզէլ թասնի՝ իտէր իմիշ. էվինտէ, գալպ ավօգաթ վէ մէքթէպ խօճասը շահատէթնամէլէրի պիլէ զուհուր իթտի. էլինի ալըշտըրմագ վէ քէսպի մէլէքէ իթմէք իչին պէօյլէ շէյլէր իլէ էյլէնիր իմիշ։

Ֆուրնէլ. – Օ Եըլան տէնիլէն գըզճըղազտա զահիր քէնտիսինէ եարտըմ իտէր իմիշ։

Բօլիս. – Ճան ու տիլտէն... օ գըզ Վինեօ տէտիքլէրի հէրիֆէ ատէթա թաբար, հէր էմրինէ իթաաթ իտէր, իգպալինէ տէ իտպարընտա հիսէտար օլուր... իլք տէֆա օ գըզը էլէ կէչիրտիյիմիզ սըրատա, Շօսէ տ'Անթէն սօգաղընտա կիւզէլ պիր տաիրէտէ իգամէթ իթմէքտէ իտի... օնտան սօնրա Վինեօ սէրվէթ սահիպի օլմաղա վագըթ պուլամամըշ օլտըզընտան, վէ քէնտիսի տէ հապատան հէնուզ չըգմըշ պուլընտըզընտան, մաշուգըյլա պէրապէր Պէլվիյլ գարիյէսինտէ պէշինճի գաթտա պիր օտատա իգամէթ իտէյօր ըմըշ։

Ֆուրնէլ. – Տէմէք քի ըէսմինին սաեէսինտէ, մէրգումէյի շաշըրթտընըզ.

Բօլիս. – Օ շաշըրըմ մը քի... իֆթիրա իթմէյինիզ. ըէսմին քէնտի ըէսմի օլտըզընա պին եէմին իթտի. հիտտէթլէնտի, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատը։

Ֆուրնէլ. – Սիզտէ աղլամասընա սըզլամասընա էհէմմիյէթ վիրմէյէրէք թահթը թէվգըֆտէ՞ մի պըրագտընըզ։

Digitized by Google

Բոլիս. – Նէ՞ միւնասիպէթ. կէօզ եաշլարընա ալտանտրմ, մէրհամէթէ կէլտիմ... Պիր խայլը վագրթ եիւղիւնէ տուրուպ պագտրգտան սոնրա, հագրգէթէն եանըլմըշ օլտրղրմա գանի օլարագ, միւֆէթթիշլէրիմէ խրթապէն. «Էյէր սահիհէն Ալպէրթին ժանրոն պու գրզ ըսա, թէվգրֆ իթմէյ հիչ պիր հագրմըզ եօգ տըր. չունքի գանունըն թայեին իթմիշ օլտրղը միւտտէթի մահպուսիյէթի իքմալ իթմիշ տիր. տիւնքի տարպ վէ ճէրհ մէսէլէսինէ կէլիճէ, պունտա տօղրըտան տօղրըեա հիչ պիր մէտիսէլի եօգ տըր» տէյիպ, թէվգրֆխանէյէ իատէ իթտիմ ամնա, մուախխարէն սալը վէրտիրտիմ։

Ֆուրնէլ. – Ամմա եաբտընըզ հա։

Բոլիս. – Նէ՞ օլուր քի, կիւնիւն պիրինտէ էլպէթթէ քի Վինեօ արաեա արաեա մաշուգէսինի էլէ կէչիրէճէք, վէ պիզտէ օ սաեէտէ օ խապիսի եագալաեաճաղրզ։

Ֆուրնէլ. – Տօղրը տըր, անլատըմ. տէմէք քի օ Եըլանը տահիմա բոլիսին թահթը նէզարէթինտէ պուլընտըրաճագսընըզ։

Բոլիս. – Շիւպհէսիզ. հաթթա իչի հիչ սէզտիրմէմէք իչին պու պապտէ ղայէթ ուսթատանէ հարէքէթ իտէճէյիզ. – տէտի։

Սոն ֆասլ պաշլաեաճաղը ճիհէթլէ, մատմուազէլ Մէրեէմ կիթմէյէ մէճպուր օլտրղընտան, բոլիս մէմուրընա թէշէքքիւր իտէրէք տըշարըեա չըգտը։

8

Բորթ Սէն – Մարթէն թէաթրոսընըն օյունճըսը օլուպ էվվէլա թաեատրն օտասընտա վէ ֆէրտասը ագշամը տա մէրգում թաեատտան չալմըշ օլտրղը էլպիսէլէր իլէ քէնտի օտասընտա սագլանան վէ Բաուլ Պէրնիէ նամընա մուհարրէր գալպ շահատէթնամէ իպրագ իտէն տէլիգանլրընն, բոլիս մէմուրընն թա՛րիֆ իթտիյի Վինեօ օլտրղընա վէ քէնտիսինին բրէնսէս Բոլքինէ թավսիյէ իթմիշ օլտրղը Վինեօնըն մահպէս գաչղընը խապիսին պիրի իտիյինէ, վէ գրզգարտաչը օլտրղընը իտտիա իթտիյի կէնճ իլէ եաշաեաճագ եէրտէ, Զէհրլի Եըլան նամ թագրմըշ օլան Ալպէրթին ժանրոն նամընտա թէհլիքէլի պիր գրզ ըլա եաշամագտա օլտրղընա Մարկրիթ Մէրեէմ գարար վէրտի։ Անճագ պու Վինեօ հէնուզ տէրտէսթ իտիլմէմիշ վէ մէհարէթի սայէսինտէ տէրտէսթ իտիլէճէյի մէշքիւք պուլընմըշ օլտրղընտան, բրէնսէս Բոլքինէ

Digitized by Google

խրթապէն վէրմիշ օլտըղը թավսիյէնամէյի նէ իթմիշ օլտըղընը քէշֆ իտէմէմէքտէ իտի։

Թավսիյէնամէյի Բօլքինլէրէ կէօթիւրմէյէ ճէսարէթ իթմի՞շ մի տիր, վէ էյէրչի իթմիշ իսէ, Բօլքինլէր մէրգում հագդընտա հիշ պիր մալիւմաթ ալմագսըզըն հէման խաթիխտամ իթմէյէ ճէսարէթ իթմի՞շ-լէր մի տիր, տէյու ֆէրտասը կիւնիւ տիւշիւնմէքտէ օլտըղը սըրատա, բրէնսէս Նատէժին արապայըլա գաբունըն էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ, վէ քէնտիսինի գապուլ իտիպ իտէմէեճէյինի սուալ իթմէքտէ պուլընտըղը-նը խապէր կէթիրտիլէր։

Մէրեէմ եաբմագտա օլտըղը վալիտէսինին հէյքէլինի եաշ պէզ իլէ էօրթիւպ, վէ միսաֆիրինին խաթիգպալինէ չըգըպ.

— Սիզի պէքլէթմէք իսթէմէտիյիմտէն, շու գըեաֆէթիմնէ վէ իշ օտամտա գապուլ իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըզը իսթիրհամ իտէրիմ։

Բրէնսէս. — Պէնի քէնտինիզէ մախսուս օլան օտանըզտա գապուլ իթտիյինիզտէն տօլայը նէ տէրէճէ մէնհուն օլտըղըմը թա՛րիֆ իտէմէմ, լաքին օտանըզտաքի ասարը եէկեան եէկեան սէյր ու թէմաշա իթմէ-յէ միւսաատէ իտէճէյինիզի տէ մէ՛մուլ իտէրիմ։

Մէրեէմ. — Ինտի խանէնիզտէ պուլընը յօր կիպի հարէքէթ իտէ-պիլիրսինիզ, բրէնսէս։

Բրէնսէս. — Օ հալտէ հա՛իզ օլտըղըմ հուգուգտան իսթիֆատէ իթ-մէյէ ղայրէթ իտէրիմ. էվվէլ էմրտէ պանա իթմիշ օլտըղընըզ, խըզ-մէթտէն վէ խուսուսըյլա շու խըզմէթին իյֆասը զըմնընտա վագը օլան միւսարաաթընըզտան տօլայը թէշէքքիւր իտէրիմ։

Մէրեէմ՝ բրէնսէսին նէտէն պահս իթտիյինի տէրհալ ֆէհմ իթ-տիյի ճիհէթլէ, եիւզլէրի գըզարըպ. — Հա՞նկը խըզմէթ իշին սէօյլէյօր-սընըզ։

Բրէնսէս. — Սիզ իթտիյինիզ հիմմէթլէրի պու գատար չաբը՞գ մը ունուտույօր սընըզ։ Ջէվճէմ իշին սիզտէն իսթէմիշ օլտըղըմ վէ սիզին տէ ֆէրտասը կիւնիւ պուլուպ կէօնտէրմիշ օլտըղընըզ եազըճըյը ու-նութտընը՞զ մը։

Մէրեէմ. — Հա՛. խաթրըմա կէլտի, լաքին մէ՛մուլ իթմէմքի ο թավսիյէ իթմիշ օլտըղըմ տէլի գանը բրէնսին իշինէ եարամըշ օլսուն։

Բրէնսէս. — Հաթթա մուղայիրի... սիզին թավսիյէ իթտիյինիզ տէլիգանը իշէ եարամազ օլապիլի՞ր մի։

Մէրեէմ. — Միւսաատէ պույուրընըզ. պէն թավսիյէ իթմէմիշ ի-տիմ. եալընըզ սիզէ ο տէլիգանը յասալ... վէ հաթթա բէք ազ թա-

Digitized by Google

ՆԸՄԸՂՐՄԸ տեւ պէեան իւէ , հագգրնտա մա՛լիւմաթ ալմանրզը տա իխ-թար վէ նասիհաթ իթմիշ իտիմ. էլպէթթէ սիզ տէ օամրշ ան ամրշ-սընրզ տրը ։

Բրէնսէս . – Էվվէթ ։

Մէրեէմ. – Ալտրղընրզ մա՛լիւմաթ էյի՞ մի իտի ։

Բրէնսէս . – Բաուլ Պէրնիէ ղայէթ էհլի ըրզ, զէքի վէ շիրին պիր տէլի գանլը ըմրշ. շիրինլիյինին տէ հիշ պիր զարարը օլամազ ։

Բրէնսէս Նատէժի թանրմաեանլար իչին , սօն սէօզլէրի բէք թա-պիի սէօզլէր իսէ տէ , Մէրեէմ, բրէնսէսի բէք էյի պիլտիյինտէն , ի-շի տէրհալ չագտը ։ Օ շիրին տէլիգանլընրն իլք ալրշտա Նատէժ Բօլքինի իղֆալ իթմիշ օլտրղընա գանաաթ հասրլ իթտի . մէրգում հագ-գընտա մալիւմաթ ալմաղա ասլա թէշէպպիւս իթմէյիպ , քէնտիսինին օլաթիֆ սէսի վէ թաթլը պագրշրյլա վէրմիշ օլտրղը թաֆսիլաթա իք-թիֆա իթմիշ օլտրղընը անլատը ։

Մարկրիթ Մէրեէմ, թէզվիրաթ վէ ֆէսատ վէ ֆիթնէյէ մաիլ օ-լան պու իքի ախլագընն , պիրի պիրլէրինի թանրմագտրղընն , եէկտիկէ-ընէ ուեապիլէճէքլէրինի ասլա քէշֆ իտէմէմիշ վէ խաթրընտան կէչի-ըմէմիշ իտի ։ Նատէժ Բօլքին էօյլէ պիր սիննէ վասրլ օլմրշ ըտը քի , օ սիննտէքի գատընլարրն հիսսիեաթը հէր շէյէ զալէպէ իտէր . զէվճի հէր շէյտէն օսանմրշ օլտրղը կիպի , զէվճէսինի տաիի պէր թարաֆ իտիպ չէքիլմիշ , տօգթօր Բօբօթօֆ իսթիեարլանմաղա պաշլամրշ օլտր-ղընտան մէրգումէյի պրրագմրշ , վէ մալրի տը Լուազի իսէ Նատիրէն մէյտանա չրգմագտա պուլրնմրշ իտիյինտէն , բրէնսէս իշսիզ կիւճսիզ գալմրշ , սրգրլմաղա , սինիրլէրի չարրմաղա պաշլամրշ ըտը . բրէնսէս հէմվար էօմրտէն միւթէլէղզիզ օլմայրպ , եէնի եէնի շէյլէր արար , զարաիպի ահվալտէն նէ՛չէլէնիր , վէ աճ գալտրղը հալտէ թէսատիւֆէն էլինէ տիւշէն ավրն իւսթիւնէ վահշիեանէ հիւճում իտէր իտի .

Մէրեէմ. – Տէմէք քի , իշ ույտը . զէվճինիզ , Բաուլ Պէրնիէյի եա-զրճը մագամընտա շիմտի իսթիխտամ իտէ՞յօր մը ։

Բրէնսէս . – Էվվէթ , Բաուլ Պէրնիէ բրէնսէ հէմ քէաթիպի խու-սուսի վէ հէմտէ ումումի օլտը ։

Մէրեէմ. – Գօնագտա՞ մը իգամէթ իտէ՞յօր ։

Բրէնսէս . – Շիւպհէսիզ. օտալարրմրզտան բէք չօղը պօշ տրը . . . էվտէ գալմասը բրէնս իչին պէօյիւք սուհուլէթ տիր . . . լաքին լագըր-տրյա տալտրգ տա մագսատտան ույրրլտրդ ։

Մէրեէմ. – Մագսատընրզ նէ՞ իտի ։

Բրէնսէս . – Միւսաատէնիզ մուճիպինճէ օտանրզը սէյր ու թէմա-

շա իթմէք. – տէյէրէք, հէր պիր ըէմին հէր պիր էսէրին էօնիւնտէ տուրարագ օտանըն հէր թարաֆընը տօլաշտը, վէ իւսթիւ էօրթիւլիւ օլան գօնթէս տը Վիվիանըն հէյքէլի էօնիւնտէ տուրուպ էօրթիւսիւնիւ գալտըրրաճաղը սըրատա Մէրեէմ էլինտէն թութուպ.

— Օնը աչմա, չունքի պիթմէմիշ տիր. – տէտի։

Մէրեէմին՝ գօնթէս տը Վիվիանըն հէյքէլինի եաբմագտա օլտըղը կիզլի պիր չէյ օլմայըպ, պու պապատէ միսաֆիրինին նէ՛ իթիրազաթընտան, նէ՛ տէ չունա պունա սէօյլէմէսինտէն իհթիրազ իթմէյէրէք, մահզա Նատէժ Բօլքին կիպի պիր գարընը, վալիտէսինին ըէմի էօնիւնէ տիքիլիպ տուրմասընը կէօրմէյի թէճվիզ իթմէմէքտէ իտի։

Բրէնսէս կիթտիքտէն սօնրա եալընըզ գալըպ, մէրգումէտէն իշիթմիշ օլտըղը սէօզլէրին տէրէճէի մահիյէթի հագգընտա տիւշիւնմէյէ պաշլատը։

Քէնտիսինին հիչ պիր չէյտէն խապէրի օլմատըղը, իշէ հիչ պիր վէճհ իլէ միւտախէլէ իթմէմիշ օլտըղը հալտէ, թէսատիւֆի օլարագ, մահպէս գաչղընը օլան պիր խապիսին Բօլքինլէրին էվինտէ հէր սաաթ պէրապէրլէրինճէ պուլընմասընա թէճաճիւպտէ գալտը. մէրգումտէ-լի գանլըյը սէքիզ կիւն էվվէլ շիմտիքի կիպի թանըմըշ օլսա ըտը, ա-ճապա քէնտիսինին ատուլը էքպէրի օլուպ ինթիգամընը ալմաղա եէ-մին իթմիշ օլտըղը պիր քիմսէյէ թավսիյէ իտիպ իթմէյէճէք մի իտի տէյու միւթալաա իթմէքտէ իտի։

Պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, քէնտի սուալինին ճէվա-պընը քէնտիսի վէրիպ, «– խայըր, խայըր, թավսիյէ իթմէյէ պիր վէճհ իլէ ճէսարէթ իտէմէյէճէք տիմ.» տէտի։

Անճագ, մէրգումտ էլհալէթի հազիհի Բօլքինլէրին էվինտէ եէրլէշ-միշ օլուպ, էվին խալգընա քէնտիսինի պէյէնտիրմիշ վէ հէբսիյլէ ուղ-լաշմըշ օլտըղը հալտէ, գալգըպ կիտիպ տէ. – սիզին եաբմամըշ օլտը-ղընըզ պիր չէյի պէն եաբտըմ... պու ատամ հագգընտա մալիմաթ ալտըմ... խապիսին, ըէզիլին պիրի իմիշ, էյի տըգգաթ իտինիզ... տէյու սէօյլէմէք վէ վալիտէսինի պիր տէնաէթի ազիմէ իլէ թահգիր իթմիշ օլան պիր քիմսէյի հէր տիւրլիւ պէլա վէ թէհլիքէտէն գուր-թարմագ տէրէճէսինէ գատար պիր սէմահաթը ալիճէնապանէ իպրազ վէ ինթիգամ ալաճաղընա եէմին իթմիշ իքէն, քէնտի աեաղըյլա կէլէն պիր վէսիլէի ինթիգամը ըէտտ իտէրէք պօչընա վագթընը կէչիրմէք ճաիզ օլուպ օլմաեաճաղը ճիհէթլէրինի տէ միւլահազա իյլէտի։

Պիր խայլը միւտտէթ տահա տիւշիւնտիւքտէն սօնրա. – Պէն նէ՛ սէս չըգարըրըմ, նէ՛ տէ պիլտիյիմի սէօյլէրիմ... վարսըն քրէնա Բօլքին քէն-

Digitized by Google

ամի քէնտիսինի մուհաֆազա իթսին . . . էյէր եալընըզ պէնի ինճիթմիշ օլսա ըտը պէլքի օնա մէրհամէթ իտէր իտիմ . . . լաքին վալիտէմի ինճիթմիշ օլտըզընտան . . . – տէյէրէք , սէօզիւնիւ քէստի ։

9

Ալպէրթին ժանրօն եանի Զէհրլի Դելան թէսմիյէ օլընան գըզ , Բիէր Վինեօյը կէօրմէքսիզին , նիսան այը կէչտի . Վինեօնըն նէ օլտըզընտան խապէրի պիլէ եօղ ըտը ։

Պիր չօգ էսպապէ մէպնի , մէրգումըն թէվգրֆ իտիլմիշ օլմասընը մէմուլ իտէմէմէքտէ իտի ։ Մէրգումըն զէքեավէթինէ , մէհարէթինէ վէ զաղէթալարըն սիւքութինէ նէզարէն , մէվգուֆ օլմասընը խաթրընտան կէչիրմէմէքտէ իտի . իպթիտա մուհաքէմէսի վէ մուախխարէն մահպէստէն ֆիրարը խալգըն աղզընա տիւշմիւշ օլան Վինեօ կիպի պիր խապիսի բօլիս եագալամըշ օլսա , զաղէթալտրա իթայը մալիմաթ իլէ իլանը մէֆխէրէթ իտէճէյինէ ասլա չիւպհէ իթմէմէքտէ իտի ։ Էլհասըլ մահպէստէ պիր գաթ տահա թէվէսսիւ իթմիշ օլան գուվվէի ֆիքրիյէսի սաեէսինտէ , քէնտիսի բօլիսին թահթը նէզարէթինտէ պուլընտըզը ճիհէթլէ , Վինեօնըն հէնուզ թահթը թէվգրֆտէ պուլընմատըզընա , վէ կիւնիւն պիրինտէ եինէ մէյտանա չըգաճաղընա , էմին օլտըզընտան , հէր ան խապէր պէքլէմէքտէ իտի։

Մաշուգընըն զայպուպէթինէ բաղմէն , զայէթ միւսթագիմանէ պիր մէսլէք իթթիխազ իթմիշ իտի ։ Արաեաճագ օլսա , քէնտիսինի էյլէնտիրէճէք վէ զիհնինի տաղրթտրրաճագ բէք չօգ քիմսէլէր պուլմաղա միւգթէտիր օլան պու կէնճ վէ կիւզէլ գըզ , եալընըզ պազը իհթիեաճաթը զարուրիյէնին թէտարիքի զըմնընտա էվտէն տրշարը չըգար ըտը ։ Պիւթիւն կիւնիւնիւ էվին պէշինճի գաթընտաքի օտասընտա կէչիրիպ , եաթաղընըն իւզէրինէ եայըլմըշ վէ իսմինի թաշըմագտա օլտըզը Զէհրլի Եըլան կիպի ույուշմըշ օլտըզը հալտէ , կեահ ույուեարագ վէ կեահ տախի Բիէր Վինեօսընը սայըգլաեարագ վագթընը կէչիրմէքտէ իտի ։

Ճան ու կէօնիւլտէն Վինեօյը սէվէր վէ մէրգումէ հէր ճիհէթլէ սատագաթ , ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրիր իտի ։ Սէֆալէթէ , մուֆարագաթա գաթլանընը , հէր տիւրլիւ պէլա վէ թէհլիքէլէրէ միւշթէրէքէն կէօյիւս վէրիր , հէր ճինաեէթէ հիսսէտար օլուր , պէրապէր կիւլէրլէր , պէլրապէր աղլարլար , ճէսարէթ տէ գօրգու տա հէր էքիսինի պիր-

տէն իսթիլա իտէր. վէլ հասբլ ճիննէթ տէրէճէսինէ վարմիշ օլան պիր շիտտէթի աշգ իլէ պիրի պիրլէրինի սէվէրլէր իտի։

Ալպէրթին ժանրօն օն իւչ եաշընտան պէրու Վինեօյը սէվմէքտէ իտի։ Վինեօ՝ իլք տէֆա օլարագ Ալպէրթինի պիր գըշ կէճէսի սօգաղըն պիրինին քէօշէսինէ տաեանմըշ թիրիլ թիրիլ թիթրէմէքտէ օլտըղընը կէօրտիւքտէ, նէ՞ եաբտըղընը սօրմըշ, վէ մէրգումէ տախի տիլէնմէքտէ օլտըղընը պէեան իթմէքլէ, – Տիլէնմէքտէն գօրգմայոր մը սընտէյու սուալինէ. – գարաղօլա կէօթիւրիւրլէր, իսապէթ օլուր. հիչ օլմազա կէճէյի սըճագ պիր մահալտէ կէչիրիրիմ. – ճէվապընը վէրմիշ իտի, վէ պատէհու տախի. – եէրին եուրտըն, ֆամիլեան եօգ մը տըր. – տէյու սորտըգտա, – Եօգ տըր, պէնի տաեագ ալթընտա չիւրիւթտիւրէն վէ ֆագաթ նաֆագամը վէ եաթաղըմը վէրէն գարը տիւն էօլտիւպէն տէ եալընըզ գալտըմ. – տէմիշ իտի։

Ալպէրթինին ճէվապլարընըն չիտտէթ վէ վահշիէթի Վինեօնընը տըգգաթընը ճէլպ իթմէքլէ, եիւգիւնէ պագտըգտա, պուլընտըղը հալի սէֆալէթինէ վէ սինինի չէպապէթինէ նէզարէն զարիպ իւլ ախլագ պիր գըզ օլտըղընը, վէ տահա իլէրիտէ պիր չէյէ պէնզէյէպիլէճէյինի քէշֆ իթտի։

Սահիհ մի տիր, տէյի՞լ մի տիր, մա՛լիւմ տէյիլ, ամմա, տէրլէր քի, Օն պէշինճի Լուի գրալըն մահրէմէրի, քէնտիլէրինին պէեէնտիքլէրի գըզ չօճուգլարընը ալըպ պէօյիւթտիւրիւպ, չօճուգլըգ սինլէրի կէչիպ տէ կէնճլիք չաղընա գատէմ պաստաճագլարը սըրատա, գըրալա թագտիմ իտէրլէր իմիշ։ Գրալըն գուրէնասընըն, գրալ իշին իթտիքլէրի հիսապը, Վինեօ քէնտիսի իշին եաբըպ, մէրգումէ գըզըն, պիր ազ վագրթտան կիւզել պիր գըզ վէ մուախխարէն տախի ազամէթլի պիր մահալուպէ օլապիլէճէյինի հիսապ պիրլէ, քէնտի նէֆսինէ մէրհամէթէն, մէրգումէ գըզա տախի բահիմանէ հարէքէթ իթտի։

Իպթիտատէ պէսլէմէ մագամընտա իսթիխտամ իթտի, Մանմանթը ճիվարընտա վագը իւչ օտատան միւրէթթէպ օլան տաիրէսինին խըզմէթինի կէօրիւր վէ եէմէյինի բիշիրիր իտի։ Եալընըզ օլարագ տըշարըեա չըգմասընա միւսաատէ իթմէյիպ, Ալպէրթին տէ պունա իթիրազ իթմէտիյինտէն իշինէ զիեատէսիյլէ ուեար ըտը։ Գալպ պանգնօթ եաբմաղա հէնուզ օէանալէրտէ պաշլամըշ օլտըղընտան, եէթիշմիշ պիր խըզմէթքեար ալաճագ օլսա, սըրրընա վագրֆ օլմասընտան վէ սէն՝ա թը քէրիհէսինի մէյտանա չըգարմասընտան գօրգար ըտը. հալպու քի պէօյլէ զայէթ կէնճ պիր պէսլէմէ խթիխտամըյլա հիչ պիր թէհլիքէ վուգու պուլամաեաճաղընա էմին իտի։

Digitized by Google

Ալպերթին իսկ օն իւչ եաշընա գատար եաղմուրը, գարը կիւ-նէշին ալթընտա կէզմիշ օլտրղը ճիհէթլէ, էվտէն տրշարբեա չէգմա-մագտան, բահաթ իթմէքտէն, ուզանըզ եաթմագտան զիեատէսիյլէ խոշչանմագտա ըտը։ Վինեօ քէնտիսինէ հիւսնիւ մուամէլէ իթմէքտէ ի-տի. ասլա էլ գալտրրմազ, վէ իգթիտարընտան զիեատէ իրզմէթ պէք-լէմէյիպ տաիմա թաթլը տիլ գուլլանըր վէ արա սրբա չէնէսինտէն թուրթուպ եիւզիւնէ կիւլերէք. – Հիչ եանըլմամշըմ. կիւզէլ պէոյիւյօր-սըն, չօգ կէչմէյիպ խամ մէյվէ կիւզէլճէ եէթիշէճէք տիր. – տէր իտի։

Կիւնիւն պիրինտէ Վինեօ՝ իճրաաթը վագրասընտան մէՃՈՒՆ վէ Ֆրանսա պանգասընա թէհլիքէսիզճէ ըէգապէթ իտեճէյինէ էմին օլ-ըրագ, եաբմըշ օլտրղը պիրինճի թէրթիպ գալպ պանգնօթլարընը Բա-րիստէ թէտավիւլէ չըգարտը, վէ հիչ պիր միշքիլաթ չէքմէքսիզին քեաֆֆէսինի սիւրտիւ։ Պինապէրին եաշայըշընըն թարզընը, իգամէթ-կեահընը, ահվալ ու աթվարընը վէ գրեաֆէթինի թէպտիլ իթտի։ Էվ-վէլա եավաշ եավաշ թէճէասիւմ իթմէքտէ օլան թէմաեիւլաթը սէֆի-հանէսինի թաթեիպ իթմէք վէ պիր տէ պիր տերէճէյ գատար սեր-վէթ բէյտա իտերէք, հագգընտա քիմսէնին պիր շիւպհէյ վարմամա-սընըն էօնիւնիւ քէսմէք մագսատընա մէպնի ազամէթի էլտէ ալտը։

Շու թէպտիլաթա վէ թէղայեիւրաթա Ալպերթին ծանրօն տախի հիսսէտար օլտը։ Բիէր Վինեօ իլէ պէրապէր Շօսէ տ'Ամանթէն սօգա-ղընա նագլ իտիպ, կիւզէլ էլպիսէլէր կեյինմէյէ պաշլատը, վէ քիւ-չիւճէք պէսլէմէ իքէն, քիւչիւճէք պիր էվ գատընը հալի քէսպ իթտի. էլպիսէլէրի, շապգալարը եիւզիւնէ զիեատէսիյլէ եագբշմագտա ըտը։ Հագբգէթէն ղայէթ կիւզէլ օլմաղլէ պէրապէր, սրֆաթընտա ղարիպ վէ նազարը տրգգաթը ճալիպ պիր հալ վար ըտը։

Վինեօ՝ մէրգումէյէ իթմիշ օլտրղը էյլիքլէրին միւքեաֆաթընը կէօրմէք վէ էքմիշ օլտրղը թօխումընն մահսուլընը ալմագ զէմանը կէլ-միշ չաթմըշ օլտրղընա գարար, վէ մէրգումէ տախի Վինեօնըն շու գա-ըարընը թաատիգ իթմիշ օլտրղընտան, վէ քէնտիսի Վինեօյը պէյէն-տիյի կիպի, Վինեօնըն տախի քէնտիսինի պէյէնտիյինէ բէք սէվին-տիյինտէն, ասլա թէաճճիւպ վէ միւտաֆաա իթմէքսիզին, թապիի պիր սուրէթլէ մէրգումէ թէալիմ օլուպ, մահպուպէ սրֆաթընը թա-գընտը։

Պու սուրէթլէ պիր սէնէ պէրապէրճէ եաշատրլար։ Վինեօ թէվ-գրֆ օլընտրղը զէման, Ալպերթին քէնտիսինին սուչբզ օլտրղընը իս-պաթ իլէ մուհաֆազայը նէֆս իտէպիլիր իտի իսէ տէ, մուղայիրի օլ-ըրագ քէնտիսինի գապահաթը կէօսթէրմէյէ գալգըշարագ մաղնունընն

սէն՝աթընը քէնտիսի տախի պիլտիյինի, մաղնունա եարտըմ իթտիյինի, վէ եաբմըշ օլտըղը գալպ պանդնօթլարը քէնտիսի տախի սիւրտիւլիւ-նիւ իգրար վէ իթիրաֆ իտիպ, օնըն իլէ պէրապէր մահքիւմ վէ մահ-պուս օլմագ իսթէր իտի։

Անճագ Վինեօ, եիրմի սէնէ միւտտէթլէ բրանգաեա հիւքմ օլընտը-ղը հալտէ, Ալպէրթին իւչ սէնէ միւտտէթլէ մահպուսիյէթէ հիւքիւմ օ-լունուպ, պիրի պիրլէրինտէն այրըլտաճագլարը սրրատտա Վինեօ, – Սէն ֆիւթուր իթմէ, սէնին ճէզանըն միւտտէթի պիթտիյի կիպի պէն սէնի կէլիր պուլուրըմ. – տէմիշ իտի։ Նէթէքիմ, Վինեօնըն վատընտա սէ-պաթ իթտիյի կէօրիւլտիւ։

10

Մայրսըն իւչիւնտէ Ալպէրթին Ժանրօն պիր մէքթուպ ալըպ ա-ճէլէթէն աչարագ պիր քեաղըտ բարչասը իւզէրինտէ 10 – 26 – 2 բագ-գամլարընը օգուտը։

Գօլայ պիր հիսապ իլէ պու իւչ բագգամը ատի լիսանա թահվիլ իթաի։

Խայլը զէմանտան պէրու հէր տիւրլիւ իհթիմալաթա մէպնի, Բիէր Վինեօ իլէ Ալպէրթին Ժանրօն՝ պէյնլէրինտէ իւչ բագգամ ինթիխապ իթմիշլէր իտի քի, պու իւչ բագգամ միւլագաթլարընըն կիւնիւնիւ սաա-թընը վէ մահալինի թայեին իտէր իտի։ Հաֆթանըն իպթիտաար բա-զարտան պէտ իտիպ 8 բագգամ բազարը կէօսթէրիր իտի. կիւնիւն սաաթը էօյլէնտէն պաշլայըպ 17 տէն իպթիտար իտէր իտի. միւլագաթ մահալի, պէշ մահալտէն իպարէթ օլուպ, պունլարա տախի 1 տէն 5 է գատար նումէրօ թախսիս օլընմըշ ըտը։

Պինաէն ալէյհ, իւչ բագգամտան իլքի օլան 10, կիւնլէրտէ սալը կիւնիւնիւ եանի բազարտան իւչիւնճիւ կիւնիւ, իքինճիսի 26, սաաթըն տօգուզընը, վէ իւչիւնճիւսիւ 2 տախի Մօնբանսիէ սօգաղընտաքի մա-հալի իրաէ իտէր իտի։

Բագգամլարը օգուտըգտան սօնրա, տրգգաթլըճա մէքթուպըն զարֆընը թէտգիգ վէ մէքթուպըն աչըլմամըշ օլտըղընա գանաա-թը թամամէ հասրլ իթտի. մա մաֆիհի քէնտիսինէ պիր մահալի միւլա-գաթ թախսիս օլընմըշ իտիյինի բօլիս ֆարգ իթմիշ կիպի ֆարզ իտէ-ըէք, քէմալը թէտարիր իլէ հարէքէթ իթմէյէ գարար վէրտի։

Digitized by Google

Մէգքիւր մէքթուպ, Ալպէրթինէ պիր ճումլա ագչամը վասրլ օլ-մրշ իտիյինտէն, թայեին օլրնան կիւնէ իւչ կիւն վար ըսը։

Ճումլա իրթէսի սապահը, միւ'թատրնրն խրլաֆընտա օլարագ էր-քէնճէ գալգրպ, էվինին ինթիզամաթընա պագտրգտան վէ սիւտիւնիւ իչտիքտէն սոնրա, տոլապտան իւչ ալթրն ալրպ ճէպինէ գոտը։ Պու բարա մնտմուազել Մէրեէմին, թավսիյէ մէքթուպրնը վիրմէտէն էվվել Վինեսա վէրմիշ օլտրղը ագչէնին պագրյէսի իտի։ Բիէր Վինեսա՝ Մէր-եէմտէն ալմրշ օլտրղը մէքթուպ իլէ բրէնս Բօլքինին խանէսինտէ եէր-լէշճէյինէ վէ հիչ պիր շէյէ ինթիեաճը գալմաեաճաղընա էմին օլտր-ղընտան, Մէրեէմտէն ալմրշ օլտրղը եիւզ ֆրանգլրգ պանգնոթը, կէօ-րիւշիւնճէյէ տէյին կէչինմէք իւզրէ, մահպուպէսինէ կէօնտէրմիշ ի-տի։ Ալպէրթին ժանրօն պիր այ զարֆընտա պու բարանրն եալընրզ գրրգ ֆրանգընք սարֆ իտիպ, ալթմրշընը սագլամրշ ըսը։

Պու բարա իլէ Ալպէրթին տրշարը չրգրպ վէ թօխաֆճը տիւքքեանը-նրն պիրինէ կերիպ պաղը շէյլեր ալտրգտան սոնրա էվէ ավտէթլէ, սա-տէճէ կիյինեերէք Նէպաթաթ պաղչէսինին եօլընը թութտը։

Խայլը վագրթ կէզինտի, պիրիսինի արայօր վէ պուլամատրղընա վէ հիչ քիմսէյի կէօրէմէտիյինէ հիտտէթ կէօսթերիյօր կիպի իտի։ Սա-ղընա սօլընա պագմագտա օլտրղը սրրատտա, պիր տէֆա Պէլվիլտէ կէօրմիւշ օլտրղը մէճհուլ պիր քիմսէնին քէնտիսինի կէօզլէմէքտէ իտի-յինի ֆարգ իթտի։ Ալպէրթին կէօրմէմեզլիքտէն կէլիպ, պէքլէտիյի քիմսէյի արայօր կիպի թասլաեարագ. գարուլար գարանճաղը սը-բատտա պաղչէտէն չրգտը։

Ֆէրտասը կիւնիւ եինէ օ պաղչէյէ ազիմէթլէ խայլը միւտտէթ տուրուպ, եինէ իլք կիւնքի օյունը օյնատը, իւչ կիւն իւսթ իւսթէ շու հարէքէթինտէն մագսատը, պաղչէնին, Վինեսա թարաֆընտան միւլագաթ մահալի թախսիս գրյընմրշ օլտրղընա բօլիսի ալտաթմագտան իպարէթ իտի։

Քէնտիսինի թէագրպէ թային օլրնան բօլիս միւֆէթթիշինին պու թէրթիպ իլէ ալտանարագ, խանէսինին պուլընտրղը Պէլվիլ սօգաղընա կիտէճէք եէրտէ, տէօրտիւնճիւ կիւնիւ տօղրրտան տօղրբեա պաղչէյէ կիտէճէյինի մէմուլ իթմէքտէ իտի։

Անճագ պու թէտպիր իլէ տէ իքթիֆա իթմէյիպ, վէ աշրգընտան չօգ տէֆա, իշիթմիշ օլտրղը «բօլիսէ գարշը հէր տիւրլիւ թէտտապիրի ինթիեաթիյէ իթթիխազ օլընտրղը հալտէ պիլէ, եինէ թէտտապիրի ճէ-տիտէ արամագ իճապ իտէր» սէօզլէրի իկնթիթար իտէրէք, օլ վէճհ իլէ հարէքէթ իթտի։

Digitized by Google

Պինապէրին սալը սապահը սաաթ պէշտէ օտասընտան չըգըպ, խըրսըզ կիպի աշաղըեա էնէրէք էվտէն տըշարը ֆըրլատը։

Սօգագտա խայլը վագըթ էթրաֆընա պագտը. տիւքքեանլարըն քեաֆֆէսի տահա գաբալը ըտը. օրթատա քիմնէ եօղ ըտը...

Պուլվար Վիլեէթէ վասըլ օլտըգտա, պիր արապա կէօրիւպ տուրտուրթտը, վէ Սէն-Լազար սօգաղընտաքի չըմէնտըֆէր մէվգըֆինէ կիթտի։

Սաաթ եէտիյէ տօղրը Վէրսայլ գաթարընա բաքիպ օլուպ, Վիյլ տ'Ավրէ մէվգըֆինէ ազիմէթ իթտի. օրատա կէնիշճէ պիր նէֆէս ալըպ, էթրաֆտաքի չիմէնլիյէ աթֆը նազար իթտիքտէն սոնրա, գօրունընն եօլընը թութտը։

Հավա ղայէթ կիւզէլ օլտըղընտան, աշրգընտան ուզագ օլարագ կէչիրմիշ օլտըղը սաաթլարը սաեարագ վէ ֆիքրինի ոնըն իլէ իշղալ ի-տէրէք գօրունընն իչինտէ տօլաշմաղա պաշլատը։

Մէրգումէնին լէթաֆէթի սիմասընը, էլպիսէսինին սատէլիյինի, եօլ իւսթիւնտէ պէնէֆշէ թօբլամասընը, պիր արալըգ չայըրլըղըն իչինէ կէօմիւլմիւշ ուչան գուշլարըն նաղմէլէրինի տինլէմէսինի կէօրէն օլսա, էօմր վէ մուհապպէթ տէնիլէն շէյլէրէ ասլա էհէմմիյէթ վէրմէյէն պի կիւնահ պիր գըզճըղաղ զանն իտէճէյի աշիքեար տը։

Պուլվար Մոնբարնաստան գաբալը պիր արապաեա պինիպ Էնվալիտ մէյտանընա կէլտիքտէ, օրատա արապատան էնտի, վէ քէնտիսինի թէագրալ իտէն պիր քիմնէ պուլընմատըղընա էմնիյէթ հասըլ իթտիքտէն սոնրա, տիկէր պիր արապաեա բաքիպէն Մոնբանսիէ սօգաղընտա Ն° 20 խանէյէ կէթիւրմէսինի թէնպիհ իթտի։

Ալպէրթին ժանրոնըն հիսապը բէք տօղրը պիր հիսապ ըտը։ Ա-բրապա Մոնբանսիէ սօգաղընա վասըլ օլտըղը սըրատա, սաաթ տօգուզ վուրմագտա ըտը։

Պէշ տագըգէ կէչտիքտէն սոնրա մունթազամճա կիյինմիշ պիր տէլիգանլը տիկարասը աղզընտա, եան սօգագլարտան պիրինտէն չըգըպ սօգաղա կիրտի, վէ ֆիւթուրսըզճա էթրաֆընը կէօզտէն կէչիրտիքտէ, արապա կէօզիւնէ իլիշէրէք, արապաճըեա եանաշըպ պիր իքի քէլիմէ սէօյլէտիքտէն սոնրա, գաբուսընը աչըպ իչէրի կիրտի։

Digitized by Google

11

Արապաեա կիրէն տէլիգանլը Բիէր Վինեօ օլտըղը տէրքեար ըտը։ Պիր այտան պէրու պիրի պիրլէրինի կէօրմէմիշ օլտրգլարընտան, արապանըն գաբուսը գաբանըր գաբանմազ, պիրի պիրլէրինէ սարըլըպ, էօբիշտիւքճէ էօբիշտիւլէր։

Արապաճը, արապանըն իչինտէ եիւզիւ էօրթիւլիւ հիքմէթլի, կէնճ վէ կիւզէլ պիր գարը պուլընտըղը հալտէ, պիր տէլիգանլընըն արապաեա կիրտիչինի կէօրմէքլէ, ատէթա պիր չիֆթ աչըգ իլէ մաշուգէյէ չաթմըշ զաննըյլա, արապաճըլըգ սէն՝աթը մուճիպինճէ, պիր գօճանըն, պիր ըաքիպին վէ եախօտ պիր ճասուսըն թէագրպինտէն միշթէրիլէրինի գուրթարմագ իւզրէ իպթիտատէ արապասընը սիւրաթլէ սիւրտիւ։ Անճագ Շան-զ՝էլիզէյէ մուվասէլէթ իթտիքտէ, հարէքէթի աղըրլաթտըրըպ, գամչըսընը պրրագտը, տիզկինլերի կէվչէթտի, շապգասընը չըգարտը, աեագլարընը ուզաթտը վէ կէօզլէրինի նըսֆէն գաբաեարագ. «Պախթիեար օլուն է՝յ տէլիգանլըլար. հէր քէս եաշընըն հիւքմիւնիւ իճրա իթմէլի տիր. պէ՝ն տէ պիր վագըթ կէնճ իտիմ, կիւզէլ իտիմ. մաշուգէմտէ կիւզէլ իտի. սէվէր իտիմ... օ՝ տա պէնի սէվէր իտի... արապա իլէ կէղեր իտիք... օղէման պաշգալարը պէնի թաշըր իքէն, չիմտի պէ՝ն պաշգալարընը թաշը յօրըմ... Ցիւնեանընն հալի պու տըր, Հի՝ւիւ... Գօգօթ...» տէմէքլէ պէրապէր ույգուեա տալտը։

Շու ֆէյլէսօֆ արապաճընըն պու տէֆաքի թախմինի տօղրը տէյիլ իտի։ Մուգուման արապանըն եավաշ եիւրիւմէսինտէն, սօգաղըն սիւքիւնէթինտէն պիլիսթիֆատէ, մէսալիհ վէ թասավվուրաթը վագըալէրինտէն պահս իթմէքտէ իտիլէր։

Ալպէրթին. – Նէ՞ օլտըն. նէ՞ըէտէ օթուրույօրսըն, նէ՞ եաբայօրսըն. – տէյու սօրտըգտա, քէնտիսինտէն մուֆարագաթ իթտիքտէն իթիպարէն, բրէնս Բոլքինին խըզմէթինէ կիրինճէյէ տէյին կիւզէրան իթմիշ օլան ահվալի պիրեր պիրեր հիքեայէ վէ թաֆսիլ իթտի։

Ալպէրթին. – Է՝յ նիհայէթ եազըճըլըգ խըզմէթինի բրէնս թէվտի իթտի՞ մի։

Վինեօ. – Էվվէթ, հէմտէ ազ վագըթ իչինտէ բրէնսէ տէ

զէվճէսինէ տէ, օղլընա տա քէնտիմի պէյէնտիրտիմ. եէտիմոէ՝ էհլի ըրզ վէ միւսթագիմ պիր քիմսէ օլտըղըմը միւպէյեին չէհատէթնամէլէր տէ վար ըտը... պու էվրագը քէնտիմ եաբմըշ հազըրլամըշ ըտըմ... պու սուրէթլէ տէրհալ մուվաֆֆագ օլտըմ։

Ալպէրթին. – Նէ՞ գատար զէքի, նէ՞ գատար մահիրսին, էյ, շիմոի իշինտէն մէմնո՞ւն մըսըն։

Վինեռ. – Օլտըգճա... մէմնունըմ... իլէրիտէ պէօյիւք մէնֆաաթ պէքլէրիմ։

Ալպէրթին. – Շիմոիլիք նէ՞ գատար գազանը յօրսըն։

Վինեռ. – Օ՛հ պէնիմ իսթէտիյիմ չէյ... շիմոիլիք օրատա եէտիյիմ վէ եաթտըղըմ հալտէ, սէնէտէ իւչ պին ֆրանգ ալըյօրըմ։

Ալպէրթին. – Սէն իսէ պիր եէրէ գաբուլանըպ տա սապահտան ագշամա գատար էտիր կիպի չալըշմագտան իսէ, զէնկին օլաճագ պիր թէապիր էլէ կէչիրինճէյէ տէյին, թէաթրօտա օյունճըլըգ իթմէյի թէրճիհ իթտիյինի պինլէրճէ տէֆա սէօյլէմիշ իքէն, շիմոի նա՞տըլ պաշգալարընը էվինտէ եաշամաղա բաղը օլմուշսըն։

Վինեռ. – Էվվէթ, տէր իտիմ. լաքին օ զէման բօլիս եագամը ըտհաթ պըրագըը ըտը... Բարիստէ՞ մի իմ, պաշգա եէրտէ՞ մի, բօլիսին խապէրի եօղ ըտը... եիւզիւմիւ պիլէ անճագ պիլիրլէր իտի... էլլէրինտէ պուլընան ըէամ միւքէմմէլ տէյիլ տիր, ֆօթօղրաֆ մանքինասընը դարշըսընա կէչտիյիմ զէման, օ գատար հարէքէթ իտէր իտիմ քի ըէսմիմի էյի չըգարմագ գապիլ օլամաղ ըտը։ Հաթթա պիր կիւն պաղլատըլար քի, հարէքէթ իթմէյիմ. լաքին կէօզլէրիմ տուտագլարըմ վէ պուրնըմտա պաղլանմաղտը եա։

Ալպէրթին. – Զէ՛ն իսէ ահմագ կիպի, ըէսմճինին էօնիւնտէ տուրտըմ, հէր քէս սէնին կիպի սիվրի ագլը օլամաղ։

Վինեռ. – Հէր հալտէ էնայը մուհաքէմէտէ ալտըրմըշ օլտըգլարը ըէսմտէն պաշգա էլլէրինտէ պէնիմ թասվիրիմ եօգ ըտը... պու կիւն իսէ գաֆամտա, չէհրեմտէ պիւսպիւթիւն թէպէտտիւլ իթմիշ տիր. քիւրէք պէնի թէպտիլ իթտի... հապատա էօմր կէչիրմէք գօլայ տէյիլ, ինսան քեամիլէն տէյտիշիյօր...

Ալպէրթին. – Էյլէ իսէ շիմոի նէտէ՞ն գօրգույօրսըն։

Վինեռ. – Շիմոի տէ մէյխանէտէ վուգու պուլան ղավղանը նեթիճէսինտէն գօրգույօրըմ. պէլքի բօլիս շիւպհէյէ վարը, տէյու վէսվէսէ իտէյօրըմ։

Ալպէրթին. – Ֆիլ հագըգէտտէ բօլիս շիւպհէ իտէյօր։

Վինեռ. – Նէտէ՞ն պիլիյօրսըն։

Digitized by Google

Ալպէրթին. – Սէնի թէվգբֆ իթմէք իւզրէ էվէ պիր գօմիսէր կելմի... սէնին հագգընտա մալիւմաթ արատը... ճէվապ վիրմէտիմ... թապիի։ Պէնի թէվգբֆիանէյէ կէօթիւրտիւլէր. ֆէրտասը կիւնիւ Զէհրլի Եբլան թապիր օլբնան Ալպէրթին ժանրօն օլտըղըմը անլատըլար։

Վինեօ. – Ամմա եաբարսըն հա՛... Պէնի, Ֆրանսա պանգասը նաղըրը վէքիլի Բիէր Վինեօ կիպի թանրտըգլարը կիպի մի...

Ալպէրթին. – Այնը։

Վինեօ. – Էյ սօնրա սալը վէրտիլէ՞ր մի։

Ալպէրթին. – Սէնի... Պէլվիլլտէ եագալաեաճագ իւմիտիլէ պէնի սալը վէրտիլէր... թէհլիքէ եօղ ըտը... պէն տէ թէլաշ իչինտէ տէյիլ իտիմ։

Վինեօ. – Պէլքի տէ պու կիւն սէնի թէագբպ իթմիշլէր տիր։

Ալպէրթին. – Վէավէսէ իթմէ. սէնտէն ալտըղըմ տէրս մուճիպինճէ հարէքէթ իթտիմ... պէն օնլարտան զիեատտէ ուսթա օլտըմ։

Վինեօ. Արգամտան տիւշմիւշ օլան բօլիս միւֆէթթիշի, հալը հագզրրմը սրֆաթըմտան, վէ հալը սապրգբմը տա սէվապրգը ահվալիմ տէն թանըյօր, իսապէթ իթմիշիմ քի Բօլքինին վէրմիշ օլտըղը խըզմէթի գապուլ իթմիշիմտէ, օրատա գաբանմըշ գալմըշըմ։

Ալպէրթին. – Տէմէք քի հիչ տրշարրեա չը՞գմայօրմըսըն։

Վինեօ. – Պաղէն կէճէլէրի, օ տա էքսէրիեա արապա իլէ կէզէրիմ։

Ալպէրթին. – Էյէր սէն օրատա գալաճագ օլուրսան, պիրիպիրիմիզտէն այրը օլարագ եաշամաղա մէճպուր օլաճաղըզ։

Վինեօ. – Հաթթա մուղայիրի, պէնիմ պագը թէսավվուրլարըմ վար քի... Տինլէ... – տէտի։

12

Արապաճը տա, հայվանը տա ույուգլամագտա օլտըգլարը հալտէ, Պուա տը Պուլօնեա գատար վասըլ օլտըլար։

Բիէր Վինեօ սէօղէ պաշլաեարագ. – Թէսավվուրաթըմին նէտէն իպարէթ օլտըղընը պէեանտէն էվվէլ, Բօլքինլէր հագգընտա պագը թաֆսիլաթ վէրմէլիյիմ։ Պէն, Բօլքինին մաեէթինէ կիթմէտէն տախի, Բարիստէքի սէրվէթ տահիպի օլանլարը թանըտըղըմըզ միսիլու, բրէնա

Բօլքինի իսմէն թանըրրըրում. բրէնա Բօլքինին սէնէվի տէօրթ միլիոն ֆրանգ վարիտաթը վար տըր . . . վարիտաթ տէյօրրմ, անլաեօ՞րսըն եա. եանի, կիւնտէ 10958 ֆրանգ 90 սանթիմ. հիսապը էյիճէ եաբմըշըմ տըր։

Ալպէրթին. – Ղունըն քեաֆֆէսինի սարֆ իտէյօ՞ր մը։

Վինեօ. – Արզուսը վար վէ էթրաֆընտա բէք չօգ տա ուճ սատամ-լար տօլաշըյօր ամմա, սարֆ իտէմէյօր։

Ալպէրթին. – Էյ ֆազլասընը նէ՞ եաբայօր։

Վինեօ. – Շուրաեա պուրաեա վէ եախօտ պանգանըն պիրինէ ֆաի-զէ վէրիյօր։ Պէյլէ պիր զաթըն մաեէթինտէ պուլունուպ տա էմնիյէթ գազանմագ, բէք տէ թէնէզզիւլ իթմէեէճէք պիր խըզմէթ օլմատըգը-նը անլայօրսը՞ն եա։

Ալպէրթին. – Ամապա պիր թէրթի՞պ մի տիւշիւնիւյօրսըն։

Վինեօ. – Շիւպհէ՞ մի վար . . . պէնիմ տաիմա պիր թէտպիր տիւ-շիւնմէքտէ օլտըղըմը պիլիրսին . . . պէն էյլէ տիւշիւնմէքսիզին իշէ կի-րիշմէմ, էվվէլինտէն իշիմի հազըրլարըմ . . . պանգնօթլար իշին գաշ սէ-նէլէր չալըշտըղըմը կէօրտիւն եա . . . ֆէնա՞ թէտպիր մի իտի . . . մու-վաֆֆագ օլամատըմ իսէ, ուճէլէ իթտիմ տէ օնըն իշին օլամատըմ . . . թէտավիւլ իթմիշ օլտըղըմ իլք գըսմ իլէ գանատթ իթմէլի իտիմ. ի-քինճի գըսմը սոնրա թէտավիւլէ չըգարմալը ըտըմ . . . պու տէֆա տա-հա զիեատէ իհթիեաթլա տավրանաճաղըմ։

Ալպէրթին. – Պէ՞ն տէ ըէճա իտէրիմ քի իհթիեաթքեարանէ հա-ըէքէթ իտէսին. մահպէսէ պէրապէր կէօթիւրսէլէր վէզիֆէմ պիլէ տէ-յիլ, լաքին, պիրիպիրիմիզտէն այրրրրլարսա, օրասը ֆէնա։

Վինեօ մահքիւմ օլուպ տա, քէնտիսինին մահքիւմ օլմաեաճաղընը, Ալպէրթին հիչ պիր վէճհ իլէ թէսավվուր իտէմէմէքտէ իտի։

Վինեօ. – Պէն հիչ պիր շէյ եաբմայըպ տա էլիմ գօլըմ պաղլը պօշ պօշ օթուրսամ պիլէ, երինէ թէհլիքէտէն արի օլմատըղըմը էյիճէ պէլ-լէյէսին . . . ֆարզ իտէլիմ քի մուվաֆֆագ օլամատըմ տա . . . եիլմի սէ-նէյէ տահա վէ եախօտ միւպպէտէն քիւրէք ճէզասընա հիւքմ օլըն-տըմ. նէ՞ օլուր. պէն իտամ ճէզասընտան պաշգա ճէզատան ֆիւթուր իթմէմ. իտամ ճէզասը տա, եալընըզ գաթիլէրէ վէրիլիր. պէն իսէ էօմրիւմտէ քիմսէյի էօլտիւրմէյէճէյիմէ էմին իմ. գանտան գօրգաբըմ, էօմրիւմտէ պիր թավուգ պիլէ պօղազլաեամամըշըմ տըր։

Ալպէրթին. – Էյլէ օլտըղընը պէ՞ն տէ պիլիրիմ։

Վինեօ. – Ցէմէք քի, ֆիրլի գաթլ խարըճընտա, հէր նէ քի եաբա-ճագ օլսամ, պէնիմ իշին միւսավի տիր . . . էյէր չիմտի պէնի շու արա-

Digitized by Google

պանքն իչինտէ թէվգրքի իտէճէք օլսալար, ճինայէթի սապրգամտան տօլայը երինէ քիւրէյէ աթաճագլար տէյի՛լ մի... պիր գաչ այտան ասնրա, Բօլքինլէրէ գուլլանաճաղլմթէտպիրտէ մուվաֆֆագ օլմահաճագ օլուրսամ, երինէ քիւրէյէ կիտէճէք տէյի՛լմիյիմ, պու հալտէ թէլաչ իտէճէք նէ՞ իչ վար... նէ՞ տէրսին, հագգըմ եօ՞գ մը։

Ալպէրթին. – Սէնին տաիմա հագգըն վար։

Վինեօ. – Շիմտի սանա տօղրըսընը սէօյլէյի՛մ մի. զանն իտէրիմ քի պու տէֆա մուվաֆֆագ օլաճաղլմ։ Մուգատտէմքի իչիմին, իճրասընտա գուսուր իթմէտիմ ամմա, էսասընտա եանըլմըշըմ... սախթէ պանգնօթ թէտավիւլ իթմէյէ գալգըշան քիմսէ, պիր չօգ քէսանըն մէնֆաաթընա տօգրնմըշ օլուպ, հէր քէս ալէյհինէ հիւճում իտէր. ֆազլա օլարագ պիր տէ ֆրանսա պանգասընը քէնտիսինէ տիւշմէն իթմիշ օլուր. պանգնօթլարըն թագլիտ իտիլմէսի միւմքին օլմատըղընը պանգա իտտիա իտէր ամմա. չօգ եանըլըր. օ-էլաթլար պէնտէ տէ օլսուն տա, պագալըմ թագլիտ օլընը՞ր մը ըմշ..., հէր քէս չիքեայէթ իտէր. բօլիս հէյէթի, ատլիյէ տայիրէսի գօյլարընը սըղար, վէ գալպաղանը էլէ կէչիրմէք իչին գաթիլին թէագրպինի պիլէ կէրիյէ զրագըրլար... Գունըն իլէ պէրապէր. հիւքիւմէթի տէ զէմմ իթմէմ. պէն տէ օլսամ այնընը եաբաճագտըմ. չունքի մագթուլլէրին ոէսի չըգմաղ ամմա, բարա չալտըրանլար, պօղազլարը երրթըլընճաեա գատար միւթէմատիյէն պաղըրըրլար։

Ալպէրթին. – Էվվէթ. խալգըն կիւրիւլթիւսիւնէ սէպէպիյէթ վէրմէք իհթիեաթսըզլըգ տըր. լաքին պազը էշխասըն սէսինի չըգարթմագ'տա տահա զիեատէ իհթիեաթսըզլըգ օլուր։

Վինեօ. – Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսըն։

Ալպէրթին. – Ցէտիյիմ շու. քի, «խըրսըզը թուրթուն» տէյու պաղըրմաղա մէճպուր իտիլիրսէ. զէնկին վէ նուֆըզլը օլտըգլարը իչին սէալէրի բէք գօլայ իչիտիլիր։

Վինեօ. – Գու միւթալաա տա բէք տօղրը տըր։ Օ ճիհէթի պէն տէ տիւշիւնտիւմ. հաթթա սէալէրի չըգմասըն իչին լազըմ կէլէն թէտպիրի տէ իթթիխաղ իթտիմ։

Ալպէրթին. – Սէն օլտըղընը պիլտիքլէրի հալտէ՞ մի սէալէրինի չըգարամահաճագլար։

Վինեօ. – Խուսուսըյլա պէնիմ եաբմըշ օլտըղըմը պիլտիքլէրի հալտէ սիւքութ իթմէյէ մէճպուր օլաճագլար տըր։

Ալպէրթին. – Նա՞սըլ եաբաճագսըն, հիքեայէ էթ պագալըմ։

Վինեօ. – Նէ թէտպիր գուլլանաճաղլմը հէնուզ պէն տէ պիլմէմ.

Digitized by Google

եալընըզ նէ ֆիքրէ միւսթէնիտէն հարէքէթ իտէճէյիմի սէյլէյէպիլիրիմ։

Ալպէրթին. – Նէ՞ ֆիքրէ միւսթէնիտէն։

Վինեռ. – Ինանալարը քէնտի պէտխույլարըյլա, զապթ ու ռապթ ալթընա ալմալը. էյէր պու միսիլլուլէրին էսրարընա վագըֆ օլունուրսա, սէն սիւքութ իտէսին տէյու, ինալար տա սիւքութ իթմէյէ մէճպուր օլուրլար։

Ալպէրթին. – Տէմէք քի Բօլքինլէրին տէ էսրարը վար։

Վինեռ. – Էսրարը օլուպ օլմատըղընը պիլմէմ. լաքին պէտ խույլարը օլտըղընը պիլիրիմ. վէ պէտխույլարընը պէլլի իթմէմէք արզուսընտա օլտըգլարընա տա էմին իմ. պու տա էսրար տէմէք տիր։

Ալպէրթին. – Պէտխույլարը հանկըլարը օլտըղընը պիլիրսէն պանա տա սէօյլէ։

Վինեռ. – Իֆրաթ տէրէճէտէ աշգ ու սէվտա միւպթէլասը տըրլար. վէ հըրս ու հասէտլէրինի եէրինէ վարտըրմագ իչին հէր շէյէ միւգթէտիր տիրլէր։

Ալպէրթին. – Պու մատտէ քէնտիլէրի իչին զոր պիր իշ տէյիլ. օ գատար զէնկին օլտըգտան սոնրա, էլպէթթէ քի հէր քէս քէնտիլէրինի սէվէր։

Վինեռ. – Էօյլէ՞ մի զանն իտէյօրսըն. հայտէ սէն բրէնա Բօլքինի սէվ պագայըմ։

Ալպէրթին. – Պէնիմ իչին գապիլ տէյիլ. պէն սէնտէն զաշգասընը սէվէմէմ. սէվէմէմէք շէօյլէ տուրսուն. հաթթա օնըն պէնի սէվտիյինի պիլէճէք օլսամ, ատէթա հիտտէթլէնիրիմ։

Վինեռ. – Լաքին, պէնիմ գուրտըղըմ տուզախըն տէօնմէսի իչին, նէ եաբըպ եաբմայըպ քէնտինի բրէնսէ սէվտիրմէլիսին, – տէտի։

13

Գալպ պանգնօթ մէսէլէսինտէ զիմէտխալ օլուպ, հէնուզ պիր գաչ այտան պէրու մահպէստէն չըգմըշ օլան, պիր խապիսին մահպուպէսի վէ միւշթէրէքի օլուպ, հէր տիւրլու էֆ'ալը գապիհէյի իրթիքեապ իտէն Ալպէրթին ժանրօնըն, Բիէր Վինեռ հագդընտա պիր մուհապպէթի մախսուսէ վէ սամիմէտի օլուպ, հիչ պիր շէյէ ինանմատըղը,

Digitized by Google

վէ հիչ պիր չէյէ ըիայէթ իթմէտիյի հալտէ, հիսսիեաթը աշըգանէպինէ թէմամըյլա ըիայէթ իտէր իտի. պինաէն ալէյհ, Վինեսոնը «Նէ եաբըպ եաբմայըպ, քէնտինի սէվտիրմէլի սին» սէօզլէրի թէաճճիւպիւնիւ մուճիպ օլուպ,

— Անլաեամայորըմ... նա՞սըլ իսթէյորսըն քի... պէն....

Վինեսո. – Էվվէթ, իսթէրիմ... իշիտի՞յոր մը սըն... իսթէրիմ։

Ալպէրթին, աշըգը օլմատան էվվէլ էֆէնտիսի օլան շախսըն հէր պիր մէրամընըն իճրասընա ալըշմըշ օլտըղընտան, պաշընը ասըպ «թէճ-ըիւպէ իտէրիմ» տէյու մըրըլտատըգտան սոնրա.

— Բրէնս Բօլքին օգատար գարըլար վէ հաթթա գարըլարըն էն կիւզէլլէրինի թանըմըշ իքէն, նա՞սըլ իւմիտ իտէպիլիրսին քի պէն իմ կի-պի պիչարէ պիր գըզը սէվսին։

Վինեսո. – Սէվէճէք. ասըլ իշինէ եարաեաճագ գըզ սէն սին... Պիր այտան պէրու ախլագընը էյի անլատըմ։ Բրէնս պիթմիշ տէյու հէր քէս պէլլէմիշ ամմա, պիթմէմիշ տիր, մուվագգաթէն ույգուեա տալմըշ տըր։ Միւթէմատիյէն գարըլարըն արգասընտան գօշան բրէնս Բօլքին, պիրտէն պիրէ թէհարրիեաթը վագբասընը թա՛թիլ իտիպ էվի-նէ չէքիլմիշ իշէ տալմըշ... Գարըսըյլա տօսթլարը արալարընտա «եօ-ըըլմըշ օլմալը, իխթիեարլանըյոր. գօրգույոր. վէ տահա զիեատէ տա-եանմագ իշին թէտպիրլիճէ տավրանըյոր» տէտիքլէրի միսիլլու, պագը-լարը տա, արթըգ օսանմըշ օլտըղընա գարար վէրմիշլէր իտի։ Հալ-պու քի ճիւմլէսի տէ եանըլըյորլար... Տահա բէք ստղլամ, բէք գա-վի տիր. վէ կէչիրտիյի էօմրտէն օգատար լէզզէթեապ օլմըշ տըր քի, օսանմագ տէտիքլէրի չէյ խաթրընտան պիլէ կէչմէմիշ տիր. մուղայիրի օլարագ գարը կէօրտիւքճէ հէման միւթէէսսիր վէ գարը սէօզիւ օլ-տըղը կիպի, տուչարը խէլէճան օլուր, կէօզլէրի բարլամաղա պաշլար, պէնզինէ ըէնկ կէլիր. եաբմագտա օլտըղը քիթապտա գարըտան պահս իթմէք սըրասը կէլինճէ, թաֆսիլաթը ուզաթապիլտիյի գատար ուղա-տըր. բրէնս Բօլքինին նակէհանի օլարագ թէպտիլի մէպլէք իթմէսի, պիր սէպէպի մանէվիյէ համլ օլունսա ճա՛իզ տիր. պու ատամ պէօյիւք պիր քէտերէ ուղրամըշ օլմալը, պէլքի վագթըյլա վուգուա կէլմիշ օլան պիր հատիսէ, զամիրինի բահաթսըզ իթմէյէ պաշլամըշ տըր... մուզ-թարրպ վէ եաբմըշ օլտըղը պիր չէյտէն նատիմ վէ բէշիման օլտըղը-նա բէք էմին իմ։

Գուա – տը Գուլօնեբտա արապա տահա զիեատէ եավաշ եիւրիւ-մէյէ պաշլատըղընտան, Վինեսո տուրմըշ տըր զանընյլա, պաշընը բէն-ճէրէաէն տըշարը չըգարտը. թէքէրլէքլէր տէօնմէքաէ վէ հայվան տա-

Digitized by Google

խի զայէթ եավաշ ատրմ ալմագտա ըտը։ Վինեռ իշէրի չէքիլիպ, սէօ-զիւնէ պէր վէճհի աթի տէվամ իթտի.

— Բրէնա Բօլքին պիր հիսսի մանէվի իլէ մուզթարբպ տըր տէմիշ իտիմ, վ ինճուտճա մուզթարբպ օլմագտան ըսա, մանէն մուզթարբպ օլ-մագ էվլա տըր, չունքի թապիկէթի իգթիզասընճա, բրէնա, պիր շէյի այբպ կէչմէզ։ Զօգ սիւրմէյիպ, էսկի թապիկէթի էսկի հիսսիեաթը, շիմոիքի էլէմ ու քէտերինէ զալէպէ իտէճէքլէրի աշիքեար վէ կէնճլիք զէմանընտա նէ իտի իսէ երինէ այնը Բօլքին օլտճաղը տէլքեար տըր. պէլքի տէ շու պիր միւտտէթտէն պէրու իթմիշ օլտըղը իսթիրահաթ սաեէսինտէ տահա զիեատէ քէսպի գուվվէթ իթմիշ տիր։

Ալպէրթին. — Նէ՞ կիւզել թարիֆ իտէյօրսըն։

Վինեռ. — Տէյի՛լմի, թապիկէթին իհսան իթմիշ օլտըղը զէքեա-վէթ վէ իսթիհսալ իթմիշ օլտըղըմ հիւսնիւ թէրպիյէ սէմէրէսի օլա-բաղ, մեշհուր պիր միւէլլիֆ օլապիլիր իտիմ ամմա, գատէր միւսաիտ օլմատը. էյէր շիմոիքի թասավվուրումու մուվաֆֆագըյէթլէ մէվգբը իճրայէ գօեապիլէճէք օլուրսամ, սէ՛ն տէ բրէնա իլէ միւնասիպէթ բէյ-տա իտէճէքսին, սէ՛ն տէ իշէ միւտախէլէ իտէճէքսին. տահա շիմոի-լիք էվինտէն տրշարը էյլէնճէ արտմաղա պաշլամամըշ տըր. լաքին ա-եաղընա պիր էյի էյլէնճէ տիւշէճէք օլուրսա ըէտտ իթմէյիպ հէման սարբլաճաղընա շիւպհէ եօգ տըր։

Ալպէրթին. — Իմոի իսթէրսին քի...

Վինեռ. — Տուր, սէօզիւմիւ քէսմէ, բրէնսին պէյլէնէպիլէճէյի գա-ըբլարտան պիրիսի տէ սէն օին. շիմոիյէ գատար քէնտի գարբսը տա տախիլ օլարաղ, հէր տիւրլիւ միւթէպէր գարբլար իլէ տիւշիւպ գալգ-տը. սէն, սատէ գրեաֆէթին, քէօյլիւ աթվարբն իլէ բրէնսին մէրագբ-նը ճելպ իտէպիլիրսին, թաղէլլին իլէ կէնճլին իլէ, իսթէյէճէք օլ-սան օն ալթը եաշընտա կէօրիւնէրէք, բրէնսի իղֆալ իտէպիլիրսին, բրէնսին եաշը իգթիզասընճա, օլղուն մէյվէլէրտէն օտանրպ, էլմանընն եէշիլինի արամագտա օլտըղընա իշթիպահ եօգ տըր. չունքի, խամ մէյվէլինն էքշիճէ պիր լէզզէթի օլուր քի, գուրումաղա եիւղ թութմըշ օլան տիմաղլարա սէրինլիք վէրիր... ատի, սաֆտէրուն պիր գըզ, վէ եռիոտ աճէմի պիր գարը, պէլքի մագսատա քեաֆի օլամազ. զանն ի-տէրիմ քի գարբսը էօմրիւ պաշա, աֆիֆլիք թասլամըշ տըր. պինապէ-րին այնը մէալէքի իթթիխազ իթմէք քեարը ագլ օլամազ։ Սէնին ուեա-նընգ օլան ոբֆաթրն, բրէնսի տէ ուեանոբրապիլիր, վէ էօրբէնմէյէ հավվէգբեար օլան պիր սատէտիլէ տէրս վէրմէքլիյի վէ պիլմէտիյինի էօրբէթմէքլիյի մեՀանունիյէթլէ տէրբէօհատ իտէպիլիր. խուլասայը քէ-

լամ, սէօզիւմիւ նասըլ պաշլատըմ իսէ եինէ էօյլէ պիթիրիրիմ. բը-ըէնսին ույուշմըշ օլան հասէտինի վէ արզուսընը ուեանտըրմազա միւգ-թէտիր պիր գարը վար իսէ, օ տա սէ՛ն օլապիլիրսին։

Ալպէրթին. – Հավվէս վէ արզուսընը՞ մը... լաքին սահիհէն ու-եանտըրաճագ օլուրսամ, սոնրա նա՞սըլ մուգավէմէթ իտէպիլէճէյիմ։

Վինեօ. – Տէլի՞ մի օլտըն. սէնի մուհաֆազա իթմէյէ պէն հազըր տէյի՞լմիյիմ... Պէն սէնին վասըթան իլէ Բօլքինի զապթ իթմէք, օնա հիւքմ իթմէք իսթէրիմ ամմա, օնըն սէնի զապթ իթմէսինի թէրվիճ իտէ՞րմիյիմ։

Ալպէրթին, սէօյլէտիյինէ բէշիման օլարագ Վինեօնըն եանընա սօ-գուլտը։ Աճապա Բօլքինին մահպուպէսի օլմասընը Վինեօ էմր իտէ-ճէ՞ք մի տէյու տիւշիւնմէքտէ իտի։ Հէր տիւրլիւ ըէզալէթի կէօզէ ալ-մըշ, հիչ պիր շէյտէն գօրգմազ, մահվ օլմազա եիւզ թութմըշ պիր գըզ օլտըղը հալտէ, Վինեօյա օլան մուհապպէթինտէ հէր վէճհ իլէ սէպաթ վէ սատագաթատան այրըլմամըշ ըտը։

Նակէհան արազա տուրտը.

14

Բիէր Վինեօ արապանըն տուրտըղընը ֆարգ իտիպ գաբուլը աշ-տը վէ աշաղըեա էնտի։ Հէր թարաֆա պագըպ, նէ՛ արապա նէ՛ տէ ինսան կէօրտիւ, արապաճըսը եաթաղընտա կիպի պաճազլարընը ու-զաթմըշ խըրըլ խըրըլ ույումագտա ըտը։

Հայվան քէնտիլիյինտէն տուրմըշ իտի. Բիէր Վինեօ շու ֆըրսաթ-տան պիլ իսթիֆատէ, պիր գաչ կիւն էվվէլ սաթըն ալմըշ օլտըղը սաաթընը չըգարըպ պագտը. օն պիրի պէշ կէչիյօրտը. արապաճըյը ույանտըրմագ լազըմ կէլտիյինտէն, ույանտըրտը. պու պապտէ խայը տա էզիյէթ չէքտի։ Պագ սօգաղընըն քէօշէսինէ կէօթիւրմէսինի թէն-պիհ իթտի։

Վինեօ թէքրար ըէֆիգէսինին եանընա կէլիպ.

— Արթըգ վագթըմըզ բէք միւսաիտ տէյիլ տիր. բրէնս Բօլքին հագգընտա զահիպ օլտըղըմ էֆքեարը սանա թաֆսիլ իթտիմ, իշին իճրասընա պագալըմ. վէրէճէյիմ թալիմաթլարը էյի տինլէ. իսթիգ-պալիմիզի թէէմին իթմէլիյիզ, էյէր մուվաֆֆագ օլուրսագ, սոնրա

Digitized by Google

պաշ պաշա վէրիր սէնին իլէ լէզիզ պիր էօմր կէչիրիրիզ. օ վագրթ պիր տահա սէնին իլէ կէօրիշիւրիւմ։

Ալպէրթին. – Սէօյլէ, պէլլէրիմ։

Վինեօ. – Վօլթէր սօգաղընտա պիրի պիրիմիզտէն այրըլաճաղըզ, սէն օրատան պիր արապայա պինէճէքսին Օրլէան մէվգրֆինէ կիտէճէքսին. սէնին գրեաֆէթին սէեահէթ իչին բէք միւնասիպ տիր. սթասիօնտա Օրլէանա կիթմէք իւզրէ պիրինճի մէվգրտէն պիր պիլէթ ալըրսըն. գաթար եարը կէճէյի գըրդ կէչէրէք հարէքէթ իտէր. եալընըզ գատընլարըն պուլընտըղը վակօնա կիրէրսին. սրգընթըլը տըր ամմա, տահա միւնասիպ տիր, սապահըն սաաթ պէշինէ տօղրը Օրլէանա վասըլ օլտրգտա, տօղրը Պուլ-տ'Օր նամ լօգանթաեա կիտէրսին, եաթարսըն, միւմքին օլտըղը մէրթէպէ բահաթ ույուրսըն քի, չէհրէն եէրինէ կէլսին. եօրղունլըղընը ալասըն. վէ լօգանթաեա Ֆօմպէյ նամըյլա պիր Ինկիլիզ ֆամիլեասը կէլիպ կէլմէմիշ օլտըղընը սուալ իտէրսին. թապիի կէլմէմիշ օլտըղը ճէվապընը ալաճաղընտան, հիտտէթ իթմիշ կիպի թասլարսըն, «Պու լօգանթայը պանա թարիֆ իթմիշլէր իտի քի, կելէյիմ քէնարիէրինի պէքլէյիմ. չօճուգլարընա խօճալըգ իտէճէք տիմ։ Պու ֆամիլեա, Պրրթանեատտան կէլիպ Լուարէյ կիտէյօրլար մըշ, պէն պունտան պիր շէյ անլաեամատըմ» տէրսին։ Լօգանթաճըեա իտէճէյին շու սէօզլէրտէն մագսատ, մահզա էմնիյէթ գաղանմագտան իզարէթ տիր. չունքի Բարիստէն տըշարը եալընըզ պաշընա կէզէն պիր գըզ, հէր քէսին նազարը տրգգաթընը ճէլպ իտէր, սէն իսէ հիչ քիմսէնինքինի ճէլպ իթմէմէլի սին։

Պատէհու չրգարսըն, պիր արապաեա պինէրսին, թօխաֆճը տիւքքեանլարընը էօնիւնտէ տուրուրսըն, ուֆագ թէֆիէք շէյլեր ալըրսըն... իսթէտիյինի ալըրսըն... գումաշ, չամաշըր վէ սաիրէ, եանի մաղլաթալը վէ ֆագաթ պահատա ուճուզ շէյլեր. քիւչիւք պիր սանտըգ տօլմալը։

Ալպէրթին. – Պունլարը նէ՞ իլէ ալաճաղըզ. կէօնտէրտիյին ագշէտէն պիր շէյ գալմամըշ տըր. – տէտիքտէ, Վինեօ ճէպինտէքի ճիւզտանտան եիւզէր ֆրանգլըգ իւչ պանգնօթ չրգարըպ Ալպէրթինէ վէրտի։

— Ալ. զէնկինիզ, բրէնս Բօլքին այլըղըմտան պիր մըգտարընը բէշինէն վէրտի. – տէյէրէք, թէքրար ճիւզտանընը գարըշարըպ. – Եարմըշ օլտըզմ շու քեաղըտալարը տա ալ, պու քեաղըտալար իլէ հէմշիրէմ օլտըղընը իսպաթ իտէպիլիր սին. սէնին տէ մահլէսին պէնիմքի կիպի Պէրնիէ օլաճագ, իսմին տէ Լօր... օն պէշ պուչուգ եաշընտա օլաճագ-

Digitized by Google

սըն. ունութիւն, օնա կէօրէ չէհրէնի վէ պաշընը թէրթիպ էթ, Պրը-թօն էեալէթինտէ վագը Վանն չէհրի ճիվարընտա տօղմըշ պէօյիւմիւշ վէ օրատան կէլմիշ օլաճագսըն. պու քեաղըտլարըն իչինտէ մահալի մէգքիւրէ հագգընտա լազըմ կէլէն թաֆսիլաթը պուլաճագսըն. պունլարը միւթալաա էթ քի սօրարլարսա ճէվապ վէրէսին։ Պէն հեր չէյի պիլէթրաֆ տիւշիւնմիւշ իմ. թէֆէրրիւաթը հիչ ունութիւնմամալը... սէօզիւմիւզ նէ՞րէտէ իտի։

Ալպէրթին. – Պիր սանտըգ տօլտուրաճագ գատար էշեա ալտըգ, սօ՞նրա։

Վինեօ. – Բէք ալէա. պիր տէ սանտըգ ալըրսըն, վէ արապատա ալտըգլարընը իչինէ եէրլէշտիրիրտին։

Ալպէրթին. – Շու տօլու սանտըգ սայէսինտէ, պիր եօլճու հալինի քէսպ իտէճէյիմ. վէ Բարիսէ վիսուլիմտէ մէմլէքէթտէն կէլիյօրըմ կիպի պէլլէթտիրէճէյիմ։

Վինեօ. – Ֆիլհագըգէ պէնիմ մագսատըմտա պու իտի. ամմա տուր տահա կիթմէ... ագշամ վագթը եօլճըլըգ իթմէնի թէրճիհ իտէրիմ... մուախխարէն լօգանթանա ավտէթ իտիպ, պօրճընը վէրմէլի սին, վէ նիչին պըրագըպ կիթտիյինի անլաթմալը սըն. էլ հասըլ օյնաեաճաղընն օյունը էյի օյնամալը... իմտի սանտըղընը տէբօեա պըրագըրսըն, արապայը սալը վէրիրսին վէ եիրիւյէրէք լօգանթաեա կիտէրսին, եինէ մնսիէօ վէ մատամ Ցօմպէյի սօրարսըն, վէ կէլէճէք օլուրլար իսէ Բարիսէ կիթմիշ օլտըղընը սէօյլէմէլէրինի պէեան իտէրսին։

Ալպէրթին. – Կէլմէմիշ օլաճագլարը տէրքեար, օ հալտէ սաաթ գաչտա՞ չըգըպ կիթմէլի։

Վինեօ. – Սաաթ ալթըտա, սաաթ տօգուզա տօղրը Բարիսէ վասըլ օլուրսըն քի, հէնուզ գարանլըգ օլուր։

Ալպէրթին. – Սօնրա՞։

Վինեօ. – Սօնրա սանտըղընը ալըրսըն, պիր արապա թուրթար սըն, օ սէնի կէօթիւրիւր։

Ալպէրթին. – Նէ՞րէյէ։

Վինեօ. – Պուլվար Մալէրպտէ բրէնս Թօլքինին գօնաղընա. – տէտի։

Digitized by Google

15

Ալպերթին ժանրոն գալայճա պիր չէյէ թէաճճիւպ իթմէզ իքէն, Վինեսոնը շու սէօզիւնէ թէաճճիւպտէ գալըզ.

— Սաաթը տոգրըզնտա, սանտըղըմլա պէրապէր բրէնա Բալքինին էվինէ կիտիլիր մի։

Վինեսո. – Թապիի տէյլի՞մի եա... սէն էօմրիւնտէ մէմլէքէթինտէն չրգմամըշ օլտըղըն հալտէ, իլք տէֆա օլարագ չրգմըշ կէլմիշ օլաճագսըն... կէօրա հիշ պիր չէյտէն խապերի օլմաեան պիր չօճուգ կիպի օլարագ, հանկը լոգանթաեա կիտէճէյինի վէ նէ եաբաճաղընը պանա սորմաղա կէլմիշ օլաճագսըն։

Ալպերթին. – Պէնիմ իչին շու սուրէթտէ հարէքէթ իթմէք թապիի կէօրիւնէճէք իսէ տէ, սէն պէնիմ կիպի կէնճ վէ հիշ պիր չէյտէն խապերի օլմաեան հէմշիրէնի իսթիգպալ ղըմընտա սթասիոնա կէլսէն տահա թապիի օլմա՞ղմը։ Սէն կէլմէյէճէք օլուրսան, ֆիւթուրսըզ տավրանմըշսըն տէյու Բալքինէր թէաճճիւպ իթմէղէ՞ր մի։

Վինեսո. – Ասլա. պէն սէնի բէնչէնպիհ սապահը պէքլէյօր իքէն, մէ՛մուլին ղայրը օլարագ չարշէնպիհ ագշամը կէլմիշ օլուրսուն։

Ալպերթին. – Էյ նիչի՞ն պէօյլէ օն իքի սաաթ էվվէլ կէլմիշ օլտըղըմը սորան օլուրսա՞։

Վինեսո. – Օրլէանտա թէալիւգաթըմըզտան պիրինին էվինտէ պիր կիւն գալաճագ եէրտէ, եալընըզ պիր գաչ սաաթ գալմըշ օլուրսըն։

Ալպերթին. – Բէք ալէա... Բալքինին էվինէ կէլտիք. թապիի սէնի սորաճաղըմ տէյլի՞մի։

Վինեսո. – Էվվէթ, գաբուճըեա սէօյլէյիպ պէնի չաղրրթտըրաճագսըն։ Պէն տէրհալ բրէնա իլէ բրէնսէստէն այրըլըր «աֆվ իտէրսինիզ, չիւպհէսիզ գըզգարտաշըմ կէլմիշ օլմալը» տէր, աշաղրեա ինճէճէք օլուրըմ։ Պանա օլան թէվէճճիւհլերինտէն իսէ տահա զիեատէ մէրագ իչին, սէնի եօգարրեա չրգարմամը թէքլիֆ իտէճէքլէրի տէրքեար տրը... կէօրա չէքինիյօրմըշըմ կիպի պիր ազ մուխալիֆէթ իթտիքտէն սէնի նէզտլէրինէ կէօթիւրիւրիմ... գուսուրընը տա արթըգ սէնին տիրաեէթինէ հէվալէ իտէրիմ։

Ալպերթին. – Թէշէքքիւր իտէրիմ... լաքին պէն հա՞նկը մագասա տա խըտմէթ իտէճէյիմ։

Digitized by Google

Վինեռ. – Քէնտինի պէյէնտիրմէյէ չալըշաճագսըն. պաշդա հիչ պիր շէյ տիւշիւնմէյէճէքսին... պու տա սէնին իչին գօլայ պիր շէյ-տէյիպ, վէ արապանըն բէնճէրէսինի աչըպ տըշարը պագտը։

Արապանըն ներէտե պուլընտըղընը անլատըգտան սօնրա, Օրսէյ ըրխթըմընա եէթիշինճէյէ տէյին պիր չարեէք տահա վագըթ կէչէճէյինի անլաեարագ, ըէֆիդէսինե խըթապէն.

— Թալիմաթը լաղըմէյի թէմամըյլա վէրտիմ, էֆքեարըմը անլատըն. պիր տահա խիւլասա իտէյիմ։ Եավէրիի թալիիմտէն խըզմէթ-լէրինե կիրմիշ օլտըղըմ Բօլքինլէր ղայէթ զէնկին տիրլէր... միւտտէ-թի գալիլէ զարֆընտա, Բօլքինին սէրվէթինին պիր գըսմը պիզէ կէչ-մէլի աիր, խուսուսըյլա էլլէրինտէն չըգմըշ օլան ագչէյի պիզտէն ա-ըաեամամագ, պիզի էլէ վէրէմէմէք վէ թէագըպ իտէմէմէք մէճպու-ըիյէթինտե պուլընմալը տըրլար. չու մագսատա նա՛իլ օլմագ իչին տե աշդ ու սէվտալէրինի թահրիք իթմէլի. չունքի պունլարը էն զաիֆ ճիհէթի աշդ մատտէսի օլուպ, նէ գատար խաթա իթմիշլէր վէ պուն-տան պէօյլէ տե իտէճէքլէր իսէ, հէր օ աշդ եիւզիւնտէն իթմիշ օլա-ճագլարընա չիւպհէ եօգ տըր։

Ալպէրթին. – Նէ գատար էթրաֆլը տիւշիւնիյօրսըն։

Վինեռ. – Պէն իսթէրիմ քի ահվալ վէ վուգուաթ հէր քէսին ախ-լագ վէ թապիյէթի իլճաաթըյլա զուհուրեաֆթէ օլսունլար։ Բօլքին-լէր հանկը ճիհէթտե քի խաթա իտէրլէր իսէ, օ խաթալարը եիւզիւն-տէն միճաղաթ կէօրմէլի տիրլէր, իշթէ պու գատար։

Ալպէրթին՝ պիր միւտտէթ տիւշիւնտիքտէն սօնրա. – Բօլքինլէր կէօեա հէր պիր ատամ ըմըշ կիպի թօբունտան պիրտէն պահա իտէ-յօրսըն... պունլար այրը այրը իւչ քիչի տէյիլլէր մի. գաբը, գօճա վէ պիր տե օղուլլարը... Գօճայը պանա աշգատատե իտիպ, օնը օ սու-ըէթլէ սէն զապթ իթմէյի իւմիտ իտէյօրսըն. բէք ալէա... լաքին զէվճէսիյլէ օղլընը նէ՞ եաբաճաղըզ։ Էյէր բրէնսի սօեաճագ օլուրսան, զունլար պիլախրե քէնտիլէրինե ահտ օլաճագ սէրվէթի արամաղա գալգըշաճագլար, չիքեայէթ իտէճէքլէր, պաղըրաճագլար չաղըրա-ճագլար։

Վինեռ. – Էօյլէսի տէյիլ. օնլար տա միւպթէլայը աշդ օլուրլար վէ քէնտի քէնտիլէրինի մահվ իտէրլէր։

Ալպէրթին. – Ֆիմի՞ սէվէճէքլէր. տէմէք քի Բօլքինլէրին էսրարը-նա թէմամըյլա վագրֆ սըն։

Վինեռ. – Շիւպհէսիզ. էլպէթթէ օրատա պուլընտըղըմ միւտտէթ-ճէ հէր շէյէ ագլ էրտիրմէյէ չալըշմալըյըմ, եաղընըզ թէելիֆ իթմէք-

տէ օլտըղը Գավգասիա թարիխիյէ մէշղուլ օլմագ քիֆայէթ իտէր մի, տէյու զանն իտէյօրսըն. կէօզիւմիւ տէօրթ աչմըշըմ տըր, սօրարըմ, արարըմ, սէօյլէթտիրիրիմ վէ աղըզլարընտան սէօզ ալմաղա ղայրէթ իտէրիմ։ Զաթէն օղլընըն չիմտիտէն մահրէմի օլմըշ պիթմիշիմ։ Օ եաշտա օլան տէլիգանլըլար, էքսէրիա գօլայճա հէր սըրրլարընը վէրիրլէր, խուսուսըյլա պիրինէ աչըգ օլուրլար իսէ... աչըգ օլտըղընա տա էմին իմ

Ալպէրթին. – Ֆիմէ՞ աչըգ տըր։

Վինեօ. – Պէնի պիր թավսիյէնամէ իլէ բրէնսէս Բօլքինէ թավսիյէ իթմիշ օլան մատմուազէլ Մէրեէմէ, եանի Բօրթ Սէն Մարթէն թէաթրօսընտա օյնանըպ, պէնիմ տախի տախիլ օլմըշ օլտըղըմ օյունըն միւէլլիֆինէ... թանըրսը՞ն եա, սանա պիր ագշամ պիր պիլեէթ վէրմիշ իտիմ կիթմիշ կէօրմիւշ իտին։

Ալպէրթին. – Էվվէթ, էվվէթ, Բօլքինին օղլը բրէնս Բիէրին ինթիխապընա հիչ տէյէճէք եօգ։

Վինեօ. – Ցէյի՞լ մի... Հաթթա իշ, աչգ ու սէվտա տաիրէսինտէն տէ չրգմըշ տըր տա, հըրս ու հասէտ տէրէճէսինէ վասըլ օլմըշ տըր։

Ալպէրթին. – Բրէնսին օղլընըն պու սուրէթլէ մատմուազէլ Մէրեէմէ աչըգ օլմուշ օլմասընտան, սէնին նէ վէճհ իլէ իսթիֆատէ իտէպիլէճէյինի անլաեամայօրըմ։

Վինեօ. – Օ՝նը տա սօնրա անլարսըն, օ ճիհէթտէն տէ պաղը թէսավվուրլարըմ վար տըր։

Ալպէրթին. – Բրէնս Բօլքին պանա աչըգ օլաճագ, օղլը բրէնս Բիէր մատմուազէլ Մէրեէմէ աչըգ օլմըշ, էյ գարըսը բրէնսէ՞ս, օ տա պիրինի սէվէ՞ր մի։

Վինեօ. – Սէվէր եա. հաթթա պունտան սօնրա տահա զիեատէ սէվէճէք։

Ալպէրթին՝ մէրագ իլէ. – Ֆի՞մի։

Վինեօ՝ Ալպէրթինին էլինի թութուպ կէօզիւնիւն թա իչինէ պագարագ. – Պէնի։

Ալպէրթին. – Նէ՞ տէմէք, սէնի՞ մի։

Վինեօ. – Էյլէ եա. թէճաճճի՞ւպ մի իտէյօրսըն։

Ալպէրթին. – Եօգ... լաքին...

Վինեօ. – Լաքին նէ՞։

Ալպէրթին. – Լաքին, պէ՞ն։

Վինեօ. – Սանա նէ՞, պէն օ՝նը սէվմէյիմ տէ, վարսըն օ պէնի իսթէսայի գատար. սէվսին։

Digitized by Google

Ալպերթին՝ խելէճան իլէ. – Եա կիւնիւն պիրինտէ սէն տէ օնը սէվ-մէյ գալգըշաճագ օլուրսա՞ն։

Վինեօ. – Տէլի՛ մի սին, գըրդ եաշընտա, պօյունա պէրապէր եէ-թիշմիշ օղլը օլան գարը սէվիլիր մի։

Ալպերթին. – Տօղրը տըր. – տէտի։

Վագրա կէնճ գըզլար գըրդ եաշընտա գարըլարը հիչ հիսապա գօ-մազլար. անճագ եաշլարընը ալտրգճա ֆիքրլէրինի թէպտիլ իթմէյէ պաշլարլար քի, քէնտիլէրինճէ տէ սէվիլմէք իւմիտի պագը օլսուն։

Բիէր Վինեօ, Ալպերթինի թէմամըյլա թէէմին իթմէք մագսատը-նա մէպնի.

— Բրէնսէս կէնճ տէ օլսա ըտը, սէնին եինէ գօրդաճագ հիչ պիր իշին օլմազ տը. պէն Բօլքինլէրին խըզմէթինէ, օնլարըն խաթալա-ըընտան իսթիֆատէ՝ իթմէք մագսատընա մէպնի կիրտիմ. եօգ քի քէն-տիմ եէնիտէն եէնիյէ խաթալար իշլէմէք իշին. ճէխիմ պիր մէպլաղա գավուշուպ տա զէնկին օլմատըգճա, զէվգ ու սէֆամա պագմայըգ, ի-շիմ իկէ մէշղուլ օլաճաղըմ. – տէտի։

Էն ագլլը թաճիր պիլէ պունտան կիւզէլ սէօզլէր սէօյլէյէմէզսի. Վինեօնըն պու սէօզլէրինէ տէ թէաճճիւպ իտիլէմէզ. Չունքի, քէնտի վէ էմնալի ինտինտէ տօլանտըրըճըլըգ վէ խըրսըզլըգ, հեր մուամէլէի սարրաֆիյէ վէ թիւճճարիյէտէն միւշքիլ վէ թէհլիքէլի պիր մուամէլէ սատտ օլունուր։

Վինեօ, Զէհրլի Եըլանը տիւշինճէլի կէօրմէքլէ.

— Արթըգ պուրալարընտան պտհա իթմէյէ լուզում եօգ, հէր նէ քի կէօրէճէք վէ իշիտէճէք օլսան զէրրէ գատար հասէա վէ գըսգանճ-ըգ էմարէլէրի կէօսթէրմէյէճէյինի ունութմայաբն. Բօքին ինտինտէ սէն պէնիմ հէմշիրէմ օլաճագսըն. էյէր պու ճիհէթի պիր տագըգէ ունուտաճագ օլսան, պէնի միւէպպէտէն քէնտինէ մալ իթմէք չէօյէ տուրսուն, պէնի միւէպպէտէն զայլ իտէրսին։

Ալպերթին. – Սէն օ ճիհէթտէն ըահաթ օլ. – տէտի։

Արապա՝ Վօլթէր մահէլէսինտէ Պագ սօգաղընըն քէօշէսինտէ տուր-տու.

Վինեօ. – Կէլտիք. այրըլալըմ. արթըգ եարըն սաաթ օնտա պուլ-վար Մալէրպտէ կէօրիւշիւրիւզ. – տէտիքտէն սօնրա, պիրի պիրլէրինէ էօբիւշտիւլէր. Ալպերթին արապատան աշաղրեա էնտի։

Digitized by Google

16

Բիէր Վինեռ, արապանըն իյինտէ մեշուգէսինին արգասընտան պագ-տը։ Բրնթըմին իւզէրինտէ պիր արապաեա տողը կիթտիյինի, արա-պաճըյլա գօնուշտրղընը, արապաեա պինտիյինի վէ արապանըն տէր-հալ Օրլեան սթասիօնընին եօլընը թուրթտրղընը կէօրտիւ. վագրթ կէշ-միշ օլտրղը հալտէ էլան սօգաղտան կէշմէքտէ օլան քէսան մէեանընտա, նէ՛ քէնտիսինի վէ նէ՛ տէ Ալպէրթինի կէօզլէյէն պիր քիմսէ պու-լընմատըղընա տա պու սուրէթլէ գանաաթ հասալ իթմիշ օլտը։

Թէրթիպ իթմիշ օլտրղը թէտպիր մուճիպինճէ Ալպէրթինին հա-ըէքէթ իտէճէյինէ էմին օլտրղընտան, էվէ ավտէթ իթմէյէ գարար վէրտի, վէ լաքին տահմա իհթիեաթքեարանէ տավրանմագ մէպտէսի-նէ իմթիսալէն, քէնտիլէրինի թուլ միւտտէթ տօլաշտրմըշ օլան ա-բապաճբեա մահէլլի իգամէթինի պիլտիրմէքտէն իճթինապ իթտի։ Բուա-եալ սօգաղրյա Սէնթ-Օնորէ սօգաղընըն քէօշէսինտէ արապատան էնիզ պիր չօգ տօլաշտրգտան սօնրա Մալէրպ սօգաղընա կիլտի։

Գօնաղըն գաբուճբոը հէնուզ եաթմամըշ օլտրղընտան, գաբուլը տէրհալ աչմաղէ, Բաուլ Պէրնիէ իսմինի թագընմըշ օլան բրէնս Բօլ-քինին սըր քեաթիպի իքինճի գաթտաքի օտասընա չրգտը։

Բրէնսին վէ խուսուսըյլա բրէնսէսին էսէրի թէվէճճիւհէրի օլմագ իւզրէ Բաուլ Պէրնիէյէ թախսիս իտիլմիշ օլան մէզքիւր օտա, վասի պիր սուֆանըն թա ալընտա վագը օլուպ, մէզքիւր սուֆանըն էթրաֆընտա պիր թագըմ օտալար տահա վար ըտը. իքինճի գաթա այրը այրը իքի ներտիւվանտան չրգրլապիլիր իտի. պիրիսի էվ խալգընըն վէ տիկէրի խըզմէթքեարլարըն չրգրպ էնտիքլէրի ներտիւվան ըտը. պունատան, կէ-ճէ քիմսէ նէ չրգար նէ տէ ինէր իտի, չունքի խըզմէթքեարլարըն տաի-ըէսի պիւսպիւթիւն այրը ըտը։

Բրէնսէս Նատէժ, հեր քէսին հեր չէյի կէօրմէսինի վէ հեր չէյե վագրֆ օլմասընը թէճվիզ իթմէյէն պիր գարը օլտրղը ճիհէթլէ, պու-պապատ թէտապիրի լազրմէյի տահմա իթթիհազ իթմէքտէ պուլընմըշ ըտը։

Պիր գաչ տագրգէ զարֆընտա Բիէր Վինեռ սոյունուպ եաթաղը-

Digitized by Google

նա կիրտի, վէ խապիսի մէրդում զամիրի հեր ճիհեթլէ բահաթ օլան քիմսէլեր կիպի տէրինճէ ույդուեա տալտը։

Էրթէսի կիւնիւ սաաթ տօգուզտա միւ'թատը վէճհ իւզրէ բրէնսին եազը օտասընա էնտի։

Պիր աղ սանրա Բօլքին տախի կէլտի.

— Տիւն ագշամ կէճ մի կէլտին։

Վինեօ. — Նալը կէճէյէ տօղրը, բրէնս. թէաթրօեա կիթմիշ իսիմ։

Բրէնս. — Հա՞նկըսընա։

Վինեօ. — Բօրթ - Սէն - Մարթէնէ։

Բրէնս. — Ճինաեէթ մահսուլը ույունընը կէ՞օրմէմիշմի իտին.

Վինեօ. — Կէօրմիւշ իտիմ. լաքին պու ույունը բէք պէյենմիշ օլտը-ղընան, հեր գաչ տէֆա կիթսէմ օսանմամ։

Բրէնս. — Հադրգէթէն կիւզէլ ույուն տըր. լաքին պիրազ զիեատ քէտէրնաք տէյի՛լմի. վալիտէսինէ իտիլմիշ օլան ըէզալէթին նըշանէի մանէվիյէսինի հաիզ օլան, վէ մուհապպէթ տէնիլէն շէյի քէնտիսի սալա հիսս իթմէտիյի հալտէ, պաշգալարընա հիսս իթտիրէն օ կէնճ գըզ...

Վինեօ. — Վալիտէսինէ օլան մուհապպէթիյլէ իքթիֆա իտիպ օնընը-լա միւթէաէլի օլույօր։

Բրէնս. — Պապասընըն հուսուլէ կէթէրմիշ օլմասը լազըմ կէլէն նէֆրէթ վէ տէհշէթ հասէպիյլէ, վալիտէսինէ օլան մուհապպէթինտէն տէ բէք զիեատ թէլէզզիւզ իթմէյօր օլմասը վարիտի խաթրը օլա-պիլիր։ Հիչ մատմուազէլ Մէրեէմ իլէ օտասընտա կէօրիւշմի՞ն միւ։

Վինեօ. — Խայըր, բրէնս. թէաթրօնընն օ ճիհէթլէրինէ ատլա կիթ-մէմիշիմ, եօլընը պիլէ պիլմէմ. կիթմէք իսթէսէմ պէկէ պըրագմազլար զանն իտէրիմ։

Բրէնս. — Օղլըմա ըէճա իտէ իտին, քեաֆի իտի. պէն հեր ագշամ կիթմէմէսինի թէնպիհ իտէրիմ, օ հեր ագշամ կիտէր։

Ալէսսէվիյէ օղլընընն մուամէլաթընա իղմազը այն իտէն վէ հարէ-քեաթը մէճնունանէսինտէն ֆիւթուր իթմէյէն, չաւ պապանընն թէաթ-րօնընն չէնասընա կիթմէսինտէն տօլայը օղլընը թագպիհ իթմէյէ գալ-գըշտըղընընն սէպէպինի Վինեօ անլատամատը. չունքի Բիէր Բօլքինին եաբանագտա օլտըղը պիր թագըմ տիվանէլիքլէրէ նիսպէթլէ, չաւ հա-ըէքէթի բէք զարարսըզ կէօրիւնիւր իտի։ Վինեօ պուրալարընը տիւ-շիւնմէքտէ իքէն.

Բրէնս. — Մատմուազէլ Մէրեէմ ղայէթ շիրին պիր գըզ տէյի՛լմի։

Վինեռ. — Վագրա չօգ չիրին, չօգ տիլպէր։

Բրէնա. — Ֆէվգէլատէ տէ զէքի. հէմտէ պէօյիւք խասխյէթլէրէ վէ տաշի պիր գալպէ մալիք տիր։

Բրէնային աղղընտա կէզէն չու սէնալէրին պէօյիւք տէյերի վար ը-տը. ալէսսէվիյէ քէնտի զէվճէսինի միւսթէնա թութարագ, սայիր գա-ըրլար հագդընտա զայէթ էհէմմիյէթսիզճէ պահս իտէր իտի. զէվճէ-սինի միւսթէնա թութմասը, մէրգումէյի պիր մէլէք եէրինէ գօեա-րագ օնօգթայը նազարտէն օնա հիւրմէթ վէ ռիայէթ իթմէքտէ պա-ռլընմասընտան նէշէթ իթմէքտէ իտի։

Պատէհու եազըխանէսինին պաշընա կէշէրէք, իւք կիւնքի եազտըր-տըղընը օգումազա պաշլատը։ Վինեռ տախի օթուրուպ իշինէ տէվամ իթտի։

Էօյլէն, եաթագտան հէնուզ գալգմըշ օլան բրէնա Բիէր տախի հագբր ալտըղը հալտէ եէմէյէ օթուրտըլար. բրէնաէս Նատէժ իսէ սա-աթ իքիտէն իւշտէն էվվէլ օտասընտան տըշարը չըգմազ, վէ եէմէյի օ-տասընա կէթիրթտիրիր իտի։

Սուֆրատան գալգտըգտան սօնրա, Բիէր, բէտէրինէ խըթապէն.

— Տըշարը չըգաճագ մը սըն։

Բրէնա. — Էվվէթ. Նիյէթիմ իքի իւշ սաաթ աթ ըլա կէզմէք տիր. թազէ հավաեա վէ հարէքէթէ միւհթաճըմ. իքի այտան պէրու պիրազ զիեատէ գաբանտըմ գալտըմ։

Բիէր. — Սէն, Պէրնիէ, նէ՞ եաբաճագսըն։

Վինեռ. — Պէն իշիմէ տէվամ իտէճէյիմ։

Բիէր. — Պու գատար աճէլէ տէյիլ եա. օթուր, պիրազ կէվէպէ-լիք իտէլիմ։

Բրէնա. — Մօսիէ Պէրնիէյի ըահաթ պըրագ. օ միւքէմմէլ վէ ին-թիզամա ռիայէթ իտէն պիր քիմսէ տիր. տիվանէճէ հալլէրին վէ սէօզ-լէրին իլէ ճանընը սրգմա։

Վինեռ. — Մուղայիրի օլարագ էյլէնտիրիյօրըմ. ագըլ պիր քիմսէ թ-չին խօշ պիր չէյ վար ըսա, օ տա պիր տիվանէ իլէ պէրաբէր պուլըն-մագ տըր։ Ագըլ քիմսէ՝ տէլիյի կէօրէ կէօրէ քէնտիսինին ագլը օլմա-սընտան տօլայը սէվինիր վէ քիպր ու ազամէթ բէյտա իտէր։

Բրէնա. — Թամամ, մնսիէ Պէրնիէնին թահրիքի քիպր ու ազամէ-թի իշին լազըմ օլան ահվալին քեաֆֆէսի սէնտէ մէվճուտ տըր։

Վինեռ, բրէնա Բօլքինին էվինէ կիրէլիտէն պէրու օյունընը օ տէրէ-ճէ մէհարէթլէ օյնամըշ վէ օ տէրէճէ միւրայիճէ տավրանմըշ ըսը քի, էվին իշինատ հէր քէս խըզմէթքեարլարա վարընճաեա գատար մէրգու-

մը ինանալարը էն ֆազելը վէ քեաթիպլէրին նումունէսի կիպի պէլլէ-միշլէր իտի։

Պազասը կիտէր կիթմէզ, բրէնա Բիէր, Բաուլ Պէրնիէյի էլինաէն թութուպ, եէմէք օտասընը եանընտաքի քիւշիւք օտաեա կէօթիւրտիւ.

— Իշթէ սանա սիկարա. այբր տա ալ. էն էյիսի շու գութընը-բի իշինտէքիլէր տիր. սանա իլթիֆաթ իտէյօրբմ քի, պէնի տինլէյիպ տէ պանա պիր էյի նասիհաթ վիրէսին... Սէն, ագլըն վէ չալըշմաղա մէճ-պուրիյէթին հասէպիյլէ էօմրիւն զէվգինի սիւրմէյէ մուվաֆֆագ օլա-մայօրսան, պաշգալարընը-բ խօշ վագրթ կէչիրմէսինտէն միւթէլէզզիզ օ-լաւյօրսը. պունը տա սէն քէնտին իթիրաֆ իթտին. — տէտի։

Հէմ էվին իշինտէ գազանմըշ օլտըղը էմնիյէթի մուհաֆաղա իթ-մէք, հէմ տախի Բիէր Բօլքին իլէ տօսթ գալարագ մահրէմի օմագ ար-զու�ընա մէպնի, Վինեօ միւլթէֆիթ պիր ֆէյլէսոֆ վէ սէվիմլի պիր նա-սիհաթը թավրընը իլթիզամ իթտի քի, հիյնի հաճէթտէ իսթէտիյինի իշիտէպիլսին վէ սէօյլէյէպիլսին։

17

Բրէնսին վէրմիշ օլտըղը սիկարայը եազտըգտան սօնրա. Վինեօ. — Մատամուազէլ Մէրեէմտէն պահս իթմէք իսթէրսին զանն իտէրիմ։

Բիէր. — Օնտան պահս իթմէզսէմ, եա քիմտէն պահս իտէճէք ի-սիմ։

Վինեօ. — Եէնի վուգուաթ վա՞ր մը։

Բիէր. — Եօգ։

Վինեօ. — Էլան սէնին իլէ միւնասէզաթը ճարիյէսինտէ այնը մէր-թէպէտէ իհթիեաթքեարանէ՞ մի տավրանըյօր։

Բիէր. — Տաիմա. պիրուտէթի հալինտէն օ տերէճէ միւթէսսիր օլույօրըմ քի, ոյունընը իլք ագշամլարը պիր գաչ կիւն հալիմէ մէրհա-մէթ իտէճէք զանն իթտիմ իտի։

Վինեօ. — Իւմիտին վա՞ր մը ըտը։

Բիէր. — Թաղիի, լաքին թագրիպէն պէշ հաֆթատան պէրի... թամ սէնին պու էվէ կէլտիյին կիւնտէն պէրի շըմէնտըֆէր վականընտա վէ Եալթա համմամլարընտա նասըլ թանըտըմ իսէ, եինէ այնը թավրը

Digitized by Google

թուԹտը. ֆիԹուրսըզլըգ, ատէմի Թէնէզզիւլ, շիտտէԹ, հէբսի վար։

Պիր Թարաֆտան Մէրեէմին կէօսԹէրտիյի պիրուտէԹ, վէ տիկէր Թարաֆտան տախի բրէնսին շիտտէԹի մուհապպէԹի, Վինեօնըն բէք իշինէ կէլմէքտէ իտի. ալէլումում Բօլքինլէր վէ պիլխասսա բրէնս Բիէր հագգընտա վագը օլան ԹէսավվուրաԹընտա մուվաֆֆագ օլմասընա շու հալ զիեատէսիյլէ եարտրմ իԹմէքտէ իտի։

Վինեօ. – Տէմէք քի մատմուազէլ Մէրեէմին եիւզիւնտէն պէտ-պախԹ սըն, քէտէր իտէյօրսըն. վէ շու քէտէրտէն գուրԹուլմանըն չա-բէսինի արայօրսըն, էօյլէ՞ մի։

Բիէր. – ԷվվէԹ. հաԹԹա օ չարէյի պուլմագ իշինտէ պիւԹիւն իւմիտիմ սէնտէ տիր։ Պէն, հէր Թէճրիւպէյի եաբտրմ. հիչ պիրինին Թէէսիրի օլմատը... սէքիզ կիւն մէրգումէյի հիչ կէօրմէմէյէ քէնտիմի մահքիւմ իԹտիմ... էվվէԹ սէքիզ կիւն. պունա Թէհամմիւլ իԹմէքի. Թէհամմիւլ իԹտիմտէ նէյէ՞ եարատը. տահա զիեատէ մուզԹարբպ, վէ էվվէլքինտէն զիեատէ աշբգ օլտրմ։ Զիհնիմի տաղրԹմաղա չալըշտրմ. պաղէն պունըյլա ըղԹըրապըմըզը ունուԹմաղա մուվաֆֆագ օլմագտա-յըտրմ։ Էսկի մա՝շուգէլէրիմէ կիԹտիմ, եէնիլէրինի պուլտրմ. հէմտէ էն կիւզէլլէրինէ, էն չիվէքեարլարընա չաԹտրմ, մէսարիֆտէն գաչըն-մատրմ. նէ տէրսին քի... իչլէրինտէն հիչ պիրի, պէշ տագըգէ օլսուն Մէրեէմի ֆիքրիմտէն տէֆ՝ իԹմէյէ մուվաֆֆագ օլամատը. քէնտիլէրի-նի պանա պէյէնտիրմէք, պէնի եանլարընտա ալըգօմագ վէ պէնի խօշ-նուտ իԹմէք իչին հէր տիւրլիւ զայրէԹ վէ իգտամտէ պուլընմըշ օլան օ գարըլարըն եանլարընտա պուլընտըղըմ սըրատա, տոիմա կէօզիւմէ Մէրեէմ կէօրիւնիւր իտի. տուտագլարը գըպ գըրմըզը, կէօզլէրի աԹէշ կիպի բարլագ օլտըզը հալտէ, հալի պարիտանէսի տահիմա պիր ըատ-տէտէ իտի։ ԷվվէԹ, հէր տիւրլիւ հիսսի գարշըսընտաքինէ Թէէսիր իԹ-տիրմէք իչին եարատըլմըշ պիր գըզ, եիւզիւնէ պագմաղլէ ինսան սէրմէսԹ օլուր. տիմանէ օլուր. հալպու քի քէնտիսի հիչ պիր շէյտէն տույմազ, միւԹէէսսիր օլմազ։ Եիւզիւ աԹէշ, գալպի պուզ։

Վինեօ. – Սէնին պէնտէն իսԹէտիյին շէյ օ պուզ բարչասընը գըր-մագ վէ էրիԹմէ՞ք մի տիր։

Բրէնս. – Մատամ քի պէն պու իլլէԹտէն գուրԹուլմայօրըմ, նէ եաբմագ լազըմ կէլիրսէ եաբմալը։

Վինեօ. – Նէ եաբմագ լազըմ կէլտիյինի պէրապէր տիւշիւնէլիմ։ Շիմտիյէ գատար սէն, մէրգումէյի քէնտինէ ճէլպ իԹմէք իչին նէ՞ Թէտպիր գուլլանտըն։

Բիէր. – Հէր Թէտպիրի գուլլանտըմ... Թահրիրէն վէ շիֆահէն ի-

ֆատէի մէրամ իթտիմ, իլթիֆաթ իթտիմ, պէեանը աշգ արզը սատա-գաթ, ըէճա վէ նիեազ իթտիմ. ազլատըմ, ոբզլատըմ։

Վինեօ. – Հէբսի պո՞ւ մը։

Բիէր. – Տահա պաշգա եաբաճագ պիր շէյ վա՞ր մը յլբոը. սէնին ազաշգա պիր թէրթիպին վա՞ր մը տբր։

Վինեօ. – Պու թէտպիրլէր պէլքի պիր գբզը ճէլպէ քեաֆի թէտ-պիրլէր տէյիլ տիրլէր. կէօրիւնիւրքի մատմուազէլ Մէրեէմ սէնտէն տահա ճիտտի, տահա մատտի պիր շէյ պէքլէյօրմըշ... Նա՞սըլ ան-լաթտըրայըմ. պու սէվտիյին գբզ զէնկի՞ն մի տիր։

Բիէր. – Զէնկին տէյիլ ամմա, կէշինէճէյի վար. նի՞չին սօրտըն։

Վինեօ. – Զունքի զէնկին օլմաեան պիր գբզ, ալէսսէվիյէ զէնկին-լէրբ գարշը ֆիւթուրսբզ օլամազ։

Բիէր. – Էվլէնմէյի թէքլիֆ իթտիմ. կիւնիւն պիրինտէ խայլը զէն-կին օլուրտը։

Վինեօ. – Է՛յ. պունա նէ՞ տէտի։

Բիէր. – Արգասընը չէվիրտի։

Վինեօ. – Թէաճճիւպ իթմէմ. պէն մատմուազէլ Մէրեէմի պիր է-յիճէ թանըմագ չէրէֆինէ նա՛իլ օլմամըշըմ տբր. լաքին զանն իտէրիմ քի, սէրպէսթ եաշամագ թարաֆտարը պիր գբզ օլտբզընտան, էվլէն-մէքտէն գօրգույօր օլմալը։

Բիէր. – Պէն տէ էօյլէ անլատըմ։

Վինեօ. – Լաքին շուրասը տա վարքի, էվլէնմէք իլէ ինսան իս-թիգլալիյէթինի զայպ իտէր ամմա, բարա իլէ տէ իսթիգլալիյէթինի գա-զանատիլիր։

Բիէր. – Շիւպհէսիզ. նիհայէթ. մէրամըն նէ՞ տիր։

Վինեօ. – Թէմամըյլա պէն տէ պիլմէմ... տահա տիւշիւնիւյօ-ըմ... Չունքի հագբգէթէն սանա խբզմէթ իթմէք արզու իտէրիմ։

Բիէր. – Թէշէքքիւր իտէրիմ. ամմա տօղրը տիւշիւնիւյօրսն։ Մատ-մուազէլ Մէրեէմի բէք էյի թանըտբզըմտան, բարա իլէ վէլէվքի բէք չօգ տա բարա օլսա, ելինէ օ գբզ բէք գօլայ էլէ կէչիրիլէմէզ. սէն նէ՞ տէրսին։

Վինեօ. – Իշիթմիշիմքի, օն տէօրտիւնճիւ Լուի գբրալը զէմանը-տա, զայէթ զէնկին պիր պանքէր, սէրայը գարբլարընտան պիրինէ ֆէվգէլատէ աշբգ օլարագ, պիր միւլագաթա մուգապիլ ճէսիմ պիր մէզլաշ թէքլիֆ իթմիշ. օ գատը քէմալը ազամէթլէ վուգու պուլան թէքլիֆի ըէտտ իթմիշ. պանքէր, ագչէնին մընգտարընը արթբրմըշ. լա-քին այնը ըէտտ։ Շու մուգավէմէթէ թէհամմիւլ իտէմէսիյինտէն, վէ

Digitized by Google

ղալէպէ չալմայը ֆիքրինէ գօմրշ օլտըղընտան , նիհայէթ պիր միլեօնա գատար չրգմրշ։ Գատրն՝ « տահա չօգ միլեօնլար վէրիրսին » տէյէրէք, միւլագաթը գապուլ իթմիշ։

Բիէր . – Մատմուազէլ Մէրեէմին տէ պիր միլեօնա թէալիմ օլաճաղընը մէմուլ իտէյօր մըսըն ։

Վինեօ . – Մէսէլէ միլեօնտա տէյիլ, վէրիլմէսինին թարղընտա տըր. Գազէն պիր գատրն , քէնտիսինէ պիլէ պահա իտիլմէմէք չարթըյլա , քէնտիսինի միննէթտար իթմէյէ պիր տօսթընա միւսաատէ իտէր ։ Գու սուրէթլէ ճիտտէն քէնտիլէրինի սաթմրշ օլտըգլարը հալտէ , զանն վէ խաեալ իտէրլէր քի սաթըլմայըպ տա թէալիմ օլտըլար . – տէտի ։

Բիէր՝ տիւշիւնմէյէ պաշլատը . հէր նէ գատար թանըմրշ օլտըղը գարըլարըն քեաֆֆէսինտէն թէսհիլաթ կէօրտիւյիւ ճիհէթլէ , թախֆէի զէնանտան նէֆրէթ իթմէքտէ իտի իսէ տէ , մատմուազէլ Մէրեէմին պունլարտան միւսթէնա պիր գըզ օլտըղընա, վէ հիչ պիր վէճհլէ թանըմրշ օլտըղը գարըլարա պէնզէմէտիյինէ քէնտինճէ գարար վէրմէքտէ իտի ։ Գունըն ըլա պէրապէր , Վինեօնըն թարիխէ միւսթէնիտէն սէօյլէմիշ օլտըղը էմնալ Բիէրի տիւշիւնտիւրմէքտէ իտի .

— Սէն բէք գօլայ պիր միլեօնտան պահա իտէյօրսըն . լաքին պէօյլէ պիր մէպլաղ պուլմագ պէնիմ իչին իհթիմալին խարըճընտա տըր։

Վինեօ . – Պիր միլեօնը վէրէն, պանքէր քէնտիսի իմիշ. սէն պանքէրին օղլը օլտըղըն իչին , պէլքի պէշ եիւզ պին ֆրանգ տա քիֆայէթ իտէր ։

Բիէր . – Պէշ եիւզ պի՞ն ֆրանգ մը . . . պունը տա պուլմագ գօլայ տէյիլ. . . չախտէն քէնտիմէ մախսուս պիր սէրվէթէ մալիք տէյիլիմ քի . . . բէտէրիմ պանա պիր այլըգ թախսիս իթմիշ տիր . հաթթա լաղըմ օլտըղը գատար ագչէյի վէրիր - լաքին պիր թահթատան պէշ եիւզ պին ֆրանգ սահահաղընը մէ՛մուլ իթմէմ, խուսուսըյլա մէպլաղը մէզպուրը նէ սուրէթլէ գուլլանահաղըմը խաղէր այլրսա հիչ վէրմէզ։ Մատմուազէլ Մէրեէմտէն պահա իթտիյիմ անտէ պիր չէյլէր օլույօր. պէնիմ Մէրեէմ իլէ մէշղուլ օլմամտան հիչ խօշլանմազ . . . Ցիւնեատա նէ գատար գարըլար վար ըսա հէբսիյլէ իւլֆէթ իթսէմ, սէս չրգարմայահաղը , վէ ֆագաթ Մէրեէմէ պիր սէլամ վէրմէյէ միւսաատէ իթմէյէճէյի աշիքեար տըր ։

Վինեօ . – Բէտէրին հիչ սէնին պօրճլարընը թէավիյէ իթմի՞շ մի տիր։

Բիէր . – Բէք չօգ տէֆա . պու խուսուստա ղայէթ սէխավէթքեարանէ հարէքէթ իտէր . հիչ միւշքիլաթ չրգարմազ . տլաճագլընը պիրինին շիքեայէթ իթմէսինի վէ եախօտ իմզամըն բրօթէսթօ իտիլմէսինի ապա թէճվիզ իթմէզ։

Digitized by Google

Վինեռ. Օ հալտէ՞ ... տէյիպ սէօղիւնիւ. քէստի. խթէտիյի տարպէյի եէրինէ վարտըրմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, ֆագըլ վէ էտիպ պիր քիմսէ թավր ու հալինի իլթիզամ իտէրէք, սէօյլէյիշինին թարղընը տէյիշտիրիպ, քէմալը վագար իլէ.

— Եօդ. եօդ. պօրճ իթմէմէլի. ագլըմ նէ՞րէտէ պէ՛ն տէ պիլմէմ. օ տէրէճէ հալինէ աճրրըմ՞քի, սանա մուավէնէթ իթմէք իչին հէր թէտպիրի տիւշիւնմէյէ մէճպուր օլտրմ. — շու արալըդ մահզա սէնի տիւշիւնիյորըմ. մէնաֆիինի մուհաֆազա իթմէյէ մէճպուր օլտըղըմ բէտէրինի ունութտրմ... քէնտիմի պիլէ ունութտրմ տիմէք տիր. չունքի պէօյլէ օլմամըշ օլսա, արթըդ պու դըղը տիւշիւնմէ, տէյու ըէճա իթմէմ լազըմ կէլիր իտի։

Բիէր. — Տիւշիւնմէմէք գապիլ տէյիլ։

Վինեռ. — Ինսանտա մէրամ օլուրսա հէր շէյ միմքին տիր տէտի։

Վինեռ պիր թարաֆտան Բիէրի Մէրեէմտէն սօղութմագ ղայրէթի կէօսթէրէրէք, տիկէր թարաֆտան աշգընը տահա զիեատէ գալպինէ եէրլէշտիրմէյէ չալըշըր տը։

— Պէն տէ սէնին իլէ պէրապէր իմ. Մէրեէմին կիւզէլլիյինէ վէ լէթաֆէթինէ հիչ տէյէճէյիմ եօդ. պէն շիմտիյէ դատար հէր տիւրլիւ թէշվիգաթ վէ իղֆալաթա մուգավէմէթ իթմիշ իքէն, Մէրեէմի կէօրտիւքճէ տուչարը խէլէճան օլույորըմ. թէբէմտէն թըրնաղըմա գատար թիթրէյորըմ... լաքին իչթէ օ միճիղէքեարանէ լէթաֆէթի վէ թէհամմիւլիւ նագապիլ իղֆալաթը վէ իթտիյի թէէսսիրաթը հասէպիյէ, մէրգումէտէն գաչմալըսըն, հէմտէ պիր ան էվվէլ մուֆարագաթ իթմէլիսին։ Մատամ՞քի զէնկին սին վէ տահա տա զէնկին օլապիլիր սին, պիր մըգտար ագչէ ֆէտա իտէրէք, մէրգումէյէ մալիք օլմագ իւմիտի պագը օլսայըտը, «մալիք օլ. տօյ տա, շու իլլէթտէն գուրթուլ» տէր իտիմ... չունքի, պէն հալտէն անլարըմ. քէնտիմէ աճրմամ, ամմա պաշգալարընա աճրրըմ վէ միւսաատէ իտէրիմ... տահա իլէրիյէ կիտէյի՞մ մի. խթէր քիպրի նէֆսի, խթէր ազամէթ իլճաաթըյլա քէնտի քէնտինէ շէյլէ տէ տէեէճէք օլսան հագգ վէրիրիմ. «Ըէֆիդէրիմին ճիւմլէսինտէն զէնկին իմ, ճիւմլէսինտէն զիեատէ նազարտայըմ. պինաէն ալէյհ, Բարիսին էն կիւզէլ գարըսընա մալիք օլմագ իսթէրիմ. իքիմիզին ըէֆլագը եէկտիկէրինէ գարըշմալը... նիչի՞ հասէտլերի թահրիք իտէպիլիր իտիմ. էյէր օ գըզա մուվաֆֆագ օլսայըտըմ. սէրվէթ, ռիայէթ, կիւզէլլիք, գուվվէթ հէբ պիր եէրե կէլէրէք հէր քէս պիղիմ պահսըմըզը իտէճէք տի». Պունլարը խաթրընտան կէչիրմէմիշմի սին, ասողը աէօյլէ. — տէյիպ սիւքութ իթտի, վէ սիւքութի, Բիէրե նէ՞ սու-

Digitized by Google

ըէթլէ թէէսիր իտէճէյինի անլամագ իչին կէօզիւնիւն ուճըյլա մէրգումը թէտգիդ իթտիքտէն սօնրա .

— Հէյհա՛թ . գալպին վէ ֆիքրին պու կիպի լէղաիզինտէն վէ մատտի վէ մանէվի հիսսիեաթընտան ուարֆը նազար իթմէքտէն պաշգա չարէ կէօրէմէյորըմ . բէտէրինին ըրզասընը թահսիլ իթմէտիքճէ , օնըն սէրվէթինտէն , վէ նամուսընը մուհաֆազա իթմէք իւզրէ սէնին պօրճընը վէրմէյէ բաղը օլմասընտան իսթիֆատէ իթմէյէ սէնին սէլահիյէթին եօգ տըր : Շուբասը տա վար քի , իտէճէյի ֆէտաքեարլըգ գօրդարըմքի մատմուազէլ Մէրեէմէ ասլա թէէսիր իթմէսին . . . Միւսաատէ իտէրսէն , պիր շէյ տահա սուալ իտէյիմ : Մատմուազէլ Մէրեէմին քիմնէյի սէվմէտիյինէ էմի՞ն մի սին :

Բիէր . – Մէրեէ՞մմի . քիմի՞ . . .

Վինեօ . – Պիլմէմ . . . էթրաֆընը պիր թազըմ արթիսթէլէր , մուշվիգլէր , միւհրիքլէր , ադըլլար , էտիպլէր դուշաթմըշլար . պէլքի իչէրինտէն պիրինի քէնտինճէ ինթիհապ իթմիշ տիր . . . էյէր պէօյլէ պիր շէյ վար ըսա , սէն հէնուզ կէնճ վէ թէճրիւպէսիզ օլտըղընտան , սէնին իչին տէհշէթլի պիր բագիպ սայլըապիլիր . . .

Բիէր . – Բարատան պաշգա պիր շէյիմ եօ՞ղ . պունը տա սէօյլէ քի սէօղիւնիւ իթմամ իթմիշ օլասըն :

Վինեօ . – խա՛յըր . խա՛յըր . օնը տիմէք իսթէմէտիմ . մէրամլմ ասլա պունը տիմէք տէյիլ իսի :

Բիէր . – Օնը տա պէն սէօյլէտիմ . տօղրըսը տա պու տըր . պէն պու ատամլարա մուգապէլէ իտէմէմ . օլսա օլսա բարա իլէ հագգլարընտան կէլէպիլիրիմ . . . էվվէթ բարա պուլմալը յըմ . հէմտէ պուլաճաղըմ . իսթիգրազ իտէճէյիմ :

Վինեօ . – Ամա՛ն , բրէնս . . .

Բիէր . – Էվվէթ , էվվէթ , արթըգ նասիհաթ իսթէմէմ . գապուլ իթմէմ . նէ քի տէրսէն , ֆահտէսի օլամազ . . . պիրազ էվվէլ պէշ եիւզ պին ֆրանգ տէ՞մէյօր մը յըտըգ . . . բէք ալէա . պանա պէշ եիւզ պին ֆրանգ լազըմ . պուլմալը , իսթէրիմ :

Վինեօ . – Նա՞սըլ պուլապիլէճէք սինիզ :

Բիէր . – Պիլմէմ . պանքէրլէրէ , սարաֆլարա , միւրապահաճըլարա միւրաճաաթ իտէճէյիմ :

Վինեօ . – Ամա՛ն բրէնս , իթմէ , ըէճա իտէրիմ :

Բիէր . – Արթըգ նասիհաթ իսթէմէզ օլտըղըմը սէօյլէտիմ . զահմէթ իտիսլ պանա նասիհաթ վէրէճէք եէրտէ , լազըմ օլան ագշէյի պուլմաղա եարտըմ իթմէլի սին :

Digitized by Google

Վինեօ. – Պէ՞ն մի. պէ՞ն մի. քիմ պանա չու հալիմտէ էՃԻյէթ իտէր։

Բիէր. – Սէն քիմէ միւրաճաաթ իթմէք լազըմ կէլտիյինի սորուպ անլաեապիլիր սին։

Վինեօ. – Ա՛սլա, բրէնս, ա՛սլա. պու խուսուստա, արզու իտէրիմ ամմա, սիզէ մուավէնէթ իտէմէմ. հաթթա, չու ֆիքրտէն վազ կէչմէ-նիզի խալիսանէ ըէճա իտէրիմ։ – տէտի։

18

Բիէր Վինեօ բրէնսին եազը օտասընա չէքիլտի. բրէնսին ղայպու-պէթինտէն պիլիսթիֆատէ, պազը չէքմէճէլէր աչմագ սէվտասընա տիւշտիւ. բրէնս Բոլքին՝ Բաուլ Պէրնիէ նամլյլա պէլլէմիշ օլսըզը Բիէր Վինեօեա զիեատէսիյլէ էՃԻյէթի օլսըզընտան, անախթարլարը էքսէ-ըիեա քիլիտլէրին իւզերինտէ պըրադըր ըտը։ Վազբա օտասընտա էվ-ըրադ վէ էսհամ վէ եախսա ազչէ սագլամազ ըտը։ Շիմտիքի զէմանտա զէնկինլէր էվլէրինտէ ազչէ սագլամազլար. մէսարիֆի եէվմիյէլէրինէ մախսուս օլան ազչէ իլէ տերատէսթի սարֆ օլան մէպալիզի պանգալա-ըա էմանէթէն պըրադըրլար, վէ լուզումը օլսըգճա բէյ տէր բէյ ա-լըրլար, լաքին պու ճիհէթին Վինեօ իչին էհէմմիյէթի եօք ըտը. չուն-քի Վինեօ, պիր գաչ պանդնոթ աչըրըպ տա սավուշան ատի խըրսըզլար-տան օլմայըպ, կէօզիւ պէօյիւքտէ իտի։ վէ թէտապիրի իհթիեաթի-եէյի թէտարիք իթմէզտէն էվվէլ իչէ թէշէպպիւս իթմէտիյի ճիհէթ-լէ, չու սըրատա բրէնս Բոլքինին թէքմիլ վարիյէթի էլինտէ օլսա պիլէ պիր հապպէսինէ տօգունամաեաճաղը տէրքեար ըտը։

Պու սըրատա արատըզը չէյ, բրէնս Բոլքինին միւնասիպէթտէ պու-լընտըզը պանգալարտա մէվճուտ օլան ազչէսի նէ մըգտար օլսըզընը պիլմէքտէն իպարէթ իտի. պու տա չէքմէճէլէր վէ տօլապլար աչըզ օլսըզը ճիհէթլէ, բէք գօլայ պիր իշ իտի. ֆիլվագը պանգալարա ազ-չէ գօեանլար մուգասիլինտէ պիր չէք տէֆթէրիյլէ պիր տէ տիկէր հի-սապ տէֆթէրի ալըրլարքի, պու տէֆթէրին պիր թարաֆընա պան-գաեա վէրտիքլէրի վէ տիկէր թարաֆընա տախի ալտըգլարը ազչէյի գայտ իտէրլէր, չէօյլէ քի տէֆթէրէ պիր պազըշտա նէ գատար մէվ-ճուտը օլսըզը տէրհալ անլաշըլըր։

Digitized by Google

Բիէր Վինեօ, սուհուլէթլէ արասրղընը պուլտը, պէշ պանգանընն այրը այրը պէշ տէֆթէրինի պիր միւտտէթճիք պիթ թէտգրդ, բրէնա Բօլքինին օ սրրատա, պիր միլեօն ալթը եիւզ պին ֆրանգ մէվճուտը օլտրղընը անլատը։ Պինաէն ալէյհ չէք տէֆթէրլէրինին պիր գաչ եաբրագլարը իւզերինէ խթէտիի գատար մէպլաղը եազրպ պանգալարտան ալապիլիր իտի։

Պու չէքլէրի իմզալամագ տա լազրմ կէլիր իտի իսէ տէ, Ֆրանսա պանգասընն պանգնօթլարընը թագլիտ իտէն պիր գալպազան իչին, պիր իմզա թագլիտ իթմէք օյունճագ գապիլինտէն իտի։

Չէքմէճէլէրի գաբատրգտան պիր միւտտէթճիք սանրա խրզմէթ-քեարլարտան պիրիսի կէլիպ, բրէնսէսին քէնտիսինի խթէտիյինի խապէր վէրտի։

Վինեօ սյինանընն գարշրսընա կէչիպ, պօյուն պաղընը տիւզէլթտի, սաչլարընը բարմագլարրյալ գրվրրտը, պրյրզընը սիվրիլթտի վէ բրէնսէսին նէզտինէ կիթմէք իւզրէ եօգարրեա չրգտը։

Ինք գաթրն սուֆաընտա պիր պէսլէմէ տուրմագտա ըտը. մէրգումէ Վինեօյը կէօրտիւքտէ էօնիւնէ տիւշիպ, պիր գաբու աչտը, պատէհու տիկէր պիր գաբու տահա աչտը վէ բրէնսէսին տաիրէսինին միւշթէմիլաթընտան օլան քիչիք պիր սալօնա իտխալ իտիպ. քէնտիսի տրշարրեա չրգտը։

19

Պու սալօն պիրազ գարանլրգճա օլտրղընտան, վահլէի ուլատէ բրբրէնսէսի կէօրէմէտի. բրէնսէս իսէ, ուզուն պիր գանաբէ իւզերինէ եայրլմրշ վէ պաշընը աչրգ ըէնկ իբէք եաստրգլար իւզերինէ տաեաթմրշ ըտը քի, ղայէթ սիեահ սաչլարը եանագլարընտան վէ պօյնուչա օմուզլարընտան տէօքիւլմիւշ օլմագ հասէպիյլէ, սրֆաթընն լէթաֆէթի պիր գաթ տահա ըէֆնագ քէսպ իթմիշ իտի։

Ինճու ըէնկինտէ աթլաստան եաբրլմրշ վէ եէր եէր ղայէթ զիգրյմէթ տանթէլալար իլէ թէզեին իտիլմիշ, կէնիշ պիր էլպիսէ կիյինմիշ օլուպ, հէր թարաֆը կիւզէլճէ տիւյմէլէնմիշ վէ գաբանմրշ օլտրղը ճիհէթլէ, վիւճուտինին հիչ պիր գրսմընն էշքեալի կէօրիւնէմէմէքտէ իտի իսէ տէ, ուզուն գրվրրմլարրն ալթընտա, կէօզլէրտէն աֆիֆանէ

Digitized by Google

սուրէթտէ կիզլէնէն կիսմիւշ միսալի նատիտէ պիր վիճուտ օլտըղը բէք գօլայ քէշֆ օլընապիլիր իտի։

Աեռագլարընա կիյինմիշ օլտըղը բապուճլար, աեռագլարընըն եալընըղ ուճլարընտան ասըլմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, չօրապլարըն ինճէլիկի սայէսինտէ էշքեալը լաթիֆէսի վէ պէեազլըղը աշիքեար կէօրիւնմէքտէ իտի։

Օթուրտըղը գանաբէնին իւզէրինտէն հասըլ օլան ղայէթ թաթլը պիր գօգու, շուրատա պուրատա մէվզու օլան չիչէք սագբլարընտան չըգան էնվաի գօգուլարա գարըշարագ, սալօնըն իչինի իսթիեաղ իթմիշլէր իտի։

Բրէնսէս՝ թաթլը սէսկյլէ. – Եագըն կէլ, մօսիէօ Պէրնիէ. պուրատայըմ... սէնի պէքլէյօրըմ։

Վինեօ ֆիւթուրսըզճա իլէրիլէյիպ, թէլաշըզճա պաշընը էյտի։

— Էլպէթթէ երինէ իչին վար ըմըշ տըր. սէնի թաճիզ իթտիմ։

Վինեօ. – Պագը էվրագը սըրասընտա գօմագտա ըտըմ։

Բրէնսէս. – Հիչ իսթիրահաթ իթմէ՞զ մի սին, տըշարբեա կէզմէյե տէ չըգմայօրսըն։

Վինեօ. – Զալըշմագտան պաշգա հիչ պիր չէյտէն թէլէզզիւզ իթմէմ, էյլէնճէ, զէվգ ու սէֆա թա՛պիր օլընան չէյլէրտէն խօշլանմամ։

Բրէնսէս. – Հի՞չ պիրինտէն մի։

Վինեօ. – Ճէվապ վէրմէքսիզին էօնիւնէ պագտը։

Բրէնս. – Օթուր. շուրատա տուրան ալչագ սանտալիյէյի ալ... պիրազ եագընճա կէլտէ, տէրտինի անլաթտըր պագայըմ... էլպէթթէ տէրաին օլմալը, չունքի, սէն եաշտա տէլիգանլըլար պէօյլէ սէնին կիպի եաշամազլար... սէն, էվիմիզտէ պիզիմ կիպի եաշայըպ նասըլ քի պիզիմ հէր էսրարըմըզա վագրֆ օլտըն իսէ, սէն տէ, սէնին էսրարընը սէօյլէմէլիսին. սէնի պու ճիհէթտէն իսթինթագ իտէճէյիմի բրէնսէ սէօզ վէրտիմ... սէօյլէ տէ տինլէյիմ։

Վինեօ. – Նէ՞ սէօյլէյիմ, մատամ. հագգըմտա լութֆէն իպրազ իթմէքտէ օլտըղընըզ թէվէճճիւհաթա նա՞սըլ մուգաբէլէ իտէպիլիրիմ։ Հիչ պիր սըրրըմ եօգ։

Բրէնսէս. – Ոահի՞հ մի. պիրազ պէնի էյլէնտիրմէք իւզրէ հիչ պիր ա՞շգ հիքեայէսի տէ մի եօգ։

Վինեօ. – Հէյհա՛թ, մատամ. սիզէ սէօյլէյէպիլէճէյիմ աշգ հիքեայէսի ղայէթ քէտէրնաք օլտըղընտան սիզի էյլէնտիրէմէզ։

Բրէնսէս. – Էյլէնտիրմէզսէ պիլէ երինէ տինլէմէսինտէն խօշլանը-

ըրմ. . . ֆաճիայը գօմէտիաեա թէրճիհ իտէրիմ. . . եանաշ. . . շուրա-եա կէլ. քի էյի իշիտէպիլէյիմ. . . հա՛ շէօյլէ . . . շիմտի պաշլաեա-պիլիրսին . . . թէրէտտի՛ւտ իտէյօրսըն . . . պէն տէ սանա եարտըմ իտէրիմ. . . տէմէք քի պիրիսինի սէվտին, էօյլէ մի։

Վինեօ. – Ա՛ղգ ու սէվտասը խաթրընա տիւշմիւշ տէ քէնտիսինի զապթ իտէմէմիշ կիպի հէման. – էվվէթ սէվտիմ, հէմ տէ ճան ու կէօ-նիւլտէն սէվտիմ. – տէյէրէք, շու մահիր օյունճը, եիւզիւնէ եէնի պիր մապէ տահա թագրնտը։

Բրէնսէս. – Կէնճ պիր գըզմը ըտը։

Վինեօ. – Խայըր. – եէթիշմիշ պիր գարը ըտը. օթուզ եաշընտան զիեատէ իտի ամմա, եիրմիտէն զիեատէ կէօսթէրմէզ իտի, մահի կէօզ-լիւ պիր գումրալ, ամմա պագրշընտա նէ՞ լէթաֆէթ, նէ՞ զէրաֆէթ վար ըտը թա՛րիֆ իտէմէմ։ Հէր պիր նազարը պիր իֆատէի աշրդանէ, պիր վատը տիւնիւվազանէ իտի։

Վինեօ սէօզ սէօյլէտիյի սըրատա բրէնսէսին տէ հալի վէ սրֆաթը թէպէտտիւլ իթմէքտէ օլուպ, կէօյսիւ էլպիսէնին ալթընտա գապար-մագտա, տուտագլարը աշրմագտա վէ կէօզլէրինտէն վագը օլան բա-ըրլթը թէզաեիւտ իթմէքտէ իտի։

Նակէհան՝ Վինեօ նազարընը, թէսատիւֆի կիպի բրէնսէսին իւ-զէրինէ աթֆ իլէ արգասընա տա կէրիլէրէք վէ էլէրինի ուզաթարագ.

— Ինայէթ էտինիզ, մատամ, լութֆ էտինիզ, պանապէօյլէ պագ-մայընըզ, չունքի օնը խաթրըմա կէթիրիյօրսընըզ։

Բրէնսէս. – Նէ՞ օլտը օ գարը։

Վինեօ՝ Պաշընը ասպ. – Էօլտիւ։

Բրէնսէս. – Է՛յ, հիչ պիր վէճհ իլէ ունուտա՞մայօր մը սըն։

Վինեօ. – Հիչ պիր վէճհ իլէ։

Բրէնսէս. – Օնա պէնզէյէն պիր գարը օլսա տա, օնըն կիպի պիր նազարը աշրգանէ իլէ պագսա՞, օնըն գատար սէնի սէվսէ՞, եինէ մի ունուտամաեաճաղսըն։

Վինեօ. – Ունուտամա՛մ, ունուտամա՛մ. մատամ. ունութմագ իս-թէմէ՛մ, իսթէմէ՛մ։

Շու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն, Վինեօ, սաղ օլանըն ուղրընա էօլմիւշիւ ունուտուպ տա դարշըսընտաքինէ գաբըլաճագ տէյու գօրդույօր կիպի պիր հալ թասլամագտա ըտը, պիւթիւն ճիսմի թիթրէմէքտէ վէ կէօր-մէմէք իւզրէ էլէրիյլէ կէօզլէրինի դաբամագտա ըտը։ Պու օյուն սաեէ-սինտէ բրէնսէսին իւմիտինի քէսմէ յիպ, մուղայիրի օլարագ իլէրիսի իչին թէէմինաթ վէրմէքտէ իտի։ Բրէնսէս՝ քէնտիսինի սէվմէյէ պաշլաեան

Digitized by Google

վէ. ֆագաթ էսկի սէվկիւլիւսիւնիւ հէնուզ ունութմամբշ օլտրդը ճի-հէթլէ, թէրէտտիւտտէ պուլընան պիր քիմսէ իլէ գօնուշույօր զանն իթմէքտէ իտի։

Պիր միւտտէթճիք սօնրա, պիրազ քէնտիսինի պուլմըշ կիպի կէօ-րիւնէրէք վէ պիրազ կէրի չէքիլմիշ իքէն եինէ բրէնսէսէ եագլաշա-բադ, եավաշճա.

— Սըրրըմը սէօյլէմէտիյիմ, սէպէպ թահթընտա օլտրդընը անլա-տընըզ եա, մատամ. չունքի պազը վուգուաթ վար քի պունլարը սօ-ղուգ գան իլէ վէ միւնասիպ վէճհ իւզրէ հիքեաեէ իտէմէմ. ֆէյզանը մէյեահ միսալի պու տէրէճէ ճօշտըդըմտան վէ հուզուրընըզտա պու-լընտըդըմը ունուտաճադ տէրէճէտտէ քէնտի քէնտիմի ունութտըդըմտան տօլայը աֆվընըդը իսթիրհամ իտէրիմ։

Բրէնսէս. — Աֆվ իտէրիմ. սէրկիւզէշթինի անլամադ իսթէմիշ օլ-տրդրմա մէմնուն օլտրմ. մահզունիյէթինին սէպէպի նէ՞ օլտրդընը ան-լամաղա հէմ բրէնս հէմտէ պէն մէրադ իթմիշ իտիք. իսթէր իտիք պիլմէք. սէօյլէնմէզ պիր շէյ տէ տէյիլ իմիշ... զանն իտէրիմ քի բը-ըէնս կէլտի. հայտէ եանընա կիթ. վագթընըն զաեինէ սէպէպ օլտրմ.-տէտի։

Վինեօ՝ տրշարբեա չրգտը. նէրտիվանտան աշաղրեա էնէրքէն քէն-տի քէնտիսինէ.

— Նի՞չին աճապա գարբլար ուզուն միւտտէթ թէհամմիւլ վէ մու-գավէմէթ իթմէք իմթիեազընը հա՛իզ տիրլէր. պու իմթիեազ ճիւզ'ի պիր մէյլի՝ աշգա, վէ աշգը՝ չիտտէթի մուհապպէթէ վէ հասէտէ թահ-վիլ իտէյօր. — տէմէքտէ իտի։

20

Ագշամ, թաամ վագթը Բիէր Վինեօ բրէնսէս Նատէժ իլէ պէրա-պէր պուլընտը։

Սապահքի կէնիշ էլպիսէսինի չրգարմըշ վէ վիճուտինին հէր պիր գըսմընն էշքեալինի մէյտանա չրգարաճադ սուրէթտէ սրգը սրգը տի-կէր պիր ֆիսթան կիյինմիշ իտի։ Բրէնսէս սապահլայրն կէնիշ էլպիսէ-սիյլէ նէ օլտրդընը Վինեօեա անլաթտրրտրգտան սօնրա, ագշամտա սրգը էլպիսէ կիյինմէսիյլէ, զանն իտէրսին քի «պէնիմ գալբալրմը տա

կէօր. սրֆաթճա պանա պէնզէյէն սէվկիւլիւն, վիճուռճա տա պէն-զէ՞ր մի իմիշ պագալըմ» տէմէք իսթէմիշ իտի։

Ֆիմնէյի շիւպհէյէ վարտըրմամագ իչին հիչ պիր շէյ կիզլէմէյէ-ըէք, այրդ այրդա հարէքէթ իթմէյի քէնտիսինէ միւ՚թատ իտինմիշ օլան բրէնսէս, գօճասընին վէ խըզմէթքեարլարընին էօնիւնտէ ֆիւ-թուրսըզճա Բաուլ Պէրնիէյի կիւնտիւզ հուզուրընա գապուլ իթմիշ օլտըղընը պէեան իլէ.

— Զաղըրթտըմ վէ իսթինթագ իթտիմ։

Բրէնս. — Է՛յ. Նէլէ՞ր սէօյլէտի։

Բրէնսէս. — Սօնրա սէօյլէրիմ, եալընըզ գալտըղըմըզտա անլաթ-տըրըրըմ. էյէր Մ. Պէրնիէ ըուխսաթ վէրէճէք օլուր իսկ. — տէտի։

Թաամտան սօնրա ալթ գաթտա քիւչիւք պիր սալօնա կիթտիլէր։

Բրէնսէս Նատէժ սէտիրին պիրի իւզէրինէ ուզանըպ սիկարասընը եագտը։ Մատմուազէլ Մէրեէմտէն հիւսնիւ թէվէճճիւհ կէօրմէք ֆիք-րինյլէ Բօրթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընա կիթմէքտէ օլան Բիէր Բոլ-քին, պըրադտը թէաթրօսընա կիթտի. բրէնս տախի թաամընը հազմ իթտիրմէք իչին օտանընը իչինտէ տօլաշմաղա պաշլատը։

Ամ իլէ կէզմէքտէն բրէնս եօրուլմատըգտան պաշգա տահա զի-եատէ դուվվէթլէնմիշ իտի։ Կեահ բրէնսէսէ վէ կեահ տախի քեա-թիպինէ խրթապէն, գօրուտա կէօրմիւշ օլտըղը պիլտիքլէրտէն վէ կիւ-զէլ գարըլարտան պահս իթմէքտէ իտի. իւչ այ էվվէլինէ գատար կէ-չիրմիշ օլտըղը էօմրիւն թարզընտա թէքրար էօմր սիւրմէյէ խահիշլէնմիշ կիպի պիր նէշ՚է քէսպ իթմիշ իտի։

Եա զէվճինին շու հալինտէն միւթէէսիր օլմասը վէ եախոտ Բա-ուլ Պէրնիյէնին հաստինի ուեանտըրմասը մագասատընա մէպնի, բրէնսէս, զէվճինէ պիր թագըմ շիվէքեարանէ մուամէլէլէրէ պաշլատը. եանը պաշընա չաղըրպ վէ պաշընը օմուզընա տաեաթտըրըպ, էլլէրինի թու-թարադ եավաշ եավաշ լագըրտը իթտի։

Անճագ շու թէտպիր իլէ մէ՚մուլ իթտիյի նէթիճէ հասբլ օլմասը. չունքի բրէնս Բոլքին զէվճէսինին մուամէլաթը վագրասընը բէք տէ հիւսնիւ սուրէթտէ թէլադգը իթմէտի։

Պէրիտէ հէնուզ կէլմիշ օլան տոգթօր Բոբոթոֆ իլէ գօնուշտըղը սրրատա, զէվճ իլէ վէվճէնին հալլէրինի թէտագրգ իլէ, քէնտի քէնտիսինէ «Էյի քէշֆ իթմիշիմ, Ալպէրթին թամ սրրասընտա կէլէճէք» տէմէք-տէ իտի։

Digitized by Google

21

Սաաթ օնա տօղրը, սալօնա պիր խըզմէթքեար կէլիպ վէ Բաուլ Պէրնիէնին եանընա եադլաշըպ, հէմշիրէսինին արապա իլէ կէլմիշ գաբուանը էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ օլտըղընը խապէր վէրտի։

Վինեօ՝ եիւքսէք սէս իլէ. – Նէ՞ տէմէք. հէմշիրէմ պու կիւն նա՞սըլ կէլէպիլիր. պէն եարընա պէքլէյօր տըմ։

Բրէնսէս. – Հէմշիրէն կէլմիշ իսէ, խապէր կէօնտէր.քի իշերի կէլսին։

Բրէնս. – Շիւպհէսիզ, կէլսին, մէՃՈՒՆ օլուրըզ։

Վինեօ. – Օ՛հ, բրէնս. մուգատտէման տախի արզ իթմիշ օլտըղըմ վէֆհ իւզրէ, դըրգարտաշըմ, ատէթա քիւչիւճէք պիր քէօյլիւ գըղը օլտըղընտան, ճէսարէթ իտէմէզ. պա խուսուս քի պու ադշամ եօլճը էլպիսէսիյլէ կէլմիշ օլաճադ տըր։

Բրէնսէս. – Օ եաշտա գըզլար, տահա էօյլէ շիվէքեարլըգ նէ տէմէք օլտըղընը պիլմէզլէր։

Վինեօ. – Սահիհ տիր, մատամ, ամմա...

Բրէնսէս. – Մէն հէմշիրէն իշին տէ շիվէքեարլըգ իտէյօրսըն քի, պիզիմ իլէ լուզումը եօգ իթմէյէ. բրէ՞նս, էյէր Մ. Պէրնիէ պիրազ տահա միւչքիլա՞թ մը տէյիմ իսթիշնա՞ մը տէյիմ, իտէճէք օլուրսա, սիզ կիտինիզտէ շու գըզճըղազը ալընըզ կէլինիզ, չունքի պիր ան էվվէլ մերգումէյի կէօրմէք իսթէրիմ։

Բրէնս. – Պաշըմ իսթիւնէ ազիզիմ. – տէյիպ, գաբուեա տօղրը կիթմէքտէ իքէն, Բիէր Վինեօ բրէնսի թէվգըֆ իտիպ.

— Մատամ.քի հէմշիրէմին շիմտի թագտիմ իտիլմէսինի արզու խաէյօր տընըզ՝ կիտէյիմ պիզզաթ քէնտիմ ալըպ կէթիրէյիմ. սիզի կէօրտիւյիւնտէ չէքինիպ հէման թէքրար կէլտիյի եէրէ ավտէթ իտէպիլիր.տէյէրէք, տըշարըեա չըգտը. վէ օն տագըդէ սանրա Ալպէրթինին էլինտէն թութմըշ օլտըղը հալատ, չէքէ չէքէ սալօնա կէթիրտի։ Լօր Պէրնիէ նամընը թաշըեաճադ օլան Ալպէրթին Ժանրօն, եախսոտ Զէհրլի Եըլան, օյնաեաճադը օյունը բէք կիւզէլճէ օյնամադա պաշլայըպ, նէ՞ըէտէ տուրաճադընը, նասրլ տավրանտաճադընը շաշըրըպ, ութարանագ էթրաֆընա ոպագանագտա վէ կիթմէք խաթէյօր կիտի հալլէր իթմէքտէ իտի։

Digitized by Google

Բրէնսէս՝ նէղաքէթի մախսուսէ իլէ եէրինտէն գալգըպ Բաուլ Գէրնիէյէ խոշ կէօրունմէք իւզրէ հէմշիրէսինին եանընա կիթտի վէ խպրամ իլէ պիր գօլթըղըն իւզէրինէ օթուրթտրրարադ.

— Գուրատա պուլընանլար հէր սէնին տօսթլարըն տըր. հէր պիր ֆամիլեա կիպի իզ... գօրդմա, չէքինմէ, հէրսիմիզ սէնտէն խոշլանըյօրըզ։

Գու արա բրէնս Բօլքին, կէօզիւնիւ գըզըն իւզէրինտէն այըրմայըպ, էսքի մահրէմի օլան տօգթօր Բօքօթօֆըն գուլաղընտան աշաղըեա.

— Գու գըզճըղազ թաթը չէյ, պու գատար թազէ, պու գատար կիւզէլ վէ պու գատար ղարիպ սըֆաթտա պիր գըզ նատիր կէօրմիւշիւմ տիւր. — տիմէքտէն ֆարիզ օլամամըշ ըսը։

Սալօնըն պիր քէօշէսինտէ տախի բրէնսէս Նատէժ, Բաուլ Գէրնիէյէ.

— Գէօյլէ պիր տիվանէճէ չէյ միւսաատէ իտէմէմ. պուրատա պունճա պօշ օտալար վար իքէն, կէճէ վագթը սօգաղա տիւշիւպ տէ հէմշիրէնէ եաթաճագ եէր արամագ գապիլ տէյիլ. նէ սէնի տինլէրիմ, նէ տէ հէմշիրէնի. թէնպիհ իտէյիմ քի սանա պիր եաթագ հազըրլասընլար. — տէտիքտէն սօնրա, բրէնսէ խրթապէն. — Սէնի՞ն տէ ըէյին պու մէրքէզտէ տէյի՞լ մի տիր. — տէտի ամմա, բրէնս Բօլքին, Ալպէրթինին կիւզէլլիյինէ հայրան օլմըշ գալմըշ իտիի ճիհէթլէ, զէվճէսինին սէօզլէրինէ գուլագ ասմամըշ օլտըղընտան.

— Նէ՞ խուսուստա ըէյիմի սուալ իտէյօրսըն. — տէտիքտէ։

Բրէնսէս. — Գու գըզճըղազ պու ագշամ պուրատա եաթմալը տէյի՞լմի։

Բրէնս. — Շիւպհէսիզ, շիւպհէսիզ, եալընըզ պու ագշամ տէյիլ, խթէրսէնիզ պունտան պէօյլէ տախմա գալսըն, բէք թապիի, բէք գօլայ չէյ. — տէտի։

Բրէնսէս՝ Բաուլ Գէրնիէյէ խրթապէն. — Կէօրտունի՞զմի. բրէնս տէ ֆիքրիմի թասաիգ իտէյօր... հաթթա հէմշիրէնիզին պուրատա գալմասընը ատէթա էմր իտէյօր. ոիզճէ իթաաթ իթմէքտէն պաշգա չարէ գալմասը։

Վինեօ. — Պաշըմ իւսթունէ, բրէնսէս։

Լօր Գէրնիէյի պիրազ սէօյլէթմէյէ մուվաֆֆագ օլտըլար։

Մէրգումէ սաաթ օն պիրէ տօղրը քէնտիսի իչին հազըրլանմըշ օլան օտաեա չէքիլտի։ Գարտաշը պէրտապէրինճէ կիտիզ, հաթթա պիր միւտէթճիք տէ եանընտա օթուրտը։

Վինեօ տախի եարը կէճէյէ գարիզ քէնտի օտասընա չէքիլտիքտէ, «պու կիւնքի կիւնիւմտէն մէմնունըմ. բրէնս տէ, բրէնսէս տէ, օղուլլարը տա արթըգ հէր ավուճըմին իչինտէ տիրլեր» — տէտի։

Digitized by Google

22

Բիէր Վինեռ իւէ միւթթէֆիգի օլան Զէհրլի Եըլանըն, եավաշ եավաշ Բօլքին ֆամիլեասընըն ահվալի խուսուսիյէլերինէ քէսպի վուգուֆ իթմէքլէ մէշղուլ օլտըգլարը սըրատա, Մէրեէմ տախի վագթընըն պիր գըսմընը գօնթէս տը Վիվիան իւէ կէշիրմէքտէ իտի։ Եէքտիկէրլէրինէ օլան մուհապպէթլէրի կիւնտէն կիւնէ արթմագտա ըտը. հէր կիւն այնը ստաթտա պիրիպիրլէրիյլէ պուլուշարագ, էլ էլէ, կէօզ կէօզէ օթուրուպ ուզուն ուզատիյէ գօնուշմագտան հէր իքիսի միւթէլէղիզ օլուրլար ըտը։ Պիր վալիտէ իւէ գըզը պէյինինէ, թէրպիյէի մա՝նէվիյէտէն պահա օլընմատըզը վէ պիր թագըմ նասիհաթլար մէյտանա գօնուլմատըզը հալտէ, սէօզ՝ ալէսսէվիյէ էօմրիւն վուգուաթը վէ թաֆսիլաթը իւղէրինէ ճէրեան իթտիի ճիհէթլէ, պաղէն պիթթապի սէօյլէնմիշ չէյլէր թէքրար իտիլիր։ Ֆիլհագըգէ գալպէն պիրլէշիրլէր. լաքին ֆիքրէն պիրի պիրլէրինտէն այրըլըրլար։ Սիննճէ օլան ֆէրգ վէ պիրինին թէճրիւպէսի վէ տիկէրինին թէճրիւպէսիզլիյի վէ միւպթէտիլիյի հասէպիյլէ, պազը մէսա՝իլտէն սերպէսթանէ պահա իտէմէզլէր։ Միւլագաթլարը բէք սամիմի բէք լէզիզ օլապիլիր ամմա, մուպահասաթ մահտուտ օլուր. լաքին գօնթէս տը Վիվիան իւէ Մէրեէմին գօնուշմալարը բէք ատէ պու գապիլտէն օլմայըպ, պէրապէրճէ եաշամամըշ օլտըգլարընտան, վէ վալիտէսի գըզընը քէնտի ֆիքրինճէ պէօյիթմէմիշ օլտըզընտան, պաղէն էֆքեարճա պիրիպիրլէրինտէն այրըլըրլար, վէ պիրինին ըէյինէ տիկէրի միւթավաաթ իթմէզ. հէր իքիսինին ֆիքրի պիր գալըպլա տէօքիւմիշ օլմատըզը ճիհէթլէ, պէյնլէրինտէ վուգու պուլան իխթիլաֆը արատան թարաֆէյն հագգընտա խայր վէ մէնֆաաթ հուսուլէ կէլիր։ Մէրեէմին կէշիրմիշ օլտըզը էօմրիւն թարզը, օ եաշա տէյին նա՝իլ օլտըզը հալի սերպէսթի պիր տերէճէյէ գատար քէնտիսինի թէճրիւպէյէ մալիք իթմիշ, վէ կէնճ պիր գըզ օլտըզը հալտէ, ֆիքրճէ եէթիշմիշ պիր գարը հալինէ վասլ օլմըշ օլմաղլէ, սիննճէ վալիտէսիյլէ պէյնլէրինտէ հէման ֆէրգ գալմամըշ կիպի իտի. էլհասլ իքի այրը այրը ֆիքր եալընըզ պիր գալպտէ իճթիմա իթմիշ իտի։

Հէր նէ գատար հէր կիւն միւլագաթ իթմէքտէն ֆէվգէլատէ սուրէթատէ մէշղուլ օլմագտա իտի իսէլէր ատէ, շու հալին տէվամ իտէ-

մէյէճէյինի հէր իքիսի տէ անլամըշլար, վէ ֆագաթ պիրի պիրլէրինէ սէօյլէմէյէ հէր իքիսինին տէ աղրը վարմամագտա ըտը։ Հէր կիւնքի միւլագաթլարընա պէհանէ իթթիխազ օլընան գօնթէսին ըէսմի ըէսիտէի խըթամ օլմագտա խտիյինտէն, պատէղին գօնթէսին կիւնիւնիւն նըսֆընը Մէրեէմին խանէսինտէ կէչիրմէսինէ պիր վէսիլէ պուլմագ միւշքիլ իտի։ Տիկէր թարաֆտան վալիտէսի կէլէմէտիյի վէ եալընըզ արա սրրա ուզագտան ուզաղա գօնուշմաղա մէճպուր օլտրգլարը հալտէ, Լագօսթ ֆամիլեասընտան տա ուզագ գալմըշ վէ տօսթ վէ աղրապատան մահրում պուլընմըշ օլտրղը ճիհէթլէ, Մէրեէմին պիւսպիւթիւն եալընըզ գալաճաղը տէրքեար, վէ եիւզ եիրմինճի տէֆասընտա ճինաեէթ Մահսուլը օյունը, իլէրիտէ թէքրար օյնանըլմագ իւզրէ, թաթիլ իտիլէճէյի ճիհէթլէ, կէճէլէրի տէ պիր մէշղուլիյէթի գալմամըշ օլտրղընտան, պիչարէնին միւթէմատիյէն պիր սրգընթը իչինտէ պուլընաճաղը աչիքեար ըտը։

Գօնթէս տը Վիվիան արիզ ու ամիգ տիւշիւնտիւքտէն վէ բէք չոգ զէման թէրէտտիւտտէ գալտրգտան սօնրա, նիհայէթ կիւնիւն պիրինտէ քէմալի ճէսարէթլէ գըզը իլէ պէյնլէրինտէ մուալլագ օլան մէսէլէյի գաթ՝ իլէ հէր իքիսինին իսթիդալլէրինի ինթիզամ ալթընա ալտը։

Մարկրիթ Մէրեէմի եանընա օթուրթտըրըպ, վէրմիշ օլտրղը գարարը թուլ միւտտէթ տիւշիւնիւպ թաչընարագ վէրմիշ օլտրղընը պիլ էթրաֆ անլաթտրգտան սօնրա.

— Պունտան պէօյլէ նէ՛ պէն սէնսիզ եաշաեապիլիրիմ, նէ՛ տէ սէն պէնսիզ տուրապիլիրսին. միւլագաթը եէվմիյէմիզէ նէթիճէ վէրմէք տէյիլ, հաթթա պիրազ արա վէրսէք պիլէ հէ՛մ սէնին հէ՛մտէ պէնիմ զիեատէսիյլէ մուզթարրըպ վէ միւքէտտէր օլաճաղըմըզ պէտիհի տիր.— տէտիքտէ, Մէրեէմին եալընըզ սէօզիւնտէն պէնզի ուչուպ.— էվվէթ, էվվէթ, էօյլէ տիր.— տէտի։

Գօնթէս.— Պունընլա պէրապէր, պատէղին հէր կիւն պուրաեա կէլմէյէ տէվամ իթմէք իհթիմալին խարըճընտա տը.· չիմտիյէ գատտար կէլմէմէ պիր վէսիլէ վար ըտը ըսա էլեէվմ պու վէսիլէ տէ եօգ տը։ Հէր ճիհէթլէ իհթիրազ իթմէյէ մէճպուր օլտրղըմ խալգ, սրգ սրգ կէօրիւշէրէք, զէքեավէթ վէ տիրայէթէ մալիք ըզ ու նամուսը լէքէլէնմէմիշ օլան պիր գըզճըղաղա հիւանի թէվէճճիւհ բէյտա իթմիշ օլտրղըմա գանաաթ հասըլ իտէր իսէ տէ, լաքին միւնասիպէթի վագրամըզը վէ հուսուլէ կէլէն հիւանի թէվէճճիւհիւմիւն խապաթընը եալընըզ սէնին խանէնէ հասը իտիպ տէ, քէնտի խանէմէ սէնի գապուլ իթմէտիյիմի անլար իսէ, պի հագգըն խալգ թէաճճիւպ իտէճէք տիր։

Մէեէմ. — Շու հալտէ միւրատրն նէ՞ եաբմագ տրը։

Գոնթէս տը Վիվան աեաղա գալգրպ վէ գրզրնրն թա գալշլրսրնա կէշիպ.

— Սէնի գօճամա գրզրմա վէ տօսթլարրմա թանրթտրրմալրյրմ վէ տէմէլիյիմքի, թէսատիֆէն թանրմրշ օլտրպրմ, վէ միւնասիպաթրմ սաեէսինտէ թագտիր իթմիշ պուլրնտրզրմ շու պիքէս գրզճրզաղը սիզտէ սէվինիզ. պու գրզ ճիւմլէնին մուհապպէթինէ վէ հիւրմէթ վէ ըիսաեէթինէ շաեէսթէ պիր գրզ տրը։

Մէրեէմ։ — Պու սէօյլէտիկինի իճրա իտէճէ՞ք մի սին. իտէճէ՞ք մի սին։

Գոնթէս. — Շիւպհէսիզքի իճրա իտէճէյիմ. հէմտէ եարրն իտէճէյիմ. իսթէր իսէն պու կիւն տէ իտէպիլիրիմ։ Պունը մէ՛մուլ իթմէյօր մը ըտրն. պէնտէն շիւպհէ՞ մի իսթյօրտրն. պաղէն զէվճիմին վէ գրզրմրն ուզրունա իհթիեաթ վէ իհթիրազքեարանէ հարէքէթ իթմիշ իսէմտէ, հէր շէյին էօթէսինտէն պէրի կէլիր, ատիլ պիր քիմսէ օլտրզրմը շիմտի իսպաթ իթմէյօրմրյրմ... սէնտէն այրրլմագ նամէրտլիք, հագգսրզրզ օլաճագ տրը. պէնի շիմտիյէ գատար արատրն, պու տէրէճէ սէվտին իսէ, պիր կիւն եինէ պէնի ղայպ իթմէք իչի՞ն մի արատրն սէվտին. Միւմքին տէյիլ. միւմքին տէյիլ։ Նէտէ՞ն գօրգաճաղրմ ... մէճհուլ պիր գրզ հագգրնտա տէրքեար օլան հիւանիւ նիյեէթիմէ, վարսրն զէվճիմ թէաճճիւպ իթսին. վարսրն պանա տա պագարրն, սանա տա... վարսրն կէշմիշ զէմանլարրը խաթրրնա կէթիրսին տէ հիսապլար եաբարրն... վարսրն շիւպհէ վէ վէսվէսէլերէ տուշար օլսուն... լաքին պունլարրն հիչ պիրինէ մուգթէտիր տէյիլ... զէվճիմ կիպի նամուսլը պիր քիմսէ պէօյլէ շէյլերի պիր վէճհ իլէ խաթրրնա կէթիրմէզ։ Եէքտիկերիմիզէ միւշապէհէթի ճիւզիյէմիզ վէլէվքի բէք զիեատտէ օլսա պիլէ, եինէ պու միւշապէհէթի թէսատիֆէ համլ իտիպ, պիր ճինայէթ վուգուինէ ինանամազ. պու հալտէ նէ՞տէն գօրգարրմ. վէ շիմտիյէ գատար աճապա նի՞չին թէրէտտիւտ իթմիշիմ։ Լաքին թէրէտտիւտտէ գալան պէն տէյիլ, զամիրիմ իտի. սէնի քէնտի էօմրիւմէ հիսսէտար իթմէյէ հագգրմ. վա՞ր մը տրը. եօ՞ղ մը տրը տէյու տիւշիւնմէքտէ իտիմ, ուզուն միւատէթ տիւշիւնտիւմ թաշրնտրմ... գարարրմը վէրտիմ. վէ վէրտիկիմ գարար տա զանն իտէրիմքի մուվաֆրզգը ատալէթ տիր. էյէր սէն պէնիմ իշլէմիշ օլտրզրմ պիր խաթանրն մահսուլը, վէ հաթթա պիլմէեէրէք իթմիշ օլտրզրմ պիր գապահաթրն մէյմէսի օլսայրտրն, սանա էվիմտէ պիր եէր թախսիս իթմէքլէ գապահաթը օլապիլիրիտիմ... պունը՞ն պէրապէր եինէ սէն

սուչսրզ սայրլրրտրն... Սէն տէ պիլիրսին քի, պաղը նազիք խուսուլարտա, պիլէթրաֆ տիւշիւնմէք իճապ իտէր... լաքին պու էօյլէսի տէյիլ. պէն հիչ պիր գապահաթ իշլէմէտիմ. հէր իքիմիզ պիր ֆէլաքէթին գուրպանլարրյրզ... Պիրիսի չրգրպ տա, պէնիմիլէ պիր իթթիֆագ գօճամա խրեանէթ իթմիչ օլսայրտը վէ սէն տէ շու խրեանէթ եիւզիւնտէն հուսուլէ կէլմիչ պիր էվլատրմ օլսայրտրն, էլպէթթէ քի սէնի զէվճիմին գուճաղրնա գատար կէօթիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէզ իտիմ։ Պինաէն ալէյհ հիչ քիմսէտէն ութանմագսրզրն, սանա պէեանը մուհապպէթ իտէր վէ սէնին կիպի պիր էօքսիւզ իչին թէվէճճիւհլէրինի թալէպ իտէպիլիրիմ... Պու պէօյլէ տիր... պա տէզին ալէնէն պիրիպիրիմիզի սէվէճէյիզ. զահիրէն իքի սատրգ տօսթ կիպի վէ ֆագաթ պաթրընէն վալիտէ վէ էվլատ կիպի։

Մէրեէմ՝ գօնթէսին պօյնընա սարրլարագ. – Ա՛հ, պէօյլէ կիւզէլ պիր հալի ըուեամտա պիլէկէօրմէքլիյի արզուլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէզ իտիմ. – տէտի։

23

Շու միւքեալէմէտէն պիր գաչ կիւն սօնրա, Մարկրիթ Մէրեէմ, պիրինճի տէֆա օլարագ գօնթէս տը Վիվիանրն խանէսինէ ազիմէթ իթտի։ Գօնթէս տը Վիվիանրն սանէմինի իքմալ իթմիչ օլմագ վէսիլէսիյլէ Մարկրիթ Մէրեէմ, պիր ագշամ թաամրնա տավէթ իտիլմիչ իտի։ Մատամ տը Վիվիանրն արզուսը մուճիպինճէ, Մարկրիթ Մէրեէմ սէրպէսթճէ վէ աչրգ աչրղա գօնթէսին էվինէ կիթմիչ օլտրղը ճիհէթլէ, քիմսէնին թէաճճիւպիւնիւ մուճիպ օլմամրշ ըտը։ Գօնթէս տը Վիվիան՝ իչէ ասլա էհէմմիյէթ վէրմէյիպ, Մէրեէմի գօճասրնա թանրթտրրտրգտան սօնրա, տիկէր միւասֆիրլէր իլէ մեշղուլ օլտը. Մէրեէմ տախի ճէմիյէթ իչինտէ զայպ օլարագ եավաշ եավաշ ալրշմաղա պաչլատը։

Կէրէք սուֆրատա վէ կէրէք մուախխարէն սալօնտա, հէր քէս իլէ գօնուշմաղա պաչլայարագ, վէ տիրայէթ վէ զէքեավէթինի կէօսթէրէրէք հէր քէսէ քէնտինի պէյէնտիրտի։

Մէրեէմ իլէ պու սուրէթլէ միւնասիպէթ, պիր ագշամ թաամրնտան պաչլանրլարագ, մէրգումէ արա սրրա գօնթէս տը Վիվիան թարֆրնտան տավէթ իտիլմէյէ տէվամ օլրնտը։ Գօնթէս, զէվճինի Մէր-

Digitized by Google

եէմտէն խօշլանտըրաճագ տէրէճէլէրէ գատար չալըշարագ, նիհայէթ շու արզուսընա տա մուվաֆֆագ օլտը։

Թուլ միւտտէթ մէմալիքի շարգըյէտէ իգամէթ իթմիշ օլան քէսանընն էքսէրիսի սիւքութ վէ իսթիրահաթտան խօշլանտըգլարը միսիլլու, գոնթ տը Վիվիան տախի կիւրիւլթիւտէն վէ զիհն եօրմագտան ասլա մէՀՀուն օլմաեարագ, Մէրեէմ իլէ գոնուշմագտան զէվքեապ օլուր ըտը։

Մարկրիթ Մէրեէմին Իրան մէմալիքինի տօլաշմըշ օլտըղընընը խապէրինի ալտըգտա, բէք ազ լագըրտը իտէն գոնթ տը Վիվիան, ատէթա կէվէզէլիյի իթիեատ իտէրէք, Շիրազտան Թէհրանտան մուպահասայար աչտը, վէ էքսէրիա եօլճըլըգ իտէնլէր սեեահէթլէրինի հիքայէ իթմէքտէն զէվքեապ օլտըգլարընտան, գոնթ տախի սէօյլէմէքտէն վէ Մէրեէմին մէմալիքի Իրանիյէնին ուսուլ ու ատաթը վէ ահալիսինին ախլագը հագգընտա վիրմէքտէ օլտըղը թոֆսիլաթը տինլէմէքտէն տօեամազ իտի։

Ըէֆթէ ըէֆթէ գոնթ տը Վիվիան՝ Մէրեէմիզ միւթէլէզզիզ օլամատըղը կիպի, Մէրեէմ, իլք կիւնտէն իլք սաաթընտան իթիպարէն, գոնթէս տը Վիվիանընն գըզը Գլէր իլէ տախի հիւանիւ միւնասիպէթ բէյտա իթմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ իտի։ Վալիտէսինտէն զիեատէ ախլագճա վէ սըֆաթճա բէտէրինէ պէնզէմէքտէ օլան Գլէր տախի, Մէրեէմին հարէքեաթը խալիսանէ վէ մուամէլաթը տինլիւվազանէսինին մէֆթունը օլմըշ ըտը։ Գլէր, հիչ պիր մէքթէպէ կիթմէքսիզին, էվտէ թէրպիյէ իտիլմիշ օլտըղընտան, քէնտի եաշընտա պուլունան գըզլար իլէ իւնսիյէթ բէյտա իտէմէմիշ օլմագ հասէպիյլէ, չօգտան պէրու քէնտիսինէ պիր ըէֆիգ, պիր տօսթ արամագտա օլմաղլէ, Մէրեէմէ, թէսատիւֆիւնտէն տօլայը աչըրը մէրթէպէտէ մէՀՀուն օլտը։ Մարկրիթ, վալիտէսինտէն այրը վէ սաատէթտէն մահրում օլարագ պէօյիւմիւշ օլտըղընտան, Գլէրին սաատէթի հալինէ հասէտ իթմէսի լազըմ կէլիր իքէն, մուզայիրի օլարագ, քէնտիսինի սեվմէյէ հազըր օլան, վէ քէնտի հէմշիրէսի օլտըղընը պիլմէյէն Գլէր իլէ հիւանիւ իմթիզաճ բէյտա իտէրէք, ատէթա մէրգումէյի էսիր կիպի քէնտիսինէ պէնտ իթտի։

Գինաէն ալէյհ, հէր շէյ գոնթէս իլէ Մէրեէմին արզուլէրի մուճիպինճէ ճէրէեան իտէրէք, սոն պահարը, գոնթըն Շանթիյեիտէ սաթընն ալմըշ օլտըղը պիր խանէտէ պէրապէրճէ կէչիրմէյէ, վէ Մէրեէմին՝ Գըլէրին տախի սանէմինի եաբանասընա գարար վէրիլտի քի, պու տա պիրիպիրլէրինտէն պիր գաչ այլար տահա այրըլմամալարընա պիր պէհանէ իթթիխազ օլընմըշ ըտը։

Digitized by Google

Գոնթէս տը Վիվիան տէր իտի քի . – Գլէր եօրուլուպ տա օտասընա չէքիլտիյի զէման , պիզտէ կիտէր պաղչէնին պիր քէօշէսինէ չէքիլիր , վէ օրատա սէրպէսթճէ էօքիւշէրէք տիլէտիյիմիզ կիպի գոնուշըրըզ։

Վալիտէ իլէ քէրիմէ պէյնինտէ վագը օլան միւնասիպէթի թապեիյէնին իւզէրինէ չէքիլմիշ օլան բէրտէնին ալթընտաքի սըրրը, հէր իքիսի ֆէվգէլատէ իհթիմամ իլէ քէթմ իտէրլէր , վէ քէնտիլէրինին տախի խապէրլէրի օլմագսըզընը շու հալտէն ղիեասէսիյլէ լէղզէթեապ օլուրլար ըտը ։

Մա մաֆիհի , կիւնիւն պիրինտէ պիրտէն պիրէ Մարկրիթ Մէրեէմ վալիտէսինէ պէր վէճհի աթի պիր սուալէ պաշլատը քի , գոնթէս իպթիտայը էմրտէ պու սուալի սուլի թէֆսիր իթտի ։

— Գլէրի գա՞չ եաշընտա էվլէնտիրմէք տիր նիյէթինիզ։

Գոնթէս . – Նի՞չին պունը սուալ իտէ յօրսըն ։

Մէրեէմ. – Անլամագ իչին ։

Գոնթէս . – Եօգ եօգ . պաշգա պիր ֆիքրին օլմալը ։

Մէրեէմ. – Նէ՞ կիպի ֆիքր ։

Գոնթէս . – Սէն քէնտինճէ տէրսին քի , Գլէր էվլէնտիյի կիպի պէն տէ եալընըզ սէնին օղուրըմ. վէ պիրի պիրիմիզի սէվմէք իչին , արթըգ Գլէրտէն սագլանմաղա իհթիեաճըմըզ գալմաղ։

Մէրեէմ. – Ենանըլըյօրսըն , շու արալըգ պէն մահղա սէնին տիկէր գըզընըն սաատէթի հալինի տուշիւնիւյօրըմ. պէն օնը պիզզաթ քէնտիմ էվլէնտիրէճէյիմ։

Գոնթէս . – Ֆիմի՞ն իլէ էվլէնտիրէճէքսին ։

Մէրեէմ. – Հանրի Լագօսթ իլէ ։

Գոնթէս . – Ֆունը խաթրընտան պիլէ կէչիրէմէզսին ։

Մէրեէմ. – Նի՞չին կէչիրմէյիմ. Հանրի Լագօսթ , կիւզէլ, տիրաայէթլի , զէքի վէ գալպի բաք պիր տէլիգանլը տըր , բէտէրի զայէթ զէնկին օլարգտան պաշգա , էմնիյէթի ումումիյէյի գաղանմըշ պիր զաթ տըր . . . տահա նէ՞ լազըմ. միւրատըն գըզընը մութլաղա զաատէկեանտան պիրինէ՞ մի վէրմէք տիր ։

Գոնթէս . – Ա՜լա . . . պու պապտէ կէրէք պէնիմ վէ կէրէք գոնթէն, ֆիքրիմիզ նէ մէրքէզտէ օլարըզընը պիլիրսին . . . լաքին Հանրի Լագօսթ իլէ Գլէրին եաշլարը հէման պիր բատտէտէ կիպի տիր ։

Մէրեէմ. – Ջէվճ իլէ զէվճէ պէյնինտէ եաշճա պէօյիւք ֆարգ օլմամալը տըր , տէյու նիչէ տէֆալար խատիա իտէն սէն տէյիլմի քատին ։

Գոնթէս . – Շիւպհէսիզ . . . մա մաֆիհի պիր ֆէրգ տէ օլմալը տըր ։

Digitized by Google

Մէրեէմ. – Ճիտաէն ֆէրգ եօղըսա տա, զահիրէն վար տըր եա. Հանրի էն ազը եիրմի պէշ եաշընտա կէօսթէրիր, բէք չօգ եաշըլըլարտան, հաթիա պազը իսթիեարլարըմըզտան պիլէ տահա զիեատէ ազը պաշընտա պիր տէլիգանլը տըր։

Գոնթէս. – Բէք ալէա, ամմա, սէն իշին պիր ճիհէթինի ունուտույօրսըն։

Մէրեէմ. – Հա՛ նկը ճիհէթինի։

Գոնթէս. – Հանրի Լագօսթըն սէնի սէվմէքտէ օլտըղընը պիր արտալըգ անլա՛մամըշմը ըսըն։

Մէրեէմ. – Պիր վագըթ սէվէր իտի. լաքին իւմիտսիզ պիր ամթէշի ազգ, էնճամընտա սէօնիւ վէրիր. պէն հիչ իւմիտ վիրմէտիմ իտի։

Գոնթէս. – Նի՞չին, սանա բէք ույզուն պիր զէվճ օլապիլիր իտի։

Մէրեէմ. – Ա՛հ. վալիտէճիյիմ. իզտիվաճտան արթըգ պահս իթմէեէճէյինէ եէմին իթմիշ իտին... Պիլմիշ օլասըն քի պէն ասլա վէ գաթան էվլէնմէճէյիմ... պէն մահզա սէնին իլէ վէ սէնին իշին եաշամագ իսթէրիմ... գըզ ըմ, վէ գըզ գալաճազըմ. – տէտի։

Վալիտէսիյլէ շու մուպահասատա պուլընտըղը կիւն, Մէրեէմ՝ Վիլեէ ճատտէսինտէ վագը խանէսինէ ավտէթ իթտիքտէ, ազիմ պիր հագարէթէ մուսատրֆ օլտը։

24

Գու հագարէթի իտէն իսէ Բիէր Բօլքին իտի։ Մէրեէմի նէ թէաթրօտա վէ նէ տէ էվինտէ կէօրէմէտիյինտէն տօլայը, բրէնս Բօլքին տէլի տիվանէյէ տէօնէրէք, Վինեօնըն նասիհաթընա իմթիսալէն, պիր տէֆա միւլագաթա մուգապիլ, պիր մէպլաղը ճէսիմ թագտիմ իթմէյէ գարար վէրմիշ իտի։

Գէալէմէինին թէսլիմ իթմիշ օլտըղը մէքթուպտա, Բիէրին շու թէքլիֆի միւնտէրիճ օլուպ, մագասատը տախի այրգ այրղա պէեան գըլընմըշ ըսը։ Շիվէպաղլըղը միւսպէթ օլան պիր գարըեա պիլէ պու միսիլու պիր մէքթուպ եազըլմագ ճա՛իզ օլմայըպ, եալընըզ շուրասը վար տըր քի, Մարկրիթ Մէրեէմտէն պաշգա պիր գարըեա եազըլմըշ օլա ըսը, թէքլիֆ օլընան մէպլաղըն ճեսամէթի պէլքի իտիլէն հագարէթի պիր տէկրճէյէ գատար թախֆիֆ իտէպիլիրտի։

Digitized by Google

Մէրեէմ՝ ֆէվդէլատէ սուրէթտէ տուշարը հիտտէթ օլարագ, մէքթուպը բարա բարչա իտիպ ֆըրլատը վէրտի։

Ֆիլվագը օ անէ տէյին իթթիխազ իթմիշ օլտըղը մէսլէքէ նազարէն, պու միսիլու նալայըգ պիր թէքլիֆ վուգուինէ սէր ըշթէ վէրմէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, պէօյլէ պիր մէքթուպտան հիտտէթլէնմէկսի բէք թապիի իտի։

Բարիստէ հէր քէսին քէնտիսինի լայըգը վէճհ իւզրէ հէնուզ թանըմամըշ վէ մէսլէքի հագգընտա խալգըն թէրէտտիւտ իթմէքտէ պուլընմըշ օլտըղը պիր զէմանտէ վուգու պուլմըշ օլսա ըտը, պէլքի պիր տերէճէյէ գատար էհէմմիյէթ վէրմէզ իտի իսկ տէ, անճագ հէր թարաֆտան մազհարը իհթիրամ օլտըղը սըրատա վէ խուսուսըյլա մատամ Վիվիանըն խանէսինտէն պիրագ էվվէլ չըգմըշ օլտըղը հալտէ, չու հագարէթ վուգու պուլմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, պուրալարընը խաթրընա կէթիրտիքճէ հիտտէթի արթտըգճա արթմագտա ըտը։ Զանն իտէր իտի քի բրէնս Բօլքին քէնտիսինի թահգիր իթմէքլէ, գօնթէսի վէ զէվճինի վէ տօսթլարընը վէ հաթթա Գէլերի թահգիր իտէյօր։

— Ա՛հ, չու Բօլքինլէր, չու Բօլքինլէր. եիրմի պէշ սէնէ էվվէլ նէ իմիշլէր իսկ, պու կիւն եինէ այնը Բօլքինլէր տիր։ Տաիմա բարալարընը ինսանըն եիւզիւնէ չարբարլար, տաիմա բարալարընը յլա ինսանա թօգաթ վուրուրլար... պիր վագըթ պապասը սէրվէթի մէվճուտէսինի թագտիմ իտէրէք վալիտէմի ըէզիլ իթմէյէ չայըշտըղը միսիլու, պու կիւն տախի օնըն էվլատը պէնի այնը թէտպիր իլէ թէրզիլ իթմէյէ ուղրաշըյօր... ա՛հ, ուղրաեաճագլարը ֆէլաքէթէ միւսթահագգ տըրլար, միւսթահագգ տըրլար. խայըր, պու ատամլար շաեանը մէրհամէթ տէյիլ տիրլէր. – տէմէքտէ իտի։

Պիր միւտտէթտէն պէրու մատմուազէլ Մէրեէմին վալիտէսի պու Բօլքինլէրէ աֆվ իթմիշ օլտըղը կիպի քէնտիսինին տախի ոֆվ իթմէսի լազըմ կէլտիյինի տուշիւնմէքտէ օլուպ, պու իսկ, կիտիպ բրէնս Բօլքինի պուլուպ «սէնին սէրվէթին, նամուսըն, էօմրիւն, պէլքի թէհլիքէ իչինտէ տիր. ճանինին պիրինի էվինէ գապուլ իթմիշսին, պիր մահպէս գաչղընընա էմնիյէթի քեամիլէ պաղլամըշսըն, Բաուլ Գէրնիէ տէյու պէլլէտիյին չախս, Բիէր Վինեօ տըր. վէ գըզգարտաշը օլտըղը խոտիասընտա պուլընան գըզ իսկ, Վինեօնըն մահպէս արգատաշը օլուպ, գաբաթմասը տըր... էյի տըգգաթ էթ» տէմէքլէ հուսուլէ կէլէպիլէճէյինի հիւքմ իթմէքտէ իտի։

Ֆիլվագը բօլիս մէմուրընըն թէաթրօտաքի օտաոընտա իթմիշ օլտըղը հիքեայէտէն, բրէնսէս Նատէժին ղազէն պահսընը իթմէքտէ օլ-

Digitized by Google

տրղը գրզ Ջէհրլի Եբլան թա՛պիր օլընան Ալպէրթին ժանրօն օլտրղընը քէշֆ իթմիշ իտի։ Բօլքինլէրին մուվագգաթէն էվլէրինէ գապուլ իթմիշ օլտրգլարը գրզը, նիհայէթ օրատա եէրլէշմիշ օլտրղընը վէ միշթերէքի գատար խթիֆատէտ պուլընտրղընը տախի պիլիր իտի։ Պիրիսի բրէնսին խուսուսի քեաթիպի, վէ տիկէրի տախի բրէնսէսին մաեէթի վէ քիթապ օգուլըճբսը օլմըշ ըտը։

Պուրալարընը վէ պունլարընն քէնտիլէրինէ կիւնիւն պիրինտէ պիր օյան օյնատեաճաղլարընը բրէնսէ խապէր վերմէքլիյի թէսավվուր իտիպ տուրմագտա իքէն, Բիէրին մէքթուպը կէլմիշ օլմասը յլա, Բօլքինլէրին հիշ պիր վէճհ իլէ շաեանը մէրհամէթ օլմատըգլարընա գարար վէրմիշ իտի։

Տիկէր թաբաֆտան Բիէր Բօլքին իսէ քէմալի թէլաշ վէ ըզթըրապը գալպ իլէ մէքթուպըն ճէվապընա պէքլէմէքտէ իտի. Բաուլ Պէրնիէ, եա վագը օլան թէքլիֆի գապուլ իթախինի զըմնէն անլաթտըրաճաղընա վէ եախօտ թախմին իթտիքլէրի ախլագտա պիր գրզ օլմատըղընը պիլտիրէճէյինէ, բրէնսի գանտըրմըշ ըտը։

Պունընլա պէրապէր եէրմի տէօրթ սաաթ կէչմիշ օլտրղը հալտէ հիշ պիր ճէվապա տէսթրէս օլամատը։

Բիէր քեամիլէն մէեուսիյէթէ տիւշմիւշ իտի. թաամնան սօնրա, կէօեա սաթընն ալմըշ օլտրղը պէր ըէսմի կէօսթէրմէք պէհանէսիյլէ Բաուլը քէնտի օտասընա կէօթիւրիւպ.

— Ֆահա. հիշ պիր խապէր եօգ, հիշ։

Վինեօ. — Թէաճճիւպ իթմէմ։

Բիէր. — Նի՞չին թէաճճիւպ իթմէղսին, հաթթա սէն իտին պէնի թէէմին իտէն քի . . .

Վինեօ. — Եինէ թէէմին իտէրիմ. լաքին պիրազ միւսաատէ իթմէլի քի նէ՞ եաբաճաղընը տիւշիւնսիւն։

Բիէր. — Մէքթուպ տիւն տէյիլ էվվէլքի կիւն կիթտի։

Վինեօ. — Պէօյլէ պիր շէյ գարար վէրէպիլմէք իչին իքի կիւն քեաֆի տէյիլ տիր. էյէր մատմուազէլ Մէլեէմի էօյլէ իլք աղըզտա ավլամագ գօլայ պիր շէյ տիր տէյու գրեաս իտէյօր իտին իսէ, նիչի՞ն եարըմ միլեօն ֆրանգ վէրմէյէ գալդըշտըն . . . պիր գաչ պին ֆրանգ հուսուլի մագասատա եէթիշիր իտի . . . էյէր մուզայիրի օլարագ պուանէ տէյին հիշ պիր իղֆալաթ քէնտիսինէ թէէսիր իթմէմիշ օլտրղընա էմին իսէն, միւսաատէ էթ քի տիւշիւնսիւն թաշընսը վէ մէնֆաաթը ուղրընա սանա թէսլիմ օլմագլրղա հիշ օլմազսա ֆիքրինի ալըշտրրսը։

Digitized by Google

Բիէր. – Շու հալտէ մէ՛մուլ իտէ՛րմիսին, զանն իտէ՛րմիսին քի...

Վինեռ. – Էվվէթ, իւմիտ իտէրիմ. վէ նիչին իւմիտ իթտիյիմի տէ պիլիր՝ մի սին։

Բիէր. – Նի՞չին։

Վինեռ. – Զունքի սիւքութ իտէյօր։

Բիէր. – Անլաեամեօրըմ։

Վինեռ. – Էլինէ պիր գալէմ ալըպ «ռեոգ» տէյի եազմադ, գօլայ պիր չէյ տիր. իւչ հարֆտան իպարէթ պիր չէյ. լաքին պէնիմ մէմուլ իթտիյիմ կիպի, «էվվէթ» տէյու ճէվապ վէրմէյէ գարար վէրմիշ իսկ, ինհիզամ վէ խարապիյէթինէ պիր սիւս վէրմէք իչին գալէմինի պիր միւտտէթճիք էլինտէ օյնաթմաղա մէճպուր տըր։ Միւլագաթըն վագ-թընը թային վէ պէն տիւրլիւ թէտապիրի իհթիեաթիյէյէ թէչէպիւս իթմէսի լազըմ կէլիր քի, հիչ քիմսէ շիւպհէ վէ վէսվէսէյէ վարմասըն։

Բիէր. – Սահիհ տիր. պիրազ պանա իւմիտ վէրիյօրսըն։ Գու կիւն, կիւնիւմիւ նա՞սըլ կէչիրմիշ օլտըղըմը թէսավվուր իտէմէզսին... ա-ճապա նէ գատար վագրթ տահա պէքլէյէճէյիմ։

Վինեռ. – Գէլքի պիր եա իքի կիւն տահա... Ա՛հ. սէնճէ նէ գա-տար ագրլանէ տավրանմըշ օլուրսըն, էյէր քի...

Բիէր. – Անլատըմ, անլատըմ, եէթիշիր. պիր տիվանէ իլէ ագրլ-տան պահս օլունմազ, չունքի տիվանէ գրտմը ագլ պահսընտան պիր չէյ անլաեամազ։

Վինեռ. – Օ հալտէ, պէն արթըգ կիտէյօրըմ. մատամ՝քի սանա էյի նասիհաթլար վէրէմէյօրըմ, տէմէք օլուր քի, արթըգ սանա պիր ֆայտէմ օլմազ. – տէյիպ, օտատան չըգտը, վէ Ալպէրթին ժանրօ-նըն օտասընա կիթտի. պիր պաշ աղրըսընը պէհանէ իտէրէք էրքէնճէ օտասընա չէքիլմէսինի մէրգումէյէ էվվէլինտէն ըսմարլամըշ ըտը։

25

Իքինճի գաթրն սուֆասընտա Լօր Պէրնիէնին խըզմէթինէ թայէին իտիլմիշ օլան պէսլէմէյէ ըսաթ կէլտի։

— Գըզգարտաշըմըն եանընտա՞ մը ըտըն։

Պէսլէմէ. – Էվվէթ, էֆէնտիմ։

Վինեռ. – Նա՞սըլ տըր։

Digitized by Google

Գէսլէմէ. – Մատմուազէլին էլան պաշը ազրբյոր։

Վինեռ. – Եաթմոը մը։

Գէսլէմէ. – Խայբը էֆէնտիմ, տահա եաթմատը։

Վինեռ. – Եաթմաղա կիթմէտէն էվվէլ, պիր քերրէ կէօրմէք իսթէր իսիմ. ըէճա իտէրիմ պիր քերրե ասլը վէր, պէնի գատուլ իտէպիլիր մի։

Գէսլէմէ. – Գաշ իսթիւնէ էֆէնտիմ. – տեյիպ, մուֆարագաթ իտերէք պիր տագբգե սանլա մատմուազէլ Լօրբն մէՀՀունիյէթլէ գատուլ իտէճէյի խապէրինի կէթիրմէքլէ, Բաուլ Գէրնիե իշերեյե կիրտի։

Ալպերթին. – Օտամա կէլմէք իչին պու նէ գատար թէքէլիւֆ. հերքեսին նազարընտա սէնին հէմշիրէն օլաբղըմ հալտէ քիմ շիւպհէ ի-տէպիլիր քի...

Վինեռ. – Ինլպէթթէ քի թէքէլիւֆ իթմէլիյիմ. լուզումբզ տբր տեյու զանն իտեր խէն եանբլբյորսն. մուղայիրի օլարագ հեր քիմ քի եա միւսամէհէտէն վէ եախոտ զամիրինին ըահախընտան նաչի պու միսիկու թէքէլիւֆլերտէն սարֆը նազար իտէճէք օլուրսա, պու միսիլլուլէր հեր նէ գատար էհլի ըրզ օլսալար, տահա զիեատէ շիւպհէյի տավէթ իտեբլեր։

Ալպերթին. – Հագգըն օլմալը. լաքին այնը չաթընըն ալթընտա պէօյլէ պիրիպիրիմիզատէն այրը օլարագ եաշամագ, զիեատէսիյլէ սը-գընթբլը պիր չէյ։

Վինեռ. – Սապր էթ. պիրազ վագբթտան սանրա արթբզ պիրիպի-ռիմիզատէն այրբլմայբզ... սէօզ վէրտիմ... կիտէր Ամէրիգանընն պիր քէօշէսինտէ պէրապէրճէ էօմրիւմիզիւ կէչիրիրիզ. պէն նէրէյե օլսա կիտերիմ... պաղչէլի պիր էվ պուլուրուզ... արապալար, ոթլար, խըզմէթքեարլար ալբրբզ... զէնկինլէնէճէյիզ վէ հեր թէհլիքէտէն մա'սուն օլարագ եաշաեաճաղբզ։ Էյէր Ֆրանսայը արզուլէյէճէք օլուրսան, երինե կէլիրիզ. կէօրիյօրսը՞ն եա, արանբլտբլբմբզ հալտէ պիլէ Բարիսին թա օրթասընտա սագլանմագ նէ գատար գօլայ չէյ իմիշ։

Ալպերթին. – Ցըշարբեա չբգմամագ շարթբյլա, գօլայ։

Վինեռ. – Պու հաֆթա բրէնսէս իլէ իքի տէֆա չբ՞գմատըն մը։

Ալպերթին. – Էյի պիր չէյ եաբմատբմ. ամմա, չբգմամագ տա միւմքին տեյիլ իտի։

Վինեռ. – Շիւպհէսիզ, մատամ քի բրէնսէսե ըէֆագաթ իթմէյե ուճպուր սըն չբգաճագսըն. մա մաֆիհի կէօրիյօրսըն եա, հիչ պիր չէյ օլմատը վէ պունտան պէօյլէ տե օլամագ... Ալպերթին ժանրոնը պուլմաղա մէմուր օլան բօլիս մէմուրլարը, բրէնս Բօլքին իլէ շաշաալը պիր

արապատա պէրապէր կէզէն վէ գրեաֆէթի եէրինտէ օլան պիր գրզ հագգընտա պիր կէօնէ չիւպհէյէ վարամազլար . . . Շիմտիլիք վագրթ զաեի իթմէյէլիմտէ իշիմիզէ պագալըմ. սէնին տէ իսթիրահաթա իհ-թիեաճըն օլտրզը իշին , պէն տէ պիր ան էվվէլ կիթմէլիյիմ։

Ալպէրթին . - Գօնուշալըմ, ամմա պիրազ տահա եագըն կէլ. կէլ շու գանաբէյէ օթուր։

Վինեօ . - Եօգ , պէպէմէ իշէրի կիրէպիլիր։

Ալպէրթին . - Բրէնսէս իլէ պէրապէր պուլընտրզրն զէման պէյլէ իհթիեաթլարը տիւշիւնմէյօրսըն , կէշէն կիւն թա եանը պաշընտա օ-թուրմըշ, էլինի սրգբյօրտրն , պէն տէ իւռթէ կէլտիմ։

Վինեօ . - Սէնին իշէրի կիրտիյինի կէօրտիւմ վէ սէնտէն տէ չէքմէ-մէյէ իհթիեաճ կէօրմէտիմ։

Ալպէրթին . - Պունընրլա պէրապէր . . .

Վինեօ . - Պունընրլա պէրապէր , նէ՞. . . պու տիվանէճէ գրզանճ-լրգլարընրլա պէնի ըահաթ պրրագաճամգարն եա . պէնիմ մնգատարմ նէ օլտրզընը բէք էյի պիլիրսին . . . պէն սէնի գրզգանրյօրմրյըմ քի , սէն պէնի գրզգանասրն։

Ալպէրթին . - Պու սէօզ ույտրմ։ Բրէնս, իսթիեար ատամրն պի-րի, հալպու քի բրէնսէս . . .

Վինեօ՛. - Եագընտա գրրգ եաշընա կիրէճէք . . . պէն մէյվէնին թրրֆանտասընտան լսշլանտրզրմը , զանն իտէրիմ քի սանա սէօյլէմիշ վէ իսպաթ իթմիշիմ տիր։

Ալպէրթին . - Էօյլէ ամմա , օլզուն մէյվէլէրին տէ լէզզէթինէ պա-գայօրսրն։

Վինեօ . - Հասպ էլ վէզիֆէ , հասպ էլ իգթիզա օլզունլարրն առ լէզզէթինէ պագայօրրմ քի , պունտան պէօյլէ էօմրիւմ օլտրզճա սէ-նին իլէ թրրֆանտա մէյվէ եէեէպիլէյիմ. . . սէն հագրգէթէն նան-քէօրլիւք իտէյօրսրն . . . պու պահսը գարայալրմ. . . պու ագշամ Բօլքին նէ՞րէյէ կիթտի։

Ալպէրթին . - Հավա ալմաղա չրդաը . . . զէվալլը ատամ պիրազ զիհնինի տաղրթմաղա մէճպուր ըտը։

Վինեօ . - Եէնի պիր վուգուաթ մրվար , նագլ էթ պագալրմ։

Ալպէրթին . - Թաամտան սանլա զէվճէսինին վէ սէնին զայպուպէ-թինիզտէն իսթիֆատէ իտէրէք , պէնիմ իշին հիտա իթմէքտէ օլտրզը չիատէթի աշգընտան պահս իթտի։

Վինեօ . - Պու թաղէ պիր հավատիս տէյիլ։

Ալպէրթին . - Թաղէ տէյիլ ամմա , էյլէնճէլի տէ տէյիլ . . . իբի

Digitized by Google

այ միթէմատիյէն այնը էգկիյի տինլէմէք, սրդընթրլը չէյ... արատա պիր, հիչ օլմազսա հավայը տէյիշտիրսէ, ելինէ նէ իսէ, լաքին էյլէսի տէյիլ. տահմա պիր չէյ սայրգլար. – վէ բրէնս Բօլքին կիպի սէսինի գալընլաթտրարագ.

«Էվէ կէլտիյին կիւնտէն պէրու պանա ղարիպ սուրէթտէ թէէսիր իթտին. սէնի չիտտէթլէ սէվէճէյիմի հիսս իթտիմ իտի, մէյէր եանըլմամըշըմ. օ գատար կիւզէլ օ գատար չիրինսին քի...» տէր տուրուր, պու սէօզլէրի հիչ տէյիշտիրմէդ. եալընըզ սէօզ իլէ տէ իքթիֆա իթսէ ելինէ նէ իսէ, էլլէրիմի թութար, պէլիմի սրգար, էօրմէյէ գալգըշըր... Օ՛, չօգ միւնասիպէթսիզ հէրիֆ... իսապէթ քի ելլան կիպի էլլէրինտէն սիվիշիր գաչարըմտա, օ տա ադզը աչըգ գալըր։

Վինեօ. – Ելինէ պու ադշամտա մը, պունլարը սէօյլէտի։

Ալպէրթին. – Պու ադշամ տահա պէտթէր, թէշէպպիւս իթտիյիմիզ իշին նէթիճէսի պէնիմ իտէճէյիմ մուամէլէյէ միւթեվագբֆ օլտըգընը, վէ Բօլքինին աչգ ու սէվտասընը արթըրարագ ոնը հիւքմիւ-միւն ալթընա ալմագ լազըմ կէլէճէյինի սէօյլէմիշ իտին։ Շու եաբըշ-ղան հէրիֆտէն պիր ան էվվէլ գուրթուլմագ, սէնին մուամէլաթընը թէսհիլ իթմէք վէ շու էվտէն չըգըպ սէնին իլէ եալընըզ պաշըմա էօմ-րիմիմ կէչիրէպիլմէք իշին, պու ադշամ բրէնս Բօլքինէ տահա զիեատ չիվէքեարլըգ իթտիմ... տահա զիեատէ պայղըն կէօզլէրլէ եիզ-զիւնէ պագտըմ...։ Ցիշլէրիմի պիր էյի կէօրսիւն տէյու ադզըմը ա-չապիլտիյիմ գատար աշտըմ. տիշլէրի բէք պէյէնտի... Նիհայէթ հէր սէն՝ աթըմը իճրա իթտիմ։

Վինեօ. – Էյ բրէնս նէ՞ եաբտը։

Ալպէրթին. – Պէնի թահրթը հիւքմիւնէ ալմըշ զաննըյլա, ալէլհի-ստապ պիր չէյ իսթէմէյէ գալգըշտը։

Վինեօ. – Սէն տէ ելլան կիպի գօլլարընըն իշինտէն գայրպ պիր թարաֆա չէքիլտին, էյլէ՞ մի։

Ալպէրթին. – Սիվիշտիմ ամմա, խայլը միւշքիլաթ չէքտիմ. պէրէ-քէթ վէրսին քի օ սրրատա օտաեա պիր խըզմէթքեար կիրտի տէ... լաքին, շու օյունտան սրգըլըյօրըմ, չունքի պու ատամին եանընտա պէ-նիմ կիպի պիր գըզ տահմա թէհլիքէտէ տիր։

Վինեօ. – Զօգը կիթտի ադը գալտը. պէն իշին պիր ան էվվէլ էօ-թէսինտէն պէրի կէլմէյէ պու ադշամ արթըգ գարար վէրտիմ. պա-զէն տէ պէօյլէ չէյլէրտէ չօգ պէքլէմէյէ կէլմէգ. չիմտի սէնին պաւն-տան պէօյլէ նէ եաբտաճաղընը թարիֆ իտէյիմ. էվվէլա. չանը վուր տա պիր չայտան չայ իսթէ. կէօեա զաշ ադրըբնա ֆահտէլի տիր. – տէտի։

Digitized by Google

26

Պէսլէմէ՝ Ալպէրթինին խաթէտիյի չայը կէթիրիզ տըշարը չըգտըգտըգտան ուսնրա, Բիէր Վինեռ՝ Ալպէրթինին եանընա օթուրմաղա բաղը օլտը։

— Եարըն բրէնս Բոլքին իլէ եալընըզ պուլընմամադ իւզրէ լազըմ կէլէն թէտապիրի իթթիխազ իթմէլիսին։

Ալպէրթին. — Պու սէօյլէտիյին ճանըմա միննէթ։

Վինեռ. — Սուս օլ, կէվէզելիք վագթը տէյիլ։ Օ եիւզիւնէ պաղաճաղ օլուրսա, սէն էօնիւնէ պաղաճաղսըն, ութանաճաղսըն. եա կիւնտիւզ, վէ եա ագշամ պիր սրալըզ վագթթ պուլուպ. ապաս եարտըղըմըզ էյի պիր չէյ օլմատը, պէնի մէեուս իթտին, արթըք սէնի կէօրմէք իսթէմէյորըմ, պէնի պու էվտէն չըգըպ կիթմէյէ մէճպուր իտէճէքսին» տէյու անլաթտըրը վէրիրսին։

Ալպէրթին. — Զանն իտէրիմ քի պու թէտպիր իլէ իշին նէթիճէսինէ բէք չաբըզ վարամայըզ։

Վինեռ. — Հաթթա մուղայիրի. սէնի մահճուպ կէօրտիւքճէ «էյէր գօրգույօրսա, տէմէք տիր քի զաաֆքնը անլայօրտա պէնի սէվիյօր» տէյէճէք։

Ալպէրթին. — Ալթմըշ եաշընտա օլտըղը հալտէ-տէ սէվիլմէյի ֆիքրինտէն կէչիրէպիլէր մի։

Վինեռ. — Շիւպհէ՞ մի վար, միլիոնլար սահիպի օլանդն եաշը օլմաղ. վագթլարընը տայիմա պիր գաբը իլէ կէչիրիպ, իսթիհզարլանմատըգլարընա վէ հաթթա մուղայիրի օլարագ կէնճէնտիքլէրինէ օ գարըյը գանտըրըրլար. սէնին էվտէն չըգըպ կիտէճէյիմ տէվէնտէն, հագըգէթէն գօրգուպ, հավէսի, հասէտի, մուհապպէթի հէր արթըգճա արթար... կիւնիւնու կեահ իւմիտ իտէրէք վէ կեահ մէ՝եուս օլարագ կէչիրիր. տուչար օլտըղը աշդըն գուվվէթ վէ շիտտէթինի քէնարսի տասի թաստիգ իտէրէք էրթէսի կիւնու նէ օլաճաղընա ինթիզար իտեր. էրթէսի կիւնու տէ բրէնս իլէ եալընըզ պուլընմաղա ղայրէթ իտէրսին... Պու գօլայ չէյ, օղլըյու գարըսընտան զաշդա սիզի թա՝ճիզ իտէճէք ատատ՝ էօգ.. պէն օղլընը նէ սուրէթլէ մէշգուլ իտէճէյիմի զիլիրիմ. ղէրճէքսինին ալ եանընտան պէրըլմամ։

Ալպերթին. – Ինչ քիւլֆէթլերէ իհթիեաճ վա՞ր մը։

Վինեօ. – Հաթթա բէք ղիեատէ իհթիեաճ վար. պէն էօյլէ եաթ-մալը յըմ քի, սէն տէ սերպէսթ օլասըն։

Ալպերթին. – Ցահա նէ՞ եաբաճաղըմ, պագալըմ։

Վինեօ. – Աղլաեա աղլաեա «Եալվարըրըմ. պըրագ պէնի, պըրագ պէնի. նամուսըմնան պաշգա ինտիմոէ գըյմէթտար հիչ պիր շէյ օլ-մատըղընտան, ըրզըմա ըիայէթ էթ. սէն պէնտէն կէնճ, պէնտէն կիւ-ղէլ գըզ պուլա՞մազմըսըն, եա ըրզըմը ղայպ իտէճէք օլուր իսէմ, հա-լիմ նէ՞ օլուր։ Սէն էվլի պարգը ատամընը...» տէյու ըէճա վէ նի-եազլարա գալգըշըրսըն։

Ալպերթին. – Բէնտիմ սէօյլէյօրըմ զանն իտէյօրըմ։

Վինեօ. – Հա շէօյլէ, պէճէրէպիլէճէյինի շիմտի անլայօրըմ. օ տա տանա տէյճէք քի. «իսթիգպալտէն նի՞չին պահս իտէյօրսըն, իսթիգ-պալինի թէէմին ի՞թմէյճէյիմ մի տէյու գըբեաս իտէյօրսըն, պէնիմ վէզիֆէի մուգատտէսէմ, պու օլաճագ տըր. պէն էօլտուքտէն սոնրա հիչ պիր շէյտէն մահրում գալմաեաճաղընն կիպի, պէն ուաղ օլտըգճա տա, սէնին քեաֆֆէի արզուլէրինի իքմալ իտէճէյիմէ հիչ շիւպհէ իթ-մէ, սէնի օ գատար ոէվէրիմ քի...»

Ալպերթին. – Բրէնս քէնտիսի սէօյլէյօր զանն իտէյօրըմ։

Վինեօ. – Օ հալտէ, կէօեա քի ըրէնսին սէօզլէրինտէն էմնիյէթի թամամէ հասալ իթմիշսին կիպի, կէօզլէրինի սիլէրսին, լաթիֆճէ պիր թէպէսիում իտէրսին, պըրագըրսըն քի էլինի թուքսըն. խէլէճան իլէ նէֆֆէս ալըպ վէրմէյէ պաշլարսըն. գալպին շարբայօր զանն իտեր... վէ արթըգ հիչ պիր շէյ կէօզիւնէ կէօրիւնմէզ։

Ալպերթին՝ գահ գահ կիւլէրէք. – Էյ պունա տէյճէք եօգ. լաքին իշ պու տէրէճէլերէ կէլէճէք օլուրսա, երինէ պու ագշամքի հալէր պաշլայըպ, էլինտէն սիվիշմէնին շարէսինի արամաղա մէճպուր օլուրըմ։

Վինեօ. – Եօգ. արթըգ մուգավէմէթ իթմէյէ թագաթըն գալ-մամըշ տա, թէսքիմ օլմըշըն կիպի...

Ալպերթին. – Ամանն, տէմէ։

Վինեօ. – Կէօեա պիրտէն պիրէ ագլըն պաշընա կէլիր։

Ալպերթին. – Հա. պու իշիմէ կէլիր։

Վինեօ. – «Պէնի էվինէ գապու իթմիշ օլան գարընա խըեանէթ մի իտէյիմ, ալտատայըմ մը. խայըբ խայըբ, պէն պու խազասէթի գա-պուլ իտէմէմ» տէյու պաղըրարագ, հէման եէրինտէն ֆըրլանըրսըն։

Ալպերթին՝ եէրինտէն դալգարագ. – Շէօյլէ՞ մի։

Վինեօ. – Թամամ. էյէր իլէրիտէ զէնկին օլաճաղըմըզ մուգաբրեր

օլմասա ըսը, սէնին իլէ մէմալիքի էճնէպիյէտէ գօմէտիա օյնայալըմ, տէյէճէք տիմ. հագըդէթէն չօգ բարա գաղանը ըսըդ։

Ալպէրթին՝ թէքրար կէլիպ Վինեոնըն եանընա օթուրարագ. - Սէն շիմոի պուրատաքի գօմէտիայը թէքմիլ էթ տէ...

Վինեօ. - Էվին իչինտէ գարըսընըն խաթրընա բիայէթ իթտիյինի կէօրիւնճէ, էվտէն տըշարը կէօրիւշմէք իւզրէ սանա այրըճա պիր տաիրէ խաթիճար իթմէյի թէքլիֆ իտէճէք տիր։

Ալպէրթին. - Ղունա նէ՞ ճէվապ վէրմէլի։

Վինեօ. - Օ հալտէ պէնի մէյտանա աթարսըն, տէրսին քի. «գարտաշըմ պէնիմ ադրամա տիւշիւպ, նէ եաբտըղըմը իսապէր ալաճագ օ-լուրսա, նէ գատար քէտէր իտէր, ֆամիլեանըն նամուսը պէրբատ օ-լուր. եա հիտտէթ վէ մէեուսիյէթի արասընտա կէօզիւնէ հիչ պիր շէյ կէօրիւնմէյիպ տէ... Եօ՛գ, եօ՛գ. ա՛ալա ա՛ալա... էյէր սէնին իպրամընա գարշը գօեամեեաճագ, էյէր սանա մուգավէմէթ իտէ-մէյէճէք օլուպ, պիր գապահաթա կիրիֆթար օլաճագ օլուրսամ, հէր հալտէ պու գապահաթը գարտաշըմտան ուզագ պիր մահալտէ իշլերիմ... գարտաշըմըն կէլիպ պէնի պուլմասընը պէնի կէօր-մէսինի իսթէմէմ. կիտէր այպրմը ուզագ պիր մահալտէ վէ տիեարը էճնէպիյէտէ կէօմէրիմ.»

Ալպէրթին. - Տիեարը էճնէպիյէտէ՞ մի։

Վինեօ. - Էվվէթ. չունքի սէնին հարէքեաթ վէ մուամէլաթըն իւ-զէրինէ Բօլքինին տահա զիեատէ սանա աշրգ օլաճաղընա պինանէն, պիր սէեահէթ իթմէքլիյի թէքլիֆ իտէճէյի տէրքեար տըր. սէն երինէ իթի-բազ իտէրսին, օ երինէ սէնի իգնա իթմէյէ չալըշըր, վէ նիհայէթ «տիւ-շիւնէյիմտէ եարըն ճէվապ վէրիրիմ» տէրսին։

Ալպէրթին. - Տահա ուզանաճա՞գ մը։

Վինեօ. - Պու ուզանմագտան, սէնտէն իսէ տահա զիեատէ օ մուզ-թարրպ օլաճագ տըր, չունքի աշրգ օլան ատամ իչին հէր շէյ ուզուն կէօրիւնիւր. էրթէսի կիւնիւ կէօեաքի արթըգ թէհամմիւլէ մէճալին գալմամըշ տա բրէնսին չիտտէթի աշգընա մաղլուպ օլմըշսըն կիպի եօլ-ճըլըգ մատտէսինի գապուլ իտէրսին, վէ թէրթիպաթընա պէրապէրճէ թէշէպպիւս իտէրսինիզ. թէալլիւգաթըմըզտան պիրիսինին խաթալըզը միւնասիպէթիյլէ պիր ան էվվէլ կիթմէք իւզրէ սանա Պրթանեատան կէօեա պիր թէլէկրաֆ կէլիր. սէն տէ եօլա չըգարսըն։

Ալպէրթին. - Պրթա՞նեատա մը կիտէճէյիմ։

Վինեօ. - Եօգ, ճանըմ. Ինկիլթէրրայա. հէմտէ բրէնա իլէ պէ-ռապէր։

Ալպերթին. – Էյ պէն օրատա, պու ատամըլա եալընը՞զմը գա-
լանաղըմ։

Վինեռ. – Պէնիմ իլէ եալընըզ գալանագաբն։

Ալպերթին. – Սէնի՞ն իլէ մի։

Վինեռ. – Էվվէթ, պէնիմ իլէ. պէլքի գարըսը տա օրատա օ-
լուր։

Ալպերթին. – Գարըսը՞ տա մը։

Վինեռ. – Շիմոի անլարաբն. – աէտի։

27

Բիէր Վինեռ տըշարըեա չըգըպ, սուֆատա եախօտ նէրտիւվէն-
լէրին իւզէրինտէ քիմսէ պուլընմատըղընա էմնիյէթ բէյտա իթտիք-
տէն սոնրա, թէքրար մահպուպէսինին նէզանինէ կէլէրէք, քէմալը իհ-
թիեաթընտան նաշի, ղայէթ եավաշ սէս իլէ.

— Պէն սանա շիմոիյէ գատար թէսավվուրաթըմ նէտէն իպարէթ
իսկինի պիր էյիճէ անլաթտըրմամըշ ըտըմ. շիմոի սուրէթի գաթի-
յէտէ գուրմուշ օլտըղըմ տօլապն նէ սուրէթլէ տէօնէճէյինի սանա
անլաթտըրայըմ. օ վագըթ իշի պիլէրէք մուավէնէթ իտէրսին, տահա
գիեատէ իշէ եարար օլուրսըն։

Ալպերթին. – Տինլէյօրըմ. սէօյլէ։

Վինեռ. – Թախմինյէրիմին վէ հիսապլարըմըն հիշ պիրինտէ եանըլ-
մամըշըմ. իւշինիւն տէ թապիյէթլէրի նէ օլտըղընը էյիտէն էյի ան-
լամըշ օլտըղըմ ճիհէթլէ, իւշիւ տէ շիմոի ավուճըմըն իշինտէ տիր,
նասըլքի պիրազ սօնրա պունլարըն սերվէթինին պիր գըսմը օլան իքի
միլեօն ավուճըմըն իշինտէ օլաճագ տըր։

Ալպերթին. – Իքի՞ միլեօն մը։

Վինեռ. – Իքի միլեօն. տահա արգասը տա վար։

Ալպերթին. – Տահա իւմի՞ տտէ մի վար։

Վինեռ. – Շիւպհէսիզ. սէն տէ պէն տէ հէր կէօնա թէհլիքէտէն
որի վէ պէրի օլտըղըմըզ հալտէ իշէ տէվամ իտէպիլմէք իշին, տիկէր
պիր թէրթիպ տահա արատըմ. շիմոիլիք իքի միլեօնա գանաաթ իթ-
մէլիյիզ։

Ալպերթին. – Գանաաթ իթմէյէ ղայրէթ իտէրիմ։

Digitized by Google

Վինեռ. – Պու էքի միլեռն ֆրանգ էքիյէ մունգասամ տրը. պիր միլեռն պէշ եիւզ պին ֆրանգը, բրէնս Բօլքինին մէճպուրի օլարագ կէթիրէճէյի ագչէ, վէ պէշ եիւզ պին ֆրանգը տա, օղլու բրէնս Բիէրէ Թախսիս իթմիշ օլտըղըմ ագչէ տիր. էվվէլա պիր միլեռն պէշ եիւզ պինին պահանը իտէլիմ. պու բարայը բրէնս Բօլքին պէշ պանգաեա թագսիմ իթմիշ, եանի Էմանէթ պանգասընա, Գրէտի Լիոնէյէ, Սգոնթօ պանգասընա, Շիրքէթի ումումիյէ վէ Ֆրանսա պանգալարընա, եիւզ պին ֆրանգ գատար տա Գոնթուար մ'Էսգոնթ պանգասընտա վար ըտը ամմա, տիւն քէնտի հիսապընա օլարագ, պու եիւզ պին ֆրանգը մէղքիւր պանգատան ալտըմ։

Ալպէրթին. – Ալտըն տա քէնտիսինէ թէսլիմ իթտի՞ն մի։

Վինեռ. – Շիւպհէ՞ մի վար. հաթթա տա քէմալը մէսէրրէթլէ թէսլիմ իթտիմ, չունքի պիր միւտտէթճիք բարաեա իհթիեաճը օլմաեաճաղընտան, տէֆթէրլէրինէ էլ սիւրմէյիպ, չէք տէֆթէրլէրինի պէն տիլէտիյիմ կիպի գուլլանապիլէճէյիմ. հէմտէ պու միւնասիպէթլէ պանգատան բարա ալմանընը տա թէրթիպինի տէ էօյրէնմիշ օլտըղըմ-տան, պու տէֆա քէնտի հիսապըմա օլարագ ալաճաղըմ պիր պուչուգ միլեռն ֆրանգը կիւզէլճէ էլէ կէչիրէճէյիմ։

Ալպէրթին. – Լաքին բրէնս Բօլքին պու կիտիշէ ալմըշ օլտըղը եիւզ պին ֆրանգը տէրհալ սարֆ իտիպ պիթիրէրէք, եէնիտէն ագչէ չէքմէյէ մէճպուր օլաճագ տրը. օ զէման նա՞սըլ օլաճագ։

Վինեռ. – Օ զէման պիզ Ամէրիգատա օլաճաղըզ։

Ալպէրթին. – Էյ օ թէլէկրաֆ մէսէլէսի, վէ պիր տէ Ամէրիգատա եագայը էլէ վէրիրսէ՞ն։

Վինեռ. – Պէնիմ, Բիէր Վինեռ օլմայըպ, Բաուլ Պէրնիէ օլտըղըմը վէ օլաճաղըմը ունուտույօրսըն։

Ալպէրթին. – Բաուլ Պէրնիէ օլտըղըն հալտէ, Ամէրիգատա եագալարլար Ֆրանսաեա կէօնտէրիրլէր, վէ Ֆրանսատա Բիէր Վինեռ օլտըղըն զահիրէ չըգար։

Վինեռ. – Շուրասընը էյիճէ պէլլէ քի, Բաուլ Պէրնիէյի էօյլէ սէնին պիլտիյին կիպի բէք գօլայ էլէ կէչիրէմէղլէր. չունքի պէն հէր նէրէտէ պուլլանաճագ օլսամ, հէր տիւրլիւ թէտապիրի իհթիեաթիյէյի գուլլանըրըմ. չուրասը տա վար տրը քի, պէնի Ամէրիգատա թէտգըպ իթմէք իչին, բրէնս Բօլքինին իչի մէյտանա չըգարմասը լազըմ կէլիր քի պունա տա բրէնս պիր վէճհ իլէ ճէսարէթ իտէմէզ։

Ալպէրթին. – Նի՞չին։

Վինեռ՝. – Զունքի իղֆալ իթմէյէ չալըշարագ, պէրատէրինճէ ա-

լեալ Ինկիլթերրաեա կէօթիւրմիւշ օլտրղը օն պէշ եաշընտա պիր գէրդն գարտաշը էլէ վէրիլէմէզ. բրէնս Բօլքին կիպի պիր զաթ, խապգը լիսանընա տիւշմէքտէն իսէ, պիր պուչուգ միլեօն ֆրանգտան վաղ կէշմէյի թէրճիհ իտէր. օնուն ինչին պիր պուչուգ միլեօն, պիր տանէա ռուգապիլինտէն տիր։

Ալպէրթին. – Շիմտի անլատրմ։

Վինեօ. – Խապէթ քի անլամըշսն. չու հալտէ ֆարզ իտէյիմ քի, կեչէլէճէք ճումնա կիւնիւ հարէքէթինիզ մուգարրէր օլսուն... Սապահ էվտէն չըգարսըն. վէ Պրրթանեաեա կիտէն գաթարա պինէճէք եէրտէ, սէնին ինթիխապ իտէճէյին պիր մահալտէ կիտէր բրէնս Բօլքինի պէքլէրսին, պիրազ սօնրա օտա էվտէն չըգար. վագրթլարընը պէն թէրթիպ իտէրիմ. սէնի պուլուր վէ պէլապէրինճէ եա Գուլօներ-եա եա Գալէ չըմէնտրֆէրինէ կիտէրսինիզ։ Պէն բրէնս Բօլքինատէն գուրթուլտրղըմ հալտէ էվվէլինտէն հաղրրլամըշ օլտրղըմ չէքլէր իլէ, իսմլէրինի սէօյլէմիշ օլտրղըմ պանգալարա միւրաճաաթ իտէր բարալարը թօքլարըմ։

Ալպէրթին. – Բարալարը ալը, սէն տէ Ինկիլթերրաեա էլիր պէնի պուլուրսն։

Վինեօ. – Օ գատար աճէլէ իտէճէք պիր իշիմ եօգ. չունքի, բարալարը ալմամըշ օլտրղընը, չէքլէր գալպ օլուպ, իմզալարը քէնտի իմզասը օլմատրղընը բրէնս Բօլքին տէյէճէք տէյի՞մի. պուրատա պուլընմաեաճագ քի, իշի անլասըն սա պունլարը տէյէպիլիր։

Ալպէրթին. – Եա օ տէտիյին պանգալար պիր շիւպհէյ վարրը-լա՞րսա։

Վինեօ. – Մատամ քի, գօեաճաղըմ իմզալար քէնտի եանընտա պուլընան թաթպիդ իմզասընն այնը օլաճագտա, նի՞չին պանգալար շիւպհէյ վարսընլար։

Ալպէրթին. – Սէն հիչ պիր չէյտէն գօրգմայօրսըն տա, աճէլէ իթմէյօրսըն... լաքին պէն քի Բօլքին իլէ եալընրդ եօլճըլրդ իտէճէյիմ, չօգ գօրգույօրըմ։

Վինեօ. – Շըմէնտրֆէր իշինտէ քէնտի քէնտինի մուհաֆազա իթմէյ մուգթէտիր տէյի՞լմի սին։

Ալպէրթին. – Շըմէնտրֆէրտէ մուհաֆազա իտէրիմ, լաքին էրթէսի կիւնիւ Լօնտրատա օնուն ըլա նէ՞ եաբայրմ։

Վինեօ. – Սապահ Լօնտրաեա եէթիշիրսին... պէն տէ ագշամ... թամ լաղըմ օլան վագրթատա կէլիրիմ... Տիւշիւն պիր քէրրէ Բարիսէ տահա նիչէ իշլէրիմ օլտրղընը... պրբաղրդ սավուշըյօր կիպի օլ-

մասրն տէյու սուրէթի հարէքէթիմի թէրթիպ իթմէլիյիմ։ Ազիզէթիմէ սէպէպ պուլմալը վէ հէր ախուրլու թէտապիրի թէէմին իթմէլի։ Բարէ-սին մա՛ռուֆ սոգագլարընտա քէմալը էմնիյէթլէ կէզէրիմ ամմա, Պու-լոնեը կիպի Գալէ կիպի մահալլէրէ հիչ էմնիյէթիմ եօգ։ Էլ հասրլ Բոլ-քինին ղայպուպէթի տէվամ իթմէլի քի, պիզտէ օ պէօյիւք եօլճըլըղը-մըզը իթմէյէ վագրթ պուլապիլէլիմ։

Ալպէրթին. – Պու գատար իշլէրի նա՛սրլ պիթիրէճէքսին։

Վինեօ. – Սոնրա անլաթտրրրրմ։ Շուրասընը եալընըզ պիմիշ օլ քի սէն Ֆրանսատան ըրէնս Բոլքինին թահթը հիմաեէսինտէ օլարադ մուֆարագաթ իտէճէք իսէն, պէն տէ մէ՛մուլ իտէրիմ քի բրէնսէս Նա-տէժին հիմաեէսի թահթընտա վէ անըն իլէ գոլ գոլա օլարադ Ֆրան-սատան չըգարրմ։

Ալպէրթին. – Մէ՛մուլ իտէրիմ, նէ՞ տէմէք տիր...

Վինեօ. – Մէ՛մուլ իտէրիմ տէմէյիմտէ նէ՞ տէյիմ։ Գալգաս տա բոլիսին պիրիսի «չու կէնճ գրզ Զէհրլի Եբլանա, չու տէլիգանլը տա Բիէր Վինեօեա պէնզէյօր» տէյու պաղրրրրա, բրէնս՝ «Եանրլրյօլսրն, պու կէնճ գրզ՝ պէնիմ գարրմրն մաեէթինտէ պուլրնան մատմուազէլ Լօր Պէրնիէ տիր» տէյու միւտաֆաա իտէճէյի միսիլու, բրէնսէս տախի, պէնիմ՝ զէվճինին քեաթիպի Բաուլ Պէրնիէ էօլտրղրմը իտտիա իտէճէյի աշիքեար տրը։ Հա՞նկը բօլիս մէմուրը տրը քի, բրէնս վէ եա բրէնսէս Բոլքինին սէօզիւնէ էմնիյէթ իթմէսին։ Տօղրը սէօյլէ հէր չէյի էյի ույտը՞բանմըշմըյրմ։

Ալպէրթին. – Օ տէրէճէ էյի ույտուրմըշսրն քի, ատէթա հայրան օլույօրրմ։

Վինեօ. – Տէյի՞լմի... Պէն արթրգ կիտէյօրրմ. չունքի էյէր Բոլ-քին կէլիպ վէ իքինճի գաթա չրգրպ տօլաշարագ, պու վագրթտա սէնին օտանտան չրգտրղրմը կէօրէճէք օլուրսա թէաճճիւպտէ գալրը. իքի սէօզ տահա սէօյլէյիմ։ Մատմուազէլ Մէրեէմ հագգընտա իսթէտի-յիմ մալիւմաթը ալապիլտի՞ն մի։

Ալպէրթին. – Էվվէթ. Շանթիլեի ճիվարընտա վագը գօնթ վէ գօնթէս տը Վիվիանրն էվինտէ միւսաֆիր տիր. արա սրբա Բարիսէ կէ-լիր իմիշ. լաքին նատիր։

Վինեօ. – Էվի գաբալը՞ մը տրը։

Ալպէրթին. – Խայրը. պէօյլէմէսի եալընըզ պաշընա օլարադ էվաե իգամէթ իտէյօր։

Վինեօ. – Բէք ալէա. իսթէտիյիմ չէյի հաղրրլասաը՞ն մը։

Ալպէրթին. – Հաղրրլասաբմ. իշթէ. – տէյէրէք, քիւչիւք պիր բա-

քէթ թէսլիմ իտիպ, գաբուլյա գատար աշրգընը կէօթիւրտիւ, վէ մէրգում կիթտիքտէն սոնրա, բրէնս Բոլքինտէն շիւզհէ իթտիյի իշին օտասընըն գաբուսընը տրգգաթլրճա գարաթտը։

28

Բիէր Վինեօ, օտասընա կիլտիքտէն սոնրա, եանմագտա օլան լամբայը եազրիանէսինին իւզէրինէ գոյուպ, Անլպէրթինին վէրմիշ օլտրղը բաքէթի սէօքտիւ. պիր ֆըրչա իլէ, պիր պօեա չանագը, պիր գաչ չէշիտ մա'ի պօեա, պիր տէֆթէր մէքթուպ քեաղըտը, զարֆլար վէ մուգատտէման Մէրեէմին բրէնսէս Նատէժէ խրթապէն վէրմիշ օլուպ քէնտիսինին կէրի ալմըշ օլտրղը թավսիյե մէքթուպընը մէյտանա գոտը։

Թավսիյենամէնին քեաղըտրյա, մէքթուպ քեաղըտլարընը թաթպիգ իտէրէք, իքիսինին պիր չէքլտե օլտրղընա գանատթ հասրլ իթտիքտէն սոնրա իշէ պաշլատը։

Պօեասընը հազրրլայրպ, իպթիտա մէքթուպ քեաղըտընն պիր քէօշէսիյլէ, զարֆըն արգասընա Մարկրիթ Մէրեէմին մարգասընըն այնընը թէրսիմ իթտի. մուտխարէն պիր չէրեէք գատար Մէրեէմին եազրսընտ թագլիտ իթմէյէ ուղրաշտրգտան սոնրա, ույտուրապիլէճէյինէ էմին օլարագ պիր միւտտէթ տիւշիւնիւպ, պիր գալէմտէն աթիտէքի մէքթուպը թագլիտ իթտի։

«Պահսընը իթտիյին քիթապը կէլէճէք չարշէմպիհ կիւնիւ էօյլէնտէն սոնրա պանա կէօնտէր, ազիզիմ բրէնս։ Պէն տէ սրգբլբյօրըմ պիր քիթապա լուզումըմ վար ըտը. բէք մագպուլէ կէշէճէք տիր։ Պէպլէմէմէ, քիթապը օ ագշամ պանա կէթիրմէսինէ տաիր թա'լիմաթ վէրմիշիմ տիր... չարշէնպիհ կիւնիւ օգումաղա պաշլարըմ... պէշ եիւզ սահիֆէ տի՞մէմիշ մի իտին... միւմքին տիր... ճումաա էրթէսի կիւնիւ էօյլէտէն սոնրա վէ պէլքի տէ կէճէ Վիլեէ ոգաղընտաքի խանէմտէ պուլընաճաղըմտան օրաեա կէլիրսին տէ կէօրիւշիւրիւզ։»

Պու մէքթուպը եազտրգտան սոնրա, զնյրինի «Մարկրիթ Մէրեէմ» տէյու իմզալատը վէ իմզայը ասլընա թաթպիգ իտէրէք, թէմամը յա պէնզէթմիշ օլտրղընտան տօլայը մէմնունէն մէքթուպը տիւրտիւ, զարֆըն իշինէ վաղ իթտի. վէ զարֆըն իւզէրինէ տախի,

«ԲՐԷՆՍ ԲԻԷՐ ԲՕԼԳԻՆ»

«Պուլվար Մաէբպ»

տէյու ատրէսի եազտը վէ լամբայը սէօնտիւրիւպ եէրինէ եաթտը։

Digitized by Google

Էրթեսի սապահ էրքէն գալգըպ, եաղմիշ օլտըղը մէքթուպը, մատ-մուազել Մէրեէմին նամ վէ հիսապընա օլարագ Վիլեէ սօգաղընտաքի բոսթախանէյէ պըրագտը։

Սաաթ իքիյէ տողրը եէմէք օտասընդն եանընտաքի օտատա Բիէր Բօլքին իլէ պիրլէշտիլէր։

Բրէնս. – Ճէվապ կէլտի, ճէվապ կէլտի։

Վինեօ. – Կէօրտիւն մի. եանըլմամըշըմ... էյ սէօյլէ պագալըմ նէ՞ եազմըշ... խօշնո՞ւտ մը սըն։

Բրէնս. – Պէն սէնտէն հիչ պիր շէյ սագլամամ, ալ քէնտին օգու... պէնճէ մէքթուպ ֆէնա տէյիլ. – տէյերէք, Մէրեէմին մէքթուպընը Վինեօեա վէրտի։

Վինեօ մէքթուպը ալըպ, հէր պիր քէլիմէնին իւղէրինտէ տուրարագ, եավաշ սէս իլէ օգուտը. մուախարէն պաշընը եօգարը գալտըրըպ.

— Պու մէքթուպա հիչ տէյճէք եօգ... գապուլ իթտիյինէ չիւպհէ եօգ...

Բրէնս. – Ցէյ՞լ մի։

Վինեօ. – Նէ գատար ուսթալըդըր եազըլմըշ մէքթուպ. պու մէքթուպ, հէր քիմին էլինէ կէչսէ, պիր շէյ անլաեամազ. հաթթա մուղայրի օլարագ եազանդն սուչսըզ օլտըղընը իսպաթ իտէր. եազը քէնտի եազըսը, իմզասը քէզալիք մարդասը ֆիլանը հէր սըրասընտա։

Բրէնս. – Մուդատտէման եինէ մատմուազել Մէրեէմտէն ալմըշ օլտըղըմ տիկէր պիր մէքթուպ իլէ պու մէքթուպը թաթպիգ իթտիմ. իքիսի թըպգը։

Վինեօ. – Հէր իքիսինտէ տէ եազանը մէսուլիյէթտէ պըրագաճագ պիր ճիհէթ եօգ, լաքին պու մէքթուպդն հէր պիր քէլիմէսինտէ իքի մանա՝ վար քի իքիմիզտէն պաշգա քիմսէ անլաեամազ... պահսընը իթմիշ օլտըղը շու պէշ եիւզ սահիֆէլի քիթապա հիչ տեեէճէք եօգ... պանգնոթ եէրինէ, սահիֆէ քէլիմէսինի գուլլանմըշ, պու նէ՞ տէմէք տիր անլատը՞ն մը. «պէշ եիւզ սահիֆէստէն միւրէթթէպ պիր քիթապդն հէր պիր եաբրաղը արասընա պին ֆրանգլըգ պիր պանգնոթ գո» տէմէք տիր։

Բրէնս. – Էօյլէ՞ մի զանն իտէյօրսըն։

Վինեօ. – Ծիւպհէմ եօգ։

Բրէնս. – Օ հալտէ քիթապդն ճիշտի բէք պէօյիւմէ՞զ մի։

Վինեօ. – Խայր, չունքի պանգնոթդն քեաղըտը բէք ինճէ տիր. քիթապ պիր սիւրիւսիւ նիսպէթինտէ սահտա գալընպաշճագ, իչթէ ●

գատար. տիկէր ֆըգրաեա տա տըդգաթ իթտի՞ն մի. «լուզումըմ վար ըտը. բէք մագպուլէ կէչէճէք տիր» պունըն թէրճէմէսի. «Շու արայըգ բէք սըդընթըտայըմ» տէմէք տիր. պու պիչարէ գարըլար տա՛իմա սըդընթըտա օլուրլար. «սըգըլըյօրտըմ» տէյօր. պու տա, «ֆազիլէթիմ պանա բէք աղըր պասայօր ըտը. վագթընտա եէթիշին» տէմէք տիր։

Բրէնս. – Էվվէթ, էվվէթ. պէն տէ պէօյլէ անլամըշ ըտըմ. մէմնուն օլտըմքի սէն տէ այնը պէնիմ կիպի անլամըշսըն։

Վինեռ. – Է՛յ «պէլրի տէ կէճէ» սէօյլէրինէ նէ՞ տէրսին. պու տա սէնին իչին բէք մանի՛ատար տըր. եանի «էյէր պէյնիմիզտէ իմթիզաճ հասըլ օլաճագ օլուրսա, եալընըզ ագշամա գատար տէյիլ պէլքի կէճէ տէ սէնի էվիմտէ ալը գօրըմ. պէսլէմէմ քէօյէ կիտէճէյի ճիհէթլէ, եալընըզ գալըրըզ.» տէմէք տիր. նիհայէթ պու մէքթուպտա հէր շէյ վար։

Բրէնս. – Բէք տօղրը, բէք տօղրը. պու մէքթուպըն պէնի նէ տէրճէճ մէմնուն իթտիյինի թէսավվուր իտէմէզսին. սէն նէ իսթէրսէն սէօյլէ ամմա, պէն օ գարըյը տէլի կիպի սէվէյօրըմ։

Վինեռ. – Խայը՛ֆ, սէնին, օ գարըյը սէվտիյինի՝ չօգտան ֆարգ իթմիշ իտիմ. ոնըն իչին տէ պըրագտըմքի շու տիվանէլիյի իճրա իտէսին, լաքին շուրասընը պիլմէմքի թէքլիֆ իթմիշ օլտըղըն մէպլաղը պուլապիլտի՞ն մի։

Բրէնս. – Պուլամատըմ ամմա, պուլաճաղըմ։

Վինեռ. – Օ ֆէնա։ Զարշէնպիհ տէյու եազմըշ. պու կիւն բաղար էրթէսի։

Բրէնս. – Զարշէնպիհ կիւնիւ բարա կէլէճէք. մատմուազէլ Մէրեէմին դապուլ իտիպ իթմէյէճէյինի պիլմէտիյիմտէն շիմտիտէն ալմագ խաթէմէտիմ։

Վինեռ. – Է՛յի իթմիշսին... լաքին էմի՞ն մի սին... Եա սէօզ վիրէն, սէօզիւնտէ սէպաթ իթմէզ իսէ, պունըն տա էմնալի վար։

Բրէնս. – Մէօյլէմէ, սէօյլէմէ. սէօզիւնտէն պիլէ թիթրէյօրըմ... շունտա պիր կիւն գալմըշ իքէն, էօյլէ պիր գարըտան վազ կէչմէք, պէնիմ իչին միւմքին տէյիլ. պու բարայը վէրմէզլէր իսէ, հէր շէյ մուգթէտիր իմ. պիլմիշ օլասըն. – տէտի։

Digitized by Google

29

Բիէր Վինեռ՝ բրէնսի թէսքին իթմէք չէօյլէ տուրսուն, չիտտէթի մուհապպէթինի թահրիք իթմէք իչին հէր տիւրլիւ ճահտ ու ղայրէթի տիրիղ իթմէյիպ.

— Պէքլէտիյին ազչէ կէլմէյէճէք օլուրսա հադրգէթէն հալին եաման օլուր. Պէեան իթտիյին քիթապ, մատմուազէլ Մէրեէմին էլինէ վասըլ օլմաեաճագ օլուրսա, քէնտիսիյլէ էյլէնմիշսին ղաննըյլա, սանա զիեատէսիյլէ խուսումէթ բէյտա իտէճէյինէ շիւպհէ եօղ տըր։

Բրէնս. – Իվվէթ, տօղրը տըր. լաքին մատամքի բարալար կէլէճէք, պուրալարը նի՞չին տիւշունմէլի։

Վինեռ. – Բարայը նասըլ թէտարիք իթմիշ օլտըղընը սէօյլէմէտիքճէ, պէնիմ շիւպհէտէ դալաճաղըմ տէրքեար տըր. չունքի, պու խուսուսը էլան պէնտէն կիզլէյօրսըն։

Բրէնս. – Կիզլէմէք տէյիլ, սէօյլէմէյէ ունութտըմ. . . բարայը վէրէճէք ատամ, Բարիստէ մա՛ռուֆ օլան Ալմանեալը պիր պանքէր տիր. Կրիւպըն։

Վինեռ. – Կրիւպը՞ն մը։ Պու խամի բէտէրինտէն տէ իչիթմիշ իտիմ։

Բրէնս. – Դապիլ տիր. չունքի, Կրիւպըն պիր վագրթ ֆամիլեամըզըն սարրաֆը ըտը, հէր իչիմիզէ օպագար ըտը։

Վինեռ. – Շիմտի պա՞գմայօր մը։

Բրէնս. – Խայրը չօղտան պէրու պագմայօր։

Վինեռ. – Նի՞չին։

Բրէնս. – Պապամին խույը հիչ տէյիշմէզ, կիւզէլ պիր գարը կէօրտիյիւ կիպի աղլընը ղա՛իպ իտէր։ Զէվալը Կրիւպըն տա, Ֆրանգֆօրթտան կիւզէլ պիր գարը ալմըշ ըմըշ. . . պապամ գարըեա թապի. . . ապայը եադմըշ, կէօրիւնիւրքի արզուսընա տէսթրէս օլմըշ օլմալը, չունքի կիւնիւն պիրինտէ Կրիւպըն հիսապլարը կէօնտէրիպ, գաթը միւնասիպէթ իթմիշ։

Վինեռ. – Սէն տէ շիմտի ա՞ն պանքէրէ մի միւրաճաաթ իթտին։

Բրէնս. – Նէ՞ չարէ, պանա հէ՛մ բէտէրիմին հալինի պիլէն, հէ՛մ տէ լուզումը թագտիրինտէ տէրհալ եարըմ միլեօն ֆրանգը սաեասպիլէն

պիր պանքէր լաղըմ ըսը. Կրիւպընտէն պաշդա չու իքի չէրաիթի հա՛իզ պիր քիմսէ պուլամատըմ։

Վինեօ. – Էօյլէ ամմա, պիրազ էվվել սէօյլէսիքլէրին սահիհ իսէ, պու Կրիւպըն տէտիյին զաթըն, սիղին ֆամիլեաեա բէք ղիեատէ թէվէճճիւհիւ օլմամասը լաղըմ կէլիր։

Բրէնս. – Պէն տէ թամ պունըն իչին, օնա միւրաճաաթ իթմէյէ գալսար վէլտիմ։ Ինտի քէնտիմէ տէտիմ՝քի, եահուտի օլտըղը ճիհէթլէ, բէտէրիմին իթմիշ օլտըղը ըեղալէթին ինթիգամընը ալմագ արզուսը յլա, պէնի պու խուսուստա թավուդ կիսպի եօլմազա գալգըշաճագ տըր։

Վինեօ. – Ֆէնա ադլ տէյիլ, տէմէք քի ֆահիշ ֆա՛ի՛զ մի ալըյօր։

Բրէնս. – Խայըր. պէն օ ատամը ֆէնա պէլլէմիշ իտիմ ամմա, եանընլմըշըմ... իպթիտայը էմնտէ պէնի կէօրիւնճէ թէաճճիւպ իթտի, վէ խոշ մուամէլէ իթմէտի իսէ տէ, եավաշ եավաշ կէվշէյիպ, պէնի ուզուն ուզատմյէ սէօյլէթտի. կէօրիւնիր՝քի պէնի պէյէնտի. չունքի եարըմ սաաթ կէշվէտէն, «բէք ալէա, պու իչի եարալըմ» տէտի։ Պանդնօթ օլարադ պէշ եիւզ պին ֆրանգ վէրէճէք, պիր սէնէ սօնրա պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգ վէրէճէյիմ... սէնէվի եիւզտէ ալթը տէմէք տիր։

Վինեօ. – Դօմիսիօն եօ՞ղ մը։

Բրէնս. – Դօմիսիօն սէօզիւնիւ իշիթմէք պիլէ իսթէմէտի։

Վինեօ. – Հէբսի պո՞ւ մը։

Բրէնս. – Եալընըզ բրէնս Ն...ըն քէֆալէթինի իսթէյօր. բրէնս Ն...յը պիլտի՞ն եա։

Վինեօ. – Օնը քի՞մ թանըմազ քի... Նէ՞ կիսպի քէֆալէթ իսթէյօր։

Բրէնս. – Պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգա քէֆիլի պիլ մալ։

Վինեօ. – Շարթը մութլա՞գ մը։

Բրէնս. – Շարթը մութլագ։

Վինեօ. – Բրէնս Ն...ըն պունա բաղը օլաճաղընը հիչ մէ՛մուլ իթմէմ։

Բրէնս. – Իւչ կիւն էվվել կիթտիմ, պիկզաթ կէօրտիմ, բաղը օլույօր. իչի անլաթտըմ վէ մատմուազէլ Մէրեէմին իսմինի վէրմէյէրէք պիրիսինի սէվմէքտէ օլտըղըմը թագիր իթտիմ... պու միսիլլու տիվանէլիքլէրի բէք չոդ իշիթմիշ օլտըղընտան, տէրհալ հալիմի անլաթտը. խիւլասայը քէլամ, ֆամիլեամըզա օլան միւնասիպէթի դատիմէսինի խաթրընա կէթիրէրէք, աղզընտան դաթիյէն սէօզ ալտըմ։

Digitized by Google

Վինեռ. – Զօ՛գ նէզաքէթ, չիմոիքի վագթտա պու միսիլլու խրզ-մէթլէր պէքլէնմէզ. պու տէրէճէ ալիճէնապանէ տօսթընը մինէթտար իթմէք իչին, միլեռնլար սահիպի Ռուսիալը բրէնս օլմալը։

Բրէնս. – Բրէնսին իթմիշ օլտըղը էյլիյի ունուտամամ. ամմա, իշ-տէ տէ պիր թէհլիքէ կէօրէմէմ. պէնիմ պօրճըմը օնըն էօտէմէսինէ, բէտէրիմին ըազը օլմաեաճաղընը բէք ալէա պիլիր։

Վինեռ. – Բէք տօղրը. տէմէք քի, սէնճէ եաբաճաղ չէյ...

Բրէնս. – Պէնճէ եաբաճաղ չէյ, կիտիպ պիր տահա բրէնսի կէօ-րէրէք իչի սաղլամաղ. օնտան Կրիւպընէ կիտէրիմ. սէնէտի եազար բա-բալարը ալըրըմ։

Վինեռ. – Թէմամ. եալընըզ սանա պիր նասիհաթ վէրէյիմ, վա-գրթ ղայպ իթմէ. չունքի օլապիլիր քի Կրիւպընըն մէվճուտ նագտը օլմասընտա եիրմի տէօրթ սաաթ միւհլէթ իսթէսին... սանա տա եարընն տէյիլ օ պիր կիւն պու բարա լազըմ. վէլէվ պիր գաչ սաաթ կէրի գալսա, հէր բազարլըգ պօղուլուր։ Մատմուազէլ Մէրեէմին պէս-լէմէսի քէօյէ ավտէթ իտէր, վէ սօնրա կէօնտէրէճէյին չէյի կէօթիւ-րէճէք ատամ պուլամազսըն։

Բրէնս. – Հագգըն վար. վագրթ զայի իթմէք ճա՛իզ օլմատըղընը պէն տէ անլամըշըմ. ագշամա կէօրիւշիւրիւզ... ինշալլահ բարա իլէ կէլիրիմ. – աէտի։

Բիէր Վինեռ եալընըզ գալտըգտա քէնտի քէնտիսինէ «բէք տէ մէ-մուլ իթմէյօրըմ» տէտի։ Բրէնս Բիէր Բօլքինին տօղրը սէօյլէտիյինէ վէ բրէնս Ն...ըն վատընտա սէպաթ իտէճէյինէ շիւպհէսի եօգ իտի իսէ տէ, պանքէր Կրիւպընըն հալինէ բէք էմնիյէթ իտէմէմէքտէ իտի։ Է-յէր զիեատտէ ֆա՛իզ իսթէմիշ օլսա Վինեռ թէաճճիւպ իթմէյէճէք ի-տի. չունքի, բրէնս Ն... քէֆալէթ իթտիքճէ իչտէ պիր թէհլիքէ օլմա-տըղը այիքեար, վէ պունտան մա՛տա պապասընըն տա պու միսիլլու ագ-չէ խուսուսընտա քէմալը նէզաքէթլէ տավրանտըղը տէրքեար ըտը։ Լաքին Կրիւպընն նիզամը տաիրէսինտէ ֆա՛իզ ալտըգտան պաշգա, քէն-տիսինի զիեատէսիյլէ թահգիր վէ թէրզիլ իթմիշ օլան պիր քիմսէնին օղլընա ճէսիմ պիր մէպլաղը վէրմէսինէ պիր մա՛նա վէրէմէմէքտէ ի-տի։ «Պունընն ալթընտա պիր չէյ վար ամմա, պագալըմ նէ՞ չըգաճաղ» տէմէքտէ իտի։

Ագշամ թաամը վագթը բրէնսի կէօրտիւքտէ. – Նէ՞ խապէր. – տէյու սուալ իթտի։

Բրէնս. – Բրէնս Ն...ը պուլամատըմ. պու կէճէ կէլէճէք միշ. Կրիւպընըն հազըրլամըշ օլտըղը սէնէտի. պիր մէքթուպ ըլա պըրագ-

տրմ. ալթընա «թաստիգ իտէրիմ» տէյիպ իմդալասա քեաֆի տիր. պունը տա եաբամամազլըգ իթմէյիպ, եարըն սապահ սէնէտի պանա իատէ իտէր. – տէյու ճէվապ վէրտի։

Բիէր Վինեօնըն կիթտիքճէ չիւպհէսի արթմագտա ըտը։

30

Բիէր Վինեօնըն բէք գօլայ հէր շէյէ էմնիյէթ իթմէսինէ հագգը վար ըտը։ Ֆէրտասը կիւնիւ, եաթագտան հէնուզ գալգմըշ իքէն Բիէր Բօլքին թէլաշ իլէ եաթագ օտասընըն եանընտաքի քիւչիւք օտասա կիրտի։

Գէնգի քեամիլէն սօլմըշ վէ խէլէճանա տուշաբ օլմըշ ըտը։

Վինեօ. – Նէ՞ վար։

Բրէնս. – Բրէնս Ն... սէօզիւնտէ սեպաթ իթմէտի. բարայը վէրմէյօր։

Վինեօ. – Նէ՞. վէրմէյօր մը։

Բիէր. – Էվվէթ, իշթէ այ օղու. – տէյերէք, բրէնս Ն...ըն մեքթուպընը վէ սարրաֆ Կրիւպընըն հագըրլամըշ օլտըղը սէնէտի. Վինեօեա ուզաթտը. մեքթուպտա պէր վէճհի զիյը միւնտէրիճ իտի։

«Ազիզիմ Բիէր. թէէսսիֆ իտէրիմքի խըզմէթինտէ պուլընամա «եաճաղըմ. չունքի խաթրըմա պիր շէյ կէլտի։ Զըգան սէնէ բէտէրին, «պիրաղ սեվմէքտէ օլտըգըմ պիր գաբըյը պանգնօթ սեաշալուագ էլիմտէն «ղասպ իթտի։ Պիւթիւն Բարիս խալգը պու հիքեայէյի տիլտիյի կէ«պի էլպէթթէ սէն տէ պիլիրսին. օնըն իչին պիրազաճըգ պունտան «պահա իտէյօրըմ. էյէր սէնէն տիւչիւնտիւյիւն ոիվանէլիյե եարտըմ «փտէճէք օլսամ, բէտէրին բրէնս՝ քէնտինտէն քիւչիւք եօլը պիր ին«թիգամ ալմազա գալգըշարագ, պէշ եիւզ պին ֆրանգըգ ճիւզի պիր «ճէզա՛ի նագտի վէրտիրմէք իսթէմիշիմ զանն իտեճէք տիր։ Պինանէն «ալէյհ պէնի աֆվ էթ։»

Բիէր. – Կէօրտի՞ն մի. հէր շէյին ալթընտան պասամ չըգայօր. տահմա պասամ։ Պաշգաարընը էլլէրինտէն օ գատար գարբլար զատ իթմիշ քի, պէն չիմտի պիր գաբըյա պիլէ մալիք օլամայօրըմ... Շիմտի հալիմ նէ՞ օլաճագ. Կրիւպընը թանըրըմ, մանանիստ պիր պասամ տը,

Digitized by Google

մութլագա բրէնսին քէֆալէթինի իսթէր . . . պէն տէ վէրէմէ յորըմ. տէ-մէք քի հիչ պիր շէյ եարամատըգ ։

Վինեօ . – Կրիւպընտան պաշգա պանքէր եօ՞գ մը ։

Ռիէր . – Վար ամմա , արամազա վագրթ վա՞ր մը . . . Եարբն Զարշէնպիհ տիր ։

Վինեօ . – Էվվէթ , ունութտրմ ըտը . տահա տօղրըսընը իսթէրսէն ունութմագ իսթէյորտրմ . . . բէք չօգ թէրէտտիւտտէն սօնրա, սէնին իլէ էյլիքտարրըմ մատմուազէլ Մէրեէմ պէյնինտէ պիր ըսպրթա հուսուլի սէօզլէրինէ էբէյիճէ ալըշմըշ ըտրմ։ Պու ըսպրթա հուսուլէ կէլմիշ օլսա ըտը , Մէրեէմին սէնի սէվէճէյինէ էմին իտիմ. պէլքի տէ չիմտիտէն սէվմէյէ պաշլամըշ տըր . . . Մուգավէմէթ իթմէսի սէվտիյինէ ատէալէթ իտէր . սէնի տահա զիեատտէ թէլաշա տիւշիւրմէմէք իչին չիմտիյէ գատար սէօյլէմէ յորտրմ . . . լաքին պու կիւն հէր շէյ պօզուլմըշ պիթմիշ վէ հիչ թէհլիքէ գալմամըշ օլտըղընտան սէօյլէյէպիլիրիմ . . . Մէրեէմին սէնտէն իսթէտիյի շէյ պէշ եիւզ պին ֆրանգ տէյիլ տիր , իլլա իսթիգլալիյէթինի թէէմին իթմէյէ քեաֆի վէ գալգինի թէմամըյլա սանա ֆէտտա իթմէյէ միւսա՞իտ պիր ճէհէզ իսթէյոր . . . Պէօյլէ պիր գարը իլէ էօմր կէչիրմէք նէ գատար լաթիֆ շէյ օլուր . . . պիր գալէմ օյնատըլսա հէր իբինիղին սատատէթի հալի թէէմին օլընատիլիր իքէն , եազըգ քի տօսթ ընըզ բրէնս գալէմինի օյնաթմագ իսթէմէմէսինտէն , նէ՛ սէրէճէ ֆէնալըգ չըգաճաղընը թէսավվուր իտէմէյօր ։ Սէնին, բրէնատէն իսթէտիյին շէյ, բէք գօլայ պիր շէյ իտի . շէօյլէ քի եազըխանէնին էօնիւնէ օթուրսա գալէմի ալսա վէ պէնիմ եաբտըղըմ կիտի « գատուլ վէ թատիպ իսէրիմ » տէյու եազսա , վէ բրէնս Ն . . . տէյու իմզալասա պիթէր իտի . – տէյէրէք , եազըխանէնին էօնիւնէ օթուրմըշ բրէնսին մէքթուպընը գարշըտընա գօմըշ վէ եազըտըյլա իմզասընը թագլիա իթմիշ իտի ։

Գատէհու պիրտէն պիրէ կէրի կէրի չէքիլիպ .

— Նէ՞ թօխաֆ շէյ . տրգգաթ իթմէքսիզին ըսաթ կէլէ եազտրմ, վէ ֆ գատար էյի պէնզէթտիմ քի , հէր կէօրէն ալտանատիլիր . ապգ ։

Ռիէր . – Էվվէթ , հիչ պիր ֆարգ կէօրմէյօրըմ։

Վինեօ . – Կրիւպընտան տա պագտա ֆարգ իտէմէզ։

Ռիէր Ռօլքին թիթրէմէյէ պաշլատը ։

Վինեօ . – Հէր եազը պու գատար գօլայ թագլիա իտիլէմէզ, լաքին պու եազքեա պիր չաճուգ պիլէ պէնզէթտիրէպիլիր . – տէտի ։

Շու ատրատտա սատթ վուրսրգտա ։

Վինեօ . – Ա՛հ , սատթ օն օլմըշ . բէտաէրին տէ օտասընտա պէնիգ

պէքլէր, ալ բրէնա, մէքթուպրն ըլա սէնէտինի, խայրֆ քի իմպալանմամ-մը տա հիչ պիր էհէմմիյէթի եօգ տրը. Սէն տէ աշաղրեա էնիյօրմ-սրն։

Բիէր՝ տիւշիւնէրէք. – Էվվէթ, պէն տէ էնիյօրըմ. – տէտի։

31

Օ կիւնիւ պաչգա պիր վուգուաթ զուհուր իթմէտի. Բիէր Վինեօնրն վէրմիշ օլտրղը թալիմաթ մուճիպինճէ, Ալպէրթին ժանրոն բրէնո Բօլքին իլէ եալրնըզ պուլրնմադտան իհթիրազ իտէր վէ բրէնա եիւզիւ-նէ պագտրգճա, քէնտիսի էօնիւնէ պագտար ըտը։ Վինեօ՝ բրէնսէս նա-տէժէ տախի պիր գաչ կիւնտէն պէրու պօյրնտրրաղը թագմըշ իտի քի, իգթիզայը հալտե տահա գօլայ քէնտինէ իթաաթ իթտիրսին. պու սու-ռէթլէ սինիրլէրի պիւսպիւթիւն կէվշէյիպ, ուզուն ուզուն ահլար սա-լը վէրիր իտի։

Բրէնա Բիէր իսէ՝ ֆէվգէլատէ թէլաշ վէ խէլէճան իչինտէ օլուպ, նէ եաբաճաղընը շաչրմըշ գալմըշ ըտը։ Եալրնըզ Բիէր Վինեօնրն պա-չը սէրպէսթ օլուպ, խէեալ բէրտէսի արգասընտա իբլէրի էլինէ ալ-մըշ խէեալը օյնաթմաղա հազըրլանմագտա ըտը։

Էրթէսի չարչէմպիհ կիւնիւ Բօլքինին խանէսի ղայէթ չէն պիր հալտէ իտի. բրէնա Բօլքին, պաղչէտէ ուզուն ուզատիյէ Լօր Ֆէրնիէ իլէ գօնուշմըշ օլտրղընտան տօլայը ֆէվգէլատէ մէՀՀուն օլտրղը մի-սիլու, զէվճէսի բրէնսէս տախի, զէվճինին պիր միւտտէթճէք ղայ-պուպէթ իտէճէյինէ տահիր պիր սէօզ իչթիմիշ օլտրղը ճիհէթլէ Բաուլ Ֆէրնիէյէ նէվիմա պէեանը մէսրուրիյէթ իթմիշ իտի։

Վինեօ՝ էօյլէտէն սօնրա սատաթ իքիյէ տօղրը օտաորնա չրգտրգ-տա Բիէր Բօլքին նէզտինէ կիթտի. Բիէր գարուլը պիր էյինճէ գա-գաթտրգտան սօնրա.

— Իչի ույտրրտրմ։

Վինեօ. – Հանգը իչի։

Բիէր. – Բարա իչինի։

Վինեօ. – Նասրլ բարա։

Բիէր. Ֆէշ եիւզ պին ֆրանգը։

Վինեօ. – Նէ՞ տէյօրսրն, կրիւպրն քէֆիլսիզ մէրտի՞ մի։

Digitized by Google

Բիէր. – Խայր. լաքին բրէնս Ն... նիհայէթ քէֆալէթ իթմէյէ բաղը օլսը։

Վինեօ. – Եա՛, սահիհ մի, նասըլ եաբտընտա ույտուրտըն։

Բիէր. – Օրասընը սօրմա, օլանճա գուվվէթ վէ ճէրպէզէմի սաբիթ իթտիմ, նէ եաբտըմ եաբտըմ դանտըրտըմ. բէտէրիմին պու իշտէն խապէրտար օլմաեաճաղընա եէմին իթտիմ. շու հալտէ ըէճամը ըէտտ իթմէյէ պաշգա պիր վէսիլէ պուլամատը։

Վինեօ. – Թէաճճիպ իտէյգրմ... տէմէք քի բրէնսին եանընտան չըգտըղըն կիպի տօղրը Կրիպալընէ՝ մի կիթտին։

Բիէր. – Էվվէթ, տէրհալ... կէօթիւրտիւյիւմ քեաղըտլարը թէագրդ իթտի, վէ պիր դաչ տագրդէ սօնրա սանտըդքեարը բարալարը պիթթէմամ սայտը – տէյէրէք, պիր պանգնօթ բաքէթի չըգարտը։

Վինեօ. – Շիմդի արթըգ կէօնտէրիլէճէք չէյի հազըրլամալը։

Բիէր. – Էվվէթ, ալ շու քիթապը. հաճմինէ նէզարէն պանգնօթլարը տիւրմէյէ տէ իհթիեաճ եօգ, քիթապ ըէք գալն օլուրսա պիր գաչ եարբաղընը երրթար չըգարըրսըն. – տէտի։

Եարըմ սաաթ զարֆընտա, պանգնօթլարը քիթապն արաանտա եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա, սիհիմ իլէ պարլայըպ քեաղըտա սարտըլար վէ իհթիմամընճա միհրլէտիլէր. պատէհու իսթիւնէ մատամուազէլ Մէրեէմին խամինի վէ ատրէսինի եազտըլար։

Բիէրին եազտըղը զէման էլլէրինին թիթրէտիյինի Վինեօ կէօրտիւքտէ մէմնուն օլտը։

Վինեօ. – Շիմդի պու բաքէթի մատամուազէլ Մէրեէմէ կէօնտէրմէք... սաաթ իւչէ վարըյօր վագրթ ղայպ իթմէ։

Բիէր. – Պէր տագրդէ պիրէ վագրթ ղայպ իթմէյէ կէօյնիւմ եօգ. լաքին պու քիթապը քիմ կէօթիւրէճէք տէ թէալիմ իտէճէք։

Վինեօ. – Մէ՛ն։

Բիէր. – Պէ՞ն մի։

Վինեօ. – Շիւբհէսիզ. նիչին կէօթիւրմէյէսին։

Բիէր. – Պէլքի պէսլէմէսինին մալիւմաթը օլմասընը մատամուազէլ Մէրեէմ իսթէմէզ։

Վինեօ. – Ոէնին պիր քիթապ թագտիմ իթմէյէ հազգըն եօգ մը։

Բիէր. – Զանն իտէրիմ քի ճումաա էրթէսինատէն էվվէլ կէօրիւնմէք միւնասիպ օլմազ։

Վինեօ. – Պէլքի տէ էօյլէ տիր. աչրգ օլտըղըն նէ գատար պէյլիհէր տիւրլիւ նէզաքէթի իճրա իտէյօրսըն. պիր ուշագ չաղըր. վէ քիթապը ուշագըլա կէօնտէր։

Digitized by Google

Բիէր. – Օլո՞ւր մը. պէշ եիւզ պին ֆրանգլըգ պիր քիթապ ուշաղա թէսլիմ օլունը՞ր մը։

Վինեօ. – Նէ՞ օլուր. ուշագ քիթապըն գըյմէթինի նէ՞ պիլէճէք։

Բիէր. – Գըյմէթինի պիլէմէտիյի իչին թէսլիմ օլունամազ եա։ Էմէքտարլըղըմըն սատագաթընտան չիւպհէմ եօգ. ամմա, գալգարլար պիր թէսէյեիւպտէ պուլունըրլար ըսա... Կէօթիւրէն ատամ գալգար եօլտա պիր տիւքքեանա եախօտ պիր մէյխանէյէ կիրի վէրիր, բաքէթի եանընա գօր, բաքէթ տէ ուչար կիտէր... պունլար օլմըշ չէյլեր տիր։

Վինեօ. – Հաթթա բէք չօգ տէֆալար. շու հալտէ քիմ կէօթիւրմէլի պիլմէմ...

Բիէր. – Պու խըզմէթի եաբաճագ պիր քիմսէ վար ըսա. օ տա սէն սին։

Վինեօ. – Ա՛հ բրէնս, պէնտէն նա՞սըլ պէօյլէ պիր խըզմէթ պէքլէրսին։ Պէն բէտէրինին եազըճըսը, հաթթա տօսթը օլտըղըմ հալտէ պէօյլէ պիր սըբարըշը նասըլ տէրէօհտէ իտէպիլիրիմ. սէնին սէվտիյին մահպուպէյէ, պէն նա՞սըլ բարա կէօթիւրէպիլիրիմ։

Բիէր. – Հէնուզ մահպուպէմ տէյիլ տիր։

Վինեօ. – Պու կիւն տէյիլ իսէ եարըն օլաճաղընա չիւպհէմ եօգ։

Բիէր. – Ալլահ իշիթսին աղղընտան, լաքին սէնին տէ միւլահազաթընըն էսպապընը անլաեամայօրըմ. պու բարա մատմուազէլ Մէրեէմէ պիր նէվ՝ ճէհէզ մագամընտա օլաճաղընը սէօյլէյէն սէն տէյի՞լ մի իտին։

Վինեօ. – Շիւպհէսիզ։

Բիէր. – Տէմէք քի պու իշի սէն տէրէօհտէ իտէպիլիրսին։

Վինեօ՝ կիւլէրէք. – Տէմէք քի նօթէր սըֆաթըյլա կիթմէլիյիմ. սէն նէ եաբար եաբար հէր շէյի ույտուրըրսըն... բէք ալէա, գապուլ իթտիմ ամմա պիր շարթ իլէ։

Բիէր. – Նէ՞ շարթ ըլա։

Վինեօ. – Շու շարթ ըլա քի սէն տէ պէրապէր կէլէճէքսին։

Բիէր. – Նի՞չին։

Վինեօ. – Զունքի պաղը մէա՛ուլիյէթլէր վար քի պէն տէրէօհտէ իտէմէմ. ֆարզ էթ քի մատմուազէլ Մէրեէմին պէալէմէսի սատագաթսըզլըգ էթսին տէ, բարայը նապէտիտ իթսին. օ հալտէ քիթապը թէսլիմ իթմէմիշիմ տէյու հագգըմտա չիւպհէ վէ վէսվէսէ հուսուլէ կէլէպիլիր։ Իսթիգամէթլէ կէչիրմիշ օլտըղըմ էօմրիւմիւ լէքէլէմէյի թէրվիճ իտէմէմ. սէն պէրապէր կէլ, պօր պիր շէյ տէյիլ, գաբուլընը էօ-

Digitized by Google

նիւնտէ արապատան չրգմայրպ պէքլէրսին . . . սէնի կէօրէն օլմազ ամ-մա , սէն պէնի կէօրէպիլիրսին ։

Բիէր . – Մատամքի ըսրար իտէյօրսըն . . . կէլիրիմ . . . հէման կի-տէլիմ մի ։

Վինեօ . – Տուր ճաքէթիմի թադայըմ կէլիրիմ , էմի էտին տէ կիթ-սինլէր պիր արապա կէթիրսինլէր . – տէտիքտէ , Բիէր չանըն տիւյմէ-սինէ տօղրը կիթտիքտէ .

Բիէր . – Զանլար պօղուլմըշ , գաբուլը լութֆէն աչսան տա պիրի-սինի չաղըրսան տահա էյի օլուր ։

Վինեօ . – Բէք ալէա . – տէյիպ , գաբուլը աչտը . վէ սուֆատան կէչիպ տիկէր պիր գաբու տահա աչըպ պիր խըզմէթքեար արատը .

Շու սըրատա Վինեօ ասլա իֆաթէի վագըթ իթմէքսիզին ֆէվգէ-լատէ պիր սիւ՚աթլէ պէշ եիւզ պին ֆրանգը հավի օլան բաքէթի հէ-ման ալըպ եազըխանէսինին չէքմէճէսինէ գօտը , վէ մէգքիւր չէքմէճէ-տէն այնը սագլատըղը բաքէթէ միշապիհ սապահտան պէրու հազըր-լամըշ օլտըղը տիկէր պիր բաքէթ չրգարտը ։

Բրէնս Բիէր կէլիպ . – Արապայը կէթիրմէյէ կիթտիլէր . աշաղըեա էնէլիմ ։

Վինեօ . – Հազըրըմ . քիթապընը ունուլմա , էն լազըմը չէյ օ տըր ։

Բիէր , քիթապըն տէյիշմիշ օլտըղընը խաթրընա պիլէ կէթիրմէք-սիզին – սէն թէլաշ իթմէ . – տէտի ։

Վինեօ , սանտրդ մագամընա կէչմիշ օլան եազըխանէսինին չէքմէ-ճէսինի էյիճէ քիլիտլէտիքտէն սօնրա բրէնսին արգասընտան կիթտի ։

Եօլտա , Բիէր Վինեօ , նէ եաբըպ եաբմայըպ քիթապը պիղզաթ բը-րէնս վասըթասըյլա պէսլէմէյէ թէսլիմ իթտիրմէնին թէտպիրլէրինի տիւշիւնէրէք .

— Սէն բէք գօրդադ , բէք նազիք պիր քիմսէ իմիշսին , սէնին եէ-րինտէ օլսայլտըմ արապատան էնէր , իքի տագըդէ զարֆընտա գա-բուլը չալար վէ քէնտիմ պիղզաթ քիթապը թէսլիմ իտէր իտիմ . . . պէլ-քի մատմուազէլ Մէրեէմ քէօյտէն ավտէթ իթմիշ օլուր տա , վագթ ու զէմանընտա արզուսընը իքմալ օլտըղընտան տօլայը մէհՃուն օլա-ըագ ճուսմաա իրթէսինէ պէքլէմէքսիզին հէման պու կիւն սէնի գա-պուլ իտէր . – տէտի ։

Մէրեէմին քէնտիսինի գապուլ իթմէսի սէօզիւնտէն , բրէնս Բիէր թիթրէմէյէ պաշլայըպ .

— Բէք ալէա . պէլքի սէնին տիւշիւնտիւյիւն տօղրը տըր , քիթա-պը պէն քէնտիմ թէսլիմ իտէրիմ . – տէտի ։

Digitized by Google

Գու մուպահասանըն իրթամը,յլա պէրապէր , Մէրեէմին խանէսինէ վասը, օլտրլար . բրէնս արապատան էնէր իքէն .

Բիէր Վինեօ . – Է,յէր տէրհալ ավտէթ իթմէ,յէճէք օլուրսան , մատ-մուազէլ Մէրեէմին սէնի նէզտինէ գապուլ իթմիշ վէ պինաէն ալէյհ պապը սաատէթ սէնին իչին աչըմըշ տէմէք օլաճաղընտան , պէն պը-բագբպ կիտէրիմ. – տէտի ։

Անճագ Բիէր Բօլբին , Վինեօնըն չու սէօզիւնէ բէք տէ էհէմմիյէթ վէրմէ,յիպ , մահզունանէ մուֆարագաթ պիրլէ մահճուպանէ գաբուլը չալըպ պէքլէտի ։

Պիր միւտտէթճիք սօնրա քէնտիսինի թանրեան պիր պէսլէմէ գա-բուլը աչտրգտա , բրէնս Բիէր՝ մատմուազէլ Մէրեէմին օրատա պուլը-նըպ պուլընմատըղընը սուալ պիրլէ մէրգումէնին քէօյտէ օլտրղընըն ճէվապընը ալմաղլա .

— Նէ՞ վագբթ ավտէթ իտէր ։

Պէսլէմէ . – Պիլմէմ էֆէնտիմ, պէլքի հաֆթանըն սօնընա տօղրը կէլիր , արա սըրա կէլիպ, պիր կիւն գալբը կիտէր ։

Բիէր . – Շու քիթապը քէնտիսինէ կէօնտէրէպիլիր մի սին ։

Պէսլէմէ . – Էվվէթ . կէօնտէրէպիլիրիմ, էֆէնտիմ. – տէտի ։

Բիէր սաիր կէօնէ սըբարըշլար իթմէյէ ճէսարէթ իթմէյիպ իւմի-տինաէ պօշա չըգմաղլէ արապասընա ավտէթ իթտի ։

Բիէր Վինեօ , եախօտ Բաուլ Պէրնիէ բրէնսի թէսէլլի իթմէքլիյի վէզիֆէտէն ատտ իտէրէք .

— Մէրեէմին էվտէ պուլընմատըղընա մէմնուն օլտրմ. սէն կիթ-տիքտէն սօնրա քեաշքէ պուլընմասա տէյօրտրմ, չունքի աշգ ու սէվտա խուսուսընտա , պէօյլէ մէմուլին ղայրը վիղիթալարտան վէ թէսատիֆ-լէրտէն հիչ պիր սէմերէ հասըլ օլամաղ. գատընլարա վագբթ վէրմէլի քի, պախթիեար օլմագ վէ գարշըլարընտաքինի տէ պախմիեար իթմէք իչին թէտապիրի լազըմէյի իթթիխաղ իթսինլէր . ճումաա իրթէսի կիւնիւ հէր իքինիզ իչին խայրլը կիւն օլաճագ տրը . – տէտիքտէն սօնրա , քէն-տի քէնտիսինէ . – Պէնիմ իչին տէ . – տէյու իլավէ իթտի ։

32

Վինեօնըն թէրթիպ իթմիշ օլտրղը թէտապիրին ճումաա կիւնիւ մէվ-գրը իճրայէ գօնըլմասը մուգարրէր օլտրղը ճիհէթլէ , սապահ սաաթ

Digitized by Google

եէտիտէ Լօր Գէրնիէ Գրբթանեաեա կիտէն եէտի պուչուդ գաթարընա եէթիշմէք իւզրէ գարտաշըյլա արապաեա պինտի։

Բրէնս Բօլքին, օտասընտա բէրտէնին արգասընտան մէրգումանընն ազիմէթինի սէյր վէ թէրթիպաթը վագրայը քէնտիսի իճատ իթմիշ կիպի մէՃնուն օլմագտա ըտը. չունքի իլք կիւնիւ կէլմիշ օլան թէլէկրաֆտան մէ՛մուլ օլան նէթիճէ հուսուլէ կէլմիշ տիմէք իտի։ Վինեօ թէլէկրաֆը միւնտէրիճաթընտան խապէրտար օլուր օլմազ, հէմշիրէսինէ թէլէկրաֆը կէօնտէրմիշ օլան ագրապասընն նէզտինէ կէօնտէրմէյէ միւսարաաթ իթմիշ իտի. տէմէք օլուրքի, հեր շէյ, քէնտի արզուսը մուճիպինճէ ճէրեան իթմիշ օլտըղընտան, բրէնս Բօլքին տախի քէնտի ազիմէթինին թէտարիքեաթըյլա մէշղուլ օլմաղա պաշլատը։

Արապանը իչինտէ Վինեօ՝ Ալպէրթինին էլլէրինի սրգարագ.

— Շունտա եիրմի տագըդէմիզ գալտը. չաբըդ գօնուշալըմ. սէն Գրբթանեաեա կիտէն գաթալա ըաքիպ օլաճագսըն. նէ՞րէտէ տուրաճաղընը պիլի՞ր մի սին։

Ալպէրթին. – Իլք սթասիօնտա էնէճէյիմ։

Վինեօ. – Սօնրա՞։

Ալպէրթին. – Սաաթ պիրի օն կէչէրէք օրատան հարէքէթ պիրլէ Բարիստէ Մօնբարնաս սթասիօնընա էնէրիմ... օրատա շըմալ շըմէնտըֆէրինէ կիտէրիմ, Լօնտրա իչին պիր պիլեէթ ալըրըմ։

Վինեօ. – Բրէնս սէնի սթասիօնտա՞ մը պուլաճագ։

Ալպէրթին. – Խայը. սթասիօնտա պէնի թանըմամաղըդ թասլաեաճագ, թա գաթարըն հարէքէթ իտէճէյի սըրատա կէօեա թէսատիւֆի կիպի պէնիմ պուլընտըղըմ վակօնա կիրէճէք... օնըն արզուսը, իքիմիզ եալընըզ գալապիլմէք իչին այրըճա պիր վակօն քիրալամագ ըտը։ Լաքին շու սրգընթրտան վէ թէհլիքէտէն գուրթուլմագ իչին, քէնտիսի մա՛ուֆ պիր զաթ օլտըղը ճիհէթլէ, ալէմին լիսանընա տիւշէճէյիմիզի պէեան իլէ ճայտըրտըմ։ Շու հալտէ հեր քէս իլէ պէրապէր պիրինճի մէվգի վակօնլարընտան պիրինտէ եօլճուլըգ իտէճէյիզ։

Վինեօ. – Պէնճէ պունտա պիր մահզուր եօգ, եալընըզ եիւզիւնիւն էօրթիւսիւնիւ աչմա. եօլճըլըգտա եիւզիւն էօրթիւլիւ օլմասընա քիմնէ թէաճճիւպ իթմէզ. խուսուսըյլա հիչ պիր սէպէպէ մէպնի վակօնտան աշաղըեա էնմէյէսին։

Ալպէրթին. – Պէն եումագ կիպի պիւքիւլիւպ, Պուլօնեա գատար քէօշէմանէ ույուրըմ։

Վինեօ. – Պուլօնեա սաաթ տօգուզը չարեէք կէչէրէք եէթիշէճէք-

սինիզ քի, վագրեթ բէք միւսա՛իտ տիր. տօղրը վաբօրա կիտէրսին, եաբը ույգուտա օլտրղըն հալտէ, բրէնս Բոլքին սէնի վաբօրա գատար կէօթիւրիւր, եախօտ թաշըր, սէնի չօճուգ զանն իտէրլէր վէ էհէմմիյէթ վէրմէզլէր. էրթէսի կիւն Լօնտրատա սըն։

Ալպէրթին. – Էվվէթ... Գարդ իտէլիմ քի պէօյլէճէ կէճէնին պիր գըսմընը վաբօրտա, պիր գըսմընը չըմէնտրֆէրտէ կէչիրտիք, վէ Բոլքին տէ քէմալը նէղաքէթինտէն նաչի պէնի լահաթ պըրագտը։

Վինեօ. – Լօնտրաեա մուվասըլէթինտէ, հա՞նկը լօգանթայա էնէճէքսին։

Ալպէրթին. – Սթասիօնա էն եագրն օլան լօգանթաեա էնէճէյիմ, չունքի թապիի զիեատէսիյլէ եօրղուն օլաճաղըմ։

Վինեօ. – Բէք ալէա, օ հալտէ Զէրինկ Գրօս մէվգըֆինտէ, օ նամ իլէ օլան լօգանթաեա կիտէրսին։

Ալպէրթին Օ՞րատա մը կէլիպ պէնի պուլաճագսըն։

Վինեօ. – Էվվէթ, ագշամ օլմատան կէլիր եէթիշիրիմ. պէն Բաբիստէն եէտիյի օթուզ պէշ կէչէրէք հարէքէթ իտէրիմ. օ կիւն սաաթ պէշի գըրգ կէչէրէք Լօնտրատա Զէրինկ Գրօստա պուլընըրըմ։

Ալպէրթին. – Բրէնսէս Նատէժ տէ պէրապէրինճէ օլաճա՞գ մը։

Վինեօ. – Էօյլէ իւմիտ իտէյօրըմ։

Ալպէրթին. – Կէլիր կէլմէզ նէ՞ եաբաճագսըն։

Վինեօ. – Հէբիմիզ պիրէր թարաֆտան բրէնս Բոլքինին իւսթիւնէ հիւճուում իտէճէյիզ. պէն, գըզգարտաշըմա հագարէթ իտիլմիշ տէյէրէք մէյտանա աթըլըպ ֆամիլեամըն նամուսընը տավա իտէճէյիմ. զէվճէսի իսկ գօճասը քէնտիսինի ալտաթմըշ տէյու, պար պար պաղըրմաղա գալգըշաճագ...

Ալպէրթին. – Պէն տէ օ սըրատա աղլայը՞մ մը, նէ՞ տէրսին։

Վինեօ. – Իսթէրսէն աղլա...

Ալպէրթին. – Ամմա չօդ աղլաթմա պէնի, զիրա չիրքինլէնիրիմ։

Վինեօ. – Սէն քէյֆինէ պագ... օյունը օյնայըպ պիթիրտիքտէն սոնրա, գարտաշլըգ վէզիֆէմ իգթիզասընճա սէնի օտատան տըշարը չըգմաղա մէճպուր իտէրիմ. պատէհու կէօռեա բրէնս երինէ սէնի կէօրիւր վէ իճրայը նուֆուզ ու թէէսիր իտէր տէյու գօրգումտան լօգանթատան տա կիթմէնին չարէսինէ պագարըմ։

Ալպէրթին. – Զըգար պաշգա պիր լօգանթաեա կիտէրիզ, տէյի՞լ մի։

Վինեօ. – Եօգ... կէճէ Սութամբթընա կիտէն չըմէնտրֆէրէ պինիպ, էրթէսի սապահ տօղրը վաբօրա կիտէրիզ, օն իքի կիւն սոնրա,

Digitized by Google

իքի միլեոնըմիզ ըլա պէրապէր քէնտիմիզի Ամէրիգանըն Նիւ-Եորք շէհ-րինտէ պուլըրըզ։

Ալպէրթին. – Իքի միլեոն հազըրտա՞ մը։

Վինեօ. – Պիր ըուպը եանի եարըմ միլեոնը եանըմտա, գուսուրը տա պու կիւն կէլէճէք։

Ալպէրթին. – Եա պու կիւն բրէնս Բիէր Բօլքին իշին ֆարգընա վա-ըը՞ըսա։

Ճումաա էրթէսի կիւնիւ սաաթ իքիտէն է՛վէլ հիչ պիր շէյին ֆար-գընա վարամազ. օ տա մատմուազէլ Մէրեէմէ օ կիւնիւ թէսատիֆ ի-տիպ տէ գօնուշապիլիրսէ քի, պուտա պէնճէ իհթիմալտէն պա՛իտ տիր։

Ալպէրթին. – Եա կէօրիւշիւլիւրսէ։

Վինեօ. – Բրէնս Բիէր Բօլքին պանա սըրա կէլինճէյէ տէյին տա-հա քիմ պիլիր քիմէրտէն շիւպհէ իտէճէք տիր. չունքի պիզզաթ քէն-տիսի կէօթիւրտիւ. պէնիմ եաբմըշ օլտըղըմ հիյլէյի պուլմազ իշին չօգ վազրթ լազըմ տըր օնա։

Ալպէրթին. – Էյ պուլուրսա՞։

Վինեօ. – Պուլուրսա տա սէս չըգարամազ։

Ալպէրթին. – Նի՞չին։

Վինեօ. – Զունքի պէն խըրսըզ ըսամ, օ տա գալպազան տըր։

Ալպէրթին. – Ամմա եարտըն հա։

Վինեօ. – Էօյլէ եա. չիտտէթի աշգընըն եարտըմըյլա նէ եաբըպ եաբըպ ըրէնս Ն. . . ըն իմզասընը քէնտիսինէ թագլիտ իթտիրտիմ. ի-սապէթ քի բրէնս Ն. . . քէֆալէթ իթմէք իսթէմէմիշ։

Ալպէրթին. – Իմզայը թագլիտ իթտիյինի կէօրտի՞ւն միւ։

Վինեօ. – Եօգ, քէնտի քէնտինէ եաբմըշ ամմա, պէն իշի տէրհալ անլատըմ։

Ալպէրթին. – Սէնին անլատըղընը պիլմէտիյի հալտէ, սէնտէն գօրգ-մազ վէ սէնի էլէ վէրէպիլիր։

Վինեօ. – Պու ճիհէթի տէ տիւշի՞ունմէմիշ մի՞յիմ տէյու զանն իտէ-յօրսըն. ճումաա էրթէսի կէճէ պիզ իքիսիզ Ամէրիգա եօլընը թութ-մըշ օլտըղըմըզ սըրատա, բրէնս Բիէրէ իքի քէլիմէտէն իպարէթ պիր բուսուլա կիտէճէք քի քէնտիսինի խայլը տիւշիւնտիւրէճէք, վէ պի-զիմ եօլճըլըկըմըզա սէրպէսթճէ տէվամ իթմէմիզէ միւսաատէ իթմէյէ գարար վէրէճէք տիր։

Ալպէրթին. Բէք ալէա. տէմէք օլուր քի պու ճիհէթտէն գօրգու եօգ, լաքին Ամէրիգաեա մուվասէլէթիմիզտէ նէ՞ օլաճագ, օնտան գօր-գույօրըմ. պիզ օրաեա չըգընճաեա գաստար պուրատա քիմսէնին հիչ

պիր չէյ ֆարգ իթմէմիշ օլմասը լազըմ կէլիր իտի։ Ղունըն իչին բրէնս իլէ բրէնսէսի պիր գաչ կիւն Ինկիլթէրրատա օթուրթմանըն չարէսինի տիւշիւնմէլի իտին։

Վինեօ. - Օթուրթտըրաճաղըմ, երլանճըղըմ. Լօնտրատան հարէ-քէթիմիզտէն էվվէլ, կէօեա քի բրէնսին աշգընա տաեանամմըշսըն կի-պի քէնտիսինէ գուրշուն գալէմ իլէ շէօյլէ եազարսըն. «Գարտաշըմըն վէրմէտիյի էզիյէթ գալմատը. պէնի մանասթրրըն պիրինէ գաբաթ-մագ իսթէյօր. օ լօգանթատա պէնի պիր գաչ կիւն պէքլէ, կէլիպ սէնի պուլմաղա չալըշըրմ վէ պէրապէրճէ ֆիրար իտէրիզ.» սէնտէն պէօյլէ պիր մէքթուպ ալրրսա, հէմ աշրգ հէմտէ ահմադ օլտըղընտան սէնի պէքլէյէճէյինէ հիչ շիւպհէ իթմէ։

Ալպէրթին. - Շիւպհէ իթմէմ ամմա, զէվճէսի, գօճասընըն հագա-ըսթը զալըմանէսինէ թէհամմիւլ կիւզար օլամայարագ Լօնտրատա ար-թըգ զէվճէսիյլէ պէրապէր օթուրմաղա ըազը օլմազ զանն իտէրիմ։

Վինեօ. - Հաթթա մուղայիրի օլարագ օթուրաճագ. չունքի պէն տէ կէլէճէյիմի բրէնսէսէ վատ իտէճէյիմ... Մէմնո՞ւն մը սըն. իթիրա-զաթընա թէմամըյլա ճէվապ վէրէպիլտիմմի, չիմոի արթըգ էմին օլ-տը՞ն մը։

Ալպէրթին. - Էվվէթ, ղայէթ էմին իմ։

Վինեօ. - Պէն տէ մուվաֆֆագ օլաճաղըմա էմին իմ։

Ղու սէօզլէրլէ Մօնբարնասա վասրլ օլտրլար։ Թալիմաթը լազը-մէյի վէրմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, քէնտիսի մէճպուր օլմատըղը հալտէ խալգ իչինէ գարըշմաղա իթիեատ իտինմէմիշ օլտըղընտան, Վինեօ ա-ըապատան էնմէյիպ Բօլքինին խանէսինին եօլընը թութտը։

33

Եարը կէճէտէն եարըմ սաաթ սոնրա բրէնս Բօլքին տախի զէվճէ-սինէ քէմալը մուհապպէթլէ վէտա իթտիքտէն սոնրա մուֆարագաթ իթտի։ Զէվճէսինէ միթէմատիյէն խրեանէթ իթմէքտէ օլտըղը հալտէ, պէքի տէ շու խրեանէթինտէն նաչի, զէվճէսինի զիեատէսիյլէ սէվ-մէքտէ վէ զէվճէսինին ըֆֆէթ վէ ֆազիլէթ սահիպի պիր գարը օլտը-ղընա շիւպհէ իթմէմէքտէ իտի։

Քեսթիպիյլէ տախի ֆէվգէլատէ միւլահիմանէ տավրանըպ, օնըն

Digitized by Google

տա հէր արզուսընը իքմալ իթմէք սէվտասընա տիւշմիւշ իտի. վագբա նա մէշրու սուրէթտէ գայրն պիրատէրի օլաճագ օլան պիր քիմսէ իչին բրէնսին եաբտըղը չէյ պէօյիւք պիր չէյ սայըլմասա ճա'իզ տիր։

Բաուլ Պէրնիէ, բրէնս իլէ պէրապէր աշաղրեա էնիպ, բրէնս ա-բրապաեա կիրէճէյի սըրատա.

— Հէր նէքի օլուրսա օլսուն, պիլմիշ օլքի տաիմա սէն պանա կիւվէնէպիլիրսին, էվիմ վէ սանտըղըմ սէնին իչին աչըգ տըր. — տէտի։

Գըղգարտաչընը իղֆալ իթմէք իսթէտիյի շախսըն մուվաճէհէսին-տէ իտէճէյի խօտպինլիքտէն տօլայը զամիրի հիչ ըահաթ տէյիլ իտի իսէ տէ, բրէնս, պու միսիլլու ըահաթսըզլըղա գահրամանճա թէհամ-միւլ իտէպիլմէքտէ վէ «աչմըշ օլտըղըմ եարալարը, սէրվէթիմ իլէ գաբաթտըրապիլիրիմ» տէյէրէք, զամիրինի ըահաթ իթմէքտէ իտի։

Բրէնս Բօլքինին արապաոը չըմէնտըֆէր մէվգիֆինէ տօղրը կիթ-տիքտէն սօնրա Վինեօ տախի տըշարըեա չըգտը։

Բրէնսէս Նատէժ գօճասընըն ղայպուպէթինտէն իսթիֆատէ իտէ-ըէք, քէնտիսիյլէ եալընըզ պուլընմագ իսթէյէճէյինի Վինեօ պիլտիյի ճիհէթլէ, էվէ կիթմէյէ գօրգմագտա ըտը։ Բրէնսէս իլէ կէօրիւշմէք տէ իգթիզա իտէճէք իտի իսէ տէ, տահա շու սըրատա իշլերիյլէ մէշ-ղուլ օլմագ, եանի պիր պուչուգ միլեոնը թօբլամագ իչին պանգալարը տօլաշմագ իսթէր իտի։ Զէքլեր, իմզալանմըշ վէ քէնտի իսմինէ ճիրօ իտիլմիշ օլտըղը հալտէ ճէպինտէ տուրմագտա ըտը։

Պանգալարըն էքսէրիսի սաաթ տէօրթտէ գաբանտըգլարը ճիհէթ-լէ, վագբթ զաեի իթմէյիպ հէման տօլաշմաղա չըգտը։

Նիթմիշ օլտըղը իւչ պանգատան պիլա միւչքիլաթ բարալարը թահ-սիլ իթտի։

Շիրքէթի ումումիյէ պանգածընտա, բրէնս, ճէսիմ պիր մէպլաղ չէքէճէյի սըրատա, իքի իւչ կիւն էվվէլինտէն մա'լիւմաթ վէրմէք միւ'-թատը օլտըղընտան պահս իթտիլէր իսէ տէ, էնճամքեար Վինեօնըն ֆիւթուրսըզ հալինէ պագարագ, պաշլըճա բրէնսի կիւճէնտիրմէմէք մագսատընա մէպնի օրատա տախի հէման չէքի ալըպ բարալարը թէս-լիմ իթտիլէր։

Ֆրանսա պանգասընը էն սօնընա պըրագմըշ ըտը. չունքի տէվ-լէթ պանգասը օլտըղընտան, պիր տէրէճէյէ գատար օրատան իւրք-մէքտէ իտի. լաքին մէգքիւր պանգատա բէք չօգ իշ օլտըղընտան նա-ջի, տիկէր պանգալար գատար իշլերէ տըրգգաթ օլընամաեաճաղը թա-պիի օլտըղը միսիլլու սանտըգլար տուքի տախի մալու օլտըգընտան, տիկէր պանգալար եինպի օրատան սուհուլէթէ տախի բարալարը չէքտի։

Digitized by Google

Սաաթ տէօրթտէ պիր պուչուգ միլեօն ֆրանգ իլէ էվէ ավտէթ իթտիքի, տիկէր եալըմ միլեօն իլէ պէրապէր իքի միլեօն ֆրանգ սերվէթ սահիպի օլմըշ ըտը։

Խըրսըզտան գօրգտըղը ճիհէթլէ պու բարալարը չէքմէճէյէ ֆիլան գօմայըպ, եաթագ օտասընըն եանընտաքի քիւչիւք վէ գարանլըգ պիր օտատա տուվարըն իչինտէ թէրթիպ իթմիշ օլտըղը մահալի մախսուսէ ատգլատը։

Օ սըրատա օտանըն գաբուսը վուրուլտըգտա, հէման գաբուլը աչմաղլէ, բրէնսէսին պէսլէմէսի իչէրի կիրիպ, բրէնսէսին Լօնտրանա զէվճէսինէ պիր թէլէկրաֆ կէօնտէրմէք Նիյէթինտէ օլուպ, իգամէթ իթտիյի մահալի պիլմէտիյի ճիհէթլէ տէրհալ աշաղըեա էնմէսինի ըէճա իթտիյինի իֆատէ իթտիքտէ, պիր չէրեէյէ գատար էնէճէյինի վէ շախսի պիր սըգընթըսը օլուպ, թէլաշընըն կէչմէսինէ պէքլէմէքտէ օլտըղընը ճէվապէն պէեան իթտի։

Վինեօ տա՛իմաքի կիպի, օյնայաճաղը օյունա սէյիրճիլէրինի էվվէլինտէն հաղրըլամագ իսթէր իտի։

34

Բաուլ Պէրնիէ թէլաշը պիր հալտէ բրէնսէս Նատէժին նէզտինէ կէթտի։

Բրէնսէս. – Նէ՞ օլույօրսըն, խըզմէթքեար պիլէ թէլաշընը ֆարգ իթմիշ։ Նէ՞ վար սէօյլէ պագալըմ։

Վինեօ. – Սէօյլէմէմ, սէօյլէմէմ. խըզմէթքեարընըզ օտամա կէլէլիտէն պէրու տուչիւնտիւմ, սէօյլէմէմէյէ գարար վէրիրիմ. խուսուսըյլա պիզէ։

Բրէնսէս. – Նի՞չին խուսուսըյլա պանա... եալընըզ պանա՞ մը էմ նիյէթին գալմատը... պէն իսէ զանն իտէր իսիմ քի հէր սըգընթընա, հէր թէլաշընա պէնի հիսսէտար իտէճէքսին։

Վինեօ. – Շիւպհէսիզ, պաշգա պիր խուսուստա օլսայըտը, էլպէթթէ քի սիզտէն պաշգասընա էմնիյէթ իթմէզ իտիմ, սիզտէն նասիհաթ սորար ըտըմ... սիզին եանընընզտա աղլամագ իսթէր իտիմ... լաքին պու կիւն սիւքութ իթմէյէ մէճպուրըմ. վէ ըէճա իտէրիմ քի սիզտէ սորմանեասընընզ։

Digitized by Google

Բրէնսէս. – Պէն տէ սէօյլէմէնի ըէճա իտէրիմ. – տէյիպ, չու հալ-տէն պիլ իսթիֆատէ Վինեօնըն եանընա եագլաշըպ էլլէրինտէն թութ-տը, վէ սինէսինէ տօղրը չէքէրէք նազարընը կէօզիունիւն իչինէ տիքտի։

Վինեօ իսէ չըմինէնին էօնիւնտէ տեագտա տուրմըշ էվվէլքի կիպի, բրէնսէսին էլինտէն գուրթուլմաղա վէ գաչմաղա գալգըշմատը. հաթ-թա եավաշ եավաշ բրէնսէսէ եագլաշմագտա ըտը։

Բրէնսէսին կէօսթէրտիյի էսէրի աչգ, քէնտիսինէ բէք զիեատէ թէէսիր իթմիշ կիպի կէօեա էլէմ վէ քէտէրինի ունութտը. կէօզիունէ բրէնսէստէն պաշգա հիչ պիր չէյ կէօրիունմէմէքտէ իտի։ Պիրազ սոն-րա տա ֆիքրինէ քէտէրնաք պիր խաթըրա տիւշէրէք, պիրտէն պիրէ թիթրէմէյէ պաշլար, վէ կէօզլէրի նէմլէնիր իտի. էվվէլթ օյունընը էօյլէ պիր հիւնէր իլէ օյնար ըտը քի, իսթէտիյի զէման աղլար, իսթէ-տիյի զէման կիւլէր իտի։

Կէօզ եաշլարընը պիր տամլաը բրէնսէսին աչընա տամլատը... բրէնսէս չու ֆըրսաթտան տա իսթիֆատէ իտէրէք պիւսպիւթիւն մէրգումա սարըլըպ, արթըգ պու տէֆա սինէսի սինէսինէ տաեանտը, կէօզլէրի՝ մէրգումըն կէօզլէրի իչինէ տիքիլտի գալտը վէ տուտագլարը տուտագլարընա եանաչտը։

Բրէնսէս. – Սէօյլէ՛, սէօյլէ՛. անլամագ իսթէրիմ։

Վինեօ. – Սէօյլէյիպ տէ սանա քէտէր վէրէճէք օլուրսա՞մ։

Բրինսէս. – Վէր, նէ՞ օլուր. պէն տէ սէնին իլէ պէրապէր, մուզ-թարըզ օլուրըմ։

Վինեօ. – Հէր հալտէ սէօյլէմէլի՞ միյիմ։

Բրէնսէս. – Էվվէթ. իսթէրիմ՝քի սէօյլէյէսին. – վէ տուտագլա-ըընը եիւզիունէ սիւրէրէք. – ըէճա իտէրիմ սէօյլէ. – տէտի։

Վինեօ պիրտէն պիրէ բրէնսէսին գուճաղընտան սըյրըլըպ վէ գօլ-լարընտան եագալաեարագ մէրգումէյի պիրազ ուզագտա թութուպ.

— Սէօյլէյիմտէ պէթսին. գըզգարտաշըմ, պանա էօլտիւրէճէք տէրէճէտէ պիր քէտէր վէրտի. չիմտիյէ գատար լէքէսիզ պէլլէմիշ օլ-տըզըմ պու գըզճըզաղ, հէման մահվ օլույօր, նամուսը գալմայօր։

Բրէնսէս. – Նէ՞ տէյօրսըն։

Վինեօ. – Պունտան պիր սաաթ էվվէլ էվէ կէլտիյիմտէ, էլիմէ պիր մէքթուպ թէսլիմ իթտիլէր։ Պրթանեատան կէլմիշ... ագրապա-մըզտան օլան խասթանըն հալինտէն խապէր ալտճաղըմ տէյու տէր-հալ մէքթուպը աչտըմ... պու մէքթուպըն տիւն էօյլէն եաղըլմըշ, տիւնքի կէլէն թէլեկրաֆ տա այնը սաաթտա չէքիլմիշ. պինտէն ալէյհ խասթանըն հալինտէն թաֆսիլաթ պէքլէմէքտէ իտիմ... օգումաղա

պաչլատրմ. . . Նէ՞ պագարսրն. հիչ պիր քիմնէ խասթա օլմայրպ, հէր քէսին սրհհէթի պէր քէմալ ըմրչ. վէ հէմշիրէմ Լօրը նէզտլէրինէ չաղրմադ չէօյլէ տուրսուն, հաթթա պուրատա գալմասրնը թավսիյէ ի-տէյօրլար ըմրչ։

Բրէնսէս. – Օրատան պու թէլէկրաֆը նէ՞ մագսատա մէպնի կէօնտէրմիշլէր։

Վինեօ՝ հիտտէթլէ. – Պու թէլէկրաֆ Պուլօներտան կէլմէմիշ, Բարիստէն չէքիլմիշ։

Բրէնսէս. – Բարիստէ՞ն մի. օ թէլէկրաֆը օգուեան սէն տէյի՞լ մի իտին։

Վինեօ. – Խայրը. օգումադ խաթրըմա կէլմէտի. թէլէկրաֆըն միւնտէրիճաթրնը Լօրտան խապէր ալտրմ վէ պունրն ըլա իքթիֆա իթ-տիմ. չիմտիյէ գատար եալան սէօյլէմէմիշ օլտրղընտան սէօյլէտիյինէ ինանտրմ. պիրազ էվվէլ վէսվէսէ իթտիյիմտէն, պագտրմ քի Բարիս քէլիմէսի եէրինէ Սէն-Պրիէօգ եազըլմրշ, պու հիյլէյի եա հէմշիրէմ եաբմրշ օլաճադ վէ եախօտ միւշթէրէքի։

Բրէնսէս. – Միւշթէրէքի՞ մի. . . Միւշթէրէքի քի՞մ տիր։

Վինեօ. – Ընլա՞մասեօր մը սրն. . . Հիչ պիր չէյ ֆարգ իթմէտին մի. Ա՛հ. ֆիքրիմէ պին տիւրլիւ չէյ կէլիյօր, օ ուղուն միւլտգաթլար, օ անլաշրլմադ իշարէթլէր, օ պաղչէտէքի սրգ սրգ սէյրանլար. . . Նա՞սրլ օլտրը տա պունլարը հէր կէօրէրէք հիչ թէլաշ իթմէտիմ. . . իլլէ-թի քէօքտէն գօրարրպ չրգարմադ բէք գօլայ իքէն, նա՞սրլ օլմրշ տա ֆիւթուր իթմէմիշիմ պիլմէմ. . . լաքին հէմշիրէմ կիպի պիր գրպրն մու-պահասաթը աշրգանէյէ կիրիշէճէյի, վէ օ եաշտա պիր չօճուղա պու միսիլու մուպահասաթ իթմէյէ ճէսարէթ իտէն պուլրնաճաղը քիմի՞ն խաթրընտան կէչէպիլիր իտի։

Բրէնսէս. – Պու տէտիյին մուպահասաթը քի՞մ էթմիշ։

Վինեօ. – Ա՛հ, Իսմինի վէրմէյէ պէնի մէճպուր իթմէյին։

Բրէնսէս. – Տէմէք քի գօճա՞մմը տրը։

Վինեօ ճէվապ վէրմէտի։

Բրէնսէս. – Տէմէք քի հէմշիրէնին միւշթէրէքի տէ գօճամ օլաճագ, թէլէկրաֆը տա կէօնտէրէն գօճամ օլմալը։

Վինեօ. – Էվվէթ. պուրատան պրրագրպ կիթմէյէ վէսիլէ պուլ-սուն տէյու պու թէլէկրաֆը ույտուրմրշլար։

Բրէնսէս. – Էյ նէ՞րէյէ կիթմիշ։

Վինեօ. – Ինկիլթէրրաեա, զէվճինիզտէ պէրապէր։

Բրէնսէս. – Նէ՞ տէյօրսրն. հէմշիրէնի սէն քէնտին շրմէնտրքէրէ

Digitized by Google

կէօթի՛ւրմէտին մի։ Պրբթանեաեա կիտէն գաթարա սէն քէնտին եէր-լէշտի՛րմէտին մի։

Վինեօ. – Պէն կէօթիւրտիւմ ամմա. իլք սթասիօնա չրգրպ տա Բարիսէ ավտէթ իթմէք վէ պաշգա պիր սթասիօնտտ պուլրշմագ կիւճ պիր շէյ մի տիր։

Բրէնսէս. – Պունլար հէր թախմին. իսպաթրն եօգ տրր եա.

Վինեօ. – Էյէր իսպաթրմ օլմասա ըտր, պէօյլէ ֆիքրլերէ սա-բա՛ր մրյրտրմ. պու միսիլու վէսվէսէլերէ զահիպ օլմաղա ճէսարէթ ի-տէ՛ր մի իտիմ։

Բրէնսէս. – Իսպաթլարրն հա՞նկրլար տրր։

Վինեօ. – Զէվճինիզին եազմրշ օլտրզր պիր չօգ մէքթուպլար... պու մէքթուպլարր հէմշիրէմ պիր չէքմէճէ իչինէ սագլամրշ, պէն տէ պուլտրմ օգուտրմ... օգումաղա հագգրմտա վար ըտր... Լօր եա-լընրզ հէմշիրէմ տէյիլ, գրզրմ տրր տա. հէր սրրրնր պիլմէլիյիմ։ Մէքթուպլար, նիչէ նիչէ մուպահասաթր աշրգանէ, նիչէ նիչէ նիեազլար, ըէճալար վէ վատէր իլէ տօլու, էն սոն մէքթուպտա տա եօլճրլրզ վէ եախօտ ֆիրար իթմէք թէսավվուրլարր աշիքեար կէօրինիյօր... հանկր եօլտան կիտէճէյի նէրէյէ էնէճէյի պիրէր պիրէր թարիֆ իտիզ-միշ. Բամպուեէ սթասիօնընտա էնիպ, Բարիսէ ավտէթ իտէճէյի, վէ տաաթ պիր պուշուգտա տա Գուլօնեա կիտէճէյի կէօսթէրիլմիշ, նասրլ քի զէվճինիզտէ կիթմիշ իսէ. պիրիպիրլէրինի պիր սէպէպ մէպնի պուլամատրգլարր հալտէ Լօնտրատտա Զէրինկ – Գրօս օթէլինտէ պու-լուշմալարր պէյնլէրինտէ մուգարրէր իմիշ։

Բրէնսէս. – Պու մէքթուպլար եանընտա՞ մը տրր, պանա վէրիր-սին եա։

Վինեօ. – Նէ՞ եաբաճագ սրն։

Բրէնսէս. – Պէն տէ պիլմէմ... պէլքի տէ հիչ պիր շէյ եաբմա-եաճաղրմ... լաքին, պէնիմ գօճամ կիպի գօճաոը օլան պիր գարը ի-չին, գօճասրնա գարշը սիլահլը պուլրնմագ տա՛իմա խայրրը տրր։

Վինեօ. – Վէրէմէմ, վէրէմէմ... մէքթուպլարր օգուտմաղա սէ-լահիյէթիմ վար ամմա, պաշգալարրնա վէրմէյէ վէ օգութմաղա սէլա-հիյէթիմ եօգ տրր։

Բրէնսէս. – Շու հալտէ զէվճիմին պու տէֆաքի ատէմի սատագա-թրնր վէ պանա իթմիշ օլտրզր խրեանէթի վէ հէնուզ հատտր պիլտու-ղէ վասրլ օլմամրշ օլան հէմշիրէն կիպի պիր չօճուղա իճրա իթմէք խա-թէտիյի խապասէթի շահիտէր մարիֆէթիյլէ մէյտանա չրգարմագ ի-չին քէնտիմ գալգրզ պիզզաթ Լօնտրաեա կիտէճէյիմ. – տէտի։

Digitized by Google

35

Բիէր Վինեռ օյնամագտա օլտրզը օյունըն սոն ֆասլընտա տախի, իլք ֆասլլարտա նախլ օլմըշ օլտրզը մուվաֆֆագբյէթէ տէսթրէս-օլապիլմիշ իտի։ Զէվճինին շու սոն խըռանէթինէ խապէրտար օլտրզը անտէ, բրէնսէս Նատէժին քիպրի նէֆսիսի քէնտի թախմինի մուճիպինճէ գապարմըշ ըտը։ Խուսուսբյլա քէնտիսի գըրգ եաշընա եագլաշմագտա օլտրզը վէ Լօր Պէրնիէ իսէ հէնուզ կէնճ պիր գըզճըղազ իտիի ճիհէթլէ, բրէնսէս տահա զիեատէ չիտտէթլէ մուզթարբպ օլմագտա ըտը։ Բրէնսին պաշգասընը սէվմէսինտէն բէք տէ ֆիւթուր իթմէմէքտէ իտի իսէ տէ, իթտիի խըռանէթ ալէնի օլտրզը ճիհէթլէ, բրէնսէս ֆէվգէլատէ հիտտէթ իթմէքտէ իտի։ Քէնտիսի սահի հէր կիւն պիրէր քիմսէյէ մէյլ վէրմէք սէվտաբնտա օլտրզընտան, զէվճինի բէք տէ սէվմէսիի տէրքեար ըտը։ Պիր գաչ աշրգը օլան գարբլար, զէվճէրինին ատէմի սատտագաթընտան բէք տէ պիղար օլմազլար. չունքի հէմ տահա զիեատէ սէրպէսթ օլուրլար, հէմտէ զամիրլէրինի բահաթլանտըբբրլար։ Լաքին պունըն ըլա պէրապէր պունլար էհլի ըրզ գարբլարտան տահա զիեատէ գըսգանճ վէ տահա զիեատէ ախզը ինթիգամա հարիս օլուրլար։ Էհլի ըրզ գարբլար, գօճալարընա աֆվ իտէրլէր, չունքի աֆվ իթմէքլիի ֆազիլէթ իգթիզասընտան ատտ իտէրլէր. պունտան մատտա քէնտիլէրի նամուսքեարանէ հարէքէթ իթմէյէ ալըշմըշ օլտրգլարընտան, ֆէնա պիր ֆիիլ իճրա իթմէքտէ նէ լէզզէթ օլապիլէճէյինի անլամազլար վէ պէօյլէ պիր ֆիիլէ կէչիճի պիր ճիննէթ նազարբյլա պագբպ ֆաիլէրինի շաեանը մէրհամէթ հիւքմ իտէրլէր։ Հալ պու քի, ֆազիլէթտէն մահրում օլան գարբլար, մուզայիրի օլարագ, պիր զէվճէնին զէվճինէ իթմէքտէ օլտրզը խըռանէթի թագտիր իտէրլէր, ամմա, զէվճէրինին քէնտիլէրինէ խըռանէթ իթտիքլէրինի վէ պունտան միւթէլէզզիզ օլարգլարընը կէօրիւնճէ հըրս ու հիտտէթէ տուշար օլուրլար։

Պունըն ըլա պէրապէր հէր նէ գատար բրէնսէս Նատէժին զէվճի ալէյհինտէ վագը օլան թէսավվուրլարը զիեատէսիյէ Բիէր Վինեռընն իշինէ կէլիր իտի իսէ տէ, պու խուսուստա բրէնսէսէ իթիրազ իթմէքլիի լազըմէտէն ատտ իտէրէք։

Digitized by Google

— Պէնիմ մահրէմանէ օլարագ սիզէ սէօյլէմիշ օլտրղըմ չէյլէրտէն խսթիֆատէ իթմէյէ գալգըշմամալըսընըզ. Պու իշ եալընըզ պանա ա՛իտ պիր մէսէլէ տիր. ըէճա իտէրիմ՝քի սիզ գարըշմաեասընըզ։ Էյէր միւսթագիլէն պիր արպէտէ գօրարմագ իսթէյօր իսէնիզ, պաշգա պիր ֆըրսաթ զուհուրինէ պէքլէյինիզ. գօրգույօրըմ սէօյլէմէյէ ամմա էլպէթթէ պիր ֆըրսաթ տահա էլինիզէ կէչէճէք տիր։

Բրէնսէս. — Խայրը, պատէզին պէօյլէ պիր ֆըրսաթ տահա էլիմէ կէչմէյէճէք տիր. երիմի սէնէտէն պէրու պէնի պիլա ար ու հիճաբ ալտաթմագտա օլտրղը հալտէ, պու անէ սէյին հիշ պիր տէֆա խաթասընը կէօզիւմ իլէ կէօրէմէմիշիմ տիր... մատամ՝քի պու կիւն էլիմէ պիր ֆըրսաթ կէչմիշ տիր, իսթիֆատէ իթմէք իսթէրիմ վէ իտէճէյիմ։

Վինեօ. — Պունատան սիզէ նէ՞ ֆայտէ օլապիլիր։

Բրէնսէս. — Նայլի սէրվէթ օլտրղը հալտէ պիլէ ֆագըր սայըլան կէնճ պիր գատրն, միլեոնլար սահիպի օլուզ, քէնտիսինտէն էվվէլ էօլէճէք օլան գօճասընրն գապահաթընը թութաճագ օլուրսա, նէ՛ մէնֆաաթ հասըլ օլապիլէճէյինի անլաեամաեաճագ գատար սաֆտէրո՞ն մը սրն։

Վինեօ. — Տէմէք հէր հալտէ թէսավվուրաթընըզը մէվգրը իճրայէ գօեաճա՞գմըսընըզ, հիշ քիմսէ սիզէ մանի օլամա՞զ մը։

Բրէնսէս. — Հիշ պիր չէյ, հիշ պիր քիմսէ, հաթթա սէն պիլէ մանի օլամազսըն։

Վինեօ. — Լ.օնտրաեա կիտէճէ՞քմիսինիզ։

Բրէնսէս. — Էվվէթ, հէման եարրն սապահ կիտէճէյիմ։

Վինեօ. — Նի՞չին պու ագշամտան կիթմէյօրսընըզ։

Բրէնսէս. — Տօղրը կիտէն չըմէնտրֆէրէ եէթիշէմէմ... պունատան մատատա. — տէյիպ, սէօզիւնիւ պիթիրմէքսիզին Վինեօեա պիր քէրրէ մէտտի նազար իթտի։

Վինեօ՝ անլամամըշ կիպի թասլաեարագ. — Պէն տէ Լ.օնտրաեա կիտէճէյիմ, հէմշիրէմի պուլուզ գուրթարաճալըմ վէ վիդայէ իտէճէյիմ...

Բրէնսէս. — Պէն տէ սանա եարտրմ իտէրիմ, նասըլ՝քի սէն պանա եարտրմ իտէճէքսին. հէր իքիմիզին տավասընն հէր իքիմիզէ շումուլի վար տրը. իքիսի պիր տավա տրը։

Վինեօ. — Շիւպհէսիզ. ֆագաթ պէրապէր սէեահէթ իտէմէյիզ։

Բրէնսէս. — Նի՞չին իտէմէյէլիմ։ Ինիմ՞ն խապէրի օլաճագ. օլսա օլսա գօճամ խապէրտար օլաճագ... գօճամտան չէքինէճէք նէ՞ իշիմ

վար. հատտինէ՞ մի գալսրն քի, եա սէնի եա պէնի մուախաղա իթսին։

Վինեօ. – Էօյլէ տիր... լաքին օղլընըզ թէաճճիւպ իտէճէք...

Բրէնսէս. – Օղլըմ քէնտի հավասընա տալմըշ տըր. զաթէն օ տա եարընա գատար ղայպուպէթ իտէճէք միշ. օ տա թէլաշլը պիր հալտէ իտի. օղլըմ տա պիր աշգա միւպթէլա օլմըշ օլմալը... պապասընա չըգմըշ։

Կէօեա անասընա չըգմամըշ տա պապասընա չըգմըշ։

Վինեօ. – Եա պէրապէր կիթտիյիմիզի խէզմէթքեարլար կէօրիւրլէր իսէ։

Բրէնսէս. – Պու խուսուստա հագգըն վար, իշին պու ճիհէթինի պէն տէ տիւշիւնտիւմ. լազըմ կէլէն թէտապիրի իթթիխաղ իտէճէյիմ... բրէնս՝ տիւն սէնին հէմշիրէնէ սախթէ պիր թէլէկրաֆ կէօնտէրմիշ, պիր գալպ թէլէկրաֆ տա սէն կէօնտէրիրսին... Հայտէ հէման թէլէկրաֆխանէյէ գօշ. վէ շէօյլէճէ պիր թէլէկրաֆ չէք.« Եօլտա պիր գաղաեա ուղրատըմ... վագրթ ղայպ իթմէյիպ կէլէսին. վէ Մ. Պէրնիէյի տէ պէրապէրինճէ ալասրն.» Սուֆրատա իքէն պու թէլէկրաֆ կէլմէլի. եիւքսէք սէս իլէ օգուրում.քի խըզմէթքեարլար տա վագրֆ օլսունլար։ Հայտէ հայտէ, չաբըգ կիթ.քի չաբըգ տա կէլէպիլէսին։ Պու կէճէ պիզիմ իշիմիզէ միւաախէլէ իտէճէք ատամ եօգ... Եարընա գատար գօճամը ունուտրրմ, սանա տա գրզգարտաշընը ունութտրմաղա ղայրէթ իտէրիմ. – տէաի։

Բիէր Վինեօ բրէնսէսին էմրինե իմթիսալ իթտի. Շու էմրլէրտէն տօղայը ղայէթլէ մէճմուն օլտը. վէ էյէր պու էմրլէրի վէրմէյէճէք օլսայրտը, վէրմէյէ մէճպուր իտէճէք տի։ Պու սուրէթլէ պրագրպ կիթտիքլէրի հալտէ էվին իշինտէ քիմսէնին պիր շիւպհէյէ վարմաեաճաղը աշիքեար ըտը։

Հէր շէյ թէրթիպ իտիլտիյի վէճհ իւզրէ վուգու պուլտը. թաամբն խըթամընա տօղրը եաբմա թէլէկրաֆ կէլտի վէ մէմուլ իտիլտիյի սուրէթտէ թէլագգը օլընտը. բրէնսէս տէրհալ պէսլէմէսինի չաղրթտը, վէ ատիլէն կիթմէյէ մէճպուր օլտրղընըն էսպապընը պէեան իլէ թալիմաթը լաղմէյի իթա իսլէտի։ Պատէհու քիմսէյի գապուլ իտէմէյէճէյինի խըզմէթքեարլարընա թէնպիհ իլէ պէրապէր, ալէսսէվիյէ օթուրմագտա օլտրղը սալընա կէչտի։

Բաուլ Պէրնիէ եախօտ Բիէր Վինեօ կիթտիքտէն սոնրա բրէնսէս օտասընա չըգըպ, կիւնտիւզ էլպիսէսինի չըգարմըշ վէ կէճէյէ միւնասիպ էլպիսէ կիյինմիշ իտի. օմուզլարընատան տիրսէքլէրինէ գատար գաբալը պիր նէվի ճաքէթ կիյինմիշ իտի. պու ճաքէթին կէօյիւսիւ քեա-

Digitized by Google

միլէն աչբգ օլուպ, ալթընտան թէնինին իսթիւնէ ղայէթ ինճէ պիր կէօմլէք կիյինմիշ օլտըղընտան, կէօյիւսլէրի թէմամըյլա քեաֆֆէյի թէֆէրրիւաթըյլա կէօրիւնմէքտէ իտի. սաչլարը տիզլէրինէ գատար տէօքիւլմիւշ օլուպ, վիճուտինին գալըպընա կէօրէ եաբըլմըշ օլան ֆիսթանընն էթէյի խայլըճա գըսսա օլմագ հասէպկիլէ, պաճագլարը մէյտանտա օլտըղը միսիլլու, գալչալարը վէ վիճուտինին սա՛իր ճիհէթ-լէրինին էչքեալը տախի քեամիլէն նիւմաեան ըտը։

Բրէնսէս սալօնա կիրէր կիրմէզ պիր սիկարա եագտը, գանաբէնին պիրինէ ուզանտը վէ ալչագ պիր սանտալեէ ալըպ թա եանը պաչընտա օթուրմասընը Բաուլ Պէրնիէյէ էմր իթտի։ Բաուլ թէրէտտիւտ իտէյօր կիպի թասլատը. պատէհու կէօեա քի նագապիլի մուգավէմէթ օլան պիր գուվվէթէ թապի օլույօր կիպի եավաշ եավաշ բրէնսէսին եանընա եագլաշտը։

Բրէնսէս. – Հալէա պանա պէնզէյէն տիվանէճէսինէ սէվմիշ օլտըղըն գարըյը տիւշիւնիւյօրմըսըն։

Վինեօ. – Էվվէթ. մատամ քի միւթէմատիյէն կէօրմէքտէիմ...

Բրէնսէս. – Բուեանտա՞ մը։

Վինեօ. – Խայըր. ույանըգ օլտըղըմ զէման։

Բրէնսէս. – Է՛յ արզու իտէ՞յօրմըսըն։

Վինեօ՝ ճէվապ վէրմէտի։

Սաաթ օնտա տախրէ միւտիրի չայը կէթիրտիյի սըրատա, բրէնսէս միւնասիպի վէճհ իւզրէ օթուրմըշ եալընըզ պաչընա պիր չըմէնտըֆէր թարիֆասը միւթալատա իտէյօր ըտը. Բաուլ Պէրնիյէ թէատրիքեաթը ըահիյէ իլէ մէշղուլ օլմագ իւզրէ պիր միւտտէթճիք էվվէլ մուֆարագաթ իթմիշ իտի։

Բրէնսէս տախի օտասընա չըգտը վէ պէսլէմէսինէ էրքէն եաթըպ էրքէնճէ գալգմասընը թէնպիհ իտերէք եօլա գօտը։

Պիրազ սոնրա տիկէր խըզմէթքեարլար տախի տախրէի մախսուսէ-տէքի օտալարընա չէքիլտիլէր. ասըլ գօնագատա իլք գաթտա բրէնսէս Նատէժ վէ իքինճի գաթտա տախի Բաուլ Պէրնիէ գալտը։

36

Բօլիս միւտիրինին այրը այրը իքի իտարէխանէի օլուպ, պունընն պիրիսի Օրլօժ սոգաղընտա տըր. հէր սապահ սաաթ սէքիզէ սողրը,

կէլէն մուհարրէրաթը կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, պաշ միւֆէթ-թիշլէրէ լազըմ կէլէն թալիմաթը վէրիր վէ պունլար տա թալիմաթը մէղքիւրէյի միւֆէթթիշլէր իլէ, բոլիս չավուշլարարընա վէ օն պաշը-լարընա թէպլիղ իտէրլէր։ Պու վէզիֆէյի իքմալ իթտիքտէն սօնրա միւ-տիր Օրֆէվը սօգաղընտաքի տիկէր իտարէխանէսինէ կիտէր քի, պու-րատա տա կէճէ կիւնտիւզ մէ'մուրին ղայրը իրզմէթլէր իյֆա իթտիրմէք իւզրէ թէրթիպ իտիլմիշ պիր թագրմ մէ'մուրին պուլընմագտա տըր։

Ֆէնտի խուսուսի տահիրէսի բէք քիւչիւք վէ բէք սատէ իտի իսէ տէ, թէրթիպ իթմիշ օլտըղը նէսանէլէր զիեատէսիյլէ ճալիսլի տըգգաթ ըտը։ Պիր տօլապլն կէօզլէրինէ սըրասը.յլա էն մէշհուր ճանիլէրէ խըր-սըզլարա վէ գալպազանլարա մախսուս օլան ալէթլէր տիզիլմիշ օլտը-ղը կիպի, տիվարլարա տախի պիր թագրմ անախթարլար, տապանճա-լար վէ ըէսմլէր թէալիգ իտիլմիշ իտի։

Բրէնս Բօլքինին սաաթ օնտա Պուլօնեը գաթարընա բաքիպ օլա-ճաղը կիւն, բոլիս միւտիրի սաաթ տօգուզտա Օրֆէվը սօգաղընտաքի իտարէխանէսինէ կէլիպ պէրապէրինճէ կէլմէքտէ օլան քեաթիպինէ խըթապէն.

— Ահապա Մէրլ պուրատա՞ մը տըր՝. պիլի՞ր մի սին։

Քեաթիպ. – Էվվէթ պուրատա տըր. պու կէճէ նէօպէթճի իտի։

Միւտիր. – Էօյլէ իսէ ըէճա իտէրիմ, պիրազ պուրաեա չաղըրըն.. – տէտի։

Պիր միտտէթճիք սօնրա, թագրիպէն օթուզ եաշընտա տիրայէթ վէ զէքեավէթէ մալիք օլտըղը պագըշընտան պէլլի օլան Մէրլ իշէրիյէ կիրտի։

Միւտիր. – Է.յ նա՞սըլ եաբաճաղըզ պագալըմ, Մէրլ. պու Բիէր Վինեօյը էլէ կէչիրէ՞մէեէճէք միյիզ, պիր այրն իշինտէ պու իւշիւնճիւ մէքթուպ տըր քի տախիլիյէ նէզարէթինտէն կէլիյօր։ Ասայիշի ումու-մի իտարէլէրի հէր կիւն պու ատամը պէնտէն իսթէյօրլար։ Սէն բէք չօգ հիւնէրլէր կէօսթէրմիշսին պինանէն ալէյհ պու իշի տէ սանա իհալէ իթմէյի միւնասիպ կէօրմիւշ իտիմ. լաքին սանա տա էմնիյէթ իթմիշ օլտըղըմա եավաշ եավաշ բէշիման օլաճաղըմ։

Մէրլ. – Նէ՞ եաբայըմ էֆէնտիմ. չիմտիյէ գատար պիր հիւսնիւ նէթիճէյէ տէսթրէս օլամատըմ իսէ գապահաթ պէնիմ տէյիլ տիր..։ Պու Վինեօ պուլընամայօր։

Միւտիր. – Հիչ կէ՞օրմէտին պիլէ մի։

Մէրլ. – Էյէր կէօզիւմէ իլիշմիշ օլսայըտը, եագտաբնը սալըվէ-ըի՞ր մկիտիմ։

Digitized by Google

Միւտիր. – Կէօրիւրսէն թանրեաճաղրնա էմի՞ն մի սին, պիլիրսին եա, նէ՞ գատար մէհարէթլէ թէպտիլի սրֆաթ վէ գրեաֆէթ իտէ-պիլիր։

Մէրլ. – Սահիհ տիր ամմա, էյէր բասթ կէթիրէճէք օլուրսամ զանի իտէրիմ քի...

Միւտիր. – Սէն տախմա Պէլվիյլ թարաֆլարընտա վէ պիր տէ թէ-աթրօ ճիվարլարընտա մէրգումը կէօզլէմիշ օլաճագսըն։

Մէրլ. – Տօղրը տըր. եինէ օրալարա տիւշէր տէյու մէ՛մուլ իթմէք-տէ իտիմ։

Միւտիր. – Պէլքի եանրլմըշսըն. պէն օլսամ միւ՛թէպէր մահէլ-լէրտէ արարըմ. չունքի Վինեօ պիր վագրթ բէք եիւքսէքտէն ուշար-մըշ, նի՞չին եինէ էաքի հավվէսլէրինէ մէյլ իթմիշ օլմասըն։

Մէրլ. – Պուրալարը պէնիմտէ խաթրըմա կէլտի վէ միւ՛թէպէր մահէլլէրի տէ տօլաշտըմ ամմա պիր ֆա՛իտէ հասըլ օլամատը։

Միւտիր. – Ինչին իչինտէ պիր տէ գարը օլտըղընտան վէ պու գարը սանա եարտըմ իտէպիլէճէյինտէն, պու իշ տիկէրլէրինէ նիսպէթլէ գօլայ պիթէր տէյու մէ՛մուլ օլունուեօր ըտը։ Էյէր Վինեօյը թանը-մագ գօլայ տէյիլ իսէ, Ալպէրթին ֆանրօնը թանըմագ գօլայ տըր. մա մաֆիհի պու գրղրն տա նէ օլտըղընտան խապէրիմիզ եօգ։

Մէրլ. – Էվվէթ, էֆէնտիմ։

Միւտիր. – Սօն բաբօրթօլարընտա, Պէլվիյլտէն՝ Նէպաթաթ պաղ-չէսինէ գատար գօվալամըշ օլտըղընը եաղըյօրսըն։

Մէրլ. – Էվվէթ էֆէնտիմ, իչ կիւն իսթ իսթէ արգասընտան տիւշտիւմ։ Կէօրիւնիւր քի պիրիսինէ պէքլէյօրտը... Վինեօյը պէքլէ-յօր օլմալը։

Միւտիր. – Տէօրտիւնճիւ կիւնիւ նէ՞ եաբտըն։

Մէրլ. – Վէսվէսէսինի ույանտըրմամագ իչին, տօղրըճա վէ կիղլիճէ Նէպաթաթ պաղչէսինէ կիթտիմ, մուգարրէր օլան վագրթտա կէլէճէ-յինէ էմին իտիմ։

Միւտիր. – Էմին իտին ամմա կէլմէտի եա... թապի... սէն պիր հիյլէյէ ուղրամըշսըն. օ սէնի Բարիսին պիր թարաֆընա ճէլլ իթմիշ քէնտիսի պաշգա պիր թարաֆա սավուշմըշ. օնտան սոնրա Պէլվիյլտէ կէօ-րի՞նմէտի մի։

Մէրլ. – Ալա։

Միւտիր. – Էվինտէ նէսի վար ըսա թէ՞րք մի իթմիշ։

Մէրլ. – Էվվէթ էֆէնտիմ. էվ սահիպի պէտէլի իճարա մահսու-պէն քեաֆֆէսինի սաթտըրմըշ։

Digitized by Google

Միւտիր. – Տէմէք քի Բիէր Վինէօ իլէ մա՛շուգէսի զէնկինլէնմիշ-լէր, եօգսա էօյլէ գօլայընա էշեալարընը թէրք իտիպ չըգմազլար... Սէն պէնիմ տէտիյիմի եաբ, պունտան պէօյլէ պունլարը Բարիսին մա՛-ռուֆ օլան մահալլէրինտէ արա. պէն՝ օրալարտա հէր հալտէ էլէ կէ-չիրէճէքսին զանն իտէյօրըմ։

Մէրլ. – Պէն տէ էօյլէ մէ՛մուլ իտէյօրըմ։

Միւտիր. – Նի՞չին սէն տէ պէօյլէ մէ՛մուլ իտէյօրսըն։

Մէրլ՝ պիր միւտտէթ թէրէտտիւտ իթտիքտէն սօնրա. – Զունքի կէչէն բաղար էրթէսի կիւնիւ Ալպէրթին ծանրօնը Լաբէ սօգաղընտա կէօրտիւմ կիպի կէլիյօր։ Տիւքքեանընն պիրինտէն չըգըպ, պիր էվ ա-բապասընա պինմէքտէ իտի։

Միւտիր. – Էյի՛ քի սէն տէյօրսըն. էյ կէօրտիւն իսէ Նէ՞ եաբատըն։

Մէրլ. – Նէ՞ եաբապիլիր տիմ։ Օ օլտըղընա էմին տէյիլ իտիմ է-յէր պիր խաթա իշլէյէճէք օլսա ըտըմ, հէր քէս իսթիւմէ տիւշէճէք իտի... Պու ասըրտա գարըլարտան պախթըմընզ իշլէմէյօր... Շու տա վար քի Ալպէրթին ծանրօնընն հալի, Բիէր Վինեօնընն հալինէ գըեաս իտիլէմէզ... Վինեօ ատէթա մահպէս գաչղընը օլտըղընտան, օնը կէօ-րէճէք օլսամ թութմաղա թէրէտտիւտ իթմէմ. տիկէրի իսէ սէրպէսթ օլտըղընտան վէ նէրէտտէ կէօրիւլէճէք օլուրսա թէվգըֆ իտիլմէսինէ տա՛իր եէտիմիզտէ պիր էմի օլմատըղընտան թապիի կէօրսէմտէ թէվ-գըֆ իտէմէմ։

Միւտիր. – Տօղրը տըր ամմա, Ալպէրթին ծանրօնը նէրէտտէ կէօ-րիւրսէն եաղալա տա մէս՛ուլիյէթինի պէն տէրէօհտէ իտէրիմ։ Արթըգ պէօյլէ պիր գըզտան տա իհթիրազ իտէճէք օլսագ նէ՞յէ եարարըզ։ Հէր հանկը կիւն քի մէրգումէյի ըսաթ կէլէճէք օլուրսան, էյէր Ալպէր-թին ծանրօն օլտըղընա էմին իսէն, չունքի եանլըշլըգ վուգուինի պէն տէ թէրվիճ իթմէմ, հէման եաղալայըպ պանա կէթիրէսին. նէ եա-բաճաղըմը պէն պիլիրիմ։ Թուլ միւտտէթ թահթը թէվգըֆտէ թութա-մաեաճաղըմը բէք ալէա պիլիրիմ. լաքին պու տէֆա էօյլէ պիր նէզա-ըէթ իթտիրիրիմ՝ քի էնճամընտա Բիէր Վինեօյը տա էլէ կէչիրմէյէ մու-վաֆֆագ օլուրըմ... Շիմտի շուրասընը պանա սէօյլէ՛ քի, սէն բօլիս տաիրէսինէ կէլմէտէն էվվէլ, գումարխանէլէրի տօլաշմագ կիպի պիր խըզմէթտէ պուլընմը՞շմը սըն։

Մէրլ. – Էվվէթ, էքի սէնէ։

Միւտիր. – Օյունտա հիյլէ իտէնլէրին նէ՞ օլտըղընը հէբ պիլի՞ր մի սին։

Մէրլ. – Զօղընը պիլիրիմ, էֆէնտիմ։

Միւտիր. – Օ հալտէ Շըմալ շըմէնտըֆէրի միւտիրինին նէզտինէ

Digitized by Google

կիտէրսին վէ հէր նէ քի էմ՝ իտէրսէ իճրա իտէրսին. կէօրիւնիւր քի պիր թագըմ հիյլէքեար գումարպազլար չըմէնտըֆէր պոյունտա տօլա-շարագ եօլտա սաֆտէրուն եօլճուլարը սոյուլօրլար ըմըշ։ Պագ քի շու խապիսլէրտէն պիր գաչընը էլէ կէչիրէսին քի Վինեօնըն էլէ կէչվէսինէ թէհամիւլ իտիպ պէքլէյէպիլէյիմ։ Պու պապտէ հէր նէ քի եաբա-ճագ օլուր իսէն տողրըտան տողրբեա պանա մա՛լիւմաթ վէրէսին, չունքի չըմէնտըֆէր գումբանեասընա պիր խըզմէթ իյֆասըյլա խոշ կէօ-րիւնմէք իսթէրիմ... կիթ, պաշդա տէեէճէյիմ եօգ։

37

Շըմէնտըֆէր գումբանեասը միւտիրի, միւֆէթթիշ Մէրլէ լազըմ կէլէն թալիմաթը վէրտի։ Եօլտա տօլաշտըդյարը խապէր ալընան գու-մարպազլարընը պիր գըսմը, իքինճի վէ իւչիւնճիւ մէվգիլէրտէ եօլճըլըգ իտէն սէյեահլէրի սոյտրգլարը կիպի, պիր գըսմը տախի Բարիստէն Պրիւքսէլէ, Գօլօնեա վէ Գալէյէ կիտէն պիրինճի մէվգը եօլճըլարընը սոյմագտա ըտը։

Պու գումարպազլարտան պիրիսինին էշքեալինի, մէպալիղի քիւլլի-յէ ղայպ իթմիշ օլան պիր եօլճը իխպար իթմիշ իտի։

— Էլլի եաշընտա ուզուն պոյը, գավի իւլ պիւնեէ թէմիզ գըեա-ֆէթլի պիր քիմսէ տիր։

Մէրլ. — Եալընը՞ղմը իշլէյօր։

Միւտիր. — Խայըր, ալէսսէվիյէ եա գարըսըյլա վէ եախօտ սէվ-կիւլիւսիյլէ սէեահէթ իտէր. սէվկիւլիւսիւ, սարը սաչը կիւզել պիր գըզ ըմըշ. աշըգընը թանըմամազլըգ թասլայըպ, վակօնտա եանընտա օթուրմաեարագ, գարշը թարաֆտա օթուրըր ըմըշ. չոգ սէոյլէր վէ գօմշուլարընա բէք չոգ ճիլվէլէր իտէր իմիշ, վէ եավաշ եավաշ ուս-թալըգլա աշըգընն թէրթիպ իթտիյի գումարա տախիլ իտէր իմիշ։

Մէրլ. — Աշըգն տա՛իմա քեարլը չըգտըղընա շիւպհէ օլընամազ, չունքի օյունճըլարընն, քեաղըտլարընը իշարէթլէ աշըգընա թա՛րիֆ իթ-տիյի աշիքեար տըր... պուրալարընը զամթէն պիլիրիմ. լաքին սիզճէ իշին էն էհէմմիյէթլի ճիհէթի շուրասը տըր քի, պահսընը իթմէքտէ օլ-տըղընըզ էշխասընն հէր իքիսինի տէ թանըրըմ։ Պունլարընն իսմի մսիէօ վէ մատամ Սավինեի օլուպ, բէք չոգ մահէլլէրտէ սաֆտէրունլարը

Digitized by Google

սոյմուշլար տրը։ Ղաթէն ալէյհլէրինտէ թահգրգաթը լաղրմէյէ թէ-շէպպիւս օլընտրղը միսիլու, հաթթա եէտիմտէ՝ պուլտրղրմ եէրտէ թէվգրճ իթմէք իւղրէ էմրնամէ տէ վար տրը։ Պունլար Պէլճիգաեա գաշմշլար ըտը. մատամ դրի ավտէթ իթմիշլէր տիր եագալաեաճաղրմրզա հիչ չիւպհէ եօգ։ Եալընրզ ալէսսէվիյէ հանկը խաթթ իւղէրինտէ կէչինտիքլէրինի լութֆէն սէոյլէյինիզ։

Միւտիր. – Բարիստէն Պուլօնեա կիտէն խաթթ իւղէրինտէ...

Մէրլ. – Կէօրիւնիւր քի եարընա գատար պիր շէյ եաբամաեաճաղրմ. չունքի պու կիւն գաթար կիթմիշ օլմազ լաղրմ կէլիր։

Միւտիր. – Տահա կիթմէտի. Պու կիւն ճումաա օլտրղը ճիհէթլէ գաթար սաաթ պիր պուչուգտա հարէքէթ իտէճէք տիր։

Մէրլ. – Օ հալտէ պէն տէ օ գաթարա պինէրիմ. էյէր Սավինեիլէ-րի էլէ կէչիրէմէզ իսէմ, հիչ օլմազսա օթադրմոան պիրիսինի պուլ-մաղա չալըշըրըմ։

Միւտիր. – Նա՞սըլ միւնասիպ կէօրիւր իսէնիզ էօյլէճէ հարէքէթ իտէպիլիրսինիզ... պիրազ պէքլէյինիզտէ սիզէ պիր պիլէթ հազըր իթտիրէյիմ. – տէտի։

Սաաթ օն պիրտէ Մէրլ պիլէթի ճէպինտէ իտարէխանէտէն չըգ-տը. գաթարըն հարէքէթինէ տահա վագրթ օլտրղընտան, պէրքի Սա-վինեիլէրի բասթ կէթիրիր իւմիտիյլէ պաղը թէտապիրի իհթիեաթիյէ իթթիխազընա մուպատէրէթ իյլէտի։ Պինաէն ալէյհ հէման տսիրէի ատլիյէյ կիտէրէք վէ քէյֆիյէթի անլաթտրրաբաղ, մէրդումանը տէրտէսթ իթմէք իւղրէ մուգատտէման թէրթիպ իտիլմիշ օլան էմ-նամէլէրի խաթիրտատ իյլէտի։

Սաաթ պիրի չէրեէք կէչէրէք պիրինճի մէվզը եօլճըսը գրեաֆէ-թինէ կիրէրէք, կէօեա պիր էյի եէր ալպայօրմուշ կիպի էթրաֆը թէտ-գիգ իտէրէք տօլաշմաղա պաշլատը։

Վագթը հարէքէթ եագլաշըպ մէմուրլար արապալարըն գաբուլ-ըընը գաբամաղա պաշլայընճաեա տէյին չիւպհէլի պիր քիմսէ կէօզիւ-նէ իլիշմէմիշ օլտրղընտան, պօշընա եօլճըլըգ իտէճէյի խսթրընա կէլէրէք Բարիսէ ավտէթ իթմէյի թէրճիհ իթտիյի սըրատա, եէնի կէ-լէն պիր չախս նազարը տրգդաթընը ճէլպ իթտի. կէլէն էլլի եաշընտա գատար վար ըտը. գումբանեա մէ՝մուրընն թա՝րիֆի մուճիպինճէ իրի եարը, գանլը վէ զարիֆ գրեաֆէթլի վէ Սավինեի տէյու թա-նըմըշ օլտրղը ատամա պէնդէր պիրիսի իտի։

Պու եօլճը, վակօնլարըն պասամաղընա չըգըպ, հէր պիր վակօնն գաբուսընտան իշէրիյէ պագմագտա ըտը։ Եա պիր ույղուն եէր վէ

Digitized by Google

եախօտ պէքլէտիի պիրիսինի արայօր կիպի պագընըպ տուրմագտա ըսը. ուչ վակոնը թէֆթիշ իթտիքտէն սոնրա նիհայէթ տէօրտիւնճիւսիւնէ պինմէյէ գարար վէրմիշ իտի։

Մէրլ իսէ, ըրխթըմըն իւպէրինատէն մէրգումըն վակոնա կիրտիյինի վէ եիւզիւ էօրթիւլիւ պիր գարընըն գարշըսընա կէչիպ օթուրտըղընը վէ մէրգումէնին հիշ պիր լագըրտը վէ իշարէթ իթմէքսիզին ուֆագ թէֆֆէյինի թօբլատըղընը միւշահէտե խլէյիպ, քէնտի քէնտիսինէ. – Էվվէթ օ ատը, քէնտիսինէ եէր սագլամըշ օլան գարըսընը կէլիպ պուլ. տը, պունլար պանա թարիֆ օլընան ֆըրըլտագլարընը էլան տէօնտիւ. րիւեօրլար. կէօյա պիրի պիրլէրինի թանըմայօրլար. – տէտիքտէն սոնրա, այնը վակոնա քէնտիսի տախի ալթլայը վէրտի վէ գարընըն գար. շըսընա կէչիպ չանթասընը ըաֆա գօեարագ գօմշուլարընըն ահվալինի պիր էյիճէ թէտգիգ իթմէք իւզրէ, կէօյա օգույաճագ կիպի սըֆա. թընը պիր ղաղէթա իլէ սէթը իթտի։

Գարընըն չէնէսինէ վէ պօղազընա պագըլըրսա գըսա պօյը զաիֆ. ճէ վէ կէնճ պիր գարը օլմասը լազըմ կէլտիկինի, վէ հալպու քի գու. մարխանէտե կէօրտիւյիւ մատամ Սավինեի իսէ պօյլըճա վէ շիշմանճա պիր գարը օլտըղընը խաթրընա կէթիրէրէք եանլըշ պիր եօլա սաբ. մագտան իհթիրազ իթտի իսէ տէ, երքէք իլէ գարընըն պէրապէր եօլ. ճըլըգ իթտիքլէրի հալտե, պիրիպիրլէրի իլէ գօնուշմամալարընա վէ գարընըն իհթիմամընըճա եիւզիւնիւ գաբաթմասընա նէզարէն հագգլա. ընտա շիւպհէ վէ վէսվէսէյէ զահիպ օլարագ, վէ շու սըյատա իշլէ. յէն ըիւզկեարտան գարընընը եիւզիւնիւն էօրթիւսիւ պիր ազ աչըլա. ըագ, Մէրլ մէրգումէնին մատմուազէլ Ալպէրթին ժանրօն օլտըղընը թանըտը։

38

Մէրլ՝ մատամ Սավինեիյը արար իքէն շըմէնտըֆէրին իչինտե չօգ. տան պէրու պուլմազա սավաշտըղը Ալպէրթին ժանրօնա թէսատիւֆ իթտիյինտէն տօլայը ֆէվգէլատե մէմնուն օլտը. վէ հաթթա էօրթիւ. նիւն ալթընտան թանըմամըշ օլտըղընա թէաճճիւպտե գալտը. մա մա. ֆիհի թէֆթէքքիւրե տալըպ նէ եաբաճաղընը տիւշիւնէրէք, բօլիս միւ. տիրի հէր մէսուլիյէթի տէրէօհտե իթմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, պիլա թէ.

Digitized by Google

րէտտիւտ մէրգումէյի թէվգբֆ իթմէյի գուրտու իսէ տէ, էեալէթտէ պուլբնան բօլիս մէմուրլարը գօրգագ վէ միւթէրէտտիտ օլտրգլարընտան, նէ եաբաճաղընը շաշբրտը գալտը. վէ ֆագաթ Սավինեի նամինտա պիրիսի իլէ պունուն մաշուգէսինի թէվգբֆ իթմէք իւզրէ եէտինտէ էմինամէ օլտրղընտան, պու էմինամէ իլէ Ալպէրթին ֆանրօնը թէվգբֆ իլէ Բարիզէ կէօթիւրմէյէ գարար վէրտի, վէ շու գարարը հագգընտա տիւշիւնիւպ տուրտը։

Ալպէրթին ֆանրօնա կէլինճէ օ տախի տիւշիւնմէքտէ իտի. ջունքի գաթարը հարէքէթ իտէճէյի սբրատա աճէլէթէն վակօնա կիրմիշ օլան շախսըն մուգատտէման հիյլէ վէ տէսիսէ իլէ էլինտէն գաշմըշ օլտրղրը բօլիս մէմուրլարընտան պիրիսի իտիյինի թանրտը։

Պունունլա պէրապէր էօյլէ գօլայճա ադլընը շաշբրան վէ եէէսէ տուշար օլան գրզլարտան օլմատրղընտան, վէլէվ թանրլսա պիլէ, քէնտինէ տօգունբլամայաճաղընը վէ Բիէր Վինեօ եանընտա պուլընմատրղը ճիհէթլէ հիչ պիր մէսուլիյէթ թէրէթթիւպ իթմէյիպ մուգատտէման օլտրղը միսիլու պու տէֆա տախի սալը վէրիլէճէյինի թէխաթթուր իթտի իսէ տէ, բօլիս մէմուրը օ պիր տէֆա տիւշմիւշ օլտրղը տուղախտան տօլայը հիտտէթլէնիպ տէ քէնտիսինի թէվգբֆ իթմէյէ գալգբշտրղը թագտիրտէ, ըէֆիգինին հէման իթիրաղէ գրեամ իլէ մէմուրա խրթապէն – սէն եանրլբյօրսը, պու գրղը իսմի Լօր Պէրնիյէ տիր. քեաթիպիմին հէմշիրէսի տիր. պէնտէ բրէնս Բօլքին իմ – տէյու պաղբրտրղը հալտէ, բրէնսին քեաթիպի Ջէհիրլի Եբլանը գարտաշը օլտրղը վէ Բաուլ Պէրնիէ տէնիլէն շախս, Բիէր Վինեօ իտիյի մէյտանա չրգաճաղընտան, Բիէր Վինեօ հէնուզ Ինկիլթէրայա եէթիշմէտէն եագայը էլէ վէրէճէյինէ շիւպհէսի գալմատրղը ճիհէթլէ, հէման պունը էօնիւնիւ ալմագ մագսատընա մէպնի Ալպէրթին գօմշուսունու թանրմամազրգ թասլամագտան վազ կէշէրէք եէրինտէն գալգբպ բրէնս Բօլքինին եանընա օթուրտրգտան սօնրա, գուլաղընտան աշաղրյա,

— Պէնի տինլէ, սէօղիւմիւ քէսմէ, հիչ պիր հարէքէթ իթմէ. թէաճճիւպ ալամէթի կէօսթէրմէ... Շու պուլընտրղրմրզ նիզամրզ հալտէ հէր շէյի էվվէլինտէն տիւշիւնմէլիյիզ. շուրատա եանը պաշըմիզտա օթուրան հէրիֆտէն շիւպհէ իտէյօրրմ... Հէր նէ սէօյլէյէճէք հէր նէ եաբաճագ օլսա, հէր նէ վուգու պուլսա, պէնի միւտաֆտա իտէճէյինէ վէ քիմ օլտրղրմը սէօյլէմէեէճէյինէ եէմին էթ... Սօնրա հէր շէյի թաֆսիլէն անլաթտրրրրմ... էյէր պիր իհթիեաթսրզլրգ իտիպ տէ սէնին քիմ օլտրղը մէյտանա չրգաճագ օլուր իսէ, պէնի պիր տահա միւէպպէտէն կէօրէմէզսին. – տէտիքտէ, բրէնսին տուշարը խէ

Digitized by Google

լէճան օլտրզընը հիսա իթտի. օ հալտէ եիւզիւնիւն էօրթիւսիւնիւ գըսամէն գալտըրարագ տահա զիեատէ բրէնսին դուլաղընա եագլաշըպ, տուտագլարընը եիւզիւնէ սիւրէրէք վէ նէֆէսիյլէ եագըպ թուրթուշտըրարագ. – էյէր սիւքութ իտէճէք օլուր իսէն, սէնի էօյլէ պիր սուրէթտէ սէվէճէյիմ քի, էօմրիւնտէ տահա պէօյլէ սէվիլմէմիշին տիր. – տէյու իլավէ իթտի։

Բրէնս, էվվէլա թէաճճիւպ, մուախխարէն թէհտիտէրինտէն թէվէճճիւլ վէ նիհայէթ սօն սէօզլէրինտէն թէճէննիւն իտէրէք, մէսէլէյի անլամագոըզըն վէ թաֆսիլաթ արամագսըզըն իսթէտիյինի եաբաճաղընա եէմին իթտի։

Ինթիեար վէ ըէզիլ բրէնս Բօլքին; մէրգումէնին էսիրի կիպի հէր արզուսընը իքմալ իթմէյէ հազըր վէ ամատէ իտի։

Ալպէրթին շուրասընը տախի գարարլաշտըրտը քի, շայէտ պիր շէյ վուգու պուլաճագ օլուրսա, բրէնս եալընըզ պաշընա սէեահէթինէ տէվամ իտէճէք վէ մուգարրէր օլան մահալտէ կիտիպ քէնտիսինի պէքլէյէճէք իտի։

Շու սուրէթտէ պէյնլէրինտէ իթթիֆագ օլտրգտան սօնրա, Ալպէրթինին գալպի պիրազ տահա բահաթլանտը։ Քէնտիսինին թէվգըֆ իտիլմէսի իհթիմալաթը ըէֆթէ ըէֆթէ արթմագտա օլտըղը ճիհէթլէ, պէօյլէ պիր հալ վուգու պուլսա պիլէ, ըէֆիգինի տախի թէվգըֆ իթմէյէ մէյտանտա պիր տէլիլ պիր սէպէպ օլմատըղընը, վէ Բիէր Վինեօնըն գուրտըղը տօլապըն էսասընա խալէլ կէլէմէյէճէյինի քէնտինճէ հիւքմ իթտի. հաթթա բօլիս մէմուրը քէնտիսիյլէ մէշղուլ օլարագ, Բիէր Վինեօնըն եագասընը պըրագաճաղը, վէ շու սըրատա մէրգումին Ինկիլիզ թօբրաղընա աեագ պասաճաղը խաթրընա կէլէրէք մէմնուն տախի օլտը։

Էյէր Մէրլին ճէպինտէ իքի ատէտ էմնամէ պուլընմամըշ օլսայըտը, վէ քէնտիսի տէ քէնտինճէ պաղը չէյլէր տիւշիւնմիւշ վէ գարարլաշտըրմըշ օլմասա ըտը, Ալպէրթին պալատէքի միւթալաաթը բէք իսապէթ սայըլապիլիր իտի։

Մէրլ՝ քէնտի քէնտիսինէ. – Զէհիրլի Եըլանըն մահրէմանէ գօնուշտըղը ատամ նի՞չին Սավինեի օլմասընը. էյէր պիր շիւպհէմ վար ըսա, օ տա եանընտաքի գըզտան հուսուլէ կէլիյօր. չունքի Սավինեինին մա՛շուգէսի վէ եախօտ զէվճէսի տէյու պէլլէմիշ օլտըղմ գարրեա պու գըզ հիչ պէնզէմէյօր. լաքին օնտան պէրու իքի սէնէ կէչմիշ օլտըղընտան, շու միւտտէթ զարֆընտա իհթիմալ տըր քի, մա՛շուգէսինի վէ եախօտ միշթէրէքինի թէպտիլ իթմիշ օլսուն. օլա՞մազ մը քի շու

Digitized by Google

հիյլէպաշ հէրիֆ չու քիւչիւճէք ։ կիւզէլ ։ տիլպէր վէ ֆիլիֆնէքեար գա-
ըը իլէ իթթիֆաշ իթմիշ օլսուն ։ Ի՛նչ այտան պէրու Ալպէրթինի պու-
լամատըղմա , միւթէմատիյէն սէեահէթ իտէրէք իթթիհատ իտինմիշ օլ-
տըղը սան՝աթ պիր տէլիլի գավի տէյին մի տիր ։ Էլհասըլ ինթիմալ
տըր քի արայըպ պուլընմասը էօհտէմ իհալէ իտիլմիշ օլան գումար-
պաշ կիւրուհինէ Բիէր Վինեօ տա տէխալէթ իթմիշ օլսուն ։ Շիւպհէ
եօգ տըր քի Սավինեիյի եագալատըղմ կիպի , օ Բիէր Վինեօ տէնիլէն
խընզրը տա էլէ կէչիրէճէյիմ . – տէմէքտէ իտի ։

Գաթարը հարէքէթի եավաշլանտը . տիւտիւք սէսլէրի իշիտիլտի ,
Ամիէնս մէվզբֆընէ մուվասըլէթ իտիլմիշ իտի ։

39

Գաթար տուրուր տուրմաշ , Մէրլ չանթասընը ալրպ ատէթա եօլ-
ճը կիպի վակոնտան աշաղրեա էնտի ։

Վակոնտա պուլընան տիկէր եօլճըլար տա չըգմըշ օլտըգլարընտան ,
վակոնըն իշինտէ բրէնս Բոլքին իլէ Ալպէրթին ժանրօն եալընըզ գա-
լընճա , պիրիպիրլէրինին եիւզիւնէ պագտըլար . բրէնս պու պագըչա ,
զանն իտէրսին քի . – Նէրտէն նէրէյէ գօմշումըղըն հագդըմըզտա պույ
նիյէթի օլտըղը ֆիքրինէ զահիպ օլտըն . չօճո՞ւգ մը սըն՝ քի պէօյլէ շէյ-
լէրտէն գօրգույօրսըն . – տէմէքտէ , վէ Ալպէրթին տախի ահապա սէ-
պէպսիզ եէրէ մի գօրգմըշ օլտըղընը վէ Բոլքինին խանէսինտէ բահաթ
պիր էօմր կէչիրմիշ օլտըղը ճիհէթլէ , գալըպ գըեաֆէթի տէյիշմիշ
օլտըղընտան , պէլքի մէ՝մուրըն քէնտիսինի թանըմամըշ օլմասը զիւիւ-
միւնէ սաքտը ։

Հէ՛մ բրէնս , հէ՛մ տէ Ալպէրթին , տիւշիւնտիւքլէրինին խաեալաթ
գապիլինտէն օլտըղընը չօգ սիւրմէյիպ անլատըլար ։

Հէնուզ պէշ տագըգէ կէչմէտէն , էսքի եօլ արգատաշլարը վա-
կոնա տօղրը կէլտի , գըլաղուզ կիպի , պաշընտա միւթէատտիտ սըրմա
շէրիտլի շապգալը ուզուն պօյլը պիրիսի մէրգումըն էօնիւնէ տիւշմիւշ
իտի ։

Ալպէրթին ժանրօնըն պէնզի պիւսպիւթիւն ուչուպ , բրէնսէ .

— Մէօյլէտիյիմի վէ վէրմիշ օլտըղըն սէօզիւ ունութմաեասըն , պէն
տէ սանա վէրմիշ օլտըղըմ սէօզիւ ունութմամ . – տէտի ։

Digitized by Google

Շու սըրատա վակօնա տօղրը կէլէնլէր, կէլիպ եէթիշիպ վակօնըն գաբուսը էօնիւնտէ տուրտրլար։ Բօլիս մէմուրը Մէրլէ ըէֆագաթ ի-տէն շախա վակօնտա գալմըշ օլան իքի եօլճըեա.

— Իսմինիզ նէ՞ տիր. — տէյու սորտը իսէ տէ, ճէվապ ալամա-տըղընտան.

— Իշի՞թմէտինիզմի. իսմինիզ նէ՞ տիր աէյու սորույորըմ։

Բրէնս Բօլքինէ էօմրիւնտէ քիմսէ պու սուրէթլէ խըթապ իթմէյէ ճէսարէթ իթմէմիշ օլտըղընտան, գանը գաֆասընա չըգըպ.

— Բէք ալէա իշիտիյորըմ, բէք ալէա. լաքին ճէվապ վէրմէյի ճա-նըմ իսթէմէյօր։

Մէ՛մուր. — Եա՛, էօյլէ՞ մի. լաքին քիմ օլտըղըմը պիլի՞յօր մը սընըզ։

Բօլքին. — Շապգանտան քիմ օլտըղընը անլատըմ. պու մէվգըֆին բօլիս մէ՛մուրը օլմալը սընըզ։

Մէմուր. — Պէն բօլիս գօմիսէրի իմ։ Հալէա ճէվապ վէրմէմէքտէ ըսրա՞ր մը իտիյօր սընըզ։

Բօլքին. — Ըսրար իտէ յորըմ։

Գօմիսէր՝ Ալպէրթինէ խըթապէն. — Սէն սէօյլէ պագալըմ, սէնին ատըն նէ՞ տիր. — տէտիքտէ. Ալպէրթին աղղընը արալըգ իտիպ տիլի-նին ուճընը տըշարը չըգարարագ տուտագլարընը սիւրիւշիւրմէքլէ իքթիֆա իթտի։ Գօմիսէր իսէ Ալպէրթինին շու խուսյունը պիլմէտիյին-տէն քէնտիսինի զէվգլէնիյօր զաննըյլա հիտտէթ իտիպ. — մատամ.քի նէ պիրինիզ վէ նէ տէ օ պիրինիզ իսմինիզի վէրմէք իսթէմէյօր սընըզ քիմ օլտըղընընը պէն սիզէ սէօյլէյիմ։

Բօլքին. — Սէն սէօյլէ ճանըմա միննէթ։

Գօմիսէր. — Իսմինիզ վէ եախօտ քէնտինիզէ վէրտիյինիզ իսմ մա-սիէօ վէ մատամ Սավինեի տիր։

Բրէնս. — Ամմա եաբտըն հա՛։

Ալպէրթին՝ քէմալի թէաճճիւպլէ. — Էյի պուլտընըզ։

Գօմիսէր. — Էվվէթ մսիէօ վէ մատամ Սավինեի սինիզքի նիհայէթ էլէ կէչիրէ պիլտիք։

Բօլքին. — Էյ սոնրա։

Գօմիսէր. — Սոնրասը շու.քի պու վակօնտան տէրհալ աշաղը էնիպ պէշ տագրդա սոնրա Բարիսէ կիտէն տիկէր պիր վակօնա կիրէճէք սինիզ։

Բօլքին՝ պըյըղընը պիւքէրէք. — Էյ պու վակօնտան ինմէյիպ տէ եօլճուլըղըմըզա տէվամ իթմէք իսթէյէճէք օլուրսագ նէ՞ օլաճագ։

Գօմիսէր. — Ատամ չաղըրըպ պիզի ճէպրէն աշաղը էնտիրմէյէ մէճ-պուր օլաճաղըմ։

Digitized by Google

Բոլքին՝ հիտտէթլէ. – Օլմայա քի պէօյլէ պիր շէյ թէշէպպիւս իտէսինիզ. կէօրիւնիւր քի գարշընըզտաքի քիմ օլտըղընը պիլմէյորսընըզ։

Ալպէրթին հէման բրէնսին էլինի թութուպ վէ պիր թարղը աշըգանէ իլէ սըգրպ բրէնսի տէրհալ թէսքին իթտի։

Գօմիսէր. – Գէն պու հալլէրէ ալըշմըշըմ գօլայընա ալտանմամ, էն պէօյիւք ճանիլէր պիլէ թէվգըֆ օլընտըգլարը հալտէ քիպարլըգ թասլամայա գալգըշըրլար։

Շու սըրատա գաթարա հարէքէթ իշարէթի վէրիլտի։

Գօմիսէր. – Հայտէյին աշաղըեա էնին ատամ չաղըրմագ լճապ իտէճէ՞ք մի։

Բոլքին՝ քէմալը աղամէթլէ. – Լուզումը եօգ քիմսէնին պանա տօգունմասընը թէրվիճ իտէմէմ, մատամ քի թէհտիտ իտէյօր սընըզ մատմազէլէտէ ըէճա իտէյիմտէ պէնիմ իլէ պէրապէր վակօնտան աշաղըեա էնսին... Բարիսէ մի կիթմէմիզի իսթէյօր սըն... Բէք աէա, պիզիմ իշին իսապէթ. սօնունը սէն տիւշիւն. – տիյէրէք, աշաղըեա էնտի, վէ Լօր Պէրնիէնին էլինտէն թութուպ անը տախի էնտիրտի։

Եօլըն տիկէր ճիհէթինտէ պաշգա պիր գաթար Բարիսէ հարէքէթ իթմէք իւզրէ իտի։

Բրէնս՝ գօմիսէրէ խըթապէն. – Մախսուսէն պիզիմ իշին պիր վակօն իսթէրիմ։

Գօմիսէր. – Բարանըզ վա՞ր մը քի։

Բոլքին. – Էվվէթ վար տըր։

Գօմիսէր՝ միւֆէթթիշէ խըթապէն. – Մէվգուֆլարը այրըճա պիր վակօնա կիրմէլէրինտէ սէնճէ պիր մահզուր վա՞ր մը տըր։

Միւֆէթթիշ. – Մատամ քի պէն տէ պէրապէր կիտէճէյիմ նէ՞ մահզուր օլապիլիր։

Բոլքին. – Եա՛. սիզտէ՛ մի պիզիմ վակօնա կիրէճէք սինիզ։

Գօմիսէր. – Շիւպհէսիզ, թէաճճիւպ թասլամագ լազըմ տէյիլ. սիզի թէվգըֆ իթմէք իւզրէ միւֆէթթիշին նէզտինտէ այրը այրը իքի գըթա էմնամէ պուլընտըղընատ խապէրինիզ եօ՞գ մը. – տէտի։

Բրէնս Բոլքին շու սէրկիւզէշթտէն տօլայը ատէթա կիւլմէյէ պաշլատը. քէնտիսի բրէնս Բոլքին օլտըղը վէ Ինկիլթէրրայա կիթմէք իւզրէ պուլընտըղը հալտէ Բարիզէ կէրի չէվրիլմէսինէ զայէթ թօխաֆ վէ զուրխպ պիր հատիսէ նաղարըյլա պաղմագտա ըտը. անլամագ խթէտիսի պիր շէյ վար ըսա գապահաթը նէ՞ օլտըղընը պիլմէքտէն իպա-

ըէթ օլտըղընտան, պունը տախի եօլա չըգտըգտան սոնրա եանընտա-
քի մէ՛մուրա սօրմագլըղը թէսավվուր իթմիշ իտի. հէնուզ քէնտիսինի
ըէֆիգասընտան այըրմատըգլարը ճիհէթլէ, մէրգումէյ վէրմիշ օլտը-
ղը սէօզտէ սեպաթ, վէ մէրգումէնին տախի քէնտի վատինտէ տուրա-
ճաղընը մէ՛մուլ իթմէքտէ իտի։

Անճագ Ալպէրթինին եիւրէյի բրէնս գատար բահաթ տէյիլ իտի.
բրէնսին պու սուրէթլէ ճիվլէն Բարիզէ ավտէթի զիեատէսիյլէ քէն-
տիսինէ թէլաշ վիրմէքտէ օլտըղը հալտէ, տիկէր Թարաֆտան տախի
մէ՛մուրըն պէօյլէ եանլըշ պէլլէյիշինտէն վէ պու եանլըշըն էրթէսի
կիւնիւնէ, եանի Բիէր Վինեոնըն ավտէթինտէն սոնրայա գատար տէվամ
իթմէսինտէն իսթիֆատէ իտէճէյինի մէ՛մուլ իթմէքտէ իտի։

Գօմիոէր, կէլիպ վակօնըն հազըր օլտըղընը խապէր վէրտի։

40

Բրէնս Բօլքին ըէֆիգէսինին էլինտէն թութուպ վակօնա իտիրալ
իթմէքտէն սոնրա, քէնտիսի տախի իշէրի կիրտի վէ թա եանընտա օ-
թուրտը. բօլիս միւֆէթթիշի տախի վակօնա կիրիպ, պիրազ ուզագ-
տա գարշըլարընա կէչիպ եէրլէշտի։

Գոնտիւքթէօր գաբաւյը աչրպ պիլեէթլէրի սուալ իթմէքտէ, բը-
բէնս ճէպինտէն պիր պանգնօթ չըգարըպ մէ՛մուրա թէսլիմ իթտի։

Գոնտիւքթէօր՝ մուախխարէն միւֆէթթիշին պիլեէթինի սօրտուգ-
տա, Մէրլ ռուխսաթնամէսինի կէօսթէրտի իսէ տէ, մէ՛մուրըն՝ մէգքիւր
ռուխսաթնամէ իլէ պիրինճի մէվգըյէ օթուրմաղա սէլահիյէթի օլամա-
եառճաղընը պէեան իթմէսի իւզէրինէ.

Բրէնս՝ տէրհալ կիւլերէք. – Էֆէնտի պանա ըէֆագաթ իտէյօր,
օնընտա պիլեէթինին պէտէլինի վիրմիշ օլտըղըմ ագչէտէն թէվզըֆ ի-
տինիզ. – տէտի։

Միւֆէթթիշ քէմալը իհթիրամ իլէ բրէնսէ թէշէքքիւր իթտի, վէ
պու Սավինեի տէնիլէն շախարն ֆէվգէլատէ ալիճէնապ պիր քիմսէ օլ-
տըղընը հիւքմ իլէ պէրապէր, քէնտիսի տախի հիւսնի թէրպիյէ գա-
պուլ իթմիշ, պիր քիմսէ օլտըղընը իսպաթ իթմէք իւզրէ, քէօշէնին պի-
րինէ չէքիլիպ պիւզիւլտիւքճէ պիւղիւլտիւ։

Բրէնս իլէ Ալպէրթին, գաթար հարէքէթ իտէր իթմէղ եավաշճա
գօնուշճաղա պաշլայըպ.

Digitized by Google

Ալպերթին. – Կէօրտի՛ւն միւ. պու ատամտան գօրգտըղըմա հագ-գըմ եօգ մը ըմըշ. ոանա պագըշլնտան պիզէ պիր միւնասիպէթսիզլիք իտէճէյինի ֆարգ իթմիշ իտիմ. լաքին պէնիմ մէ՛մուլիմ պիւսպիւթիւն պաշգա ըտը... պէն տիյօրտըմ քի, եա պէնիմ գարտաշըմ վէ եախօտ սէնին գարըն, պիզիմ պէրապէր եօլճըլըգ իթտիյիմիզի հիաս իտէրէք պիլ վասըթա պիզի թէագրպ իտիեօրլար։

Բօլքին. – Պու սէօյլէտիյին իհթիմալտէն պա՛ֆտ տիր։

Ալպերթին. – Շիւպհէսիզ, լաքին գապահաթը օլան հէր շէյտէն գօրգար... վէ պիրտէ պիզի, մօսիէօ վէ մատամ Սավինեի զանն իթ-մէլէրի թէսավվուր օլընապիլիր մի։

Բօլքին. – Վագրա օլընամազ. զայէթ ղարիպ պիր սէհվ, լաքին իսմիմիզի վիրմիշ օլսայըտըգ եօլըմըզա տէվամ իթմէմիզէ քիմսէնին մանի օլամայաճաղը աշիքեար ըտը։

Ալպերթին. – Պէօյլէ օլտըղընա էմի՛ն միսին. պանա տէտիլէր քի, պիր ճանի թէվգբֆ օլընըրսա իսմինի տէյիշթիրիր իմիշ. սիզին շէօհրէ-թինիզ պու գօմիսէրի հայրէթտէ՛ մի պըրագաճագ զանն իտիյօրտընըզ. զաթէն իսքեաթ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլսագ պիլէ, պունտան չօգ զիեա-տէ սըգընթը վէ թէհլիքէյէ տուշար օլաճաղըմըզ պէս պէլլի... պու ատամլար, պիւթիւն էեալէթ վէ Բարիզ խալգը, իքիմիզին պէրապէր եօլճըլըգ իթտիկիմիզէ վէ խուսուսը իլէ քեաթիպինին գըզգատաշը ի-լէ պէօյլէ իկթիլաթտա պուլընմանըզա քիմ պիլիր նէ կէօնէ մանալար վէրէճէքլէր իտի. տիւշիւն պիր քէրրէ օ ճուլունալլարը, օ ըաբօրթօլարը, օ ղազէթալարը... գարընը... օղլընը... պունլարը հէր պէն տիւշիւնիւեօրըմ. պէն քի սէնի նէ գատար սէվտիյիմի պիլիրսին... եօգ, եօգ, ըէճա իտէրիմ օլմայա քի իսմիմի վէրէսին... էյէր գապա-հաթըմըզ մէ՛յտանա չըգար իսէ, իլէլ էպէտ շայանը ոֆվ օլամայըզ։

Բօլքին. – Վէ ֆագաթ Բարիզտէ պիզիմ քիմ օլտըղըմըզը հէր քէս խապէր ալաճագ տըր. – տէտի։

Ֆիլհագրգա Զէհրլի Եըլանն էն զիեատէ գօրգտըղը ճիհէթ պու ճիհէթ իտի. իպթիտա Բարիզէ կէճէ վագթը եէթիշէճէքլէր տէյու զանն վէ իրթէսի կիւնէ գատար թէվգիֆխանէտէ գալըպ սաաթ տո-գուզտան եանի Բիէրլին Ինկիլթերրայա միւթէվէճիհէն հարէքէթին-աէն սոնրա բօլիս միւտիրինին հուզուրընա չըգարաճագլար տէյու գը-յաս իթմէքտէ իտի իսէ տէ, պինմիշ օլտըգլարը գաթար սիւրաթ գա-թարը օլուպ, սաաթ ալթընտան էվվել Բարիզէ եէթիշէճէքլէրի նէտէն սոնրա խաթրընա տիւշտիւ. պինաէն ալէյհ պիրազ տահա զիեատէ բը-բէնէ եանաշարագ.

Digitized by Google

— Բարիզէ գատար նէ՞չին կիտէլիմ։

Բօլքին. — Կիթմէմէք գապիլ մի։

Ալպէրթին՝ կէօզիւնիւն ուճուլլա մէ՛մուրը կէօսթէրէրէք. — Պիզիմ սերպէսթ օլմամըզ ըսա պու ատամըն էլինտէ տիր։

Բօլքին՝ իհթիրազ իլէ. — Շիւպհէսիզ, լաքին . . . — տէյիպ, սէօզիւնիւ քէստի վէ հիտտէթ վէ տահա տօպրըսը չիտտէթի աշգ ու մուհապպէթինի կէօսթէրմէք իւզրէ.

— Իսթէ՞ր մի սին. չու հէրիֆի գաբուտան տըշարը աթայը՞մմը պիլիրսին եա, միւգթէտիրիմ. զաթէն տէ թէսավվուր իտէյօրտըմ։

Ալպէրթին՝ չու թէքլիֆէ կիւլիւմսէյէրէք. — Խայըր իսթէմէմ. չունքի իւզէրինտէ սիլահ պուլընմատըզը վէ սէնին օնտան գուվվէթլի օլտըզըն ֆարզ օլունսա պիլէ, եինէ սըրթըմըզտա ֆազլա օլարագ պիր տէ ֆիրիլի գաթլ եիւքիւ իլէ իւք ըսթասիօնտա թէվգըֆ օլընաճաղըմըզա շիւպհէ եօգ։

Բօլքին. — Եա եօգսա նէ՞ եաբալըմ պաշգա չարէ կէօրէմէյօրըմ։

Ալպէրթին. — Սէրվէթինիզ միւսաիտ . . .

Բօլքին՝ նէ տէմէք իսթէտիյինի անլայըպ պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա. — Պիր քէրրէ թէճրիւպէ իտէյիմ. — տէտի։

Բրէնս միւտտէթի էօմրիւնտէ բէք չօգ գարըլարըն ըրզընը բարա ըլա սաթըն ալմըշ օլտըզընտան, պու տէֆա տա պիթ թէսատիւֆ սիֆթահ օլարագ պիր էրքէյին զամիրինի սաթըն ալապիլիր իտի։ Ալպէրթինին էֆքեարը պու մէրքէզտէ իտի իսէ տէ, բօլիս մէ՛մուրլարընըն ահվալինի բանա պիլտիյինտէն, պազը խուսուստա անլէրէ բայէթ իթմէյէ մէճպուր օլտըզը ճիհէթլէ պու պապատ քէմալի մէհարէթլէ հարէքէթ իթմէսինի բրէնսէ թավսիյէ իթմէքլիկի իհթիեաթտան ատտ, վէ բրէնս տախի իշին տէյէրինէ կէօրէ ֆէտաքեարլըգ իտէճէյինի Ալպէրթինէ արզ ու պէեան իյլէտի։

41

Վակօնըն պիր քէօշէսինտէ բրէնս իլէ Ալպէրթին միւֆէթթիշ Մէրլին տէյհինտէ պիր թէտպիր տիւշիւնտիւքլէրի սրրատա, տիկէր քէօշէտէ տախի Մէրլ սէսսիզճէ օթուրմըշ էնվայի շէյլէր հիսս իթմէքտէ իտի։

Ճատպա չու ատամլարը թէվգըֆ իթմէքլէ բէ՞ք մի, կէվշէք տավ-

Digitized by Google

բանմըշ օլտրդրնը տիշիւնմէքտէ, վէ գարբնրն՝ Ալպէրթին ժանրօն օլտրդրնա հիչ շիւպհէ իթմէմէքտէ իտի։ Լաքին տիկէրինէ կէլինճէ, էյէր հագրդէթէն Սավինեի օլսա, հէր հալտէ միւտաֆաաէա գալգրչաճաղրնը վէ պէրքի տէ պիր կիւրիւլթիւ գօբարաճաղրնը զանն իթմէքտէ օլուպ, հալպուքի թէվգրֆ իթտիյի շախս, մուղայրի օլարագ ասլա ֆիւթուր իթմէքսիզին, ճէպրէ թէսլիմ օլմըշ իտիյինի միշահէտէ իթմիշ իտի։

Գոմիսէրէ կէօսթէրտիյի աղամէթ, կէօզիւնիւն էօնիւնտէն կիթմէմէքտէ իտի։ Շուրասը տա վար քի, մէվգուֆրն բարա վէրմէք իւզրէ ճիւզտանրնը չրգարտրղը սրրատա, ճիւզտանրն իւզէրինտէ կէօզիւնէ պիր ասրլզատէլիք էլամէթի իլիշմիշ տէյու խաթրրնա կէլմէքտէ իտի։

Բօլիս միւտիրինին «օլմաեա քի պիր եանլըշլըգի տէսին» տէտիյի, ֆիքրինտէն պիր վէճհ իլէ չրգմամագտա ըտը։ Եա ալտանմըշ ըսա՞, եա ճէպրէն Բարիսէ կէօթիւրմէքտէ օլտրդը շախս, նուֆուզլու պիր զաթ վէ եա պիր մէպ՚ուս վէ եախօտ աեանտան իսէ՞, իչին ալթրնտան նա՞սրլ գալգապիլէճէյինի տիշիւնմէքտէ իտի։ Հաթթա, Ալպէրթին օլտրգճա կիւղել վէ ադլը պիր դրզ օլմասը հասէպիյլէ, միւ՚թէպէր պիր զաթը, քէնտիսինին էսիրի աշգը իթմիշ օլմասընը բէք իհթիմալտէն ատտ իտէր իտի.

Կիզլի կիզլի մէվգուֆլարրնը թէտգրգ իտէր վէ հալլէրինտէն վէ թավրլարրնտան պիրի պիրլէրինէ աշրդ օլտրգլարրնը թախմին իտէր իտի։ Կէօեա վակօնրն իչինտէ քէնտիլէրինտէն պաշգա քիմսէ եօղ ըմըշ կիպի, պիրի պիրլէրի եանրնա սրգրշրրլար, պիրի պիրլէրինին էլլէրինի թութարլար վէ պիրի պիրլէրինէ աշրգանէ նիկեահլար աթֆ իտէրլէր վէ ատէթա միւֆէթթիշի ատամ եէրինէ պիլէ գօմազլար ըտը։

Մէրլ՝ պուրալարրնը թէտգրգ վէ միւթալաա իթմէքտէ իքէն, բրէնս նազիքեանէ պիր թավր իլէ.

— Մօսիէօ. մատամ՚քի գրսմէթիմիզտէ պիր միւտտէթճիք պէրապէր պուլրնմագ վար ըմըշ, ամապա սիզէ պիր իքի շէյ սուալ իտէպիլիր միյիմ։

Մէրլ. – Նիչին սուալ իտէմէեէսինիզ։

Բրէնս. – Ամիէնստէքի գոմիսէրին իֆատէսինէ նէզարէն, եէտինիզտէ մօսիէօ Սավինեի իլէ զէվճէսինի թէվգրֆ իթմէք իւզրէ աշրգ միւզէքքէրէլէր վար ըմըշ։

Մէրլ. – Էվվէթ էֆէնտիմ, եա զէվճէսինի վէ եախօտ զէվճէսի կիպի քէնտիսինի սաթան գարբյը։

Digitized by Google

Բրէնս. – Ահապա պունլարա աղվ օլընան գապահաթ նէ՞ օլտըղընը սէօյլէյէպիլի՞ր միսինիզ։

Մէրլ. – Իշի թաֆսիլէն պիլէմէյօրըմ. պու իշ իբի սէնէլիք պիր իշ տիր... Զանն իտէրիմ քի տէնիզ համմամլարընտա վէ եավսօտ գաբլըճաղարտա իշլէմիշ օլտըգլարը պազը ճինայէթլէրտէն տօլայը օլմալը։ Միսաթանթըդ պէնտէն զիեատե թաֆսիլէն մա՛լիմաթ վէրէպիլիր. պէնիմ վէզիֆէմ մահզա շու իբի մազնունը թահարրի իթմէքտէն իպարէթ տիր։

Բրէնս. – Իբի սէնէտէն պէրու տիր քի արա՞յօրմլըսըն։

Մէրլ. – Պու միւտտէթ զարֆընտա պաշգա իշլէր իլէ տէ մէշղուլ օլմըշըմ։

Բրէնս. – Տէմէք քի պու կիւն բասթ կէլէ պունլարա թէսատիֆ իթտին։

Մէրլ. – Բէք տէ բասթ կէլէ տէնիլէմէզ, պունլարըն պիր միւտտէթտէն պէրու Շըմալ շըմէնտըֆէրի պօյունտա եօլճըլըգ իթտիքլէրինի պիլիր իտիմ, վէ հէր կիւն եէնիտէն եէնիյէ...

Բրէնս. – Հիյլէքեարլըգ իթտիքլէրինի իշիտիր իտին, էօյլէ մի. սէօյլէսէնէ նէ չէքինիյօրսըն։ Ահապա մօսիէօ վէ մատամ Սավինեի շըմէնտըֆէրտէ նէ՞ կիպի հիյլէքեարլըգլար իտէրլէր իմիշ։

Մէրլ. – Եօլ արգատաշլարըյլա քեաղըտ օյնայըպ, հիյլէ իլէ մէրգումլէրի սօյարլար ըմըշ։

Բրէնս. – Սահի՞հ մի. տէմէք քի պունլար կէզկինճի խըրսըզ. գօրգարըմ քի, օ սէնին հէրիֆլէրին շու արալըգ պաշգա պիր վակօնտա, պաշգալարընը սօյուլօր օլմասընլար։

Մէրլ. – Նի՞չին։

Բրէնս. – Եա ոէն պուրատա տէյի՞լ միսին, օնլարա քի՞մ պագաճագ։

Մէրլ՝ Բրէնսին եիւզունէ պագըզ, մուախխարէն թաազիի պիր սէս իլէ. – Տէմէք քի սիզին իսմինիզ Սավինեի տէյի՞լ մի տիր։

Բրէնս. – Օ չէրէֆէ նա՛իլ օլմամըշըմ. շունը տա իլավէթէն սէօյլէրիմ քի, պէն էօմրիւմտէ օյուն քեաղըտը տէնիլէն չէյի էլիմէ պիլէ ալմամըշըմ։

Մէրլ. – Ինթիմալ տըր. պէն տէ եանըլմըշ օլապիլիրիմ. շու հալտէ թասհիհի մատտէ իթմէյէ հազըրըմ։

Բրէնս. – Նէ՞ սուրէթլէ։

Մէրլ. – Պիր չարեէքտէն Փրէյլ սթասիօնընա մուվասալէթ իտէճէյիմիզտէն, սիզի օրատա պըրագապիլիրիմ. օրատան թէքրար Պուլօնեա կիտէն գաթարա ըաքիպ օլապիլիրսինիզ. անճագ էվվէլ էմրտէ իսմինիզ Սավինեի օլմատըղընը իսալաթ իթմէնիզ լազըմ կէլիր։

Digitized by Google

Բրէնս. – Նա՞սը լ իսպաթ իտէյիմ։

Մէրլ. – Էվվէլա քիմ օլտըղընըզը սէօյլէյէրէք, մուախխարէն տէ էվ-ըադը ըէսմկյէ իպրաղ իտէրէք։

Բրէնս. – Սէնին արատըղըն խապիսլէր իլէ հիչ պիր ըաղըթա վէ միւնասիպէթիմ օլմատըղընա գանաաթ հաալ իթտիյին հալտէ, մատ-մուազէլ իլէ պէրապէր եօլըմա տէվամ իթմէքլիյիմէ միւսաատէ իսթ-ինիզ եա։

Մէրլ. – Եօգ, եալընըզճա տէվամ իտէպիլիրսինիզ։

Բրէնս. – Եալընըզճա նէ՞ տէմէք. պէն Սավինեի օլմաղըմ հալ-տէ, օ տա թապիի մատամ Սավինեի օլամազ։

Մէրլ. – Ցողը տը, ամմա, պաղը էսպապէ մէպնի մատմուազէ-լին պէնիմ իլէ պէրապէր Բարիսէ կէլմէսի լազըմ կէլիր։

Բօլքին՝ հիտտէթլէնէրէք. – Սահի՞հ մի. չիւպհէ եօգ, պիր խաթա-եա տահա տիւչիւյօրսըն. պէնի պիր խըրսըզ զանն իթտիյին միսիլլու, մատմուազէլի տէ պիր չէյ զանն իտիյօր օլմալըսըն... պէն Ֆրանսա-նըն բօլիս մէ՛մուրլարը պիրաղ տահա զէքի տիրլէր տէյու պէլլէմիշ ի-տիմ։

Մէրլ՝ նէզաքէթլէ. – Պաղը քէրրէ պիզիմ մէ՛մուրլարըմըզ տա եա-նըլըրլար, լաքին տա՛իմա տէյիլ։

Բրէնս. – Նիհայէթ պէնիմ իսմիմի վէրմէքսիզին սէրպէսթ սալը վէրմէն, վէ մատմուազէլ իլէ մէշղուլ օլմաման իչին սանա նէ՞ քի լազըմ իսէ, օնը սէօյլէ։

Մէրլ. – Պանա նէ՞ քի լազըմ իսէ, նէ՞ տէմէք։

Բրէնս. – Էվվէթ սէօյլէ. պէն զէնկին իմ. զայէթ զէնկին, սէն-տէն պէքլէտիյիմ խըզմէթէ, եանի մուամէլէի ատալէթքեարանէ յէ մու-դաամիլ, սէնին պիր սէնէ զարֆընտա գաղանտըղընըն օն միսլինի սանա վէրէպիլիրիմ. – տէյէրէք, ճիւզտանընտան պիր տէսթէ պանգնոթ չը-գարըզ.

— Ալ սանա օթուզ պին ֆրանգ... խթէ՞ըմիսին։

Մէրլ՝ աեաղա գալգըպ վէ պիր էլինի գաբուեա տաեաթտըրըզ.

— Էֆէնտիմ. հագգըմըզտա եանլըշ պիր ֆիքրէ զահիպ օլույօր-սընըզ, վագբա պիզ բօլիս մէմուրլարըյըզ, սիզին թապիրինիզ իւզրէ խաֆիյէիզ. լաքին պիզիմտէ քէնտիմիզէ կէօրէ նամուսըմըզ, քիպրիմիզ վար տըր. պիզիմ իչիմիզտէ քէնտիմիզի սաթան պուլընամազ. ե՞նէ դատար. խթէրսին, ալ. » տէմէքլէ, սէրպէսթ սալը վէրի՛լիրսինիզ տէյու մի գրեաս խոէյօրտընըզ։ Պիզ պու միսիլլու իղֆալաթա մուգավէմէթ իթմէյէ միւգթէտիր օլտըղըմըզ կիպի, թէհանատաթա տա դարյը գո-

Digitized by Google

մաղա վէ ճանիլէր մուվաճճէհէսինտէ էօմրիւմիւզիւ պիլէ թէհլիքէյէ վազ իթմէյէ հազրրզ։ Սէն՝աթրմզ մէրտուտ պիր սէն՝աթ նազ-ըրլյա պագրլմագտա տրր. ամմա, շաեանը ըէտտ պիր սէն՝աթ տէյիլ տիր։ Պիզ ասհապը ըրզ վէ նամուսը վէ պունլարրն սէրվէթ վէ հաեա-թրնը վիդայէ վէ մուհաֆազա իտէրիզ... Պիզ քէնտի ուսուլիմիզէ չիրքէթի պէշէրիյէյէ խըզմէթ իտէրիզ. վէ շու ուսուլիմիզ իսէ, պէյքի ուսուլի սահրէյէ միւրաճճահ տրր... Պու պահսը դաբաեալրմ, էֆֆէն-տիմ... սիզին քիմ օլտրղընրզը պիր էյիճէ պիլմէմ... սիզի թէվգրֆ իթմէքլէ, դօրդարրմ քի պիր խաթա իթմիշիմ տիր... պէօյլէ իսէ նէ՞ եաբայրմ. նէթահիճի հասրլէյէ բաղը օլուրրմ... լաքին պանա տդչէ թէքլիֆ իթմիշ օլմանրզտան տօլայը, հադգընրզտա չիւպհէ իթմէյէ պաշ-լատրմ... վէ մատամ քի էլիմէ կէչմիշսինիզ. արթրդ թէվգրֆ իթմէյէ մէճպուրրմ. – տէտիքտէն սոնրա, թէքրար եէրինէ օթուրուպ, սիւ-քութ իթտի։

Բրէնս Բօլքին իսէ՝ պունտան զիեատէ ըսրար իթմէտի. պունտան պաշդա տէնիլէճէք պիր շէյ գալմամրշ օլտրղընը տնլատը։ Ատէմը մու-վաֆֆագրյէթինտէն տօլայը Լօր Պէրնիէյէ իթիզար իթմէք իսթէտի իսէ տէ, մէրդումէ խէլէճան իչինտէ օլտրղը հալտէ, արդասընը բրէն-սէ տէօնիւպ, բէնճէրէտէն պաշընը այրրմատը։

42

Սաաթ ալթրտա Բարիսէ տուխուլ իտիլտիքտէ, Մէրլ, մեվգուֆլա-րա խրթապէն.

— Ֆէյֆիյէթին Ամիէնս սթասիօնընտա նէ եօլտա ճէրէեան իթթի-յինի կէօրտիւնիւզ. սիզին թէվգրֆ իտիլտիյինիզի հիչ պիր եօլճը հիսս իթմէտի։ Պուրատա տա էօյլէ օլմասը սիզին էլինիզտէ տիր... պիզ տա՛իմա կիւրիւլթիւ վէ թէվաթրը օլմամասընա ղայրէթ իտէրիզ... է-նինիզ աշաղրեա, եալընրզընրզ կիպի էօնիւմտէն եիւրիյիւնիւզ. տէօրթ քիշիլիք պիր արապաեա պինինիզ... պիր միւտտէթճիք սոնրա պէն տէ պինէրիմ վէ քիմսէ հիչ պիր շէյ ֆարզ իտէմէզ... լաքին շուբտանընը բէչինէն պէեան իթմէյէ մէճպուրրմ քի, իքինիզտէն պիրիսի գաչմաղա գալգրշաճագ օլուր իսէ, օ հալտէ պաշդալարրնը եարտրմա չաղրրբ-ըրմ։

Բրէնս. – Նէ՞րէյէ կիտէճէյիզ։

Digitized by Google

Մ էրլ. – Օրֆէվը սոգաղընա, բոլիս միւտիրինին օտասընա. – տէտի։

Ալպէրթին ժանրօնըն էն զիեատէ գօրգտրղը չէյ, բոլիս միւտիրինին նէզտինէ կիթմէք իտի. չունքի միւտիր հէմ քէնտիսինի, հէմ տէ Բիէր Վինեօյը բէք ալէա թանըր ըտը։

Գունընըլա պէրապէր Օրֆէվը սոգաղընտա ճէնարէթէ կէլտի. չունքի բոլիս միւտիրի Մէն-Տընիտէ պիր ֆիիլի դաթլ վուգու պուլմըշ օլտըղընը խապէր ալարագ մահալի մէզքիւրէ կիթմիշ իտի. պինաէն ալէյհ քէնտիլէրիյլէ էրթէսի կիւնիւնէ տէյին, եանի Բիէր Վինեօնըն Ինկիլթէրրաեա ազիմէթինտէն սոնրա մէշղուլ օլապիլէճէյինի անլատը։ Էսէֆ օլընը քի Մէրլին, շիւպհէ վէ վէսվէսէլէրինի հիչ հիսապա գօմամագտա ըտը։

Ֆիլհագըգա բոլիս միւտիրինին ղայպուպէթի միւնասիպէթիյլէ, միւֆէթթիշ մէվգուֆլար հագգընտա նէ կէօնէ մուամէլէ իտէճէյինի շաշըրտը։ Նէրէյէ կէօթիւրէճէյինէ գարար վէրէմէմէքտէ իտի։ Սավինեիլը ալէյհինտէ չրգմըշ օլան միւզէքէրէ սայէսինտէ մէրգումանը թէվգըֆխանէյէ կէօթիւրմէյի տիւշիւնտիւ իսէ տէ, ճէսարէթ իտէմէմէքտէ իտի. իպթիտաքի վէսվէսէլէր եէնիտէն ֆիքրինէ տօղտը, քէնտիսինի սաթըն ալմաղա գալգըշմըշ օլան շախսը մէճհուլ հագգընտա գալպինտէ քին սագլամըշ օլտըղընտան, մէրգումտան ինթիգամ ալմաղա արզուքէշ իտի իսէ տէ, հիյլէքեար, խըրսըզ վէ էտէպսիզ Սավինեինին պու տէրէճէ ճէսուրանէ վէ ալիճէնապանէ պիր հարէքէթէ թէսատտի իտէմէյէճէյինի տէ թէսլիմ իթմէքտէ իտի։ Կէօրմիւշ օլտըղը ճիւզտան վէ ճիւզտանըն իւզէրինտէքի էլամէթի ֆարիգէ կէօզիւնիւն էօնիւնտէն կիթմէյիպ, ըէֆթէ ըէֆթէ վէսվէսէսի արթմագտա ըտը։ Թէվգըֆխանէյէ կիթտիքտէն սոնրա, մէվգուֆ գալգաա տա իսմինի վէրէճէք վէ քիմ օլտըղընը անլաթտըրաճագ օլսա, նէ՞ հալէ տուշար օլաճաղընը տիւշինիւպ տուրմագտա ըտը։

Զէհիրլի Եըլանտան տա պիհուղուր օլմագտա ըտը. իչէրի կիրէր կիրմէզ, մէրգումէյի հէր քէսին թանըեաճաղը տէրքեար օլուպ, Սավինեի նամընա չրգմըշ օլան միւզէքէրէ իլէ Ալպէրթին ժանրօնըն թէվգըֆ իտիլմէսինէ մուղայիրի նիզամ պիր հարէքէթ նազարըյլա պագըլարագ, թէքտիր իտիլէճէյինի հիսս վէ շու սէպէպլէրէ մէպնի միւտիրին օրատա պուլընմամասընա զիեատէսիյլէ էսէֆ իթմէքտէ իտի։ Միւտիր օրատա պուլընաճագ օլսա, սահիհ վէ եախստ սախթէ Սավինեի իլէ սէօյլէշիպ իչի անլատըգտան սոնրա, Ալպէրթին ժանրօնըն թէվգըֆխանէյէ գապուլ օլընմասընա տա՛իր պիր էմր վէրէճէյինէ, վէ պու եօլ իլէ քէնտիսի մէ՛սուլիյէթտէն գուրթուլաճաղընա էմին իտի։

Digitized by Google

Գիլէթրաֆ տուշիւնախւքտէն սոնրա, թէլաշը՝ մուվագդաթ պիր թէլաշ օլտըղընա խաքեաթ օլտը, չունքի բօլիս միւտիրի հէր նէրէյէ կիթմէզ օլսա, ավտէթինտէ իտարէխանէյէ ուղրամագսըղըն էվինէ կիթմիշ օլտըղընը պիլտիյինտէն, միւտիրին ավտէթինէ գատար պէքլէմէյէ գարար վէրսի։

Գու գարար իւզէրինէ Բօլքին իլէ Ալպէրթինի, բօլիս միւտիրիյէթինէ եագդն օլան պիր գարաղօլխանէյէ կէօթիւրտիւ, վէ օրասը միւֆէթթիշլէրէ մախսուս օլտըղը ճիհէթլէ քէնտի էվի կիպի օլտըղընատան, քէմալը նէզաքէթլէ օթուրմալարընը ըէճա իթտի։

Բրէնա. – Շուրասընը իթթար իտէրիմ քի, սապահտան պէրու աղղըմըզա պիր շէյ գօմամըշըզ տըր, էյէր չօգ պէքլէյէճէք իսէք պիրազ եէմէք եէսէք ֆէնա օլմազ։

Մէրլ. – Բէք գօլայ շէյ. հէր նէ քի իսթէր իսէնիզ պիր քեաղրա իւզէրինէ եաղընըզ, էն եագդն օլան լօգանթատան կէթիրթտիրէյիմ։

Բրէնա. – Էյի ամմա, պէնիմ օ եագդնատա օլան լօգանթաեա էմնիյէթիմ եօղըսա նէ՞ եաբմալը։

Մէրլ՝ պիր թարզ քինաեէ իլէ. – օ հալտէ մատամ քի Սավինի օլմատըղընըզը իտախա իտիյօր սընըզ, իսմինիզի վէ մահալի իգամէթինիզի սեօյլէյինիզ տէ, աշճընըզը պուրաեա ճելպ իտէյիմ քի էմրինիզի իճրա իթտին։

Բրէնա. – Լուզումը եօգ, պու տէֆալըզ պուլտըղըմա գանա՝ սաթ իտէրիմ. – տէտի։

Բրէնա, ինտինատ պիր նումունէի ֆաղիլէթ օլան վէ հէր տիւրլիւ հիւրմէթ վէ ըիայէթէ չաեէսթէ պուլունան զէվճէսինին, շու արատա քէնտիսինին Գուլօնեբատա պուլընտըղընը զանն իթմէքտէ իքէն, Լօր Գէրնիէ իլէ տաիրէի զապթիյէտէ պուլընտըղընը խապէր ալմասընտան գօրգուպ թիթրէմէքտէ իտի։

Ալպէրթին իսէ եէմէք եէմէյի խաթրընտան պիլէ կէչիրմէյիպ, հէր նէ գատար օլտըգճա պիր շէյ պէլլի իթմէմէքտէ իսէ տէ, ֆէվգելատէ գօրգու իչինտէ իտի։ Եալընըզ պիր իւմիտի գալմըշ ըտը. պուտա միւտիրին կէճէնին պիր գըսմընը Սէն – Ցընիտէ կէչիրմէտի իւմիտի իտի. լաքին ղարգ օլաճաղը սըրատա, սարբլմըշ օլտըղը տալըն բէք տէ գավի պիր տալ օլմատըղընը պիլիր իտի։

Սատաթ ճնա տօղրը մէեուսիյէթէ տիւշմիւշ օլան Մէրլին եիւգիւ կիւլտիւ. տըշարատա բօլիս միւտիրինին աեաղընընը կիւբիւլթիւսիւնիւ թանքեարագ պիրտէն պիրէ աեաղա գալգտը։

Վագըթ գաեի իթմէքտիզին, մասանքն ֆօնիւնէ կէլիպ, պիր գաչ

Digitized by Google

սաթը եաղը եաղտը, վէ հաղրելամբշ օլտըղը ըաբօրթօեա ըապթ ի-սէրէք տէրհալ միւտիրէ կէօնտէրտի։

Օն տագըգէ սօնրա, բօլիս միւտիրի քէնտիսինի իսթէտիյինտէն, կէթիրմիշ օլտըղը միւսաֆիրլէրի արգատաշլարընտան պիրինէ թավսի-յէ իթտիքտէն սօնրա, միւտիրին նէզտինէ կիթտի, վէ սապահտան պէրու վուգու պուլան ահվալի տօղրըտան տօղրըեա պիլէթրաֆ հի-քեայէ իթտի։

Միւտիր քէմալը տըգդաթլէ տինլէտիքտէն սօնրա. – Իշին իշինտէ օլան միւշքիլաթը բէք կիւզէլ թագտիր իթմիշսին. մէմնուն օլտըմ։ Վուգու պուլան ինթիզամընզըղա կէլինճէ, պունըն մէս'ուլիյէթինի պէն տէրէօհտէ իտէրիմ. էյէր գարշըմընզա չըգան շախս, սէնին թախմինին մուճիպինճէ, արատըղըմընզ Սավինեի տէյիլ իսէ, պէն հէր շէյի սըրա-սընա գօրըմ։ Տէյի՞լմի քի տիկէր թէվգըֆ իթտիյին Ալպէրթին ժանրօն ըմընշ. պէնիմ իշին պու կիւնլիւք պունատան կիւզէլ պիր խըզմէթ օլմազ։ Սէն – Տընիտէ վուգու պուլան ֆիրիլի գաթլ, ճինայէթի միւքէրրէրէ ատհապընտան պիրիսի թարաֆընտան իճրա իտիլմիշ. . . Եարըն պա-գարսընքի ղաղէթալար երինէ իւզէրիմիզէ հիւճում իտէճէքլէր . . . ինշալլահ պիր գաչ կիւնէ գատար շու Բիէր Վինեօյը էլէ կէչիրիրիմտէ, օղաղէթալարըն տա աղրղլարընին բայընը վէրմէյէ մուվաֆֆագ օլուրըմ... Կիթմէ, տուր։ Սանա Ալպէրթին ժանրօն իշին պաղը թալիմաթ վէրէ-ճէյիմ. . . լաքին Ալպէրթին ժանրօն օլտըղընա էմի՞ն սին եա . . . ՞ տըր եա . . .

Մէրլ. – Էվվէթ էֆէնտիմ, օ տըր, էմին իմ. պաշ միւֆէթթիշ Բէ-րօ տա կէօրտիւ անինտէ օ տա թանրտը։

Միւտիր. – Բէք ալէա. զաթէն պէն հէբսինիզտէն էյի թանը-տըմ. . . Կիթ ալ տա պուրաեա կէթիր. – տէտիքտէ, Մէրլ տըշարը-եա չըգաճաղը սըրատա. – Եօգ, եօգ, տուր. տիւշիւնտիւմ քի էվվէլ էմրտէ ըէֆիգինի իսթինթաղ իթմէլի. էյէր ըէֆիգինի սալը վէրէճէք խսէք զիեատտէ պէքլէթմէյէ հաճէթ եօգ . . . պըրաղ քի եալընըզճա օտամա կիրսին, սէն տէ եանընտաքի օտատա տիկէրինի կէօզլէրսին։ – տէտի։

Միւզաքէրէնին էսնայը վուգուինտէ Ալպէրթին մա՛շուգը Բիէր Վին-եօյը գուրթարմագ իչին պիր սօն թէտպիր տահա տիւշիւնմէքտէ իտի։ Բօլիս միւտիրի՝ բրէնս Բօլքինի թանրեամաեաճագ իւմիտիյլէ, թէքրա-րէն խամինի վէրմէմէսինի վէ ֆէրտաաը կիւնիւնէ տէյին քէնտի ուզրընա հէր տիւրլիւ սըգընթրեա գաթլանմասընը ըէճա իթմէքտէ իտի. քէ-մալը մէհարէթլէ միւտիրին հուզուրընտա միւտաֆտաեա գալգըշմա-

յըպ, չիքեայէթէ գրեամ իթմէսինէ, վէ բօլիսէ մէնսուպ օլան պիր քիմսէնին սու՝ալլէրինէ ճէվապ վէրմէքտէն իմթինա՝ իտէրէք, եա պիր հաքիմ վէ եախսա տախիլիյէ նազըրընդն հուզուրընա կէօթիւրիւլմէսի-նի թալէպ իթմէսինի իսքեաթ իթմէյէ չալըշըր վէ շու նասիհէթլէրինէ էլ սրգմագլար վէ ճանսուզ նազարլար վէ թահրիք իտիճի հալլէր իլէ թագվիյէթ վէրմէքտէ իտի քի, բրէնս շու սրրատա հէր զէմանտան զի-եատէ քէնտիսինի պախթիեար ատտ իթմէքտէ իտի։

Անճագ շու սաատէթի հալի բէք գրսա սիւրտիւ. զիրա Մէրլ կէ-լիպ միւտիրին նէզտինէ կիթմէսի լուզումընը պէեան իթտի։

43

Միւֆէթթիշ, միւտիրին գաբուսընը աչըպ բրէնսի իշերի իսխալ իթտիքտէն սոնրա, տրշարրեա չրգտը։

Միւտիր պիր բաբորթօ օգումագտա օլտրղընտան, պաշընը գալ-ըրրըպ իշերի կիրէնին եիւզիւնէ պագմաղէ պէրապէր հայրէթտէ գալ-տը, վէ պիր ատըմ ալարագ.

— Վա՛յ. սի՞զմի սինիզ բրէնս։ Անճապա շու զիեարէթինիզ նէ՞ սէ-պէպլէ միւշէրրէֆ օլույօրըմ։

Միւտիր բրէնսի թէաթրօտա բէք չօգ տէֆալար կէօրմիւշ օլտրղընտան, տէրհալ թանըտը։ Միւտիրին պիր պագրշը, Ալպէրթին ժանրօնընդն սոն իւմիտինին տախի պէր հավա օլմասընա քիֆաեէթ իթտի. Բօլքին՝ մէրգումէ յէ վէրմիշ օլտրղը սէօզտէն գուրթուլմըշ ըտը, չունքի քիմ օլ-տրղընը քէնտիսի սէօյլէմէյիպ, գարշըսընտաքի թանըմըշ վէ ինքեարա մէճալ պըրագմամըշ ըտը։

Բրէնս՝ միւտիրին եիւզիւնէ պագարագ. — Սու՝ալինիզտէն լայըգը վէճհ իւզրէ պիր շէյ անլաեամատըմ. թէաճճիւպ իտէյօրըմքի, սա-պահան պէրու հէտէֆ օլտրղըմ էյլէնճէյի սիզտէ տէվամ իթմէք իսթէյօր սընըզ։

Միւտիր. — Նա՞սըլ էյլէնճէ։

Բրէնս. — Մէպէպի զիեարէթիմի սորույօրսընըզ, պէն սիզէ սօրա-ճաղըմքի խըլաֆը ըիզամ օլարագ նի՞չին պէնի շու զիեարէթէ մէճպուր իթտիլէր։

Միւտիր. — Նէ՞ տէմէք. սի՞զմի իմիշսինիզ։

Digitized by Google

Միւտիր եանլըշլըգ իթմիշ օլտրղընը հիսս իթտի։ Սավինեի նամըյլա թէվգըֆ օլընան շախսըն բրէնս Բօլքին օլապիլէճէյինի ասլա վէ գաթ՝ան իսաեալ ու խաթրընա կէթիրէմէտիյի ճիհէթլէ, բէնսի տա՝իմաքի կէլէն միսաֆիրլէր միսալի պիր միսաֆիր տիր տէյու զանն իթտի։

Բրէնս. – Էվվէթ. մէմուրլարընըզտան պիրինին պու կիւն Ամիէնս սթասիօնընտա թէվգըֆ իթմիշ վէ պիր ճանի միսալի Բարիսէ կէթիրմիշ օլտրղը շախս պէն իմ։

Միւտիր, մէմուրընն հարէքէթի վագրասընտան տօլայը իթիղար իթմէյէ հազըրլանմըշ իքէն, բրէնսին մուամէլէյի ազամէթքեարանէ-ինտէն միւթէսսիր օլարագ.

— Էյէր լութֆէն իսմինիզի սէօյլէմիշ օլսա յըտընընըզ, թէշէք քի իթմէքտէ օլտրղընընըզ սրգրնթըլարա հիչ պիր զէման կիրիֆթար օլմազ ըտընընըզ, բրէնս։ Պէօյլէ եաբաճագ եէրտէ, «պէն սիզին պէյլէտիյինիզ շախս տէյիլիմ» տէմէքլէ իքթիֆա իթմիշսինիզ։ Պու գատարը քեաֆի տէյիլ տիր. չունքի թէվգըֆ իտիլէն շախսըն ճիւմլէսի, անճագ պու վէճհ իլէ իսթիմալը լիսան իտէրլէր... Շիմոի էյէր թէնէզզիւլէն օթուրուպ տա, մէ՝լուֆ օլտրղընընըզ նէզաքէթի ասըլանէնիզ իւզրէ, սէօզ սէօյլեէճէք օլուրսանընըզ, պիզզաթ քէնտիմին իթմէմիշ օլտրղըմ խաթատան տօլայը պէեանը էսէֆ իթմէյէ միւսարա՝աթ իտէպիլիրիմ. – տէտի։

Միւտիրին շու տէրսինին, սուրէթիմէթանէթ վէ ֆագաթ նէզաքէթի, Բօլքինին թէլաշընը թէսքին իթտի։ Պուլընտըղը հալին թէհլիքէլի պիր հալ օլտրղընը հիսս իթմէյէ պաշլամըշ օլտրղը ճիհէթլէ, միւտիրի բէք տէ կիւճէնտիրմէքտէն իճթինապ իտէրէք, թագտիմ օլընան սանտալիէյէ օթուրտը։

Միւտիր. – Եալընընըզ իսմինիզի վէրմէմէքլէ տէ իքթիֆա իթմէյիպ, հաթթա պիլմէմ պու ֆիքր նա՝սըլ օլմըշ տա հասըլ օլմըշ քի, մէ՝մուրըմ տա իղֆալ իթմէք իսթէմիշսինիզ. եօլճըլըղընընըզա տէվամ իթմէնիզէ միւսաատէ իթմէսի իչին օթուզ պին ֆրանգ թէքլիֆ իթմիշսինիզ... Էյլէ պիր ատամ իչին, պու գատար բարա ատէթա պիր սէրվէթ սայըլըը, սահիհ մի տիր. եօգսա եալա՝ն մը սէօյլէմիշ։

Բրէնս. – Սահի՝հ տիր։

Միւտիր. – Պու տէրէճէ կիզլի օլարագ եօլճըլըգ իթմէքտէ նէ՞ մէնֆաաթընընըզ վար ըտը. քէսէնիզին աղզընը աչմագսընընը ճիւզի պիր մալիւմաթ վէրմիշ օլսայըտընընըզ, վուգու պուլան եանլըշլըղա մէյտան վէրմէմիշ օլուրտընընըզ։

Բրէնս. – Միւսաատէնիզէ շուրասընը պէեան իտէյիմ քի, սիզ վուգուաթը թազեիր իտէյօրսընընըզ։ Սիզին մէ՝մուրընընըզ տըր քի, պէնի թէվգըֆ իթմէքլէ պիր խաթա իչէտի. մուամէլաթը վագրամտան քէն-

տիսինե խաղէրտար իթմէժէք վէ նէվիսա խաթասընը իքմալ իթսին տէյու պըրագմաղ պէնիմ հաղգը սարիհիմ իտի։

Միւտիր. – Գու ճիհէթինի պէն տե թէալիմ իտէրիմ. լաքին սիզին տէ քէնտինիզի պիլտիրմէմէք խուսուսընտաքի ըսրար վէ իտտիանըզա օ տա նէ գատար թէաճճիւպ, նէ գատար թէլաշ իթսէ, հաղգը տըրաճապա լութֆէն սիւքութինիզին էսպապը մուճիպէսինի պանա սէօյլէյէպիլիրմիսինիզ. սըրբընըզա քիմսէնին ակեռհ օլամաեաճաղընա էմին օլապիլիրսինիզ։

Բրէնս. – Նէ՞ լուզումը վար։ մագսատըմ նէ օլտըգընը պիլիրսինիզ. պիլմէզսէնիզ տե թախմին իտէպիլիրսինիզ։

Միւտիր. – Էվվէթ պիլիրիմ. պէյլքի տե մէ՛մուրըմն պիր խաթաեա տուչար օլմասընա տա սիզին մագսատընըզ սէպէպլիյէթ վէրմիշ տիր քի, չու հալտէ օ մէ՛մուր տա մա՛զուր թութուլապիլիր... Նա՛իլ օլտըգընըզ մուվաֆֆագըյէթ հասէպիյլէ քէնտինիզի քիմսէյէ թանրթմամայը արզու իթմիշսինիզ։

Բրէնս. – Պէօյլէ օլտըգը ֆարզ օլունսա պիղէ, պէնիմ մուվաֆֆագըյէթիմին սիզին մէ՛մուրընըզա նէ՞ կէօնէ չումուլի օլապիլիր։

Միւտիր. – Բէֆիդէնիզ հաղգընտա չիւպհէսի վար ըսա, չումուլի օլապիլիր եա։

Բրէնս. – Օ կէնճ գըզճըզաղ հաղգընտա նէ՞ կէօնէ չիւպհէյէ զահիպ օլընապիլիր. նի՞չին չիւպհէյէ զահիպ օլմալը։ – Շու սէօզլերի օ տէրէճէ գանատթը թամամէ իլէ սէօյլէտի քի, միւտիր գուլագ գասպարթտը. բրէնս Բօլքինի հէր ճիհէթլէ պիրիր վէ թանընը ըտը. պիր չօգ սէրկիւզէշթլէրինի պիր չօգ էնթրիգալարընը տինլէմիշ իտի։ Պիր տալտա տուրմաեան պիր քիմսէ օլուպ, էսմէրի պըրագըպ գումրալա, միւթեպէրի պէր թարաֆ իտիպ, ատի ալիւֆթէյէ մէ՛լ վէրտիկինի պիլտիյի ճիհէթլէ, թէտաաիւֆէն Ալպէրթին ծանրօնը կէօրիւպ պու սէֆատա օնա պազլանմիշ վէ պիր գաչ ալթուն սաաեարագ քէնտիսինէ եազարգատաշը իթթիխաղ իթմիշ օլմասը զիւիւմիւնէ վարտը վէ էօյլէ պիր գըզ ըլա պէրաբէր եօլճըլըգ իթմէսինին թէվմթը պուլմասը իչինէ ույմատըզընտան, քիմ օլտըգընը պիլտիրմէմէյէ մէճպուր օլտըգընը անլատը։ Պինապէրին քէմալը իհթիեաթլէ իլերիլէյերէք իչին թաֆսիլաթընը անլամաղա գարար վէրտի։

— Ղարիպ չէ՛յ. մէ՛մուր, պէյլքի օնը տա պիրիսինէ պէնզէթմիշ տիր. պու կիւն պիչարէնին հէր իչի թէրս կիթմիշ. սիզի Ամինեիյէ պէնզէթմիշ օլտըգը չէօյլէ տուրսուն, բէֆիդէնիզի տե մէճհուլ պիր սէրսէրի զանն իթմիշ. Հալպու քի չիւպհէսիզ...

Digitized by Google

Բրէնս. – Շիւպհէսիզ քի ղայէթ էհլի ըրզ պիր գըզճըղազ տըր։

Միւտիր. – Պէնտէնիզտէ օնը տէեէճէք տիմ. Շու հալտէ շու չելբա մէ՛մուրը պիր էյիճէ թէրպիյէ իթմէյէ, վէ բաբօրթօլարընը եըրթըպ աթմաղա վէ օ գըզճըղազը տա պէեանը մա՛զէրէթ իտէրէք սերպէպթ պըրագմաղա հագգ բէյտա իտինէզիլմէք իւզրէ, մերգումէնին քիմ օլտըղընը լութֆէն սէօյլէմէնիզլի ըէճա իտէրիմ։ Մէմուրիյէթիմ իգթիզասընճա քէթմի էսարէ մէճայուր օլտըղըմը սէօյլէմէյէ իհթիեաճ եօգ տըր զանն իտէրիմ. – տէտի։

Միւտիրին պու տէֆքաքի հալինէ տլտանարագ, վէ ըէֆիգէսիյլէ պէրապէր զապրթանըն էլինտէն գուրթուլուպ տա լօգանթանըն պիրինտէ սապահ իթմէք չէվգ ու ղայրէթիյլէ մալումալ օլարագ, բրէնս արթըգ սերպէսթճէ ճէվապ իթասընա գարար վերիպ.

— Ըէֆիգէմ օլան գըզճըղազ պիր ինկիլիզ էվինտէ ֆրանսըզճա տէրս վիրմէք իւզրէ Ինկիլթէրրաեա կիթմէքտէ իտի. պէն տէ հասպ էլ մաղահաթ Լօնտրաեա կիտէճէք օլտըղըմտան, պէրապէրիմճէ կէլմէսինի թէքլիֆ իթմիշ իտիմ... իսմի Լօր Պէրնիէ տիր։

Միւտիր. – Լօր Պէրնիէ... Բէք ալէա... էյ իգամէթկեահը՝։

Բրէնս թէրէտտիւտ իթտի։

Միւտիր. – Էն լազըմ օլան ճիհէթ պու տըր... անլա՛ըսընըզ ա՛։

Բրէնս. – Նի՞չին սէօյլէմէյիմ... պէնիմ էվիմտէ իգամէթ իտէր իտի. քեաթիպիմ Մ. Բաուլ Պէրնիէնին հէմշիրէսի տիր։

Միւտիր. – Եա՛. սահի՞հ մի. պու քեաթիպ չօգտա՞ն պէրու մի խըզմէթինիզտէ տիր։

Բրէնս. – Թագրիպէն իւչ այտան պէրու։

Միւտիր. – Իւչ այտան պէրու. բէք կիւզէլ. ճաապա հա՞նկը թարաֆտան կէլմիշ տիր։

Բրէնս. – Օրասընը պէն տէ պիլմէմ. լաքին էլինտէ պիր չօգ թավսիյէնամէլէր, շահատէթնամէլէր վէ էվրագը սաի՛րէ իլէ կէլտի. բէք խօշնուտըմ. ղայէթ էհլի ըրզ վէ չալըշզան պիր տէլիգանը տըր, հիչ տէ տըշարըեա չըգմազ։

Միւտիր. – Եա՛. հիչ տըշարըեա չըգմա՞զմը, անլաշըլըյօր։

Բրէնս. – Նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի անլաեամայօրըմ։

Միւտիր. – Պիրազտան անլարսընըզ, բրէնս. – տէյիպ, պիրիսինի չաղըրտը վէ կէլէնէ խըթապէն.

— Մէրլէ սէօյլէ քի թէվգըֆ իթմիշ օլտըղը գըզը պուրաեա կէթիրսին. – տէտի։

Շու սըրատա միւտիր՝ բրէնս Բօլքինէ խըթապէն.

Digitized by Google

— Միզէ իտէճէյիմ սուալլէրին էհէմմիյէթինի շիմաի անլաթընըզ։ Պիր ճանիյէ մուեին վէ միւշթէրէք օլմադ խաեալինիզտէն պիլէ կէշմէյէճէյի տէրքեար իտիյինտէն, սիւալլէրիմէ պիլա թէրէտտիւտ ճէվապ վէրէճէյինիզէ հիչ շիւպհէմ եօգ տըր։

Բօլքին՝ պաշընը եօգալը գալտըրարագ. — Էլպէթթէ ճէվապ վէրիրիմ։

Միւտիր. — Բարիստէն նէ՞ զէման հարէքէթ իթտինիզ։

Բրէնս. — Պու սապահ։

Միւտիր. — Բեաթիպինիզի նէ՞րէտէ պըրագտընըզ։

Բրէնս. — Էվիմտէ պուլվար Մալէրպտէ։

Միւտիր. — Միզին ավտէթինիզէ պէքլէյէճէ՞ք մի իտի։

Բրէնս. — Էվվէթ։

Միւտիր. — Գօնագտա՞ մը իդամէթ իտէր։

Բրէնս. — Էվվէթ էֆէնտիմ։

Միւտիր. — Բէք ալէա, իճապընա պագարըմ. — տէյիպ, թէքրար միւֆէթթիշ Մէրլի չաղըրտը։

45

Մէրլ իչէրի կիրէր կիրմէզ, միւտիր մէրդումա խըթապէն.

— Եանըլմամըշ ըմըշսըն։ Պու գըզ՝ Ալպէրթին ժանրօն քէնտիպի իմիշ։ Եինէ թէպտիլի գըեաֆէթ սայէսինտէ բրէնս Բօլքին թէսմիյէ օ-լընան շու էֆէնտինին խանէսինէ կիրմիշ. . . բրէնսի Սավինեիյէ պէն-զէթտիյինէ խաթա իթմիշսին։ Սէնին կիպի պիր միւֆէթթիշ, Բարիս-տէ պուլընան զէվաթը միւ'թէպէրէնին քեաֆֆէսինի թանըմայը տըր քի պատիի մահճուպիյէթ օլան սէհվիեաթ վուգու պուլմասըն. . . Լա-քին մատամ քի պիզ բրէնսէ ճիտտի պիր խըզմէթ իթմէյէ մուվաֆ-ֆագ օլույօրըզ, մէ'մուլ իտէրիմ քի բրէնս տէ վուգուա կէլէն սէհվ-տէն տօլայը լութֆէն պիզէ աֆվ իտէր։ Բրէնսի հէմ Ալպէրթին ժան-ըօնտան, հէմտէ Բիէր Վինեօտան խէլաս իտէճէյիզ։

Միւֆէթթիշ՝ թէաճճիւպլէ. — Բիէր Վինեօտա՞ն մը։

Միւտիր. — Էվվէթ, իքի այտան պէրու տիր քի, օ խաղիս՝ բրէն-սին խըզմէթինտէ իմիշ վէ գօնագտան չըգմայօր մը. Պէլվիլլտէ թէաա-տիւֆ իթմէտիյինին սէպէպի տէ պու իմիշ. (սաաթընա պագարգտան

Digitized by Google

սօնրա,) էյէր մագսատ էվտէ եագալամադ իսէ վագրթ զաեի իթմէյէ կէլմէզ. (մուֆէթթիշին տուրտրզը եէրտէն զըմբլտանմատըզընը վէ տիւշիւնտիւյիւնիւ կէօրիւնճէ.) նէ՞ օլույօրսըն. նէ՞ տիւշիւնիւյօրսըն, սանա պու գատար զահմէթ վէրմիշ օլան օ էտէպսիզ հէրիֆի էլէ կէ-չիրտիյիմիզէ մէմնուն օլմամըշ կիպի պիր հալին վար։

Մէրլ. – Հաթթա էյէր եագալասամ բէք մէմնուն օլուրըմ. լաքին գօրգարըմ՝քի մա՛շուգէսինին ֆիրար իթտիյի սըրատա քէնտիսի տէ ֆի-րարէ եիւզ թութմըշ օլմասըն։

Միւտիր. – Մէ՛մուլ իթմէմ. – տէյիպ, էլան քէօշէտէ սինմիշ օլան Զէհրլի Նըլանը կէօսթէրէրէք. – Պու գըզտա հէր նէ գատար՝ հիւնէր օլսա, տահա սինիրլէրինէ սէօզ անլաթտըրապիլմէք իչին բէք կէնճ սա-յըլըր. պագընտը. Բիէր Վինեօնըն, բրէնսին գօնաղընտա թէվգըֆ ի-տիլէպիլէճէյի սէօզիւնիւ իշիթտիյինտէն պէրու, եաբրագ կիպի թիթ-ըէյօր։

Մէրլ. – Սահիհ թիթրէյօր. սիզին սէօյլէտիյինիզ կիպի աշըգընը գօնագտա եագալաեապիլիրիզ։

Միւտիր. – Օ հալտէ սէօզիւ պըրագալըմտա իշէ պագալըմ... իքի արապա կէթիրթտիր։ Պիրինէ բրէնս իլէ պէն կիրէճէյիմ. էլ-պէթթէ բրէնս, քէնտի մէնֆաաթը իչին պիզէ ըէֆագաթ իթմէյէ (կիւլէրէք) վէ խանէսինի պասմաղա միւսաատէ իտէր։ Սէն տէ իւչ բօլիս ալըպ, տիկէր արապաեա պինէր վէ արգամըզտան կէլիրսին... լաքին էվվէլ էմիտէ շու գըզը նէ եաբաճագսագ եաբալըմ. եօգսա եինէ ավուճըմըզըն իչինտէն գաեար սիվիչիր։ Ալ շու միւզէքքէրէ իլէ թէվգըֆխանէեէ կէօթիւր. սապահ տա պէն կէլիր խթինթագ ի-տէրիմ... հայտէ։

Մէրլ՝ Ալպէրթին ժանրօնա եանաշտը. գօլընտան թութաճաղը սըրատա Ալպէրթին հէման սիլքինիպ օտանըն օ պիր ուճընա գատար ֆըրլատըգտան սօնրա.

— Պէնի թէվգըֆ իթմէյէ սէլահիյէթինիզ եօգ տըր. պէն իւչ սէնէ միւտտէթի մահպուսիյէթիմի իքմալ իթմիշ վէ մահպէստէն չըգ-տըգտան սօնրա հիչ պիր գապահաթ իշլէմէմիշիմ տիր... օ... իմ-թիեար իլէ շըմէնտըֆէր իլէ կէզմէքլիյիմէ քիմսէ միւտախէլէ վէ միւ-մանա՛աթ իտէմէզ... էյէր թէվգըֆ օլընաճագ պիր քիմսէ վար ըսա, օ հէրիֆ տիր՝քի պէնիմ կիպի պիր սաղիրէ վէ պիչարէ գըզը իղֆալ իթ-մէք իսթէյօր ըսը... Օ, բրէնս տիր, զէնկին տիր տէյու ճէսարէթ իթմէյօր սընըզ, պէն իսէ ֆագըր ըմ տէյու... լաքին չիքեայէթ իտէ-ճէյիմ... ղազէթալարա եազաճաղըմ... պիլմիշ օլասընըզ։

Digitized by Google

Մէրլ. – Պիպիրիզ, պիպիրիզ։

Միւտիր. – Ճէվապ վէրմէ... վագթըմըզը զաեի իթտիրմէք իսթէտիյինի կէօրմէյօր մը սըն. պիզ իսէ մուղայիրի օլարագ տահար զիեատէ թա՛ճիլ իթմէլիյիզ... Պիթիրէլիմ. գալտըր տա կէօթիւր շունը։

Մէրլ՝ հէման Ալպէրթինի պէլինտէն գավրայըպ, օմուղը իւսթիւնէ աթը վէրտի։

Ալպէրթին. – Ալչա՛գլար. նամէ՛րտլէր. հէբսինիզաէ նամէրտ իմիշսինիզ. սէն տէ Բոլքին նամէրտ իմիշսին քի, պունլարը պըրագըյօրսըն քի տիլէտիքլէրինի եաբսընլար... Հանիեա սէն դուվվէթլի իտին, պիրազ էվվել վակոնտա թէքլիֆ իթմիշ օլտըղըն կիպի գուվվէթլի իսէն, իքիսինի տէ թութուպ տա բէնճերէտէն ֆըրլատը վէրսէնէ... ճէսարէթ իտէմէյօրսըն էօյլէ՞ մի. սէնի կիտի ալչագ սէնի, սէնի կիտի մաշուշ սէնի. գօրգմա, պէնիմ ինթիգամըմը ալան պուլունուր. կէօրիւրսիւն. – տէյու պաղըրտը։

46

Մէրլ՝ Ալպէրթինի տըշարըեա չըգարտըգտան սօնրա, մէրգումէ լագըրտըյը քէստի իսէ տէ, ղարիպ սէսլէր սալը վէլմէքտէ վէ հէր պիր սէտասը բրէնս Բոլքինի զանլըը զանղըր թիթրէթմէքտէ իտի։

Բոլիս միւտիրի պիր միւտտէթճիք սօնրա, բրէնսին եանընա կիտիպ. – Էնէլիմ մի, բրէնս. – տէտիքտէ, Բոլքին գալգըպ միւտիրին արգասընտան կիթտի։ Անճագ արապանըն իչինտէ բուղկեար ալընընտան էսմէքտէ օլտըղընտան, ֆիքրի պիրազ տահա ուեանըպ.

— Նի՞չին սիզէ ըէֆագաթ իթմէյէ պէնի մէճպուր իտէյօրսընըզ, եաբաճաղընըզը պէնսիզ տէ եաբապիլիրսինիզ. պէն կէլիպ տէ նէ՞ իտէճէյիմ։

Միւտիր. – Մուղայիրի օլարագ սիզին հուզուրընըզա իհթիեաճըմըզ օլաճագ տըր, բրէնս. սիզ տէ թապիի պիզիմ կիպի կիւրիւլթիւտէն վէ բաթըրտըտան խօշլանմատըղընըզտան, պէրապէր պուլընտըղընըզ հալտէ կիւրիւլթիւ օլմազ... գալգըպ տա եալընըզ կիտէճէք օլսագ, իսմիմիզի սէյլէմէլի, քիմ օլտըղըմըզը պէեան իթմէլի վէ պիւթիւն գօնագ խալգընը աեաղա գալտըրմալը... կէլիր իսէնիզ շու քիւլֆէթլէրտէն պիզի խէլաս իտէրսինիզ... Պէլքի բրէնսէպի պիլէ ըահաթ-

սբզ իթմէքփզին իչի պէթիրէրեզ. եարբն ուեանբպ տա գալգտրգտան սանրա, իչի անլաթտրբրը, ավտէթինիզին սէպէկինի պիլտիրբր վէ պէօյուք պիր թէհլիքէտէն դուրթուլմբզ օլտրզբնը իֆատէ իտէրսինիզ։

Բրէնս՝ տիւշիւնտիւքտէն սանրա. – Հայատ էօյլէ օլսուն։

Միւտիր. – Գանագտա՛ քեաթիպինիզ, սիղին սաքին օլտրզբնբզ գբսմ տա՞ մը իգամէթ իտէր։

Բրէնս. – Էվվէթ, լաքին անբն տաիրէսի իքինճի գաթտա տբր. պիզ՝ պիրինճի գաթտա իգամէթ իտէրիզ, անբն բէնճէրէլէրի ճատտէյէ, պիզիմքիլէր իսէ պաղչէյէ նազբր տբրլար։

Միւտիր. – Շու թաֆսիլաթ ղայէթ մուհիմմ տիր... տաիրէսինէ կիթմէք իչին պէօյի՞ք նէրտիվէնտէն մի չբգմալբ։

Բրէնս. – Պէօյիւք նէրտիվէնտէն տէ չբգբլապիլիր. լաքին քիւչիւք նէրտիվէնտէն չբգբլաճագ օլա, օտասբնբն թա եանբնա չբգբլբր։

Միւտիր. – Իսապէթ, շու հալտէ բրէնսէսին տաիրէսինին էանիւնտէն պիլէ կէչմէյէ մէճպուր օլմայբզ. – տէտի։

Մանսօ մէյտանբնտան եիւզ ատբմ էօթէտէ, Մալհէրպ ճատտէսինտէ միւտիր արապայբ տուրտուրթտբ. արապատան էնտիյինի արգատաքի արապատա պուլբնան մէ՛մուրլար կէօրտիւքլէրինտէն, անլար տաղի արապայբ տուրտուրթտբրբպ, աշաղբեա էնտիլէր վէ ճիւմլէսի սէսսիզճէ բրէնսին գանաղբնա տօղրբ ազիմէթ իթտիլէր։

Հէնուզ բէնճէրէտէն ըշբգ կէօրիւնէն քիւչիւք պիր դուլիպէյի կէօսթէրէրէք, միւտիր.

— Գաբուճբնբ՞ն օտասբ մը տբր, բրէնս։

Բրէնս. – Էվվէթ։

Միւտիր. – Ըճա իտէրիմ քի բէնճէրէյէ եագլաշասբնբզ. ճամա վուրուպ քէնտինիզի թանբթտրբնբզ քի, չանբ չէքմէյէ մէճպուր՝ օլմագբզբն գաբուլբ աչտրբապիլէլիմ. – տէտիքտէ, Բօլքին՝ միւտիրին սէօյլէտիյինի իճրայէ միւսարաաթ իթտի։ Շու թէչէպպիւսիւ լէյլիտէ քէնտի հիսսէսինէ տիւշէն խբզմէթի խֆա իթմէք մէճպուրիյէթի, գասավէթինի վէ հէտէֆ օլտրզ հիյլէյի օլտրգճա ունութտբրտբ։ Հաթթա պիր միւտտէթտէն պէրու տէ գարբսբնբ տիւշիւնմէյէ պաշլամբշ ըտբ։ Պիր թարաֆտան օ Վինեօ տէնիզէն խա՛ինին, էվի եալբնբզ պուլուպ տա պէլքի պիր խապասէթ իճրա իթմիշ օլմասբնբ, վէ տիկէր թարաֆտան տախի Զէհրլի Եբլանբն «պէնիմ ինթիգամբմբ ալան պուլբնբբ, սէն կէօրիւրսիւն» տէյու պաղբրտբղբնբ խաթբրնա կէթիրտիքճէ զանղբբ զանղբբ թիթրէմէքտէ իտի։

Գանաղբն գաբուճբսբ, բրէնսին ղայպուպէթինտէն պիլ խաթիֆա-

տէ, ο ագշամ քէնտի վասի տա՛իրէսինտէ խանէնին խըզմէթքեարլարը-ըընա չայ իքրամ իթմէյէ գալգըշմըշ ըտը. ճամբն վուրըլտըղընը իշի-տինճէ, գօմշը խըզմէթքեարլարտան պիրիսի տիր զաննըյլա, բարմագ-ըղընն եանընտաքի քիւշիւք գարույը աշմաղա միւսարաաթ իթտի։

Բօլքին տէրհալ բօլիս միւտիրի վէ միւգէթթիշի իլէ իշերիյէ կիր-տի. տիկէր մէ՛մուրլարա, պուլվարտա վէ պաղչէնին պօյունտա գա-բաղօլ պէքլէմէլէրի թէնպիհ օլընմըշ ըտը։

47

Բրէնս. – Քեաթիպիմ պուրտա՞ մը տըր։

Գարուճը՝ բրէնսի կէօրտիւքտէ թէճաճիւպտէ գալըպ վէ թէրթիպ իթմիշ օլտըղը էյլէնճէ արասընտա, բրէնսին իւսթէ կէլմէսինտէն մահ-ճուպէն հէման ճէվապ վէրէմէյիպ, սէրայտար՝ իշլերինտէն էն ճէսուր-ը գօբարագ, մօսիէօ Պէրնիէնին պիւթիւն կէճէ տըշարըեա չըգմամըշ օլտըղընը ճէվապէն բրէնսէ պէեան իթտիքտէն սօնրա, քէմալը թաա-զիմ իլէ բրէնսին ահվալինի վէ վուգուա կէլէն ֆէլաքէթտէն օղրամըշ օլտըղը գաղանըն թէհլիքէլի օլուպ օլմատըղընը բրէնսէ սուալ իթտի։

Բրէնս. – Հա՞նկը գաղա. – տէյու սուալ իթտիքտէ, տաիրէ միւ-տիրի, էնայի թաամտա պիր թէլէկրաֆ կէլմիշ օլտըղընը, վէ պու թէ-լէկրաֆտա բրէնսէս իլէ Բաուլ Պէրնիէնին աճէլէթէն Պուլօնեա կիթ-մէլէրի լիւզումը պէեան իտիլտիյինի վէ ֆէրտասը կիւնիւ իլք գաթար իլէ հարէքէթ իտիլմէք իւզրէ, թէտարիքեաթը լազըմէ իճրա վէ թէ-տապիրի լազըմէ իթթիխազ օլընտըղընը արզ ու իշար իյլէտի։

Բրէնս Բօլքին իսէ տաիրէ միւտիրինին սէօզիւնտէն պիր շէյ ան-լաեամատըղընտան, բօլիս միւտիրի բրէնսի պիր թարաֆա չէքիպ.

— Պու տա Բիէր Վինեօնըն պիր հիւնէրի օլտըղընը անլաեա՞մատը-նըզ մը, բրէնս։ Կէօրիւնիւր քի հուտուտտա եագայը էլէ վէրիր տէյու գօրգուսընտան պէօյլէ պիր թէլէկրաֆ ույտուրմըշ քի, բրէնսէսի ըէ-ֆագաթընա ալըպ տա Բարիստէն սավուշապիլսին. Նասը՛լ քի սիզ հիշ պիր շէյտէն խապէրինիզ օլմադըզը, Ալպէրթին ժանրօնը ֆիրարընա մուավէնէթ իթմիշ իսէնիզ, այնը տա բրէնսէս՝ սիզ չաղըրմըշսընըզ զան-նըյլա, Բաուլ Պէրնիէյի ըէֆագաթընա ալըպ ֆիրարը թէսհիլ իտէ-ճէք իմիշ. տօլապ ուստալըգլա գուրուլմըշ ամմա, իսապէթ քի իսթէ

Digitized by Google

կէլտիք տէ տիլէտիքլէրի կիպի տէօնտիւրէմէմիշլէր . . . չիմոի արթըգ միւսաաաէնիզլէ պէնտէնիզ իշիմէ պագաեըմ . . . խըզմէթքեարլարընը-զըն շու իշլէրտէն խապէրտար օլմալարընը իսթէմէզ իտիմ ամմա , մա-տամ քի հէնուզ ուեանըգ ըմըշլար , պիթթապի քէսպի մալիմաթ ի-տէճէքլէրինտէն , հիչ օլմազսա պարէ իշիմէ եարաթտըրայըմ . – տէտիք-տէն սոնրա , պէյնէլէրինտէ քէմալի թէաճճիւպ վէ հայրէթլէ ֆըսըլ-տամագտա օլան էմէքտարանա խըթապէն . – Պէն բօլիս միւտիրիյիմ , պանա իթաաթ իթմէնիզ լազըմ կէլիր . էմրի ճէտիտէ տէյին հիչ պի-րինիզ պու օտատան տըշարըեա չըգմայըպ , տիշարըտա տէվէրան իտէ-ճէք վուգուաթ իլէ մէշղուլ օլմաեաճագ տըր . մա մաֆիհի դօնագտան տիշարըեա պիրիսի գաչըպ տա հավլըտան կէչտիյինի կէօրէճէք օլուր խէնիզ , մուխալիֆէթ իտիպ տըշարըտա նէօպէթ պէքլէմէքտէ օլան բօ-լիս մէմուրլարընա իխպարը քէյֆիյէթ իտէճէքսինիզ . . . իչինիզտէն գօ-նաղըն իքինճի գաթընըն խըզմէթինէ պագան հա՞նկընըզ տըր ։

Իչլէրինտէն պիրիսի . – Պէն իմ էֆէնտիմ ։

Միւտիր . – Սուֆատաքի օտալարընը գաբուլարը քիլիտ իլէ մի գաբանըրլար եօգսա սատէճէ պիր թօբուզլա մը ։

Ուշագ . – Թօբուզ ըլա ։

Միւտիր . – Էլպէթթէ գաբուլարընը իչէրիտէն սիւրկիւլէրի վար տըր ։

Ուշագ . – Էվվէթ , պաղրլարընտա վար տըր ։

Միւտիր . – Բէք ալէա . սէն պէնիմ իլէ պէրապէր կէլ , պէնի քիւ-չիւք նէրտիվէնտէն եօգարը չըգարըպ , բրէնսին քեաթիպի Բաուլ Պէր-նիէնին տայիրէսինէ կէօթիւրէճէքսին . – տէտիքտէն սոնրա , էօնտէն ուշագ , արգատան միւտիր , սոնրա բրէնս , վէ էն արգատան միւֆէթթիշ Մէրլ մուֆարագաթ իթտիլէր ։ Փիչիւք նէրտիվէն գաբուճընըն օտա-սընըն թա եանընտա օլտըղընտան , հավլուտան կէչմէքսիզին ճիւմլէսի տէ աեագլարընըն ուճլարը իլէ պասարագ , եէր եէր եարը եանմագ-տա օլան կազլարըն ըշըղըյլա նէրտիվէնտէն եօգարը չըգտըլար . իքին-ճի գաթտա նէրտիվէնին պաչընտա ուշագ տուրը վէրտի ։

Բօլիս միւտիրի քէնտիսինէ կէօսթէրիլէն օտանըն գաբուսընըն թօ-բուզընը թութուպ տէօնտիւրտիւ ։

Պու գաբու իչէրտէն քիլիտի օլմատըղընտան , գօլայճա աչըլտը ։

Կիրտիքլէրի սալօնտա , չըմինէնին իւզէրինտէ պիր լամպա եան-մագտա իտի իսէ տէ , քիմսէ եօղրտը ։

Միւֆէթթիշ Մէրլ՝ լամպա իլէ էօնտէն վէ միւտիր արգատան եա-լընըզ պիր բէրտէ իլէ սալօնտան այրըլմըշ օլան եաթագ օտասընա տօղ-ըը կիթտիլէր ։

Digitized by Google

48

Եաթաղ օտասընտա տախի քիմնէ պուլունամատը. ատհիպի իչին հաղբրլանմըշ օլան եաթաղ ասլա պօղուլմամըշ օլուպ, հայը թապիսինտէ տուրմագտայրտը։

Միւֆէթթիշ. – Կէճ գալմըշըզ. գուշը ուչուրտըզ։

Միւտիր՝ եավաշ սէս իլէ. – Ղանն իթմէմ. էվվէլա գօնագտան նասրլ չըգմըշ օլապիլիր. չըգմըշ օլսա, պու կիճէ գաբուճը իլէ խըզմէթքեարլարըն հիչ պիրի. էլան եաթմամըշ օլտըգլարընտան, չըգտըղընը կէօրմէլէրի լաղըմ կէլիր իտի։

Բրէնս. – Բարմաղլըգտան աշարագ պուղճէտէն գաչմըշ օլմասը տա իհթիմալտէն տիր։

Միւտիր. – Բիէր Վինեօ՞մը, ասլա. օ էօյլէ բարմագլըգտան ֆիլան աշարագ գաչանլարտան տէյիլ տիր։ Նէ սէպէպէ թէլէկրաֆընտա կէօրիւլէն թէտպիրի վէճհ իւզրէ ֆիրար իթմէքտէն սարֆը նազար իթմիշ օլսուն. – տէյէրէք, ուալօնա ավտէթ իտիպ վէ էթրաֆընա պագըպ, – իչթէ չանթասը, իչթէ եօլճու շապդասը, բալթօսու, էօրթիւսիւ, հէր հաղբը. քիմի ալտաթմագ իչին պունլարը թէրթիպ իթմիշ օլապիլիր, էլպէթթէ քի պիզիմ իչին օլմալը... է՛յ շու լամբայա նէ՞ տէյէլիմ. գաչմըշ օլսա, սէօնտիւրիւր էօյլէ կիտէր իտի... ոչն էմին իմ քի, պու ատամ շու սըրատա գօնաղըն սահր ճիհէթլէրինի տօլաշըեօր. սոն կիճէսի տիր տիյէրէք, էվտէն պազը գըյմէթտար չէյլէր աշըրմաղա գալգըշմըշ օլմալը տըր. ագճէնիզի նէրէ՞տէ սագլարսընըզ, բրէնս։

Բրէնս. – Եազը օտամտաքի չէքմէճէմտէ. լաքին շու արալըգ էվտէ ագճէմ պուլունմայըպ պիր մըգտարընը նօթէրիմէ վէ գըսմը ազամընը տախի պանգալարա թէսլիմ իթմիշիմ տիր։

Միւտիր. – Օլապիլիր քի Բիէր Վինեօ ագճէնիզի նէ եաբմըշ օլաբղընըզը պիլմէյիպ տէ արայօր օլսուն. եազը օտանըզ նէ՞ թարաֆտա տըր։

Բրէնս. – Ալթ գաթտա, բրէնսէսին տա՛իրէսինին ալթընտա։

Միւտիր. – Տիմէք քի, շու ուզուն եօլտան կէչէրէք պէօյիւք նէրտիվէնտէ՞ն մի աշաղընա էնէճէյիզ. վէ բրէնսէսին տաիրէսինին էսնիւնտէ՞ն մի կէչէճէյիզ։

Digitized by Google

Բրէնս. – Եա էօյլէ եաբաճաղըզ, եա եօգսա քիւչիւք նէրտիվէնտէն էնիպ օրթա գաբուտան վէ պէօյիւք հավլըտէն թէքրար գօնաղա կիրէճէյիզ։

Մէրլ. – Գու օլամազ. պիզ նէրտիվէնին պիրինտէն էնէր իքէն Բիէր Վինեօ տիկէրինտէն եօգաբը չըգապիլիր։

Միւտիր. – Սահիհ տիր, Վինեօնըն պուրաեա կէլմէք իւզրէ կէչէճէյի եօլտան կիթմէնիզ խայըրլը օլուր... պէյքի գըսմէթիմիզտէն գարշըմըզա չըգը վէրիր. չայէտ պիզի կէօրիւպ վէ իշիտիպ, վէ եախսոտ պուրատա օլտըղըմըզը թախմին իտիպ տէ ֆիրարէ գալգըշաճագ օլուրսա, նէ՞ լազըմ կէլիր. գօնաղըն գաբուլարը թահթը մուհաֆազատա տէյի՞լ մի տիրլէր. հայտէ կիտէլիմ. – տէյիպ, օտատան չըգաճագլարը սըրատա, բրէնսէ միթէվէճճիհէն. – պիզէ ըէֆագաթ իթմէյիպ, բրէնսէսին եանընա կիթմէնիզի վէ եախսոտ բրէնսէսի ույանտըրմագ իսթէմէզ իսէնիզ, եաթագ օտասընա մութթասըլ օլան օտալարտան պիրինտէ պէքլէմէնիզի մին ղայրը հատտին նասիհաթ իտէրիմ. պիզ շիմտի բրէնսէսին տաիրէսինտէ իճրայը մուամէլէյէ պաշլաեաճաղըմըզտան, կիւրիւլթիւմիւզիւ իշիտիպ տէ իհթիմալ տըր գօրգար, պինապէրին եանընտա պուլընմանընը միւրաճճահ տըր. խըզմէթքեարընը պիզիմ իշիմիզի կէօրէպիլիր. – տիմէսինէ, բրէնս Բօլքին մուվաֆագաթ իթտի։

Ալպէրթին ժանրօնըն իթմիշ օլտըղը հագարէթլէր հէնուզ բրէնսին ֆէքրինտէ գալմիշ իտիլինտէն, այնի հագարէթլէրի Վինեօտան տա իշիթմէսի իհթիմալինէ մէպնի, օտասընա չէքիլմէյի թէրճիհ, վէ թէրթիպ իտիլմիշ օլան սախթէ թէլէկրաֆտան զէվճէսինին թէլաշէ տիւշերէք ույգուսու թապիի կէօթիւրմէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, պիր ան էվվէլ եանընա կիտիպ եիւրէյինի բահաթլանտըրմագ վէ թէլաշընը թէաքին իթմէք էսէրի համիյէթ վէ սատագաթ օլաճաղընը տէրբիշի նազար էյլէտի. պինաէն ալէյհ միւտիր վէ սաիրէ իլէ իքինճի գաթրն սուֆաասընտան կէչտիքտէն սոնրա, պէօյիւք նէրտիվէնտէն աշաղրեա էնիպ պիրինճի գաթրն սահանլըղընա վասըլ օլտըգտա, բրէնսէսին տաիրէսի իլէ իսթիլաթը օլան քէնտի տաիրէյի մախսուսէսինէ կիթմէք իւզրէ մէ՛մուրիին իլէ ուշագտան այրըլտը։

Մէրգուման իսէ ալթ գաթա էնիպ, բրէնսին եանը օտասընա կիրտիկէր իսէ տէ, քիմսէյի պուլամատըգլարընտան, չըգաճագլարը սըրատա գօնաղըն իշինտէ իքի էլ տաղանճա սէսի իշիտիլտի։

Digitized by Google

49

Բրէնս՝ պիրինճի գաթրն սահանլըղընտա մէ՝մուրիյնտէն այրըլտըգ-տան սոնրա քէնտի տաիրէսինէ կիրմէք իսթէմիշ իսէ տէ, գաբու քի-լիտլի օլտըղընտան մուվաֆֆագ օլամամըշ, վէ ֆագաթ գաբունրն քի-լիտլի օլմասընա թէաճճիւպ իթմէտիքտէն մաատա, հաթթա պու ճի-հէթի խաթրընա կէթիրէմէմիշ օլմասընտան տօլայը քէնտիսինի գապա-հաթլը ատտ իթմիշ իտի. ֆիլ հագիգա քէնտի տաիրէսի բրէնսէսին տաիրէսինտէն տախիլէն եալընըզ բէրտէլէր իլէ այրըլմըշ օլտըղը ճի-հէթլէ, քէնտի ղայպուպէթի էսնասընտա սուֆաեա չըգան գաբուլարը բրէնսէսին իչէրտէն քիլիտլէյէճէյինի թապիի ատտ իթտի։

Գաբունրն աչըլմասը ղըմնընտա գաբույա վուրմագլըղը թէսավ-վուր իթտիյի սըրատա, սուֆանրն թա էօթէսինէ չըգան վէ նատիրէն քիլիտլէնէն պիր գաբու վագը օլտըղընը խաթրընա կէթիրմէքլէ, տօղ-ը մէզքիւր գաբուեա կիտէրէք բրէնսէսին օ գաբույը քիլիտլէմէյի, վէ օ ճիհէթտէն քէնտիսինի մուհաֆազա իթմէյի ունութմըշ օլտըղընը քէմալը մէմնունիյէթլէ պիլ միւշահէտտ իչէրիյէ կիրիպ, պիր չօգ օտա-լար տօլաշտըգտան սոնրա նիհայէթ քէնտի եաթագ օտասընա վասըլ օլտը. բրէնսէսին եաթագ օտասընա կիտէպիլմէք իչին, արատա պիր թուալէթ օտասը իլէ պիր տէ քիւչիւք սալն գալմըշ ըտը. բրէնսէսին տաիրէսի տախի այնի սուրէթլէ թէրթիպ իտիլմիշ օլուպ, հէր իքի տաիրէ պօյունա միւթէատտիտ օտալարտան միւրէթթէպ վասի պիր տաիրէ իտի. թա նիհայէթինտէքի օտատան, եանի բրէնսէսին եաթագ օտասընտան տըշարըյա խաֆիֆճէ պիր ըշըգ վուրմուշ օլուպ, բրէնս, պու ըշըգտան պիլ իսթիֆատէ, բրէնսէս՝ կէլտիյինի տույտըղը թագ-տիրտէ գօրգմամասընը թէէմին իտէճէք, վէ եախօտ ույույօր իսէ ույան-տըրմայաճագ սուրէթտէ, եավաշ եավաշ մէզքիւր օտաեա տօղրը ի-լէրիլէտի, պու վէճճ իլէ բրէնսէսին թուալէթ օտասընա գատտար վա-սըլ օլուպ օրատա տուրտու. օտանրն իչինտէ աղըզլարը աչըգ օլան լէվանթա չիշէլէրինտէն, բուտրա գութուլարընտան, շուրայա պուրա-յա մէվզու օլան գօգուլու եաստըգլարտան, բրէնսէս նատէժին չըգա-ըրպ պըրագմըշ օլտըղը չամաշըրտան, երգանմըշ օլտըղը սուտան եա-յըլմըշ օլան գօգուլարտան սինիրլէրինէ պիր նէվի թէէսիր հասըլ օլ-տըղը ճիհէթլէ, բրէնս տաիմա օ օտայա կէլտիքճէ բէք գօլայ պըրա-

Digitized by Google

գբպ եաթագ օտասընա կէչէմէտիյի միսիլլու, պու տէֆա տախի պիր միւտտէթճիք օրատա տուրը վէրտի. պու գօգուլարտան հասբլ օլան հիսսիեաթը չէհվէթքեարանէտէն սէրմէսթ օլարագ, Նատէժին օն ալ-թը եաշընտա օլտրղը հալտե, էվլէնտիյի կիւնիւ մալիքէ օլտրղը լէ-թաֆէթի ճիսմի, զէրաֆէթի սրֆաթը, վէ թէրավէթի նազարը կէօ-զիւնիւն էօնիւնէ կէլիպ, մէրգումէնին կէնճլիյի տէրէճէ տէրէճէ իլէ-բիլէմիշ օլտրղը հալտե պիլէ, սրֆաթընտա այնը թազէլիք, այնը մահ-ճուպլրգ, վէ այնը աթվարը սատէտիլանէ պագը գալմըշ, վէ հալը հազրրը հալը սապրդընը հասէտ իթտիրմէյէճէք սուրէթտե, պէլքի տէ տահա զիեատե քէսպի ըէֆնագ իթմիշ, վէ պիր վագրթ զէվճինի խաեալաթա տալտրրան գարը, չիմաի տէ չէհվէթինտէն զանղրը զան-ղրը թիթրէթմէքտե պուլընմըշ օլուպ, բրէնսի հէր զէման տէլի տի-վանէ իտէն պիր չէյ վար ըսա, պու տա Նատէժին սաիր գարբլա-բրն մուղայիրի օլարագ, հաթթա հալը մէթրուքիյէթինտե պիլէ, մուհաֆազայը ըֆֆէթ վէ նամուս մէպտէսինտէն այրբլմայրպ, ֆազ-լա օլարագ պաքիրանէ մուգավէմէթլէրի, միւտաֆաալարը, մահճու-պիյէթլէրի, վէ հիչ պիր զէման թէսլիմիյէթէ ատէմի մուվաֆֆագա-թը, վէ պիւթիւն պիւթիւն աչբլրպ սաչբլմագ խուսուսընտաքի մու-խալիֆէթի իտի քի, պունլարլա զէվճի նազարընտա գարբլարրն էն միւքէմմէլի, վալիաէլէրին էն մունթազամը հիւքմիւնէ կէչիպ, գարը օլտրղը հալտե տախի քէնտիսինի զէվճինէ աֆիֆ պիր գբզ կիպի թա-նրթմըշ, վէ հասպ էլ վէզիֆէ իճրայը զէվճիյէթ իտէր կիպի պէլ-լէթմիշ օլտրղընտան, զէվճի տախի հիչ պիր զէման ըէղալէթ վէ խը-եանէթի էլտէն պրրագմամըշ օլտրղը ճիհէթլէ, Նատէժին ըֆֆէ-թի հալինէ վէ աթվար ու հարաքեաթընա ֆէվգէլատե ըիայէթ ի-տէր իտի։

Պունճա վագրթտան պէրու հիսսիեաթը պէտէնիյէճէ պիֆիւթուր-լրգ կէօսթէրէրէք, նէֆսինի զապթ իլէ տահա զիեատե միւթէֆէրրիգ հալտե եաշամըշ օլտրղընը զանն իթտիի Նատէժ կիպի պիր մախլուգ-տան, բրէնս նաՀսրլ չիւպհէ իտէպիլիր իտի։ Շէհվէթի զալիպ օլանլար, տաիմա պիր խաթաեա մէյեալ օլտրգլարընտան, թապիյէթլէրի քէնտի թապիյէթլէրինէ պէնզէյէն գարբլարրն ֆազրլ օլտրգլարրնա բէք գօ-լայ ինանամազլար. քէնտիլէրի հէր ֆբրսաթտան, հէր թէսատիֆտէն հէր կէօնէ հալի սէրմէսթիտէն իղֆալ օլտրգլարը ճիհէթլէ, գարբլա-բրն տա այնը ահվալէ կիրիֆթար օլմալարընտան իհթիրազ իտէրլէր։ Անճագ պիր գարը զալէպէսի, նագապիլ օլան պիր պիրուտէթի հալին տէլաիլինի իրաէ իթմիշ օլտրղը հալտե, արթրգ օ գարբյա էմնիյէթ ի-

Digitized by Google

տելլեր, հիչ պիր թէհլիքէտէն գօրգմազլար, վէ մէ'լուֆ օլտրգլարը քիպր ու ղուրուր իլճաաթը յլա քէնտիլէրինին չալրշրպ չապալայրպ տա գրրմազա մուվաֆֆագ օլամատրգլարը պիր պուզ բարչասընը պիր պաշ-գասընըն գրրազիլէճէյինի խաթրրլարընա պիլէ կէթիրմէզլէր։ Ղու միսիլլու պիր գարը, երքէքլէր ինտինտէ հէր ֆէնալրգտան պիխտազէր, խըեանէթէ ղայրը միւգթէտիր պիր մախլուգ սայրլրը. չունքի ֆէնալրգտան պիր վէճհ իլէ միւթէլէզզիզ օլամաեաճագլարընա էվին օլուրլար։ Շու հալտէ էօյլէ պիր գարրեա քէնտիլէրինտէն պալաթէր վէ քէնտի մաեալարընըն ղայրը պիր մաեա էլէ միւճէսսէմ պիր մախլուգ նազարրյլա պագրպ, անը պիր մէնպէր իւզերինէ վազ խտերէք անա թաբընրրլար, վէ արա սրրա մահզա պիր չէվգի մախսուս իլէ գուրպան սունաճագ կիպի եանընա թէգարրուպ խտերլէր։

50

Թուալէթ օտասընտաքի ըէվայիհի միւթէնէվիտան ատէթա սէրմէսթ օլարագ, Բօլքին՝ պէր վէճհի պալա էֆքեար վէ խաթրրալար իլէ մալամալ օլտրղը սրրատա, նակէհան բրէնսէսին եաթագ օտասընտան գուլտաղընա ուզունճա պիր ահ սէսի վասրլ օլտը։

Ֆէնտի քէնտիսինէ «բուեա կէօրիւյօր» տէտի։

Զէվճէսինի կէօրմէք, ույգուտա իքէն նազար իթմէք, եաթաղընա եանաշմագ, վէ օ բաք վէ ազիզ գարրտան սոն տէֆա իշլէմէկէ գալգըշմըշ օլտրղը խաթատան տօլայը, իսթիրհամը աֆվ իթմէք հավվէսինէ տիւշտիւ։

Ֆիր սիւքութ թամ իլէ, նէֆէսինի թութարագ խէլէճանը ազիմ իչինտէ, վէ մուգատտէս պիր մահալէ կիրէճէք օլան պիր տինտար միսիլլու քէմալը թա'զիմ՝ ու թէքրիմ իլէ իլէրիյէ տօղրու կիթտի։

Ֆիլ հագրգէտէ շու թէշպիհտէ ասլա միւպալաղա եօզրտը։ Զունքի Նատէժին օտասը քիւչիւք պիր Ռում քիլիսէսինէ միւշապիհ օլուպ, տիվարլար պիր թագըմ ղուհանի ըէսմլէր իլէ մուհաթ օլտրղը միսիլլու, քէօշէլէրտէքի հիճրէլէրէ պիրեր ատէտ հազրէթի Մէրեէմին ըէսմի՝ վէ չրմինէնին իւզերինտէ տախի սաաթ եէրինէ ալթունտան վէ կիւմիւշտէն եաբըլմըշ պիր թագըմ ազիզէրին սանէմլերի վազ օլընմըշ ը-տը։ Թավանտան ասրլը օլան գանտիլ տախի, իպատէթխանէլէրտէ ասրլան գանտիլլերին այնը օլուպ, կէճէ կիւնտիւզ եանմագտա ըտը։

Digitized by Google

Թօլքին՝ իւղէրլէրի սրրմա սաչագլը գըրմըզը գատիֆէ իլէ մուհաթ իտի. պասամագ իլէ չըգըլըր եաթաղա տօղրը եանաչտըգտա, պիրտէն պիրէ տուրը վէրտի... եաթաղըն իչինտէ իքի ինսան շէքլի կէօրիւյօր զանն իթտի. ատեագլարընը՝ խալընըն իւղէրինէ մինլանմըշ կիպի գըմըլտատամաը։ Կէօզլէրինի տիքիպ, եալընըզ պաչընը եաթաղա տօղրը ուզաթտը. եանըլմամըշ օլտըգընա գանտաթ հասալ իթտի. եօրզանլար տարմանտաղընըգ եէրէ սարգըլմըշ օլուպ, եաթաղընըն իչինտէ պիր պիրլէրինէ սարըլըպ, պիր խամըր օլմըշ իքի քիչի կէօրտու։

Պիր սէտայը տէհշէթ էտա սալը վէրիպ, պուլընտըզը եէրտէն պիր համլատա եաթաղըն իւսթինէ սըչրրաեաճագ կիպի գօլլարընը ուզատըպ, տիզլէրինի գըվըրտը։ Լաքին պիրտէն պիրէ կէլի տէօնիւպ տէրհալ սալօնա կէլտի վէ սիլահ թահթասընըն իւղէրինէ էլինի կէզտիրէրէք, տօլու պիր ատապանճա գավրայըպ տէլի կիպի գօշա գօշա Նատէժին օտասընա ավտէթ իթտի։

Նատէժին պէնդի քեամիլէն ուշմուշ, սաչլարը տաղըլմըշ օլտըգը հալտէ կէօմլէքլէ եաթաղընտան էնմիշ, մա՛շուգընա օտանըն գաբուտանը աչմագ իւզրէ իտի։

Թօլքին՝ Բաուլ Պէրնիէյի թանըմտղլա, սիլահա տավրանըպ, իքի տէֆա պօշալթտը։

51

Ֆէվգէլատէ չիտտէթլի խէլէճանա տուչար օլտըգը ճիհէթլէ, էլի թիթրէտիլինտէն Վինեօեա թէսատիւֆ իթտիրէմէտի։ Շու սըրատա մէրգում՝ արալըգ օլան գաբուտան գաչմաղա հազըրլանմագտա իքէն, Թօլքին՝ իւղէրինէ ամլայըպ եէրէ եաթըրը վէրտի, վէ հէմէն հէմէն պօղազընը սըգըպ պօղաճագ իքէն, բօլիս միւտիրիյէ միւֆէթթիշ իչէրիյէ կիրտիլէր։

Պունլար սիլահ սէլինի ալըր ալմազ, հէմման եօգարը ֆըրլայըպ կէօրմիւշ օլտըգլարը աչըգ գաբուտան կիրէրէք, բրէնսէսին եաթագ օտասընա գատար սալտըրմըշլար ըտը։

Պիր պագըշտա էսասը մատտէյի անլատըլար, եարը չըպլագ օլարագ գօրգուսընտան չըլտըրմըշ կիպի քեօշէյէ սինմիշ օլան գարընըն, վէ բրէնսին եէրէ եաթըրըպ իւսթինէ պինմիշ օլտըգը հէրիֆին հալլէրին.

Digitized by Google

տէն, պիր ֆիրիլ նամէշրու էանասընտա եէթիշմիշ օլտրգլարընա գանաթ հասրլ իթտիլէր։

Իշէ եալընրզ բօլիս մէմուրլարը ակեահ օլմայրպ, խրզմէթքեարլարըն քեաֆֆէսի քէնտիլէրինէ իտիլէն թէնպիհի ունուԹարագ, սիլահ սէսինի ալտրգլարընտա եօգարը ֆրրլայրպ, քեաֆֆէսի պիրտէն բրէնսէսին տահիրէսի էօնիւնէ եըղրլմըշլար ըտը։ Միւտիրին էյիճէ գաբամամըշ օլտրղը գաբույը եավաշ եավաշ եիթիպ իշէրիյէ պագմագտա ըտրլար. քիմիսի թէաճճիւպ իթմէքտէ, քիմիսի գօրգմագտա վէ պաղրը տախի թէպէսիւմ իթմէքտէ իտի։

Բօլիս միւտիրի պունլարը կէօրէճէք օլսա, հէման գօվաճաղը տէրքեար իտի իսէ տէ, ● ճիհէթէ առլա պագմայրպ. – Պու ատամ պիզիմ մալիմիզ տիր. – տէյէրէք, Բիէր Վինեօյը՝ բրէնսին էլինտէն գուրթարմաղա սավաշմագտա ըտը։

Ա.յնը վագրթտա Մէրլ տախի Վինեօյը եռգալամըշ, պիլէքլէրինէ քէլէպճէ կիսրի պիր իբ թագմագտա, եէրտէ պուլմըշ օլտրղը ճաքէթի կիյտիրմէքտէ վէ չէքիպ տրշարրեա չրգարմաղա ուղրաշմագտա ըտը։

Պէլքի քէնտիսինի թանրմամըշլար տա, մահզա պիր գօճանրն շիքեայէթի իւզէրինէ թէվգրֆ իտէյօրլար զաննրյլա ճէսարէթէ կէլէրէք, տրշարը չրգաճաղը սրրատա Վինեօ սիլքինիպ վէ արգասընա տէօնիւպ, բրէնս Բօլքինէ խրթապէն.

— Պէօյլէ պիր տավատան զուհուր իտէճէք օլան թէվաթուրտա՞ն տա մը գօրգմայօրսրն. – տէյու պաղրրտը։

Բրէնս իլէ միւտիր ճէվապ վէրմէյէ թէնէզզիւլ իթմէտիլէր իսէ տէ, Մէրլ շու մուվաֆֆագրյէթինտէն նաշի ֆէրթի մէսրուրիյէթինտէն, Վինեօնրն օմուզրնա վուրարագ.

— Տավա՞մ մը. տավաեա նէ՞ իհթիեաճ վար։ Սէնին տավան չօգտան պէրու կէօրիւլմիշ վէ հիւքմիւն վէրիլմիշ տիր, Բիէր Վինեօ։

Վինեօ. – Բիէր Վինեօ՞ մը, պէ՞ն մի, եանըլըյօրսընըզ, պէնիմ ատըմ Բաուլ Պէրնիէ տիր. էվրագըմ օտաամնա տուրույօր։

Մէրլ. – Էվվէթ պիլիրիզ, քիմ պիլիր տահա գաչ իսմին վար ամմա, պունլարրն հիչ պիրիսիյլէ բրանգատան գուրթուլամազսրն, սէնին եէրին հաղրը տրր, եիւրիւ պագայրմ. – տէյիպ, տրշարը չրգարտը։

Շու սէօզէր գաբունրն էշիյինտէ թէաթթը օլրնտրղընտան, բրէնսին քեաթիպինին վէ բրէնսէսին մա՛շուգրնրն պիր մահպէս գաչղրնը օլտրղրնը խրզմէթքեարանրն ճիւմլէսի անլատրլար։

Digitized by Google

52

Միւտիրին թալիմաթը մուճիպլինճէ, Մէրլ՝ սա՛իր մէմուրինին մուավէնէթիյլէ Բիէր Վինեոյը իքինճի գաթտաքի քէնտի տա՛իրէսինէ կէօթիւրաիւ։

Միւտիրին մագասատը, մէվգուֆընը պիր քէրրէ մուխթասարճա իսթինթաղ վէ տա՛իրէսինի թէհարրի իթմէքտէն իպարէթ իսի։ Անճաղ Բիէր Վինեո՝ ճանիլէրին օ սընֆընտան ըսը քի, թանիհայէթ տէրէճէյէ գատար տաեանըպ հիչ պիր շէյ թաղրիր իթմէզլէր։ Հէնուզ զիեատէճէ թաղէիգ ալթընտա պուլընմատըղը իչին, բօլիս միւտիրինէ պիլէ քէնտիսինի պիրիսինէ պէնզէթմէքտէ օլտրգլարընը, իսմի Ռաուլ Գէրնիէ իսիյինի վէ բրէնսէս իլէ գուճաղ գուճաղա պուլընտըղը հալատէ եաղայը էլէ վէրմէքտէն պաշգա էօմրիւնտէ հիչ պիր գապահաթ իշլէմէմիշ օլտըղընը իտտիա վէ ըսրար իթմէքտէ իսի։

Միւտիր՝ կիւլէրէք. – Էվվէթ, քիւչիւք պիր ճիւնհա։

Վինեո. – Էվվէթ. էլզէթթէ շու տուչար օլտըղըմ թէհլիքէլէրի հաքիմլէր նազարը իթիպարա ալաճաղլար տըր։

Միւտիր. – Գէլքի հաքիմլէր սէնտէն իսթիրհամը աֆվ տախի ի-տէրլէր։

Վինեո. – Իսթիրհամը աֆվ իթմէլէրի լազըմ կէլիր. չունքի մէ՝-մուրլարընըզ՝ հագգըմտա սույի հարէքէթտէ պուլընտըլար։

Միւտիր. – Լաթիֆէնին սըրասը տէյիլ... օտանը արաեաճաղ-լար. գըյմէթտար պիր շէյ սաղլամը՞չ մը ըն։

Վինեո. – Օլանճա մալիմ շու իքի չանթանընն իչինտէ տիր. իշթէ անախթարլարը աչընըզ, պագընըզ. իսմիմին Ռաուլ Գէրնիէ օլտըլընը թատիգ իտէն էվրագատան պաշգա պիր շէյ պուլամազսընըզ։

Մէրլ՝ չանթանընն պիրինի վէ միւտիր տախի տիկէրինի արամագտա ըսըլար։

Միւտիր՝ Վինեոնընն տէտիկի մա՛հուտ քեաղըտլարա աթֆը նազար իթտիքտէն սոնրա, պու էվրագը տա եաբմըշ օլտըղընն գալպ պանգ-նոթլարընն եանընա գօրուղ. – տէյիպ, վէ չանթանընն եարը պօշ օլտը-ղընը կէօրիւպ. – Պու եէրի տէ գօնագատան աշըրմըշ ղուպ, չըգըպ կիտէճէյին սըրատա սաղլամըշ օլտըղընն եէրտէն չըգարարտաղ պու-

բաւական եէրլէշտիրէճէյին պիր նէմնէ իչին պօշ պըրագմըշ օլմալը սըն։ Պէօյլէ պիր գօնագտան էլլէրին պօշ օլարագ պըրագըպ կիտէճէյինէ պէն ինանը՛ր մը յըմ։

Վինեօ. — Ինանմազսանըզ, արայընըզ, պագընըզ։

Մէրլ. — Սէնին բուխսաթընա իհթիեաճըմըզ եօգ տըր. — տէտի։ Մէ՛մուրլար հէր թարաֆը թէհարրի իթմէքլէ մէշղուլ օլըբգլարը սըբաստա, միւտիր կէօզլէրինի Բիէր Վինեօտան այրըմագսըզը լաղըմ կէ-լէն ժուրնալը սէօյլէյիպ գալէմէ ապտըրմագտա ըտը։ Մէ՛մուրլար հէր թարաֆը արաեա արաեա, մագսատլարընա նա՛իլ օլապիլէճէքլէրի ճի-հէթէ թէգարբուպ իթտիքլէրինտէ, Վինեօնըն եիւզիւնտէն պիր չէյ ան-լաեապիլմէք վէ օնա կէօրէ թէհարրիեաթա տէվամ իթմէք իւմիտիյլէ, միւտիր՝ միւթէմատիյէն մէրգումին եիւզիւնէ պագմագտա իտի իտ-տէ, Վինեօ ապա վէ գաթան ալտիմի ֆիւթուր վէ թէլաշ կէօսթէր-մէյիպ, պարիտանէ պիր թավր իլէ նէթիճէի հալէ պէքլէմէքտէ, վէ շու տագրթտըզընըզ չէյլէրի եէրլի եէրինէ եէրլէշտիրմէք իչին պիշարէ խըզմէթքեարլար նէ գատար զահմէթ չէքէճէքլէր, պիլի՛յօրմըսընըզ. — տէմէքտէ իտի։

Հէր թարաֆ թէհարրի իտիլտիքտէն սոնրա, սըրա եաթագ օտա-սընըն եանընտագի, քիւչիւք վէ գարանլըզ օտաեա կէլտի։

Մէրլ. — Կէլ սէն տէ շուրաեա պիզիմի պէրաբէր աթֆը նազար էթ պագալըմ։

Վինեօ. — ՄէՖՈՒՆԷՆ. իսթէրսէնիզ լամբայը տա թութայըմ քի իչինիզ գօլայլաշսըն։

Միւտիր. — Գապաւլ իտինիզ. — տէյու էմր էթտի։

Միւտիրին շու էմրինտէն մագսատը, պէյքի Վինեօ, սըֆաթընտա մուհաֆազա իտէպիլտիյի ֆիւթուրսըզլըզը հարէքէթընտա մուհաֆա-զա իտէմէյիպ տէ, պիր սրալըզ թութտըզը լամբա էլինտէ սալան-մազա պաշլաեարագ, պիր սէրբիշթէ կէօրմէքտէն իպարէթ իտի։

Անճագ, Վինեօնըն գօլը, զանն իտէրսին քի թունճատան տէգբիւլ-միւշ կիպի, լամբայը իքի միլեօնը սագլամըշ օլտըգը էն զիեատէ թէհ-լիքէլի մահալլէ եազլաշտըրտըզը սըբաստա պիլէ, էլի գըլ բայը սալան-մամագտա ըտը։

Հէր թարաֆը սրանըլտըգտան սոնրա, միւտիր.

— Շու ժուրնալը խազալա՛ըմքընը։

Վինեօ. — Հա՛յ, հա՛յ։

Միւտիր. — Սահի՛հ իսմին իլէ մի, սախթէ՛ իսմին իլէ մի։

Վինեօ. — Ապրլ խամիմ իլէ. Բաուլ Գերնիկ։

Digitized by Google

Միտիր. – Եարրն սէնի գօլունտան թութար մահպէսին իչինտէ տօլաշտրրրրմ, էսքի արգատաշլարրն հէր քիմ օլտրղընը սէօյլէրլէր, զէվզէք։

Վինեօ. – Եանրլրրլար։

Միտիր. – Ալպէրթին ժանրօն տա եանրլմՃ եա. էվվէթ շաշկընլրգ թասլամա. Լօր Պէրնիէ նամրյրլա սէնին իլէ պէրաալէր եաշայան Ալպէրթին ժանրօն իչին տէյորում։ Օնը տա պու կիւն բրէնս Բօլքին իլէ շրմալ շրմէնտրգիէրինտէ եօլճրլրգ իտէր իբէն, եագալատրլար։ Հաթթա սէնին նէրէտէ օլտրղընը տա օ սաեէտէ պուլտրգ. արթրգ ինքեարա մահալ գալմատրղընը սէն տէ անլատրՃ եա... հայտէ, իգրար էթ տէ պիթսին. Ֆրանսանրն հապսխանէլէրինտէ գալրպ տա ճանրն սրգրլաճաղընը, արգատաշլարընա մէնֆաեա գատար կիտէրսին։

Վինեօ. – Հագգընրզ վար. օրատան տահա գօլայ սավուշրրմ. – տէյերէք, «Բիէր Վինեօ» տէյու իմղասընը գօտր։

Պիր միտտէթճէք սօնրա Մէրլ իլէ տիկէր մէմուրիյնը մէրգումը աշաղրեա էնտիրսիլէր. իլք գաթտա տուրուպ բրբրէնսէսին տաիրէսինէ պիր քէրրե աթֆը նիկեահ իտէրէք, արսրզճասընա կիւլէ կիւլէ։

— Նէ՞ կիւղել իշ կէօրմիւշիւզ տէտի։

53

Բիէր Վինեօնրն տաիրէսինտէ իճրայը թէհարրիւեաթ իթտիրմէսինտէն՝ բօլիս միւտիրինին ասրլ մագասատը պիր միւտտէթ տահա բրէնսին իսանէսինտէ պուլունմագ խուսուսընտան իպարէթ իտի. չիւնքի, բրէնս՝ զէվճէսիյլէ եալընրզ գայրպ տա, պիր հիտտէթը մէշրուե իլճաաթրյրլա, զէվճէսի հագգընտա մուամէլէի չէտիտէ իճրա իթմէյէ գալգրշմասընտան գօրգմագաա ըտը։

Բարիս խալգը, բօլիս իտարէսի ալէյհինտէ հէր նէ գատար պաղէն հագգսրզ իթիրազլարա գրեամ իտէր իսէ տէ, բօլիսին վէզիֆէսի եալընրզ ճանիլէրի թէհագրպ վէ թէվգրֆ իթմէքտէն իպարէթ օլմատրպընը մէմուրլարը բէբ էյի պիլիրրէր։ Բօլիս իտարէսի, վուգուի մէլհուզ օլան ֆէնայրգլարրն տա էօնիւնիւ ալմայա, վէ ճինայէթի վէ գապահաթի վուգուա կէլմէմէսինէ վէ տուի թէէսիրի օլաճագ, հատիսաթ զուհուր իթմէսինէ տաիսի տրգգաթի վէ զայրէթի միւթէմատիյէտէ պուլունուր։ Բօլիս միւտիրէրինին վէ եա պունլարրն

մուավինլէրինին վէ հաթթա պիր մահայլէ գօմիսէրինին պիլէ, վէրտիքլերի նասիհաթլար, իճրա իթտիքլերի նուֆուզու թէէսիր վէ իթթիխազ իթտիքլերի թէտապիրի հասէնէ սէմէրէսի օլարագ, նիչէ նիչէ սէրվէթլէրին թէհլիքէտէն գուրթուլտուղը, վէ նիչէ նիչէ ֆամիլեայարրն ըրգ ու նամուսլարը վիդայէ վէ մուհաֆազա իտիլտիյի կէօրիւլմիւշ տիր։

Բօլիս միւտիրինին թախմինի խիլաֆընտա օլարագ, Բիէր Վինեօնըն տարիրէսինտէ իճրա իտիլէն թահգըգաթ վէ թէհարրիեաթըն նէթիճէսինէ տէյին, բրէնս իլէ բրէնսէս Բօլքինին տարիրէսինտէ հիչ պիր հատիսէ զուհուր իթմէմիշ օլուպ, իլք գաթտաքի սուֆաեա թային օլունան նէօպէթճի, շիւպհէյի տահի նէ պիր սէս, նէ տէ պիր կիւրիւլթիւ իշիթմէզ իտի։ Պինաէն ալէյհ թէհարրիեաթ վէ թահգըգաթ խիթամ պուլտրգտան սօնրա, բօլիս միւտիրի գօնագտան մուֆարէգաթ իթտի։

Ֆիլ հագըգէ հէր նէ գատար բրէնս Բօլքին ֆէվգէլատէ սուրէթտէ պիր հիտտէթէ տիւշար օլմուշ իտի խսէ տէ, չու հիտտէթի բէք չաբըգ քէսպի սիքիւնէթ իթմիշ իտի։ Ինկէր բօլիս մէմուրլարը Բիէր Վինեօյը գուրթարմամըշ օլսալար ըտը, բրէնսին՝ մէրգումը էօլտիւրիւտ պիթիրէճէյի մուհաղգագ ըտը։ Վէ պիր տէ էքսէրնա ինսան պիրիսինի էօլտիւրտիքտէն սօնրա, տիկէր պիրինի տահա էօլտիւրմէք հըրս ու հավէսինէ տիւշմէքտէ օլտըղը ճիհէթլէ, բրէնսին՝ խըշմ ու ղազապընը բրէնսէսէ թէվճիհ իտէճէյի աշիքեար ըտը։ Իսապէթ քի բօլիս միւտիրինին միւտախէլէսի, մէմուրլարըն հուզուրը, խըզմէթքեարլարըն ֆըսըլտըսը, Բիէր Վինեօնըն բրէնսէսին եավթաղընտան չըգտըղը սըրատա թէվգըֆի սէմէրէսի օլարագ, բրէնսին հիտտէթի վէ ղազապը արթանագ եէրտէ, թագաթի վէ մէճալի գալմայարագ, սիքիւնէթ քէսպ իթմիշ իտի։ Տիկէր թարաֆտան տա հայինտէն ուլթանտըրընտան, տիւշմիւշ օլտուղու գօլթուգ սանտալէէսինին իւզէրինէ մանէն վէ մատտէթէն ֆէվգէլատէ պի մէճալ օլարըղը հալտէ եըղըլմըշ գալմըշ իտի։

Իրէնսէս իսէ, մուղայիրի օլարագ տահա զիեատէ գուվվէթի վէ ճէսարէթի քէսպ իթմիշ, վէ թէհլիքէսէ պուլունան հալինէ միւտաֆաա իթմէք, վէ պաշլամըշ օլտուղու դօմէտեանընն սօն ֆասլընը տախի օյնայըպ պիթիրմէք իւզրէ, տահա զիյատէ պիր մէյլ վէ խթիտատ իտինմիշ իտի։

Տուրուպ տա իշլէմիշ օլտուղու գապահաթտան տօլայը աշլայըպ սըզլաեաճագ վէ նէթիճէսինի տիւշունէճէք եէրտէ, իշի սօղուգ դան իլէ թէէմմիւլ իթմիշ իտի։ Պիր գաչ սաաթ կէչմէյիպ, խըզմէթքեարլարըն կէվէզելիյի սայէսինտէ զիւ-

Digitized by Google

թիւն Բարիս խալդընրն վուդուի հալէ խապէրտար օլաճաղը-նը, վէ նէ տէրէճէ տէպտէպէ վէ շաշաա իլէ մէվգրը պալա-յէ չրգմիշ ըսա, այնը տէրէճէ կիւրիւլթիւ իլէ մէվգրը մէղ-պուրտէն տիւշիւպ եու վարլանաճաղընը պիլտիյինտէն, իթի-պարը մանէվիտէն սագրթ գալաճաղը ճիհէթյէ. հիչ օրմաղ-սա գիեատէսիյլէ թէհլիքէտէ պուլընան իթիպարը մատասիանի գուրթարմանընն չարէ վէ թէտպիրլէրինի տիւշիւնմէյէ պաշլա-տը։ Պու խուսուստա քեամիլէն բրէնա Բօլքինտէն մա՛սուա ըսը. չունրի բրէնա Բօլքին, քէնտիսինէ վէրմիշ օլսրը չէյ-լէրի թէմամլյա կէրի ալմագտա մուհայէր իտի։ Իսթիգ-պալինտէն օ տէրէճէ էմին իտի քի, եիրմի սէնէ միթէմատի-յէն պիր չէյէ մալիք օրմագլրը խաթրընա պիլէ կէթիրմէք-սիզին քէմալը տալաթ ու տէպտէպէ իլէ իմիարը վագթ իթ-միշ օլսրը հալտէ, պիրտէն պիրե հեր իւմիտի մահվ օրմագ-տա, Բօլքինին սերվէթի էլինտէն գաչմագտա, հաթթա էվ-տէն պիլէ գօվուլարագ սօգաղա ամրլմագ իհթիմալի տէ կէօ-րիւնմէքտէ իտի։ Պու գատար տիլպէր, պու գատար մահիր օլսրը հալտէ, եաչը տա օն եաշ տահա քիւչիւք օլսայրսը սալա ֆիւթուր իթմէյէճէյի տէլքեաւ ըսը ըսա տա, զէվճի իչին եաբտրը չէյի գրրգ եաչընտա քէնտիսինէ մէղէք իթ-թիհազ իթմէյի բէք տէ կէօպիւնէ ալտրրամամագտա ըսը։

Շու միւթալաատան սօնրա, քիւչիւք օտաեա կիտիպ տէ սրրթընա պիր էլպիսէ թագլնաճագ եէրտէ, եալընրդ պիր կէօմլէքլէ, սաչը պաչը տաղընրդ եալրն աեագ եաթագ օ-տասընաա գալտը։ Այինէյէ պիր նազար ամֆ իտէրէք, պու-լունտրդը աչրդ սաչրդ վէ տաղընրդ հալինտէ քէնտիսինի կէօ-րէնին հեր հալտէ մուգավէմէթի իմմէյէճէյի մուլահազասը-նա մէպնի, քեաֆֆէի ֆէվա՛իտ վէ մուհասէնաթրյա պէրա-պէր օյունրն սօն ֆասլընը տա օյնամաղա գամիյէն գարար վէրտի։

Պինապէրին օտանրն պիր քէօշէսինէ չէքիլիպ տիրսէքլէ-րինի տիզէրինէ տաեաթտրրարագ վէ պաչընը էլէրինին իչինէ ալարագ, սէօզ սէօյլէտիյի իմագտիրտէ ճէվապ վէրմէյէ հա-զրը վէ ամատէ կէօզինիւն ուճուրյա Բօլքինին եիւզիւնէ պագ-մագտա ըսը։ Իրէնսին՝ զէվճ մագամընտա տէյիլ իսէ տէ, աչրդ մագամընտա օլսուն եինէ քէնտիսինաէն այրրմաեաճաղ-ընա էմին իտի. չունքի բրէնաի բէք էյի թանրմիշ վէ պուն-ճա զէմանտան պէրու անը ալտամիշ ըսը։

Ուզաեն միւտտէթ սիւքութտէն սօնրա, հիատէթլէ վէ ֆագամ զանֆ պիր սէտա իլէ.

— Ֆիմէ թէսլիմ օլսրընը էլպէթթէ ալիլիրսէն. բրէնաէա Բօլքինին սէվտիյի չահա, սապրդալը կիրու հինտէն մահպաս

գայղընընն պիրի իմիշ։

Իրէնսէս. – Սէն, Լօր Պէրնիէնին՝ օ խապիսին գրզդարտաչը օլտրղընը նէ գատար պիլիր իտին իսէ, պէն սէ գարտաչընն նէ օլտրղընը օ գատար պիլիր իտիմ։

Իրէնս. – Լօր Պէրնիէտէն պահս իմիէնին սէպէպի։

Իրէնսէս. – Զիւնքի Լօր Պէրնիէյի քէնտինէ մաշուգէ իմիէք խմիէր իտին. նասրլ քի պէն սէնտէն ինթիգամ ալմագ իչին տիկերինի քէնտիմէ մաշուգ իմիսիմ իսէ. – տէյիպ, բրբրէնսէ ճէվապ վէրմէյէ վագրիմ պրրագմուգսրզրն, քէնտիսի մահքիմ՝ օրմանագ իւզրէ, բրէնսի մահքիմ, վէ հագրգէիմի հալի թէպտիլ վէ թազերիր իտէրէք բրէնսէ տօպրը եանաչրպ.

— Էմիէմ, սէնտէն ինթիգամ ալմագ իչին եարտրմ... սասթ օն պիրէ վարմրշ ըտը. հէնուզ օտամա չէքիլմիշ, գաբուամը գաբամրշ ըտրմ... պիրտէն պիրէ գաբու վուրուլտը... զանն իմիտիմ՝ քի կէլէն եա պէսլէմէ, եա օղլրմ, պէլքի տէ սէն սին... աչտրմ... քի, օ ըմրշ, օ... հիատէթինտէն կէօզլէրինտէն ամիէշ սաչմագտա ըտը... տէհշէթլի պիր հալ քէսպ իմիմիշ... գրզդարտաչընն օտասընտա սէնին օ գրզճրղազա եազմրշ օլտրղընը մէքթուլտրը պուլմուշ... Պրրիմանեբեա կիմիմէյիպ սէնին իլէ պէրաբեր ինկիլիթերրայա կիմիմիշ օլտրղընա, վէ էյէր չիմնիյէ գատար օրմանրշ իսէ, պու կէճէ մէրդումէ իլէ ըէվապրիմը աշրգանէյի գավիյէն վէ գամիյէն պաղլաեաճաղընրզ մուգարրեր իտիյինէ տա՛իր էլինտէ իսպամիտար վար... գալգրզ, կիտիպ սէնի պուլուպ, էօլտիրմէք իմիէտի... գօրգտրմ... սէնի միտաֆաաեա գալգրշտրմ... եալվարտրմ... եագարտրմ... նիհայէթ ըազը օլտը. չունքի պէնի սեվէր, հէմ՝ տէ չօգտան սեվէր իտի. սեվմիյինի տէ անլամրշ ըտրմ... լաքին պէն պու գանաղրն իչինտէ եալընրզ օլտրղրմտան... սէնի էօլտիրմէքտէն վազ կէչիպ հիշ օրմաղտա ինթիգամ ալմագ իմիէտի... պէն տէ քէտէրիմտէն, հասէտիմտէն տէլի տիվանէյի տէօնտիրմ... ագլրմը շաչրրտրմ... շու հալտէ...

Իրէնս. – Շու հալտէ եալան սէօյլէմէյէ պաշլատրն։

Իրէնսէս. – Պէ՞ն, եէմին իտէրիմ՝ քի, եալանրմ եօգ...

Իրէնս. – Եալան սէօյլէյօրսրն. պու հիքեայէյի նագլ իտէրքէն պիր ֆրզգրա ունուիմտրն քի, հիքեայէնի սէրաբա չիւրիւմտիւրիւր... եանի էնայի թատամտա ալմրշ օլտուղրն թէլէղրաֆրն ֆրզգրատը... պու տէրէճէլէրէ գատար մա՛ալմամթրմ՝ օլտրղընը պէլքի պիլմէզ իտին... եօլտա պանա պիր գաղա վուգու պուլմրշ օլտուղընը խապէր վէրէն թէլէղրաֆը ունուիմտրն էօյլէ՞ մի... ատապա պանա մա՛ալամամթ վէրմէքտէրզին, պու թէլէղրաֆը օ խապրն մի ույտրը-

տը։ Սէն պու թէլէդրաֆա ինանրպ, տէրհալ եօյա չրգմա-
լըլայըտըն . . . զէվճինտէն ինթիգամ ալմագ իւզրէ օնը այ-
տաթտրրաճագ տէրէճէլէրէ գատալ սէվէն պիր զէվճէ, գօ-
ճասընընն թէհլիքէտէ օլտրդրնը պիլտիլի հալտէ, գօճասընն
քէնտիսինի իսթէտիլի զէման հէման կիտիպ պուլմաղա թէ-
րէտտիւտ իթմէզ . . . էյէրչի օ թէլէդրաֆը եալրնըզ օ խա-
պիս ուլտրլմամըշ տըրտա իրինիզ պիր օլուպ եաբմըշ իսէ-
նիզ, տէմէք օլուր.քի իշլէմիշ օլտրդրն ճինայէթի էվվէլինտէն
թէրթիպ իթմիշ տէ իշլէմիշսին . . . պու ազշամ քէնտինի օ-
նա թէսլիմ իթմէք վէ եաբրն օնընա պէրապէր կիթմէք իւզ-
րէ, հէր շէյի հազըրլամը՞շարն տէմէք տիր . . . սէնին սէօյ-
լէտիլին վէճհ իւզրէ պէնիմ իշլէմիշ օլտրդրմ գաալահաթտան
մուզթարըպ վէ մութէսսիր օլմագ շէօյլէ տուրսուն, հաթ-
թա պիր մէհարէթի մախսուսէ իլէ անտէն իսթիֆատէյէ
գալդըշմըշսըն . . . սէնի իդֆալ իտէն օլմայըպ, սէն քէնտին
հիւսնիւ ըիզան իլէ թէսլիմ օլմուշսըն . . . Ա՛հ, գալպինի
կէօրիւյօրըմ. . . պուռնատան պէօյլէ պէնի ալտաթամուղսըն . . .
պիրմիշ օլ. - տէտի։

54

Բրէնսէս Նատէժին եալանը, իշին թու պիտաեէթինտէ
աչըղա չլդմրշ օլմապլէ, եէնիտէն սէօզէ պաշլամագ հիչ պիր
ֆիսիտէյի մուճիպ օլմսեաճաղընը անլատը. դոսթէն պէօյլէ
պիր սըրատա դուվվէի ճէրպէզէսինէ բէք տէ կիւվէնէմէմէ.ք-
տէ իտի։ Զէվճի՝ էոնայը ճինաեէթտէ իւսթէ կէլմիշ օլտրդր
ճիհէթլէ, թէպրիյէի զիմմէթ իթմէք բէ.ք միւշկիլ օլտրդրնը
պիլիր իտի։ Նէ գատալ չօգ սէօզ սէօյլեէճէ.ք օլսա, քէն-
տիսինին օ հէրիֆէ սալըլմըշ օլալտագ եաթտագտա եաթտրդր-
նը օ գատալ զիեատէ զէվճինին կէօզիւ էոնիւնէ կէթիրէճէ-
յի տէրքեալ ըտը։ Պինաէն ալէյհ, շու մանգալրաեա մուգա-
պիլ, պունը ունութտրրաճագ սուրէթտէ տիկէր պիր մանգա-
լա զէվճինէ կէօսթէրմէսի գապիլ օլտրդրնտան, սըֆաթընը
վէ ահվալինի էօյլէ պիր սուրէթտէ թէպտիլ իտէրէ.ք զէվճի-
նէ կէօրիւնմէ.ք իսթէմէ.քտէ իտի.քի, կէօրիւր կէօրմէզ, զէվ-
ճէսի օլտրդրընը տա, քէնտիսինի ալտաթտրդրընը տա, խըեա-
նէթ իթտիլինի տէ ունուտուպ, քէնտիսինէ թաղէ վէ մանն-
թաղամ պիր մա՞շուզէ նապալրը.յլա պադօրն։ Բրէնս, օ անէ
տէ.յին քէնտիսինի զայէթ սաարդ, զայէթ աֆիֆ վէ հէր խու-
սուսատա իհթիեաթ.քեալանէ հալէ.քէթի իթթիիսալ իթմիշ

պիր գալը տէյու պէլլէմիշ օլտուղընտան, պունտան պէօյլէ տէ հադրդէթի հալի նէ իսէ, պաշգալարը քէնտիսինի նասրլ թանըմըշլար իսէ, օ հալ վէ սրֆամտա կէօրիւնէրէք, ելինէ մադասատընա նա՛իլ օլապիլէճէյինէ, զէրրէ գատար չիւպհէ իթմէմէ.քտէ իսի։

Պիր յահզատա պաշտան այղալա գատար նատիր իլ էմսալ օլան ճիամինի կէօզտէն կէչիրիպ, պու մուտաեէնէտէն զիեատէսիյլէ մէմնուն օյարուգ, վէ ֆիմէնին օ ճիամի կէօրիւպ տէ տաեանամաեատաղընա էմնիյէթի թամմէ հասրլ իտէրէք, պիրտէն պիրէ քէմալը սիւրամլէ օմուղլարընը պիթթահրիք, կէօմլէյինի տէ պըրագրպ, վէ զէվճի Բօլքինին գարշըսընա կէչիպ, պիր վազըյէթի թապիիյէտէ տուրտրգատան սոնրա, կէօեա քի քէտէր վէ ըղթըրապատան քէնտի շախսընը տիւչիւնմէյէ իգթիտարը գալմամըշ կիպի, աղլաեա աղլաեա գայէթ ըրգգամամըշ պիր սէտա իլէ.

— Պանա պու գատար չիտատէթ կէօսթէրմէյէ հադգընն եօգ տըր, Բօլքին... պէնի պու գատա՛ չարուգ մահքիմ իթմէյէ հադգընն եօգ տըր... թէքրար սէօյլէրիմ.ըի պէն գապահաթը տէյիրիմ... ադըմը շաշըրմըշ ըտրմ, ճիննէթէ սուղրամըշ ըտրմ... Հաթթա, պիլէ պիլէ պիր գապահաթ իշլէմիշ օլամ պիլէ, եիրմի սէնէլիք սատագաթրմը, պունճա միւնասիպաթը աշրդանէմիզի, պունճա զէվգ ու սէֆալէրիմի ունութմամայը ըտրն. — տէտի։

Մադասատը, սէօզիւնիւ տինլէթմէք օլմայըպ, Բօլքինի հայրէթտէ պըրաղմագ վէ հասէտ վէ արզուսընը թահրիք ու թէշվիգ իթմէք իւզրէ մէյտան վէրմէքտէն իպարէթ իսի։ Բրէնսի, պու վէճհ իլէ պիր տէրէճէյէ գատար թահրիք վէ թէշվիգ իթմիշ օլարընա գանատաթ հասրլ իթտիքտէն սոնրա, պիր համլատա իւզէրինէ ատթայրպ, ատագլարընը, տիզլէրինի, պաճագլարընը, զէվճինին աեագլարընա, տիզլէրինէ վէ պաճագլարընա սարրպ, չրպլագ կէօյսիւնիւ մէրգումէն սինէսինէ տաեաթթրրպ, կէօզէրինի կէօզէրի իչինէ տիքիպ, աղզընը աղզընա եարբշարրպ վէ նէֆէսիյլէ եագրպ թուրթուշտուրուպ.

— Սէնտէն պաշգասընը սէվմէմիշիմ... սէն պէնիմ գօճամ, պէնիմ աշրգրմ պէնիմ Սլլահրմընն... սինի սէվէրիմ... Սլ պէնի, ալ պէնի. — տէտի իսէ տէ, պու սէօզլէր Բօլքինին ասլա գուլաղընա կիրմէյիպ, իղֆալաթընա մինպա՛տ գարբրմայրպ, վէ օ ճիամի նատիրին թէմասընտան ասլա պիր շէյ հրոս իթմէյիպ, մէրգումէյէ ասլա տօգունմադրպրը իբի էլլէրինի սանտալիէսինին արգասընա տաեաթտրրրպ վէ գօլլարընը էյիճէ կէրիպ եավաշճա սանտալիէտէն սեասալա գալգարը։

55

Բրէնսէս Նատիժ, սոն թէճրիւպէսինտէ տէ մուվաֆֆագ օլամասը . . . պէօյլէ օլանճաղը թասլիի իսի։ Զունքի Բօլքին, եիրմի սէնէտէ պէրու գարբսընը հիչ պիր վագրթ պէօյլէ չը-ըը չըպլաղ, ըրղ ու ըֆֆէթատէն պա՝իա պիր հալտէ կէօրմէ-միշ օլաուղընաան, վէ պաշլըճա պու հալի իչին քէնտիսինի սէվմիշ պուլընտըղընտան, մէրգումէյէ՝ ումում գարբլարտան միսթէնա պիր մախլուգ նաղարբյբլա պագմըշ վէ գարբլար մէեանընտա պիր տահա միսլի օլմատըղընա գավիյէն դանի օլմուշ ըտը։ Նատէժին պէբուտէթի հալինէ էօլիւր պայբլբր ըտը. պուղ տա՝ ամէշ կիպի ինսանը եագար թուլթուշտբբը։ Պինապէրին ղէվճէսինի պէօյլէ իլք տէֆա օլարագ սաչլարը տաղինբդ, չբպլաղ, մինասիպէթսիզ պիր վաղիյէթտէ, կէօղ-լէրի բարլագ պիր հալտէ կէօրմէսիյլէ, իպլթիտայը էմլտէ հիսս իլմիշ օլաուղու հայրէթ, պիլ ավիրբ նէֆրէթէ միւպէտէլ օլաը։ Մէրգումէնին գուլաղընտան աշաղբեա սէօյլէմիշ օլտը-ղը պիր թագրմ աշբգանէ սէօղլէրի իշիլթտիքճէ, քէնտիսինի ավլամագ ումիտիյլէ, պունճա սէնէլէրտէն պէրու նիչէ նիչէ մահպուպէլէրինին թէքրար սէօյլէմիշ օլտուղլարը այնը էլ-ֆաղը աշբգանէյի իշիտիյօր ղանն իլթտի։

Շու սըրատա պօյնունա սարբլմբշ օլան գարը, քէնտի աֆիֆ վէ սատբգ վէ աղիզ գարբսը Նատէժ օլմայբպ, տի-կէրլէրի միսիլու ճիլվէկէր վէ շիվէպաղ պիր դարը ըտը։

Պու գատար շիտատէթի աշգ էլէ սէօղ սէօյլէյէն պիր գա-ըը պու սէօղլէրէ ալբշմբշ օլմագ լազըմ կէլտիյինի, պու գա-տար շիտատէթի աշգ կէօսթէրէպիլմէք իչին, շիտատէթի աշգ նէ տէմէք օլտըղընը պիլմէսի իգթիղա իլթտիյինի, պէօյլէ գօ-լայճա հէր բէրատէյի եբրթան հէր էօրթիյու գալտբրան պիր դարը՝ պու տէֆա տասի թէճրիւպէ դապիլինտէն օլմանա-բրագ, պու սուրէթմտէ իղֆալ իլթմէյի զաթէն չօգ տէֆալար թէճրիւպէ իլթմիշ օլմասը մուհագգագ իսիյինի, բրէնս՝ քէն-տինճէ հիւքմ իտիպ, նիչին պունճա վագբթատան պէրու պէվ-ճէսինին նէ՝ օլտըղընը մէյատանա չբգալմամբշ օլտըղընը, նի-չին պունճա զէման հէր չէյի զուլմէթ վէ հիբմէթ ալթընտա մէսթուր թուլթմբշ օլան գարը՝ պիրտէն պիրբ հէր չէյի աչբ-ղա վէ այտընբղա չբգալմբշ իտիյինի, վէ շիմտիյէ գատար օ սուրէթէ տավրանբպ տա շիմտի տէ պէօյլէ պիր մէսլէք

Digitized by Google

իթթիխաղ իթմիշ օլմասը, էլպէթոե պիր սէպէպէ մէպնի պուլընտրդընը տիւշինմէյէ պաշլատը։ Նակէհան Լօր Պէրնիէ խաթրրնա կէլտի. մա՛շուգը Բիէր Վինեօյը գուրթարմագ իմիտի հէնուզ պագը օլտրդը զէման, մէրգումէնին շրմէնտրֆէրտե վէ գարաղօլխանէտե մուամէլաթը աշրգանե կէօսթերմիշ օլմասը, վէ օլ խուսուստաքի իմիտի քէսիլտիկի անտե հէման զէհրինի սաչմաղա պաշլամասը կէօզիւնիւն էօնիւնե կէլիպ, զէվճէսի Նատէժին տե այնը Լօր Պէրնիյե կիպի չէվիք վէ եէրլէրտե սիւրիւնէն վէ ֆագաթ ըսրմաղա հէր ան հաղըր վէ ամատե օլան պիր եըլան օլտրդընա գարար վէրտի։

Զէվճէսինին, պիր իպատէթխանե շէքլինե գոմրշ օլտուղը օտայը կէօզտէն կէչիրտիքտե, հէր թարաֆտա զէվճէսինին միւրայիլիկինի կէօրմէքլե հայրան օլտը գալտը։ Աֆիֆ վէ ազիզ պէյլէմիշ օլան պու օտանընն սահիպէսի կէօզիւնիւն էօնիւնտէն տէրհալ նիհան օլուպ, անընն եէրինե լէթաֆի սըֆաթընը օլտուգճա մուհաֆազա իթմիշ էլան տախի պիր ճէսմի տիլբէսէնտե մալիք գըրդ եաշընտա պիր գարը գա՛իմ օլմրշ օլտրդընը հիսս իթտի։ Ֆիլվագը ճիամինին կիւզէլլիյինե տէյէճէք եօգ իտի իսկ տէ, բրէնս պէօյլէ տիլբիւպա.ճիամլէր էօմրիւնտե բէք չօգ տէֆալար կէօրմիւշ օլտուղընտան էհէմմիյէթ վէրմէտի։ Եէնիտէն եէնիյէ հիտտէթ բրէնսի իսթիլա իտիպ, Նատէժին պիր սօն թէճրիւպէ տահա օլմագ իւզրէ եա նընա կէլիպ պօյնունտան սաբրմաղա հապրբրանտրդը սբրատա, էվվէլքինտէն զիեատե չիտտէթլէ թէքրար մէրգումէյի եիթիպ։

— Պրրագ եագամը... պունտան պէօյլէ արթրդ պէնի իլգիալ վէ թահրիք իտէմէզսին... սանա արթրդ հիչ պիր հավվէսիմ գալմատը... սէնտէն հիչ պիր չէյ հիսս իտէմէմ... Սէն, պատէզին ինտիմտե լէթաֆէթի սավմրշ, կէնճլիյի կէչմիշ, եալանճը վէ տէսիսքեար պիր դատընսըն. — տէտի։

Նատէժ՝ շու հագարէթլէրե մուգապիլ, մէնաֆիի շախսիյէսինի քեամիլէն ունուտուպ, հիտտէթինտէն, օտանընն իչինտե պիր պիր եանա պիր տեկէր եանա ալթլամաղա պաշլատը։ Միւթէպէր պիր Բարիսի դաչը սըֆաթը ալթընտա կիւզէնմիշ օլան Նատէժ, քէմալը չիտտէթ վէ ազիմէթիյլէ լուսնումայը զուհուր օլտը։ Բօլքին՝ քէնտիսինի հէր նէ սուրէթտե թահգիր իթսե էհէմմիյէթ վէրմէյէճէք, վէ հէր նէ վէճհ իլէ տարպ իթսե ֆիլթուր իթմէյէճէք իտի. ամմա, լէթաֆէթի սըֆաթընա իթիրազ իտիլմէսինե, կէնճլիյինին կէլմիշ կէչմիշ օլտրդընը աշիքեարլէն սէօյլէմէսինե թէհամմիւլ իտէմէմիշ իտի։ Ձիրա վիճուտինին կիւզէլլիյինե, ատէթա Ալլահա թաբարճասընա թաբար ըտը։

Բրէնտ ինթիգամ ալմաղա գալգըշը. գօրգաճագ հիչ պիր ճիհէթ գալմամըշ ըտը. չունքի քեամիլէն միւնհէզիմ վէ բէրիչան օլմըշ պիթ-միշ վէ բրէնտէն հիչ պիր խամիտ քէօշէսի գալմամըշ ըտը. պիր քէօլէ-նին գգվուլտըղը միսիլու, բրէնսին՝ գօնագտան քէնտիսինի թարտ իտէ-ճէյինէ չիւպհէսի գալմամըշ ըտը։ Լաքին էվտէն չբգմատան էվվէլ եիրմի սէնէ միւտտէթ իթթիխազ իթմիշ օլտըղը մէսլէքի իհթիեաթ-քեարանէ եիւզիւնտէն չէքտիյի զահմէթ վէ էզիյէթէ մուգապէլէի պիլմիսլ իթմէք իսթէտի։ Պինաէն ալէյհ ֆէվգէլատէ հիտտէթ վէ տէհ-չէթ իլէ.

— Արթըգ սէնի հավվէսէ կէթիրէմէյօրըմ էօյլէ՞ մի, եա՛... սէն տէ պէնի եիրմի սէնէ զարֆընտա հիչ պիր տագըգէ հավվէսէ կէ-թիրէմէմիշ սին տիր... պէն տէ սէնտէն հիչ պիր չէյ հիսս իթմէմիշիմ տիր... Սէնի ասլա սէվմէմիշիմ... հաթթա պիրազ էվվէլ եինէ սէ-նի ալտաթտըմ, նասըլ քի եիրմի սէնէ եալան սէօյլէտիմ իսէ, եինէ եալան սէօյլէտիմ... Սէնին կիպի արսըզ, էտէպսիզ, չաբգըն, գարը-լարըն վէ գըզլարըն արգասընտան գօշան հէրիֆ սէվիլէպիլէ՞ր մի ի-սի... Սէնին եաբտըգլարընը պի՞լմէյօր մըյըմ տէյու զանն իտէյօր-տըն... Սէնին պանա իթմիշ օլտըղըն խբեանէթլէրին քեաֆֆէսինի պիլիրիմ... չունքի հէր եաբտըղընը աչըգ աչըղա եաբար ըտըն... պէն տէ հէր իթտիքլէրինին ինթիգամընը ալտըմ... Նի՞չին ալմաեա ըտըմ... Պիր էրքէք, պիր զէվճ, պիր էֆէնտի, գարըբընա, քէօլէսի-նէ, հիւանիւ իպրէթ վէրմէք լազըմ կէլիր իքէն, սէն պանա հիչ պիր վագըթ հիւանիւ իպրէթ վէրմէմիշ օլտըղըն իչին, պու հալէ միսթա-հագգ օլտըն – տէյերէք, վէ էլան սաչլարը տաղընըգ, չէրը չբպլագ օտանընն իչինտէ տօլաշարագ, – լէթաֆէթի սըֆաթըմ զա՛իլ օլմուշ. եօյլէ՞ մի. կէնճլիյիմ կէչմիշ, էօյլէ՞ մի. սահի՞հ մի։ Եէմին իտէրիմ քի տահա պիր սաաթ էվվէլ սէնին քեաթիպին շու սէօզլէրինի թէքզիպ իթմէքտէ իտի... Եալթա համմամլարընտա Մարքի տը Լուազի, լէ-թաֆէթի սըֆաթըմա հայրան օլմըշ ըտը. օնտան պէրու իխթիեար-լանաճագ գատար հէնուզ վագըթ կէչմէտի... իսթէր իսէն Հանրի Լագօսթըն տա ըէյինէ միւրաճա՛աթ իտէպիլիրսին, օնըն ինտինտէ եիր-մի եաշընտա ըտըմ, վէ պէնի բէք էյի թանըր ըտը...։ Հանրի Լա-գօսթ, սէնտէն չօգ զիեատէ կէնճ օլտըղընտան, էլպէթթէ քի սէնտէն զիեատէ մէթալիպի օլմաղա հագգը վար ըտը...։ Սէնին, էօքի վէ պիր թանէճիք տօսթըն տօքթօր Բօքօթօֆա կէլինճէ, արթըգ քէնտիսինտէն խօշլանմայօրըմ տէյու եէէնինտէն էօլիւյօր։ Օնըն ըլա տա՛ղ վագըթ մը կէչիր մշիմ. – տէյու պաղրըտըգտա, Բօքին արթըգ քէնտի քէն-

տիսինի զապթ իտէմէյիպ զէվճէսինի էօլտիւրմէք նիյեէթիլէ իւզէրինէ հիւճում իթտի իսէ տէ, նակէհան տուրուպ.

— Եօ՛գ, եօ՛գ. սէնին կիպի քէօլէյի էօլտիւրմէք տէ տէյմէզ. — տէյիպ, պիր տահա արդասընա տէօնմէքսիզին օտատան տըշարըեա չըգտը։

56

Զէվճէսինին «պու հալէ միւսթահագդ սըն» սէօզլէրի կիւնտիւզիւն գասավէթինտէն վէ կէճէնին տարպէլէրինտէն եօրղուն օլան ֆիքրինտէն պիր վէճհ իլէ չըգամամագտա ըտը։

Գարըսընըն եանընտան գաչտըգտան սոնրա եազը օտասընա չէքիլտի։ Ալպէրթին ժանրօն, Բիէր Վինեօ վէ Նատէժ, պիրէր պիրէր կէօզիւնիւն էօնիւնէ կէլիպ տիքիլտիլէր։ Գունլարըն իթմիշ օլտըգլարը հադարէթլէր, ըէզալէթլէր գուլաղընը էօթտիւրիւպ, գարըսընըն «պու հալէ միւսթահագդ սըն» սէօզլէրի, նագարաթ դապիինտէն օլարագ թէքէրրիւր իտիպ, սինիրլէրինէ գատար թէէսիր իթմէքտէ իտի։

Զանն իտէր իտի քի, Բիէր Վինեօ գարշըսընտա տուրմուշ տա.

«Էվվէթ պէն բրանգատան, Ալպէրթին տէ հապտան չըգմըշ ը-
«տըգ, ամմա սէնին խապէրին եօղ ըտը։ Սէն՝ պանա էհլի ըրզ պիր ա-
«տամ, վէ գըզգարտաշըմա տա նամուսլը պիր գըզ նազարըյլա պագ-
«մագտա օլտըղըն հալտէ, գըզգարտաշըմը տա իղֆալ իթմէյէ գալ-
«գըշըն... Պէն տէ սէնին պէտ խույլարընտան քէնտիմէ իսթիֆատէ
«թարիգի պուլտըմ։ Զէվճէնի՝ քէնտիմէ համի վէ միւթթէֆիգ վէ մու-
«եին մագամընտա իսթիխտամ իթմէյէ իհթիեաճըմ օլտըղընտան, սէն
«պէնիմ գըզգարտաշըմը էլիմտէն ալըպ գաչըրտըղըն սըրատա, պէն տէ
«զէվճէնի քէնտիմէ մահպուպէ իթթիխազ իթտիմ... Պու հալտէն
«պաշգա պիր հալէ միւսթահագդ տէյիլ սին...» տէմէքտէ իտի։

Զանն իտէր իտի քի, Լօր Պէրնիէ կէլմիշ տէ.

«Սէնին չաթընընն ալթընա իլթիճա իթմիշ օլան պիր չօճուղը,
«կէնճ պիր գըզը, վիգայէ վէ մուհաֆազա իտէճէք եէրտէ, հավա վէ
«հավվէսինէ ասլա մուգապէլէ վէ արզուլէրինէ մուգավէմէթ, վէ
«լէվնի զամիր տէնիլէն չէյի ասլա հիսս իթմէքսիզին, եաշընա պաշընա
«պագմաեարագ, սէնի սէվմէյէ պէնի մէճպուր իթմէյէ գալգըշըն,

Digitized by Google

«վէ պիլա ար ու հաեա պէնի օխշաեա օխշաեա չիւբիւթմէք իսթէ-
«տին . . . Պունա մուգապիլ, պէն տէ սէնի բէզիլ ու բրավայ իթտիմ. . .
«Պու հալտէն պաշգա պիր հալէ միւսթահագգ տէյիլսին . . . Շիմտի
«պէնի թանբուր՝ն եա . . . պէն Պէլվիյլաէն կէլմիշիմ. վէ պի կիւնահ
«պիր գըզըմ տէյու պէլլէմիշ օլտըղըն հալտէ, չիտտէթի աշգընա օ
«տէրէճէլէրէ գատար հիւքմ իտէմէտին, գալպինէ վէ ֆիքրինէ օ տէ-
«ըէճէլէրէ գատար սէօզ կէչիրէմէտին քի, Զէհրլի Եբլան էլան կէօ-
«զիւնիւն էօնիւնտէ գըվրանըպ տուրույօր զանն իտէյօրսըն. կիտիպ
«մահպէստէ պուլմայը արզուլէյօրսըն . . . Սէն, պու հալտէն պաշգա
«պիր հալէ չայէսթէ տէյիլսին . . . » տէմէքտէ իտի։

Զանն իտէր իտի քի, զէվճէսի Նատէժ կէլմիշ տէ.

«Էյէր պանա հիւմնիւ թարիգ կէօսթէրմիշ վէ էյի նասիհաթլար
«վէրմիշ օլսա յըտըն, ըրզ ու նամուսըմը մուհաֆազա իթմէյէ միւգթէ-
«տիր պիր գարը օլուր ըտըմ. լաքին աճապա իլմ վէ թէրպիյէ կէօրմէմիշ
«պէնիմ կիպի նիմ վահշի սապի պիր գըզը, մէմլէքէթիմիզին ուսուլի մու-
«ճիպինճէ, վալիտէյնիմտէն սաթըն ալըպ պուրաեա կէթիրմիշ օլսը-
«զըն կիւնտէն պէրու, գալպիմի վէ ֆիքրիմի թէրպիյէ իթմէյի հիչ
«խաթրընտան կէչիրտի՞ն մի։ Ասլա՛. Սէն միւթէլէզզիզ օլաճագսըն տէ-
«յու, սէնին հէր հասէաքեարանէ ֆիքրլէրինէ թապիիյէթ, վէ պազէն
«տէ չէհվէթամիզ հիսսիեաթընը թաթեիպ իտէր իտիմ. սէնին իչինէ
«եարամըշ օլմագ իչին, էվինին հիւսնիւ իտարէսինէ նէզարէթլէ պէ-
«ըապէր, էվլատ թէվլիտ իտէր իտիմ։ Սէն, պունտան զիեատէ պիր
«չէյ արամայըպ, պէնիմ իլէ մահզա պու մագսատլարա մէպնի էվլէն-
«միշսին իտտիասընտա ըտըն . . . Սէն իսէ, պէքեար կիպի էօմր սիւրէր
«իտին. վէ թուլ միւտտէթ էվինի ունուտուպ, սօն մահպուպէնտէն
«օսանմատրգճա, վէ էվտէքի գալրըն օնա ֆա՛իդ օլտըղընա իսքեաթ
«օլմատրգճա էվինէ ավտէթ իթմէզ իտին։ Ֆիլ հագըգէ պէնիմ սաթ-
«թէ ֆազիլէթիմի պաշգալարընտա կէօրմէմիշ օլտըզընտան նաչի ավ-
«տէթինտէ մէմնուն տա օլուր ըտըն . . . Լաքին պէնիմ հալիմտէն տէ
«բէք չարուգ օսանտրագ կիտէր եինէ տալար ըտըն . . . Պունլարը կէօ-
«ըէ կէօրէ պէն տէ սանա պէնզէտիմ. սէնին կիպի էօմր սիւրտիւմ.
«լաքին Բօլքին նամինա սէքթէ կէթիրմէմէք իչին հէր նէ քի եարատըմ
«ըսա կիզլի եարատըմ. . . Սէն, չունը պունը աեան աշքեար սէվտին.
«պէն իսէ, հարէքեաթը աշըգանէմ իւզէրինէ պիր էօրթիւ չէքտիմտէ
«նէ եարատըմ ըսա օ էօրթիւնիւն ալթընտա եարատըմ։ Սէն, էյլէնճէլի
«գատընլար իլէ վագթ կէչիրմէք իչին տուրմագսըզըն եօլճըլըգ իթտի-
«յին զէմանլարտա, պէն էվիմտէ ըահաթճա օթուրուպ էյլէնճէլի եօլճը-

«լարբն աեաղբմա կէլմէսինէ մունթաղբր ըտրմ... : Ցօքթօր Բօբօթօֆը,
«Մարքի տը Լուազիյի, Հանրի Լագօսթը, Բաուլ Պէրնիէյի վէ տահա
«պաշգալարբնը պիր պիրի արտը սբրա պանա սէն կէօնտէրտին. սանա,
«պաշգալարը նասբլ խօշ մուամէլէ իթտիլէր իսէ, պէն տէ օնլարա է-
«լիմտէն կէլտիյի գատար այնը օնլար կիպի մուամէլէի նիւվազիշքեա-
«բանէտէ պուլընտրմ... Սէն, էվի պօշ պբրագբր կիտէր իտին, պէն
«տօլտուրբր ըտրմ... Սէն, պէնի հիչ արա վէրմէքսիզին միւթէմատի-
«յէն ալտատբր ըտրն, պէն տէ սանա հիչ արա վէրմէքսիզին միւթէ-
«մատիյէն մուգապէլէի պիլմիսլ իտէր իտիմ. պիլմիշ օլ քի նէ քի եա-
«բարսան օնը պուլուրսբն» – տէմէքտէ իտի :

Քէնտիսինէ խբեանէթ իթմիշ օլտբգլարբնտան տօլայը էվինէ կի-
բիպ չբգանլարա թէշէքքի իտէճէք օլսա, զանն իտէր իտի քի ճիւմլէսի
թարաֆբնտան տօքթօր Բօբօթօֆ մէյտանա աթբլբպ.

«Նէ՞ իսթէրսին. սէն, գտրբնա ասլա էհէմմիյէթ վէրմէմիշ իքէն,
«պէն օնբն կիպի արզուլէնէճէք պիր գարբ տահա պուլբնամազ իթի-
«գատբնտա ըտրմ... Նիհայէթ պանա մալիք օլմազ իսթէտի իսէ, պիլ
«ախբրէ սանա իսթիհզաեա մէյտան վէրմէյիմ տէյու, պէն տէ օնա
«մալիք օլմազ իսթէտիմ: սէն, հէր հաֆթա պիր գօճաեա խբեանէթ
«վէ կէլիպ պանա քէմալը մէմնունիյէթլէ հիքեայէ իտէր իտին. ու-
«նութտը՞ն մը. էլպէթթէ խօշլանբյօր ըտրն քի պու խույբնտան վազ
«կէլէմէ յօրտբն... չու հալտէ պէն սանա խբեանէթ իթտիմ քի, պա-
«գայբմ... Նէ՞ էքէրսէն օնը պիչէրսին. – տէմէքտէ իտի :

Բրէնս Բօլքին՝ Բիէր Վինեօ, Ալպէրթին, Նատէժ վէ տօքթօր Բօ-
բօթօֆբն պիրբր պիրբր սէօյլէտիքլէրինի իշիթմիշ կիպի, քէնտի քէնտի-
նէ խբթապէն.

«Է՛յ բրէնս Բօլքին, սէնին էլան զիհնինի մուզթարբպ իթմէքտէ
«օլան սոն մա՛շուգբն մահպէստէ եաթայօր. գարբնը իսէ, պու կիրն
«էվտէն գօվաճագսբն : Ցօսթլարբնբն էլլէրինի պա՛տէզին թութամազ
«սբն : Խալգ, սէնտէն գաշաճագ, չունքի սէն, սահիհէն թէհլիքէլի պիր
«մախլուգ ըմրշարն : Սէն, զէվճէսի պիր խապիսին գուճաղբնտա պու-
«լբնմբշ պիր զէվճ սին. պա՛տէզին սէն, քիմսէ իլէ իխթիլաթ իտէ-
«մէզսին, եալբնբզ պաշբնա եաշար սբն. պունա տա բէք միւթա-
«հագգ սբն» – տէտի :

Digitized by Google

57

Բրէնս Բօքին պիւսպիւթիւն եալընըզ պաշընա գալմամըշ ըտը. Չունքի մայիւմ ա, պիր օղլը վար ըտը. Լօր Պէյնիէնին աշգ ու սէվտասընա տալմըշ օլտըղընտան, պիր միւտտէթտէն պէրու վագբա պիրազ օղլընը տա ունութմըշ իտի իսէ տէ, եինէ քէնտիսի օղլընը, վէ օղլը տա քէնտիսինի սէվտիյինտէն, զէմանը ֆէլաքէթ վէ գասավէթ վէ մէ'եուսիյէթինտէ եինէ պիր տէսթի խալիս պուլապիլէճէյինի, պիր սինէի սաոբգաեա պաշընը տաեաթտրբպ տղլաեապիլէճէյինի իւմիա իթմէքտէ իտի։

Սապահ օլուպ վագբթ տա օլտըգճա կէչմիշ օլտըղընտան, վէ իսզմէթքեարլար իշէրինէ պաշլամըշ պուլընտըգլարընտան, գօնաղըն իշինտէ կիւրիւլթիւլէր պաշլամըշ ըտը։

Պիրազ էվվէլ տուշար օլմըշ օլտըղը ըէզալէթի կէօրմիւշ օլան պիր խըզմէթքեարըն կէլիպ գարշըսընտա տուրաճաղընը խաթըրընա կէթիրէրէք, մահճուպանէ չանը չալտը։

Քէնտի խուսուսի խըզմէթքեարը իշէրիյէ կիրտիի անտէ.

— Օղլըմա սէօյլէյինիզ քի, կէլսին տէ պէնի կէօրսիւն. — տէտիքտէ.

Խըզմէթքեար. — Բրէնս՝ տիւնտէն պէրու պուրատա տէյիլ տիր. պու կիւն էօյլէնէ տօղրը ավտէթ իտէճէք տիր. — ճէվապընա.

Բրէնս. — Բէք ալէա, կէլտիյի անտէ, քէնտիսինի կէօրմէք իսթէտիյիմի խապէր վէրինիզ. — տէտի։

Շու սըրատա տիկէր պիր խըզմէթքեար իշէրի կիրիպ, վէ եապանը պիր քիմսէնին մուհիմմ պիր իշ իշին ըրէնս իլէ կէօրիւշմէք իսթէտիյինի, վէ իսմինի սօրտըգտա սէօյլէմէմիշ օլտըղընը պէեան իթտի։

Կէլէն բօլիս մէ'մուրլարընտան օլմայըպ, պիր վագբթ ալըշ վէրիշ իթմիշ օլտըղը պանքէր Կրիւպըն ըտը։

Քէնտիսինտէն պի հագգընն նէֆրէթ իտէն շու ատամըն նի՞չին կէլմիշ օլտըղընը, վէ աճապա կէճէքի վագբատան խապէրտար օլմուշ տա, պուլընտըղը հալը թագաթֆէբասայը կէօրմէ՞ք իչին մի կէլմիշ իտիյինի տիւշիւնէ տիւշիւնէ, մէրգուումա պիր սանտալիյէ կէօսթէրէրէք, օթուրմասընը վէ նէ մագսատա մէպնի կէլմիշ օլտըղընը սէօյլէմէօինի ըէճա իթտի.

Digitized by Google

Պանքէր Կրիւզէն՝ թագրիպէն էլլի եաշընտա, զա՛ինֆ պաշը տաղ, գըրմըզըեա չալար սագալը պիր ատամ օլուպ. կէօսթէթերիլէն սանտալիյէ յէ օթուրտգտան սօնրա, ճէպինտէն պիր թագըմ քեաղըտալը չըգարըպ, ալըման թէլաֆֆուզը յլա, վէ ֆիւթուրսըզ պիր հալ իլէ.

— Սիզտէն պիր միլեօն պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգ իսթէրիմ. բրէնս։

Բրէնս. — Նէ՞ տէմէք. անլամայօրըմ... սիզին իլէ գաթը... մուհասէպէ իթտիյիմիզ զէման, հիսապլարըմըզը քեամիլէն գաթ՝ ինթմէմիշ մի իտիք։

Պանքէր. — Օրասը տօղրը. տօղրը. լաքին մախտուտմինըզ բրէնս Բիէր եէնիտէն հիսապ աչտը։

Բրէնս. — Օղլո՞մ մը... Օղլըմա բարա՞ մը վէրտին. հիսա՞պ մը աչտըն... հէմտէ պու գատար ճէսիմ պիր հիսապ մը։

Պանքէր. — Էվվէթ. չունքի սաղլամ օլտըղընը պիլիր իտիմ՝ իչթէ սէնէտի տէ։

Բօլքին՝ սէնէտի ալըպ պիր քէրրէ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, տէրհալ. — Պու սէնէտին տահա միւտտէթի մունդազիյէ օլմամըշ, կէլէճէք սէնէ պու վազբթտա թէսվիյէ օլընմասը մէշրութ տըր։

Պանքէր. — Շիւպհէսիզ, շիւպհէսիզ, լաքին պէնիմ կէօյնիւմ բահաթ տէյիլ. քէնտիմճէ պազը սէպէպլէրէ մէպնի, շիմտիտէն բարամը ալմագ իսթէրիմ. սիզին իչին միւտտէթինտէն էվվէլ վէրիլմէսինտէ տէ զաթէն պիր էհէմմիյէթ եօգ...

Բրէնս. — Հէր հալտէ սէնէտ սիզին գավլինիզ կիպի պիր միլեօն պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգա տըր։

Պանքէր. — Պու տա տօղրը տըր, բրէնս. մախտուտմինըզա վէրմիշ օլտըղըմ ագչէ պէշ եիւզ պին ֆրանգաան իպարէթ օլուպ, ֆա՛իզ վէ գօմիսիօնըյլա պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգա սէնէտ ալմըշըմ տըր։ Մատամքի միւտտէթինտէն էվվէլ ագչէյի ալմագ իսթէյօրըմ, շու հալտէ ֆա՛իզ պիրաղ զիեատտէ կէօրիւնէճէք իսէ տէ, պու ագչէյի իդրաղ իտէպիլմէք իչին էհամ պօղտըրմըշ օլտըղմտան, հիչ պիր քեարըմ օլմատըղընը տա սիզի թէէմին իտէրիմ։

Բրէնս. — Բէք աչէ. լաքին տիկէր պիր միլեօնը նէ՞ հիսապլա իսթէյօր սըն. պու պօրճ քիմի՞ն տիր։

Պանքէր. — Սիզին պօրճընըզ տըր. պէնիմ թայեին վէ թագտիր իթմիշ օլտըղըմ քիւչիւք պիր վէրկի տիր։

Բրէնս. — Վէրկի՞ մի, անլաեամայօրըմ... աչբդ սէօյլէյինիզ... — տէտի։

58

Կրիւպլն թէլաշէսիզ պիր հալտէ օթուրմըշ վէ տիրսէյինի մասա-նըն իւզէրինէ տաեաթմըշ, պիր ավօգաթըն քէնտի ըէֆիգինէ միւշթէ-րիսինին տավասընը թա՛րիֆ իտէրճէսինէ .

— Պէն իքի սէնէլիք էվլի իտիմ. զէվճէմ Ֆրանգֆորթը պիր եա-հուտի գըզը օլուպ, ֆէվգ էլատէ կիւզէլ վէ տիլպէր օլտըղընտան, տէլի կիպի սէվէր իտիմ. . . Սէն հասպ էլմասլահաթ ո սըրատա էվիմէ կիրէր չըգար ըտըն, զէվճէմի կէօրտիւն, պէեէնտին վէ քէնտի քէնտի-նէ « ոու գարը պանա լազըմ տըր » տէտին . . . ո զէման զէվճիմ հէ-նուզ ըրզ ու վագարը եէրինտէ պիր գարը ըտը ամմա, բարայը չօգ սէ-վէր իտի . . . պէն իսէ, էլիմտէն ըէք գօլայ բարա չըդմազ օլտըղընտան վէրմէք իսթէմէզ իտիմ. . . Նէ՞ եարայըմ. . . էնճամքեար եա-հուտի տէյի՞լ մի իմ. . . սէն, կէրէք զէվճէմին վէ կէրէք պէնիմ տիս-լագըմըզա վագրֆ օլուպ, պունտան իսթիֆատէ իթմէյէ գալգըշտըն... կիւնիւն պիրինտէ, ատէթա գարըմ սէնին իլէ բազարըզա կիրիշէրէք, եիւզ պին ֆրանգա մուգապիլ սանա թէսլիմ օլտը . . . Նա՞օրլ օլտը պիլմէմ ամմա, մէեանէնիզտէ ճէրեան իթմիշ օլան չու քիւչիւք ախզ ու իթայը խապէր ալտըմ. . . Գարըմը էվտէն գօվտըմ. սիզի տէ հա-քէզա . . . Նէ՞ իչին սէնի վուրուպ էօլտիւրմէտիյիմէ կէլինճէ, պու մէ-սէլէ նազիք պիր մէսէլէ իտի. չունքի ոէնին սարրաֆըն օլտըղըմտան, հիսապլարընա պիր հիյլէ գարըշտըրմազ իչին պէօյլէ պիր թէտպիր իթ-թիխազ իթմիշ օլտըղըմը հէր քէս ոույը զանն իտէճէքտի։ Զէվճէմի գօվտըմ ըսա, պու միսիլու խուսուսաթտա ճարի օլան ուսուլէ թապի օլմազ իչին գօվտըմ։ Ինչ զիեատէսիյլէ թէվաթուր պուլմըշ օլտըղընտան, հէր քէս պանա գարըսընն խաթալարընա կէօզ գաբաեան պիր զէվճ նազարըյլա պագմասըն տէյու գօվտըմ. . ։ Պունը ըլա պէրապէր իթմիշ օլտըղը խըեանէթէ ըազմէն, եինէ զէվճէմի սէվէր իտիմ։ Ո նա-եիրէ մախլուգը էլան տատի սէվէրիմ. պիր տիւրլիւ կէօյնիւմտէն չը-գնարամայորըմ. . . Մա մանֆիհի խըեանէթի վագրատընը ախվ իթմէմի-չիմ տիր։ Պանա իթմիշ օլտըղը ֆէնալըգտան տօլայը նէֆրէթ իտէրիմ ամմա, եինէ հասրէթիմտէն էօլիւրիւմ. . . Թէքրարէն ո գարըեա մալիք օլմազ իսթէր իտիմ. . . զէվճէ մագամընտա տէյիլ, ամմա ատի պիր գաբաթմա մագամընտա. ֆագաթ եազըգ քի ըէք միւշքիլ տիր։ Մա-

լէն վէ պէտէնէն քէնտիսինտէն նիզամը տա՛իրէսինտէ այրըլմըշ օլմագ-
լըղմտան պիլ իսթիֆատէ, քէնտի հավա վէ հավվէսինէ կէօրէ տիլէ-
տիյի կիպի սէլպէսթանէ եաշամագտա տըր . . . Ջանն իտէրիմ քի,
ալուֆթէլիյի էլէ ալմըշ. լաքին ղայէթ քիպար ալուֆթէլէր սըրա-
սընա կէչմիշ, էվվէթ. բէք եուքսէքտէն ուշան ալուֆթէլէր սիլքինէ
տախիլ օլմըշ . . . Լաքին պուրալարը պէնիմ ասլա վէզիֆէմ տէյիլ . . .
պէնիմ իսմիմի թաշըմայօր վէ պէնիմ զէվճէմ օլտըղընը քէմալը իհթի-
րազ վէ նէզաքէթ իլէ սէթր իտէյօր . . . օ զէմանտէն պէրու քէնտի
նէզտինէ կիթմէյէ հագգ ու սէլահիյէթիմ օլմատըղընտան, պէն տէ
քէմալը իհթիրազ վէ նէզաքէթլէ, կիտիպ կէօրմէյէ բուխսաթ իսթէ-
տիմ ամմա, բուխսաթ վիրմէտիքտէն մա՛տա, պանա գիեատէսիզէ
տիլկիր օլտըղընը պէեան իթտի . . . Շու հալտէ պէն տէ սիզին թեր-
թիպինիզէ միւրաճաաթ իթտիմ. պիրիսինի կէօնտէրտիմ, վէ այթը այ
պէրապէր եաշամամըզ իչին նէ՞ մըգտար չէյ թալէպ իթտիյինի սուալ
իթտիրտիմ։ «Պիր միլեօն.» տէյու ճէվապ կէլտի. էյէր զէվճէսի օլ-
մասա ըտըմ, պէլքի պունտան տահա չօգ աշաղը ֆիեաթա տա բազը
օլուր ըտը, լաքին գօճասը օլտըղըմտան, պիր միլեօնտան պիր հապպէ
պիլէ թէնզիլ իթմէյէ բազը իտէմէտիմ։ Ինթէ պու սըրատա խաթըրը-
մա պիր չէյ կէլտի քի, չիմտի սէօյլէյէճէյիմ վէ սիզտէ թագտիր ի-
տէճէք սինիզ. պու պիր միլեօնը սիզէ էօտէթմէք իսթէրիմ. եանի զէվ-
ճէմին եանընտա ալթը այ միւտտէթ կէչիրմէք իւզրէ խաեալ իթտի-
յիմ սաատէթին պէտէլինի սիզէ վէրտիրմէքլիյի տիւշիւնտիւմ. . . պու-
նա հիչ պիր տէյճէճէյինիզ օլամամալը, չունքի շու թէտպիրիմին սաա-
լէթէ մուվաֆըգ պիր թէտպիր օլտըղընը էլպէթթէ սիզտէ թէալիմ
իտէճէք սինիզ տիր։ Սէն օլմաեա ըտըն, պէն էլան օ տիլպէրին զէվ-
ճի օլաճագ տըմ. զէվճէլերին տէ գարբլարբյլա իսթիլաթ իթմէք իւզրէ
բաբատան չըգմատըգլարընը բա՛նա պիլիր սին։ Սէն օլմաեա ըտըն, պէ-
նիմ գարբմ քէնտիսինի պազարը աշգա չըգարմաեաճագ տը. սէն օլ-
մաեա ըտըն, գարբմ քէնտիսինի պու գատար աղբը սաթմաեաճագ ը-
տը։ Ինք եուղ պին ֆրանգ իլէ գարբմը սէն մաթբապազըղա սաբարը-
տըն . . . սէն՝աթը պաթըրան, ֆիեաթը եուքսէլտէն սէ՛ն պին . . .
Խուլասայը քէլամ, պէնիմ պունճա ճէպիմ սարֆիեաթա կիրիֆթար օլ-
մագըղըմա սէն սէպէպիյէթ վէրմիշսին տիր, պինաէն ալէյհ պունտան
թէրէթթիւպ իտէն նէթիճէլէրէ թէհամմիւլ իթմէքլիյին զարուրի տիր։

Digitized by Google

59

Բօլքին՝ պանքէր Երիւպէնին սէօղլէրինի, պիտաեէթինտէն նիհայէթինէ գատար էյիճէ տինլէտիքտէն սոնրա.

— Պու սէօյլէտիքլէրին ճիտտի՞ մի տիր։

Պանքէր. — Բէք ճիտտի. ● գատար ճիտտի քի, պիր գաչ տագըզէտէն սիզտէն թալէպ իթմէքտէ օլտըղըմ մէպլաղը թէմամէն վէ քեամիլէն պանա թէսլիմ իտէճէքսինիզ։

Բրէնս. — Հէր նէ գատար միւտտէթի հէնուզ մունգազըյէ օլմամըշ իսէ տէ, ինթիմալ տըր քի օղլըմա իգրաղ իթմիշ օլտըղընըզ պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգը ի՛ատէ իտէյիմ. օղլըմըն պօրճը գալմասընը թէրվիճ իթմէմ, լաքին տիկէր պիր միլիոնա կէլինճէ, ոնը բէք պիլէմէմ։

Պանքէր. — Հանըլըյօրսընըզ. իքի իշ պիր պիրինէ մէրպութ օլտըղընտան, իքիսինին պիր արատա թէավիյէսի լազըմ կէլիր, պանա պիր միլեոն պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգը վէրմէտիքճէ մախտումընըզ բըրէնս Բիէրին սէնէտինի սիզէ ի՛ատէ իտէմէմ։

Բրէնս. — Օ հալտէ, սագլայը վէր սէնէտի. վէրմէյէճէյիմ. իշթէ օ գատար, օղլըմըն պօրճընը էօտէմէյէ մէճպուր տէյիլ իմ։

Պանքէր. — Օղլընըզըն պօրճընը հէր հալտէ էօտէյէճէքսինիզ, էօտէմէյէճէք օլուր իսէն, ալթընտան վէխիմ նէթիճէլէր զուհուր իտէր։

Բրէնս. — Նէ՞ կիպի նէթիճէլէր։

Պանքէր. — Պու կիւն մախտումընըզը թէվգբֆ իթտիրմէյէ միւգթէտիր իմ, իշթէ վէխիմ նէթիճէնին պիրի պու։

Բրէնս՝ աեաղա գալգարագ. — Սէօյլէտիյինիզի պիլի՞յօրմիսընըզ։

Պանքէր՝ եէրինտէն պիլէ գըմբլտամագսըզըն. — Մէսէլէնին նէ՞ օլտըղընը անլամաեարագ հիտտէթ իթմէյինիզ, բրէնս... հիտտէթ իտէճէք եէրտէ, իշին թաֆսիլաթընը սօրընըզ տա սէօյլէյիմ։

Բրէնս. — Սօրույօրըմ, սէօյլէյին։

Պանքէր. — Պէնի էօլտիւրիւրճէսինէ թէրզիլ վէ թէզյիլ իթմիշ օլան վէ էօմրիմիւ պիր ըղթըրապը տա՛իմի իշինէ իլգա իթմիշ պուլընան զաթըն մախտումընա պէշ եիւզ պին ֆրանգ իգրաղ իթտիյիմ կիւն, քէնտիմճէ պաղը միթալաալարա մէպնի իգրաղ իթտիմ քի, պու միւ-

Digitized by Google

թալաաթը նէտէն իպարէթ օլապիլէճէյինի սիզ տէ չիմոիյէ գատար անլամըշ օլմալըսընըզ. մախտումընըզը վէ եախօտ մախտումընըզ վասէթասըյլա սիզի ավուճըմըն իչինէ ալմագ իսթէր իտիմ. պիր վագըթ սիզ գարըմըն մէյլէրինտէն իսթիֆատէ իթմէք մագսատըյլա, մէրգումէնին ախլագընը թէֆթիշ իթմէքլէ մէշղուլ օլտըզընըզ սըրատա, պէնտէ, սըգ սըգ կէլիպ ուֆագ թէֆէք իսթիդրազաթ ագտ իթմէքտէ օլան մախտումընըզը ախլագընը վէ մէյլէրինի թէտագըզ իթմէքտէ իտիմ. քէնտի քէնտիմէ տէր իտիմ քի, «շու չօճուղըն սոնը ֆէնա օլաճագ. բէտէրի հատտը քիֆայէտէ օղլընը ահվալինէ տըգդաթ իթմէյօր, վէ օղլընա սույի իպրէթ վէրիյօր.» օղլընըզը վէ սիզին ահվալինիզի տիչիւնէճէք եէրտէ, քեաչքի գարըմա լուզումը մէրթէպէտէ նէզարէթ իտէ իտիմ, լաքին հէմ օնա, հէմ սիզէ էմնիյէթի քեամիլէմ վար ըտը... պունըն իչին տէ բրէնս Բիէր կէլիպ տէ պէնտէն մէպլաղը մէզպուրը իսթէտիյի կիւն սէվինճիմտէն թիթրէտիմ. «սէնի արթըգ իսթէտիյիմ կիպի գուլանըրըմ» տէտիմ։

Բրէնս. – Նէ՞ եաբտըն. քի...

Պանքէր. – Պու գատար աճէլէ իթմէյին, բրէնս. թէլաշըն տա ֆա՛իտէսի եօգ, պագընըզ պէն հիչ թէլաշ իթտի՞մ մի, ղայէթ նաղիք վէ ղայէթ քէտէրնաք մէսէլէլէրտէն պահս իթմիշ օլտըզըմ հալտէ պիլէ ֆիւթուրսըզլըզը էլտէն պըրագմատըմ։ Մախտումընըզը թէքլիֆինէ ճէվապէն, եալընըզ քէնտի իմզասըյլա օ գատար ճէսիմ պիր մէպլաղը իգրազ իտէմէյէճէյիմի վէ պիր քէֆալէթէ լուզում կէօրիւլտիւյիւնիւ, հաթթա մէսէլա բրէնս Ն... կիպի պիր զաթըն քէֆիլ օլմասը իգթիզա իթտիյինի պէեան իթտիմ. բրէնս Ն...յը թանը՞ըսընըզ, տէյի՞լ մի։

Բրէնս. – Թանըրըմ եա. էյ սոնրա՞։

Պանքէր. – Բրէնս Ն... մախտումընըզը թէքլիֆինի գապուլ իթմէմիշ օլտըզը հալտէ, իմզասը ճէպիմտէ տիր, իչթէ շու քեաղըտըն իւզէրինտէ տուրույօր. – տէյիպ, ճէպինտէն տամղալը պիր քեաղըտ չըգարտը վէ պէրվէճհի աթի օգուտը։

«Բրէնս Բիէր Բօլքին, Սամուէլ Կրիւպընտան իսթիդրազ իթմիշ օլտըզը պէշ եիւզ օթուզ պին ֆրանգը միւտտէթի մուաեէնէպինտէ էօտէմէտիյի թագտիրտէ, պէն քէնտի թարաֆըմտան էօտէյէճէյիմի թէահհիւտ իտէրիմ։»

«Իչպու սէնէտին միւնտէրիճտթընը գապուլ վէ թաստիգ իտէրիմ։»

«ԲՐԷՆՍ Ն...»

Digitized by Google

Բրէնս. – Պու սէնէտի բրէնս Ն... քէնտիսի եա՞զմամբշ մը տբր։

Պանքէր. – Խայբր, քէնտիսի եազմամբշ տբր։

Բրէնս. – Նէտէ՞ն մա՛լիւմ։

Պանքէր. – Պու տա շու մէքթուպտան մա՛լիւմ տիր. քէնտիսինէ իւշ կիւն մուգատտէմ պիր մէքթուպ եազբպ, բրէնս Բիէրին իսթիդբաշ իթմէք իսթէտիյի ագչէյէ քէնտիսինի քէֆիլ կէօսթէրտիյինի պէեան իլէ, շու քէֆալէթի գապուլ իտիպ իթմէյէճէյինի սուալ իթմիշ իտիմ։ Իշթէ կէօնտէրմիշ օլտբղբ ճէվապ.

«Պու խուռուս հագգընտա, պէն բրէնս Բիէր իլէ կէօրիւշտիւմ. հիշ պիր վէճհ իլէ բրէնսին թէքլիֆինէ մուվաֆֆագաթ իտէմէյէճէյիմ.» Շու հալտէ տէմէք օլուբ քի մախտումընբղբն պանա վէրմիշ օլտբղբ քէֆալէթ սէնէտի սախթէ տիր. բրէնս Ն... նբն իմզասբ քէնտի իմզասբ օլմայբպ, գալպ տբր։

Բրէնս՝ ասլա շաշբրմագսբղբն. – Իհթիմալ տբր. լաքին պու իշտէ օղլբմ հիշ պիր կէօնէ զիմէտխալ տէյիլ տիր... սապբգալբ խապիսին պիրինի թութմբշ տա խապէրիմ օլմագսբղբն եանբմա քեաթիպ տէյի ալմբշբմ... Հէլէ շիւքր քի օ մէլ՛ունբ տիւն կէճէ էվիմտէ ախզ ու կիրիֆթ իթտիլէր։ Զօգ սիւրմէզ պու մէսէլէնին թաֆսիլաթբնբ սիզ տէ տուեարսբնբզ... օ չապգբն, օղլբմբն մահրէմի իմիշ... շու հալտէ հիշ թէաճճիւզ իտիճէք ճիհէթ եօգ... էվին իշինտէ հէր քէս օ խբնզբրբ էհլի ըրզ պիր ատամ տբր տէյու պէլլէմիշ իտի... սէօյլէտիյին սախթէքեարլբղբ, օ խապիսին եաբմբշ օլտբղբնա շիւպհէ եօգ. – տէտիյի սբրատա, օղլբ բրէնս Բիէր, օտանբն գաբուսբնբ աչտբ։

60

Կէճէքի վուգուաթտան բրէնս Բիէր Բօլքինին հէնուզ խապէրի եօղ ըտբ. մատմուազէլ Մէրեէմ իլէ գարարլաշտբրմբշ օլտբղբնբ զանն իյլէտիյի միւլագաթի զէմանբնբն հուլուլինէ դատտր Բարիստէ պէքլէմէյի կէօզիւնէ ալտբրամամբշ օլտբղբնտան, հիշ օլմազսա մէրգումէյէ միւմքինի մէրթէպէ եագբն օլապիլմէք, վէ օթուրտբղբ խանէնին ճիվարբնտա տօլաշապիլմէք իւզրէ Շանթիլեիյէ կիթմիշ իտի։ Ճումաա իրթէսի սապահբ պուլբնտբղբ լօգանթանբն բէնճէրէսինտէն, Մէրեէմին, ապրապա իլէ կէլիպ շբմէնտբֆէր մէվգիֆինէ տօղբբ կիթտիյինի կէօրմիշ

Digitized by Google

օլտրդընտան, վէ պէյնլէրինտէ մուգարրէր օլտրդը վէճհ իւզրէ սաաթ իքիտէ վուգու պուլաճագ միւլագաթ զըմնընտա Բարիսէ կիթմէքտէ իտիյինէ ասլա չիւպհէ իթմէտիյինտէն, քէնտիսի բրէնս Բիէր տաքի զիհնինտէքի մէշղալէլէրին քեաֆֆէսինի պէր թարաֆ իտէրէք, Բարիսէ կիտէն գաթարլարտան տիկէր պիր գաթարա տա քէնտիսի ըաքիպ օլ-մըշ ըտը։

Բարիսէ էօյլէն վագթը կէլմիշ վէ միւլագաթ զէմանընա իքի սա-աթ գալմըշ օլտրդընտան, օտասընա չրգարագ կիյինիպ գուշանմագլա մէշղուլ օլտրդը սրրատա, բէտէրինին քէնտիսինի իսթէմիշ օլտրդընը կէլիպ խապէր վէրմիշէր իտի։

Թէխայեիւլաթը լաթիֆէսի սրրասընտա բէտէրինին շու խապէրին-տէն մէմնուն օլմատրգտան պաշդա, պաշընա նէ կէլէճէյինի խաթրրը-նա կէթիրմէտիյինտէն, բէտէրինին նէզտինէ կիթտի։ Գաբուլը աշար աշմազ պանքէր Կրիւպընը կէօրտիւքտէ, պէնզի ուշուպ տիզլէրի թիթ-րէմէյէ պաշլատը։

Բրէնս. – Մօսիէօ Կրիւպընընն գավլինճէ, կէօեա սէն բրէնս Ն...ըն իմնլասընը թագլիտ իթմիշսին... Սահիհ տէյիլ տիր եա. սէնի Բա-ուլ Պէրնիէ ալտաթմըշ օլմայը· պու Բաուլուն եաբտրգլարընը սոնրա հիքեայէ իտէրիմ։ Սէն գապահաթը տէյիլ սին, գապահաթը օլա-մազ սըն։

Բիէրին պէնզի տահա զիեատէ սօլտը։

Կրիւպընը. – Մախտուումընըզ՝ կէօյնիւ օլուպ տա թաֆսիլաթ վէրէ-ճէք տէյու պէքլէմէյէ վագթըմըն միւսաատէսի եօգ տըր. սիզ պու իշին իշինէ Բաուլ Պէրնիէ տէյու պիր ատամ, պիր քեաթիպ, պիր սա-պըգալը, պիր հապս գաչղընը գարըշտըրմագ իսթէյօրսընըզ. թօհաֆ չէյ... Լաքին պիլմիշ օլասընըզ քի, օ Բաուլ Պէրնիէ տէտիյինիզ ա-տամըն, օղլընըզա հիչ պիր ֆա'իտէսի օլամատրգտան պաշդա, զարա-ըը օլուր, վէ հէր քէս՝ օղլընըզ տա օ ատամ ըլա միւշթէրէք տիր զիւ-իւմիւնէ վարըր... Ֆիլ հագըգա կէլիպ սանտըղըմտան պէշ եիւզ պին ֆրանգը ալան քիմ իտի. մախտուումընըզ. մէ'մուրլարըմըն ճիւմլէսի տէ կէօրտիւլէր... բրէնս Ն...նըն գալպ քէֆալէթինի քիմ պանա թէս-լիմ իթտի... Եինէ օղլընըզ... Պու գարըշըգ իշտէն քիմ իսթիֆա-տէ իթմիշ. տա'իմա օղլընըզ... իշ պուրատա. վէ օղլընըզըն հալինէ վէ սիւքութ իթմէսինէ նազարէն, պու մէսէլէ պէնճէ հալ օլընմըշ տըր. – տէտի։

Բօլքին, պիր քէրրէ տահա օղլընըն եիւզիւնէ պագըպ վէ արթըգ քէնտի քէնտիսինի ալտաթմազա մահալ գալմամըշ օլտրդընը անլայըպ,

Digitized by Google

հագըդէթէն պիր աղամէթի մախսուսէ իլէ, եազըխանէսինէ եանաշը վէ պանքէրէ իրթապէն.

— Բարանըզը ֆա՛իդ վէ գօմիսիօնըյլա էօտէյէճէյիմ։

Պանքէր. — Գօմիսիօն պէնիմ իշին տէյիլ տիր։

Բրէնա՝ պիր վագարը մախսուս իլէ. — Սիզին տէյիլ իսէ... չէրիքինիզէ վէրինիզ։ Սիզին իլէ եարմըշ օլտըղըմըզ իլք մուամէլէտէ, սէխավէթքեարանէ տավրանմամըշ օլտըղմտան, չիմտի օ նօգսանըմը իքմալ իթմէք արզուսընտայըմ, վէ պու սուրէթլէ սիզէ պիր քեար կէօսթէրտիյիմէ մէմնունըմ. — տէյէրէք, ճէպինտէն անախթալըարընը չըգարըպ վէ չէքմէճէսինի աչըպ, ագչէսինի պըրագմըշ օլտըղը չէք տէֆթէրլէրինի թէտգըդ իթմէյէ պաշլատը, պատ էթ թէտգըդ.

— Պէնտէ տէ թամ պիր միլեօն պէշ եիւզ պին ֆրանգ մէվճուտ ըմըշ. պէշ պանգաեա թագսիմ վէ թէսլիմ իթմիշիմ, պու պիր պուչուգ միլեօն իշին լազըմ կէլէն չէքլէրի իմզալայըմ տա թէլթիյինի տէ նադտէն վէրէյիմ։

Մախտումը. — Պէնիմ օգատար պօրճըմ եօգ։

Բօլքին՝ հիտտէթլէ. — Պիլիրիմ. լաքին եալընըզ սէնին պօրճընը էօտէմէյօրըմ, բրէնա Ն...նըն տա իմզասընը սաթըն ալըյօրըմ, պունըն տա գըյմէթինի մօսիէօ Կրիւպը քէնտիսի թայեին իթտի. — տէտիքտէն սօնրա, պէշ պանգատա մէվճուտ օլան ագչէսինէ մուգապիլ պէշ ատէտ չէք իմզալատը վէ չէքլէրի էլինտէ թութարագ. — իշթէ, սիզ տէ օղլըմըն սէնէտլէրինի թէսլիմ իտինիզ։

Պանքէր. — Ա.ֆվ իտէրսինիզ, չէքլէրին պէտէլինի պիթ թէմամ թէսլիմ իտինճէյէ տէյին, օղլընըզըն սէնէտլէրինի թէվգըֆ իթմէյէ մէճպուր ըմ. իհթիմալ տըր քի եա պիր հիսապ սէհվինէ վէ եախօտ տիկէր պիր սէպէպէ մէպնի պու չէքլէր էօտէնմէսին։

Բօլքին՝ հիտտէթլէ. — Էօտէնէճէքլէրինի սէն տէ բէք ալէա պիլիրսին եա։

Պանքէր. — Շիւպհէսիզ, չիւպհէսիզ։

Բօլքին. — Էօյլէ իսէ՞։

Պանքէր. — Պիրազ էվվէլ սէօյլէմիշ օլտըղընըզ միւնասիպէթսիզ սէօզլէր խաթրըմա կէլտիյինտէն, մուգապէլէի պիլմիալ իտէյօրըմ... Շուրասընը տախի իլավէ իտէրիմ քի, չաեէտ մէ՛մուլին ղայրը օլարագ պու չէքլէրին պէտէլաթը թէէտիյէ օլընմատըղը հալտէ, ապա ֆիւթուր իթմէյիզ, օղլընըզըն սէնէտլէրինի քեամիլէն միւտտաիի ումումիյէ թէսլիմ իթմէյէ մէճպուր օլաճակըմ. չու հալտէ տիլէտիյիմ կիպի սիզտէն ինթիգամ ալմըշ օլուրըմ։

Digitized by Google

Բօլքին. – Ուզուն իթտին. պու գատարը քեաֆի տիր։ Ալ չէքլէ-լէրի, սէնէտլէրի տէ սագլա։ Սէն բարալարը թահսիլ էթ տէ, սոնրա սէ-նէտլէրի պէն սէնտէն կէրի ալմանըն եօլընը պիլիրիմ։

Գանքէր Կրիւպըն չէքլէր իլէ սէնէտլէրի ճէպինէ եէրլէշտիրտիքտէն սոնրա. – Օ ճիհէթլէ թէլաշ իտէճէք իշինիզ եօգ, բարալարը ալտըգ-տան եարըմ սաաթ սոնրա, սէնէտլէրինիզ զարֆ իշինտէ էլինիզէ կէ-լիր, պանա էյի պագընըզ, պէն նամուսլը պիր ատամըմ. – տէյիպ, տըշարըեա չըգտը։

61

Էյէրչի գաբու գաբանտըղը անտէ, Բիէր պապասընըն գուճաղը-նա տիւշիւպ տէ, պէեանը նէտամէթ իթմիշ օլսայըտը, Բօլքինին՝ բէյ տէր բէյ տուշար օլտըղը տարպէլէրտէն տիլխուն օլմըշ իտիյի ճիհէթ-լէ, մէրհամէթէ կէլիպ օղլընա աֆվ իտէճէյի տէրքեար ըտը։ Լաքին բրէնս Բիէր, բէտէրինին ֆիքրինտէն նէ կէչտիյինի պիլմէտիյինտէն տիւ-քուրթ իթմէքտէ վէ վահշիեանէ էթրաֆընա պագմադտա ըտը։

Բօլքին, օտանըն իշինտէ աշաղը եօգարը տօլաշըր իքէն, պիրտէն պիրէ տուրուպ.

— Սէօյլէյէճէք չէյ պուլա՞մայօր մը սըն. եաբաբղըն չէյլէրտէն տօլայը ըղհարը նէտամէթ վէ մահպէսէ կիթմէնին էօնիւնիւ ալտըղըմ-տան տօլայը թէշէքքիւր պիլէ իթմէյօրսըն։

Բիէր՝ պաշընը եօգարը գալտըրարագ. – Մահպէսէ՞ մի։

Բօլքին. – Շիւպհէ՞ մի վար. մահպէսէ՞ եա. սախթէքեարլըգ իթ-միշ օլտըղընա զամիրին շահատէթ իթմէյօր մը։

Բիէր. – Սախթէքեարլը՞գ մը... պօրճըմը էօտէյէճէյիմի պիլիր իտիմ. պաշգասընըն մէնֆաաթընա տօգունմամըշ օլտըղըմ հալտէ, նէ՞ ճիհէթլէ սախթէքեարլըգ իթմիշ սայլըրրըմ։

Բօլքին. – Էօյլէ՞ մի գրեաս իտէյօր սըն... եանըլըյօր սըն. մէյ-ղանտա միւտտաիի չախսի օլմասա պիլէ, ախէրին զարարընը մուճիպ օլան ահվալի, հիւքիւմէթ խօտ պէ խօտ թէագրպ իտէր... Կէօրիւ-նիւր քի սախթէքեարլըգ հագգընտա սանա պէօյլէ կէնիշ կէնիշէֆ-քեար վիրէն Բաուլ Գէրնիէ օլմըշ օլմալը. չու գապահաթընտա, չու ճի-նայէթտէ Բաուլըն բարմաղը եօ՞գ մը տըր. սէօյլէ... գօրգաճագ իշ եօգ, չունքի պու կէճէ ախշ ու կիրիֆթ օլընտը։

Digitized by Google

Բիէր. – Բաուլ Պէրնիէ՞ մի։

Բօլքին. – Էվվէթ, Բաուլ Պէրնիէ, էտէպսիզ խա՛ինին պիրի իմիշ. պիզէ իթմէտիյի ֆէնալըգ գալմատը... պու կիւն ղաղէթալարտա կէօրիւրսիւն... այպըմըզ մէյտանա չըգաճագ տըր...։ Պէնիմ սանա տէյէճէյիմ եօգ, պաշգասընը իթհամ իթմէլի ամմա, իսթէմէմ իսթէմէմ... Ուրթըգ սէն քէնտին քէնտինի միւտաֆաա էթ. քեաշքէ շու ֆէլաքէթիմ սըրասընտա, հիչ օլմազսա սէն թէպրի՛էի զիմմէթ իտէպիլսէն... էյի տիւշիւն, օ խա՛ին մի էլինի ալըշտըրտը։

Բիէր. – Եօգ, եօգ, էլիմի ալըշտըրտը տէյէմէմ. եալան սէօյլէյէմէմ. պաշգասընը իթհամ իտէրէք քէնտիմի թէպրի՛է իթմէք իսթէմէմ... լաքին պէնիմ էօնիւմտէ «պու գատտար կիւճ պիր շէյ տէյիլ ա» տէյէրէք, պիր քեաղըտ բարչասընըն իւզէրինէ պէնտէն իսթէնիլէն եաղըյը վէ իմզայը թագլիտ իթտի։

Բօլքին. – Անլատըմ, անլատըմ. պու իշտէ բարմաղը օլտըղընը պիլիր իտիմ. սանա օլ խապիս եօլ կէօսթէրմիշ, նասիհաթ իթմիշ, պէնի վէ վալիտէնի ավուճընըն իչինէ ալմըշ օլտըղը կիպի, սէնի տէ ալմագ իսթէմիշ։ Պէօյլէ իսէ տահա խայրը. գապահաթըն քիւչիւլիւր. տէվամ իտէլիմ, պագալըմ, օտանտա եալընըզ պաշընա...

Բիէր. – Էվվէթ, պագալըղըմ, էվվէթ. աֆիվ էթ պանա. պու բարաեա օ գատար իհթիեաճըմ վար ըտը քի։

Բօլքին. – Պիր գարը իչին... պիր արզու, պիր չիտտէթի աշգ ուղրընա, էօյլէ՞ մի։

Բիէր. – Էվվէթ, էվվէթ. չէտիտ պիր աշգ։

Բօլքին. – Պու գատտար չէտիտ պիր աշգա մուգավէմէթ իտէ՞մէտին մի. իտէմէզ իտին եա. պէն էօյրէթմէտիմ քի իտէպիլէ իտին, սէնի թէրպիյէ իթմէյի, լայըգը վէճհ իւզրէ պէօյիւթմէյի հիչ տիւշինմէտիմ. խաթըրըմա կէթիրմէտիմ. սէն պէնիմ հէր տա՛իմ չուգուրա տիւշտիյիմիւ կէօրէ կէօրէ սէն տէ տիւշտիւն... Միւսթահադգ ըմ, միւսթահադգ. – տէտի։

Պաշգասը քէնտիսինի իթհամ իթմէսին իչին, բրէնս Բօլքին քէնտի քէնտիսինի իթհամ, վէ շու հալլերէ միւսթահադգ օլտըղընը օղլը եիւղիւնէ վուրմասընը իչին քէնտիսի իթիրաֆ վէ թէքրար իտէր իտի։

Digitized by Google

62

Բրէնս Բիէր բէտերինին եանընտա չօգ տուրմայրզ տրշարբեա չրգտը։ Փէնտինճէ մուդարրէր օլան միւլագաթա հէր շէյի ֆէտա իտերէք, պուլընտրզը հային նէթայիճինէ թէհամմիւլ իթմէքտէ իտի։ Ճու միւլագաթըն պահասը մանէն վէ մատտէթէն բէք աղըր օթուրմըշ օլտրզը ճիհէթլէ, պու միւլագաթտան վաղ կէչմէքլիյի պիր վէճհ իլէ կէօզիւնէ ալտրրամամագտա ըտը։ Հաթթա հիշ օլմազսա Մարկրիթ Մէրեէմին եանընտա պուլընտրզը սրրատա, կէրէք քէնտի վէ կէրէք բէտերինին պաշընա կէլէն ֆէլաքէթլէրի ունուտտաճաղընը իւմիտ իթմէքտէ իտի։

Բրէնս Բօլքին եալընրզ գալմըշ ըտը։ Ջէվճէսինին իթմիշ օլտրզը գապահաթտան ղիեատէ օղլընըն իթմիշ օլտրզը գապահաթտան միւթէէսիր օլմագտա ըտը։

Պունըն ըլա պէրապէր, պիր պուչուգ միլեան թէէտիյէ օլընտրգտան սօնրա, շան ու շէօհրէթինէ արրզ օլան լէքէնին տէֆ օլաճաղը, վէ պանքէր Կրիւպընըն քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէյէմէյէճէյի ճիհէթլէ, օղլընըն իշլէմիշ օլտրզը գապահաթըն տախի իւսթիւ էօրթիւլէճէյի տէրքեար ըտը։

Հէր նէ գատար պանքէր Կրիւպընըն պաղը միւթալաաեա մէպնի քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէեէմէյէճէյի աշիքեար իտի իսէ տէ, մուղայիրի օլարագ կէճէքի հատիսէ, ղազէթալար չրգար չրգմազ էլսինէի ամմէյէ տիւշէճէյի, վէ մէսէլէյի էվվէլ էմրտէ գաբալրտան կէչիպ վէ Բօլքին իսմինին եալընրզ իլք հարֆընը գօյուպ, իրթէսի կիւնիւ պաղը ղազէթալարըն աչրգ աչրզա քէյֆիյէթի եազաճագլարը շիւպհէտէն արի վէ պէրի իտի։

Բրէնս Բօլքին տախի իշին պու ճիհէթյէրինի տիւշիւնիւպ, գարրսը հագգընտա պիր թէտպիր իթթիխազ իթմէքլիյի գուրմագտա ըտը քի, խալգ, ղէվճէսինին գապահաթընա խապէրտար օլմազլա պէրապէր, միւսթահագգ օլտրզը միւճազաթա տա խապէրտար օլսուն։ Ղազէթա մուխպիրլէրի գօնաղըն էթրաֆընը սարրպ տա հագրգէթի հալի անլամագ իշին խրզմէթքեարլարըն աղրզլարընը արամազա գալգրշաճագ, վէ բրէնս իլէ բրէնսէսին միւնասիպաթը սապրգասը թէպէտտիւլ իթմէմիշ օլտրզընը, վէ իթթիֆագը թամմ իլէ այնը չաթընըն ալթընտա

եաշատրգլարընը անլաեաճագ օլսալար, զաթէն սէրվէթիյլէ բէք չօգ քէսանընն ատավէթինի ճէլպ իթմիշ օլտրղընտան, պիր տէ պու եիւզ-տէն պիր թագըմ միւնասիպէթսիզ նէշրիեաթա մէյտան վէրիլմիշ օ-լաճաղը տա պէտիհի իտի։

Լաքին զէվճէսինէ նէ սուրէթլէ միւճազաթ իտէճէյինի գարարը-լաշտրրամամագտա ըտը։ Էօլտիւրմէնին սըրասը կէչմիշ իտի. չունքի պէօյլէ պիր միւճազաթ վագթ ու զէմանընտա վէրիլմէտիկի հալտէ, սոն-ըատան սոնրաեա վէրիլէմէզ... Էսնայը ճինայէթտէ պիր զէվճ՝ զէվ-ճէսինի էօլտիւրէճէք օլուր իսէ, իճրայը ատալէթ իթմիշ օլուր. լաքին սոնրատան իթայը միւճազաթ իտէճէք օլուր իսէ, հագգընտա գաթիլ մագամընտա մուամէլէ իտիլիր։

Ֆէնտիսինէ խըեանէթ իթմիշ օլտրղընտան տօլայը, զէվճէսի ալէյ-հինտէ տավաեա գրեամ իտիպ մէհքէմէյէ ճէլպ իտէճէք օլսա, իչ այ պիրի, իչ այ տա տիկէրի մահպուսիյէթէ հիւքմ օլընարագ, խալգա պատիի մէզհաք վէ իսթիհզա օլաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի։

Նիյէթի, զէվճէսինի էվտէն թարտ իթմէք իտի իսէ տէ, եա չը-գրպ կիթմէյէճէք օլուր իսէ՝... Նասրլ չրգարաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի. չունքի չրգմատրղը հալտէ եինէ մէհքէմէյ միւրաճաաթ իթմէյ իհթիեաճ հասրլ օլաճագտը։ Ֆրանսատա, էվտէն չրգրպ կիթմէյի իս-թէմէյէն պիր գարը բէք գօլայ տրշարրեա աթրլամազ... պա խու-սուս քի բրէնսէս ալէյհինտէ հիչ պիր շիքեայէթ վուգու պուլմամըշ ը-տը. հաթթա բօլիս միւտիրի տէ պու պապտէ հիչ պիր թահգրգաթա կի-րիշմէմիշ իտի։ Բօլքինին խանէսինէ կիրմէքտէն միւրատը, հիւքիւմէթին տրատրղը պիր ճանիյի ախզ ու կիրիֆթտէն իպարէթ օլուպ, պու ճանիյի՝ բրէնսէսին եաթագ օտասընտա պուլմասը թէսատիֆի պիր վագրա գա-պիլինտէն իտի. իսթէյէճէք օլսա վէ հաթթա գօճասը թալէպ իթսէ պիլէ, բրէնսէսի թէվգրֆ իթմէյէ միւտիր քէնտիսինտէ հագգ ու սէլա-հիյէթ կէօրէմէյէճէյի զահիր իտի։ Պիր ճանինին աղուշը աշգընտա, թուրթըլան պիր գարը էնզարը ամմէտէ իթիպարտան սագրթ օլուր իսէ տէ, հիչ քիմսէ սուրէթի մախսուսէտէ էօյլէ պիր գարրեա տօգունամազ։

Բրէնս՝ շայրրտը. զէվճէսինին տէ նէ եարտրղընը քէշֆ իտէմէմէք-տէ իտի։ Օտասընտա սէս սէտա եօզ ըտը. պէլքի տէ ույույօր ըտը։

Բրէնս՝ եօգարը չրգրպ ույանտրրմազա, միւմքինի մէրթէպէ թէ-լաշրզճա գօնուշմազա, վէ տէրհալ էվտէն չրգմասը հագգընտա մէր-գումէ իլէ ույուշմազա գարար վէրմէքտէ օլտրղը սրրատա, խրզմէթ-քեարլարտան պիրիսի իշէրիյէ կիրիպ, բրէնսէ պիր մէքթուպ վէրտի, զարֆը իւզէրինտէ «բէք միւսթա՝ճէլ» քէլիմէլէրի եազրմըշ ըտը։

63

Պա՛տէզին հէր ֆէլաքէթի կէօղիւնէ ալմըշ օլան բրէնս Բօլքին մէքթուպը աչտը։ Մէքթուպ՝ պանքէր Կրիւպընտան օլուզ, միւնտէրիճաթը պէր վէճհի զիյր իտի։

«Սիզէ էմնիյէթ իթմէտիյիմէ հագգըմ եօգ մը ըմըշ. օղլընըզըն սէնէտալէրինի թէվգըֆ իթտիյիմէ հագգըմ եօգ մը ըմըշ... պէշ պանգաեա կիթտիմ, պէշինտէն տէ տիւն բարալարընըզը իսթիրտաա իթմիշ սինիզ. հաթթա էյէր մա՛րուֆ պիր ատամ օլմասայըտըմ, սէնին իքինճի իմզանը կէօրտիւքլէրինտէ ազ գալտը քի պէնի թէվգըֆ իթտիրէճէքլէր իտի... Պու օյունա հիչ տէյէճէք եօգ, լաքին պիր օյուն տա պէն սանա հազըրլայօրըմ... Շիմտի կիտիպ օղլընըն ալէյհինտէ պիր իսթիտաա վէրէճէյիմ վէ սէնէտալէրի տէ պէրապէր թագտիմ իտէճէյիմ. էյի քի էլիմտէն չըգարմամըշըմ։»

Բրէնս Բօլքին մէքթուպը օգույուպ պիթիրտիքտէ պիւս պիւթիւն շաշըրտը. հիչ պիր չէյ անլաեամամագտա ըտը։ Անճագ պիրտէն պիրէ եազըխանէսինէ տօղրը սէյիրթտիրիպ, չէքմէճէսինի աչտը, չէք տէֆթէրլէրինի պիրէր պիրէր կէօզտէն կէչիրտի, վէ հէր պիր տէֆթէրտէն քէնտիսինին խասպէրի օլմագսըզըն պիրէր եաբրագ գօբարըլմըշ օլտըզընը անլատը։ Շու հալտէ հէր չէյ մէյտանա չըգտը. իչին գարանլըգ ճիհէթլէրի տէ անլաշըլտը։ Բիէր Վինեօնըն քէնտի իմզասընը թագլիտ իտէրէք պիր պուչուգ միլեօն ֆրանգը քէնտիսինէ մալ իթմիշ օլտըզընը վէ շու սըրգաթընը միւմքինի մէրթէպէ թուլ միւտտէթ ատթը վէ կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք Ալպէրթին Ժանրօնըն ֆիրարլարընը թէէմին իթմէք իչին, մէրգումէյի քէնտիսինի սօյուպ սօղան իթտիյի քիմսէ իլէ Ինկիլթէրրաեա կէօնտէրմէյէ վէ քէնտիսինին տէ ֆէրտասը կիւնիւ սօյուլանըն գարըսըյլա գաշմաղա գալգըշտըղը զահիր օլտը։

Պուրալարը զահիր իտի. լաքին բրէնս Բօլքին՝ քեաթիպի վէ եա զէվճէսինին մա՛շուգը հագգընտա մա՛ղիմաթ իսթիհսալ իթմէք վէ եախօտ բարալարընը չալանըն քիմ օլտըզընը անլամագ սէվտասընա տիւշմէտի. պիր պուչուգ միլիոն ֆրանգըն պանքէր Կրիւպընէ թէսլիմ օլընամատըզը, վէ մէրգումըն շու արալըգ բրէնս Բիէր Բօլքինի գալպաղան մագամընտա հիւքիւմէթէ իխպար խլէյէճէյի աշիքեաը ըտը։

Digitized by Google

Պու տարպէի ճէտիտ իսէ, բրէնս Թօլքին իչին ֆէվդէլատէ չէտիտ օլմադըա, նասըլ էօնիւնիւ ալտպիլէճէյինի, նէ եաբաճաղընը շաչրըմըշ գալմըշ վէ զիհնի արթըգ քեամիլէն տուրմուշ ըտը։

Օղլը քէնտի գատար ֆէլաքէթլէրէ ուղրամամըշ օլտըղընտան, պէլքի պիր թէտպիր կէօսթէրէպիլիր, վէ պու խուսուստա քէնտիսինէ մուավէնէթ իտէպիլիր իւմիտիյլէ, չանը չալըշ պիր խըզմէթքեար չաղըրտը։

— Օղլըմը պուրաեա կէօնտէրին, միւսթաճէլ պիր իշ վար սէօյլէյին տէրհալ կէլսին։

Ուշագ. — Բրէնս պիր սաաթտան պէրու տըր քի տըշարըեա չըգմըշ տըր։

Բրէնս. — Նէ վագըթ կէլէճէյինի սէօյլէմէտի մի... եիւրիւյէրէք մի կիթտի, արապա՞յըլա մը։

Ուշագ. — Քէնտի արապասըյլա, արապա ավտէթ իթտի։

Բրէնս. — Թարաֆըմտան արապաճըեա սոր քի նէ՞րէյէ կէօթիւրմիւշ պըրագմըշ... Եալան եանլըշ մա՛լիւմաթ իսթէմէմ. չաբուգ, գօշ. — տէտիքտէ, ուշագ տըշարըեա չըգըպ վէ պիր միւտտէթճիք սօնրա թէքրար կէլիպ, արապաճընըն՝ բրէնսի Վիլեէ սօգաղընտա մատմուազէլ Մէրեէմին էվինին էօնիւնէ պըրագմըշ օլտըղընը սէօյլէտիյինի իֆատէ իթտի։

Բրէնս. — Կիթսինէր տէրհալ աչընլար կէթիրսինէր... Եա եոգաա տուրսուն, պէն քէնտիմ կիտէրիմ, տահա էյիսի պու տըր. — ատէտի։

Օղլընա պէքլէյէճէք գատար սապր ու թէհամիւլիւ գալմատըղընտան, վէ պիրազ տա հարէքէթ իթմէք վէ օտասընտա կէճէտէն պէրու գաբանմըշ գալմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, պօղուլմագ տէրէճէսինէ կէլտիյինտէն նէֆես տլմագ լազըմ կէլտիյինի հիսս իթտիյինտէն վէ տըշարըեա չըգըպ տա պիրազ կիւրիւլթիւ իշիտէճէք վէ հավա ալաճագ օլսա, բէրիշանիի զիհնի կէչերէք պէլքի օղլընը գուրթարմանըն պիր չարէսինի պուլատիլէճէյինի իհթիմալտէն ատտ իթտիյինտէն, հէմման ֆըրլանտը չըգը վէրտի։

Վիլեէ ճատտէսինտէ պէօյիւք պէօյիւք ատըմներ ալարագ եիւրիւր իքէն, քէնտի քէնտիսինէ. — Պէօյլէ պիր սըրատա նասըլ օլմուշ տա Բիէրին կիտիպ կէօրմէք խաթըրընա կէլսիշ... խաթըրըմա կէլսի, պիր ազգտան, չէտիտ պիր մուհապպէթտէն պահս իտէյօրտը. ատաա... էվվէթ, պիր վագըթ հէր սաաթ գօնուշըրլար ըտը... օ օյնատըղը գէման, Բիէրին՝ Բօրթ սէն Մարթէն թէաթրօսընտան պաչը չը-

գար աեաղը չրգմաղ ըսը... անլաչրլսը. տէմէք քի չու պէշ եիւղ պէն ֆրանգը օնա թախսիս իթմիշ... լաքին, օլամաղ, օլամաղ, միւմ քին տէյիլ... օ գրզ նամուսլը պիր գրզ տըր... ումումէն կէօրտիւյիւմ գրզլարըն վէ գարըլարըն իչինտէ եալընըզ օ գրզ ըսը քի, հէմ պէյէնմիշ իտիմ հէմ տէ քէնտիմէ մա՛չուգէ իթթիխաղ իթմէք սէվտասընա տիւշմէմիշ իտիմ։ Լաքին չու Բաուլ Պէրնիէյի վէ եախսա Բիէր Վինեօյը պանա թավսիյէ իտէն Մէրեէմ տէյի՛լ մի իտի, պէնիմ պու գրզէն հիւքմիէրինէ, մէթանէթի ֆիքրիյէսինէ օ տէրէճէ էմնիյէթիմ վար ըսը տա... տիւնտէն պէրու պաշրմա եաղան ֆէլաքէթլէրին քեաֆֆէսի օ խա՛ինին եիւզիւնտէն կէլտի... աճապա նէրէտէն թանըրըմըշ, աճապա պունճա ֆէլաքէթլէրտէն վէ պէլիյէլէրտէն պու գրզ ատամը մէա՛ուլ տըր. – տիւշիւնէ տիւշիւնէ Մէրեէմին խանէսինէ մուվասէլէթ իտիպ գաբուլը չալտը։

64

Մատմուազէլ Մէրեէմին պէալէմէսինին իչէրիյէ գատուլ իթմէյէ թէրէտտիւտ իթտիյինի բրէնս Բօլքին կէօրտիւքտէ, միւրատը օղլընը կէօրմէք օլտըղընը վէ պունա՛էն ալէյհ օնա մալիւմաթ վէրիլմէսինի պէալէմէյէ ըէճա վէ օղլընըն օրատա պուլընտըղընը գավիյէն պիլտիկինէ իլավէ իթտի։

Պէալէմէ իչէրիյէ կիրտիքտէն պիր իքի սագըդէ սօնրա, Մարկրիթ Մէրեեմ քէմալը թէլաշ վէ խէլէճան իլէ տըշարըեա ֆըրլանըպ բրէնս Բօլքինի կէօրտիւքտէ.

— Իչէրի պույուրուն, իչէրի պույուրուն. թամ վագթընատա կէլտինիզ. – տէտի։

Բրէնս իչէրիյէ կիրտի. օղլընը արամագտա իքէն, Մէրեէմ՝ մէրգուսմը բէտէրինէ կէօսթէրիպ. – Պու զաթ պու կիւն սատաթ իքիսէ պուրատա կէլմիշ... պէն էվտէ տէյիլ իտիմ... վակօնատան չրգտըմ պիր գաչ եէրէ կիթտիմ... քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէքլիկիմէ վագըթ թայէին իթմիշ օլտըղըմը մուսիրրանէ իտտիա իթմիշ օլտըղընատան, պէպէմէմ իչէրի ալըզ պէքլէթտիրմէյէ մէճպուր օլմըշ... պէն կէլէրի եարբմ սատաթ օլտը... օղլընըզը պուրատա պուլտըմ, վէ եաղմըշ օլտըզը մէքթուպատան վէ իթմիշ օլտըղը հագարէթլէրտէն սօնրա պուրատա գէլմէքինէ ճէսարէթ իթմիշ օլտըղընա հիտտէթլէնտիմ. «Օ հալտէ՝ նի-

չին մէքթուպըմա ճէվապ վէրտինիզ տէ պու կիւն պէնի պուրաեա տա-
վէթ վէ սիզէ թագտիմ իթմիշ օլտըղըմ չէյի գապուլ իթտինիզ.» տէյու սուալ իթտի։ «Նէյի՞ գապուլ իթմիշիմ. պէ՞ն մի» . . . տէ-
յու սուալիմէ. «Էվվէ՛թ սիզ» տէյու ճէվապ վէրտի. «Ամապա թէք-
լիֆ իթտիյինիզ պէշ եիւզ պին ֆրանգը՞ մը կէթիրտինիզ» տէյու սորտըմ իսէ, «խայըր պու բարայը չարշամպա կիւնիւ պէն քէնտիմ պու-
րաեա կէթիրիպ թէսլիմ իթտիմ» տէտի։ Իշիտիյօր մըսընըզ, էֆէն-
դիմ. տինլէ՞յօր մըսընըզ. օղլընըզ պանա պէշ եիւզ պին ֆրանգ վէր-
միշ օլտըղընը . . . վէ պէնիմ տէ գապուլ իտիպ ալմըշ օլտըղըմը իտ-
ռիա իտէյօր . . . պու կիւն տէ կէլմիշ շու մուամէլէի սէխավէթքեա-
բանէսինին միւքեաֆաթընը ալմագ իսթէյօր։

Բրէնս. – Թէլաշ իթմէյինիզ, ըէճա իտէրիմ. իբի քէլիմէ իլէ սի-
զէ իշի թա՛րիֆ վէ թաֆսիլ իտէպիլիրիմ. (օղլընա խըթապէն). մէպ-
լաղը մէզպուրը սէն քէնտին կէթիրմիշսին իտտիասընտա պուլընըյօր-
սըն. պու բարա շիւպհէսիզ պիր զարֆ իշինտէ իտի . . .

Բիէր. – Խայր. պանգնօթլարը Գավգասիա թարիխի նամըյլա պիր
քիթապըն եաբրագլարը արալարնա եէրլէշտիրմիշ իտիմ։

Մէրեէմ. – Պէօյլէ պիր քիթապ ֆիլհագըգէ կէլտի. լաքին իշին-
տէ հիչ պիր շէյ եօղ ըտը . . . եաբրագլարը պիլէ հէնուզ քէսիլմէմիշ
իտի . . . իշթէ տուրույօր . . . պագընըզ։

Բրէնս. – Իշ մէյտանտա. պանգնօթլարը համիլ օլան քիթապըն
եէրինէ, իշի պօշ տիկէր պիր քիթապ գօնմուշ։

Բիէր. – Լաքին քիմ եաբմըշ։

Բրէնս. – Քիմ եաբաճագ. սէնին մահրէմին, Բաուլ Պէրնիէ. պա-
նա տա տահա նէլէր եաբմըշ . . . էյէր շու պուլընտըղըն հալտէ պը-
ըտգըպ տըշարը չըգմայըպ տա էվտէ օթուրմըշ օլսայըտըն, օ ատամըն
նա՞սըլ ատամ օլտըղընը սէն տէ անլար ըտըն . . . Պիր ատաթտան պէ-
բու սէնին հալին տահա զիեատէ թէհլիքէյէ տիւշմիւշ սիր . . . տէֆ
օլ շուրատան . . . էվվէ կիթ տէ օտամտա պէնի պէքլէ . . . պիր չօգ
շէյլէր վար քի մատմուազելէ անլաթմալը վէ պազը մա՛լիմաթլար ալ-
մալըյըմ. . . սէնին թարաֆընտան տա իսթիրհամը աֆվ իթմէլիյիմ. . .
չըգ տըշարը . . . – տէտի։

Բրէնս Բիէր պազարընը միւրատընա մուխալիֆէթ իթմէյէ ճէ-
սարէթ խոէմէտիյինտէն, պաշընը տաբպ, աղլաեա աղլաեա մէ՛եուսէն
օտատան տըշարըեա չըգտը։

Օտանըն գաբուլ գաբանտըգտան սոնրա բրէնս Բօլքին. – Պիրազ
էվվել պահոնը իթմիշ օլուպ օղլըմըն ըէղիլ օլմասընա սէպէպ օլան

Digitized by Google

չախսըն իսմի Բաուլ Պէրնիէ տէյիլ իսկիշ, Բիէր Վինեռ ըմբշ . . . պու ատամ ճանի, գալպազան, սապրգալը կիւրուհինտէն մահպէս գաշղընընն պիրի իսկիշ . . . սիզ Թապիի նէ օլտրգընը պիլմէյերէք վէ քէնտիսինի Թանըմաեարագ, պէնիմ էվիմէ սօգմուշսընըզ վէ քեաթիզ մագամինտա պանա Թավսիյէ իթմիշսինիզ։

Մէրեէմ՝ հէր զէմանտէն զիեատէ պիր հիատէթ վէ աղամէթ իլէ . – Պու սէօյլէտիքլէրինիզլէ, օղլընըզըն պանա պիր ալիւֆթէ եախօտ բարա մուգապիլինտէ Թէնտատէ պիր գարը կիպի իթմիշ օլտրգը մուամէլէսի մա՝զուր ԹուԹուլապիլիր մի . . . Անլա՝մայօր մրսընըզ, բըրէնս . պանա բարա Թէքլիֆ իթմիշ . քէնտիսի պիզզաթ կէթիրմիշ։ Քէնտիսինէ Թէսլիմ օլաճաղըմա գավիյէն էմին օլարագ, գալգմըշ պու կիւն պուրատա կէլմիշ . օղլընըզըն պու տէրէճէ միւնասիպէթսիզ պիր մուամէլէսինի կէօրտիւյիւնիւզ հալտէ տախի գապահաթսը՞զ մը չըգարմագ իսթէյօրսընըզ . օղլընըզը պաշգալարը՞ մը Թէրզիլ իթմիշ զանն իսէյօրսընըզ . . . գապահաթը պաշգալարընա՞ մը համ իսէյօրսընըզ ... Ասլ գապահաթը օղլընըզ տըր . վէ եախօտ ինը սիզ Թէրզիյէ իթմիշ օլտրգընըզ ճիհէթլէ, գապահաթը սիզ սինիզ . . . գարընն նամուալրսընը, ըրզըզընտան ֆարգ ու Թէմեիզ վէ շաեանը հիւրմէթ օլանլարա ըիայէթ իթմէյի էօյրէթմէլի իտինիզ . սիզին վէրմիշ օլտրգընընզ իզրէթ մուճիպինճէ, գօլայ ալտանան զամիրլէրի, պի գարար օլան ֆազիլէթլէրի, կիրտապը ղաֆլէթէ տիւշմիւշ վէ տիւշմէյէ մէյեալ օլան սէֆիլ գըզլարը վէ գարըլարը սաթըն ալմանըն արգասընտան տիւշմէմիշ օլասյրտը, մախտումընըզ տա սիզին կիզի պիլա ֆասըլա վէ պիլա բէրվա, շունը պունը իղֆալ վէ Թէշվիգ իթմէք սան՝աթընա տէվամ իթմէմիշ օլասյրտը, էօմրիւնտէ զէրրէ գատար մէրքէզի իսթիգամէթտէն այրըլմամըշ օլան վէ վարաթայը ղաֆլէթէ տիւշմէսի պատիտ իւլ իհթիմալ պուլընան պէնիմ կիպի պիր գըզը թահգիր իթմէք կիպի Թէհլիքէլի պիր հալէ կիրիֆթատ օլմազ ըտը . . . Ա՛հ, մախտումընըզ ըլա պէրապէր սիզ տէ կիթմէլի իտինիզ, չունքի պէնիմ տրթըգ նէ սապրըմ նէ տէ Թէհամմիւլիւմ գալմըշ տըր . . .

Բրէնս . – Պէ՞ն մի . . . պէ՞ն մի . պէն սիզէ ֆէնալը՞գ մը իթմիշիմ . . . մախտումմա հիատէթլէնմիշսինիզ տէյաւ պանա տա հագգասըզլըգ իտէյօրսընըզ . . . Մախտումըմ քիպր ու աղամէթինիզէ ատգունուպ սիզի տիլիսուն իթմիշ տէյու, սիզ տէ պէնի տիլիսուն իթմէք իսթէյօրսընըզ ամմա էյի իթմէյօրսընըզ . . . Սիզ գալպէն ճէրիհէտտար իսէնիզ, պէնիմ գալպիմ գան աղլայօր . . . Օղլըմըն, սիզի Թանըմաեարագ իթմիշ օլտրգը մուամէլէի նալայրգատան պահա իսէյօր-

սընըզ վէ պէն տէ սիզէ ֆէնալըգ իթմիշիմ իտաիաբնտա պուլունույոր սընըզ. էոյլէսի տէյիլ . . . Օ խա՛ինին , օ քեաթիպին . . . Նէ՞ եաբտըգ-լարընը պիլէճէք օլանըզ . . . Շու արալըգ պիւթիւն Բարիս խալգը խա-պէրտար օլտըղը հալտէ , նի՞չին սիզի տէ խապէրտար իթմէմէլիյիմ . . . Էմնիյէթ իթտիյիմ տօսթլարընը քեաֆֆէսի պէնի ալտաթտըլար ։ Օղլըմ, տօղրու վէ նամուլը պիր չօճուգ տըր տէյու պէլլէմիշ իքէն, օ պիլէ պէ-նի ալտաթտը . . . Գարըմա էմնիյէթի քեամիլէմ վար ըտը . . . բաք վէ ազիզ պիր գարը տըր տէյու պէլլէմիշ իտիմ . . . պու կէճէ օնը տա սիզին մահմինիզ օլան օ խապիսին աղուշը մուհապէթինտէ եագա-լատըմ . . . հալինտէն շիքեայէթ իտէճէք վար ըսա սիզ տէյէլսինիզ, պէն իմ ։

Մէրեէմ՝ պաշընը գալտըրըպ թա բրէնսին կէօզլէրինին իչինէ պա-գարագ . – Գունտան պէօյլէ արթըգ շիքեայէթ իթմէմ . . . ինթիգա-մըմ ալընմըշ ։

Բրէնս . – Ինթիգամընըզ ալը՞նմըշ մը , նէ՞տէն տօլայը , թաֆսիլ ի-տինիզ ։

Մէրեէմ . – Էվվէթ , իտէճէյիմ . ինթիգամըմ թէմամ օլմագ իչին սիզէ պու տարպէլէրի եաղտըրան քիմ օլտըղընը , վէ նիչին եաղտըր-մըշ իտիյինի տէ պիլմէլիսինիզ . . . Էվվէլա շուրաոընը խապէր վէրիրիմ քի , Բաուլ Պէրնիէնին իսմի Բիէր Վինեօ վէ պու Բիէր Վինեօնընը գալ-պազան վէ սապրգալը թագըմընտան օլտըղընը պիլիր իտիմ ։

Բրէնս . – Գունլարը պիլէրէ՞ք մի , պու ճանիյի պանա թավսիյէ իթտինիզ ։

Մէրեէմ . – Խայը . նէ օլտըղընը պիլմէյէրէք կէօնտէրտիմ . լա-քին նէ օլտըղընը անլատըգտան սոնրա սէս չըգարմայըպ պըրագտըմ ։

Բրէնս . – Նիչի՞ն . նիչի՞ն պըրագտընըզ ։

Մէրեէմ . – Սիզէ ֆէնալըգ իթսին իչին պըրագտըմ . . . մուվաֆ-ֆագ տա օլտըմ ։

Բրէնս . – Պէն սիզէ նէ՞ եաբմըշ ըտըմ քի ։

Մէրեէմ . – Նէ՞ եաբմըշ օլտըղընըզը շիմտի սէօյլէրիմ . . . սիզ ֆէ-նալըղը բէք չօգտան պէրու եաբտընըզ, սիզ էսասէն գապահաթլըսը-նըզ . . . ղայէթ մի՛թէպէր պիր գարը քէմալը սաատէթլէ եաշամագ-տա ըտը , սիզի բէք ազ թանըտըղը ճիհէթլէ , սիզի տիւշիւնմէմէքտէ իտի պիլէ . սիզ պու գարըյը սեվմիշսինիզ վէ եախօտ արզու իթմիշ-սինիզ . նասըլ քի օղլընըզ պէնի արզու իտէյօր իսէ . սիզին ճընսճա ախլագընընզ պէօյլէ օլմալը . . . օ գարը իսէ, էհլի ըրզ պիր գարը օ-ղուզ , զէվճէսինի զիեաառէսիյլէ սեվտիյինտէն . . . սիզի իթթէմէմիշ . . .

Digitized by Google

ο գարբնին սահիպի ֆազիլէթ օլմամասը վէ գալպինտէ էսէրի մուհապ-պէթ պուլընմամասը ֆարզ օլունսա պիլէ, պէցիւք քիչիւք հէր Բօլ-քին ճընօրնտան նէֆրէթ իթմէյէ հագգը եօգ մը,յրսը . . . սիզ պու-ռալարընը ֆարգ իթմէյէրէք, կէճէ վագթը կէզլի օլարագ էվինէ կիր-միշսինիզ. . . սագլանտըղընըզ եէրտէ սիզի պուլմըշ . . . վէ սիզին ըէճա վէ նիեազլարընըզա վէ վուգու պուլան թէքլիֆլերինիզէ ըազմէն . . . խըզմէթքեարլարընա էմի վէրիպ սիզի խըրսըզ կիպի ախզ ու կիրիֆթ իթտիրմիշ. պէցլէ պիր մուամէլէտէ պուլընմագ, էվլի պիր գարը օլ-տըղը ճիհէթլէ, հագգը սարիհի իտի. չունքի հագգընտա խալգըն չիւպ-հէ վէ վէսվէսէ իթմէսինի թէրվիճ իթմէյճէյի թապիի իտի. լաքին սիզ նէ՛ հագգ, նէ՛ տէ վազիֆէ տինլէմիշսինիզ. . . Բօլքին ֆամիլեա-սընըն ազամէթինէ տօգունըլմըշ գրեասը,լա, էն ադիմ խատպասէթի, էն մէնֆուր ճինայէթի վէ էն պէցիւք նամէրտլիի պիկա ար ու հաեա իճրա իթմիշսինիզ. . . քէնտին կիպի նամէրտին պիրինի սաթըն ալմըշ-սըն, խըզմէթքեարըն պիրինէ, պիր արապաճրեա բարա վէրմիշսին տէ էցլէ պիր աֆիֆ վէ նամուսլը գարբեա էֆ՛ալը ըէգիլէ վէ գապիհէնին էն նեհայէթ տերէճէսինի իճրա իթտիրմիսին,

Բօլքին՝ շու անէ տէյին սէսսիզճէ օթուրմըշ տինլէմէքտէ իքէն, նակէհան աեաղա գալգըպ. – Խայր, խայր, պու տէտիյինի եաբամմը-շըմ. . . Եալան տըր . . . եալան տըր . . . ο ատամ քիմ իսէ իթմէմիշ օլտըղը պիր ճանաեէթի իթմիշ կիպի էցիւնմիշ, սըրրը մէյտանա չը-գարմասըն իչին քէնտիսինէ պօլճա բարա վէրմիշ օլտըղըմտան, քէնտի-սինի թէքզիպ իտէմէեէճէյիմի պիլտիյի ճիհէթլէ, ֆիրիլի մէգքիւրի քէնտի եաբմըշ տէյու իլան իթմիշ. Ο ալչագ մախղուդ վէ քէօլէ օղլու-քէօլէ, էցլէ պիր մութէազզըմ գարբեա, էցլէ պիր մէլէք սիմա մախ-լուգա մալիք օլտըղընը եիւգիւնէ գարշը սէցլէմէյի քէնտիսինէ պիր մէֆքէրէթի վէ սաատէթ ատտ իթմիշ վէ պիր տէ օնտան տա պիր մըգ-տար բարա գօբարապիլէճէյինի իւմիտ իթմիշ. . . թաֆսիլաթը նէ՞սըլ օլմըշ էյիճէ պիլմէմ ամմա, գարբընին ο ալչազը էօլտիւրմիւշ օլտըղը-նը պիլիրիմ. . . լաքին, ֆիրիլ գապիհի իճրա իտէն ο արապաճը տէյիլ իտի. . . եօգ եօգ. . . պէն ο գարբյը սէվեր իտիմ. . . ο զէմանտէն պէրու հիչ պիր գարբյը ο ըատտէտէ սէվմէմիշիմ տիր. պէնի թարա իթտիյի կիւնտէն պէրու պէն ο գարբյը պանա կէօսթէրտիյի ատէմի թէնէզզիւլտէն, հագարէթամիզ հարէքեաթընտան վէ մուամէլաթը զալըմանէսինտէն տօլայը տէլի տիվանէ կիպի սէվմէքտէ իտիմ. . . Պիր կէճէ պիր պալօտա թէսատիւֆ իթտիմ. . . հիչ ο գատար լէթաֆէթ-լի, ο գատար ազամէթլի հալինի կէօրմէմիշ իտիմ. . . Բասսիռէքի խա-

նէսինէ եալընըզ պաշընա ավտէթ իտէճէյինի վէ պէնիմ էմրիմ թահ-թընտա օլան պիր արապաճընըն կէօթիւրէճէյինի խապէր ալտըմ... արապաճը վաթանտաշըմ օլմադ հասէպիյլէ, գալըպ գաեաֆէթի պա-նա պէնդէմէքտէ իտի. խուսուսըյլա, սէսի թէլաֆֆուզը վէ լէհճէսի-նին էշքեալը պանա զիեատէսիյլէ միշապիհ իտի։ Պիրտէն պիրէ զիհ-նիմէ պիր ֆիքրի մէճնունանէ տոզտը. կիտիպ արապաճըյը թէնհա եէրտէ պուլտըմ. արապատան աշաղըեա էնտիրտիմ վէ սըրթընա կէյ-միշ օլտըզը գաբօթը վէրիպ քէնտիսինին սավուշմասընը թէնպիհ իթ-տիմ... օնըն եէրինէ պէն օթուրտըմ վէ խանըմընըն պինմիշ օլտըզը արապայը պէն գուլանմաղա պաշլատըմ... պիր միւտտէթ սոնրա գօրունըն էն՞ սըզ վէ էն գարանլըզ պիր մահէլինէ վասըլ օլտըզ... գատըն, արապանըն իչինտէ ույգուեա տալմըշ ըսը... Հէմ գուվ-վէթլի օլտըզմտան, հէ՛մ տէ օ տիլպէրի ֆէվգէլատէ սէվմէյիմտէն... ճինայէթի պէն իճրա իթտիմ... արապաճը տէյիլ... պէն ինթիգա-մըմը էօյլէ ալչագճա, նամէրտճէ ախզ իթմէտիմ... պէնի տիվանէյէ տէօնտիւրմիւշ օլան չիտտէթի աշգըմը պու սուրէթլէ թաթեիպ ու թէպքին իթտիմ. – տէտի։

Մարկրիթ Մէրեէմ նէֆէսի քէսիլէ քէսիլէ տինլէյիպ, սոն քէլի-մէլէրի եշիթտիքտէ, պիր սէտայը եէէս էտա սալը վէրտի վէ էլլէրինի եիւզիւնէ գաբայրպ սէտիրին իւզէրինէ տէվրիլտի տիւշտիւ։

Բրէնսին ֆիքրի օ տէրէճէ մէշղուլ իտի քի, Մէրեէմին նէ սալտըղը սէպի իշիթտի վէ նէ տէ տէվրիլտիյինի կէօրտիւ. մա մաֆիհի պիր իքի տագըզէ սոնրա, Մէրեէմին «պէն ինթիգամըմը ալտըմ» տէմէսի խաթ-ըընա տիւշիւպ, մէրգումէյէ եադլաշարագ. – Նի՞չին պու վագըալարը խաթրընա կէթիրտինիզ, նի՞չին պանա պու գարըտան պահս իթտինիզ։

Մէրեէմ՝ պու սըրատա քէմալը սիւքիւնէթ իլէ կէօզէրինտէն եաշ-լար ագա ագա. – Իշլէմիշ օլտըզընըզ ֆիկրի չէնիտէն պիր գըզ չօճուգ թէվէլլիւտ իթմիշ... վալիտէսի գըզըն տոզտըզընը քէթմ իթմիշ. այ-ըճա պիր մահալտէ օ գըզը պէօյիւթմիշ... Գըզ՝ կէլմիշ եէթիշմիշ վալիտէսինի արամըշ, պուլմըշ, էսրարը հաեաթընը վալիտէսինէ սէօյ-լէթմիշ վէ հէմ քէնտիսինին հէմտէ վալիտէսինին ինթիգամընը ալմադ սէվտասընա տիւշմիւշ։

Բրէնս. – Ա՛հ, Եա Ռապպիմ... սի՞զ...

Մէրեէմ. – Գօնթէս տը Վիվիանըն նամէշրու գըզը պէն իմ... սէ-նին տէ գըզըն ըմ... Սանա իթտիյիմ ֆէնալըգտան տոլայը աֆվընը տիլէրիմ... քէտէրիմ օլտըզընը պիլմէզ իտիմ...

Digitized by Google

65

Բրէնա Բօլքին իւէ Մարկրիթ Մէրեէմ տուրտրգլարը եէրտէն գը-մբլտամամագտա ըտրլար, բրէնա՝ աեագտա տուրմբշ, Մէրեէմ տախի սէտիրտէ օթուրմբշ օլտրգլարը հալտե, կիզլի կիզլի պիրի պիրլէրինէ թէ-լաշ վէ գօրգու վէ քէտէրլէ պագմագտա ըտրլար։

Հէր իքիսինին պիրի պիրլերի մուվաճէհէսինտէ պուլընտրգլարը հալ օ տերէճէ միւշքիլ պիր հալ ըտրքի, նէ սէօյլէյէճէքլերինի քէնտիլերի տէ շաշրրմբշ օլտրգլարընտան, հէր իքիսի սիւքութ իթմէքտէ իտիլէր։ Լաքին հէր իքիսինին տէ զիհնլերինէ եէնի եէնի ֆիքրլեր տօղմագտա ըտր։ Բօլքին՝ Մէրեէմ հագգընտա պիլ խասսա հիսս իյլէտիի հիւ-նիւ թէվէճճիւհիւնէտէն նէշէթ իթտիյինի, վէ քէնտիսի պիրտէն պիրէ հէր կէօրտիւյիւ գարբեա աթէշի աշգ իլէ բարլամագտա իքէն, պու գէզէն լէթաֆէթի ճէմալինէ պիր հիւրմէթի մախսուսէ իլէ հայրան օլմասը մահզա պիր նիմէթ իլահիյէ էսերի օլտրզընը, վէ հիչ պիր շէյ-տէն խապերի օլմագսրզընն նասրլ օլուպ տա օղլընն պիլէ Մարկրիթ Մէրեէմի սէվմէսինէ մուխալիֆէթ իթտիյինի ֆէհմ իյլէտի։

Գունընն ըլա պէրապէր օղլը՝ Մէրեէմի սէվմիշ օլտրզը միսիլու, Մէրեէմտէ Բիէրի սէվէպիլիր իտի. վէ օնա թէսլիմ օլապիլիր իտի. ի-քիսի պիր պապանընն էվլատրյրտը. իքիսի գարտաշ գրզգարտաշ ըտր-լար. էվվէթ, ինսան պիր շիտտէթի աշգ իլճաաթրյլա, պաղէն տէ պիլա սէվտա մահզա պիր զէվգ իչին, հաթթա պաղը քէրրէ տէ հիչ իսթէմէյէրէք, ըուզկեարա գարշը թօխում սաչար վէ թօխում ֆի-լիզէնիպ ֆիլիզէնմէտիյինի վէ մահսուլ վէրիպ վէրմէտիյինի նէ՝ ա-ըրար նէ՝ տէ սօրար։ Երմի սէնէ կէչէր. պիրի պիրլէրինի թանրմաղլար, վէ թէսատիւֆ իչի օլարագ գարտաշ գրզգարտաշընա աշրգ օլուր, բէտէր գրզընը սէվմէյէ գալգրշրը. նէ՝ տէրէճէ վահշիլիք. էվվէթ լէ-թաֆէթ, զէքեաֆէթ վէ ըֆֆէթինի ալէմին մէտհ ու սէնա իթտիյի Մէրեէմ՝ բրէնա Բօլքինին գրզը ըտր. հաիզ օլտրզը չան ու չէօհրէթ վէ հայսիյէթի, Մէրեէմ՝ խօտ պէ խօտ քէնտիսի գաղանմբշ ըտր. լա-քին, օ կիւնէ գաստար նա՞սրլ էօմիւր կէչիրմիշ օլտրզընա բէտէրի աս-լա խապերտար տէյիլ իտի։

Մէրեէմին թէնլիֆ իթմիշ վէ օյնամբշ օլտրզը ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀ-ՍՈՒԼԸ նամ տրամ, երինէ օյնանբյօր կիպի կէօզիւնիւն էօնիւնէ կէլտի.

Digitized by Google

Բոլքին՝ իւք ագշամը պու օյունը կէօրտիւքտէ հայրան օլմըշ ըսը. լաքին պու օյունըն մէյտանը թէմաշաեա գօնմասընա քէնտիսի սէպէպ ըմշ իսիյինի, վէ Մէրեէմին՝ քէնտիսինին իճրա իթմիշ օլսըղը ճինաեէթին մահսուլը օլսըղընը ապա խաթրընտան կէչիրմէմիշ իսի։ Շիմոի իսէ անլամագտա, հիսս իթմէքտէ վէ զիեատէսիլէ տիլխուն օլմագտա ըսը։ Հաթթա գօնթէս տը Վիվիանըն տա ըղթըրապը, մահճուպիյէթի, հիտտէթի վէ համիլէ օլսըղը չօճաուղըն իսթիգպալի հագգընտաքի թէլաշ վէ գօրգուսը կէօղիւնիւն էօնիւնէ կէլէրէք, քէտեր վէ էսէֆի գաթ էն տեր գաթ թէզաեիտ իթմէքտէ իսի։ Օյունըն իքինճի բէրտէսինատ, վալիտէսի ղայպ օլուպ, գըզընըն մէյտանա չըգտըղընը, վէ պու տիլպէր մախլուգը հեր քէս սաատէթի հալտէ կէօրմէք արզուլէր իքէն, վահտէթի հալինտէն վէ տուշար օլսըղը էղիյէթտէն տօլայը թէշէքքի իթտիսի իշիտիլտիսի, սէվիլտիսինի հիսս իսլէտտիսի, պաշգասընը նարը աշգ իլէ եագըպ տա քէնտիսի մուհապպէթ տէնիլէն շէյին նէ օլսըղընը պիլէմէտիսի խաթրընա. կէլտիքճէ, բրէնս ատէթա տուշարը ճիննէթ օլմագտա ըսը։

Բիէր Վինեօնըն, գարբսընըն, օղլընըն վէ տօսթլարընըն տահա տիւնքի կիւն պաշընա եաղտըրտըգլարը պունճա ֆէլաքէթլէրի ունուտուպ, եիրմի սէնէ էվվէլքի ըեզալէթի, պաղրընը պիր սըգլէթի ազիմէ իլէ էղմէքտէ իսի։

66

Մարկրիթ Մէրեէմին մէշաղիլի զիհնիյէ վէ գալբիյէսի, բրէնս Բոլքինին մէշաղիլի գատար քէտէրնաք տէյիլ իսի։ Բէտէրինին, բարա ուզրընա պիր ճինայէթ իշլէմիշ ատի պիր ատամ օլմատըղընը անլատը ամմա, եինէ աֆվ իթմէյէ կէօյնիւ բազը օլամամագտա ըսը. բէտէրի, բարա իլէ սաթըն ալընմըշ պիր ատամ օլմայըպ, պիր հիսսի շէհվէթբէրէսթանէ իլէ սուսատմըշ վէ ճիննէթէ ուղրամըշ պիր քիմսէ օլսըղընա գանա՛աթ հասըլ իթտի։ Շու հալտէ բէտէրինի պու տէրէճէ զալըմանէ տարպ իթմիշ օլսըղընա բէշիման օլսը. ըէֆթէ ըէֆթէ նէատամէթի, ըզգաթ վէ շաֆագաթ տէրէճէսինէ գատար վարարագ. վէ աշմըշ օլսըղը եարալարը սարըպ պաղլամագ իսթէյէրէք, ղայէթ լաթիֆ վէ ըզգաթամիզ պիր սէտատ իլէ.

Digitized by Google

— Պիրաղ էվվէլ տէմիշ իտին քի, էն զիեատէ սէվմէքատէ օլորը-ղըն մախլուգաթատան ըէխանէտար օլմըշսըն, սէպէպի պէն իմ. քէմալը տէրէճեատէ էսէֆ իտէրիմ. լաքին պէլքի շու տէրուլէրինէ պիր չարէ պուլընապիլիր։ Ցերտինի պանա ալ տա, իքիմիզ պէրապէր թախֆիֆ վէ իմհա իթմէյէ չալըշալըմ... օլմազ մը, իսթէրմիսին։

Բրէնս. – Էվվէթ, էվվէթ, իսթէրիմ։

Մէրեէմ. – Նասիհաթլարըմը տինլէր միսին։

Բրէնս. – Ճիւմլէսինի տէ սէօյլէ։

Մէրեէմ. – Էվվէլ պէ էվվէլ, օղլընըն չարէսինէ պագալըմ, օնա նէ՞ օլսը. արթըգ պանա էմնիյէթ իտէպիլիրսին... պա՛տէպին սանա ֆէնալըգ իթմէք խաթրըրմոնան պիլէ կէչմէզ... Հաթթա մուղայիրի օլարագ սանա էյլիք իթմէք իսթէրիմ։... – տէտի։

Բրէնս Բօլքին՝ Կրիւպըն իլէ օլան պէշ եիւզ պին ֆրանգ իլէ չալընան պիր պուչուգ միլեօն մատատէսինի հիքեայէ իլլեաիքտէն սօնրա. – էլհալէթիւ հաղիհի պանքէր հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իթմիշ տիր։

Մէրեէմ. – Ինթիմալ տըր. լաքին պունտան տօլայը սիզէ հիչ պիր չէյ հասըլ օլամայըպ, էնճամինտա պանքէր Կրիւպըն միւթէզարրըր օ-լանճագ տըր։

Բրէնս. – Նէ՞ սուրէթլէ։

Մէրեէմ. – Նէ սուրէթլէ օլսըղը աշիքարը. պուրատան չըգտըգ-տան սօնրա տօղրը բրէնս Ն... եա կիտէրսին, ալսըղըմ մա՛լիմաթա նազարէն, բրէնս սէնին հէմշէհրին, ազիզ տօսթըն օլսըգտան պաշգա, ալիճէնապ պիր զաթ ըմըշ. նասըլ քի պանա տօղրըճա վէ քէմալը խու-լուս իլէ վուգուի հալի հիքեայէ իթտին իսէ, բրէնսէ տէ այնը խու-լուս իլէ հիքեայէ խտէրսին. վէ էվլատընըն մուհապպէթի ուղրընա օ-լարագ, օղլընա քէֆալէթ իթմիշ վէ իմզա վէրմիշ օլսըղընը պէեան իթմէսինի թէքլիֆ վէ թալէպ իտէրսին։

Բրէնս. – Քէֆալէթ իթմէտիյինի վէ իմզա վէրմէտիյինի թահրիրէն պէեան իթմիշ։

Մէրեէմ. – Էօյլէ տէյիլ, քէֆալէթ իթմէյէճէյինի եազմըշ. իթ-մէտիյինի եազմագ իլէ իթմէյէճէյինի եազմանընն պէյնինտէ պէօյիւք պիր ֆարգ վար... քէֆալէթ իթմէյէճէյինի եազմըշ ամմա, մուախ-խարէն օղլընընն ըճա վէ նիեազընա տատանամամաքագ, իմզալամըշ ... Շու հալտէ Կրիւպընէ պիր միւֆթէրի նազարըյլա պագըլըր. վա-տէտի խրթամընտա պէշ եիւզ պին ֆրանգը վէրիրսին քի, բրէնս Ն... էօտէմէյէ մէճպուր օլմասըն... օ պիր միլեօնա եէյլիճէ, գէվճէպ

Digitized by Google

օնտան վաղ կէչիրիլիր . . . օ գարբնը հալինէ մէրհամէթ իթմէք պէ-նիմ էլիմտէն կէլմէզ . . . իշմէ Բիւէր Վինեօնը չալմըշ օլսըղը իքի միլ-եօնըն պիր միլեօնը գազանըլսը , ֆիլվագը էյէր տունքի կիւն Բիւէր Վինեօ պանգալարտան բարալարը ալմամըշ օլսայըսը, պու կիւն Կրիւ-պըն ալաճագ տէյի՛լ մի իտի . . . սէն պէնի տինլէ . պու սըրգաթտան ասլա պահս իթմէ . . . հիւքիւմէթէ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէ . . . վար-ըն Վինեօ մահպէս գաչղընը սըֆաթըյլա բրանգայա կիթսին . . . հիւ-քիւմէթէ միւրաճաաթ իտէճէք օլսան պու տավա մէհքէմէի ճինայէթ-տէ բու՛յէթ օլընաճագ , վէ օ խա՛ին՝ քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք իչին , սէնի տէ , զէվճէնի տէ , օղլընը տա իթհամ իթմէյէ գալգըշ-ճագ վէ մէյտանա տէհչէթլի պիր թէվաթը չըգաճագ ։

Բրէնա . – Բէք ալէա . քիմսէյէ պիր չէյ սէօյլէմէմ, հիւքիւմէթէ տէ միւրաճաաթ իթմէմ . . . լաքին տիւն կէճէ, օ մէլ՛ունը զէվճէմին օ-տասընտա եագալատըլար վէ պիզիմ էօնիւնիւ ալմագ իսթէտիյիմիզ վէլվէլէ . . . պիր մահպէս գաչղընընը բրէնաէս Բօլքինին մաշուգը օլ-մասը . . .

Մէրեէմ . – Օ մէնֆուրը մահպէս գաչղընը օլմասը բրէնաէսին նա-մուսընը գուրթարըր . . . անլաեօրսընեա . . . Բիւէր Վինեօ՝ էլէ կէչ-մէսին տէյու տա՛իմա թիթրէտիյինաէն . . . կէճէ վագթը գօնագընը իչինտէ պիր կիւրիւթիւ իչիտիր . . . բօլիս թէվգըֆ իթմէյէ կէլմիշ զանն իտէր . . . օ հալտէ օտասընտան չըգար . . . նէրսիւզանտան աշաղրեա էնէր . սագլանաճագ եէր արար . քիմսէ բրէնաէս Բօլքինին օտասընա կէլմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէճէյի խաթըրընա կէլիր . . . օրաեա գա-չար , սագլանը . . . լաքին սէն կէօրմիշսին . սէն գօճասը օլմագ հա-սէպլիյէ զէվճէնին օտասընա կիրմէյէ գօրգմասընը . . . կիսէրսին գա-ըընը խավֆ ու տէհչէթլէ միւսթէվլի օլսըղընը, վէ օնըն տա զէվճէնին սէսինի չըգարթմամասընա զայրէթ իթտիյինի կէօրիւրսիւն . . . Եանըն-տա սիլահընը պուլընտըղընտան , գաչաճաղը սըրատա սիլահընը պօ-չալտըրաբն . . . սէն բրէնսէսին մա՛չուգընը էօլտիւրմէք նիյեէթիյլէ սի-լահընը պօչալթմամըշսըն , իլլա էվինէ կէլմիշ սըղընմըշ օլան պիր տա-պըգալըյը էօլտիւրմէք իչին պօչալթմըշսըն . . . քէյֆիյէթին պու տգ-չամ թէվաթը պուլտըղը ֆարգ օլունտա պիլէ , եարընն մէռեէյի պէր վէճճի պալա թաահիհ իտէրլէր ։ Պունա տէսթրէս օլմագ իւզրէ եարընն բօլիս միւտիրինին նէզտինէ կիտէրսին . պէն միւտիրի թանընրմ , թէ-վաթը օլմամասընը էլթիզամ իտէր . . . վագբա պաղը հալլերի կէօրմիւշ իսէ տէ , եինէ սէնին իֆիտատթընա տահիհ նաղարըյլա պագրպ , տա-պահ չըգաճագ ղաղէթալարտա պու մնալտէ պիրեր իմպարտամէ կէօն-

տէրիր. վէ պու սուրէթլէ բրէնսէս Նատէժ պէր վէճհի սապրգ էնզա-
ըը ամմէտե եինէ գարբլարը էն նամուսլըսը վէ էն աֆիֆի ատտ օ-
ւլընը. եալընըզ սէն պունատան պէօյլէ նէ եաբաճաղընը պիլմէլիսին...
պունա տա մէմնուն ըմ... պունատան պէօյլէ պիրազ տահա տրգգաթ-
լըճա զէվճէնէ նէզարէթ իտէրսին։

Բրէնս. - Պու նէ տէմէք պա՛տէղին զէվճէմ էվիմտե գալապի-
լէ՛ր մի։

Մէրեէմ. - Օլմաեա քի էվտէն թարտ իտէսին. թարտ իթտիյին
հալտե խըզմէթքեարլարը կէվէզէլիյինէ մէյտան վէրմիշ օլուրսը. էն
զիեատե գօրգուլճագ ճիհէթ պու ճիհէթ տիր. չունքի բօլիստէն՝ տր-
շարբեա սէօզ եայըլմազ. Բիէր Վինեօ իլէ մաշուգասընա կէլինճէ, պուն-
լար հապատա օլտրգլարընտան պունլարտան տա սէօզ չրգմազ։ Մու-
ախխարէն հէր քէսին տղղը գաբանտրգտան վէ հատիսէ ունուտրլ-
տրգտան սօնրա, բրէնսէս Նատէժի ներէտէն ալտրն ըսա, օրաեա կէօ-
թիւրէճէք օլսան, վէ արթրգ գապահաթ իշլէմէյէճէյի պիր սիննէ
վասրլ օլունճաեա գատար օրատա ալրգօեաճագ օլսան պէէքի ֆէնա
օլմազ... Պու միւնասիպէթլէ օղլընը տա հէմ Բարիատէն չրգարմրշ,
հէմ տէ պէնատէն այրրմրշ օլուրսուն... Պէյնիմիզտէ վագը օլան ըս-
պրթայը գարապէթէ ասլա վագրֆ օլմաեաճաղընտան, պէէքի եինէ
պէնի սէվմէյէ գալգրշրը. լաքին պուրատան կիտէճէք օլուրսա, հէմ
մէսաֆէ, հէմ վագրթ տուշար օլտրղը սէվտայը ունութտրրը. Սէն տէ,
սէն տէ վաթանընըն վահտէթի հալինտե, տաղլարըն էթէյինտե, Բա-
րիսին թահրիքեաթ վէ թէշվիգաթընտան ճիւտա վէ պա՛իտ, սէրկիւ-
զէշթինի տիւշունէ տիւշունէ, էֆալը մաղիյէտէն տօլայը բէշիման օլա
օլա, սէվմէյին պիր տանէճիք օղլընա հասրը էվգաթ վէ ատրֆը զիհն
իտէրսին, օ չօճուղը ատտամ իթմէյէ զայրէթ իտէրսին. վէ չալըշտրրա
չալըշտրրա ինա պիր իսթիգպալ թէէմին իտէրսին... Իշթէ հէր շէյի
սէօյլէտիմ, պէթիրտիմ... Միւ՛իւ, իգթիտարրմրն եէթտիյի մէրթէ-
պէտե իթմիշ օլտրղրմ ֆէնալրղը թա՛միր իթմէյէ զայրէթ իթտիմ...
Պէնիմ էլիմտէն պաունատան զիեատե պիր շէյ կէլմէզ... Շիմտի տրթրգ
եէքտիկէրիմիզտէն այրրլմալրյրզ։

Բօլքին՝ զանղրը զանղրը թիթրէյէ թիթրէյէ վէ կէօզլէրինտէն
ատը ատը եաշլար տէօքէ տէօքէ. - Պիր տահա սէնի կէ՞օրմէյէճէք
միյիմ։

Մէրեէմ. - Կէօրմէյէճէք սին. պէնիմ աֆվ իթտիյիմ կիպի վաքտ-
էմ տէ սանա աֆվ իտէրսէ պէէքի կէօրէպիլէսին. լաքին՝ օ գատար
եզիյէթ, օ գատար իշքէնճէ չէքտի, մուղթարրպ օլտրը քի...

Digitized by Google

Բօլքին կիտէճէյի սըրատա, Մէրեէմի քէնտիսինէ ատղրը չէքիպ, ալընտան ուղունճա էօքտիւ։

Մէրեէմ շու պուսէտէն Բօլքինի մահրում իթմէք խթէմէտի իսէ տէ, եալընըզ վալիտէսինին պուսէլէրինտէն լէզզէթեապ օլտրզընտան, պու պուսէտէն հիչ պիր վէճհլէ միւթէսսիր օլմատը։

67

Բրէնս Բօլքին՝ մատմուազէլ Մէրեէմին նասիհաթլարընա խմթիսալ իթմէյի քէնտիսինէ պիր սատատէթ ատտ իթտիյինտէն, հարֆկյէն իմ-թիսալ իթտի. Բօլիս միւտիրինին մուավէնէթի տիրաեէթքեարանէպի վէ պաղը թէշէպպիւսաթը միւտէդգըգանէ սէմերէսի օլարագ, ղազէ-թալար, քէյֆիեէթի Մէրեէմին թաֆսիլ իթմիշ օլտըղը վէճհ իւզրէ թա-ռիֆ վէ հիքեայէ խյլէտիլէր. բրէնս նատէժատէն պահս օլընտը ըսպ տա, մերգումէնին ճէսարէթի, վէ զէվճի կէլիպ եէթիշինճէյէ տէյին օ ճա-նիի մէլ՝ունա կէօսթէրմիշ օլտըղը մուգավէմէթի մէտհ ու սէնա օլուն-մագ իւզրէ պահս օլընտը։ Հիքեայէ տէ էքսէրիեա պէօյլէ թէրթիպ օ-լունուր. խապիսին պիրի գահրամանա օլուր. վէ պունընն մուղայիրի օ-լարագ, պէօյիւք ատամլար տա քիւչիւք ատամլար սըրասընա կէչի-ռիլիր։

Ճալընըզ գօնաղին խըզմէթքեարլարը ղազէթալարընն մեհնտէրճա-թընընն սահիհ օլտըղընա, վէ բրէնսէսին խարաղ իթտիկի հալ մահզա ճէսարէթտէն իպարէթ իտիյինէ իսքեաթ օլմամըշլար իսի իսէ տէ, բը-ռէնսի զէվճէսիյլէ պէրապեր սուֆրատա կէօրտիւքլէրինտէ, վէ բրէն-սին պիր նէզաքէթ վէ հիւրմէթի մախսուսէ իլէ բրէնսէսի խրթապ իթտիյինի իշիթտիքլէրինտէ, աճապա եանլըշ մը կէօրմիւշլէր վէ եան-լըշ մը անլամըշլար տէյու պիրի պիրլէրինէ սորմաղա պաշլամըշլար ը-տը։ Էյէր միւնտէրիճաթընա իթիմատ օլընան ղազէթալարընն սէօյլէ-տիքլէրի սահիհ իսէ, Վինեոնընն կէճէլիք գըեաֆէթիյլէ բրէնսէսին օ-տասընտա պուլընմասընն սէպէպի տէ բէք գօլայ թատրիհ օլընապիլէ-ճէյինի թէսլիմ իթմիշլէր իսի։

Շու հալտէ բրէնսէս Նատէժ, զէվճինտէն պաշգա տէֆալար եա-գայը սըյրրատըղը միսիլու, պու տէֆա տա զէվճինին մուավէնէթի ատ-յէսինտէ պիր թէհլիքէի ապիմէտէն գուրթուլմը։

Digitized by Google

Բիէր Բոլքին մատուռէն ոտ Մէրեէմին թա՛րիք իթմիշ օլորը վէճհ իւզրէ թէավիյէբէզիզ օլոր։ Հաքիմ, էվվէլ էմրաէ սուրէթի զայրը ըէսվիյէտէ օլարաք բրէնս Բիէրի նէզանէ կէթիրթտիքտէ, բրէնս ալէյհինտէ վուգու պուլան չիքարայէթտէն տօլայը ըզհարը թէաճճիւզ իտէրէք, իշին իլէրիսինէ վարըլմազտան, պիր քէրրէ բրէնս Ն . . . ըն իսթիմա՝ օլընմասընը թալէպ իթմէսի լուզէրինէ, լի էճլիւլ խաթիզահ բրէնս Ն . . . տավէթ օլընտրգտա, պիր թավրը ալիճէնապանէ իլէ, իպթիտատէ քէֆալէթի մանթլուպէյի գապուլ իթմէմիշ իսէ տէ, մուախարէն տիւշիւնիւզ, քէֆալէթ իթմիշ օլորզընը վէ թէահիւտնամէնին զիյրինատէքի իմզա քէնտի իմզասը իտիլինի իֆատէ իթտիյինատէն, պաշլանմըշ օլան թահգըգաթա նէթիճէ վէրիլտի. Կրիւպընըն էսպատը ինթիգամը յլա պէրատէր պիր միլեան ֆրանգը պու վէճհ իլէ էլինտէն ուչը կիթտի։ Մուախարէն պօրտա մուամէլաթընա կէրիշէրէք շու պիեանընի եէրինի տօլտուրմուզ. սէվտասընա տիւշտիւ իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլմայրով, օ անէ տէյին թէրադդը իթմէքտէ օլան պանգասընընը պիր գանատը գըրբըլդը, եալընըզ պիր գանատա իլէ չըրբընմադը եիւզ թութը։ Ջէզմինին տուչար օլորզը զարարտան, պիւթիւն Բարիս խալգընընն թանրմիշ օլորզը զէմճէսի տալա ֆիւթուր իթմէյիզ, եալընըզ գօճասընը, քէնտիսի պաթրըտամըշ օլորզընա ըզհարը էսէֆ իթմէքտէ իսէ տէ, զարշգա նիշէ նիշէ քէտանը քիւլ խաթիւնէ օթուրթմըշ օլորզընտան, վէ տահա տա նիշէլէրինի պաթրըտամագ եալընը թուրթմըշ խալինտէն նաչի միւթէաէլի օրմանգատա ըտը։ Բրէնս Բոլքինին ակֆրահ օլարաք վէրմիշ օլորզը եիւզ պին ֆրանգ ուղուրլու կէլմիշ օլմաղէ, էյէր բրէնս պու միսիլու ահվալտէն վազ կէչմէմիշ օլա, վինէթտաբրզ մոգտինատա օլարաք, գօճասը Ղրիւպրընտան իսէ, բրէնսի գապուլ իթմէյի թէրճիհ իսէճէյի տէրքիտը ըտը։

68

Ամառան բրէնս Բոլքին ատիրէն ահվալը նալայըգատան վազ կէչմիշ մի իսի։ Ամառա ըզհար իթմիշ օլորզը նէքատէքի տէվամ իսէճէք մի տիր։ Գէլբի իշլէմիշ օլորզը գատարհաթլար, ֆէվգէլատէ ջատէթի պիր թանգիյէթին տատը ըտը. լաքին վնատան եալընը պորզանա թաալիյէթի տէ թէգէատիւլ իսէր. բրէնս Բոլքին տէ պրմիշ եալընը պուլմըշ օլորզընտան, հէր շեյտէն վազ կէչճէ յինէ պու տա պիր

թէէմինաթը գավիյէ ատտ օլընապիլիր իտի վէ հագդգէթէն տէ շու ա-
ռալըդ Բօլքինին թապիյէթի քեամիլէն թէզէտաիւլ իթմիշ իտի ։

Հէր շէյ օլուպ պիթտիքաէն վէ զէվճէսի հագդընտա իթթիխազ
իթմիշ օլաբղը թավր ու հարէքէթ ամմէնին շիւպհէսինի զա՛իլ իթտիք-
տէն սոնրա , գոնաղընը գաբայըպ վէ էմէքտարանընա իշն վէրիպ, օղլը
վէ զէվճէսի իչէ Գավգասիաեա ազիմէթէ միւսարաաթ իթտի ։ Օրատա,
Ֆրանսանընն ատաթ ու լիսանընը պիլմէյէն էմէքտարանըյլա , թագլիտ
իթմէյէ մէճպուրիյէթի եօղրտը , զէվճէսինէ պէեանը նէզաքէթ իթ-
մէքտէ իտի իսէ տէ , իպրաղը մուհապպէթ վէ հիւրմէթ իթմէմէքտէ
տիր ։ Զէվճէսինտէն այրը օլարագ եաշամագտա , էգարիպինէ էյլիք
իթմէքտէ, վէ էլինտէ բէք սրգը թութմըշ օլտըղը հալտէ գաչըրմըշ օլ-
տըղը Զէհրլի Եըլանը քեամիլէն ունութմագ իչին միւմքինի մէրթէպէ
սրգճա ավա չըգմագտա տըր ։

Բրէնա Բիէր՝ բէտէրիյլէ պէրապէր մէշղուլ օլուպ , ավա տախի
տա՛իմա պէրապէր կիթմէքտէ տիր ։ Բարիտէ հէր շէյի եաբմըշ օլտը-
ղընտան , արթըգ Բարիսի արզուլէմէմէքտէ տիր ։ Բարիսէ պիր տահա
կիթմէտէն էվվէլ, քէնտիսինէ բէք պահալը օթուրմըշ օլան իլլէթի աշգ-
տան քեամիլէն իլթիեամբէղիր օլմագ լազըմ կէլտիյինի թէսլիմ իթ-
մէքտէ տիր . օ հայրէթպախշ Մարկրիթ Մէրեէմին խաթըրաաը , հէ՛մ
բէտէրէ , հէ՛մ տէ մախտումա հիւանիւ թէէսիր իտիպ , պիրիսինէ շայ-
եանը հիւրմէթ վէ րիայէթ պիր շէյխուհէթ , վէ տիկէրինէ տէ խաթի-
ֆատէ օլընապիլէճէք սուրէթտէ պիր խաթիգպալ թէհիյէ իթմէքտէ
տիր ։

Եալընըզ Նատէժ , քէնտիսի իչին բէք նամուսքեարանէ վէ բա-
հաթ օլան շու եէնի էօմրտէն խոշլանմամագտա տըր . պիր գարը գըրգ
եաշընա վասըլ օլտըգտա , նէրէտէ ալըշմըշ իսէ օրատա գալմալը տըր.
էյէր էօյլէ պիր գարը սրճագ գըշլագտան չըգտըրըլըպ տա , հէր թա-
ռաֆը աչըգ օլան պիր ուրզա կէօթիւրիւլէճէք օլուրսա , ընգըրազ պու-
ղուր , վէ սոն գալան թազէլիյի տէ մահվա եիւզ թութար ։ Նատէժ ,
ըէնկինին սօլտըղընը հիսս իլլէմէքտէ օլտըղընտան , արթըգ էնզարը ամ-
մէյէ կէօրիւնմէյի արզուլէմէմէքտէ տիր ։ Զէմանը մազիյի տիւշիւնէ-
ըէք իմիարը վուգէթ իտէյօր , պազէն Բաուլ Պէրնիէ յի տիւշիւնիյօր .
օ մէլ՝ունըն էյի թարաֆը օլտըղընը իթիրաֆ իլէ քէնտինճէ մէրգուս-
մընն բրանգայա աթըլմասընը ատաէթէ մուղայիր ատտ իտէյօր . էօյ-
ղէ նատիր ատամլարա ըիայէթ օլունմագ իգթիզա իտէր իթթիգատընտա
ապուլընը յօր ։

Ֆիլ վագը , Բիէր Վինեօտա նէրէտէն չըգմըշ իսէ օրաեա իատէ

Digitized by Google

օլընտը, պու տէֆա գաչմագ բէք միւշքիլ օլան պիր մահալէ աթըլտը. մա մաֆիհի երինէ կիւնիւն պիրինտէ հէմ Ալպէրթինէ հէմտէ իքի միլեօնընա գավուշաճաղընը իւմիտ իտէյօր, էյէր բօլիս միւտիրի վէ միւֆէթթիշ Մէրլ, բարալարը սագլամըշ օլտըղը մահալի պուլամամըշլար իսէ, նիչի՞ն գավուշամաբն։

Ալպէրթին ֆանրօնը թէվդրֆ իթմէք իւզրէ բօլիսճէ էսպապ վէ տէլաիլ կէօրիւլէմէտիյինտէն, բարալարընն սագլանմըշ օլտըղը Բօլքին գօնաղընը կէօզլէմէք իւզրէ Մալէրպ մահէլլէսինտէ իգամէթ իթմէքտէ իսէ տէ, հարիգ վուգուինտէն վէ իքի միլեօնընն պէր հավա օլմասընտան գօրգմագտա տրը։

Մարկրիթ Մէրեէմին արզուսը իճրա օլտը. Հանրի Լագօսթ, Գլէր տը Վիվիան իլէ ագտը իզտիվաճ իտիպ, զէվճէսիյլէ Գօրտօտա իգամէթ իթմէքտէ տիր։

Մարկրիթ տէ գօնթէս տը Վիվիան իլէ եալընըզ գալտը։ Սէնէ-նին սէքիզ այընը Շանթիյլեիտէ, գուսուրընը տա Բարիստէ կէչիրմէքտէ տիրլեր։ Բարիստէ այրը այրը իգամէթ իթմէքտէ իսէլեր տէ, երինէ հեր կիւն կեահ գօնթէսին էվինտէ, վէ կեահ քէնտի էվինտէ պուլուշըրլար։ Մարկրիթ Մէրեէմ՝ օ քիւչիւք էվինի հրֆզ իտիպ, գըշ մէվսիմինտէ տօսթլարընը գապուլ իթմէքտէ տիր. Բօրթ Սէն Մարթէն թէատրօ-սընըն միւտիրի վէ Մ. Ֆուրնէլ արա սրրա կէլիպ, քէնտիսինի թէատ-րօեա ալմագ իսթէրլեր։

Էվլէնմէքտէն պահս իտիլմէսինի էլան թէճվիզ իթմէզ. վալիտէ-սինտէն պաչգա քիմսէյի սէվէմէյէճէյինի պիլտիյինտէն, պունընըլա իքթիֆա իտէր։

Բրէնս Բօլքինի պիր տահա կէօրէճէ՞ք մի կէօրէ՞մէյէճէք մի պիլ-մէտիյի հալտէ, տահմա մէքթուպ եազար, թէսէլլի վէրիր, գըզը օ-լամատըղընտան վէ օլմագ տա իսթէմէտիյինտէն, հէմշիրէսի մագա-մընա կէչիպ, գալպինին վէ ֆիքրինին ճէրիհէլէրինէ մէրհէմ թէտարի-քիյլէ ուղրաշըր։

Իշպու հիքեայէ պու ճիհէթլէ խըթամ պուլուր. էկէր հիքեայէ. միզ սրրֆ խաեալի պիր հիքեայէ օլսա ըտը, պիր թագըմ վէֆիեաթ՝ իլէ թէզեին իտէրէք տահա զիեատէ ֆէճի պիր խաթիմէ իսթիրա ի-տիլէպիլիր իտի, լաքին հագըգէթտէն այրըլմագ. իսթէնիլմէտիյինտէն, սէրկիւզէշթլերի թաֆսիլ իտիլէն էշխաս՝ թանըլմասընն իշին եալընըզ իսմլերինի վէ պազըլարընն էշքեալի թէպտիլ ու թաղեիր իտիլմէքլէ իքթիֆա իտիլմիշ տիր։

ԽԸԹԱՄ

Digitized by Google

ԳԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸՆՏԱ ԹԱՊ՝ ՎԷ ՅԻՐՈՒԽԹ ՕԼՈՒՆԱՆ ԳԻԹԱՊԼԱՐ

ԳՍԱՎԻԷ ՄՕՆԹԷՐԷՆ				
ԲԱՐԻՋ ՅԱՃԻԱԼԱՐԸ	4	ճիլտ	70	Ղրուշ
ԷԹՄԷԳՃԻ ԽԱԹՈՒՆ	6	»	60	»
ԱՅՕԼԵՑ ՊԸԼՕ				
ՃԻՆԱԵԷԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ	2	»	18	»
ԺՕՐԺ ՕՆԷ				
ՆԷԹԻՃԷԻ ՄԷՐԱՄ	1	»	12	»

Digitized by Google

2515

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 004 429 502

Digitized by Google

Digitized by Google